

Zasady udzielania kredytów inwestycyjnych z dopłatą Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa do oprocentowania oraz “Wykaz działalności w zakresie rolnictwa, przetwórstwa rolno-spożywczego, usług dla rolnictwa oraz działów specjalnych produkcji rolnej wspomaganych przez ARiMR w postaci dopłat do oprocentowania kredytów inwestycyjnych” wprowadzone Zarządzeniem Nr 132/2009 Prezesa ARiMR z dnia 13 listopada 2009 r. z późn. zm. *

*

- zmiany wprowadzone Zarz. *95/2009 Prezesa ARiMR z dnia 26 sierpnia 2009 r.*,
- zmiany wprowadzone Zarz. *132/2009 Prezesa ARiMR z dnia 13 listopada 2009 r.*
- zmiany wprowadzone Zarz. *118/2010 Prezesa ARiMR z dnia 12 listopada 2010 r.*
- zmiana wprowadzone Zarz. *27/2013 Prezesa ARiMR z dnia 09 maja 2013 r.*
- zmiana wprowadzona Zarz. *50/2014 Prezesa ARiMR z dnia 7 października 2014 r.*
- zmiana wprowadzona Zarz. *39/2015 Prezesa ARiMR z dnia 03 lipca 2015 r.*

Spis treści

Część I	Wykaz działalności w zakresie rolnictwa, przetwórstwa rolno-spożywczego, usług dla rolnictwa oraz działów specjalnych produkcji rolnej wspomaganych przez ARiMR w postaci dopłat do oprocentowania kredytów inwestycyjnych	5
Część II	Zasady udzielania kredytów na realizację inwestycji w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach dla rolnictwa	13
Dział I	Zasady udzielania kredytów na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach dla rolnictwa - Symbol IP	13
Dział II	Zasady udzielania kredytów na zakup gruntów rolnych - Symbol KZ.	31
Dział III	Zasady udzielania kredytów na utworzenie lub urządzenie gospodarstw rolnych przez osoby, które nie przekroczyły 40 roku życia - Symbol MR	45
Dział IV	Zasady udzielania kredytów na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w ramach „Branżowego programu wspólnego użytkowania maszyn i urządzeń rolniczych” - symbol BR/10.....	64
Dział V	Zasady udzielania kredytów na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w ramach „Branżowego programu restrukturyzacji przetwórstwa ziemniaka na skrobię w Polsce” - symbol BR/13	82
Dział VI	Zasady udzielania kredytów na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w ramach „Programu wspierania restrukturyzacji i modernizacji przemysłu mięsnego i przetwórstwa jaj w Polsce” - symbol BR/14	99
Dział VII	Zasady udzielania kredytów na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w ramach „Branżowego programu mleczarskiego” - symbol BR/15	121
Dział VIII	Zasady udzielania kredytów na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w ramach „Branżowego programu wspierania restrukturyzacji i modernizacji przemysłu utylizacyjnego w Polsce” - symbol BR/16	141
Dział IX	Zasady udzielania kredytów na utworzenie lub urządzenie gospodarstwa rolnego w ramach realizacji, zaakceptowanego przez Ministrów Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej oraz Finansów, programu osadnictwa rolniczego na gruntach Skarbu Państwa - Symbol OR	156
Dział X	Zasady udzielania kredytów na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach dla rolnictwa przez grupy producentów rolnych powstałe	

	na mocy ustawy z dnia 15 września 2000 r. o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw (Dz. U. Nr 88, poz. 983 ze zm.) – Symbol GP	172
Dział XI	Zasady udzielania kredytów na zakup nieruchomości rolnych przeznaczonych na utworzenie lub urządzenie gospodarstwa rodzinnego w rozumieniu ustawy z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (Dz. U. Nr 64, poz. 592) - Symbol GR	187
Dział XII	Zasady udzielania kredytów na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych, w zakresie nowych technologii produkcji w rolnictwie, w tym wytwarzania surowców do produkcji bioetanolu i biokomponentów, zapewniających wysoką jakość produktu lub w zakresie dostosowania produkcji zwierzęcej do wymogów sanitarnych, ochrony środowiska i utrzymywania zwierząt – Symbol NT	202
Dział XIII	Zasady zwiększania dopłat ARiMR do oprocentowania kredytów inwestycyjnych w przetwórstwie mięsa oraz kredytów na realizację inwestycji w gospodarstwach rolnych – Symbole: DMBRz, DMMRz ..	218
Dział XIV	Uregulowania dotyczące podmiotów, które do dnia 28.03.2001 r. zaciągnęły kredyt na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w ramach „Branżowego programu restrukturyzacji i modernizacji mleczarstwa” - symbol BR/01	227
Dział XV	Uregulowania dotyczące kredytów udzielonych z linii oznaczonych symbolami: BR/01, BR/02, BR/03, BR/04, BR/05, BR/06, BR/07, BR/08, BR/09, BR/11, BR/12, RE/01, RE/02, RE/03, RE/04, RE/05, RE/06, RE/07, RE/08, RE/09, RE/10, RE/11, RE/12, RE/13, RE/14, RE/15, RE/16, RE/17, RE/18, RE/19, RE/20, RE/21, RE/22, RE/23, RE/24, RE/25, RE/26, RE/27, MP, RP i WP	230
Dział XVI	Skreślony	235
Dział XVII	Wzór określony przez Prezesa ARiMR stanowiący wzór opinii Banku dotyczącej warunków wymienionych w rozdziale IV ust. 9 zasad udzielania kredytów preferencyjnych w ramach linii: IP, KZ, MR, BR/10, BR/14, BR/15, BR/16, OR, GR, NT, KL/01, KL/02 lub w rozdziale IV ust. 10 linii GP, BR/13	236
Dział XVIII	Wzór określony przez Prezesa ARiMR stanowiący wzór opinii Banku dotyczącej warunków wymienionych w rozdziale IV ust. 13 zasad udzielania kredytów preferencyjnych w ramach linii: IP, KZ, MR BR/10, BR/14, BR/15, BR/16, OR, GR, NT, KL/01, KL/02 lub w rozdziale IV ust. 14 linii GP, BR/13	238

Dział XIX	Wzór określony przez Prezesa ARiMR stanowiący wzór oświadczenia podmiotu ubiegającego się o kredyt inwestycyjny z dopłatami ARiMR do oprocentowania	240
Dział XX	Skreślony	241
Dział XXI	Uregulowania dotyczące podmiotów posiadających kredyty, do których do dnia 30.12.1997 r.-na podstawie Zarządzenia Nr 5/97 Prezesa ARiMR z dnia 04.03.1997 r.-zastosowano zasady stosowania i zwiększania dopłat Agencji do oprocentowania kredytów inwestycyjnych w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach dla rolnictwa udzielonych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1996 r.-Symbol DA	242
Część III	Zasady udzielania kredytów na wznowienie produkcji w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej znajdujących się na obszarach dotkniętych klęskami żywiołowymi – Symbol KL	243
Dział I	Zasady udzielania kredytów inwestycyjnych na wznowienie produkcji w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej znajdujących się na obszarach dotkniętych klęską suszy, gradobicia, nadmiernych opadów atmosferycznych, wymarznienia, powodzi, huraganu, pożaru, plagi gryzoni lub osuwisk ziemi - symbol KL/01	243
Dział II	Zasady udzielania kredytów obrotowych na wznowienie produkcji w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej znajdujących się na obszarach dotkniętych klęską suszy, gradobicia, nadmiernych opadów atmosferycznych, wymarznienia, powodzi, huraganu, pożaru, plagi gryzoni lub osuwisk ziemi - symbol KL/02	257
Dział III	Określony przez Prezesa ARiMR wzór wniosku o kredyt na wznowienie produkcji w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej znajdujących się na obszarach dotkniętych klęską suszy, gradobicia, nadmiernych opadów atmosferycznych, wymarznienia, powodzi, huraganu, pożaru, plagi gryzoni lub osuwisk ziemi	265
Część IV	Oznaczenia linii kredytowych oraz możliwe do kredytowania w ramach poszczególnych podlinii: cele, działalności i nakłady	272

CZEŚĆ I

Wykaz działalności w zakresie rolnictwa, przetwórstwa rolno-spożywczego, usług dla rolnictwa oraz działów specjalnych produkcji rolnej wspomaganých przez ARiMR w postaci dopłat do oprocentowania kredytów inwestycyjnych

Dział I SEKCJA A. ROLNICTWO

01.1 UPRAWY ROLNE; WARZYWNICTWO; OGRODNICTWO

01.11.A Uprawa zbóż

Obejmuje:

- uprawę zbóż, z wyjątkiem kukurydzy cukrowej,
- hodowlę i nasiennictwo zbóż - tworzenie nowych odmian oraz reprodukcja.

01.11.B Uprawa ziemniaków, korzeni i bulw o dużej zawartości skrobi i inuliny

Obejmuje:

- uprawę ziemniaków oraz korzeni i bulw z dużą zawartością skrobi i inuliny, w tym cykorii korzeniowej,
- hodowlę ziemniaków - tworzenie nowych odmian oraz reprodukcja.

01.11.C Uprawa roślin przemysłowych i inne uprawy rolne, gdzie indziej nie sklasyfikowane

Obejmuje:

- uprawę roślin przemysłowych łącznie ze zbiorem i suszeniem: oleistych, włóknistych, garbnikodajnych, buraków cukrowych, chmielu, tytoniu, roślin stosowanych przede wszystkim do wyrobu kosmetyków, preparatów farmaceutycznych, środków owadobójczych i grzybobójczych itp.,
- roślenie roślin włóknistych,
- hodowlę i nasiennictwo roślin przemysłowych - tworzenie nowych odmian oraz reprodukcja,
- uprawę roślin pastewnych, w tym traw na gruntach ornych oraz pozostałych roślin gdzie indziej nie sklasyfikowanych,
- produkcję nasion roślin przemysłowych i pastewnych,
- trwałe użytki zielone - zakładanie, rekultywacja, eksploatacja,
- uprawę roślin strączkowych i motylkowych,
- uprawę wikliny,
- zakładanie plantacji upraw wierzby.

01.12.A Uprawa warzyw

Obejmuje:

- uprawę warzyw: kapustnych, strączkowych, dyniowatych, korzeniowych, cebulowych, sałaty, pomidorów itp.,
- uprawę roślin przyprawowych: kopru, majeranku, bylicy-estragonu, itp.,
- uprawę kukurydzy cukrowej,
- uprawę cykorii sałatowej,
- hodowlę i nasiennictwo warzyw - tworzenie nowych odmian oraz reprodukcja.

01.12.B Uprawa grzybów, ozdobnych roślin ogrodniczych; szkółkarstwo roślin sadowniczych, krzewów owocowych i ozdobnych, drzew ozdobnych

Obejmuje:

- uprawę grzybów,

- produkcję podłoża do pieczarek z wsianą grzybnią,
- uprawy szkółkarskie roślin sadowniczych, krzewów owocowych i ozdobnych, drzew ozdobnych,
- uprawę materiału szkółkarskiego (np. podkładek, siewek, zrazów),
- produkcję nasion kwiatów, owoców i warzyw.

01.13.Z Uprawa owoców, orzechów oraz uprawa roślin wykorzystywanych do produkcji napojów i przypraw

Obejmuje:

- produkcję owoców: jabłek, gruszek, śliwek, wiśni, czereśni, moreli, brzoskwiń, porzeczek, agrestu, truskawek itp.,
- produkcję winogron na wino i do bezpośredniego spożycia,
- produkcję orzechów jadalnych,
- uprawę roślin przyprawowych: anyżku, bazylii, kolendry, kminku, gorczycy itp.

01.2 CHÓW I HODOWLA ZWIERZĄT

01.21.Z Chów i hodowla bydła

Obejmuje:

- produkcję surowego mleka krowiego,
- produkcję żywca wołowego,
- hodowlę bydła zarodowego,
- hodowlę nowych ras,
- reprodukcję materiału hodowlanego i użytkowego.

01.22.Z Chów i hodowla owiec, kóz, koni

Obejmuje:

- chów i hodowlę koni,
- chów i hodowlę owiec i kóz,
- produkcję surowej wełny,
- produkcję surowego mleka koziego i owczego.

01.23.Z Chów i hodowla trzody chlewnej

Obejmuje:

- chów i hodowlę loch i knurów,
- produkcję tuczników przeznaczonych na rzeź.

01.24.Z Chów i hodowla drobiu

Obejmuje:

- chów i hodowlę drobiu: kura (*Gallus domesticus*), kaczka (*Anas platyrhynchos*, *Cairina moschata*), gęś (*Anser anser*), indyk (*Meleagris gallopavo*), przepiórka (*Coturnix coturnix japonica*), perlica (*Numida meleagris*), struś (*Struthio camelus*),
- produkcję jaj ptasich.

01.25.Z Chów i hodowla zwierząt pozostałych

Obejmuje:

- chów i hodowlę pszczół; produkcję miodu (również z dodatkiem innych produktów pszczelich), wosku pszczelego, pyłku kwiatowego, kitu pszczelego (propolisu), mleczka pszczelego i jadu pszczelego,
- chów i hodowlę królików,
- chów i hodowlę żab,
- chów i hodowlę ślimaków,
- chów i hodowlę innych zwierząt gospodarskich,
- chów i hodowlę trzmieli.

01.30.Z Uprawy rolne połączone z chowem zwierząt (działalność mieszana)

Obejmuje:

- uprawy rolne połączone z chowem zwierząt w jednostkach prowadzących

działalność mieszaną, w których stopień specjalizacji nie przekracza 66% w jednej dziedzinie.

01.4 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA ZWIĄZANA Z UPRAWAMI ROLNYMI, CHOWEM I HODOWLĄ ZWIERZĄT

01.41.A Działalność usługowa związana z uprawami rolnymi

Obejmuje prowadzoną na zlecenie producentów rolnych działalność usługową związaną z uprawami rolnymi, warzywnictwem i ogrodnictwem:

- przygotowanie pól i sadów do uprawy,
- prace uprawowe, podstawową uprawę gleby,
- zakładanie i rekultywację łąk i pastwisk,
- siew, sadzenie i prace pielęgnacyjne,
- nawożenie i zraszanie oraz ochronę upraw przed szkodnikami i chorobami, w tym również usługi agrolotnicze,
- sprzęt zbóż i innych upraw; zbiór warzyw i owoców,
- przycinanie gałęzi drzew i krzewów owocowych oraz winorośli,
- przygotowanie zbiorów do sprzedaży (oczyszczanie, mycie, sortowanie, pakowanie, obcinanie, suszenie, wyłuskiwanie),
- uruchamianie i obsługę systemów irygacyjnych dla celów rolniczych,
- przechowywanie ziarna zbóż, w tym również w ramach umów z Agencją Rynku Rolnego, (dotyczy tylko programu branżowego BR/10),
- przechowywanie ziemniaków (dotyczy tylko programu branżowego BR/10),
- konserwację ziemniaków: zakiszanie, parowanie, silosowanie, omloty, prasowanie słomy i siana, dosuszanie ziarna, nasion rzepaku itp.

01.42.Z Działalność usługowa związana z chowem i hodowlą zwierząt

Obejmuje prowadzoną na zlecenie producentów rolnych działalność usługową związaną z chowem i hodowlą zwierząt gospodarskich.

Dział II

SEKCJA B. RYBOŁÓWSTWO I RYBACTWO

05.02.A Działalność gospodarstw rybackich i wylęgarni ryb

Obejmuje:

- chów i hodowlę ryb słodkowodnych w stawach i ośrodkach zarybieniowych, w tym zwłaszcza produkcję materiału zarybieniowego.

Dział III

PODSEKCJA DA. PRODUKCJA ARTYKUŁÓW SPOŻYWCZYCH

15.11.Z Produkcja mięsa, z wyjątkiem drobiowego i króliczego

Obejmuje:

- ubój zwierząt rzeźnych,
- produkcję świeżego, chłodzonego lub mrożonego mięsa w tuszach i półtuszach,
- produkcję świeżego, chłodzonego lub mrożonego mięsa w kawałkach,
- produkcję skór surowych i skór pochodzących z rzeźni,
- wytapianie jadalnych tłuszczów pochodzenia zwierzęcego,
- przetwarzanie odpadów zwierzęcych z uboju,
- przetwarzanie zwłok zwierzęcych i ubocznych produktów zwierzęcych różnego stopnia ryzyka na mączkę zwierzęcą.

15.12.Z Produkcja mięsa drobiowego i króliczego

Obejmuje:

- ubój drobiu i królików,

- produkcję świeżego lub mrożonego mięsa drobiowego i króliczego,
  - produkcję pierza i puchu.
- 15.13.A Produkcja konserw, przetworów z mięsa, z podrobów mięsnych i z krwi**
Obejmuje:
- produkcję mięsa suszonego, solonego i wędzonego,
  - produkcję wyrobów z mięsa, mięsa drobiowego, króliczego i z podrobów: konserw, kiełbas, salami, kaszanek, mortadeli, pasztetów, klopsików, mięsa w galarecie, gotowanej szynki,
  - produkcję gotowych dań mięsnych i podrobowych.
- 15.13.B Działalność usługowa związana z wytwarzaniem wyrobów mięsnych**
Obejmuje:
- usługowe mrożenie i przechowywanie mięsa będącego własnością zakładów mięsnych (dotyczy tylko programu branżowego BR/14).
- 15.31.Z Przetwórstwo ziemniaków**
Obejmuje:
- produkcję wstępnie przyrządzonych mrożonych ziemniaków,
  - produkcję suszonego purre ziemniaczanego,
  - produkcję zakąsek ziemniaczanych,
  - produkcję frytek ziemniaczanych,
  - produkcję chrupków ziemniaczanych (chipsów),
  - produkcję mąki i mączki ziemniaczanej,
  - przemysłowe obieranie ziemniaków.
- 15.32.Z Produkcja soków z owoców i warzyw**
Obejmuje:
- produkcję koncentratów i nektarów,
  - produkcję soków.
- 15.33.A Przetwórstwo owoców i warzyw, gdzie indziej nie sklasyfikowane**
Obejmuje:
- konserwowanie owoców, orzechów, warzyw i grzybów: zamrażanie, suszenie, zalewanie olejem lub octem, puszkowanie, itp.,
  - wytwarzanie owocowych lub warzywnych produktów spożywczych,
  - produkcję dżemów, marmolady i galaretek,
  - kiszenie ogórków i kapusty w gospodarstwach rolnych prowadzących ich produkcję.
- 15.41.Z Produkcja nie oczyszczonych olejów i tłuszczów**
Obejmuje:
- produkcję nie oczyszczonych olejów roślinnych: oleju słonecznikowego, rzepakowego, oleju z siemienia lnianego.
- 15.42.Z Produkcja rafinowanych olejów i tłuszczów**
Obejmuje:
- produkcję rafinowanych olejów roślinnych: oleju słonecznikowego, rzepakowego, oleju z siemienia lnianego.
- 15.43.Z Produkcja margaryny i podobnych tłuszczów jadalnych**
Obejmuje:
- produkcję margaryny,
  - produkcję past do smarowania będących mieszaniną różnych tłuszczów jadalnych,
  - produkcję mieszanek tłuszczowych dla celów spożywczych.
- 15.51.Z Przetwórstwo mleka i wyrób serów**
Obejmuje:
- produkcję spożywczego płynnego mleka: pasteryzowanego, sterylizowanego lub

- poddanego działaniu bardzo wysokich temperatur (tzw. UHT),
- produkcję mleka zagęszczonego słodzonego i niesłodzonego,
- produkcję śmietany i śmietanki ze świeżego mleka: pasteryzowanej, sterylizowanej,
- produkcję mleka lub śmietanki w proszku,
- produkcję masła, przerób maślanki,
- produkcję jogurtu i kefiru,
- produkcję serów i twarogów,
- produkcję i przerób serwatki,
- produkcję kazeiny i laktozy,
- produkcję napojów na bazie mleka.

15.52.Z Produkcja lodów

Obejmuje:

- produkcję lodów śmietankowych i innych lodów jadalnych, takich jak np. lody z owocami, przy produkcji których mleko jest głównym surowcem (dotyczy tylko programu branżowego BR/15).

15.61.Z Wytwarzanie produktów przemiału zbóż

Obejmuje:

- przemiał zbóż: produkcję mąki, kasz, mączki,
- przemiał surowców warzywnych: produkcję mąki i mączki z suszonych nasion roślin strączkowych, korzeni lub bulw oraz z orzechów jadalnych,
- wytwarzanie preparowanej mąki wieloskładnikowej do wypieku chleba, ciast, herbatników i naleśników,
- wytwarzanie zbożowej żywności śniadaniowej.

15.62.Z Wytwarzanie skrobi i produktów skrobiowych

Obejmuje:

- wytwarzanie skrobi,
- wytwarzanie glukozy, syropu glukozowego, maltozy,
- wytwarzanie glutenu
- produkcja dekstryn (dotyczy tylko programu branżowego BR/13).

15.71.Z Produkcja pasz dla zwierząt gospodarskich

Obejmuje:

- produkcję gotowych pasz dla zwierząt gospodarskich z uwzględnieniem dodatków paszowych pochodzenia zwierzęcego,
- przygotowanie jednoskładnikowych (nie mieszanych) pasz dla zwierząt gospodarskich.

15.81.A Produkcja pieczywa

Obejmuje:

- produkcję chleba i bułek.

15.82.Z Produkcja pieczywa cukierniczego trwałego

Obejmuje:

- produkcję panieru.

15.83.Z Produkcja cukru

Obejmuje:

- produkcję i rafinację cukru z buraków cukrowych.

15.85.Z Produkcja makaronów, klusek i podobnych produktów mącznych

Obejmuje:

- produkcję makaronów i klusek: gotowanych lub surowych, nadziewanych lub nienadziewanych,

- produkcję kuskusu.
- 15.87.Z Produkcja przypraw**
Obejmuje:
  - produkcję majonezu,
  - produkcję musztardy,
  - produkcję keczupu.
- 15.88.Z Produkcja odżywek oraz żywności dietetycznej**
Obejmuje produkcję żywności dla specjalnych zastosowań:
  - odżywek dla noworodków,
  - odżywek mlecznych i innych dla niemowląt,
  - żywności dla dzieci,
  - żywności niskokalorycznej i o zmniejszonej kaloryczności dla utrzymania właściwego ciężaru ciała,
  - żywności dietetycznej stosowanej przez lekarzy przy leczeniu,
  - żywności o niskiej zawartości sodu (lub bez sodu), zawierającej sole mineralne,
  - żywności bezglutenowej,
  - żywności dla diabetyków,
  - odżywczych wyrobów spożywczych zalecanych przy nadmiernym wysiłku fizycznym, w szczególności dla sportowców.
- 15.89.Z Produkcja pozostałych artykułów spożywczych, gdzie indziej nie sklasyfikowana**
Obejmuje:
  - produkcję zup i bulionów (rosołów),
  - produkcję jaj w proszku, żółtek świeżych lub zakonserwowanych, białek jaj,
  - produkcję spożywczych ekstraktów ziołowych,
  - produkcję aromatów i esencji spożywczych.
- 15.94.Z Produkcja jablecznika i win owocowych**
Obejmuje:
  - produkcję miódów pitnych.

Dział IV INNE DZIAŁALNOŚCI

- 24.14.Z Produkcja chemikaliów organicznych podstawowych pozostałych**
Obejmuje:
  - produkcję biogazu w gospodarstwach rolnych.
- 24.66.Z Produkcja wyrobów chemicznych pozostałych, gdzie indziej nie sklasyfikowana**
Obejmuje:
  - modyfikację skrobi: produkcja środków wykańczalniczych, nośników barwników i innych preparatów (klejonek, zapraw) w rodzaju stosowanych w przemyśle papierniczym, włókienniczym i skórzanym (dotyczy tylko programu branżowego BR/13).
- 29.32.B Działalność usługowa w zakresie instalowania, naprawy i konserwacji maszyn rolniczych i leśnych**
Obejmuje:
  - naprawę sprzętu rolniczego (ciągników, kombajnów, maszyn, urządzeń i narzędzi rolniczych).
- 36.63.Z Produkcja wyrobów pozostała, gdzie indziej niesklasyfikowana**
Obejmuje:
  - produkcję artykułów z wosku pszczelego np. świece, figurki z wosku pszczelego.

- 51.19.Z Działalność agentów specjalizujących się w sprzedaży określonego towaru lub określonej grupy towarów, gdzie indziej nie sklasyfikowana**
Obejmuje:
- działalność w zakresie skupu mleka (dotyczy tylko programu branżowego BR/15).
- 55.23.Z Pozostałe miejsca krótkotrwałego zakwaterowania (agroturystyka)**
Obejmuje:
- działalność w zakresie agroturystyki w gospodarstwie rolnym.
- 74.30.Z Badania i analizy techniczne**
Obejmuje:
- działalność laboratoriów badania mleka (dotyczy tylko programu branżowego BR/15).
- 85.20.Z Działalność weterynaryjna**
Obejmuje:
- działalność weterynaryjną w zakresie zwierząt gospodarskich.
- 90.00.A Wywóz śmieci i odpadów**
Obejmuje:
- zbieranie, gromadzenie, wywóz zwłok zwierzęcych i ubocznych produktów zwierzęcych do zbiornic lub zakładów utylizacyjnych.
- 90.00.B Unieszkodliwianie odpadów**
Obejmuje:
- spalanie mączek i tłuszczów zwierzęcych wytworzonych z produktów zwierzęcych szczególnego ryzyka (dotyczy tylko programu branżowego BR/16).

Dział V

DS. DZIAŁY SPECJALNE PRODUKCJI ROLNEJ

- 1.ds Uprawy w szklarniach ogrzewanych i nie ogrzewanych powyżej 25 m².**
- 2.ds Uprawy w tunelach foliowych ogrzewanych powyżej 50 m².**
- 3.ds Uprawy grzybów i ich grzybni (w tym produkcja podłoża z wsianą grzybnią) o powierzchni uprawowej powyżej 25 m².**
- 4.ds Uprawy roślin "in vitro".**
- 5.ds Drób nieśny powyżej 80 szt. lub rzeźny powyżej 100 szt. oraz wylęgarnie drobiu.**
Obejmuje:
- kury,
  - gęsi,
  - kaczki,
  - indyki.
- 6.ds Owady użytkowe.**
Obejmuje:
- jedwabniki i produkcję kokonów,
  - pasieki powyżej 80 rodzin.
- 7.ds Zwierzęta futerkowe.**
Obejmuje:
- lisy i jenoty,
  - norki,
  - tchórzofretki,
  - szynszyle,
  - nutrie powyżej 50 szt. samic stada podstawowego,
  - króliki powyżej 50 szt. samic stada podstawowego.

8.ds Hodowla i chów innych zwierząt poza gospodarstwem rolnym.

Obejmuje:

- krowy powyżej 5 sztuk,
- cielęta powyżej 5 sztuk,
- bydło rzeźne powyżej 10 sztuk (z wyjątkiem opasów),
- tuczniaki powyżej 50 sztuk,
- prosięta i warchlaki powyżej 50 sztuk,
- chów i hodowla owiec powyżej 10 sztuk,
- tucz owiec powyżej 15 sztuk,
- konie rzeźne,
- konie hodowlane.

Część II

Zasady udzielania kredytów na realizację inwestycji w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach dla rolnictwa

Dział I

Zasady udzielania kredytów na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach dla rolnictwa - Symbol IP

- kredyty określone w § 1 ust. 1, § 2 i § 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1996 r. w sprawie szczegółowych kierunków działań ARiMR oraz sposobów ich realizacji (Dz. U. Nr 16, poz. 82 ze zm.)

Rozdział I

Przeznaczenie kredytu

1. Kredyt może zostać udzielony na:
  - 1) działalności wymienione w “Wykazie działalności w zakresie rolnictwa, przetwórstwa rolno-spożywczego, usług dla rolnictwa oraz działów specjalnych produkcji rolnej wspomaganych przez ARiMR w postaci dopłat do oprocentowania kredytów inwestycyjnych”, zawartym w części I, w grupach:
    - a) uprawy rolne; warzywnictwo; ogrodnictwo - 01.1,
    - b) chów i hodowla zwierząt - 01.2,
    - c) uprawy rolne połączone z chowem zwierząt (działalność mieszana) - 01.30.Z,
    - d) działalność usługowa związana z uprawami rolnymi, chowem i hodowlą zwierząt - 01.4,
    - e) działy specjalne produkcji rolnej - DS,
    - f) produkcja biogazu w gospodarstwach rolnych – 24.14.Z,
    - g) naprawa sprzętu rolniczego (ciągników, kombajnów, maszyn, urządzeń i narzędzi rolniczych) - 29.32.B,
    - h) produkcja artykułów z wosku pszczelego np. świece, figurki z wosku pszczelego – 36.63.Z,
    - i) produkcja artykułów spożywczych - podsekcja DA,
    - j) działalność w zakresie agroturystyki w gospodarstwie rolnym- 55.23.Z,
    - k) działalność weterynaryjna - 85.20.Z,
  - 2) działalność rynków hurtowych, którym ARiMR udzieliła pomocy finansowej na podstawie § 19 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie szczegółowych kierunków działań ARiMR oraz sposobów ich realizacji.
2. Kredyt może zostać udzielony na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach dla rolnictwa, które pozwalają na osiągnięcie następujących celów:
  - 1) rozszerzenie asortymentu produkcji – A,
  - 2) zwiększenie skali produkcji – B,
  - 3) dostosowanie do wymogów sanitarno-weterynaryjnych UE – C,
  - 4) obniżenie kosztów produkcji – D,
  - 5) poprawa ochrony środowiska zgodnie ze standardami UE – E,
  - 6) zwiększenie wykorzystania zdolności produkcyjnych – F,
  - 7) wprowadzenie nowej technologii – G,
  - 8) poprawa jakości produkcji – H,
  - 9) poprawa gospodarki odpadami – I,
  - 10) doskonalenie dotychczasowej technologii produkcji – J,
  - 11) poprawa struktury obszarowej – K,
  - 12) utworzenie kwater agroturystycznych – L.

3. W ramach przedsięwzięć inwestycyjnych realizowanych w działalnościach określonych w ust. 1 pkt 1) lit. a) - i) kredyt może zostać przeznaczony na sfinansowanie następujących nakładów:
- 1) zakup, modernizacja, adaptacja, budowa i rozbudowa gospodarstw rolnych, zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego oraz zakładów świadczących usługi dla rolnictwa,
  - 2) zakup nieruchomości mających zgodnie z planem przestrzennego zagospodarowania gminy przeznaczenie rolnicze,
  - 3) zakup i montaż maszyn, urządzeń i narzędzi, z zastrzeżeniem ust. 4,
  - 4) zakup stada podstawowego,
  - 5) zakup mienia z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, tzn. nieruchomości, ruchomych środków trwałych oraz stada podstawowego, w tym również jeżeli spłata należności jest rozłożona na raty, według zasad określonych przez ANR,
  - 6) zakup prawa wieczystego użytkowania działki lub działek rolnych wyodrębnionych geodezyjnie,
  - 7) zakup środków obrotowych niezbędnych na uruchomienie pierwszego cyklu produkcyjnego w gospodarstwie rolnym lub dziale specjalnym produkcji rolnej, pod warunkiem, że nie stanowią więcej niż 30% całkowitych kosztów przedsięwzięcia inwestycyjnego przyjętych w planie przedsięwzięcia inwestycyjnego,
  - 8) zakup lub budowa budynku mieszkalnego w gospodarstwie rolnym lub dziale specjalnym produkcji rolnej, pod warunkiem, że:
    - a) w gospodarstwie nie istnieje budynek mieszkalny i wnioskodawca lub jego małżonek nie posiada innego budynku mieszkalnego lub mieszkania,
    - b) koszt zakupu lub budowy budynku mieszkalnego nie przekracza 30% całkowitych kosztów przedsięwzięcia, nie więcej jednak niż 50 tys. zł,
  - 9) zakup, budowa, adaptacja i modernizacja myjni, obiektów do czyszczenia, sortowni, przechowalni, zamrażalni, chłodni i schładzalni owoców i warzyw, pakowalni ziemniaków, owoców i warzyw dla potrzeb gospodarstw rolnych i zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego,
  - 10) zakup samochodów ciężarowych, dostawczych lub specjalistycznych wyłącznie dla potrzeb związanych z produkcją w działach specjalnych produkcji rolnej,
  - 11) budowa, zakup, instalacja urządzeń i obiektów służących do zasilania w wodę, energię elektryczną, gaz i odprowadzenie ścieków w obrębie gospodarstwa lub zakładu,
  - 12) zakup, budowa, adaptacja i modernizacja pomieszczeń socjalnych w gospodarstwach rolnych, działach specjalnych produkcji rolnej i zakładach przetwórstwa rolno-spożywczego,
  - 13) budowa i modernizacja oczyszczalni i podczyszczalni ścieków w zakładach przetwórstwa rolno-spożywczego,
  - 14) budowa zagrodowych oczyszczalni ścieków w gospodarstwach rolnych,
  - 15) utwardzenie placów w obrębie gospodarstw rolnych, działów specjalnych produkcji rolnej i zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego,
  - 16) budowa i modernizacja:
    - a) dróg łączących teren zakładu przetwórstwa rolno-spożywczego z siecią dróg publicznych,
    - b) dróg wewnętrznych w zakładach przetwórstwa rolno-spożywczego,
    - c) dojazdów łączących punkty odbioru mleka w gospodarstwach rolnych z siecią dróg publicznych,
  - 17) budowa ogrodzeń w gospodarstwach rolnych, działach specjalnych produkcji rolnej i zakładach przetwórstwa rolno-spożywczego,
  - 18) rekultywacja gruntów rolnych,
  - 19) wykonanie melioracji szczegółowych,
  - 20) budowa silosów do zakiszania pasz objętościowych w gospodarstwach rolnych,

- 21) zakup silosów zbożowych dla własnych potrzeb przez gospodarstwa rolne, zakłady produkujące pasze oraz młyny,
  - 22) nakłady inwestycyjne związane z prowadzeniem działalności polegającej na kiszeniu ogórków lub kapusty w gospodarstwach rolnych prowadzących ich produkcję oraz w zakładach zajmujących się przetwórstwem rolno-spożywczym,
  - 23) zakup, budowa, rozbudowa i modernizacja budynków, zakup maszyn i urządzeń wykorzystywanych do suszenia ziarna zbóż i nasion innych roślin dla własnych potrzeb gospodarstw rolnych,
  - 24) założenie plantacji wieloletnich, ich prowadzenie (nawożenie i ochrona chemiczna roślin przed chorobami, szkodnikami i chwastami) do momentu wejścia w okres pełnego plonowania,
  - 25) nakłady inwestycyjne związane z produkcją biogazu w gospodarstwach rolnych,
  - 26) budowa, rozbudowa i modernizacja budynków oraz zakup maszyn i urządzeń służących do konfekcjonowania (rozlewania) miodu dla potrzeb jego producentów,
  - 27) zakup, budowa i modernizacja budynków oraz zakup maszyn i urządzeń służących do prowadzenia badań jakości, skupu i konfekcjonowania miodu, wosku i innych produktów pasiecznych przez podmioty zajmujące się ich przetwórstwem,
  - 28) modernizacja linii technologicznych do produkcji suszu paszowego przez producentów suszu posiadających decyzję Agencji Rynku Rolnego w sprawie zatwierdzenia przedsiębiorstwa przetwórczego, w którym produkowany jest susz paszowy, produkujący susz paszowy oznaczony kodami CN: 1214 10 00 0 – mączka i granulki z lucerny (alfaalfa), 1214 90 – pozostałe,
  - 29) transport kupowanych maszyn, urządzeń, narzędzi, materiałów budowlanych, zwierząt gospodarskich oraz środków obrotowych do produkcji rolnej, z wyłączeniem kosztów transportu własnego,
  - 30) zakup urządzeń i oprogramowania do zarządzania procesem produkcji,
  - 31) dokończenie inwestycji w zakresie budowy, rozbudowy, modernizacji lub adaptacji, o których mowa w ust. 3,
  - 32) finansowanie kosztów ogólnych, o ile nie przekraczają 12% całkowitych kosztów przedsięwzięcia, w zakresie:
    - a) opłat za usługi (honoraria architektów, inżynierów, konsultantów, studia wykonalności),
    - b) opłat sądowych i notarialnych,
    - c) patentów i licencji,
    - d) szkoleń i ekspertyz związanych z systemem HACCP – ustawa z dnia 11 maja 2001 r. o warunkach zdrowotnych żywności i żywienia (Dz. U. z 2005 r. Nr 31, poz. 265 ze zm.),
  - 33) dostosowanie do wymogów Unii Europejskiej dotyczących utrzymania kur niosek w klatkach bateryjnych poprzez modernizację klatek bateryjnych.
4. Zakup środków trwałych wymienionych w grupie 28.11.23 PKWiU, które zostały wyprodukowane wcześniej niż trzy lata przed datą zakupu, uzależniony jest od pozytywnej oceny stanu technicznego konstrukcji przez uprawnionego rzeczoznawcę.
  5. Przez zakup nieruchomości, wymienionych w ust. 3, dokonywany w celu prowadzenia produkcji rolnej, należy rozumieć nabycie ich własności lub prawa wieczystego użytkowania w drodze:
    - 1) umowy kupna-sprzedaży,
    - 2) postanowienia sądu przysądżającego własność w postępowaniu egzekucyjnym,
    - 3) postanowienia sądu stwierdzającego obowiązek złożenia oświadczenia woli o przeniesieniu własności.

6. W ramach przedsięwzięć inwestycyjnych realizowanych w działalnościach określonych w ust. 1 pkt 1) lit. j) kredyt może zostać przeznaczony na sfinansowanie następujących nakładów:
  - 1) adaptacja i remont budynków mieszkalnych i gospodarskich, o ile budynki te służą lub będą służyły świadczeniu usług agroturystycznych,
  - 2) modernizacja budynków mieszkalnych, w tym: zakładanie instalacji kanalizacyjnej, centralnego ogrzewania, wody, gazu,
  - 3) urządzenie pól namiotowych, w tym sanitariatów i doprowadzenie wody.
7. Kredyt może zostać udzielony na realizację przedsięwzięć wymienionych w ust. 6 pod warunkiem, że agroturystyka w gospodarstwie rolnym:
  - 1) będzie prowadzona głównie w oparciu o własne zasoby siły roboczej, bez zatrudniania stałych pracowników najemnych,
  - 2) będzie prowadzona co najmniej do czasu całkowitej spłaty zaciągniętego kredytu,
  - 3) będzie prowadzona w gospodarstwie rolnym, w którym prowadzona jest produkcja rolnicza,
  - 4) rolnik ukończył przeszkolenie w zakresie prowadzenia agroturystyki.
8. Przez działalność agroturystyczną w gospodarstwie rolnym rozumie się wynajem pokoi osobom przebywającym na wypoczynku oraz wyżywienie tych osób, jeżeli liczba wynajmowanych pokoi nie przekracza pięciu.
9. W ramach przedsięwzięć inwestycyjnych realizowanych w działalnościach określonych w ust. 1 pkt 1) lit. k) kredyt może zostać przeznaczony na sfinansowanie następujących nakładów:
  - 1) modernizacja i adaptacja pomieszczeń,
  - 2) zakup urządzeń i narzędzi związanych bezpośrednio ze świadczeniem usług weterynaryjnych.
10. W ramach przedsięwzięć inwestycyjnych realizowanych w działalnościach określonych w ust. 1 pkt 2) kredyt może zostać przeznaczony na sfinansowanie następujących nakładów:
  - 1) zakup, budowa, adaptacja i modernizacja myjni, budynków do czyszczenia, sortowni, pakowni, przechowalni, zamrażalni, chłodni i schładzalni owoców, warzyw i ziemniaków dla potrzeb rynku hurtowego,
  - 2) zakup maszyn i urządzeń stanowiących wyposażenie budynków wymienionych w pkt 1).
11. Inwestycje, o których mowa w ust. 10, mogą być realizowane w celu:
  - 1) udostępnienia ich podmiotom sprzedającym swoje produkty na rynku (działalność usługowa prowadzona przez rynek),
  - 2) wykorzystania ich w związku z działalnością handlową prowadzoną na własny rachunek (skup płodów rolnych, przygotowanie do sprzedaży, sprzedaż),
  - 3) prowadzenia działalności handlowej, w której rynek hurtowy występuje w charakterze agenta.
12. Przedsięwzięcia inwestycyjne mogą być realizowane wyłącznie w gospodarstwach rolnych, działach specjalnych produkcji rolnej, zakładach przetwórstwa rolno-spożywczego oraz zakładach świadczących usługi dla rolnictwa własnych lub dzierżawionych w okresach wieloletnich. Przez dzierżawę w okresie wieloletnim należy rozumieć umowę dzierżawy zawartą na okres dłuższy niż 3 lata i trwającą co najmniej do końca okresu kredytowania. Umowa dzierżawy musi być zawarta na piśmie i powinna w sposób nie budzący wątpliwości określać datę jej zawarcia i czas jej trwania. Budowa, rozbudowa,

modernizacja i adaptacja budynków lub budowli w nieruchomościach dzierżawionych wymaga uzyskania zgody właściciela na realizację inwestycji.

13. Przez nakłady związane z uruchomieniem pierwszego cyklu produkcyjnego należy rozumieć zgodne z normami i normatywami dla danej działalności nakłady rzeczowe (np. zakup zwierząt gospodarskich, pasz treściwych, kwalifikowanego materiału siewnego, opału w przypadku upraw w szklarniach ogrzewanych i tunelach ogrzewanych), ponoszone od rozpoczęcia danej działalności do sprzedaży produktu finalnego (np. w produkcji zwierzęcej to nakłady rzeczowe ponoszone od zakupu zwierząt do ich sprzedaży na rzeź lub do dalszego chowu, w przypadku produkcji mleka od zakupu jałówek do odchowania krowy pierwiastki, a w produkcji roślinnej nakłady rzeczowe ponoszone od siewu do zbioru danej rośliny).
14. Przez maszyny, urządzenia lub narzędzia rolnicze należy rozumieć środki trwałe wymienione w działach: 28, 29, 34 i 35 Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług określonej w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 kwietnia 2004 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług (PKWiU) (Dz. U. Nr 89, poz. 844), które będą wykorzystywane do prowadzenia działalności w gospodarstwie rolnym, dziale specjalnym produkcji rolnej lub zakładzie świadczącym usługi dla rolnictwa.
15. Kredyt nie może zostać przeznaczony w szczególności na:
  - 1) zakup maszyn, urządzeń i narzędzi rolniczych, które zostały wyprodukowane wcześniej niż trzy lata przed datą zakupu (z wyłączeniem „Konstrukcji budowlanych stalowych pozostałych osobno nie wymienionych” mieszczących się w grupie 28.11.23 PKWiU) lub były już przedmiotem obrotu z zastosowaniem preferencji państwowych,
  - 2) zakup gruntów rolnych, budynków, budowli i samochodów, które po dniu 19.01.1994 r. były przedmiotem obrotu z zastosowaniem preferencji państwowych, z zastrzeżeniem ust. 16,
  - 3) zakup pojazdów samochodowych, z zastrzeżeniem ust. 3 pkt 10),
  - 4) spłatę wcześniej zaciągniętych kredytów,
  - 5) spłatę należności, których termin płatności minął przed dniem zawarcia umowy kredytu,
  - 6) finansowanie remontów, z wyjątkiem remontów określonych w ust. 6,
  - 7) realizację przedsięwzięć, do których stosowana jest lub będzie pomoc ze środków publicznych w formie dotacji, pożyczek lub kredytów udzielanych przedsiębiorcom na warunkach korzystniejszych od oferowanych im na rynku, dokapitalizowania oraz zbycia lub oddania do korzystania mienia będącego własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego i ich związków - na warunkach korzystniejszych od oferowanych na rynku.
16. Kredyt może zostać przeznaczony na zakup nieruchomości, które zostały zakupione, zrehabilitowane, wybudowane, zmodernizowane, zaadaptowane lub wyposażone przy udziale kredytu z dopłatami ARiMR do oprocentowania lub zostały zakupione na raty z Zasobu ANR, z zastrzeżeniem ust. 17 i 18.
17. Jeżeli kredyt z dopłatami ARiMR do oprocentowania nie został jeszcze spłacony, to w przypadku, gdy:
  - 1) sprzedaż następuje w okresie do 5 lat od dnia udzielenia kredytu kwotę kredytu należy pomniejszyć o wysokość udzielonego wcześniej kredytu, a kupujący zobowiązany jest przejąć dług z tytułu tego kredytu lub sprzedający nie będzie otrzymywał dopłat do niespłaconej części kredytu,
  - 2) sprzedaż następuje po upływie 5 lat od dnia udzielenia kredytu - sprzedający nie będzie otrzymywał dopłat do niespłaconej części kredytu.

18. W przypadku zakupu na raty z Zasobu ANR nieruchomości, które nie zostały spłacone, kupujący może ubiegać się o kredyt na zakup tych nieruchomości, pod warunkiem, że środki pochodzące ze sprzedaży zostaną przekazane na poczet spłaty wierzytelności wobec ANR z tytułu zakupu na raty tych nieruchomości, z tym, że:
  - 1) jeżeli kwota uzyskana ze sprzedaży nieruchomości: jest niższa niż kwota wierzytelności pozostająca do zapłaty wobec ANR za zakupioną na raty nieruchomość, środki z kredytu preferencyjnego zaangażowane w transakcję sprzedaży tej nieruchomości w całości muszą być przeznaczone na spłatę zobowiązań wobec ANR z tego tytułu,
  - 2) jeżeli kwota uzyskana ze sprzedaży nieruchomości: jest wyższa niż kwota wierzytelności pozostająca do zapłaty wobec ANR za zakupioną na raty nieruchomość, środki z kredytu preferencyjnego zaangażowane w transakcję sprzedaży tej nieruchomości muszą być przeznaczone na spłatę całości zobowiązań wobec ANR z tego tytułu.
19. W przypadku zakupu gruntów rolnych, budynków i budowli, używanych maszyn, urządzeń i narzędzi rolniczych lub samochodów kredytobiorca zobowiązany jest przedstawić w banku oświadczenie sprzedającego, czy po dniu 19.01.1994 r. były one przedmiotem obrotu z zastosowaniem preferencji państwowych.
20. Przedsięwzięcie może być realizowane przy udziale tylko jednej linii kredytowej z dopłatami ARiMR.
21. Kredyt może zostać przeznaczony na zakup nieruchomości, która będzie stanowiła współwłasność kilku osób, pod warunkiem, że każda z tych osób będzie spełniać wszystkie wymogi określone w niniejszych zasadach.
22. Kredyt może zostać przeznaczony na urządzenie istniejącego gospodarstwa rolnego stanowiącego współdzierżawę lub współwłasność dwu lub więcej osób, również w sytuacji, gdy wymogi określone w niniejszych zasadach spełnia tylko jedna z tych osób, przy czym wówczas:
  - a) o kredyt występuje osoba spełniająca wszystkie wymogi określone w niniejszych zasadach,
  - b) współmałżonek wnioskodawcy oraz pozostali współdzierżawcy lub współwłaściciele i ich współmałżonkowie powinni wyrazić pisemną zgodę na realizację przedsięwzięcia oraz na warunki jego kredytowania,
  - c) pozostali współdzierżawcy lub współwłaściciele powinni zostać zobowiązani przez bank do udzielenia kredytobiorcy poręczenia lub przystąpić do długu w charakterze solidarnych dłużników.

Rozdział II

Podmioty mogące ubiegać się o kredyt

1. Osoby fizyczne, posiadające pełną zdolność do czynności prawnych, podejmujące lub prowadzące działalność określoną w rozdz. I ust. 1, z wyłączeniem emerytów i rencistów.
2. Osoby prawne podejmujące lub prowadzące działalność określoną w rozdz. I ust. 1.
3. Jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej podejmujące lub prowadzące działalność określoną w rozdz. I ust. 1.

Rozdział III

Warunki udzielenia kredytu

1. Jeżeli kredytobiorcą jest podmiot będący podatnikiem podatku od towarów i usług VAT, przy rozliczaniu kredytu z dopłatami ARiMR uwzględnia się wartość faktury pomniejszoną o podatek od towarów i usług VAT. Wartość podatku VAT należy wówczas wyłączyć z wartości przedsięwzięcia inwestycyjnego finansowanego przy udziale kredytu z linii IP. W przypadku rolników objętych zryczałtowanym systemem zwrotu podatku VAT, przy rozliczaniu kredytu uwzględnia się wartość faktury brutto.
2. Kwota kredytu, z zastrzeżeniem ust. 3, nie może przekroczyć:
  - 1) 80% wartości nakładów inwestycyjnych składających się na przedsięwzięcie realizowane przez podmiot w gospodarstwie lub gospodarstwach rolnych, na działalność w zakresie agroturystyki oraz na działalność weterynaryjną, nie więcej niż 4 mln zł,
  - 2) 70% wartości nakładów inwestycyjnych na usługi dla rolnictwa, nie więcej niż 4 mln zł,
  - 3) 70% wartości nakładów inwestycyjnych na działy specjalne produkcji rolnej nie więcej niż 8 mln zł,
  - 4) 70% wartości nakładów inwestycyjnych w przetwórstwie rolno-spożywczym - nie więcej niż 8 mln zł, a w przetwórstwie mięsa, mleka lub ziemniaków na skrobię - nie więcej niż 16 mln zł na przedsięwzięcia w zakresie dostosowania prowadzonej działalności do wymogów sanitarnych i weterynaryjnych, obowiązujących w Unii Europejskiej, lub na wprowadzenie nowych technologii,
  - 5) łączna kwota kredytów udzielonych jednemu podmiotowi na realizację równocześnie kilku przedsięwzięć wymienionych w pkt 1) i 2) nie może przekroczyć 4 mln zł,
  - 6) łączna kwota kredytów udzielonych jednemu podmiotowi na realizację równocześnie kilku przedsięwzięć wymienionych w pkt 1) - 4) nie może przekroczyć 8 mln zł oraz w przetwórstwie mięsa, mleka lub ziemniaków na skrobię 16 mln zł na przedsięwzięcia w zakresie dostosowania prowadzonej działalności do wymogów sanitarnych i weterynaryjnych, obowiązujących w Unii Europejskiej, lub na wprowadzenie nowych technologii.
3. Dla podmiotów zobowiązanych do sporządzania na podstawie odrębnych przepisów bilansów skonsolidowanych, wysokość kwoty kredytu ustala się dla podmiotu dominującego (jednostki dominującej) i jednostek zależnych łącznie.
4. W przypadku, gdy wnioskodawca korzysta z kredytów inwestycyjnych objętych dopłatami ARiMR do oprocentowania suma zaciągniętych kredytów oraz kredytu z linii IP nie może przekroczyć kwoty:
  - 1) 4 mln zł dla podmiotu, który korzysta z kredytów na przedsięwzięcia realizowane w gospodarstwie lub gospodarstwach rolnych, usługach dla rolnictwa,
  - 2) 8 mln zł dla podmiotu, który korzysta z kredytów na przedsięwzięcia realizowane w działach specjalnych produkcji rolnej, przetwórstwie rolno-spożywczym, działalnościach pozarolniczych (linia MP), z zastrzeżeniem pkt 3),
  - 3) 16 mln zł dla podmiotu, który korzysta z kredytów na przetwórstwo mięsa, mleka lub ziemniaków na skrobię na przedsięwzięcia w zakresie dostosowania prowadzonej działalności do wymogów sanitarnych i weterynaryjnych, obowiązujących w Unii Europejskiej, lub na wprowadzenie nowych technologii.
5. Kredytobiorca, który uzyskał kredyt lub kredyty z dopłatami ARiMR do oprocentowania na przedsięwzięcia inwestycyjne w maksymalnej kwocie, o której mowa w ust. 2 i 4 do czasu całkowitej jego lub ich spłaty nie może uzyskać kolejnego kredytu z dopłatami ARiMR.

6. Różnica między wartością przedsięwzięcia inwestycyjnego, a kwotą udzielonego kredytu stanowi udział własny kredytobiorcy.
7. Posiadanie udziału własnego musi zostać udokumentowane przez inwestora przed podpisaniem umowy kredytu w sposób wiarygodny dla Banku. Forma w jakiej zostanie wniesiony udział własny oraz jego wartość muszą zostać w sposób szczegółowy określone w planie przedsięwzięcia i umowie kredytu.
8. Oprocentowanie kredytu jest zmienne i nie może wynosić więcej niż 1,5 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od Banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym. Należne Bankowi odsetki z zastrzeżeniem ust. 8a płacone są przez:
  - 1) kredytobiorcę – w dotychczasowej wysokości, nie wyższej jednak niż 0,65 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od Banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym, nie mniej niż 2% w stosunku rocznym,
  - 2) Agencję – w pozostałej części.
- 8a. Bank na wniosek Kredytobiorcy może zastosować zawieszenie spłaty rat kapitału w celu wznowienia produkcji w gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej, określonych w rozdz. I ust. 1 pkt 1) lit. a)-c), e)-f), po wystąpieniu szkód spowodowanych przez powódź, obsunięcie się ziemi lub huragan w 2010 r. Odsetki w części oprocentowania należnego Kredytobiorcy, w okresie zawieszenia płacone są przez Agencję przez okres nie dłuższy niż 2 lata licząc od dnia zawieszenia przez Bank spłaty rat kapitału kredytu bankowego, przy czym:
  - 1) okres zawieszenia spłaty kapitału nie może być dłuższy niż 2 lata, a po zakończeniu okresu zawieszenia Kredytobiorca:
    - a) będzie płacił odsetki od kredytu w wysokości określonej w ust. 8 pkt 1),
    - b) zobowiązany będzie do zwrotu kwoty odsetek wypłaconych przez ARiMR za kredytobiorcę (bez odsetek ustawowych) w okresie zawieszenia spłaty kapitału,
  - 2) potwierdzeniem wystąpienia szkód w gospodarstwie rolnym lub dziale specjalnym produkcji rolnej jest przedłożona przez kredytobiorcę w Banku opinia wojewody zawierająca określenie zakresu i wysokości szkód oszacowanych przez komisję powołaną przez wojewodę,
  - 3) wraz z zawieszeniem spłaty rat kapitału Bank może zastosować wydłużenie okresu kredytowania, o którym mowa w ust. 14 pkt 2.
- 8b. Bank na wniosek kredytobiorcy może zastosować zawieszenie spłaty rat kapitału w związku z wprowadzeniem ograniczeń handlowych. Odsetki w części oprocentowania należnego Kredytobiorcy, w okresie zawieszenia, płacone są przez Agencję przez okres nie dłuższy niż 2 lata, licząc od dnia zawieszenia przez bank spłaty rat kapitału kredytu bankowego, przy czym:
  - 1) okres zawieszenia spłaty kapitału nie może być dłuższy niż 2 lata a po zakończeniu okresu zawieszenia Kredytobiorca:
    - a) będzie płacił odsetki od kredytu w wysokości określonej w ust. 8 pkt. 1),
    - b) zobowiązany będzie do zwrotu kwoty odsetek wypłaconych przez ARiMR za kredytobiorcę (bez odsetek ustawowych) w okresie zawieszenia spłaty kapitału,
  - 2) Kredytobiorca zobowiązany jest do złożenia w banku wniosku o zawieszenie spłaty zawierającego uzasadnienie,
  - 3) wraz z zawieszeniem spłaty rat kapitału bank może zastosować wydłużenie okresu kredytowania, o którym mowa w ust. 14, pkt 2).”

9. W przypadku kredytów udzielonych w okresie od dnia 1 stycznia 2003 r. do dnia 27 września 2003 r. Agencja może zwiększyć dopłaty do oprocentowania w odniesieniu do niespłaconej części kredytu na warunkach określonych w ust. 8, o ile Bank stwierdzi, że:
  - 1) przedsięwzięcia realizowane lub zrealizowane przez kredytobiorców spełniają warunki określone w niniejszym dziale,
  - 2) kredyt jest spłacany zgodnie z warunkami umowy kredytu.
10. Zwiększone dopłaty, o których mowa w ust. 9, są stosowane od dnia podpisania przez Bank z kredytobiorcą stosownego aneksu do umowy kredytu.
11. Kredyt może zostać udzielony maksymalnie na 8 lat.
12. Termin spłaty kredytu (kapitału lub odsetek) może przypadać wyłącznie w dzień roboczy dla banku.
13. Karencja w spłacie kapitału nie może przekroczyć 2 lat. Okres karencji liczy się od dnia zawarcia umowy kredytu do dnia spłaty pierwszej raty kapitału określonej w umowie kredytu.
14. W okresie objętym umową kredytu Bank, z zastrzeżeniem ust. 15 i 16, może:
  - 1) stosować prolongatę spłaty rat kapitału i odsetek,
  - 2) wydłużyć okres kredytowania poza przewidziany w umowie kredytu, pod warunkiem poinformowania o tym ARiMR.
15. Okres od dnia udzielenia kredytu do całkowitej jego spłaty wraz z odsetkami nie może przekroczyć:
  - 1) 8 lat, z zastrzeżeniem pkt 2) i 3),
  - 2) 9 lat – w przypadku producentów drobiu,
  - 3) 15 lat – w przypadku kredytów udzielonych do dnia 31.12.2004 r. na przedsięwzięcia realizowane w gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej, które w latach 2001-2004 zostały co najmniej dwukrotnie poszkodowane w wyniku klęsk żywiołowych, o ile komisje powołane przez wojewodę dokonały szacunku strat powstałych w wyniku tych klęsk,
  - 4) okresy spłaty, o których mowa w pkt. 1), 2) i 3) mogą zostać wydłużone przez Bank maksymalnie o 3 lata w przypadku wystąpienia nieprzewidzianych, losowych i niezawinionych przez kredytobiorcę okoliczności uniemożliwiających terminową spłatę kredytu, w szczególności związanych ze skutkami kryzysu finansowego. Okoliczności te powinny być ustalane w odniesieniu do każdej indywidualnej sprawy, z uwzględnieniem wpływu na te okoliczności kredytobiorcy np. długotrwała niezdolność do pracy, udokumentowany brak zapłaty za dostarczone produkty rolne, poniesienie szkód w wyniku choroby zwierząt lub z powodu złych warunków atmosferycznych (w tym przypadku oszacowanie szkód dokonywane jest przez komisję powołaną przez wojewodę) itp.
16. W przypadku prolongaty spłaty rat kapitału i odsetek oraz wydłużania okresu kredytowania nie wymaga się sporządzenia zmian do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinii Ośrodka Doradztwa Rolniczego, zwanego dalej ODR.
17. Bank nie może stosować kapitalizacji odsetek lub pobierać ich z góry.
18. Bank zobowiązany jest do ustanowienia odpowiedniego prawnego zabezpieczenia.
19. Podmioty ubiegające się o kredyt na realizację przedsięwzięć wymienionych w rozdz. I, ust. 3, pkt 33) zobowiązane są posiadać pozytywną opinię powiatowego lekarza weterynarii, potwierdzającą iż modernizacje klatek bateryjnych podejmowane są w celu

dostosowania ich do wymogów Unii Europejskiej dotyczących utrzymania kur niosek w klatkach bateryjnych.

Rozdział IV

Warunki stosowania dopłat ze środków ARiMR do oprocentowania kredytu

1. Dopłaty są stosowane, gdy kredytobiorca:
  - 1) spełnia wszystkie wymogi tej linii kredytowej,
  - 2) dokonuje w pełnej wysokości spłat rat kapitału i odsetek w terminach ustalonych w umowie kredytu z uwzględnieniem dodatkowo 7-dniowego okresu na spłatę należności.
2. Dopłaty podlegają zwrotowi wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia ich wpływu do Banku, a dalsze dopłaty nie są stosowane, z zastrzeżeniem ust. 3 - 8 i 12, gdy kredytobiorca:
  - 1) nie zrealizuje przedsięwzięcia inwestycyjnego lub nie uruchomi działalności zgodnie z planem przedsięwzięcia pozytywnie zaopiniowanym przez ODR oraz umową kredytu,
  - 2) trwale zaprzestanie prowadzenia przedsięwzięcia (działalności) przed upływem okresu kredytowania lub trwale zaprzestanie obsługi kredytu (z zastrzeżeniem ust. 2a i 27),
  - 3) wykorzysta kredyt niezgodnie z przeznaczeniem określonym w planie przedsięwzięcia i umowie kredytu,
  - 4) nie udokumentuje w terminie 3 miesięcy od dnia pobrania środków finansowych z rachunku kredytowego, wydatków poniesionych na cele inwestycyjne lub na uruchomienie pierwszego cyklu produkcyjnego, zgodnie z regulaminem kredytowania obowiązującym w danym Banku w oparciu o:
    - a) faktury VAT,
    - b) faktury VAT RR,
    - c) akty notarialne,
    - d) umowy sprzedaży,
    - e) rachunki wystawione zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 ze zm.),
    - f) w przypadku zakupów poza Wspólnotą Europejską również zapłacone faktury i rachunki wraz z dokumentami odprawy celnej SAD,
    - g) prawomocne orzeczenie sądu wraz z dowodem dokonania wpłaty - w przypadku nabycia własności w formie określonej w rozdz. I ust. 5 pkt 2) i 3),
  - 5) nie udokumentuje wniesienia udziału własnego w sposób wiarygodny dla Banku,
  - 6) zmieni kierunek produkcji rolnej, działu specjalnego, usług dla rolnictwa lub przetwórstwa rolno-spożywczego w okresie kredytowania bez uprzedniej zgody Banku (z zastrzeżeniem ust. 27).
- 2a. Za trwale zaprzestanie prowadzenia działalności, o którym mowa w ust. 2 pkt 2), nie uznaje się rezygnacji z chowu lub hodowli świń po wydaniu przez powiatowego lekarza weterynarii decyzji nakazującej zabicie świń utrzymywanych w gospodarstwie lub poddanie ich ubojowi oraz zakazującej wprowadzania do gospodarstwa i utrzymywania w nim zwierząt gatunków wrażliwych przez okres obowiązywania „Programu bioasekuracji mającego na celu zapobieganie szerzeniu się afrykańskiego pomoru świń” na lata 2015-2018. Brak wznowienia działalności produkcyjnej po zakończeniu „Programu bioasekuracji...” skutkować będzie zaprzestaniem stosowania dalszych dopłat do oprocentowania kredytu.
3. W przypadku czasowego w ocenie Banku zaprzestania prowadzenia przedsięwzięcia (działalności) lub obsługi kredytu z przyczyn niezależnych od kredytobiorcy, przy jednoczesnym spełnieniu wszystkich wymogów linii, dopłaty nie są stosowane przez ten okres, z zastrzeżeniem ust. 3a.

- 3a. Postanowienia ust. 3 w zakresie czasowego zaprzestania prowadzenia działalności nie dotyczą:
- 1) sytuacji wznawiania przez kredytobiorcę produkcji prowadzonej w gospodarstwie rolnym lub dziale specjalnym produkcji rolnej, w ramach działalności określonych w rozdz. I ust. 1 pkt 1) lit. a)-c), e)-f), w których wystąpiły szkody spowodowane przez suszę, grad, deszcz nawalny, ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne, powódź, huragan, piorun, obsunięcie się ziemi lub lawinę, pod warunkiem przedłożenia w Banku opinii wojewody zawierającej określenie zakresu i wysokości szkód oszacowanych przez komisję powołaną przez wojewodę właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkód,
  - 2) czasowego zaprzestania chowu lub hodowli świń, pod warunkiem przedłożenia w banku decyzji powiatowego lekarza weterynarii nakazującej zabicie świń utrzymywanych w gospodarstwie lub poddanie ich ubojowi oraz zakazującej wprowadzania do gospodarstwa i utrzymywania w nim zwierząt z gatunków wrażliwych przez okres obowiązywania „Programu bioasekuracji mającego na celu zapobieganie szerzeniu się afrykańskiego pomoru świń” na lata 2015-2018.
4. Jeżeli kredytobiorca wznowi prowadzenie przedsięwzięcia (działalności) lub obsługę kredytu dopłaty stosowane są od dnia wznowienia prowadzenia przedsięwzięcia (działalności) lub obsługi kredytu.
5. W przypadku, gdy trwałe zaprzestanie prowadzenia działalności lub trwałe zaprzestanie obsługi kredytu nastąpiło po upływie pięciu lat od dnia udzielenia kredytu i umowa kredytu nadal obowiązuje, od dnia tego zaprzestania dopłaty nie są stosowane a udzielone dopłaty nie podlegają zwrotowi, o ile:
- 1) przedsięwzięcie zostało zrealizowane i działalność była prowadzona zgodnie z umową kredytu,
  - 2) w dalszym okresie kredytowania oprocentowanie kredytu nie będzie wyższe niż wynikające z umowy zawartej pomiędzy ARiMR a Bankiem.
6. Jeżeli część kredytu wykorzystano niezgodnie z przeznaczeniem lub nie udokumentowano poniesionych wydatków w terminie, a także jeżeli przedsięwzięcie inwestycyjne nie zostało zrealizowane w całości, dopłaty podlegają zwrotowi wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia ich wpływu do Banku w takiej części, jaka odpowiada udziałowi nieprawidłowo wykorzystanych środków lub nieudokumentowanych wydatków w kwocie wykorzystanego kredytu, pod warunkiem, że cel założony w planie przedsięwzięcia i umowie kredytu został osiągnięty. Oceny, czy założony cel został osiągnięty dokonuje Bank.
- 6a. Przepis ust. 6 stosuje się, jeżeli umowa kredytu nadal obowiązuje niezależnie od tego, kiedy miało miejsce niezgodne z przeznaczeniem wykorzystanie kredytu lub nieterminowe udokumentowanie kredytu.
- 6b. Dalsze dopłaty - przypadające na kwotę kredytu wykorzystaną zgodnie z przeznaczeniem i udokumentowaną w terminie - mogą być stosowane wyłącznie po dokonaniu zwrotu dopłat w części, o której mowa w ust. 6, oraz poinformowaniu ARiMR o powstaniu należności i dokonaniem zwrotu dopłat w trybie określonym w umowie zawartej pomiędzy ARiMR a Bankiem.
- 6c. W przypadku, gdy wartość kredytu wykorzystanego niezgodnie z przeznaczeniem lub wartość wydatków nieudokumentowanych w terminie przekracza 10% wartości wykorzystanego kredytu lub przedsięwzięcie inwestycyjne nie zostało zrealizowane

w całości, od dnia zastosowania przepisu ust. 6 wykluczona zostaje możliwość ubiegania się o kredyt inwestycyjny z dopłatami ARiMR do oprocentowania przez kolejne trzy lata licząc od ww. dnia.

- 6d. W ciągu 30 dni od zastosowania przepisu ust. 6 Bank zobowiązany jest do pisemnego poinformowania ARiMR o tym fakcie.
7. Przepis ust. 6 stosuje się również, jeżeli termin udokumentowania wydatków został wydłużony na podstawie ust. 8.
8. W przypadku, gdy z przyczyn w ocenie Banku niezależnych od kredytobiorcy wydatki nie zostaną udokumentowane w terminie 3 miesięcy od dnia pobrania środków finansowych z rachunku kredytowego, Bank, z zastrzeżeniem ust. 9, może wyrazić zgodę na wydłużenie tego terminu nie więcej niż o 3 miesiące sporządzając stosowny aneks do umowy kredytu. Dopłaty ARiMR w odniesieniu do kwoty kredytu, której wydatkowanie nie zostało udokumentowane, nie są stosowane za okres od dnia następującego po upływie 3 miesięcy od pobrania środków finansowych z rachunku kredytowego do dnia udokumentowania wydatków.
9. Jeżeli termin, o którym mowa w ust. 2 pkt 4), upłynął przed dniem 6 stycznia 2004 r., a nieudokumentowanie wydatków nastąpiło z przyczyn niezależnych od kredytobiorcy, Agencja może wyrazić zgodę na dalsze stosowanie dopłat, pod warunkiem, że:
  - 1) wydatki zostały udokumentowane w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od upływu terminu określonego w ust. 2 pkt 4),
  - 2) w żadnym momencie przed wyrażeniem zgody nie zachodziły inne przesłanki do zwrotu dopłat przez kredytobiorcę,
  - 3) przedsięwzięcie zostało zrealizowane lub jest realizowane zgodnie z planem przedsięwzięcia oraz umową kredytu,
  - 4) umowa kredytu nadal obowiązuje,
  - 5) dopłaty za okres od dnia następującego po terminie, o którym mowa w ust. 2 pkt 4), nie były pobierane lub zostały zwrócone wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia ich wpływu do Banku.
10. Bank występuje do ARiMR o wyrażenie zgody przewidzianej w ust. 9 przesyłając opinię, której wzór został określony w Dziale XVII.
11. Dopłaty są stosowane od dnia wskazanego przez Agencję jednak nie wcześniej niż od dnia następującego po dniu, w którym Agencja wyraziła zgodę na dalsze ich stosowanie.
12. W przypadku, gdy kredytobiorca zrealizował przedsięwzięcie lecz z powodu wystąpienia okoliczności, o których mowa w ust. 14, trwale zaprzestał prowadzenia działalności lub obsługi kredytu, od dnia zaistnienia tych okoliczności dopłaty nie są stosowane a udzielone dopłaty nie podlegają zwrotowi.
13. Jeżeli okoliczności, o których mowa w ust. 14, wystąpiły przed dniem 30 kwietnia 2004 r., udzielone dopłaty nie podlegają zwrotowi:
  - 1) jeżeli Agencja stwierdzi, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat,
  - 2) tylko w zakresie, w jakim nie zostały zwrócone do dnia stwierdzenia przez Agencję, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat,
  - 3) jeżeli umowa kredytu obowiązuje w dniu stwierdzenia przez Agencję, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat.
14. Przyczyną trwałego zaprzestania prowadzenia działalności lub obsługi kredytu może być wystąpienie co najmniej jednej z poniższych okoliczności:
  - 1) śmierć kredytobiorcy z wyjątkiem sytuacji, w których nastąpiła sukcesja praw i obowiązków wynikających z umowy kredytu,

- 2) orzeczona stała niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym lub orzeczona trwała całkowita niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników albo trwała niezdolność do pracy orzeczona na podstawie innych przepisów o ubezpieczeniu społecznym uniemożliwiająca prowadzenie działalności, na jaką udzielony został kredyt, z wyjątkiem sytuacji, w których nastąpiła sukcesja praw i obowiązków wynikających z umowy kredytu,
  - 3) wyłączenie majątku kredytobiorcy, o ile nie mogło być przewidziane w dniu zawarcia umowy kredytu oraz uniemożliwia dalsze prowadzenie działalności,
  - 4) klęska suszy, gradobicia, nadmiernych opadów atmosferycznych, wymarznienia, powodzi, huraganu, pożaru, plagi gryzoni lub osuwisk ziemi, jeżeli spowodowała szkody w rozmiarach stanowiących zagrożenie dalszego funkcjonowania gospodarstwa, o ile kredytobiorca nie uzyskał w związku z wystąpieniem tej klęski kredytu z linii KL/01 lub KL/02 w terminach określonych w części III dział I lub dział II,
  - 5) masowe zachorowania zwierząt, jeśli stanowią zagrożenie dalszego funkcjonowania gospodarstwa.
15. Wystąpienie okoliczności, o których mowa w ust. 14, należy potwierdzić przedkładając w Banku stosowne dokumenty.
  16. Bank zobowiązany jest do poinformowania ARiMR o zastosowaniu ust. 5 i 12.
  17. Bank występuje do ARiMR o stwierdzenie, zgodnie z ust. 13, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat przesyłając opinię, której wzór został określony w Dziale XVIII.
  18. Kredytobiorca za zgodą Banku może zmienić kierunek:
    - 1) produkcji rolnej, działu specjalnego na inny w zakresie produkcji rolnej albo działu specjalnego wymieniony w rozdz. I ust. 1 pkt 1), a w przypadku otrzymania przez kredytobiorcę decyzji, o której mowa w ust. 3a pkt 2), kierunek w zakresie chowu lub hodowli świń w gospodarstwie rolnym na inny zaliczany do działu specjalnego produkcji rolnej wymieniony w rozdz. I ust. 1 pkt 1) albo odwrotnie, tj. z chowu lub hodowli świń w ramach działu specjalnego produkcji rolnej na inny kierunek produkcji rolnej, który nie jest działem specjalnym produkcji rolnej, wymieniony w rozdz. I ust. 1 pkt 1),
    - 2) usług dla rolnictwa na inny w zakresie usług dla rolnictwa wymieniony w rozdz. I ust. 1 pkt 1),
    - 3) przetwórstwa rolno-spożywczego na inny w zakresie przetwórstwa rolno-spożywczego wymieniony w rozdz. I ust. 1 pkt 1).
  19. Warunkiem zmiany kierunku, o której mowa w ust. 18, jest sporządzenie zmiany do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego. Zmiana opinii ODR nie jest wymagana.
  20. Zmiana kierunku, o której mowa w ust. 18, nie powoduje zaprzestania stosowania dopłat.
  21. Zmiana przeznaczenia kredytu lub udziału własnego jest możliwa, o ile wynika z przesłanek ekonomicznych i spełnione są jednocześnie następujące warunki:
    - 1) nie minął określony w umowie kredytu termin realizacji przedsięwzięcia,
    - 2) zmiana nie spowoduje zwiększenia kwoty kredytu,
    - 3) zmiana została wprowadzona do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego,
    - 4) ODR wydał stosowną zmianę do opinii o planie przedsięwzięcia, w której stwierdził w szczególności, że zmiana przeznaczenia kredytu lub udziału własnego jest uzasadniona, zgodna z niniejszymi zasadami i nie spowoduje przeszkód w realizacji planu przedsięwzięcia inwestycyjnego.

22. Ostateczną decyzję o zmianie przeznaczenia kredytu lub udziału własnego podejmuje Bank sporządzając aneks do umowy kredytu w oparciu o przedstawione przez kredytobiorcę zmiany do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinii ODR.
23. W przypadku, gdy kredytobiorca zrealizował przedsięwzięcie, udokumentował wykorzystanie kredytu i wniesienie udziału własnego, a nie wykorzystał w pełnej wysokości przyznanych środków finansowych, dopuszcza się możliwość przeznaczenia niewykorzystanej części kredytu na zakup innych niż przewidziane w umowie kredytu środków do produkcji rolnej, pod warunkiem sporządzenia zmian do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego, opinii ODR i aneksu do umowy kredytu. Ze zmiany do opinii ODR powinno jednoznacznie wynikać, iż zakup tych środków jest celowy pod względem gospodarczym i ekonomicznym, a także zgodny z postanowieniami zawartymi w niniejszym dziale.
24. Bank może wyrazić zgodę na przejęcie całości lub części długu, w przypadku przeniesienia własności lub posiadania całości lub części gruntów, gospodarstw rolnych, zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego oraz zakładów świadczących usługi dla rolnictwa, albo innych obiektów, maszyn i urządzeń nabytych, wybudowanych, zaadaptowanych lub zmodernizowanych za kredyt, jeżeli przejmujący dług gwarantuje terminową spłatę rat kapitału i odsetek oraz będzie kontynuował przedsięwzięcie realizowane przez dotychczasowego kredytobiorcę w pełnym zakresie lub proporcjonalnie do przejmowanego długu. Przy zmianie kierunku produkcji przez przejmującego dług stosuje się postanowienia ust. 19.
25. Określony w umowie kredytu termin zakończenia realizacji przedsięwzięcia może zostać przesunięty, jeżeli w ocenie Banku opóźnienie wynika z przyczyn niezależnych od kredytobiorcy. Bank sporządza wówczas stosowny aneks do umowy kredytu. Zmiany nie wymaga natomiast plan przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinia ODR.
26. Bank zobowiązany jest do zamieszczania na dokumentach potwierdzających wykorzystanie kredytu adnotacji: „Dokument został rozliczony w ramach kredytu inwestycyjnego z dopłatami ARiMR do oprocentowania udzielonego umową nr ..... z dnia .....” wraz z pieczęcią Banku.
27. Dopłaty do oprocentowania kredytu, w przypadku, gdy umowa kredytu nadal obowiązuje, nie podlegają zwrotowi a dalsze nie są stosowane od dnia stwierdzenia przez bank:
- 1) wystąpienia trwałego zaprzestania prowadzenia działalności przed upływem okresu kredytowania lub trwałego zaprzestania spłaty kredytu i odsetek,
  - 2) zmiany kierunku produkcji rolnej lub działu specjalnego w okresie kredytowania bez uzyskania uprzedniej zgody banku kredytującego.
- Powyższe ma zastosowanie wyłącznie do zdarzeń, które wystąpiły od dnia 13 listopada 2009 r.
- Wystąpienie okoliczności, o których mowa w pkt. 1 i 2, przed dniem 13 listopada 2009 r. nie zwalnia kredytobiorcy z obowiązku zwrotu dopłat wraz z odsetkami ustawowymi chyba, że wystąpiły przesłanki określone w ust. 5 albo w ust. 12 i 13.

Rozdział V

Procedura ubiegania się o kredyt

1. Przedłożenie przez wnioskodawcę we właściwym dla miejsca realizacji przedsięwzięcia ODR planu przedsięwzięcia inwestycyjnego, określającego m. in. okres realizacji inwestycji, oraz oświadczenia sporządzonego wg wzoru określonego w dziale XIX.
2. Uzyskanie przez wnioskodawcę pozytywnej opinii ODR sporządzonej na formularzu, którego wzór określił Prezes ARiMR.

3. Opinia ODR powinna w szczególności zawierać:
  - 1) stwierdzenie, czy przedsięwzięcie dotyczy działalności wymienionej w rozdz. I ust. 1 oraz czy spełnia warunki formalno-prawne umożliwiające objęcie pomocą ARiMR,
  - 2) uzasadnienie celowości realizacji przedsięwzięcia oraz ocenę wskazanych w planie przedsięwzięcia rynków zbytu produktów lub usług,
  - 3) okres realizacji inwestycji.
4. ODR opiniując plany przedsięwzięć inwestycyjnych dotyczące zakupu pojedynczych maszyn i urządzeń powinien zwrócić uwagę w szczególności, czy wydajność maszyny lub urządzenia jest dostosowana do skali produkcji gospodarstwa.
5. Opinia traci moc po upływie trzech miesięcy od daty jej sporządzenia.
6. Na wniosek kredytobiorcy złożony przed upływem terminu ważności opinii, ODR może przedłużyć jej ważność na kolejne trzy miesiące, o ile nie nastąpiły istotne zmiany warunków realizacji przedsięwzięcia. Ważność opinii ODR może zostać przedłużona jeden raz.
7. Opinia, której ważność przedłużono, zachowuje numer dotychczasowy oraz otrzymuje numer wynikający z bieżącej ewidencji opinii prowadzonej przez ODR.
8. ODR przechowuje kopię opinii i planu przedsięwzięcia inwestycyjnego.
9. Złożenie przez wnioskodawcę w Banku wniosku o kredyt wraz z planem przedsięwzięcia, pozytywną opinią ODR, oświadczeniem sporządzonym wg wzoru określonego w dziale XIX, oraz kompletem dokumentów wymaganych przez Bank.
10. Opinia ODR musi być ważna w dacie składania wniosku o kredyt.
11. Pozytywna opinia ODR nie zwalnia Banku od własnej oceny przedsięwzięcia pod względem zgodności z obowiązującymi przepisami prawnymi i postanowieniami umowy zawartej pomiędzy Agencją a Bankiem.
12. W przypadku braku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego kredyt może zostać udzielony na zakup nieruchomości rolnych, pod warunkiem, że:
  - 1) planowane do zakupu nieruchomości rolne w ewidencji gruntów prowadzonej przez starostów określone zostały jako użytki rolne,
  - 2) wnioskodawca przedstawił zaświadczenie właściwego organu, że obszar przewidziany do nabycia za kredyt nie jest objęty decyzją o warunkach zabudowy, wydaną przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, która powoduje zmianę zagospodarowania terenu.
13. W przypadku, gdy lista nakładów do sfinansowania kredytem i środkami własnymi nie ulega zmianie, a następuje jedynie:
  - 1) zmiana struktury finansowania polegająca na zwiększeniu lub zmniejszeniu środków własnych lub zmniejszeniu kwoty kredytu, przy zachowaniu minimalnej dla danej działalności wysokości udziału własnego kredytobiorcy,
  - 2) zmiana formy wniesienia udziału własnego kredytobiorcy (np. z gotówki na maszyny, które zgodnie z planem przedsięwzięcia miały zostać zakupione za środki własne),
  - 3) zmiana źródła finansowania poszczególnych nakładów (z kredytu na środki własne lub odwrotnie, przy zachowaniu zgodności z zapisami niniejszych zasad),plan przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinia ODR nie wymagają zmiany. W umowie kredytu należy uwzględnić ww. zmiany.

Rozdział VI

Wzór nr 1/06 określony przez Prezesa ARiMR stanowiący wzór opinii ODR do linii IP

Symbol - IP/.....

nr rejestru: .....

Pieczęć .....

OPINIA

.....
/nazwa i siedziba jednostki wydającej opinię/

o planie przedsięwzięcia inwestycyjnego zarejestrowanego w dniu ..... pod nr
..... dla: .....

.....
/imię i nazwisko/nazwa podmiotu/

data urodzenia /dzień, miesiąc, rok/: |__| |__| |__| |__| |__| |__|

PESEL: |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__|

REGON: |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__|

NIP: |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__|

.....
/miejsce zamieszkania/siedziba podmiotu/

1. Działalność, na którą ma zostać udzielony kredyt: .....
..... zaliczana do grupowania PKD¹⁾ .....

2. Cel kredytu^{1), 2)}:

1) A	rozszerzenie asortymentu produkcji	☐
2) B	zwiększenie skali produkcji	☐
3) C	dostosowanie do wymogów sanitarno-weterynaryjnych UE	☐
4) D	obniżenie kosztów produkcji	☐
5) E	poprawa ochrony środowiska zgodnie ze standardami UE	☐
6) F	zwiększenie wykorzystania zdolności produkcyjnych	☐
7) G	wprowadzenie nowej technologii	☐
8) H	poprawa jakości produkcji	☐
9) I	poprawa gospodarki odpadami	☐
10) J	doskonalenie dotychczasowej technologii produkcji	☐
11) K	poprawa struktury obszarowej gospodarstw rolnych	☐
12) L	utworzenie kwater agroturystycznych	☐

3. Całkowity koszt przedsięwzięcia wynosi ..... zł, w tym kredyt ..... zł,
tj. .... %, przy czym w ramach całkowitych kosztów przedsięwzięcia:

- 1) koszt niezbędnych nakładów rzeczowych na uruchomienie pierwszego cyklu produkcyjnego wynosi ..... zł, tj. ....%,
- 2) koszt zakupu lub budowy budynku mieszkalnego wynosi ..... zł, tj. .... %,
- 3) koszty ogólne wynoszą ..... zł, tj. ....%.

4. Przeznaczenie kredytu (nakłady)¹⁾:

Lp.	Kod	Przeznaczenie kredytu (nakłady)	Kwota kredytu (zł)	Inne informacje
1.	101	zakup, budowa, budynków inwentarskich		m ²
2.	102	modernizacja, adaptacja, remont budynków inwentarskich		m ²
3.	103	zakup, budowa budynków dla przetwórstwa rolno-spożywczego		m ²
4.	104	modernizacja, adaptacja budynków dla przetwórstwa rolno-spożywczego		m ²
5.	105	zakup, budowa, modernizacja, adaptacja innych budynków		m ²
6.	107	zakup, budowa, remont budynku mieszkalnego		m ²
7.	108	zakup, budowa silosów		ton
8.	109a	budowa, modernizacja dróg		km
9.	109b	utwardzenie placów		m ²
10.	109c	budowa przyłączy do sieci kanalizacyjnej		szt.
11.	109d	budowa, modernizacja ujęć wody		szt.
12.	109e	budowa, modernizacja oczyszczalni ścieków		szt.
13.	110	zakup gruntów rolnych		ha
14.	111	zakup maszyn lub urządzeń rolniczych		szt.
15.	112	zakup ciągników		szt.
16.	113	zakup kombajnów		szt.
17.	114	zakup maszyn lub urządzeń dla przetwórstwa rolno-spożywczego		szt.
18.	115	zakup kompletnych linii technologicznych		szt.
19.	116	zakup innych maszyn lub urządzeń		szt.
20.	117	zakup samochodów (ciężarowych, dostawczych i specjalistycznych)		szt.
21.	118	zakup stada podstawowego		szt.
22.	119	zakup rzeczowych środków obrotowych na uruchomienie pierwszego cyklu produkcyjnego		-
23.	120	zakup materiału nasadzeniowego roślin wieloletnich		szt.
24.	121	szkolenia związane z systemem HACCP		liczba
25.	122	utworzenie kwater agroturystycznych		liczba
		pozostałe		
		.....		
		.....		
26.	200	.....		-
razem kwota kredytu				

5. Okres kredytowania ....., w tym karencja w spłacie kapitału .....

6. Przewidywana forma, w jakiej zostanie wniesiony udział własny kredytobiorcy:

.....
 .....
 .....

7. Przeznaczenie udziału własnego kredytobiorcy:

.....
 .....
 .....

8. Przewidywany okres realizacji inwestycji: .....

9. Przedsięwzięcie jest / nie jest³⁾ uzasadnione pod względem ekonomiczno-finansowym:

.....
.....
.....
.....

10. Ocena wskazanych w planie przedsięwzięcia rynków zbytu produktów lub usług:

.....
.....
.....
.....

11. Przedsięwzięcie spełnia / nie spełnia / spełnia z zastrzeżeniami³⁾ warunki określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1996 r. w sprawie szczegółowych kierunków działań ARiMR oraz sposobów ich realizacji (Dz. U. Nr 16, poz. 82 ze zm.) i w zasadach udzielania kredytów w ramach linii IP:

.....
.....
.....
.....

12. Opinia uzupełnia / nie uzupełnia³⁾ opinii do linii KZ / MR / GR³⁾.

Opiniujący plan przedsięwzięcia inwestycyjnego:

.....
.....

/imię i nazwisko/

/podpis i pieczęć Dyrektora ODR/

.....
data wydania opinii

¹⁾ wybrać oznaczenie właściwe dla danej podlinii określone w części IV zasad udzielania kredytów

²⁾ wstawić znak „x” przy odpowiedniej pozycji – w przypadku realizacji kilku celów należy zaznaczyć tylko cel dominujący

³⁾ niepotrzebne skreślić

Opinia jest ważna przez okres 3 miesięcy od daty jej wydania.

Kopia opinii jest zarejestrowana i przechowywana w ODR.

Dział II

Zasady udzielania kredytów na zakup gruntów rolnych - Symbol KZ

- kredyty określone w § 11 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1996 r. w sprawie szczegółowych kierunków działań ARiMR oraz sposobów ich realizacji (Dz. U. Nr 16, poz. 82 ze zm.)

Rozdział I

Przeznaczenie kredytu

1. Kredyt może zostać udzielony na zakup gruntów rolnych, na których są lub będą prowadzone działalności wymienione w “Wykazie działalności w zakresie rolnictwa, przetwórstwa rolno-spożywczego, usług dla rolnictwa oraz działów specjalnych produkcji rolnej wspomaganych przez ARiMR w postaci dopłat do oprocentowania kredytów inwestycyjnych”, zawartym w części I, w grupach:
  - 1) uprawy rolne; warzywnictwo; ogrodnictwo - 01.1,
  - 2) chów i hodowla zwierząt - 01.2,
  - 3) uprawy rolne połączone z chowem zwierząt (działalność mieszana) - 01.30.Z,
  - 4) działły specjalne produkcji rolnej - DS.
2. Kredyt może zostać udzielony na realizację przedsięwzięć, które pozwalają na osiągnięcie następujących celów:
  - 1) rozszerzenie asortymentu produkcji – A,
  - 2) zwiększenie skali produkcji – B,
  - 3) obniżenie kosztów produkcji – D,
  - 4) zwiększenie wykorzystania zdolności produkcyjnych – F,
  - 5) wprowadzenie nowej technologii – G,
  - 6) poprawa jakości produkcji – H,
  - 7) doskonalenie dotychczasowej technologii produkcji – J,
  - 8) poprawa struktury obszarowej gospodarstw rolnych – K.
3. W ramach przedsięwzięć inwestycyjnych realizowanych w działalnościach określonych w ust. 1 kredyt może zostać przeznaczony na sfinansowanie następujących nakładów:
  - 1) zakup gruntów rolnych w celu utworzenia nowego gospodarstwa rolnego o powierzchni użytków rolnych nie mniejszej od średniej w danym województwie, według danych Głównego Urzędu Statystycznego, zwanego dalej GUS i nie większej niż 300 ha użytków rolnych, z zastrzeżeniem ust. 4,
  - 2) zakup gruntów rolnych w celu powiększenia gospodarstwa rolnego mającego powierzchnię ogólną co najmniej 1 ha lub powierzchnię użytków rolnych nie mniejszą niż 1 ha przeliczeniowy, obliczoną według zasad stosowanych przy naliczaniu podatku rolnego, do powierzchni użytków rolnych nie mniejszej od średniej w danym województwie według danych GUS i nie większej niż 300 ha użytków rolnych, z zastrzeżeniem ust. 4,
  - 3) finansowanie kosztów ogólnych, o ile nie przekraczają 12% całkowitych kosztów przedsięwzięcia, w zakresie:
    - a) opłat za usługi (honoraria konsultantów, studia wykonalności),
    - b) opłat sądowych i notarialnych.
4. W przypadku zakupu gruntów rolnych w celu utworzenia lub powiększenia gospodarstwa, które prowadzić będzie działły specjalne produkcji rolnej, jego powierzchnia może być mniejsza od średniej w danym województwie.
5. Ustalając powierzchnię gospodarstwa rolnego należy uwzględnić grunty stanowiące własność podmiotu wnioskującego o kredyt i grunty dzierżawione przez niego w okresach wieloletnich.

6. Przez zakup gruntów rolnych należy rozumieć nabycie własności lub prawa wieczystego użytkowania działki bądź działek wyodrębnionych geodezyjnie w drodze:
  - 1) umowy kupna-sprzedaży,
  - 2) postanowienia sądu przysądżającego własność w postępowaniu egzekucyjnym,
  - 3) postanowienia sądu stwierdzającego obowiązek złożenia oświadczenia woli o przeniesieniu własności.
7. Zakup gruntów rolnych, o którym mowa w ust. 6, może dotyczyć również zakupu gruntów rolnych w celu wniesienia ich jako wkład do rolniczej spółdzielni produkcyjnej lub wydzielenia gruntów w toku postępowania scaleniowego lub wymiennego.
8. Agencja przekazuje corocznie Ośrodkom Doradztwa Rolniczego, zwanym dalej ODR, oraz Bankom wykaz średnich powierzchni gospodarstw w poszczególnych województwach według danych GUS. Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego obejmuje powierzchnię użytków rolnych.
9. Kredyt na zakup gruntów rolnych nie może zostać przeznaczony na sfinansowanie tej części ceny umownej określonej w akcie notarialnym, która przewyższa poziom średnich cen rynkowych gruntów rolnych w danym województwie wg danych GUS.
10. W przypadku, gdy cena umowna zakupowanych gruntów rolnych jest wyższa od średniej ceny rynkowej gruntów ustalonej przez GUS dla danego województwa, różnicę w cenie zakupowanych gruntów rolnych można uzupełnić podstawowym kredytem inwestycyjnym (Symbol IP). Wnioskodawca składa jeden plan przedsięwzięcia inwestycyjnego uwzględniający finansowanie inwestycji kredytami z dwóch linii kredytowych, natomiast ODR sporządza dwie opinie na odrębnych formularzach właściwych dla danej linii kredytowej. Minimalny udział środków własnych kredytobiorcy wynosi 20% ceny umownej zakupowanych gruntów rolnych.
11. Kredyt nie może zostać przeznaczony w szczególności na:
  - 1) zakup gruntów rolnych, które po dniu 19.01.1994 r. były przedmiotem obrotu z zastosowaniem preferencji państwowych, z zastrzeżeniem ust. 12,
  - 2) zakup gruntów rolnych, jeżeli umowa sprzedaży zostaje zawarta:
    - a) pomiędzy małżonkami,
    - b) pomiędzy rolnikiem a następcą, którym jest zstępny, przysposobiony lub pasierb rolnika, jeżeli umowa stanowi spełnienie warunków do otrzymania emerytury (renty) rolniczej w pełnej wysokości lub renty strukturalnej lub powoduje podział istniejącego gospodarstwa rolnego,
  - 3) zakup tej części gruntu, która spowoduje przekroczenie powierzchni gospodarstwa rolnego ponad 300 ha użytków rolnych, przy czym dotyczy to wyłącznie powierzchni gruntów stanowiących własność podmiotu ubiegającego się o kredyt,
  - 4) zakup gruntów z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, jeżeli spłata należności została rozłożona na raty według zasad określonych przez ANR,
  - 5) zakup nasadzeń i naniesień znajdujących się na nabywanych gruntach rolnych,
  - 6) zakup gruntów rolnych, których przeznaczenie określone w planie przestrzennego zagospodarowania gminy jest inne niż rolnicze, a także lasów, parków, jezior, pracowniczych ogródków działkowych, działek rekreacyjnych i ogrodów botanicznych,
  - 7) spłatę wcześniej zaciągniętych kredytów,
  - 8) spłatę należności, których termin płatności minął przed dniem zawarcia umowy kredytu,
  - 9) realizację przedsięwzięć, do których stosowana jest lub będzie pomoc ze środków publicznych w formie dotacji, pożyczek lub kredytów udzielanych przedsiębiorcom na warunkach korzystniejszych od oferowanych im na rynku, dokapitalizowania oraz

zbycia lub oddania do korzystania mienia będącego własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego i ich związków - na warunkach korzystniejszych od oferowanych na rynku.

12. Kredyt może zostać przeznaczony na zakup gruntów rolnych, które zostały zakupione lub zrekultywowane przy udziale kredytu z dopłatami ARiMR do oprocentowania, przy czym jeżeli kredyt nie został jeszcze spłacony, to w przypadku, gdy:
  - 1) sprzedaż następuje w okresie do 5 lat od dnia udzielenia kredytu:
    - a) kwotę kredytu należy pomniejszyć o wysokość udzielonego wcześniej kredytu, a kupujący zobowiązany jest przejąć dług z tytułu tego kredytu lub
    - b) sprzedający nie będzie otrzymywał dopłat do niespłaconej części kredytu,
  - 2) sprzedaż następuje po upływie 5 lat od dnia udzielenia kredytu - sprzedający nie będzie otrzymywał dopłat do niespłaconej części kredytu.
13. Kredytobiorca zobowiązany jest przedstawić w banku oświadczenie sprzedającego grunty rolne, czy po dniu 19.01.1994 r. były one przedmiotem obrotu z zastosowaniem preferencji państwowych.
14. W przypadku, gdy kredyt ma być przeznaczony na zakup działki wyodrębnionej geodezyjnie, na której oprócz użytków rolnych znajdują się np. nieużytki, las, grunty zakrzewione itp. przeprowadzenie nowego podziału geodezyjnego celem wyodrębnienia działki zawierającej wyłącznie grunty rolne nie jest wymagane, o ile w oparciu o dostępne dokumenty (wypis z rejestru gruntów) będzie można oznaczyć części działek mogące być przedmiotem kredytowania oraz ich przydatność rolniczą. Z wartości przedsięwzięcia finansowanego przy udziale kredytu z linii KZ należy wyłączyć wartość nieużytków, lasu, gruntów zakrzewionych itp.
15. Przedsięwzięcie może być realizowane przy udziale tylko jednej linii kredytowej z dopłatami ARiMR, z zastrzeżeniem ust. 10.
16. Kredyt może zostać przeznaczony na zakup nieruchomości, która będzie stanowiła współwłasność kilku osób, pod warunkiem, że każda z tych osób będzie spełniać wszystkie wymogi określone w niniejszych zasadach.
17. Kredyt może zostać przeznaczony na urządzenie istniejącego gospodarstwa rolnego stanowiącego współdzierżawę lub współwłasność dwu lub więcej osób, również w sytuacji, gdy wymogi określone w niniejszych zasadach spełnia tylko jedna z tych osób, przy czym wówczas:
  - a) o kredyt występuje osoba spełniająca wszystkie wymogi określone w niniejszych zasadach,
  - b) współmałżonek wnioskodawcy oraz pozostali współdzierżawcy lub współwłaściciele i ich współmałżonkowie powinni wyrazić pisemną zgodę na realizację przedsięwzięcia oraz na warunki jego kredytowania,
  - c) pozostali współdzierżawcy lub współwłaściciele powinni zostać zobowiązani przez bank do udzielenia kredytobiorcy poręczenia lub przystąpić do długu w charakterze solidarnych dłużników.

Rozdział II

Podmioty mogące ubiegać się o kredyt

1. Osoby fizyczne, posiadające pełną zdolność do czynności prawnych, podejmujące lub prowadzące działalność określoną w rozdz. I ust. 1, z wyłączeniem emerytów i rencistów.
2. Osoby prawne podejmujące lub prowadzące działalność określoną w rozdz. I ust. 1.

3. Jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej podejmujące lub prowadzące działalność określoną w rozdz. I ust. 1.

Rozdział III **Warunki udzielania kredytu**

1. Kwota kredytu, z zastrzeżeniem ust. 2, nie może przekroczyć jednocześnie:
  - 1) 80% ceny umownej gruntów rolnych, nie więcej niż 4 mln zł na przedsięwzięcie realizowane przez podmiot w gospodarstwie lub gospodarstwach rolnych,
  - 2) poziomu średnich cen rynkowych gruntów w danym województwie.
2. Dla podmiotów zobowiązanych do sporządzania na podstawie odrębnych przepisów bilansów skonsolidowanych, wysokość kwoty kredytu ustala się dla podmiotu dominującego (jednostki dominującej) i jednostek zależnych łącznie.
3. W przypadku, gdy wnioskodawca korzysta z kredytów inwestycyjnych objętych dopłatami ARiMR do oprocentowania suma zaciągniętych kredytów oraz kredytu z linii KZ nie może przekroczyć kwoty:
  - 1) 4 mln zł dla podmiotu, który korzysta z kredytów na przedsięwzięcia realizowane w gospodarstwie lub gospodarstwach rolnych, usługach dla rolnictwa,
  - 2) 8 mln zł dla podmiotu, który korzysta z kredytów na przedsięwzięcia realizowane w działach specjalnych produkcji rolnej, przetwórstwie rolno-spożywczym, działalnościach pozarolniczych (linia MP), z zastrzeżeniem pkt 3),
  - 3) 16 mln zł dla podmiotu, który korzysta z kredytów na przetwórstwo mięsa, mleka lub ziemniaków na skrobię na przedsięwzięcia w zakresie dostosowania prowadzonej działalności do wymogów sanitarnych i weterynaryjnych, obowiązujących w Unii Europejskiej, lub na wprowadzenie nowych technologii.
4. Kredytobiorca, który uzyskał kredyt lub kredyty z dopłatami ARiMR na przedsięwzięcia inwestycyjne w maksymalnej kwocie, o której mowa w ust. 1 i 3, do czasu całkowitej jego lub ich spłaty nie może uzyskać kolejnego kredytu z dopłatami ARiMR.
5. Różnica między wartością przedsięwzięcia inwestycyjnego, a kwotą udzielonego kredytu stanowi udział własny kredytobiorcy.
6. Posiadanie udziału własnego musi zostać udokumentowane przez inwestora przed podpisaniem umowy kredytu w sposób wiarygodny dla Banku. Forma w jakiej zostanie wniesiony udział własny oraz jego wartość muszą zostać w sposób szczegółowy określone w planie przedsięwzięcia i umowie kredytu.
7. Oprocentowanie kredytu jest zmienne i nie może wynosić więcej niż 1,5 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym.
8. Dopłaty do oprocentowania kredytu nie mogą przekraczać kwoty odsetek naliczonej w wysokości 1,25 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym, z zastrzeżeniem ust. 11a.
9. W przypadku kredytów udzielonych w okresie od dnia 1 stycznia 2003 r. do dnia 27 września 2003 r. Agencja może zwiększyć dopłaty do oprocentowania w odniesieniu do niespłaconej części kredytu na warunkach określonych w ust. 7, 8 i 11, o ile Bank stwierdzi, że:
  - 1) przedsięwzięcia realizowane lub zrealizowane przez kredytobiorców spełniają warunki określone w niniejszym dziale,
  - 2) kredyt jest spłacany zgodnie z warunkami umowy kredytu.

10. Zwiększone dopłaty, o których mowa w ust. 9, są stosowane od dnia podpisania przez Bank z kredytobiorcą stosownego aneksu do umowy kredytu.
11. Kredytobiorca, z zastrzeżeniem ust. 11a, płaci oprocentowanie w dotychczasowej wysokości, nie wyższej jednak niż 0,65 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od Banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym, nie mniej jednak niż:
  - a) 0,25 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od Banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym dla kredytów udzielonych do dnia 31 grudnia 2002 r.,
  - b) 1,2% w stosunku rocznym dla kredytów udzielonych po dniu 31 grudnia 2002 r.
- 11a. Bank na wniosek Kredytobiorcy może zastosować zawieszenie spłaty rat kapitału w celu wznowienia produkcji w gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej, określonych w rozdz. I ust. 1, po wystąpieniu szkód spowodowanych przez powódź, obsunięcie się ziemi lub huragan w 2010 r. Odsetki w części oprocentowania należnego Kredytobiorcy, w okresie zawieszenia płacone są przez Agencję przez okres nie dłuższy niż 2 lata od dnia zawieszenia przez Bank spłaty rat kapitału kredytu bankowego, przy czym:
  - 1) okres zawieszenia spłaty kapitału nie może być dłuższy niż 2 lata, a po zakończeniu okresu zawieszenia Kredytobiorca:
    - a) będzie płacił oprocentowanie w wysokości określonej w ust. 11,
    - b) zobowiązany będzie do zwrotu kwoty odsetek wypłaconych przez ARiMR za kredytobiorcę (bez odsetek ustawowych) w okresie zawieszenia spłaty kapitału,
  - 2) potwierdzeniem wystąpienia szkód jest przedłożona przez kredytobiorcę w Banku opinia wojewody zawierająca określenie zakresu i wysokości szkód oszacowanych przez komisję powołaną przez wojewodę,
  - 3) wraz z zawieszeniem spłaty rat kapitału Bank może zastosować wydłużenie okresu kredytowania, o którym mowa w ust. 15 pkt 2.
- 11b. Bank na wniosek kredytobiorcy może zastosować zawieszenie spłaty rat kapitału w związku z wprowadzeniem ograniczeń handlowych. Odsetki w części oprocentowania należnego Kredytobiorcy, w okresie zawieszenia, płacone są przez Agencję przez okres nie dłuższy niż 2 lata, licząc od dnia zawieszenia przez bank spłaty rat kapitału kredytu bankowego, przy czym:
  - 1) okres zawieszenia spłaty kapitału nie może być dłuższy niż 2 lata a po zakończeniu okresu zawieszenia Kredytobiorca:
    - a) będzie płacił odsetki od kredytu w wysokości określonej w ust. 11,
    - b) zobowiązany będzie do zwrotu kwoty odsetek wypłaconych przez ARiMR za kredytobiorcę (bez odsetek ustawowych) w okresie zawieszenia spłaty kapitału,
  - 2) Kredytobiorca zobowiązany jest do złożenia w banku wniosku o zawieszenie spłaty zawierającego uzasadnienie,
  - 3) wraz z zawieszeniem spłaty rat kapitału bank może zastosować wydłużenie okresu kredytowania, o którym mowa w ust. 15, pkt 2).
12. Kredyt może zostać udzielony maksymalnie na 15 lat.
13. Termin spłaty kredytu (kapitału lub odsetek) może przypadać wyłącznie w dzień roboczy dla banku.

14. Karencja w spłacie kapitału nie może przekroczyć 2 lat. Okres karencji liczy się od dnia zawarcia umowy kredytu do dnia spłaty pierwszej raty kapitału określonej w umowie kredytu.
15. W okresie objętym umową kredytu Bank może:
  - 1) stosować prolongatę spłaty rat kapitału i odsetek,
  - 2) wydłużyć okres kredytowania poza przewidziany w umowie kredytu, pod warunkiem poinformowania o tym ARiMR,
  - 3) w przypadkach, o których mowa w pkt 1) i 2):
    - a) okres od dnia udzielenia kredytu do całkowitej jego spłaty wraz z odsetkami nie może przekroczyć 15 lat, z zastrzeżeniem lit. c),
    - b) nie wymaga się sporządzenia zmian do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinii Ośrodka Doradztwa Rolniczego, zwanego dalej ODR,
    - c) okres spłaty, o którym mowa w lit. a) może zostać wydłużony przez Bank maksymalnie o 3 lata w przypadku wystąpienia nieprzewidzianych, losowych i niezawinionych przez kredytobiorcę okoliczności uniemożliwiających terminową spłatę kredytu, w szczególności związanych ze skutkami kryzysu finansowego. Okoliczności te powinny być ustalane w odniesieniu do każdej indywidualnej sprawy, z uwzględnieniem wpływu na te okoliczności kredytobiorcy np. długotrwała niezdolność do pracy, udokumentowany brak zapłaty za dostarczone produkty rolne, poniesienie szkód w wyniku choroby zwierząt lub z powodu złych warunków atmosferycznych (w tym przypadku oszacowanie szkód dokonywane jest przez komisję powołaną przez wojewodę) itp.
16. Bank nie może stosować kapitalizacji odsetek lub pobierać ich z góry.
17. Bank zobowiązany jest do ustanowienia odpowiedniego prawnego zabezpieczenia.

Rozdział IV

Warunki stosowania dopłat ze środków ARiMR do oprocentowania kredytu

1. Dopłaty są stosowane, gdy kredytobiorca:
  - 1) spełnia wszystkie wymogi tej linii kredytowej,
  - 2) dokonuje w pełnej wysokości spłat rat kapitału i odsetek w terminach ustalonych w umowie kredytu z uwzględnieniem dodatkowo 7-dniowego okresu na spłatę należności.
2. Dopłaty podlegają zwrotowi wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia ich wpływu do Banku, a dalsze dopłaty nie są stosowane, z zastrzeżeniem ust. 3 - 8 i 12, gdy kredytobiorca:
  - 1) nie zrealizuje przedsięwzięcia inwestycyjnego lub nie uruchomi działalności zgodnie z planem przedsięwzięcia pozytywnie zaopiniowanym przez ODR oraz umową kredytu,
  - 2) trwale zaprzestanie prowadzenia przedsięwzięcia (działalności) przed upływem okresu kredytowania lub trwale zaprzestanie obsługi kredytu (z zastrzeżeniem ust. 2a i 27),
  - 3) wykorzysta kredyt niezgodnie z przeznaczeniem określonym w planie przedsięwzięcia i umowie kredytu,
  - 4) nie udokumentuje w terminie 3 miesięcy od dnia pobrania środków finansowych z rachunku kredytowego poniesionych wydatków zgodnie z regulaminem kredytowania obowiązującym w danym Banku w oparciu o:
    - a) akty notarialne – w przypadku nabycia własności w formie określonej w rozdz. I ust. 6 pkt 1),
    - b) prawomocne orzeczenie sądu wraz z dowodem dokonania wpłaty - w przypadku nabycia własności w formie określonej w rozdz. I ust. 6 pkt 2) i 3),

- c) wyciąg z decyzji o zatwierdzeniu projektu scalenia lub wymiany gruntów zawierający imiona i nazwiska uczestników tego postępowania zobowiązanych do dopłat z tytułu wydzielenia im gruntów zamiennych o wartości wyższej niż wniesiona przez nich do scalenia lub wymiany gruntów i określającej kwotę dopłaty, a także dowód wpłaty przez kredytobiorcę na konto powiatu kwoty wskazanej w powyższej decyzji – w przypadku wydzielenia gruntów w toku postępowania scaleniowego lub wymiennego,
  - 5) nie udokumentuje wniesienia udziału własnego w sposób wiarygodny dla Banku,
  - 6) sprzeda w okresie kredytowania lub po okresie kredytowania i przed upływem 5 lat od dnia nabycia, bez zgody Banku grunty rolne nabyte za kredyt,
  - 7) zmieni kierunek produkcji rolnej, działu specjalnego w okresie kredytowania bez uprzedniej zgody banku (z zastrzeżeniem ust. 27).
- 2a). Za trwale zaprzestanie prowadzenia działalności, o którym mowa w ust. 2 pkt 2), nie uznaje się rezygnacji z chowu lub hodowli świń po wydaniu przez powiatowego lekarza weterynarii decyzji nakazującej zabicie świń utrzymywanych w gospodarstwie lub poddanie ich ubojowi oraz zakazującej wprowadzania do gospodarstwa i utrzymywania w nim zwierząt gatunków wrażliwych przez okres obowiązywania „Programu bioasekuracji mającego na celu zapobieganie szerzeniu się afrykańskiego pomoru świń” na lata 2015-2018. Brak wznowienia działalności produkcyjnej po zakończeniu „Programu bioasekuracji...” skutkować będzie zaprzestaniem stosowania dalszych dopłat do oprocentowania kredytu.
3. W przypadku czasowego w ocenie Banku zaprzestania prowadzenia przedsięwzięcia (działalności) lub obsługi kredytu z przyczyn niezależnych od kredytobiorcy, przy jednoczesnym spełnieniu wszystkich wymogów linii, dopłaty nie są stosowane przez ten okres, z zastrzeżeniem ust. 3a.
- 3a. Postanowienia ust. 3 w zakresie czasowego zaprzestania prowadzenia działalności nie dotyczą:
- 1) sytuacji wznowiania przez kredytobiorcę produkcji prowadzonej w gospodarstwie rolnym lub dziale specjalnym produkcji rolnej, w ramach działalności określonych w rozdz. I ust. 1, w których wystąpiły szkody spowodowane przez suszę, grad, deszcz nawalny, ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne, powódź, huragan, piorun, obsunięcie się ziemi lub lawinę, pod warunkiem przedłożenia w Banku opinii wojewody zawierającej określenie zakresu i wysokości szkód oszacowanych przez komisję powołaną przez wojewodę właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkód,
  - 2) czasowego zaprzestania chowu lub hodowli świń, pod warunkiem przedłożenia w banku decyzji powiatowego lekarza weterynarii nakazującej zabicie świń utrzymywanych w gospodarstwie lub poddanie ich ubojowi oraz zakazującej wprowadzania do gospodarstwa i utrzymywania w nim zwierząt z gatunków wrażliwych przez okres obowiązywania „Programu bioasekuracji mającego na celu zapobieganie szerzeniu się afrykańskiego pomoru świń” na lata 2015-2018.
4. Jeżeli kredytobiorca wznowi prowadzenie przedsięwzięcia (działalności) lub obsługę kredytu dopłaty stosowane są od dnia wznowienia prowadzenia przedsięwzięcia (działalności) lub obsługi kredytu.
5. W przypadku, gdy trwale zaprzestanie prowadzenia działalności lub trwale zaprzestanie obsługi kredytu nastąpiło po upływie pięciu lat od dnia udzielenia kredytu i umowa kredytu nadal obowiązuje, od dnia tego zaprzestania dopłaty nie są stosowane a udzielone dopłaty nie podlegają zwrotowi, o ile:

- 1) przedsięwzięcie zostało zrealizowane i działalność była prowadzona zgodnie z umową kredytu,
  - 2) w dalszym okresie kredytowania oprocentowanie kredytu nie będzie wyższe niż wynikające z umowy zawartej pomiędzy ARiMR a Bankiem.
6. Jeżeli część kredytu wykorzystano niezgodnie z przeznaczeniem lub nie udokumentowano poniesionych wydatków w terminie, a także jeżeli przedsięwzięcie inwestycyjne nie zostało zrealizowane w całości, dopłaty podlegają zwrotowi wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia ich wpływu do Banku w takiej części, jaka odpowiada udziałowi nieprawidłowo wykorzystanych środków lub nieudokumentowanych wydatków w kwocie wykorzystanego kredytu, pod warunkiem, że cel założony w planie przedsięwzięcia i umowie kredytu został osiągnięty. Oceny, czy założony cel został osiągnięty dokonuje Bank.
- 6a. Przepis ust. 6 stosuje się, jeżeli umowa kredytu nadal obowiązuje niezależnie od tego, kiedy miało miejsce niezgodne z przeznaczeniem wykorzystanie kredytu lub nieterminowe udokumentowanie kredytu.
- 6b. Dalsze dopłaty - przypadające na kwotę kredytu wykorzystaną zgodnie z przeznaczeniem i udokumentowaną w terminie - mogą być stosowane wyłącznie po dokonaniu zwrotu dopłat w części, o której mowa w ust. 6, oraz poinformowaniu ARiMR o powstaniu należności i dokonaniem zwrocie dopłat w trybie określonym w umowie zawartej pomiędzy ARiMR a Bankiem.
- 6c. W przypadku, gdy wartość kredytu wykorzystanego niezgodnie z przeznaczeniem lub wartość wydatków nieudokumentowanych w terminie przekracza 10% wartości wykorzystanego kredytu lub przedsięwzięcie inwestycyjne nie zostało zrealizowane w całości, od dnia zastosowania przepisu ust. 6 wykluczona zostaje możliwość ubiegania się o kredyt inwestycyjny z dopłatami ARiMR do oprocentowania przez kolejne trzy lata licząc od ww. dnia.
- 6d. W ciągu 30 dni od zastosowania przepisu ust. 6 Bank zobowiązany jest do pisemnego poinformowania ARiMR o tym fakcie.
7. Przepis ust. 6 stosuje się również, jeżeli termin udokumentowania wydatków został wydłużony na podstawie ust. 8.
8. W przypadku, gdy z przyczyn w ocenie Banku niezależnych od kredytobiorcy wydatki nie zostaną udokumentowane w terminie 3 miesięcy od dnia pobrania środków finansowych z rachunku kredytowego, Bank, z zastrzeżeniem ust. 9, może wyrazić zgodę na wydłużenie tego terminu nie więcej niż o 3 miesiące sporządzając stosowny aneks do umowy kredytu. Dopłaty ARiMR w odniesieniu do kwoty kredytu, której wydatkowanie nie zostało udokumentowane, nie są stosowane za okres od dnia następującego po upływie 3 miesięcy od pobrania środków finansowych z rachunku kredytowego do dnia udokumentowania wydatków.
9. Jeżeli termin, o którym mowa w ust. 2 pkt 4), upłynął przed dniem 6 stycznia 2004 r., a nieudokumentowanie wydatków nastąpiło z przyczyn niezależnych od kredytobiorcy, Agencja może wyrazić zgodę na dalsze stosowanie dopłat, pod warunkiem, że:
- 1) wydatki zostały udokumentowane w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od upływu terminu określonego w ust. 2 pkt 4),
  - 2) w żadnym momencie przed wyrażeniem zgody nie zachodziły inne przesłanki do zwrotu dopłat przez kredytobiorcę,

- 3) przedsięwzięcie zostało zrealizowane lub jest realizowane zgodnie z planem przedsięwzięcia oraz umową kredytu,
  - 4) umowa kredytu nadal obowiązuje,
  - 5) dopłaty za okres od dnia następującego po terminie, o którym mowa w ust. 2 pkt 4), nie były pobierane lub zostały zwrócone wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia ich wpływu do Banku.
10. Bank występuje do ARiMR o wyrażenie zgody przewidzianej w ust. 9 przesyłając opinię, której wzór został określony w Dziale XVII.
  11. Dopłaty są stosowane od dnia wskazanego przez Agencję jednak nie wcześniej niż od dnia następującego po dniu, w którym Agencja wyraziła zgodę na dalsze ich stosowanie.
  12. W przypadku, gdy kredytobiorca zrealizował przedsięwzięcie lecz z powodu wystąpienia okoliczności, o których mowa w ust. 14, trwale zaprzestał prowadzenia działalności lub obsługi kredytu, od dnia zaistnienia tych okoliczności dopłaty nie są stosowane a udzielone dopłaty nie podlegają zwrotowi.
  13. Jeżeli okoliczności, o których mowa w ust. 14, wystąpiły przed dniem 30 kwietnia 2004 r., udzielone dopłaty nie podlegają zwrotowi:
    - 1) jeżeli Agencja stwierdzi, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat,
    - 2) tylko w zakresie, w jakim nie zostały zwrócone do dnia stwierdzenia przez Agencję, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat,
    - 3) jeżeli umowa kredytu obowiązuje w dniu stwierdzenia przez Agencję, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat.
  14. Przyczyną trwałego zaprzestania prowadzenia działalności lub obsługi kredytu może być wystąpienie co najmniej jednej z poniższych okoliczności:
    - 1) śmierć kredytobiorcy z wyjątkiem sytuacji, w których nastąpiła sukcesja praw i obowiązków wynikających z umowy kredytu,
    - 2) orzeczona stała niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym lub orzeczona trwała całkowita niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników albo trwała niezdolność do pracy orzeczona na podstawie innych przepisów o ubezpieczeniu społecznym uniemożliwiająca prowadzenie działalności, na jaką udzielony został kredyt, z wyjątkiem sytuacji, w których nastąpiła sukcesja praw i obowiązków wynikających z umowy kredytu,
    - 3) wywłaszczenie majątku kredytobiorcy, o ile nie mogło być przewidziane w dniu zawarcia umowy kredytu oraz uniemożliwia dalsze prowadzenie działalności,
    - 4) klęska suszy, gradobicia, nadmiernych opadów atmosferycznych, wymarznienia, powodzi, huraganu, pożaru, plagi gryzoni lub osuwisk ziemi, jeżeli spowodowała szkody w rozmiarach stanowiących zagrożenie dalszego funkcjonowania gospodarstwa, o ile kredytobiorca nie uzyskał w związku z wystąpieniem tej klęski kredytu z linii KL/01 lub KL/02 w terminach określonych w części III dział I lub dział II,
    - 5) masowe zachorowania zwierząt, jeśli stanowią zagrożenie dalszego funkcjonowania gospodarstwa.
  15. Wystąpienie okoliczności, o których mowa w ust. 14, należy potwierdzić przedkładając w Banku stosowne dokumenty.
  16. Bank zobowiązany jest do poinformowania ARiMR o zastosowaniu ust. 5 i 12.
  17. Bank występuje do ARiMR o stwierdzenie, zgodnie z ust. 13, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat przesyłając opinię, której wzór został określony w Dziale XVIII.

18. Kredytobiorca za zgodą Banku może zmienić kierunek produkcji rolnej, działu specjalnego na inny w zakresie produkcji rolnej albo działu specjalnego wymieniony w części I, a w przypadku otrzymania przez kredytobiorcę decyzji, o której mowa w ust. 3a pkt 2), kierunek w zakresie chowu lub hodowli świń w gospodarstwie rolnym na inny zaliczany do działu specjalnego produkcji rolnej wymieniony w części I albo odwrotnie, tj. z chowu lub hodowli świń w ramach działu specjalnego produkcji rolnej na inny kierunek produkcji rolnej, który nie jest działem specjalnym produkcji rolnej, wymieniony w części I.
19. Warunkiem zmiany kierunku, o której mowa w ust. 18, jest sporządzenie zmiany do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego. Zmiana opinii ODR nie jest wymagana.
20. Zmiana kierunku, o której mowa w ust. 18, nie powoduje zaprzestania stosowania dopłat.
21. Zmiana przeznaczenia kredytu lub udziału własnego jest możliwa, o ile wynika z przesłanek ekonomicznych i spełnione są jednocześnie następujące warunki:
  - 1) nie minął określony w umowie kredytu termin realizacji przedsięwzięcia,
  - 2) zmiana nie spowoduje zwiększenia kwoty kredytu,
  - 3) zmiana została wprowadzona do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego,
  - 4) ODR wydał stosowną zmianę do opinii o planie przedsięwzięcia, w której stwierdził w szczególności, że zmiana przeznaczenia kredytu lub udziału własnego jest uzasadniona, zgodna z niniejszymi zasadami i nie spowoduje przeszkód w realizacji planu przedsięwzięcia inwestycyjnego.
22. Ostateczną decyzję o zmianie przeznaczenia kredytu lub udziału własnego podejmuje Bank sporządzając aneks do umowy kredytu w oparciu o przedstawione przez kredytobiorcę zmiany do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinii ODR.
23. W przypadku, gdy kredytobiorca zrealizował przedsięwzięcie, udokumentował wykorzystanie kredytu i wniesienie udziału własnego, a nie wykorzystał w pełnej wysokości przyznanych środków finansowych, dopuszcza się możliwość przeznaczenia niewykorzystanej części kredytu na zakup dodatkowych gruntów rolnych, pod warunkiem sporządzenia zmian do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego, opinii ODR i aneksu do umowy kredytu. Ze zmiany do opinii ODR powinno jednoznacznie wynikać, iż zakup tych gruntów jest celowy pod względem gospodarczym i ekonomicznym, a także zgodny z postanowieniami niniejszego działu.
24. Bank może wyrazić zgodę na przejęcie całości lub części długu, w przypadku przeniesienia własności lub posiadania całości lub części gruntów nabytych za kredyt, jeżeli przejmujący dług gwarantuje terminową spłatę rat kapitału i odsetek oraz będzie kontynuował przedsięwzięcie realizowane przez dotychczasowego kredytobiorcę w pełnym zakresie lub proporcjonalnie do przejmowanego długu. W przypadku, gdy przejęcie długu łączy się ze sprzedażą całości lub części gruntów nabytych przy udziale kredytu konieczne jest uzyskanie zgody Banku. Przy zmianie kierunku produkcji przez przejmującego dług stosuje się postanowienia ust. 19.
25. Określony w umowie kredytu termin zakończenia realizacji przedsięwzięcia może zostać przesunięty, jeżeli w ocenie Banku opóźnienie wynika z przyczyn niezależnych od kredytobiorcy. Bank sporządza wówczas stosowny aneks do umowy kredytu. Zmiany nie wymaga natomiast plan przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinia ODR.
26. Bank zobowiązany jest do zamieszczania na dokumentach potwierdzających wykorzystanie kredytu adnotacji: „Dokument został rozliczony w ramach kredytu inwestycyjnego z dopłatami ARiMR do oprocentowania udzielonego umową nr ..... z dnia .....” wraz z pieczęcią Banku.

27. Dopłaty do oprocentowania kredytu, w przypadku, gdy umowa kredytu nadal obowiązuje, nie podlegają zwrotowi a dalsze nie są stosowane od dnia stwierdzenia przez bank:
- 1) wystąpienia trwałego zaprzestania prowadzenia działalności przed upływem okresu kredytowania lub trwałego zaprzestania spłaty kredytu i odsetek,
  - 2) zmiany kierunku produkcji rolnej lub działu specjalnego w okresie kredytowania bez uzyskania uprzedniej zgody banku kredytującego.
- Powyższe ma zastosowanie wyłącznie do zdarzeń, które wystąpiły od dnia 13 listopada 2009 r.
- Wystąpienie okoliczności, o których mowa w pkt. 1 i 2, przed dniem 13 listopada 2009 r. nie zwalnia kredytobiorcy z obowiązku zwrotu dopłat wraz z odsetkami ustawowymi chyba, że wystąpiły przesłanki określone w ust. 5 albo w ust. 12 i 13.

Rozdział V

Procedura ubiegania się o kredyt

1. Przedłożenie przez wnioskodawcę we właściwym dla miejsca realizacji przedsięwzięcia ODR planu przedsięwzięcia inwestycyjnego, określającego m. in. okres realizacji inwestycji, oraz oświadczenia sporządzonego wg wzoru określonego w dziale XIX.
2. Uzyskanie przez wnioskodawcę pozytywnej opinii ODR sporządzonej na formularzu, którego wzór określił Prezes ARiMR.
3. Opinia ODR powinna w szczególności zawierać:
  - 1) stwierdzenie, czy przedsięwzięcie dotyczy działalności wymienionej w rozdz. I ust. 1. oraz czy spełnia warunki formalno-prawne umożliwiające objęcie pomocą ARiMR,
  - 2) uzasadnienie celowości realizacji przedsięwzięcia oraz ocenę wskazanych w planie przedsięwzięcia rynków zbytu produktów.
4. Opinia traci moc po upływie trzech miesięcy od daty jej sporządzenia.
5. Na wniosek kredytobiorcy złożony przed upływem terminu ważności opinii, ODR może przedłużyć jej ważność na kolejne trzy miesiące, o ile nie nastąpiły istotne zmiany warunków realizacji przedsięwzięcia. Ważność opinii ODR może zostać przedłużona jeden raz.
6. Opinia, której ważność przedłużono, zachowuje numer dotychczasowy oraz otrzymuje numer wynikający z bieżącej ewidencji opinii prowadzonej przez ODR.
7. ODR przechowuje kopię opinii i planu przedsięwzięcia inwestycyjnego.
8. Złożenie przez wnioskodawcę w Banku wniosku o kredyt wraz z planem przedsięwzięcia, pozytywną opinią ODR, oświadczeniem sporządzonym wg wzoru określonego w dziale XIX, oraz kompletem dokumentów wymaganych przez Bank.
9. Jeżeli zmiana średnich cen rynkowych gruntów rolnych w województwie według komunikatu podanego przez GUS nastąpiła po przyjęciu przez Bank wniosku kredytowego wraz z dokumentami, o których mowa w ust. 8, opinia ODR nie traci ważności, a Bank może kontynuować rozpatrywanie złożonego wniosku.
10. Jeżeli zmiana średnich cen rynkowych gruntów rolnych w województwie według komunikatu podanego przez GUS nastąpiła w okresie ważności opinii, ale przed przyjęciem przez Bank wniosku kredytowego z dokumentami, o których mowa w ust. 8, to konieczna jest zmiana opinii ODR.
11. Opinia ODR musi być ważna w dacie składania wniosku o kredyt.

12. W przypadku braku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego kredyt może zostać udzielony na zakup gruntów rolnych, pod warunkiem, że:
  - 1) planowane do zakupu grunty w ewidencji gruntów prowadzonej przez starostów określone zostały jako użytki rolne,
  - 2) wnioskodawca przedstawił zaświadczenie właściwego organu, że obszar przewidziany do nabycia za kredyt nie jest objęty decyzją o warunkach zabudowy, wydaną przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, która powoduje zmianę zagospodarowania terenu.
13. Pozytywna opinia ODR nie zwalnia Banku od własnej oceny przedsięwzięcia pod względem zgodności z obowiązującymi przepisami prawnymi i postanowieniami umowy zawartej pomiędzy Agencją a Bankiem.
14. W przypadku, gdy lista nakładów do sfinansowania kredytem i środkami własnymi nie ulega zmianie, a następuje jedynie:
  - 1) zmiana struktury finansowania polegająca na zwiększeniu lub zmniejszeniu środków własnych lub zmniejszeniu kwoty kredytu, przy zachowaniu minimalnej dla danej działalności wysokości udziału własnego kredytobiorcy,
  - 2) zmiana formy wniesienia udziału własnego kredytobiorcy,
  - 3) zmiana źródła finansowania poszczególnych nakładów (z kredytu na środki własne lub odwrotnie, przy zachowaniu zgodności z zapisami niniejszych zasad),plan przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinia ODR nie wymagają zmiany. W umowie kredytu należy uwzględnić ww. zmiany.

Rozdział VI

Procedura ubiegania się o wyrażenie przez Bank zgody na sprzedaż

Złożenie bezpośrednio w Banku, który kredytu udzielił, stosownego wniosku o wyrażenie zgody na sprzedaż, zawierającego informacje wymagane przez Bank.

Opracowano w ARiMR

Rozdział VII

Wzór nr 2/06 określony przez Prezesa ARiMR stanowiący wzór opinii ODR do linii KZ

Symbol – KZ/.....
nr rejestru: .....

Pieczęć .....

OPINIA

.....
/nazwa i siedziba jednostki wydającej opinię/

o planie przedsięwzięcia inwestycyjnego zarejestrowanego w dniu ..... pod nr
..... dla: .....

.....
/imię i nazwisko/nazwa podmiotu/

data urodzenia */dzień, miesiąc, rok/*:

PESEL:

REGON:

NIP:

.....
/miejsce zamieszkania/siedziba podmiotu/

1. Przedsięwzięcie gospodarcze polega na zakupie gruntów rolnych w celu¹⁾:
  - 1) utworzenia nowego gospodarstwa rolnego o powierzchni nie mniejszej od średniej w danym województwie według danych GUS,
  - 2) powiększenia gospodarstwa rolnego do powierzchni nie mniejszej od średniej w danym województwie według danych GUS,
  - 3) utworzenia / powiększenia¹⁾ działu specjalnego produkcji rolnej.
2. Działalność, na którą ma zostać udzielony kredyt: .....
..... zaliczana do grupowania PKD³⁾ .....
3. Cel kredytu^{2), 3)}:
  - 1) A rozszerzenie asortymentu produkcji
  - 2) B zwiększenie skali produkcji
  - 3) D obniżenie kosztów produkcji
  - 4) F zwiększenie wykorzystania zdolności produkcyjnych
  - 5) G wprowadzenie nowej technologii
  - 6) H poprawa jakości produkcji
  - 7) J doskonalenie dotychczasowej technologii produkcji
  - 8) K poprawa struktury obszarowej gospodarstw rolnych

☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐

4. Dotychczasowa powierzchnia gospodarstwa wynosi ogółem ..... ha fizycznych, ... ha przeliczeniowych, w tym gruntów:
- 1) własnych: ..... ha fizycznych, ... ha przeliczeniowych,
- 2) dzierżawionych: ..... ha fizycznych, ... ha przeliczeniowych.
5. Planowany zakup gruntów rolnych wynosi ..... ha fizycznych, ... ha przeliczeniowych.
6. Projektowana cena zakupu gruntów rolnych wynosi ..... zł/ha i nie przewyższa/przewyższa¹⁾ poziomu średnich cen rynkowych w danym województwie.
7. Podmiot zbywający grunty rolne:
.....
8. Całkowity koszt przedsięwzięcia wynosi ..... zł, w tym kredyt ..... zł, tj. ....%, przy czym w ramach całkowitych kosztów przedsięwzięcia koszty ogólne wynoszą .....zł, tj. .... %.
9. Przeznaczenie kredytu (nakłady)³⁾:

Lp.	Kod	Przeznaczenie kredytu (nakłady)	Kwota kredytu (zł)	Inne informacje
1.	110	zakup gruntów rolnych		ha
		pozostałe		-
		.....		
		.....		
2.	200	.....		
razem kwota kredytu				

10. Okres kredytowania ....., w tym karencja w spłacie kapitału .....
11. Przewidywana forma, w jakiej kredytobiorca wniesie udział własny:
.....
.....
12. Przeznaczenie udziału własnego kredytobiorcy:
.....
.....
13. Przewidywany okres realizacji inwestycji: .....
14. Przedsięwzięcie jest / nie jest¹⁾ uzasadnione pod względem ekonomiczno-finansowym:
.....
.....
.....
.....
15. Ocena wskazanych w planie przedsięwzięcia rynków zbytu produktów:
.....
.....
.....
.....

16. Przedsięwzięcie spełnia / nie spełnia / spełnia z zastrzeżeniami¹⁾ warunki określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1996 r. w sprawie szczegółowych kierunków działań ARiMR oraz sposobów ich realizacji (Dz. U. Nr 16, poz. 82 ze zm.) i w zasadach udzielania kredytów w ramach linii KZ:

.....
.....
.....
.....

17. Do niniejszej opinii wydano / nie wydano¹⁾ opinię uzupełniającą z linii IP.

18⁴⁾. Kwota kredytu z linii IP wynosi ..... zł. Koszt przedsięwzięcia, podany w pkt. 8, wyliczony proporcjonalnie do kwoty kredytu z linii IP wynosi ..... zł, a do kwoty kredytu z linii KZ ..... zł.

Opiniujący plan przedsięwzięcia inwestycyjnego:

.....
/imię i nazwisko/

.....
/podpis i pieczęć Dyrektora ODR/

.....
data wydania opinii

¹⁾ niepotrzebne skreślić

²⁾ wstawić znak „x” przy odpowiedniej pozycji – w przypadku realizacji kilku celów należy zaznaczyć tylko cel dominujący

³⁾ wybrać oznaczenie właściwe dla danej podlinii określone w części IV zasad udzielania kredytów

⁴⁾ wypełnić, jeżeli w pkt 17 zaznaczono, że wydano opinię uzupełniającą z linii IP

Opinia jest ważna przez okres 3 miesięcy od daty jej wydania.

Kopia opinii jest zarejestrowana i przechowywana w ODR.

Dział III

Zasady udzielania kredytów na utworzenie lub urządzenie gospodarstw rolnych przez osoby, które nie przekroczyły 40 roku życia - Symbol MR

- kredyty określone w § 11 ust. 3 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1996 r. w sprawie szczegółowych kierunków działań ARiMR oraz sposobów ich realizacji (Dz. U. Nr 16, poz. 82 ze zm.)

Rozdział I

Przeznaczenie kredytu

1. Kredyt może zostać udzielony na utworzenie lub urządzenie gospodarstw rolnych lub działów specjalnych produkcji rolnej, w których są lub będą prowadzone działalności wymienione w “Wykazie działalności w zakresie rolnictwa, przetwórstwa rolno-spożywczego, usług dla rolnictwa oraz działów specjalnych produkcji rolnej wspomaganych przez ARiMR w postaci dopłat do oprocentowania kredytów inwestycyjnych”, zawartym w części I, w grupach:
  - 1) uprawy rolne; warzywnictwo; ogrodnictwo - 01.1,
  - 2) chów i hodowla zwierząt - 01.2,
  - 3) uprawy rolne połączone z chowem zwierząt (działalność mieszana) - 01.30.Z,
  - 4) działy specjalne produkcji rolnej - DS,
  - 5) kiszenie ogórków i kapusty w gospodarstwach rolnych prowadzących ich produkcję - 15.33.A,
  - 6) produkcja biogazu w gospodarstwach rolnych - 24.14.Z.
2. Kredyt może zostać udzielony na realizację przedsięwzięć polegających na utworzeniu lub urządzeniu gospodarstwa rolnego i działu specjalnego, które pozwalają na osiągnięcie następujących celów:
  - 1) rozszerzenie asortymentu produkcji – A,
  - 2) zwiększenie skali produkcji – B,
  - 3) dostosowanie do wymogów sanitarno-weterynaryjnych UE – C,
  - 4) obniżenie kosztów produkcji – D,
  - 5) poprawa ochrony środowiska zgodnie ze standardami UE – E,
  - 6) zwiększenie wykorzystania zdolności produkcyjnych – F,
  - 7) wprowadzenie nowej technologii – G,
  - 8) poprawa jakości produkcji – H,
  - 9) poprawa gospodarki odpadami – I,
  - 10) doskonalenie dotychczasowej technologii produkcji – J,
  - 11) poprawa struktury obszarowej gospodarstw rolnych – K.
3. Powierzchnia użytków rolnych tworzonego gospodarstwa rolnego nie może być mniejsza od średniej w danym województwie, według danych Głównego Urzędu Statystycznego, zwanego dalej GUS, z zastrzeżeniem ust. 6.
4. Zakup gruntów rolnych w celu urządzenia gospodarstwa rolnego mającego powierzchnię ogólną co najmniej 1 ha lub powierzchnię użytków rolnych nie mniejszą niż 1 ha przeliczeniowy, obliczoną według zasad stosowanych przy naliczaniu podatku rolnego, musi doprowadzić do powstania gospodarstwa rolnego o powierzchni użytków rolnych nie mniejszej od średniej w danym województwie według danych GUS, z zastrzeżeniem ust. 6.
5. Minimalna powierzchnia użytków rolnych gospodarstwa rolnego urządzanego poprzez ponoszenie nakładów inwestycyjnych z wyłączeniem zakupu gruntów rolnych, nie może być mniejsza od średniej w danym województwie, według danych GUS, z zastrzeżeniem ust. 6.

6. W przypadku działów specjalnych produkcji rolnej minimalna powierzchnia może być mniejsza od średniej w danym województwie.
7. Ustalając powierzchnię użytków rolnych w gospodarstwie rolnym należy uwzględnić grunty stanowiące własność rolnika i grunty dzierżawione przez niego w okresach wieloletnich.
8. Kredyt może zostać udzielony na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych polegających na utworzeniu lub urządzeniu gospodarstwa rolnego dającego kredytobiorcy i jego rodzinie podstawowe źródło utrzymania, o którym mowa w rozdz. V ust. 2 pkt 3).
9. Przez utworzenie gospodarstwa rolnego należy rozumieć tworzenie od podstaw jednostki gospodarczej poprzez ponoszenie nakładów wymienionych w ust. 11.
10. Przez urządzenie gospodarstwa rolnego należy rozumieć poniesienie nakładów wymienionych w ust. 11 w istniejącym gospodarstwie rolnym w celu jego reorganizacji polegającej np. na wprowadzeniu nowej działalności produkcyjnej, specjalizacji produkcji, zwiększeniu skali produkcji lub zmianie technologii produkcji.
11. W ramach przedsięwzięcia inwestycyjnego polegającego na utworzeniu lub urządzeniu gospodarstwa rolnego i działu specjalnego produkcji rolnej kredyt może zostać udzielony na sfinansowanie następujących nakładów:
  - 1) zakup działki lub działek wyodrębnionych geodezyjnie oraz naniesień i nasadzeń znajdujących się na gruncie i stanowiących jego wyposażenie, przy czym kredytem może zostać objęty zakup tej części gruntu, która nie spowoduje przekroczenia powierzchni gospodarstwa rolnego ponad 300 ha użytków rolnych (dotyczy to wyłącznie powierzchni gruntów stanowiących własność podmiotu ubiegającego się o kredyt),
  - 2) zakup, budowa, rozbudowa, adaptacja, modernizacja budynków i budowli gospodarczych,
  - 3) zakup i montaż maszyn, urządzeń i narzędzi rolniczych lub stanowiących wyposażenie budynków i budowli gospodarczych, z zastrzeżeniem ust. 12,
  - 4) zakup stada podstawowego,
  - 5) zakup środków obrotowych niezbędnych na uruchomienie pierwszego cyklu produkcyjnego w gospodarstwie rolnym lub dziale specjalnym produkcji rolnej, pod warunkiem, że nie stanowią więcej niż 30% całkowitych kosztów przedsięwzięcia inwestycyjnego przyjętych w planie przedsięwzięcia inwestycyjnego,
  - 6) budowa lub zakup wraz z przynależnym gruntem budynku mieszkalnego, pod warunkiem, że:
    - a) w gospodarstwie nie istnieje budynek mieszkalny i wnioskodawca lub jego małżonek nie posiada innego budynku mieszkalnego lub mieszkania,
    - b) koszt zakupu lub budowy budynku mieszkalnego nie przekracza 30% całkowitych kosztów przedsięwzięcia, nie więcej jednak niż 50 tys. zł,
  - 7) zakup samochodów ciężarowych, dostawczych lub specjalistycznych wyłącznie dla potrzeb związanych z produkcją w działach specjalnych produkcji rolnej,
  - 8) budowa, zakup, instalacja urządzeń i obiektów służących do zasilania w wodę, energię elektryczną, gaz i odprowadzenie ścieków w obrębie gospodarstwa,
  - 9) zakup, budowa, adaptacja i modernizacja pomieszczeń socjalnych w gospodarstwach,
  - 10) budowa zagrodowych oczyszczalni ścieków w gospodarstwach,
  - 11) utwardzenie placów w obrębie gospodarstw i działów specjalnych produkcji rolnej,
  - 12) budowa i modernizacja dojazdów łączących punkty odbioru mleka w gospodarstwach rolnych z siecią dróg publicznych,
  - 13) budowa ogrodzeń w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej,
  - 14) rekultywacja gruntów rolnych,

- 15) wykonanie melioracji szczegółowych,
  - 16) budowa silosów do zakiszania pasz objętościowych w gospodarstwach rolnych,
  - 17) zakup silosów zbożowych dla własnych potrzeb przez gospodarstwa rolne,
  - 18) nakłady inwestycyjne związane z prowadzeniem działalności polegającej na kiszeniu ogórków lub kapusty w gospodarstwach rolnych prowadzących ich produkcję,
  - 19) zakup, budowa, rozbudowa i modernizacja budynków, zakup maszyn i urządzeń wykorzystywanych do suszenia ziarna zbóż i nasion innych roślin dla własnych potrzeb gospodarstw rolnych,
  - 20) założenie plantacji wieloletnich, ich prowadzenie (nawożenie i ochrona chemiczna roślin przed chorobami, szkodnikami i chwastami) do momentu wejścia w okres pełnego plonowania,
  - 21) nakłady inwestycyjne związane z produkcją biogazu w gospodarstwach rolnych,
  - 22) budowa, rozbudowa i modernizacja budynków oraz zakup maszyn i urządzeń służących do konfekcjonowania (rozlewania) miodu dla potrzeb jego producentów,
  - 23) zakup, budowa, adaptacja i modernizacja myjni, obiektów do czyszczenia, sortowni, przechowalni, zamrażalni, chłodni i schładzalni owoców i warzyw, pakowalni ziemniaków, owoców i warzyw, dla potrzeb gospodarstw rolnych,
  - 24) dostosowanie do wymogów Unii Europejskiej dotyczących utrzymania kur niosek w klatkach bateryjnych poprzez modernizację klatek bateryjnych.
  - 25) transport kupowanych maszyn, urządzeń, narzędzi, materiałów budowlanych, zwierząt gospodarskich oraz środków obrotowych do produkcji rolnej, z wyłączeniem kosztów transportu własnego,
  - 26) zakup urządzeń i oprogramowania do zarządzania procesem produkcji,
  - 27) dokończenie inwestycji w zakresie budowy, rozbudowy, modernizacji lub adaptacji, o których mowa w ust. 11,
  - 28) finansowanie kosztów ogólnych, o ile nie przekraczają 12% całkowitych kosztów przedsięwzięcia, w zakresie:
    - a) opłat za usługi (honoraria architektów, inżynierów, konsultantów, studia wykonalności),
    - b) opłat sądowych i notarialnych,
    - c) patentów i licencji,
    - d) szkoleń i ekspertyz związanych z systemem HACCP – ustawa z dnia 11 maja 2001 r. o warunkach zdrowotnych żywności i żywienia (Dz. U. z 2005 r. Nr 31, poz. 265 ze zm.),
12. Zakup środków trwałych wymienionych w grupie 28.11.23 PKWiU, które zostały wyprodukowane wcześniej niż trzy lata przed datą zakupu, uzależniony jest od pozytywnej oceny stanu technicznego konstrukcji przez uprawnionego rzeczoznawcę.
13. Przez zakup nieruchomości, wymienionych w ust. 11, należy rozumieć nabycie ich własności lub prawa wieczystego użytkowania w drodze:
  - 1) umowy kupna-sprzedaży,
  - 2) postanowienia sądu przysądzającego własność w postępowaniu egzekucyjnym,
  - 3) postanowienia sądu stwierdzającego obowiązek złożenia oświadczenia woli o przeniesieniu własności.
14. Przez nakłady związane z uruchomieniem pierwszego cyklu produkcyjnego należy rozumieć zgodne z normami i normatywami dla danej działalności nakłady rzeczowe (np. zakup zwierząt gospodarskich, pasz treściwych, kwalifikowanego materiału siewnego, opału w przypadku upraw w szklarniach ogrzewanych i tunelach ogrzewanych), ponoszone od rozpoczęcia danej działalności do sprzedaży finalnego produktu (np. w produkcji zwierzęcej są to nakłady rzeczowe ponoszone od zakupu zwierząt do ich sprzedaży na rzeź

lub do dalszego chowu, w przypadku produkcji mleka od zakupu jałówek do odchowania krowy pierwiastki, a w produkcji roślinnej są to nakłady rzeczowe ponoszone od siewu do zbioru danej rośliny).

15. Przez maszyny, urządzenia lub narzędzia rolnicze należy rozumieć środki trwałe wymienione w działach: 28, 29, 34 i 35 Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług określonej w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 kwietnia 2004 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług (PKWiU) (Dz. U. Nr 89, poz. 844), które będą wykorzystywane do prowadzenia działalności w gospodarstwie rolnym, dziale specjalnym produkcji rolnej lub zakładzie świadczącym usługi dla rolnictwa.
16. Przedsięwzięcia inwestycyjne mogą być realizowane wyłącznie w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej własnych lub dzierżawionych w okresach wieloletnich. Przez dzierżawę w okresie wieloletnim należy rozumieć umowę dzierżawy zawartą na okres dłuższy niż 3 lata i trwającą co najmniej do końca okresu kredytowania. Umowa dzierżawy musi być zawarta na piśmie i powinna w sposób nie budzący wątpliwości określać datę jej zawarcia i czas jej trwania. Budowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja budynków lub budowli w nieruchomościach dzierżawionych wymaga uzyskania zgody właściciela na realizację inwestycji.
17. Kredyt na zakup gruntów rolnych nie może zostać przeznaczony na sfinansowanie tej części ceny umownej określonej w akcie notarialnym, która przewyższa poziom średnich cen rynkowych gruntów rolnych w danym województwie wg danych GUS.
18. W przypadku, gdy cena umowna zakupywanych gruntów rolnych jest wyższa od średniej ceny rynkowej gruntów ustalonej przez GUS dla danego województwa, różnicę w cenie zakupywanych gruntów rolnych można uzupełnić podstawowym kredytem inwestycyjnym (Symbol IP). Wnioskodawca składa jeden plan przedsięwzięcia inwestycyjnego uwzględniający finansowanie inwestycji kredytami z dwóch linii kredytowych, natomiast ODR sporządza dwie opinie na odrębnych formularzach właściwych dla danej linii kredytowej. Minimalny udział środków własnych kredytobiorcy wynosi 20% ceny umownej zakupywanych gruntów rolnych.
19. W przypadku, gdy kredyt ma być przeznaczony na zakup działki wyodrębnionej geodezyjnie, na której oprócz użytków rolnych znajdują się np. nieużytki, las, grunty zakrzewione itp. przeprowadzenie nowego podziału geodezyjnego celem wyodrębnienia działki zawierającej wyłącznie grunty rolne nie jest wymagane, o ile w oparciu o dostępne dokumenty (wypis z rejestru gruntów) będzie można oznaczyć części działek mogące być przedmiotem kredytowania oraz ich przydatność rolniczą. Z wartości przedsięwzięcia finansowanego przy udziale kredytu z linii MR należy wyłączyć wartość nieużytków, lasu, gruntów zakrzewionych itp.
20. Kredyt nie może zostać przeznaczony w szczególności na:
  - 1) zakup gruntów rolnych, budynków lub ich części, maszyn, urządzeń i inwentarza jeżeli umowa zostaje zawarta:
    - a) pomiędzy małżonkami,
    - b) pomiędzy rolnikiem a następcą, którym jest zstępny, przysposobiony lub pasierb, jeśli umowa stanowi spełnienie warunków do otrzymania emerytury (renty) rolniczej w pełnej wysokości lub renty strukturalnej lub jeśli zakup gruntów rolnych lub budynków prowadzi do podziału istniejącego gospodarstwa rolnego,
  - 2) realizację przedsięwzięć na gruntach, w budynkach i budowlach dzierżawionych od osób wymienionych w pkt 1) oraz od teściów,

- 3) zakup maszyn, urządzeń i narzędzi rolniczych, które zostały wyprodukowane wcześniej niż trzy lata przed datą zakupu (z wyłączeniem „Konstrukcji budowlanych stalowych pozostałych osobno nie wymienionych” mieszczących się w grupie 28.11.23 PKWiU) lub były już przedmiotem obrotu z zastosowaniem preferencji państwowych,
  - 4) zakup gruntów rolnych, budynków, budowli i samochodów, które po dniu 19.01.1994 r. były przedmiotem obrotu z zastosowaniem preferencji państwowych, z zastrzeżeniem ust. 21,
  - 5) zakup tej części gruntu, która spowoduje przekroczenie powierzchni gospodarstwa rolnego ponad 300 ha użytków rolnych, przy czym dotyczy to wyłącznie powierzchni gruntów stanowiących własność podmiotu ubiegającego się o kredyt,
  - 6) zakup gruntów rolnych, których przeznaczenie określone w planie zagospodarowania przestrzennego gminy jest inne niż rolnicze, a także lasów, parków, jezior, pracowniczych ogródków działkowych, działek rekreacyjnych i ogrodów botanicznych,
  - 7) sfinansowanie tej części ceny umownej określonej w akcie notarialnym, która przewyższa poziom średnich cen rynkowych gruntów rolnych w danym województwie wg danych Głównego Urzędu Statystycznego,
  - 8) sfinansowanie tej części ceny umownej nabywanych budynków i budowli służących do produkcji rolnej oraz budynku mieszkalnego, ruchomych środków trwałych (maszyn, urządzeń, stada podstawowego) naniesień i nasadzeń, która przewyższa poziom średnich cen rynkowych w danym województwie,
  - 9) zakup mienia tzn. nieruchomości i ruchomych środków trwałych oraz stada podstawowego z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, jeżeli spłata należności rozłożona jest na raty, wg zasad określonych przez ANR,
  - 10) zakup pojazdów samochodowych, z zastrzeżeniem ust. 11 pkt 7),
  - 11) spłatę wcześniej zaciągniętych kredytów,
  - 12) spłatę należności, których termin płatności minął przed dniem zawarcia umowy kredytu,
  - 13) finansowanie remontów,
  - 14) realizację przedsięwzięć, do których stosowana jest lub będzie pomoc ze środków publicznych w formie dotacji, pożyczek lub kredytów udzielanych przedsiębiorcom na warunkach korzystniejszych od oferowanych im na rynku, dokapitalizowania oraz zbycia lub oddania do korzystania mienia będącego własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego i ich związków - na warunkach korzystniejszych od oferowanych na rynku.
21. Kredyt może zostać przeznaczony na zakup nieruchomości, które zostały zakupione, zrekultywowane, wybudowane, zmodernizowane, zaadaptowane lub wyposażone przy udziale kredytu z dopłatami ARiMR do oprocentowania, przy czym jeżeli kredyt nie został jeszcze spłacony, to w przypadku, gdy:
- 1) sprzedaż następuje w okresie do 5 lat od dnia udzielenia kredytu:
    - a) kwotę kredytu należy pomniejszyć o wysokość udzielonego wcześniej kredytu, a kupujący zobowiązany jest przejąć dług z tytułu tego kredytu lub
    - b) sprzedający nie będzie otrzymywał dopłat do niespłaconej części kredytu,
  - 2) sprzedaż następuje po upływie 5 lat od dnia udzielenia kredytu - sprzedający nie będzie otrzymywał dopłat do niespłaconej części kredytu.
22. W przypadku zakupu gruntów rolnych, budynków i budowli, używanych maszyn, urządzeń i narzędzi rolniczych lub samochodów kredytobiorca zobowiązany jest przedstawić w banku oświadczenie sprzedającego, czy po dniu 19.01.1994 r. były one przedmiotem obrotu z zastosowaniem preferencji państwowych.
23. Przedsięwzięcie może być realizowane przy udziale tylko jednej linii kredytowej z dopłatami ARiMR, z zastrzeżeniem ust. 18.

24. Kredyt może zostać przeznaczony na zakup nieruchomości, która będzie stanowiła współwłasność kilku osób, pod warunkiem, że każda z tych osób będzie spełniać wszystkie wymogi określone w niniejszych zasadach.
25. Kredyt może zostać przeznaczony na urządzenie istniejącego gospodarstwa rolnego stanowiącego współdzierżawę lub współwłasność dwu lub więcej osób, również w sytuacji, gdy wymogi określone w niniejszych zasadach spełnia tylko jedna z tych osób, przy czym wówczas:
  - a) o kredyt występuje osoba spełniająca wszystkie wymogi określone w niniejszych zasadach,
  - b) współmałżonek wnioskodawcy oraz pozostali współdzierżawcy lub współwłaściciele i ich współmałżonkowie powinni wyrazić pisemną zgodę na realizację przedsięwzięcia oraz na warunki jego kredytowania,
  - c) pozostali współdzierżawcy lub współwłaściciele powinni zostać zobowiązani przez bank do udzielenia kredytobiorcy poręczenia lub przystąpić do długu w charakterze solidarnych dłużników.

Rozdział II

Podmioty mogące ubiegać się o kredyt

1. Osoby fizyczne, posiadające pełną zdolność do czynności prawnych, podejmujące lub prowadzące działalność określoną w rozdz. I ust. 1, które:
  - 1) w dniu zawarcia umowy kredytu nie przekroczyły 40 roku życia,
  - 2) posiadają wykształcenie rolnicze lub mają udokumentowany 3-letni okres pracy w gospodarstwie rolnym lub dziale specjalnym produkcji rolnej o kierunku zgodnym z działalnością, na którą zostanie przeznaczony kredyt,
  - 3) mogą być rencistami, o ile prawo do renty ustalone zostało z tytułu częściowej niezdolności do pracy na podstawie przepisów innych niż przepisy o ubezpieczeniu społecznym rolników,
  - 4) nie są emerytami.
2. W przypadku, gdy o kredyt ubiegają się małżonkowie, przynajmniej jedno z nich musi spełniać wszystkie warunki określone w ust. 1.
3. Potwierdzeniem posiadania wykształcenia rolniczego jest:
  - 1) świadectwo lub dyplom ukończenia: szkoły zasadniczej, technikum, liceum, średniego studium zawodowego, policealnego studium zawodowego, a także świadectwo lub dyplom uznane za równorzędne ze świadectwem lub dyplomem ww. szkół, w zawodach i specjalnościach dających wykształcenie rolnicze,
  - 2) dyplom ukończenia uczelni rolniczej lub ekonomicznej o kierunku ekonomiczno-rolniczym.
4. Udokumentowaniem 3-letniego okresu pracy w gospodarstwie rolnym może być:
  - 1) zaświadczenie z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego stwierdzające okres płatności składki,
  - 2) zaświadczenie z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych,
  - 3) zaświadczenie rolniczej spółdzielni produkcyjnej o pracy w gospodarstwie zespołowym,
  - 4) poświadczenie dokonane przez Bank prowadzący przez okres co najmniej 3 lat rachunek bieżący rolnika lub Bank, w którym rolnik co najmniej przez okres 3 lat obsługiwał kredyty inwestycyjne lub kredyty obrotowe,
  - 5) zaświadczenie Urzędu Gminy o posiadaniu gospodarstwa rolnego i płaceniu podatku rolnego,

- 6) zaświadczenie Urzędu Skarbowego o płaceniu podatku od działów specjalnych produkcji rolnej,
- 7) oświadczenie rodziców bądź innych osób, które prowadzą lub prowadziły gospodarstwo rolne, zawierające poświadczenie własnoręczności podpisu składającej je osoby dokonane przez właściwy Urząd Gminy lub notariusza, o co najmniej trzyletnim okresie pracy w gospodarstwie, przy czym wiek rolnika, od którego można liczyć okres pracy w gospodarstwie rolnym wynosi 15 lat. Do tego okresu zaliczać można czas nauki w szkole dziennej.

Rozdział III

Warunki udzielania kredytu

1. Kwota kredytu nie może przekroczyć:
  - 1) 80% wartości nakładów inwestycyjnych składających się na przedsięwzięcie realizowane przez podmiot w gospodarstwie lub gospodarstwach rolnych, nie więcej niż 4 mln zł,
  - 2) 70% wartości nakładów inwestycyjnych na działy specjalne produkcji rolnej nie więcej niż 8 mln zł,
  - 3) łączna kwota kredytów udzielonych jednemu podmiotowi na realizację równocześnie kilku przedsięwzięć wymienionych w pkt 1) i 2) nie może przekroczyć 8 mln zł.
2. W przypadku, gdy wnioskodawca korzysta z kredytów inwestycyjnych objętych dopłatami ARiMR do oprocentowania suma zaciągniętych kredytów oraz kredytu z linii MR nie może przekroczyć kwoty:
  - 1) 4 mln zł dla podmiotu, który korzysta z kredytów na przedsięwzięcia realizowane w gospodarstwie lub gospodarstwach rolnych, usługach dla rolnictwa,
  - 2) 8 mln zł dla podmiotu, który korzysta z kredytów na przedsięwzięcia realizowane w działach specjalnych produkcji rolnej, przetwórstwie rolno-spożywczym, działalnościami pozarolniczych (linia MP), z zastrzeżeniem pkt 3),
  - 3) 16 mln zł dla podmiotu, który korzysta z kredytów na przetwórstwo mięsa, mleka lub ziemniaków na skrobię na przedsięwzięcia w zakresie dostosowania prowadzonej działalności do wymogów sanitarnych i weterynaryjnych, obowiązujących w Unii Europejskiej, lub na wprowadzenie nowych technologii.
3. Kredytobiorca, który uzyskał kredyt lub kredyty z dopłatami ARiMR do oprocentowania na przedsięwzięcia inwestycyjne w maksymalnej kwocie, o której mowa w ust. 1 i 2, do czasu całkowitej jego lub ich spłaty nie może uzyskać kolejnego kredytu z dopłatami do oprocentowania ze środków ARiMR.
4. Różnica między wartością przedsięwzięcia inwestycyjnego, a kwotą udzielonego kredytu stanowi udział własny kredytobiorcy.
5. Posiadanie udziału własnego musi zostać udokumentowane przez inwestora przed podpisaniem umowy kredytu w sposób wiarygodny dla Banku. Forma w jakiej zostanie wniesiony udział własny oraz jego wartość muszą zostać w sposób szczegółowy określone w planie przedsięwzięcia i umowie kredytu.
6. Oprocentowanie kredytu jest zmienne i nie może wynosić więcej niż 1,5 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym.
7. Dopłaty do oprocentowania kredytu nie mogą przekraczać kwoty odsetek naliczonej w wysokości 1,25 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym, z zastrzeżeniem ust. 10a.

8. W przypadku kredytów udzielonych w okresie od dnia 1 stycznia 2003 r. do dnia 27 września 2003 r. Agencja może zwiększyć dopłaty do oprocentowania w odniesieniu do niespłaconej części kredytu na warunkach określonych w ust. 6, 7 i 10, o ile Bank stwierdzi, że:
  - 1) przedsięwzięcia realizowane lub zrealizowane przez kredytobiorców spełniają warunki określone w niniejszym Dziale,
  - 2) kredyt jest spłacany zgodnie z warunkami umowy kredytu.
9. Zwiększone dopłaty, o których mowa w ust. 8, są stosowane od dnia podpisania przez Bank z kredytobiorcą stosownego aneksu do umowy kredytu.
10. Kredytobiorca, z zastrzeżeniem ust. 10a, płaci oprocentowanie w dotychczasowej wysokości, nie wyższej jednak niż 0,65 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od Banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym, nie mniej jednak niż:
  - a) 0,25 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od Banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym dla kredytów udzielonych do dnia 31 grudnia 2002 r.,
  - b) 1,2% w stosunku rocznym dla kredytów udzielonych po dniu 31 grudnia 2002 r.
- 10a. Bank na wniosek Kredytobiorcy może zastosować zawieszenie spłaty rat kapitału w celu wznowienia produkcji w gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej, określonych w rozdz. I ust. 1, po wystąpieniu szkód spowodowanych przez powódź, obsunięcie się ziemi lub huragan w 2010 r. Odsetki w części oprocentowania należnego Kredytobiorcy, w okresie zawieszenia płacone są przez Agencję przez okres nie dłuższy niż 2 lata licząc od dnia zawieszenia przez Bank spłaty rat kapitału kredytu bankowego, przy czym:
  - 1) okres zawieszenia spłaty kapitału nie może być dłuższy niż 2 lata, a po zakończeniu okresu zawieszenia Kredytobiorca:
    - a) będzie płacił odsetki od kredytu w wysokości określonej w ust. 10,
    - b) zobowiązany będzie do zwrotu kwoty odsetek wypłaconych przez ARiMR za kredytobiorcę (bez odsetek ustawowych) w okresie zawieszenia spłaty kapitału,
  - 2) potwierdzeniem wystąpienia szkód jest przedłożona przez kredytobiorcę w Banku opinia wojewody zawierająca określenie zakresu i wysokości szkód oszacowanych przez komisję powołaną przez wojewodę,
  - 3) wraz z zawieszeniem spłaty rat kapitału Bank może zastosować wydłużenie okresu kredytowania, o którym mowa w ust. 14 pkt 2.
- 10b. Bank na wniosek kredytobiorcy może zastosować zawieszenie spłaty rat kapitału w związku z wprowadzeniem ograniczeń handlowych. Odsetki w części oprocentowania należnego Kredytobiorcy, w okresie zawieszenia, płacone są przez Agencję przez okres nie dłuższy niż 2 lata, licząc od dnia zawieszenia przez bank spłaty rat kapitału kredytu bankowego, przy czym:
  - 1) okres zawieszenia spłaty kapitału nie może być dłuższy niż 2 lata a po zakończeniu okresu zawieszenia Kredytobiorca:
    - a) będzie płacił odsetki od kredytu w wysokości określonej w ust. 10,
    - b) zobowiązany będzie do zwrotu kwoty odsetek wypłaconych przez ARiMR za kredytobiorcę (bez odsetek ustawowych) w okresie zawieszenia spłaty kapitału.
  - 2) Kredytobiorca zobowiązany jest do złożenia w banku wniosku o zawieszenie spłaty zawierającego uzasadnienie,

- 3) wraz z zawieszeniem spłaty rat kapitału bank może zastosować wydłużenie okresu kredytowania, o którym mowa w ust. 14, pkt 2).
11. Kredyt może zostać udzielony maksymalnie na 15 lat.
  12. Termin spłaty kredytu (kapitału lub odsetek) może przypadać wyłącznie w dzień roboczy dla banku.
  13. Karencja w spłacie kapitału nie może przekroczyć 2 lat. Okres karencji liczy się od dnia zawarcia umowy kredytu do dnia spłaty pierwszej raty kapitału określonej w umowie kredytu.
  14. W okresie objętym umową kredytu Bank może:
    - 1) stosować prolongatę spłaty rat kapitału i odsetek,
    - 2) wydłużyć okres kredytowania poza przewidziany w umowie kredytu, pod warunkiem poinformowania o tym ARiMR,
    - 3) w przypadkach, o których mowa w pkt 1) i 2):
      - a) okres od dnia udzielenia kredytu do całkowitej jego spłaty wraz z odsetkami nie może przekroczyć 15 lat, z zastrzeżeniem lit. c),
      - b) nie wymaga się sporządzenia zmian do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinii Ośrodka Doradztwa Rolniczego, zwanego dalej ODR,
      - c) okres spłaty, o którym mowa w lit. a) może zostać wydłużony przez Bank maksymalnie o 3 lata w przypadku wystąpienia nieprzewidzianych, losowych i niezawinionych przez kredytobiorcę okoliczności uniemożliwiających terminową spłatę kredytu, w szczególności związanych ze skutkami kryzysu finansowego. Okoliczności te powinny być ustalane w odniesieniu do każdej indywidualnej sprawy, z uwzględnieniem wpływu na te okoliczności kredytobiorcy np. długotrwała niezdolność do pracy, udokumentowany brak zapłaty za dostarczone produkty rolne, poniesienie szkód w wyniku choroby zwierząt lub z powodu złych warunków atmosferycznych (w tym przypadku oszacowanie szkód dokonywane jest przez komisję powołaną przez wojewodę) itp.
  15. Bank nie może stosować kapitalizacji odsetek lub pobierać ich z góry.
  16. Bank zobowiązany jest do ustanowienia odpowiedniego prawnego zabezpieczenia.
  17. Jeżeli kredytobiorcą jest podmiot będący podatnikiem podatku od towarów i usług VAT, przy rozliczaniu kredytu z dopłatami ARiMR uwzględnia się wartość faktury pomniejszoną o podatek od towarów i usług VAT. Wartość podatku VAT należy wówczas wyliczyć z wartości przedsięwzięcia inwestycyjnego finansowanego przy udziale kredytu z linii MR. W przypadku rolników objętych zryczałtowanym systemem zwrotu podatku VAT, przy rozliczaniu kredytu uwzględnia się wartość faktury brutto.
  18. Podmioty ubiegające się o kredyt na realizację przedsięwzięć wymienionych w rozdz. I, ust. 11, pkt 24) zobowiązane są posiadać pozytywną opinię powiatowego lekarza weterynarii, potwierdzającą iż modernizację klatek bateryjnych podejmowane są w celu dostosowania ich do wymogów Unii Europejskiej dotyczących utrzymywania kur niosek w klatkach bateryjnych.

Rozdział IV

Warunki stosowania ze środków ARiMR dopłat do oprocentowania kredytu

1. Dopłaty są stosowane, gdy kredytobiorca:
  - 1) spełnia wszystkie wymogi tej linii kredytowej,

- 2) dokonuje w pełnej wysokości spłat rat kapitału i odsetek w terminach ustalonych w umowie kredytu z uwzględnieniem dodatkowo 7-dniowego okresu na spłatę należności.
2. Dopłaty podlegają zwrotowi wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia ich wpływu do Banku, a dalsze dopłaty nie są stosowane, z zastrzeżeniem ust. 3 - 8 i 12, gdy kredytobiorca:
  - 1) nie zrealizuje przedsięwzięcia inwestycyjnego lub nie uruchomi działalności zgodnie z planem przedsięwzięcia pozytywnie zaopiniowanym przez ODR oraz umową kredytu,
  - 2) trwale zaprzestanie prowadzenia przedsięwzięcia (działalności) przed upływem okresu kredytowania lub trwale zaprzestanie obsługi kredytu (z zastrzeżeniem ust. 2a i 28),
  - 3) wykorzysta kredyt niezgodnie z przeznaczeniem określonym w planie przedsięwzięcia i umowie kredytu,
  - 4) nie udokumentuje w terminie 3 miesięcy od dnia pobrania środków finansowych z rachunku kredytowego, wydatków poniesionych na cele inwestycyjne lub na uruchomienie pierwszego cyklu produkcyjnego, zgodnie z regulaminem kredytowania obowiązującym w danym Banku w oparciu o:
    - a) faktury VAT,
    - b) faktury VAT RR,
    - c) akty notarialne,
    - d) umowy sprzedaży,
    - e) rachunki wystawione zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 ze zm.),
    - f) w przypadku zakupów poza Wspólnotą Europejską również zapłacone faktury i rachunki wraz z dokumentami odprawy celnej SAD,
    - g) prawomocne orzeczenie sądu wraz z dowodem dokonania wpłaty - w przypadku nabycia własności w formie określonej w rozdz. I ust. 12 pkt 2) i 3),
  - 5) nie udokumentuje wniesienia udziału własnego w sposób wiarygodny dla Banku,
  - 6) sprzeda w okresie kredytowania lub po okresie kredytowania i przed upływem 5 lat od dnia nabycia, bez zgody Banku grunty i gospodarstwa rolne albo inne obiekty, maszyny i urządzenia nabyte, wybudowane, zaadaptowane lub zmodernizowane za kredyt,
  - 7) zmieni kierunek produkcji rolnej, działu specjalnego w okresie kredytowania bez uprzedniej zgody banku (z zastrzeżeniem ust. 28).
- 2a). Za trwale zaprzestanie prowadzenia działalności, o którym mowa w ust. 2 pkt 2), nie uznaje się rezygnacji z chowu lub hodowli świń po wydaniu przez powiatowego lekarza weterynarii decyzji nakazującej zabicie świń utrzymywanych w gospodarstwie lub poddanie ich ubojowi oraz zakazującej wprowadzania do gospodarstwa i utrzymywania w nim zwierząt gatunków wrażliwych przez okres obowiązywania „Programu bioasekuracji mającego na celu zapobieganie szerzeniu się afrykańskiego pomoru świń” na lata 2015-2018. Brak wznowienia działalności produkcyjnej po zakończeniu „Programu bioasekuracji...” skutkować będzie zaprzestaniem stosowania dalszych dopłat do oprocentowania kredytu.
3. W przypadku czasowego w ocenie Banku zaprzestania prowadzenia przedsięwzięcia (działalności) lub obsługi kredytu z przyczyn niezależnych od kredytobiorcy, przy jednoczesnym spełnieniu wszystkich wymogów linii, dopłaty nie są stosowane przez ten okres, z zastrzeżeniem ust. 3a.

- 3a. Postanowienia ust. 3 w zakresie czasowego zaprzestania prowadzenia działalności nie dotyczą:
- 1) sytuacji wznawiania przez kredytobiorcę produkcji prowadzonej w gospodarstwie rolnym lub dziale specjalnym produkcji rolnej, w ramach działalności określonych w rozdz. I ust. 1, w których wystąpiły szkody spowodowane przez suszę, grad, deszcz nawalny, ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne, powódź, huragan, piorun, obsunięcie się ziemi lub lawinę, pod warunkiem przedłożenia w Banku opinii wojewody zawierającej określenie zakresu i wysokości szkód oszacowanych przez komisję powołaną przez wojewodę właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkód,
  - 2) czasowego zaprzestania chowu lub hodowli świń, pod warunkiem przedłożenia w banku decyzji powiatowego lekarza weterynarii nakazującej zabicie świń utrzymywanych w gospodarstwie lub poddanie ich ubojowi oraz zakazującej wprowadzania do gospodarstwa i utrzymywania w nim zwierząt z gatunków wrażliwych przez okres obowiązywania „Programu bioasekuracji mającego na celu zapobieganie szerzeniu się afrykańskiego pomoru świń” na lata 2015-2018.
4. Jeżeli kredytobiorca wznowi prowadzenie przedsięwzięcia (działalności) lub obsługę kredytu dopłaty stosowane są od dnia wznowienia prowadzenia przedsięwzięcia (działalności) lub obsługi kredytu.
5. W przypadku, gdy trwałe zaprzestanie prowadzenia działalności lub trwałe zaprzestanie obsługi kredytu nastąpiło po upływie pięciu lat od dnia udzielenia kredytu i umowa kredytu nadal obowiązuje, od dnia tego zaprzestania dopłaty nie są stosowane a udzielone dopłaty nie podlegają zwrotowi, o ile:
- 1) przedsięwzięcie zostało zrealizowane i działalność była prowadzona zgodnie z umową kredytu,
  - 2) w dalszym okresie kredytowania oprocentowanie kredytu nie będzie wyższe niż wynikające z umowy zawartej pomiędzy ARiMR a Bankiem.
6. Jeżeli część kredytu wykorzystano niezgodnie z przeznaczeniem lub nie udokumentowano poniesionych wydatków w terminie, a także jeżeli przedsięwzięcie inwestycyjne nie zostało zrealizowane w całości, dopłaty podlegają zwrotowi wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia ich wpływu do Banku w takiej części, jaka odpowiada udziałowi nieprawidłowo wykorzystanych środków lub nieudokumentowanych wydatków w kwocie wykorzystanego kredytu, pod warunkiem, że cel założony w planie przedsięwzięcia i umowie kredytu został osiągnięty. Oceny, czy założony cel został osiągnięty dokonuje Bank.
- 6a. Przepis ust. 6 stosuje się, jeżeli umowa kredytu nadal obowiązuje niezależnie od tego, kiedy miało miejsce niezgodne z przeznaczeniem wykorzystanie kredytu lub nieterminowe udokumentowanie kredytu.
- 6b. Dalsze dopłaty - przypadające na kwotę kredytu wykorzystaną zgodnie z przeznaczeniem i udokumentowaną w terminie - mogą być stosowane wyłącznie po dokonaniu zwrotu dopłat w części, o której mowa w ust. 6, oraz poinformowaniu ARiMR o powstaniu należności i dokonaniem zwrotu dopłat w trybie określonym w umowie zawartej pomiędzy ARiMR a Bankiem.
- 6c. W przypadku, gdy wartość kredytu wykorzystanego niezgodnie z przeznaczeniem lub wartość wydatków nieudokumentowanych w terminie przekracza 10% wartości wykorzystanego kredytu lub przedsięwzięcie inwestycyjne nie zostało zrealizowane

w całości, od dnia zastosowania przepisu ust. 6 wykluczona zostaje możliwość ubiegania się o kredyt inwestycyjny z dopłatami ARiMR do oprocentowania przez kolejne trzy lata licząc od ww. dnia.

- 6d. W ciągu 30 dni od zastosowania przepisu ust. 6 Bank zobowiązany jest do pisemnego poinformowania ARiMR o tym fakcie.
7. Przepis ust. 6 stosuje się również, jeżeli termin udokumentowania wydatków został wydłużony na podstawie ust. 8.
8. W przypadku, gdy z przyczyn w ocenie Banku niezależnych od kredytobiorcy wydatki nie zostaną udokumentowane w terminie 3 miesięcy od dnia pobrania środków finansowych z rachunku kredytowego, Bank, z zastrzeżeniem ust. 9, może wyrazić zgodę na wydłużenie tego terminu nie więcej niż o 3 miesiące sporządzając stosowny aneks do umowy kredytu. Dopłaty ARiMR w odniesieniu do kwoty kredytu, której wydatkowanie nie zostało udokumentowane, nie są stosowane za okres od dnia następującego po upływie 3 miesięcy od pobrania środków finansowych z rachunku kredytowego do dnia udokumentowania wydatków.
9. Jeżeli termin, o którym mowa w ust. 2 pkt 4), upłynął przed dniem 6 stycznia 2004 r., a nieudokumentowanie wydatków nastąpiło z przyczyn niezależnych od kredytobiorcy, Agencja może wyrazić zgodę na dalsze stosowanie dopłat, pod warunkiem, że:
  - 1) wydatki zostały udokumentowane w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od upływu terminu określonego w ust. 2 pkt 4),
  - 2) w żadnym momencie przed wyrażeniem zgody nie zachodziły inne przesłanki do zwrotu dopłat przez kredytobiorcę,
  - 3) przedsięwzięcie zostało zrealizowane lub jest realizowane zgodnie z planem przedsięwzięcia oraz umową kredytu,
  - 4) umowa kredytu nadal obowiązuje,
  - 5) dopłaty za okres od dnia następującego po terminie, o którym mowa w ust. 2 pkt 4), nie były pobierane lub zostały zwrócone wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia ich wpływu do Banku.
10. Bank występuje do ARiMR o wyrażenie zgody przewidzianej w ust. 9 przesyłając opinię, której wzór został określony w Dziale XVII.
11. Dopłaty są stosowane od dnia wskazanego przez Agencję jednak nie wcześniej niż od dnia następującego po dniu, w którym Agencja wyraziła zgodę na dalsze ich stosowanie.
12. W przypadku, gdy kredytobiorca zrealizował przedsięwzięcie lecz z powodu wystąpienia okoliczności, o których mowa w ust. 14, trwale zaprzestał prowadzenia działalności lub obsługi kredytu, od dnia zaistnienia tych okoliczności dopłaty nie są stosowane a udzielone dopłaty nie podlegają zwrotowi.
13. Jeżeli okoliczności, o których mowa w ust. 14, wystąpiły przed dniem 30 kwietnia 2004 r., udzielone dopłaty nie podlegają zwrotowi:
  - 1) jeżeli Agencja stwierdzi, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat,
  - 2) tylko w zakresie, w jakim nie zostały zwrócone do dnia stwierdzenia przez Agencję, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat,
  - 3) jeżeli umowa kredytu obowiązuje w dniu stwierdzenia przez Agencję, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat.
14. Przyczyną trwałego zaprzestania prowadzenia działalności lub obsługi kredytu może być wystąpienie co najmniej jednej z poniższych okoliczności:

- 1) śmierć kredytobiorcy z wyjątkiem sytuacji, w których nastąpiła sukcesja praw i obowiązków wynikających z umowy kredytu,
  - 2) orzeczona stała niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym lub orzeczona trwała całkowita niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników albo trwała niezdolność do pracy orzeczona na podstawie innych przepisów o ubezpieczeniu społecznym uniemożliwiająca prowadzenie działalności, na jaką udzielony został kredyt, z wyjątkiem sytuacji, w których nastąpiła sukcesja praw i obowiązków wynikających z umowy kredytu,
  - 3) wyłączenie majątku kredytobiorcy, o ile nie mogło być przewidziane w dniu zawarcia umowy kredytu oraz uniemożliwia dalsze prowadzenie działalności,
  - 4) klęska suszy, gradobicia, nadmiernych opadów atmosferycznych, wymarznienia, powodzi, huraganu, pożaru, plagi gryzoni lub osuwisk ziemi, jeżeli spowodowała szkody w rozmiarach stanowiących zagrożenie dalszego funkcjonowania gospodarstwa, o ile kredytobiorca nie uzyskał w związku z wystąpieniem tej klęski kredytu z linii KL/01 lub KL/02 w terminach określonych w części III dział I lub dział II,
  - 5) masowe zachorowania zwierząt, jeśli stanowią zagrożenie dalszego funkcjonowania gospodarstwa.
15. Wystąpienie okoliczności, o których mowa w ust. 14, należy potwierdzić przedkładając w Banku stosowne dokumenty.
  16. Bank zobowiązany jest do poinformowania ARiMR o zastosowaniu ust. 5 i 12.
  17. Bank występuje do ARiMR o stwierdzenie, zgodnie z ust. 13, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat przesyłając opinię, której wzór został określony w Dziale XVIII.
  18. Kredytobiorca za zgodą Banku może zmienić kierunek produkcji rolnej, działu specjalnego na inny w zakresie produkcji rolnej albo działu specjalnego wymieniony w części I, a w przypadku otrzymania przez kredytobiorcę decyzji, o której mowa w ust. 3a pkt 2), kierunek w zakresie chowu lub hodowli świń w gospodarstwie rolnym na inny zaliczany do działu specjalnego produkcji rolnej wymieniony w części I albo odwrotnie, tj. z chowu lub hodowli świń w ramach działu specjalnego produkcji rolnej na inny kierunek produkcji rolnej, który nie jest działem specjalnym produkcji rolnej, wymieniony w części I.
  19. Warunkiem zmiany kierunku, o której mowa w ust. 18, jest sporządzenie zmiany do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego. Zmiana opinii ODR nie jest wymagana.
  20. Zmiana kierunku, o której mowa w ust. 18, nie powoduje zaprzestania stosowania dopłat.
  21. Zmiana przeznaczenia kredytu lub udziału własnego jest możliwa, o ile wynika z przesłanek ekonomicznych i spełnione są jednocześnie następujące warunki:
    - 1) nie minął określony w umowie kredytu termin realizacji przedsięwzięcia,
    - 2) zmiana nie spowoduje zwiększenia kwoty kredytu,
    - 3) zmiana została wprowadzona do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego,
    - 4) ODR wydał stosowną zmianę do opinii o planie przedsięwzięcia, w której stwierdził w szczególności, że zmiana przeznaczenia kredytu lub udziału własnego jest uzasadniona, zgodna z niniejszymi zasadami i nie spowoduje przeszkód w realizacji planu przedsięwzięcia inwestycyjnego.
  22. Ostateczną decyzję o zmianie przeznaczenia kredytu lub udziału własnego podejmuje Bank sporządzając aneks do umowy kredytu w oparciu o przedstawione przez kredytobiorcę zmiany do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinii ODR.

23. W przypadku, gdy kredytobiorca zrealizował przedsięwzięcie, udokumentował wykorzystanie kredytu i wniesienie udziału własnego, a nie wykorzystał w pełnej wysokości przyznanych środków finansowych, dopuszcza się możliwość przeznaczenia niewykorzystanej części kredytu na zakup innych niż przewidziane w umowie kredytu środków do produkcji rolnej, pod warunkiem sporządzenia zmian do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego, opinii ODR i aneksu do umowy kredytu. Ze zmiany do opinii ODR powinno jednoznacznie wynikać, iż zakup tych środków jest celowy pod względem gospodarczym i ekonomicznym, a także zgodny z postanowieniami niniejszego działu.
24. Bank może wyrazić zgodę na przejęcie całości lub części długu, w przypadku przeniesienia własności lub posiadania całości lub części gruntów i gospodarstw rolnych albo innych obiektów, maszyn i urządzeń nabytych, wybudowanych, zaadaptowanych lub zmodernizowanych za kredyt, jeżeli przejmujący dług spełnia warunki określone w dziale III, z zastrzeżeniem ust. 24a, 24b i 25, gwarantuje terminową spłatę rat kapitału i odsetek oraz będzie kontynuował przedsięwzięcie realizowane przez dotychczasowego kredytobiorcę w pełnym zakresie lub proporcjonalnie do przejmowanego długu.
- 24a. Jeżeli kredytobiorca zamierza dokonać zmiany formy prawnej działalności, Bank może wyrazić zgodę na przejęcie długu przez powstałą w wyniku przekształcenia spółkę jawną lub spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z zastosowaniem w dalszym okresie kredytowania dopłat w wysokości przewidzianej dla linii IP, o ile:
- 1) przejmujący dług spełnia warunki określone w Dziale I, gwarantuje terminową spłatę rat kapitału i odsetek oraz będzie kontynuował przedsięwzięcie realizowane przez dotychczasowego kredytobiorcę,
  - 2) maksymalny okres stosowania dopłat nie przekroczy 8 lat.
- 24b. W przypadku, gdy przejęcie długu łączy się ze sprzedażą całości lub części gruntów i gospodarstw rolnych albo innych obiektów, maszyn i urządzeń nabytych, wybudowanych, zaadaptowanych lub zmodernizowanych za kredyt konieczne jest uzyskanie zgody Banku. Przy zmianie kierunku produkcji przejmującego dług obowiązują postanowienia ust. 19.
25. W przypadku śmierci kredytobiorcy, jeżeli następca prawny przejmujący dług nie spełnia kryteriów określonych w niniejszych zasadach udzielania kredytów, dopłaty w dotychczasowej wysokości mogą być nadal stosowane z zastrzeżeniem ust. 25b.
- 25a. Postanowienia ust. 25 mają zastosowanie do kredytów, w przypadku których umowa nadal obowiązuje, niezależnie od tego, kiedy nastąpiła śmierć kredytobiorcy.
- 25b. Dopłaty za okres od dnia śmierci kredytobiorcy podlegają zwrotowi wraz z odsetkami ustawowymi, a dalsze dopłaty nie są stosowane, jeżeli następca prawny kredytobiorcy, w określonym przez Bank terminie nie przedłoży w Banku prawomocnego postanowienia sądu o stwierdzeniu nabycia spadku lub wypisu zarejestrowanego aktu poświadczenia dziedziczenia. Odsetki ustawowe od dopłat, o których mowa w zdaniu poprzednim, naliczone zostaną za okres od dnia wpływu tych dopłat do banku.
26. Określony w umowie kredytu termin zakończenia realizacji przedsięwzięcia może zostać przesunięty, jeżeli w ocenie Banku opóźnienie wynika z przyczyn niezależnych od kredytobiorcy. Bank sporządza wówczas stosowny aneks do umowy kredytu. Zmiany nie wymaga natomiast plan przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinia ODR.
27. Bank zobowiązany jest do zamieszczania na dokumentach potwierdzających wykorzystanie kredytu adnotacji: „Dokument został rozliczony w ramach kredytu inwestycyjnego z dopłatami ARiMR do oprocentowania udzielonego umową nr ..... z dnia .....” wraz z pieczęcią Banku.

28. Dopłaty do oprocentowania kredytu, w przypadku, gdy umowa kredytu nadal obowiązuje, nie podlegają zwrotowi a dalsze nie są stosowane od dnia stwierdzenia przez bank:
- 1) wystąpienia trwałego zaprzestania prowadzenia działalności przed upływem okresu kredytowania lub trwałego zaprzestania spłaty kredytu i odsetek,
  - 2) zmiany kierunku produkcji rolnej lub działu specjalnego w okresie kredytowania bez uzyskania uprzedniej zgody banku kredytującego.
- Powyższe ma zastosowanie wyłącznie do zdarzeń, które wystąpiły od dnia 13 listopada 2009 r.
- Wystąpienie okoliczności, o których mowa w pkt. 1 i 2, przed dniem 13 listopada 2009 r. nie zwalnia kredytobiorcy z obowiązku zwrotu dopłat wraz z odsetkami ustawowymi chyba, że wystąpiły przesłanki określone w ust. 5 albo w ust. 12 i 13.

Rozdział V

Procedura ubiegania się o kredyt

1. Przedłożenie przez wnioskodawcę we właściwym dla miejsca realizacji przedsięwzięcia ODR planu przedsięwzięcia inwestycyjnego, określającego m. in. okres realizacji inwestycji, oraz oświadczenia sporządzonego wg wzoru określonego w dziale XIX.
2. Plan przedsięwzięcia inwestycyjnego powinien w szczególności określać:
  - 1) pełne nakłady na utworzenie lub urządzenie gospodarstwa,
  - 2) okres realizacji inwestycji,
  - 3) aktualny i przewidywany w czasie kredytowania poziom i strukturę dochodów osobistych kredytobiorcy i jego rodziny umożliwiającą ocenę, czy dochody z gospodarstwa będą stanowiły podstawowe źródło utrzymania kredytobiorcy i jego rodziny, tj. czy w strukturze dochodu osobistego kredytobiorcy i jego rodziny, począwszy od drugiego roku, a w przypadku nowozakładanych sadów i plantacji szparagów od piątego roku, następującego po roku, w którym udzielony został kredyt, do końca okresu kredytowania dochody z gospodarstwa rolnego będą stanowiły nie mniej niż 60%.
3. Udział dochodów z gospodarstwa rolnego w ogólnym dochodzie kredytobiorcy i jego rodziny należy ustalać jako relację dochodu rolniczego netto do dochodu osobistego. Dochód osobisty to suma dochodu rolniczego netto (w tym m. in. płatności bezpośrednich do gruntów rolnych) i dochodów spoza gospodarstwa, w skład których wchodzić mogą: wynagrodzenia za pracę poza gospodarstwem, dywidendy z tytułu posiadanych akcji lub udziałów, renty i emerytury, dochody z najmu i dzierżawy, ta część podzielonego zysku spółki cywilnej, która zostaje w dyspozycji jej właściciela, darowizny i inne dochody spoza gospodarstwa.
4. Uzyskanie przez wnioskodawcę pozytywnej opinii ODR sporządzonej na formularzu, którego wzór określił Prezes ARiMR.
5. Opinia ODR powinna w szczególności zawierać:
  - 1) stwierdzenie, czy przedsięwzięcie dotyczy działalności wymienionej w rozdz. I ust. 1 oraz czy spełnia warunki formalno-prawne umożliwiające objęcie pomocą ARiMR,
  - 2) uzasadnienie celowości realizacji przedsięwzięcia oraz ocenę wskazanych w planie przedsięwzięcia rynków zbytu produktów,
  - 3) okres realizacji inwestycji.
6. ODR opiniując plany przedsięwzięć inwestycyjnych dotyczące zakupu pojedynczych maszyn i urządzeń powinien zwrócić uwagę w szczególności, czy wydajność maszyny lub urządzenia jest dostosowana do skali produkcji gospodarstwa.

7. Opinia traci moc po upływie trzech miesięcy od daty jej sporządzenia.
8. Na wniosek kredytobiorcy złożony przed upływem terminu ważności opinii, ODR może przedłużyć jej ważność na kolejne trzy miesiące, o ile nie nastąpiły istotne zmiany warunków realizacji przedsięwzięcia. Ważność opinii ODR może zostać przedłużona jeden raz.
9. Opinia, której ważność przedłużono, zachowuje numer dotychczasowy oraz otrzymuje numer wynikający z bieżącej ewidencji opinii prowadzonej przez ODR.
10. ODR przechowuje kopię opinii i planu przedsięwzięcia inwestycyjnego.
11. Złożenie przez wnioskodawcę w Banku wniosku o kredyt wraz z planem przedsięwzięcia, pozytywną opinią ODR, oświadczeniem sporządzonym wg wzoru określonego w dziale XIX, oraz kompletem dokumentów wymaganych przez Bank.
12. Jeżeli zmiana średnich cen rynkowych gruntów rolnych w województwie według komunikatu podanego przez GUS nastąpiła po przyjęciu przez Bank wniosku kredytowego wraz z dokumentami, o których mowa w ust. 11, opinia ODR nie traci ważności, a Bank może kontynuować rozpatrywanie złożonego wniosku.
13. Jeżeli zmiana średnich cen rynkowych gruntów rolnych w województwie według komunikatu podanego przez GUS nastąpiła w okresie ważności opinii, ale przed przyjęciem przez Bank wniosku kredytowego z dokumentami, o których mowa w ust. 11, to konieczna jest zmiana opinii ODR.
14. ODR opiniujące plany przedsięwzięć inwestycyjnych dotyczące zakupu budynków, budowli i ruchomych środków trwałych oraz Banki kredytujące powinny korzystać z informacji o ich cenach rynkowych (umownych) uzyskiwanych z kancelarii notarialnych, urzędów gmin, wydziałów rolnictwa urzędów wojewódzkich, wojewódzkich urzędów statystycznych, oddziałów terenowych Agencji Nieruchomości Rolnych oraz zestawień publikowanych w wydawnictwach opracowywanych przez ODR. W przypadku wątpliwości, czy dana cena nie jest zawyżona, należy skorzystać z wyceny rzeczoznawcy. Koszty tej wyceny ponosi wnioskodawca.
15. Opinia ODR musi być ważna w dacie składania wniosku o kredyt.
16. W przypadku braku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego kredyt może zostać udzielony na zakup gruntów rolnych, pod warunkiem, że:
  - 1) planowane do zakupu grunty w ewidencji gruntów prowadzonej przez starostów określone zostały jako użytki rolne,
  - 2) wnioskodawca przedstawił zaświadczenie właściwego organu, że obszar przewidziany do nabycia za kredyt nie jest objęty decyzją o warunkach zabudowy, wydaną przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, która powoduje zmianę zagospodarowania terenu.
17. Pozytywna opinia ODR nie zwalnia Banku od własnej oceny przedsięwzięcia pod względem zgodności z obowiązującymi przepisami prawnymi i postanowieniami umowy zawartej pomiędzy Agencją a Bankiem.
18. W przypadku, gdy lista nakładów do sfinansowania kredytem i środkami własnymi nie ulega zmianie, a następuje jedynie:
  - 1) zmiana struktury finansowania polegająca na zwiększeniu lub zmniejszeniu środków własnych lub zmniejszeniu kwoty kredytu, przy zachowaniu minimalnej dla danej działalności wysokości udziału własnego kredytobiorcy,
  - 2) zmiana formy wniesienia udziału własnego kredytobiorcy (np. z gotówki na maszyny, które zgodnie z planem przedsięwzięcia miały zostać zakupione za środki własne),

3) zmiana źródła finansowania poszczególnych nakładów (z kredytu na środki własne lub odwrotnie, przy zachowaniu zgodności z zapisami niniejszych zasad), plan przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinia ODR nie wymagają zmiany. W umowie kredytu należy uwzględnić ww. zmiany.

Rozdział VI

Procedura ubiegania się o wyrażenie przez Bank zgody na sprzedaż

Złożenie bezpośrednio w Banku, który kredytu udzielił, stosownego wniosku o wyrażenie zgody na sprzedaż, zawierającego informacje wymagane przez Bank.

Opracowano w ARiMR

Rozdział VII

Wzór nr 3/06 określony przez Prezesa ARiMR stanowiący wzór opinii ODR do linii MR

Symbol - MR/.....

nr rejestru: .....

Pieczęć .....

OPINIA

.....
/nazwa i siedziba jednostki wydającej opinię/

o planie przedsięwzięcia inwestycyjnego zarejestrowanego w dniu ..... pod nr
..... dla: .....

/imię i nazwisko rolnika/

data urodzenia */dzień, miesiąc, rok/*: |__| |__| |__|__|__|

PESEL: |__|__|__|__|__|__|__|__|__|__|__|__|

REGON: |__|__|__|__|__|__|__|__|__|__|__|__|

NIP: |__|__|__|__|__|__|__|__|__|__|__|__|

.....
/miejsce zamieszkania/siedziba podmiotu gospodarczego/

1. Rolnik posiada wykształcenie rolnicze / 3-letni okres pracy w gospodarstwie rolnym¹⁾, co potwierdził następującym dokumentem:

.....
.....

2. Działalność, na którą ma zostać udzielony kredyt:.....
.....zaliczana do grupowania PKD²⁾.....

3. Cel kredytu^{2), 3)}:

1) A rozszerzenie asortymentu produkcji	☐
2) B zwiększenie skali produkcji	☐
3) C dostosowanie do wymogów sanitarno-weterynaryjnych UE	☐
4) D obniżenie kosztów produkcji	☐
5) E poprawa ochrony środowiska zgodnie ze standardami UE	☐
6) F zwiększenie wykorzystania zdolności produkcyjnych	☐
7) G wprowadzenie nowej technologii	☐
8) H poprawa jakości produkcji	☐
9) I poprawa gospodarki odpadami	☐
10) J doskonalenie dotychczasowej technologii produkcji	☐
11) K poprawa struktury obszarowej gospodarstw rolnych	☐

4. Całkowity koszt przedsięwzięcia wynosi ..... zł, w tym kredyt ..... zł,
tj. .... %, przy czym w ramach całkowitych kosztów przedsięwzięcia:

- 1) koszt niezbędnych nakładów rzeczowych na uruchomienie pierwszego cyklu produkcyjnego wynosi ..... zł, tj. .... %,
- 2) koszt zakupu lub budowy budynku mieszkalnego wynosi ..... zł, tj. .... %,
- 3) koszty ogólne wynoszą.....zł, tj. .... %.

5. Przeznaczenie kredytu (nakłady)²⁾:

Lp.	Kod	Przeznaczenie kredytu (nakłady)	Kwota kredytu (zł)	Inne informacje
1.	101	zakup, budowa, budynków inwentarskich		m ²
2.	102	modernizacja, adaptacja, budynków inwentarskich		m ²
3.	105	zakup, budowa, modernizacja, adaptacja innych budynków		m ²
4.	107	zakup, budowa budynku mieszkalnego		m ²
5.	108	zakup, budowa silosów		ton
6.	109a	budowa, modernizacja dróg		km
7.	109b	utwardzenie placów		m ²
8.	109c	budowa przyłączy do sieci kanalizacyjnej		szt.
9.	109d	budowa, modernizacja ujęć wody		szt.
10.	109e	budowa, modernizacja oczyszczalni ścieków		szt.
11.	110	zakup gruntów rolnych		ha
12.	111	zakup maszyn lub urządzeń rolniczych		szt.
13.	112	zakup ciągników		szt.
14.	113	zakup kombajnów		szt.
15.	115	zakup kompletnych linii technologicznych		szt.
16.	116	zakup innych maszyn lub urządzeń		szt.
17.	117	zakup samochodów (ciężarowych, dostawczych i specjalistycznych)		szt.
18.	118	zakup stada podstawowego		szt.
19.	119	zakup rzeczowych środków obrotowych na uruchomienie pierwszego cyklu produkcyjnego		-
20.	120	zakup materiału nasadzeniowego roślin wieloletnich		szt.
21.	121	szkolenia związane z systemem HACCP		liczba
		pozostałe		-
22.	200			
razem kwota kredytu				/

6. Kwota kredytu na zakup gruntów rolnych nie jest/jest wyższa¹⁾ od wartości tych gruntów wg średnich cen rynkowych w danym województwie.

7. Okres kredytowania ....., w tym karencja w spłacie kapitału .....

8. Przewidywana forma, w jakiej zostanie wniesiony udział własny kredytobiorcy:

.....
 .....
 .....

9. Przeznaczenie udziału własnego kredytobiorcy:

.....
.....
.....

10. Przewidywany okres realizacji inwestycji: .....

11. Przedsięwzięcie jest / nie jest¹⁾ uzasadnione pod względem ekonomiczno-finansowym:

.....
.....
.....

12. Ocena wskazanych w planie przedsięwzięcia rynków zbytu produktów:

.....
.....
.....

13. Przedsięwzięcie spełnia / nie spełnia / spełnia z zastrzeżeniami¹⁾ warunki określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1996 r. w sprawie szczegółowych kierunków działań ARiMR oraz sposobów ich realizacji (Dz. U. Nr 16, poz. 82 ze zm.) i w zasadach udzielania kredytów w ramach linii MR:

.....
.....
.....

14. Do niniejszej opinii wydano / nie wydano¹⁾ opinię uzupełniającą z linii IP.

15⁴⁾. Kwota kredytu z linii IP wynosi ..... zł. Koszt przedsięwzięcia, podany w pkt. 4, wyliczony proporcjonalnie do kwoty kredytu z linii IP wynosi ..... zł, a do kwoty kredytu z linii MR ..... zł.

Opiniujący plan przedsięwzięcia inwestycyjnego:

.....
.....

/imię i nazwisko/

/podpis i pieczęć Dyrektora ODR/

.....
data wydania opinii

¹⁾ niepotrzebne skreślić

²⁾ wybrać oznaczenie właściwe dla danej podlinii określone w części IV zasad udzielania kredytów

³⁾ wstawić znak „x” przy odpowiedniej pozycji – w przypadku realizacji kilku celów należy zaznaczyć tylko cel dominujący

⁴⁾ wypełnić, jeżeli w pkt 14 zaznaczono, że wydano opinię uzupełniającą z linii IP

Opinia jest ważna przez okres 3 miesięcy od daty jej wydania.

Kopia opinii jest zarejestrowana i przechowywana w ODR.

Dział IV

Zasady udzielania kredytów na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w ramach “Branżowego programu wspólnego użytkowania maszyn i urządzeń rolniczych” - symbol BR/10

- program branżowy zatwierdzony przez Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, zgodnie z § 11 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1996 r. w sprawie szczegółowych kierunków działań ARiMR oraz sposobów ich realizacji (Dz. U. Nr 16, poz. 82 ze zm.)

Rozdział I

Przeznaczenie kredytu

1. Kredyt może zostać udzielony na finansowanie przedsięwzięć inwestycyjnych zmierzających do rozwoju:
  - 1) zespołowego użytkowania maszyn i urządzeń rolniczych w gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej,
  - 2) usług rolniczych.
2. Kredyt może zostać udzielony na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w działalnościach wymienionych w “Wykazie działalności w zakresie rolnictwa, przetwórstwa rolno-spożywczego, usług dla rolnictwa oraz działów specjalnych produkcji rolnej wspomaganych przez ARiMR w postaci dopłat do oprocentowania kredytów inwestycyjnych”, zawartym w części I, w grupach:
  - 1) uprawy rolne; warzywnictwo; ogrodnictwo - 01.1,
  - 2) chów i hodowla zwierząt - 01.2,
  - 3) uprawy rolne połączone z chowem zwierząt (działalność mieszana) - 01.30.Z,
  - 4) działalność usługowa związana z uprawami rolnymi, chowem i hodowlą zwierząt - 01.4,
  - 5) naprawa sprzętu rolniczego (ciągników, kombajnów, maszyn, urządzeń i narzędzi rolniczych) - 29.32.B,
  - 6) działy specjalne produkcji rolnej - DS.
3. Kredyt może zostać udzielony na realizację przedsięwzięć, które pozwalają na osiągnięcie następujących celów:
  - 1) rozszerzenie asortymentu produkcji – A,
  - 2) zwiększenie skali produkcji – B,
  - 3) dostosowanie do wymogów sanitarno-weterynaryjnych UE – C,
  - 4) obniżenie kosztów produkcji – D,
  - 5) poprawa ochrony środowiska zgodnie ze standardami UE – E,
  - 6) zwiększenie wykorzystania zdolności produkcyjnych – F,
  - 7) wprowadzenie nowej technologii – G,
  - 8) poprawa jakości produkcji – H,
  - 9) poprawa gospodarki odpadami – I,
  - 10) doskonalenie dotychczasowej technologii produkcji – J.
4. W ramach przedsięwzięć inwestycyjnych realizowanych w działalnościach określonych w ust. 2 kredyt może zostać przeznaczony na sfinansowanie następujących nakładów:
  - 1) zakup maszyn lub zestawów maszyn i urządzeń rolniczych wraz z ich montażem, z zastrzeżeniem ust. 5,
  - 2) zakup ciągników, przyczep rolniczych, samochodów ciężarowych i dostawczych,
  - 3) zakup, budowa, adaptacja i modernizacja myjni, obiektów do czyszczenia, sortowni, przechowalni, zamrażalni, chłodni i schładzalni owoców i warzyw, pakowni ziemniaków owoców i warzyw dla potrzeb gospodarstw rolnych,
  - 4) zakup, budowa, adaptacja i modernizacja elewatorów i silosów zbożowych,

- 5) zakup, budowa, rozbudowa i modernizacja budynków oraz zakup maszyn i urządzeń wykorzystywanych do suszenia ziarna zbóż i nasion innych roślin dla własnych potrzeb gospodarstw rolnych,
  - 6) zakup, budowa, adaptacja i modernizacja przechowalni ziemniaków oraz zakup maszyn i urządzeń wykorzystywanych do usługowego przechowywania ziemniaków,
  - 7) transport kupowanych maszyn, urządzeń, narzędzi, materiałów budowlanych, z wyłączeniem kosztów transportu własnego,
  - 8) dokończenie inwestycji w zakresie budowy, modernizacji lub adaptacji, o których mowa w ust. 4,
  - 9) finansowanie kosztów ogólnych, o ile nie przekraczają 12% całkowitych kosztów przedsięwzięcia, w zakresie:
    - a) opłat za usługi (honoraria architektów, inżynierów, konsultantów, studia wykonalności),
    - b) opłat sądowych i notarialnych,
    - c) patentów, licencji,
    - d) szkoleń i ekspertyz związanych z systemem HACCP – ustawa z dnia 11 maja 2001 r. o warunkach zdrowotnych żywności i żywienia (Dz. U. z 2005 r. Nr 31, poz. 265 ze zm.).
5. Zakup środków trwałych wymienionych w grupie 28.11.23 PKWiU, które zostały wyprodukowane wcześniej niż trzy lata przed datą zakupu, uzależniony jest od pozytywnej oceny stanu technicznego konstrukcji przez uprawnionego rzeczoznawcę.
6. Przedsięwzięcia inwestycyjne mogą być realizowane wyłącznie w gospodarstwach rolnych, działach specjalnych produkcji rolnej oraz zakładach świadczących usługi dla rolnictwa własnych lub dzierżawionych w okresach wieloletnich. Przez dzierżawę w okresie wieloletnim należy rozumieć umowę dzierżawy zawartą na okres dłuższy niż 3 lata i trwający co najmniej do końca okresu kredytowania. Umowa dzierżawy musi być zawarta na piśmie i powinna w sposób nie budzący wątpliwości określać datę jej zawarcia i czas jej trwania. Budowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja budynków lub budowli w nieruchomościach dzierżawionych wymaga uzyskania zgody właściciela na realizację inwestycji.
7. Pod pojęciem zespołowego użytkowania maszyn i urządzeń rolniczych należy rozumieć wspólne użytkowanie maszyn i urządzeń rolniczych w rozmiarach i terminach ustalonych w zawartej na piśmie pomiędzy osobami fizycznymi umowie cywilno-prawnej.
8. Przez maszyny, urządzenia lub narzędzia rolnicze należy rozumieć środki trwałe wymienione w działach: 28, 29, 34 i 35 Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług określonej w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 kwietnia 2004 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług (PKWiU) (Dz. U. Nr 89, poz. 844), które będą wykorzystywane do prowadzenia działalności w gospodarstwie rolnym, dziale specjalnym produkcji rolnej lub zakładzie świadczącym usługi dla rolnictwa.
9. Umowa, o której mowa w ust. 7, powinna w szczególności określać: przedmiot wspólnego użytkowania, udziały we współwłasności, czas trwania umowy, rozmiary i terminy wykonywanych prac, zasady rozliczania kosztów eksploatacji sprzętu oraz zobowiązanie, że zakupiony przy udziale kredytu sprzęt wykorzystywany będzie wyłącznie dla potrzeb osób zawierających umowę.
10. Rolnicy ubiegający się o kredyt na przedsięwzięcie, o którym mowa w ust. 1 pkt 1), zobowiązani są do:
- 1) wspólnego wystąpienia z wnioskiem o kredyt,
  - 2) zakupu maszyn i urządzeń, które będą wyłącznie przedmiotem ich współwłasności,
  - 3) solidarnej odpowiedzialności z tytułu kredytu.

11. Kredyt, o którym mowa w ust. 1 pkt 1), może zostać przeznaczony na zakup sprzętu rolniczego do wspólnego użytkowania również między rolnikiem i następcą, o ile posiadają oni odrębne gospodarstwa rolne lub działły specjalne produkcji rolnej.
12. Kredyt nie może zostać przeznaczony w szczególności na:
  - 1) zakup maszyn lub zestawów maszyn i urządzeń rolniczych, jeżeli umowa została zawarta:
    - a) pomiędzy małżonkami,
    - b) pomiędzy rolnikiem a następcą, którym jest zstępny, przysposobiony lub pasierb, jeśli umowa ta stanowi spełnienie warunków do otrzymania emerytury (renty) rolniczej w pełnej wysokości lub renty strukturalnej,
  - 2) zakup maszyn i urządzeń rolniczych, jeżeli umowa o wspólnym użytkowaniu została zawarta pomiędzy małżonkami,
  - 3) zakup samochodów ciężarowych i dostawczych służących wyłącznie do dystrybucji gotowych produktów,
  - 4) zakup maszyn i urządzeń rolniczych, które zostały wyprodukowane wcześniej niż trzy lata przed datą zakupu (z wyłączeniem „Konstrukcji budowlanych stalowych pozostałych osobno nie wymienionych” mieszczących się w grupie 28.11.23 PKWiU) lub były już przedmiotem obrotu z zastosowaniem preferencji państwowych,
  - 5) zakup budynków i budowli, które po dniu 19.01.1994 r. były przedmiotem obrotu z zastosowaniem preferencji państwowych, z zastrzeżeniem ust. 13,
  - 6) finansowanie remontów,
  - 7) spłatę wcześniej zaciągniętych kredytów,
  - 8) spłatę należności, których termin płatności minął przed dniem zawarcia umowy kredytu,
  - 9) realizację przedsięwzięć, do których stosowana jest lub będzie pomoc ze środków publicznych w formie dotacji, pożyczek lub kredytów udzielanych przedsiębiorcom na warunkach korzystniejszych od oferowanych im na rynku, dokapitalizowania oraz zbycia lub oddania do korzystania mienia będącego własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego i ich związków - na warunkach korzystniejszych od oferowanych na rynku.
13. Kredyt może zostać przeznaczony na zakup budynków i budowli, nieruchomości wraz z budynkami i budowlami, które zostały zakupione, wybudowane, zmodernizowane, zaadaptowane lub wyposażone przy udziale kredytu z dopłatami ARiMR do oprocentowania, przy czym jeżeli kredyt nie został jeszcze spłacony, to w przypadku, gdy:
  - 1) sprzedaż następuje w okresie do 5 lat od dnia udzielenia kredytu:
    - a) kwotę kredytu należy pomniejszyć o wysokość udzielonego wcześniej kredytu, a kupujący zobowiązany jest przejąć dług z tytułu tego kredytu lub
    - b) sprzedający nie będzie otrzymywał dopłat do niespłaconej części kredytu,
  - 2) sprzedaż następuje po upływie 5 lat od dnia udzielenia kredytu - sprzedający nie będzie otrzymywał dopłat do niespłaconej części kredytu.
14. W przypadku zakupu budynków, budowli, używanych maszyn i urządzeń rolniczych kredytobiorca zobowiązany jest przedstawić w banku oświadczenie sprzedającego, czy po dniu 19.01.1994 r. były one przedmiotem obrotu z zastosowaniem preferencji państwowych.
15. Przedsięwzięcie może być realizowane przy udziale tylko jednej linii kredytowej z dopłatami ARiMR.
16. Kredyt może zostać przeznaczony na urządzenie istniejącego gospodarstwa rolnego stanowiącego współdzierzawę lub współwłasność dwu lub więcej osób, również

w sytuacji, gdy wymogi określone w niniejszych zasadach spełnia tylko jedna z tych osób, przy czym wówczas:

- a) o kredyt występuje osoba spełniająca wszystkie wymogi określone w niniejszych zasadach,
- b) współmałżonek wnioskodawcy oraz pozostali współdzierzawcy lub współwłaściciele i ich współmałżonkowie powinni wyrazić pisemną zgodę na realizację przedsięwzięcia oraz na warunki jego kredytowania,
- c) pozostali współdzierzawcy lub współwłaściciele powinni zostać zobowiązani przez bank do udzielenia kredytobiorcy poręczenia lub przystąpić do długu w charakterze solidarnych dłużników.

Rozdział II

Podmioty mogące ubiegać się o kredyt

1. O kredyt na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych polegających na zespołowym użytkowaniu maszyn i urządzeń rolniczych mogą ubiegać się osoby fizyczne, posiadające pełną zdolność do czynności prawnych, prowadzące działalność wytwórczą w rolnictwie lub działach specjalnych produkcji rolnej, z wyłączeniem emerytów i rencistów.
2. Wspólnicy spółki cywilnej mogą ubiegać się o kredyt na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych polegających na zespołowym użytkowaniu maszyn i urządzeń rolniczych, pod warunkiem, że są jednocześnie właścicielami lub dzierżawcami w okresach wieloletnich odrębnych gospodarstw rolnych lub działów specjalnych produkcji rolnej. W planie przedsięwzięcia uwzględniają oni grunty własne i dzierżawione, w tym grunty rolne wniesione do spółki cywilnej.
3. O kredyt na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych polegających na rozwoju usług rolniczych mogą ubiegać się:
  - 1) osoby fizyczne posiadające pełną zdolność do czynności prawnych podejmujące lub prowadzące działalność gospodarczą, z wyłączeniem emerytów i rencistów,
  - 2) osoby prawne (w tym również te, których wyłącznymi udziałowcami, akcjonariuszami lub członkami są inne osoby prawne utworzone wyłącznie przez byłych pracowników PGR) i jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej pod warunkiem, że powyższe usługi są zgodne z zakresem ich działalności określonym w akcie założycielskim.
4. Osoby prowadzące gospodarstwa rolne mogą ubiegać się o kredyt na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych polegających na rozwoju usług rolniczych, pod warunkiem, że wykażą, iż zakupiony sprzęt rolniczy będzie w pełni wykorzystany do świadczenia usług, a uzyskane z tej działalności dochody ujęte w planie przedsięwzięcia inwestycyjnego pozwolą na spłatę kredytu w terminach określonych w planie przedsięwzięcia.
5. O kredyt na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych polegających na zespołowym użytkowaniu maszyn i urządzeń rolniczych oraz na rozwoju usług rolniczych mogą ubiegać się osoby prawne, których udziałowcami, akcjonariuszami lub członkami są wyłącznie rolnicy zamierzający w pierwszej kolejności użytkować zespołowo zakupione maszyny i urządzenia rolnicze, a dodatkowo również wykorzystywać je do świadczenia usług dla rolnictwa.

Rozdział III

Warunki udzielenia kredytu

1. Jeżeli kredytobiorcą jest podmiot będący podatnikiem podatku od towarów i usług VAT przy rozliczaniu kredytu z dopłatami ARiMR uwzględnia się wartość faktury pomniejszoną o podatek

od towarów i usług VAT. Wartość podatku VAT należy wówczas wyłączyć z wartości przedsięwzięcia inwestycyjnego finansowanego przy udziale kredytu z linii BR/10. W przypadku rolników objętych zryczałtowanym systemem zwrotu podatku VAT, przy rozliczaniu kredytu uwzględnia się wartość faktury brutto.

2. Kwota kredytu, z zastrzeżeniem ust. 3, nie może przekroczyć:
  - 1) 80% wartości nakładów inwestycyjnych na przedsięwzięcie realizowane w gospodarstwach rolnych tworzących zespoły wspólnego użytkowania maszyn i urządzeń rolniczych, nie więcej niż 4 mln zł na zespół,
  - 2) 70% wartości nakładów inwestycyjnych na przedsięwzięcia realizowane przez osoby fizyczne i prawne świadczące usługi dla rolnictwa oraz podmioty, o których mowa w rozdz. II ust. 5, nie więcej niż 4 mln zł,
  - 3) 70% wartości nakładów inwestycyjnych na przedsięwzięcia realizowane przez osoby fizyczne prowadzące działy specjalne produkcji rolnej i tworzące zespoły wspólnego użytkowania maszyn i urządzeń rolniczych, nie więcej niż 8 mln zł,
  - 4) łączna kwota kredytów udzielonych jednemu podmiotowi na realizację równocześnie kilku przedsięwzięć wymienionych w pkt 1) - 3) nie może przekroczyć 8 mln zł.
3. Dla podmiotów zobowiązanych do sporządzania na podstawie odrębnych przepisów bilansów skonsolidowanych, wysokość kwoty kredytu ustala się dla podmiotu dominującego (jednostki dominującej) i jednostek zależnych łącznie.
4. W przypadku, gdy wnioskodawca (wnioskodawcy) korzysta z kredytów inwestycyjnych objętych dopłatami ARiMR do oprocentowania suma zaciągniętych kredytów oraz kredytu z linii BR/10 nie może przekroczyć kwoty:
  - 1) 4 mln zł dla podmiotu, który korzysta z kredytów na przedsięwzięcia realizowane w gospodarstwie lub gospodarstwach rolnych, usługach dla rolnictwa,
  - 2) 8 mln zł dla podmiotu, który korzysta z kredytów na przedsięwzięcia realizowane w działach specjalnych produkcji rolnej, przetwórstwie rolno-spożywczym, działalnościach pozarolniczych (linia MP), z zastrzeżeniem pkt 3),
  - 3) 16 mln zł dla podmiotu, który korzysta z kredytów na przetwórstwo mięsa, mleka lub ziemniaków na skrobię na przedsięwzięcia w zakresie dostosowania prowadzonej działalności do wymogów sanitarnych i weterynaryjnych, obowiązujących w Unii Europejskiej, lub na wprowadzenie nowych technologii.
5. Kredytobiorca, który uzyskał kredyt lub kredyty z dopłatami ARiMR do oprocentowania na przedsięwzięcia inwestycyjne w maksymalnej kwocie, o której mowa w ust. 2 i 4 do czasu całkowitej jego lub ich spłaty nie może uzyskać kolejnego kredytu z dopłatami ARiMR.
6. Różnica między wartością przedsięwzięcia inwestycyjnego, a kwotą udzielonego kredytu stanowi udział własny kredytobiorcy.
7. Posiadanie udziału własnego musi zostać udokumentowane przez inwestora przed podpisaniem umowy kredytu w sposób wiarygodny dla Banku. Forma w jakiej zostanie wniesiony udział własny oraz jego wartość muszą zostać w sposób szczegółowy określone w planie przedsięwzięcia i umowie kredytu.
8. Oprocentowanie kredytu jest zmienne i nie może wynosić więcej niż 1,5 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym.
9. Dopłaty ARiMR do oprocentowania nie mogą przekraczać:
  - 1) kwoty odsetek naliczonych w wysokości 1,2125 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski, z zastrzeżeniem pkt 2) oraz ust. 12a,

- 2) kwoty odsetek naliczonej w wysokości 1,30 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w przypadku przedsięwzięć w zakresie:
  - a) nowych technologii produkcji zapewniających wysoką jakość produktu,
  - b) dostosowania produkcji do wymogów sanitarnych, ochrony środowiska i utrzymywania zwierząt.
10. W przypadku kredytów udzielonych w okresie od dnia 1 stycznia 2003 r. do dnia 27 września 2003 r. Agencja może zwiększyć dopłaty do oprocentowania w odniesieniu do niespłaconej części kredytu na warunkach określonych w ust. 8, ust. 9 pkt 1) i ust. 12, o ile Bank stwierdzi, że:
  - 1) przedsięwzięcia realizowane lub zrealizowane przez kredytobiorców spełniają warunki określone w niniejszym Dziale,
  - 2) kredyt jest spłacany zgodnie z warunkami umowy kredytu.
11. Zwiększone dopłaty, o których mowa w ust. 10, są stosowane od dnia podpisania przez Bank z kredytobiorcą stosownego aneksu do umowy kredytu.
12. Kredytobiorca, z zastrzeżeniem ust. 12a, płaci oprocentowanie w dotychczasowej wysokości, nie wyższej jednak niż 0,65 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od Banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym, nie mniej jednak niż:
  - a) 0,2875 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od Banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym dla kredytów udzielonych do dnia 31 grudnia 2002 r.,
  - b) 2% w stosunku rocznym dla kredytów udzielonych po dniu 31 grudnia 2002 r.
  - c) 1% w przypadku przedsięwzięć, o których mowa w ust. 9 pkt 2).
- 12a. Bank na wniosek Kredytobiorcy może zastosować zawieszenie spłaty rat kapitału w celu wznowienia produkcji w gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej, określonych w rozdz. I ust. 2 pkt 1)-3) i 6), po wystąpieniu szkód spowodowanych przez powódź, obsunięcie się ziemi lub huragan w 2010 r. Odsetki w części oprocentowania należnego Kredytobiorcy, w okresie zawieszenia płacone są przez Agencję przez okres nie dłuższy niż 2 lata licząc od dnia zawieszenia przez Bank spłaty rat kapitału kredytu bankowego, przy czym:
  - 1) okres zawieszenia spłaty kapitału nie może być dłuższy niż 2 lata, a po zakończeniu okresu zawieszenia Kredytobiorca:
    - a) będzie płacił oprocentowanie w wysokości określonej w ust.12,
    - b) zobowiązany będzie do zwrotu kwoty odsetek wypłaconych przez ARiMR za kredytobiorcę (bez odsetek ustawowych) w okresie zawieszenia spłaty kapitału,
  - 2) potwierdzeniem wystąpienia szkód w gospodarstwie rolnym lub dziale specjalnym produkcji rolnej jest przedłożona przez kredytobiorcę w Banku opinia wojewody zawierająca określenie zakresu i wysokości szkód oszacowanych przez komisję powołaną przez wojewodę.
  - 3) wraz z zawieszeniem spłaty rat kapitału Bank może zastosować wydłużenie okresu kredytowania, o którym mowa w ust.24 pkt 2.
- 12b. Bank na wniosek kredytobiorcy może zastosować zawieszenie spłaty rat kapitału w związku z wprowadzeniem ograniczeń handlowych. Odsetki w części oprocentowania należnego Kredytobiorcy, w okresie zawieszenia, płacone są przez Agencję przez okres nie dłuższy niż 2 lata, licząc od dnia zawieszenia przez bank spłaty rat kapitału kredytu bankowego, przy czym:

- 1) okres zawieszenia spłaty kapitału nie może być dłuższy niż 2 lata a po zakończeniu okresu zawieszenia Kredytobiorca:
    - a) będzie płacił odsetki od kredytu w wysokości określonej w ust. 12,
    - b) zobowiązany będzie do zwrotu kwoty odsetek wypłaconych przez ARiMR za kredytobiorcę (bez odsetek ustawowych) w okresie zawieszenia spłaty kapitału.
  - 2) Kredytobiorca zobowiązany jest do złożenia w banku wniosku o zawieszenie spłaty zawierającego uzasadnienie,
  - 3) wraz z zawieszeniem spłaty rat kapitału bank może zastosować wydłużenie okresu kredytowania, o którym mowa w ust. 24, pkt 2).
13. Przez nową technologię produkcji zapewniającą wysoką jakość produktu należy rozumieć technologię nową w porównaniu do technologii już stosowanych, z zastrzeżeniem ust. 14.
  14. W produkcji zwierzęcej przez nową technologię produkcji zapewniającą wysoką jakość produktu należy rozumieć technologię nową lub unowocześnioną, w porównaniu do technologii stosowanych uprzednio w ramach działalności prowadzonej przez podmiot zatwierdzonej przez właściwego miejscowo powiatowego lekarza weterynarii, spełniającą wymogi rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 1774/2002 z dnia 3 października 2002 r., ustanawiające przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi (Official Journal L 27, 10/10/2002 P.0001-0095).
  15. Przez wysoką jakość produktu rozumie się wymagania w zakresie jakości handlowej, jakie powinny spełniać artykuły rolno-spożywcze wprowadzane do obrotu, określone w ustawie z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych rolno-spożywczych (Dz. U. z 2005 r. Nr 187, poz. 1577 ze zm.).
  16. Przez wymogi sanitarne dla produkcji zwierzęcej rozumie się wymagania weterynaryjne określone w:
    - 1) ustawie z dnia 16 grudnia 2005 r. o wymaganiach weterynaryjnych dla produktów pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. Nr 17, poz. 127),
    - 2) ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. Nr 69, poz. 625 ze zm.),
    - 3) rozporządzeniach obowiązujących na podstawie ustaw wymienionych w pkt. 1) i 2).
  17. Przez wymogi ochrony środowiska rozumie się wymogi określone w:
    - 1) ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 ze zm.),
    - 2) rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. Nr 257, poz. 2573 ze zm.),
    - 3) rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz. U. Nr 122, poz. 1055),
    - 4) ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 100, poz. 1085 ze zm.),
    - 5) ustawie z dnia 26 lipca 2000 r. o nawozach i nawożeniu (Dz. U. Nr 89, poz. 991 ze zm.),
    - 6) rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 26 września 2003 r. w sprawie późniejszych terminów do uzyskania pozwolenia zintegrowanego (Dz. U. Nr 177, poz. 1736),

- 7) rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 1 czerwca 2001 r. w sprawie szczegółowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania (Dz. U. Nr 60, poz. 616).
18. Przez wymogi związane z utrzymywaniem zwierząt gospodarskich - rozumie się wymogi określone w:
- 1) ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2003 r. Nr 106, poz. 1002 ze zm.),
  - 2) rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 września 2003 r. w sprawie minimalnych warunków utrzymywania poszczególnych gatunków zwierząt gospodarskich (Dz. U. Nr 167, poz. 1629 ze zm.).
19. Podmioty realizujące przedsięwzięcia związane z wprowadzaniem nowych technologii produkcji zwierzęcej i roślinnej zapewniających wysoką jakość produktu zobowiązane są po zrealizowaniu przedsięwzięcia, w ciągu 30 dni kalendarzowych od wytworzenia produktu do zwrócenia się do Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych z wnioskiem o przeprowadzenie oceny zgodnie z art. 31 ustawy, o której mowa w ust. 15. Wydane świadectwo kredytobiorca zobowiązany jest złożyć w Banku w terminie 30 dni kalendarzowych od daty jego wydania.
20. Podmioty realizujące przedsięwzięcia związane z dostosowaniem produkcji zwierzęcej do obowiązujących wymogów ochrony środowiska zobowiązane są po zrealizowaniu przedsięwzięcia, w ciągu 30 dni kalendarzowych od uzyskania finalnego produktu do uzyskania zaświadczenia inspektora ochrony środowiska o dostosowaniu produkcji do ww. wymogów. Zaświadczenie takie kredytobiorca zobowiązany jest złożyć w Banku w terminie 30 dni kalendarzowych od daty jego wydania.
21. Kredyt może zostać udzielony maksymalnie na 8 lat.
22. Termin spłaty kredytu (kapitału lub odsetek) może przypadać wyłącznie w dzień roboczy dla banku.
23. Karencja w spłacie kapitału nie może przekroczyć 3 lat. Okres karencji liczy się od dnia zawarcia umowy kredytu do dnia spłaty pierwszej raty kapitału określonej w umowie kredytu.
24. W okresie objętym umową kredytu Bank, z zastrzeżeniem ust. 25 i 26, może:
- 1) stosować prolongatę spłaty rat kapitału i odsetek,
  - 2) wydłużyć okres kredytowania poza przewidziany w umowie kredytu, pod warunkiem poinformowania o tym ARiMR.
25. Okres od dnia udzielenia kredytu do całkowitej jego spłaty wraz z odsetkami nie może przekroczyć:
- 1) 8 lat, z zastrzeżeniem pkt 2),
  - 2) 15 lat – w przypadku kredytów udzielonych do dnia 31.12.2004 r. na przedsięwzięcia realizowane w gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej, które w latach 2001-2004 zostały co najmniej dwukrotnie poszkodowane w wyniku klęsk żywiołowych, o ile komisje powołane przez wojewodę dokonały szacunku start powstałych w wyniku tych klęsk,
  - 3) okresy spłaty, o których mowa w pkt. 1), 2) mogą zostać wydłużone przez Bank maksymalnie o 3 lata w przypadku wystąpienia nieprzewidzianych, losowych i niezawinionych przez kredytobiorcę okoliczności uniemożliwiających terminową spłatę kredytu, w szczególności związanych ze skutkami kryzysu finansowego. Okoliczności te powinny być ustalane w odniesieniu do każdej indywidualnej sprawy, z uwzględnieniem wpływu na te okoliczności kredytobiorcy np. długotrwała

niezdolność do pracy, udokumentowany brak zapłaty za dostarczone produkty rolne, poniesienie szkód w wyniku choroby zwierząt lub z powodu złych warunków atmosferycznych (w tym przypadku oszacowanie szkód dokonywane jest przez komisję powołaną przez wojewodę) itp.

26. W przypadku prolongaty spłaty rat kapitału i odsetek oraz wydłużania okresu kredytowania nie wymaga się sporządzenia zmian do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinii Ośrodka Doradztwa Rolniczego, zwanego dalej ODR.
27. Bank nie może stosować kapitalizacji odsetek lub pobierać ich z góry.
28. Bank zobowiązany jest do ustanowienia odpowiedniego prawnego zabezpieczenia.

Rozdział IV

Warunki stosowania dopłat ze środków ARiMR do oprocentowania kredytu

1. Dopłaty są stosowane, gdy kredytobiorca:
  - 1) spełnia wszystkie wymogi tej linii kredytowej,
  - 2) dokonuje w pełnej wysokości spłat rat kapitału i odsetek w terminach ustalonych w umowie kredytu z uwzględnieniem dodatkowo 7-dniowego okresu na spłatę należności.
2. Dopłaty podlegają zwrotowi wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia ich wpływu do Banku, a dalsze dopłaty nie są stosowane, z zastrzeżeniem ust. 3 - 8 i 12, gdy kredytobiorca:
  - 1) nie zrealizuje przedsięwzięcia inwestycyjnego lub nie uruchomi działalności zgodnie z planem przedsięwzięcia pozytywnie zaopiniowanym przez ODR oraz umową kredytu,
  - 2) trwale zaprzestanie prowadzenia przedsięwzięcia (działalności) przed upływem okresu kredytowania lub trwale zaprzestanie obsługi kredytu (z zastrzeżeniem ust. 2a i 32),
  - 3) wykorzysta kredyt niezgodnie z przeznaczeniem określonym w planie przedsięwzięcia i umowie kredytu,
  - 4) nie udokumentuje w terminie 3 miesięcy od dnia pobrania środków finansowych z rachunku kredytowego, wydatków poniesionych na cele inwestycyjne, zgodnie z regulaminem kredytowania obowiązującym w danym Banku w oparciu o:
    - a) faktury VAT,
    - b) faktury VAT RR,
    - c) akty notarialne,
    - d) umowy sprzedaży,
    - e) rachunki wystawione zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 ze zm.),
    - f) w przypadku zakupów poza Wspólnotą Europejską również zapłacone faktury i rachunki wraz z dokumentami odprawy celnej SAD,
  - 5) nie udokumentuje wniesienia udziału własnego,
  - 6) sprzeda w okresie kredytowania lub po okresie kredytowania i przed upływem 5 lat od dnia nabycia, bez zgody Banku maszyny i urządzenia, budynki i budowle nabyte, wybudowane, zaadaptowane lub zmodernizowane za kredyt,
  - 7) zmieni kierunek produkcji rolnej, działu specjalnego, usług dla rolnictwa lub przetwórstwa rolno-spożywczego w okresie kredytowania bez uprzedniej zgody banku (z zastrzeżeniem ust. 32).
- 2a). Za trwale zaprzestanie prowadzenia działalności, o którym mowa w ust. 2 pkt 2), nie uznaje się rezygnacji z chowu lub hodowli świń po wydaniu przez powiatowego lekarza weterynarii decyzji nakazującej zabicie świń utrzymywanych w gospodarstwie lub poddanie ich ubojowi oraz zakazującej wprowadzania do gospodarstwa

i utrzymywania w nim zwierząt gatunków wrażliwych przez okres obowiązywania „Programu bioasekuracji mającego na celu zapobieganie szerzeniu się afrykańskiego pomoru świń” na lata 2015-2018. Brak wznowienia działalności produkcyjnej po zakończeniu „Programu bioasekuracji...” skutkować będzie zaprzestaniem stosowania dalszych dopłat do oprocentowania kredytu.

3. W przypadku czasowego w ocenie Banku zaprzestania prowadzenia przedsięwzięcia (działalności) lub obsługi kredytu z przyczyn niezależnych od kredytobiorcy, przy jednoczesnym spełnieniu wszystkich wymogów linii, dopłaty nie są stosowane przez ten okres, z zastrzeżeniem ust. 3a.
- 3a. Postanowienia ust. 3 w zakresie czasowego zaprzestania prowadzenia działalności nie dotyczą:
  - 1) sytuacji wznawiania przez kredytobiorcę produkcji prowadzonej w gospodarstwie rolnym lub dziale specjalnym produkcji rolnej, w ramach działalności określonych w rozdz. I ust. 2 pkt 1)-3) i 6), w których wystąpiły szkody spowodowane przez suszę, grad, deszcz nawalny, ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne, powódź, huragan, piorun, obsunięcie się ziemi lub lawinę, pod warunkiem przedłożenia w Banku opinii wojewody zawierającej określenie zakresu i wysokości szkód oszacowanych przez komisję powołaną przez wojewodę właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkód,
  - 2) czasowego zaprzestania chowu lub hodowli świń, pod warunkiem przedłożenia w banku decyzji powiatowego lekarza weterynarii nakazującej zabicie świń utrzymywanych w gospodarstwie lub poddanie ich ubojowi oraz zakazującej wprowadzania do gospodarstwa i utrzymywania w nim zwierząt z gatunków wrażliwych przez okres obowiązywania „Programu bioasekuracji mającego na celu zapobieganie szerzeniu się afrykańskiego pomoru świń” na lata 2015-2018.
4. Jeżeli kredytobiorca wznowi prowadzenie przedsięwzięcia (działalności) lub obsługę kredytu dopłaty stosowane są od dnia wznowienia prowadzenia przedsięwzięcia (działalności) lub obsługi kredytu.
5. W przypadku, gdy trwałe zaprzestanie prowadzenia działalności lub trwałe zaprzestanie obsługi kredytu nastąpiło po upływie pięciu lat od dnia udzielenia kredytu i umowa kredytu nadal obowiązuje, od dnia tego zaprzestania dopłaty nie są stosowane a udzielone dopłaty nie podlegają zwrotowi, o ile:
  - 1) przedsięwzięcie zostało zrealizowane i działalność była prowadzona zgodnie z umową kredytu,
  - 2) w dalszym okresie kredytowania oprocentowanie kredytu nie będzie wyższe niż wynikające z umowy zawartej pomiędzy ARiMR a Bankiem.
6. Jeżeli część kredytu wykorzystano niezgodnie z przeznaczeniem lub nie udokumentowano poniesionych wydatków w terminie, a także jeżeli przedsięwzięcie inwestycyjne nie zostało zrealizowane w całości, dopłaty podlegają zwrotowi wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia ich wpływu do Banku w takiej części, jaka odpowiada udziałowi nieprawidłowo wykorzystanych środków lub nieudokumentowanych wydatków w kwocie wykorzystanego kredytu, pod warunkiem, że cel założony w planie przedsięwzięcia i umowie kredytu został osiągnięty. Oceny, czy założony cel został osiągnięty dokonuje Bank.
- 6a. Przepis ust. 6 stosuje się, jeżeli umowa kredytu nadal obowiązuje niezależnie od tego, kiedy miało miejsce niezgodne z przeznaczeniem wykorzystanie kredytu lub nieterminowe udokumentowanie kredytu.

- 6b. Dalsze dopłaty - przypadające na kwotę kredytu wykorzystaną zgodnie z przeznaczeniem i udokumentowaną w terminie - mogą być stosowane wyłącznie po dokonaniu zwrotu dopłat w części, o której mowa w ust. 6, oraz poinformowaniu ARiMR o powstaniu należności i dokonaniem zwrocie dopłat w trybie określonym w umowie zawartej pomiędzy ARiMR a Bankiem.
- 6c. W przypadku, gdy wartość kredytu wykorzystanego niezgodnie z przeznaczeniem lub wartość wydatków nieudokumentowanych w terminie przekracza 10% wartości wykorzystanego kredytu lub przedsięwzięcie inwestycyjne nie zostało zrealizowane w całości, od dnia zastosowania przepisu ust. 6 wykluczona zostaje możliwość ubiegania się o kredyt inwestycyjny z dopłatami ARiMR do oprocentowania przez kolejne trzy lata licząc od ww. dnia.
- 6d. W ciągu 30 dni od zastosowania przepisu ust. 6 Bank zobowiązany jest do pisemnego poinformowania ARiMR o tym fakcie.
7. Przepis ust. 6 stosuje się również, jeżeli termin udokumentowania wydatków został wydłużony na podstawie ust. 8.
8. W przypadku, gdy z przyczyn w ocenie Banku niezależnych od kredytobiorcy wydatki nie zostaną udokumentowane w terminie 3 miesięcy od dnia pobrania środków finansowych z rachunku kredytowego, Bank, z zastrzeżeniem ust. 9, może wyrazić zgodę na wydłużenie tego terminu nie więcej niż o 3 miesiące sporządzając stosowny aneks do umowy kredytu. Dopłaty ARiMR w odniesieniu do kwoty kredytu, której wydatkowanie nie zostało udokumentowane, nie są stosowane za okres od dnia następującego po upływie 3 miesięcy od pobrania środków finansowych z rachunku kredytowego do dnia udokumentowania wydatków.
9. Jeżeli termin, o którym mowa w ust. 2 pkt 4), upłynął przed dniem 6 stycznia 2004 r., a nieudokumentowanie wydatków nastąpiło z przyczyn niezależnych od kredytobiorcy, Agencja może wyrazić zgodę na dalsze stosowanie dopłat, pod warunkiem, że:
- 1) wydatki zostały udokumentowane w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od upływu terminu określonego w ust. 2 pkt 4),
  - 2) w żadnym momencie przed wyrażeniem zgody nie zachodziły inne przesłanki do zwrotu dopłat przez kredytobiorcę,
  - 3) przedsięwzięcie zostało zrealizowane lub jest realizowane zgodnie z planem przedsięwzięcia oraz umową kredytu,
  - 4) umowa kredytu nadal obowiązuje,
  - 5) dopłaty za okres od dnia następującego po terminie, o którym mowa w ust. 2 pkt 4), nie były pobierane lub zostały zwrócone wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia ich wpływu do Banku.
10. Bank występuje do ARiMR o wyrażenie zgody przewidzianej w ust. 9 przesyłając opinię, której wzór został określony w Dziale XVII.
11. Dopłaty są stosowane od dnia wskazanego przez Agencję jednak nie wcześniej niż od dnia następującego po dniu, w którym Agencja wyraziła zgodę na dalsze ich stosowanie.
12. W przypadku, gdy kredytobiorca zrealizował przedsięwzięcie lecz z powodu wystąpienia okoliczności, o których mowa w ust. 14, trwale zaprzestał prowadzenia działalności lub obsługi kredytu, od dnia zaistnienia tych okoliczności dopłaty nie są stosowane a udzielone dopłaty nie podlegają zwrotowi.

13. Jeżeli okoliczności, o których mowa w ust. 14, wystąpiły przed dniem 30 kwietnia 2004 r., udzielone dopłaty nie podlegają zwrotowi:
  - 1) jeżeli Agencja stwierdzi, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat,
  - 2) tylko w zakresie, w jakim nie zostały zwrócone do dnia stwierdzenia przez Agencję, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat,
  - 3) jeżeli umowa kredytu obowiązuje w dniu stwierdzenia przez Agencję, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat.
14. Przyczyną trwałego zaprzestania prowadzenia działalności lub obsługi kredytu może być wystąpienie co najmniej jednej z poniższych okoliczności:
  - 1) śmierć kredytobiorcy z wyjątkiem sytuacji, w których nastąpiła sukcesja praw i obowiązków wynikających z umowy kredytu,
  - 2) orzeczona stała niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym lub orzeczona trwała całkowita niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników albo trwała niezdolność do pracy orzeczona na podstawie innych przepisów o ubezpieczeniu społecznym uniemożliwiająca prowadzenie działalności, na jaką udzielony został kredyt, z wyjątkiem sytuacji, w których nastąpiła sukcesja praw i obowiązków wynikających z umowy kredytu,
  - 3) wywłaszczenie majątku kredytobiorcy, o ile nie mogło być przewidziane w dniu zawarcia umowy kredytu oraz uniemożliwia dalsze prowadzenie działalności,
  - 4) klęska suszy, gradobicia, nadmiernych opadów atmosferycznych, wymarznienia, powodzi, huraganu, pożaru, plagi gryzoni lub osuwisk ziemi, jeżeli spowodowała szkody w rozmiarach stanowiących zagrożenie dalszego funkcjonowania gospodarstwa, o ile kredytobiorca nie uzyskał w związku z wystąpieniem tej klęski kredytu z linii KL/01 lub KL/02 w terminach określonych w części III dział I lub dział II,
  - 5) masowe zachorowania zwierząt, jeśli stanowią zagrożenie dalszego funkcjonowania gospodarstwa.
15. Wystąpienie okoliczności, o których mowa w ust. 14, należy potwierdzić przedkładając w Banku stosowne dokumenty.
16. Bank zobowiązany jest do poinformowania ARiMR o zastosowaniu ust. 5 i 12.
17. Bank występuje do ARiMR o stwierdzenie, zgodnie z ust. 13, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat przesyłając opinię, której wzór został określony w Dziale XVIII.
18. W przypadku stwierdzenia przez Bank, że kredytobiorca nie dotrzymał warunku określonego w rozdz. III ust. 19 lub ust. 20, stosownie do realizowanego przedsięwzięcia, dopłaty ARiMR za okres od daty zawarcia umowy kredytu do dnia przedstawienia odpowiedniego dokumentu w Banku obniża się do poziomu określonego w rozdz. III ust. 9 pkt 1).
19. Kwoty udzielonych dopłat, o których mowa w ust. 18, wynikające z różnicy w wysokości dopłat podlegają zwrotowi na rzecz ARiMR bez naliczania odsetek ustawowych po ich wyegzekwowaniu przez Bank.
20. Dopłaty podlegają zwrotowi wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia ich wpływu do Banku, a dalsze dopłaty nie są stosowane w przypadku zaprzestania w okresie kredytowania wspólnego użytkowania maszyn i urządzeń rolniczych w ramach umowy, o której mowa w rozdz. I ust. 7, z zastrzeżeniem ust. 21 i 22.
21. W przypadku, gdy jeden z dwóch rolników posiadających umowę o wspólnym użytkowaniu maszyn i urządzeń rolniczych zaprzestanie wspólnego użytkowania od dnia tego zaprzestania dopłaty nie są stosowane. Dalsze stosowanie dopłat będzie możliwe po

zawarcia kolejnej umowy o wspólnym użytkowaniu maszyn i urządzeń rolniczych, o ile ODR wyda opinię stwierdzającą, że wydajność maszyn i urządzeń zakupionych przy udziale kredytu jest dostosowana do skali produkcji gospodarstw rolnych prowadzonych przez strony nowej umowy o wspólnym użytkowaniu. Wznowienie stosowania dopłat następuje z dniem przedstawienia przez kredytobiorcę w banku nowej umowy o wspólnym użytkowaniu maszyn i urządzeń rolniczych wraz z ww. opinią ODR.

22. Z dniem przekazania przez jedną ze stron umowy wspólnego użytkowania maszyn i urządzeń rolniczych drugiej stronie umowy swojego gospodarstwa (np. z powodu przejścia na emeryturę lub rentę) właścicielowi połączonych gospodarstw rolnych dopłaty ARiMR obniża się do poziomu, o którym mowa w dziale I (Symbol IP).
23. Kredytobiorca za zgodą Banku może zmienić kierunek produkcji rolnej, działu specjalnego na inny w zakresie produkcji rolnej albo działu specjalnego wymieniony w rozdz. I ust. 2, a w przypadku otrzymania przez kredytobiorcę decyzji, o której mowa w ust. 3a pkt 2), kierunek w zakresie chowu lub hodowli świń w gospodarstwie rolnym na inny zaliczany do działu specjalnego produkcji rolnej wymieniony w rozdz. I ust. 2 albo odwrotnie, tj. z chowu lub hodowli świń w ramach działu specjalnego produkcji rolnej na inny kierunek produkcji rolnej, który nie jest działem specjalnym produkcji rolnej, wymieniony w rozdz. I ust. 2.
24. Warunkiem zmiany kierunku, o której mowa w ust. 23, jest sporządzenie zmiany do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego. Zmiana opinii ODR nie jest wymagana.
25. Zmiana kierunku, o której mowa w ust. 23, nie powoduje zaprzestania stosowania dopłat.
26. Zmiana przeznaczenia kredytu lub udziału własnego jest możliwa, o ile wynika z przesłanek ekonomicznych i spełnione są jednocześnie następujące warunki:
  - a) nie minął określony w umowie kredytu termin realizacji przedsięwzięcia,
  - b) zmiana nie spowoduje zwiększenia kwoty kredytu,
  - c) zmiana została wprowadzona do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego,
  - d) ODR wydał stosowną zmianę do opinii o planie przedsięwzięcia, w której stwierdził w szczególności, że zmiana przeznaczenia kredytu lub udziału własnego jest uzasadniona, zgodna z niniejszymi zasadami i nie spowoduje przeszkód w realizacji planu przedsięwzięcia inwestycyjnego.
27. Ostateczną decyzję o zmianie przeznaczenia kredytu lub udziału własnego podejmuje Bank sporządzając aneks do umowy kredytu w oparciu o przedstawione przez kredytobiorcę zmiany do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinii ODR.
28. W przypadku, gdy kredytobiorca zrealizował przedsięwzięcie, udokumentował wykorzystanie kredytu i wniesienie udziału własnego, a nie wykorzystał w pełnej wysokości przyznanych środków finansowych, dopuszcza się możliwość przeznaczenia niewykorzystanej części kredytu na zakup innych niż przewidziane w umowie kredytu środków do produkcji rolnej, pod warunkiem sporządzenia zmian do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego, opinii ODR i aneksu do umowy kredytu. Ze zmiany do opinii ODR powinno jednoznacznie wynikać, iż zakup tych środków jest celowy pod względem gospodarczym i ekonomicznym, a także zgodny z postanowieniami niniejszego działu.
29. Bank może wyrazić zgodę na przejęcie całości lub części długu, w przypadku przeniesienia własności lub posiadania całości lub części maszyn i urządzeń, budynków i budowli nabytych, wybudowanych, zaadaptowanych lub zmodernizowanych za kredyt, jeżeli przejmujący dług gwarantuje terminową spłatę rat kapitału i odsetek oraz będzie kontynuował przedsięwzięcie realizowane przez dotychczasowego kredytobiorcę w pełnym zakresie lub proporcjonalnie do przejmowanego długu. W przypadku, gdy przejęcie długu

łączy się ze sprzedażą całości lub części maszyn i urządzeń, budynków i budowli nabytych, wybudowanych, zaadaptowanych lub zmodernizowanych za kredyt konieczne jest uzyskanie zgody Banku. Przy zmianie kierunku produkcji przez przejmującego dług stosuje się postanowienia ust. 23.

30. Określony w umowie kredytu termin zakończenia realizacji przedsięwzięcia może zostać przesunięty, jeżeli w ocenie Banku opóźnienie wynika z przyczyn niezależnych od kredytobiorcy. Bank sporządza wówczas stosowny aneks do umowy kredytu. Zmiany nie wymaga natomiast plan przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinia ODR.
31. Bank zobowiązany jest do zamieszczania na dokumentach potwierdzających wykorzystanie kredytu adnotacji: „Dokument został rozliczony w ramach kredytu inwestycyjnego z dopłatami ARiMR do oprocentowania udzielonego umową nr ..... z dnia .....” wraz z pieczęcią Banku.
32. Dopłaty do oprocentowania kredytu, w przypadku, gdy umowa kredytu nadal obowiązuje, nie podlegają zwrotowi a dalsze nie są stosowane od dnia stwierdzenia przez bank:
  - 1) wystąpienia trwałego zaprzestania prowadzenia działalności przed upływem okresu kredytowania lub trwałego zaprzestania spłaty kredytu i odsetek,
  - 2) zmiany kierunku produkcji rolnej lub działu specjalnego w okresie kredytowania bez uzyskania uprzedniej zgody banku kredytującego.Powyższe ma zastosowanie wyłącznie do zdarzeń, które wystąpiły od dnia 13 listopada 2009 r.
Wystąpienie okoliczności, o których mowa w pkt. 1 i 2, przed dniem 13 listopada 2009 r. nie zwalnia kredytobiorcy z obowiązku zwrotu dopłat wraz z odsetkami ustawowymi chyba, że wystąpiły przesłanki określone w ust. 5 albo w ust. 12 i 13.

Rozdział V

Procedura ubiegania się o kredyt

1. Przedłożenie przez wnioskodawcę we właściwym dla miejsca realizacji przedsięwzięcia ODR planu przedsięwzięcia inwestycyjnego, określającego m. in. okres realizacji inwestycji, oraz oświadczenia sporządzonego wg wzoru określonego w dziale XIX.
2. Sporządzenie planu przedsięwzięcia inwestycyjnego polegającego na zakupie maszyn i urządzeń rolniczych przez rolników zamierzających wspólnie je użytkować powinno zostać poprzedzone zawarciem umowy, o której mowa w rozdz. I ust. 7.
3. Plan przedsięwzięcia inwestycyjnego dla zespołu ubiegającego się o kredyt na zakup sprzętu rolniczego powinien zostać sporządzony dla wszystkich gospodarstw, których właściciele lub dzierżawcy podpisali umowę o zespołowym użytkowaniu maszyn i urządzeń rolniczych. Z planu tego powinno jednoznacznie wynikać, iż przewidywany do zakupu sprzęt rolniczy będzie w gospodarstwach tych racjonalnie wykorzystany, a osiągnięte dochody pozwolą na terminową spłatę rat kapitału i odsetek od zaciągniętego kredytu.
4. Uzyskanie przez wnioskodawcę pozytywnej opinii ODR sporządzonej na formularzu, którego wzór określił Prezes ARiMR.
5. Opinia ODR powinna w szczególności zawierać:
  - 1) stwierdzenie, czy przedsięwzięcie dotyczy działalności wymienionej w rozdz. I ust. 2 oraz czy spełnia warunki formalno-prawne umożliwiające objęcie pomocą ARiMR,
  - 2) uzasadnienie celowości realizacji przedsięwzięcia oraz ocenę wskazanych w planie przedsięwzięcia rynków zbytu produktów lub usług,
  - 3) okres realizacji inwestycji.

6. ODR opiniując plany przedsięwzięć inwestycyjnych dotyczące zakupu pojedynczych maszyn i urządzeń powinien zwrócić uwagę w szczególności, czy wydajność maszyny lub urządzenia jest dostosowana do skali produkcji gospodarstwa.
7. Opinia traci moc po upływie trzech miesięcy od daty jej sporządzenia.
8. Na wniosek kredytobiorcy, złożony przed upływem terminu ważności opinii, ODR może przedłużyć jej ważność na kolejne trzy miesiące, o ile nie nastąpiły istotne zmiany warunków realizacji przedsięwzięcia. Ważność opinii ODR może zostać przedłużona jeden raz.
9. Opinia, której ważność przedłużono, zachowuje numer dotychczasowy oraz otrzymuje numer wynikający z bieżącej ewidencji opinii prowadzonej przez ODR.
10. ODR przechowuje kopię opinii i planu przedsięwzięcia inwestycyjnego.
11. Złożenie przez wnioskodawcę w Banku wniosku o kredyt wraz z planem przedsięwzięcia, pozytywną opinią ODR, oświadczeniem sporządzonym wg wzoru określonego w dziale XIX, oraz kompletem dokumentów wymaganych przez Bank.
12. Opinia ODR musi być ważna w dacie składania wniosku o kredyt.
13. Pozytywna opinia ODR nie zwalnia Banku od własnej oceny przedsięwzięcia pod względem zgodności z obowiązującymi przepisami prawnymi i postanowieniami umowy zawartej pomiędzy Agencją a Bankiem.
14. W przypadku, gdy lista nakładów do sfinansowania kredytem i środkami własnymi nie ulega zmianie, a następuje jedynie:
  - 1) zmiana struktury finansowania polegająca na zwiększeniu lub zmniejszeniu środków własnych lub zmniejszeniu kwoty kredytu, przy zachowaniu minimalnej dla danej działalności wysokości udziału własnego kredytobiorcy,
  - 2) zmiana formy wniesienia udziału własnego kredytobiorcy (np. z gotówki na maszyny, które zgodnie z planem przedsięwzięcia miały zostać zakupione za środki własne),
  - 3) zmiana źródła finansowania poszczególnych nakładów (z kredytu na środki własne lub odwrotnie, przy zachowaniu zgodności z zapisami niniejszych zasad),plan przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinia ODR nie wymagają zmiany. W umowie kredytu należy uwzględnić ww. zmiany.

Rozdział VI

Procedura ubiegania się o wyrażenie przez Bank zgody na sprzedaż

Złożenie bezpośrednio w Banku, który kredytu udzielił, stosownego wniosku o wyrażenie zgody na sprzedaż, zawierającego informacje wymagane przez Bank.

Opracowano w ARiMR

Rozdział VII

Wzór nr 4/06 określony przez Prezesa ARiMR stanowiący wzór opinii ODR do linii BR/10

Symbol - BR/10.....

nr rejestru: .....

Pieczęć .....

OPINIA

.....
/nazwa i siedziba jednostki wydającej opinię/

o planie przedsięwzięcia inwestycyjnego objętego "Branżowym programem wspólnego użytkowania maszyn i urządzeń rolniczych" złożonego i zarejestrowanego w dniu ..... pod nr ..... dla: .....

/imię i nazwisko/nazwa podmiotu gospodarczego/

data urodzenia /dzień, miesiąc, rok/:

PESEL:

REGON:

NIP:

.....
/miejsce zamieszkania/siedziba podmiotu gospodarczego/

1. Działalność, na którą ma zostać udzielony kredyt: .....
..... zaliczana do grupowania PKD¹⁾ .....

2. Cel kredytu^{1), 2)}:

1) A	rozszerzenie asortymentu produkcji	☐
2) B	zwiększenie skali produkcji	☐
3) C	dostosowanie do wymogów sanitarno-weterynaryjnych UE	☐
4) D	obniżenie kosztów produkcji	☐
5) E	poprawa ochrony środowiska zgodnie ze standardami UE	☐
6) F	zwiększenie wykorzystania zdolności produkcyjnych	☐
7) G	wprowadzenie nowej technologii	☐
8) H	poprawa jakości produkcji	☐
9) I	poprawa gospodarki odpadami	☐
10) J	doskonalenie dotychczasowej technologii produkcji	☐

3. Całkowity koszt przedsięwzięcia wynosi ..... zł, w tym kredyt ..... zł, tj. ....
%, przy czym w ramach całkowitych kosztów przedsięwzięcia koszty ogólne wynoszą .....
zł, tj. .... %.

4. Przeznaczenie kredytu (nakłady)¹⁾:

Lp.	Kod	Przeznaczenie kredytu (nakłady)	Kwota kredytu (zł)	Inne informacje
1.	105	zakup, budowa, modernizacja, adaptacja innych budynków		m ²
2.	108	zakup, budowa silosów		ton
3.	111	zakup maszyn lub urządzeń rolniczych		szt.
4.	112	zakup ciągników		szt.
5.	113	zakup kombajnów		szt.
6.	115	zakup kompletnych linii technologicznych		szt.
7.	116	zakup innych maszyn lub urządzeń		szt.
8.	117	zakup samochodów (ciężarowych, dostawczych i specjalistycznych)		szt.
9.	121	szkolenia związane z systemem HACCP		liczba
10.	200	pozostałe		-
razem kwota kredytu				/

5. Okres kredytowania ....., w tym karencja w spłacie kapitału .....

6. Przewidywana forma, w jakiej zostanie wniesiony udział własny kredytobiorcy:

.....
 .....
 .....

7. Przeznaczenie udziału własnego kredytobiorcy:

.....
 .....
 .....

8. Przewidywany okres realizacji inwestycji: .....

9. Przedsięwzięcie jest / nie jest³⁾ uzasadnione pod względem ekonomiczno-finansowym:

.....
 .....
 .....
 .....

10. Ocena wskazanych w planie przedsięwzięcia rynków zbytu produktów lub usług:

.....
 .....
 .....
 .....

11. Przedsięwzięcie spełnia / nie spełnia / spełnia z zastrzeżeniami³⁾ warunki określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1996 r. w sprawie szczegółowych kierunków

działań ARiMR oraz sposobów ich realizacji (Dz. U. Nr 16, poz. 82 ze zm.) i w zasadach udzielania kredytów w ramach linii BR/10:

.....
.....
.....
.....

Opiniujący plan przedsięwzięcia inwestycyjnego:

.....
/imię i nazwisko/

.....
/podpis i pieczęć Dyrektora ODR/

.....
data wydania opinii

¹⁾ wybrać oznaczenie właściwe dla danej podlinii określone w części IV zasad udzielania kredytów

²⁾ wstawić znak „x” przy odpowiedniej pozycji – w przypadku realizacji kilku celów należy zaznaczyć tylko cel dominujący

³⁾ niepotrzebne skreślić

Opinia jest ważna przez okres 3 miesięcy od daty jej wydania.

Kopia opinii jest zarejestrowana i przechowywana w ODR.

Dział V

Zasady udzielania kredytów na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w ramach “Branżowego programu restrukturyzacji przetwórstwa ziemniaka na skrobię w Polsce” - symbol BR/13

- program branżowy zatwierdzony przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, zgodnie z § 11 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1996 r. w sprawie szczegółowych kierunków działań ARiMR oraz sposobów ich realizacji (Dz. U. Nr 16, poz. 82 ze zm.)

Rozdział I

Przeznaczenie kredytu

1. Kredyt przeznaczony jest na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych zmierzających do restrukturyzacji bazy surowcowej oraz przetwórstwa ziemniaków skrobiowych na skrobię i jej modyfikaty.
2. Kredyt może zostać udzielony na działalności określone w “Wykazie działalności w zakresie rolnictwa, przetwórstwa rolno-spożywczego, usług dla rolnictwa oraz działań specjalnych produkcji rolnej wspomaganych przez ARiMR w postaci dopłat do oprocentowania kredytów inwestycyjnych”, zawartym w części I, w grupach:
  - 1) uprawa ziemniaków, korzeni i bulw o dużej zawartości skrobi i inuliny - 01.11.B,
  - 2) wytwarzanie skrobi i produktów skrobiowych - 15.62.Z,
  - 3) modyfikacja skrobi: produkcja środków wykańczalniczych, nośników barwników i innych preparatów (klejonek, zapraw) w rodzaju stosowanych w przemyśle papierniczym, włókienniczym i skórzanym - 24.66.Z.
3. Kredyt może zostać udzielony na realizację przedsięwzięć, które pozwalają na osiągnięcie następujących celów:
  - 1) zwiększenie skali produkcji – B,
  - 2) dostosowanie do wymogów sanitarno-weterynaryjnych UE – C,
  - 3) obniżenie kosztów produkcji – D,
  - 4) poprawa ochrony środowiska zgodnie ze standardami UE – E,
  - 5) zwiększenie wykorzystania zdolności produkcyjnych – F,
  - 6) wprowadzenie nowej technologii – G,
  - 7) poprawa jakości produkcji – H,
  - 8) poprawa gospodarki odpadami – I,
  - 9) doskonalenie dotychczasowej technologii produkcji – J.
4. W ramach przedsięwzięć inwestycyjnych realizowanych w **produkcji skrobi i jej modyfikatów: dekstryn, środków wykańczalniczych, nośników barwników i innych preparatów (klejonek i zapraw) w rodzaju stosowanych w przemyśle papierniczym, włókienniczym i skórzanym** kredyt może zostać udzielony na sfinansowanie następujących nakładów:
  - 1) modernizacja istniejących instalacji i urządzeń poprawiających stan w zakresie gospodarki energią, wodą i ściekami, materiałami i surowcami oraz ochronę środowiska naturalnego,
  - 2) zakup maszyn i urządzeń dla przetwórstwa ziemniaka na skrobię i jej modyfikaty,
  - 3) modernizacja węzłów cieplnych,
  - 4) budowa względnie modernizacja oddziałów białka paszowego z wód sokowych ziemniaka,
  - 5) budowa względnie modernizacja oddziałów modyfikacji – uszlachetniania skrobi ziemniaczanej,

- 6) budowa względnie modernizacja oddziałów produkcji skrobi ziemniaczanej dla skojarzonej produkcji skrobi zbożowej,
  - 7) zakup sprzętu dla poprawy kontroli jakości ziemniaków skrobiowych i skrobi ziemniaczanej,
  - 8) budowa nowych lub modernizacja baz odbioru surowca w szczególności na terenie zakładów przetwórczych i w bazach przeładunkowych w terenie,
  - 9) modernizacja i adaptacja laboratoriów badania surowca w zakładach przetwórstwa ziemniaka oraz zakup niezbędnego wyposażenia,
  - 10) budowa i modernizacja dróg wewnętrznych w zakładach przetwórstwa ziemniaka na skrobię,
  - 11) budowa i modernizacja dróg łączących zakład przetwórstwa ziemniaka na skrobię z siecią dróg publicznych,
  - 12) utwardzenie placów w obrębie zakładów przetwórstwa ziemniaka na skrobię,
  - 13) dokończenie inwestycji w zakresie budowy, modernizacji lub adaptacji, o których mowa w ust. 4.
5. Podmioty realizujące przedsięwzięcia w produkcji skrobi i jej modyfikatów zobowiązane są do podpisania wieloletnich umów z producentami ziemniaków skrobiowych w ilościach gwarantujących roczną produkcję skrobi ziemniaczanej w wielkościach określonych w rocznych planach produkcji przedsiębiorstwa uczestniczącego w realizacji programu.
6. W ramach przedsięwzięć inwestycyjnych realizowanych w **produkcji ziemniaków skrobiowych** kredyt może zostać udzielony na sfinansowanie następujących nakładów:
- 1) zakup sadzeniaków do reprodukcji oraz sadzeniaków do produkcji towarowej ziemniaków odmian skrobiowych,
  - 2) zakup sprzętu do sadzenia, pielęgnacji i zbioru ziemniaków sadzeniaków i ziemniaków towarowych,
  - 3) budowa, adaptacja i modernizacja obiektów na potrzeby przechowywania sadzeniaków na cele produkcji towarowej ziemniaków dla produkcji skrobi ziemniaczanej,
  - 4) zakup maszyn i urządzeń do nawadniania pól ziemniaczanych na cele produkcji skrobi ziemniaczanej,
  - 5) utwardzanie placów w obrębie gospodarstw rolnych,
  - 6) budowa ogrodzeń w gospodarstwach rolnych,
  - 7) dokończenie inwestycji w zakresie budowy, modernizacji lub adaptacji, o których mowa w ust. 6.
7. Podmioty realizujące przedsięwzięcia w produkcji ziemniaków sadzeniaków i ziemniaków towarowych na produkcję skrobi ziemniaczanej zobowiązane są do:
- 1) uprawy ziemniaków odmian skrobiowych w gospodarstwie na powierzchni minimum 4 ha, w całym okresie kredytowania,
  - 2) zakupu minimum 10 ton sadzeniaków odmian skrobiowych do produkcji na cele produkcji towarowej,
  - 3) uprawy ziemniaków odmian skrobiowych w gospodarstwie na powierzchni minimum 5 ha w celu uzyskania kredytu na zakup sprzętu do uprawy, pielęgnacji i zbioru ziemniaków skrobiowych,
  - 4) posiadania wieloletniej umowy kontraktacyjnej na produkcję sadzeniaków względnie produkcję towarową ziemniaków na cele produkcji skrobi ziemniaczanej.
8. Kredyt może być przeznaczony na finansowanie kosztów ogólnych, o ile nie przekraczają 12% całkowitych kosztów przedsięwzięcia, w zakresie:
- 1) opłat za usługi (honoraria architektów, inżynierów, konsultantów, studia wykonalności),

- 2) opłat sądowych i notarialnych,
  - 3) patentów, licencji,
  - 4) szkoleń i ekspertyz związanych z wdrożeniem systemu HACCP – ustawa z dnia 11 maja 2001 r. o warunkach zdrowotnych żywności i żywienia (Dz. U. z 2005 r. Nr 31, poz. 265 ze zm.).
9. Przedsięwzięcia, o których mowa w ust. 6, mogą być realizowane wyłącznie w gospodarstwach rolnych własnych lub dzierżawionych w okresach wieloletnich. Przez dzierżawę w okresie wieloletnim należy rozumieć umowę dzierżawy zawartą na okres dłuższy niż 3 lata i trwającą co najmniej do końca okresu kredytowania. Umowa dzierżawy musi być zawarta na piśmie i powinna w sposób nie budzący wątpliwości określać datę jej zawarcia i czas jej trwania. Budowa, modernizacja i adaptacja obiektów w nieruchomościach dzierżawionych wymaga uzyskania zgody właściciela na realizację inwestycji.
10. Koszt zakupu maszyn, urządzeń, narzędzi, materiałów budowlanych może obejmować koszty transportu, z wyłączeniem kosztów transportu własnego.
11. Kredyt nie może zostać przeznaczony w szczególności na:
- 1) zakup maszyn lub urządzeń jeżeli umowa zostaje zawarta:
    - a) pomiędzy małżonkami,
    - b) pomiędzy rolnikiem a następcą, którym jest zstępny, przysposobiony lub pasierb, jeśli umowa ta stanowi spełnienie warunków do otrzymania emerytury (renty) rolniczej w pełnej wysokości lub renty strukturalnej,
  - 2) zakup maszyn, urządzeń i narzędzi rolniczych, które zostały wyprodukowane wcześniej niż trzy lata przed datą zakupu lub były już przedmiotem obrotu z zastosowaniem preferencji państwowych,
  - 3) spłatę wcześniej zaciągniętych kredytów,
  - 4) spłatę należności, których termin płatności minął przed dniem zawarcia umowy kredytu,
  - 5) finansowanie remontów,
  - 6) realizację przedsięwzięć, do których stosowana jest lub będzie pomoc ze środków publicznych w formie dotacji, pożyczek lub kredytów udzielanych przedsiębiorcom na warunkach korzystniejszych od oferowanych im na rynku, dokapitalizowania oraz zbycia lub oddania do korzystania mienia będącego własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego i ich związków - na warunkach korzystniejszych od oferowanych na rynku.
12. Przez maszyny, urządzenia lub narzędzia rolnicze należy rozumieć środki trwałe wymienione w działach: 28, 29, 34 i 35 Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług określonej w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 kwietnia 2004 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług (PKWiU) (Dz. U. Nr 89, poz. 844), które będą wykorzystywane do prowadzenia działalności w gospodarstwie rolnym, dziale specjalnym produkcji rolnej lub zakładzie świadczącym usługi dla rolnictwa.
13. W przypadku zakupu używanych maszyn, urządzeń i narzędzi rolniczych kredytobiorca zobowiązany jest przedstawić w banku oświadczenie sprzedającego, czy były one przedmiotem obrotu z zastosowaniem preferencji państwowych.
14. Przedsięwzięcie może być realizowane przy udziale tylko jednej linii kredytowej z dopłatami ARiMR.
15. Kredyt może zostać przeznaczony na urządzenie istniejącego gospodarstwa rolnego stanowiącego współdzierżawę lub współwłasność dwu lub więcej osób, również

w sytuacji, gdy wymogi określone w niniejszych zasadach spełnia tylko jedna z tych osób, przy czym wówczas:

- a) o kredyt występuje osoba spełniająca wszystkie wymogi określone w niniejszych zasadach,
- b) współmałżonek wnioskodawcy oraz pozostali współdzierzawcy lub współwłaściciele i ich współmałżonkowie powinni wyrazić pisemną zgodę na realizację przedsięwzięcia oraz na warunki jego kredytowania,
- c) pozostali współdzierzawcy lub współwłaściciele powinni zostać zobowiązani przez bank do udzielenia kredytobiorcy poręczenia lub przystąpić do długu w charakterze solidarnych dłużników.

Rozdział II

Podmioty mogące ubiegać się o kredyt

1. O kredyt mogą ubiegać się osoby fizyczne, posiadające pełną zdolność do czynności prawnych, z wyłączeniem emerytów i rencistów, osoby prawne oraz jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, które:
  - 1) prowadzą gospodarstwa rolne zajmujące się produkcją ziemniaków skrobiowych i sadzeniaków odmian skrobiowych,
  - 2) są producentami skrobi ziemniaczanej,
  - 3) są firmami hodowlano-nasiennymi związanymi z sektorem skrobiowym umowami na produkcję i dostawę kwalifikowanych sadzeniaków odmian przydatnych na cele produkcji skrobi ziemniaczanej,
  - 4) zajmują się dalszą modyfikacją skrobi.
2. O kredyt mogą ubiegać się istniejące podmioty zajmujące się przetwórstwem ziemniaków na skrobię posiadające odpowiednie własne szczegółowe programy rozwojowe obejmujące zarówno restrukturyzację i organizację bazy surowcowej jak również koncentrację, rozwój i modernizację bazy przetwórstwa ziemniaków skrobiowych na skrobię i jej modyfikaty.

Rozdział III

Warunki udzielenia kredytu

1. Jeżeli kredytobiorcą jest podmiot będący podatnikiem podatku od towarów i usług VAT przy rozliczaniu kredytu z dopłatami ARiMR uwzględnia się wartość faktury pomniejszoną o podatek od towarów i usług VAT. Wartość podatku VAT należy wówczas wyliczyć z wartości przedsięwzięcia inwestycyjnego finansowanego przy udziale kredytu z linii BR/13. W przypadku rolników objętych zryczałtowanym systemem zwrotu podatku VAT, przy rozliczaniu kredytu uwzględnia się wartość faktury brutto.
2. Kwota kredytu nie może przekraczać:
  - 1) 80% wartości nakładów inwestycyjnych składających się na przedsięwzięcie realizowane przez podmiot w gospodarstwie lub gospodarstwach rolnych, nie więcej jednak niż 4 mln zł,
  - 2) 70% wartości nakładów inwestycyjnych na przedsięwzięcie realizowane w zakresie przetwórstwa ziemniaka na skrobię - nie więcej niż 8 mln zł lub nie więcej niż 16 mln zł na przedsięwzięcie w zakresie dostosowania prowadzonej działalności do wymogów sanitarnych i weterynaryjnych, obowiązujących w Unii Europejskiej, lub na wprowadzenie nowych technologii,
  - 3) łączna kwota kredytów udzielonych jednemu podmiotowi na realizację równocześnie kilku przedsięwzięć wymienionych w pkt 1) - 2) nie może przekroczyć 8 mln zł oraz w przetwórstwie ziemniaków na skrobię 16 mln zł na przedsięwzięcia w zakresie

- dostosowania prowadzonej działalności do wymogów sanitarnych i weterynaryjnych, obowiązujących w Unii Europejskiej, lub na wprowadzenie nowych technologii.
3. Dla podmiotów zobowiązanych do sporządzania na podstawie odrębnych przepisów bilansów skonsolidowanych, wysokość kwoty kredytu ustala się dla podmiotu dominującego (jednostki dominującej) i jednostek zależnych łącznie.
  4. W przypadku, gdy wnioskodawca korzysta z kredytów inwestycyjnych objętych dopłatami ARiMR do oprocentowania suma zaciągniętych kredytów oraz kredytu z linii BR/13 nie może przekroczyć kwoty:
    - 1) 4 mln zł dla podmiotu, który korzysta z kredytów na przedsięwzięcia realizowane w gospodarstwie lub gospodarstwach rolnych, usługach dla rolnictwa,
    - 2) 8 mln zł dla podmiotu, który korzysta z kredytów na przedsięwzięcia realizowane w działach specjalnych produkcji rolnej, przetwórstwie rolno-spożywczym, działalnościach pozarolniczych (linia MP), z zastrzeżeniem pkt 3),
    - 3) 16 mln zł dla podmiotu, który korzysta z kredytów na przetwórstwo mięsa, mleka lub ziemniaków na skrobię na przedsięwzięcia w zakresie dostosowania prowadzonej działalności do wymogów sanitarnych i weterynaryjnych, obowiązujących w Unii Europejskiej, lub na wprowadzenie nowych technologii.
  5. Kredytobiorca, który uzyskał kredyt lub kredyty z dopłatami ARiMR na przedsięwzięcia inwestycyjne w maksymalnej kwocie, o której mowa w ust. 2 i 4 do czasu całkowitej jego lub ich spłaty nie może uzyskać kolejnego kredytu z dopłatami ARiMR.
  6. Różnica między wartością przedsięwzięcia inwestycyjnego a kwotą udzielonego kredytu stanowi udział własny kredytobiorcy.
  7. Posiadanie udziału własnego musi zostać udokumentowane przez inwestora przed podpisaniem umowy kredytu w sposób wiarygodny dla Banku. Forma w jakiej zostanie wniesiony udział własny oraz jego wartość muszą zostać w sposób szczegółowy określone w planie przedsięwzięcia i umowie kredytu.
  8. Oprocentowanie kredytu jest zmienne i nie może wynosić więcej niż 1,5 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym.
  9. Dopłaty ARiMR do oprocentowania nie mogą przekraczać:
    - 1) kwoty odsetek naliczonych w wysokości 1,2125 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski, z zastrzeżeniem pkt 2) oraz ust. 12a,
    - 2) kwoty odsetek naliczonej w wysokości 1,30 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w przypadku przedsięwzięć w zakresie:
      - a) nowych technologii produkcji zapewniających wysoką jakość produktu,
      - b) dostosowania produkcji do wymogów sanitarnych i ochrony środowiska.
  10. W przypadku kredytów udzielonych w okresie od dnia 1 stycznia 2003 r. do dnia 27 września 2003 r. Agencja może zwiększyć dopłaty do oprocentowania w odniesieniu do niespłaconej części kredytu na warunkach określonych w ust. 8, ust. 9 pkt 1) i ust. 12, o ile Bank stwierdzi, że:
    - 1) przedsięwzięcia realizowane lub zrealizowane przez kredytobiorców spełniają warunki określone w niniejszym Dziale,
    - 2) kredyt jest spłacany zgodnie z warunkami umowy kredytu.

11. Zwiększone dopłaty, o których mowa w ust. 10, są stosowane od dnia podpisania przez Bank z kredytobiorcą stosownego aneksu do umowy kredytu.
12. Kredytobiorca, z zastrzeżeniem ust. 12a, płaci oprocentowanie w dotychczasowej wysokości, nie wyższej jednak niż 0,65 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od Banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym, nie mniej jednak niż:
  - a) 0,2875 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od Banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym dla kredytów udzielonych do dnia 31 grudnia 2002 r.,
  - b) 2% w stosunku rocznym dla kredytów udzielonych po dniu 31 grudnia 2002 r.
  - c) 1% w przypadku przedsięwzięć, o których mowa w ust. 9 pkt 2).
- 12a. Bank na wniosek Kredytobiorcy może zastosować zawieszenie spłaty rat kapitału w celu wznowienia produkcji w gospodarstwach rolnych, określonych w rozdz. I ust. 2 pkt 1), po wystąpieniu szkód spowodowanych przez powódź, obsunięcie się ziemi lub huragan w 2010 r. Odsetki w części oprocentowania należnego Kredytobiorcy, w okresie zawieszenia płacone są przez Agencję przez okres nie dłuższy niż 2 lata licząc od dnia zawieszenia przez Bank spłaty rat kapitału kredytu bankowego, przy czym:
  - 1) okres zawieszenia spłaty kapitału nie może być dłuższy niż 2 lata, a po zakończeniu okresu zawieszenia, Kredytobiorca:
    - a) będzie płacił oprocentowanie w wysokości określonej w ust.12,
    - b) zobowiązany będzie do zwrotu kwoty odsetek wypłaconych przez ARiMR za kredytobiorcę (bez odsetek ustawowych) w okresie zawieszenia spłaty kapitału,
  - 2) potwierdzeniem wystąpienia szkód jest przedłożona przez kredytobiorcę w Banku opinia wojewody zawierająca określenie zakresu i wysokości szkód oszacowanych przez komisję powołaną przez wojewodę .
  - 3) wraz z zawieszeniem spłaty rat kapitału Bank może zastosować wydłużenie okresu kredytowania, o którym mowa w ust. 22 pkt 2.
- 12b. Bank na wniosek kredytobiorcy może zastosować zawieszenie spłaty rat kapitału w związku z wprowadzeniem ograniczeń handlowych. Odsetki w części oprocentowania należnego Kredytobiorcy, w okresie zawieszenia, płacone są przez Agencję przez okres nie dłuższy niż 2 lata, licząc od dnia zawieszenia przez bank spłaty rat kapitału kredytu bankowego, przy czym:
  - 1) okres zawieszenia spłaty kapitału nie może być dłuższy niż 2 lata a po zakończeniu okresu zawieszenia Kredytobiorca:
    - a) będzie płacił odsetki od kredytu w wysokości określonej w ust. 12,
    - b) zobowiązany będzie do zwrotu kwoty odsetek wypłaconych przez ARiMR za kredytobiorcę (bez odsetek ustawowych) w okresie zawieszenia spłaty kapitału.
  - 2) Kredytobiorca zobowiązany jest do złożenia w banku wniosku o zawieszenie spłaty zawierającego uzasadnienie,
  - 3) wraz z zawieszeniem spłaty rat kapitału bank może zastosować wydłużenie okresu kredytowania, o którym mowa w ust. 22, pkt 2).
13. Przez nową technologię produkcji zapewniającą wysoką jakość produktu należy rozumieć technologię nową w porównaniu do technologii już stosowanych.
14. Przez wysoką jakość produktu - rozumie się wymagania w zakresie jakości handlowej, jakie powinny spełniać artykuły rolno-spożywcze wprowadzane do obrotu, określone w ustawie z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (Dz. U. z 2005 r. Nr 187, poz. 1577 ze zm.).

15. Przez wymogi sanitarne dla produkcji roślinnej należy rozumieć wymogi fitosanitarne określone w ustawie z dnia 18 grudnia 2003 r. o ochronie roślin (Dz. U. z 2004 r. Nr 11, poz. 94 ze zm.).
16. Przez wymogi ochrony środowiska rozumie się wymogi określone w:
  - 1) ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 ze zm.),
  - 2) rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. Nr 257, poz. 2573 ze zm.),
  - 3) rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz. U. Nr 122, poz. 1055),
  - 4) ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 100, poz. 1085 ze zm.),
  - 5) ustawie z dnia 26 lipca 2000 r. o nawozach i nawożeniu (Dz. U. Nr 89, poz. 991 ze zm.),
  - 6) rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 26 września 2003 r. w sprawie późniejszych terminów do uzyskania pozwolenia zintegrowanego (Dz. U. Nr 177, poz. 1736),
  - 7) rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 1 czerwca 2001 r. w sprawie szczegółowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania (Dz. U. Nr 60, poz. 616).
17. Podmioty realizujące przedsięwzięcia związane z wprowadzaniem nowych technologii produkcji roślinnej lub przetwórstwa rolno-spożywczego zapewniających wysoką jakość produktu zobowiązane są po zrealizowaniu przedsięwzięcia, w ciągu 30 dni kalendarzowych od wytworzenia produktu do zwrócenia się do Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych z wnioskiem o przeprowadzenie oceny zgodnie z art. 31 ustawy, o której mowa w ust. 14. Wydane świadectwo kredytobiorca zobowiązany jest złożyć w Banku w terminie 30 dni kalendarzowych od daty jego wydania.
18. Podmioty realizujące przedsięwzięcia związane z dostosowaniem produkcji do obowiązujących wymogów sanitarnych i ochrony środowiska zobowiązane są po zrealizowaniu przedsięwzięcia, w ciągu 30 dni kalendarzowych od uzyskania finalnego produktu do uzyskania zaświadczenia inspektora ochrony środowiska (o ile zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa w danym przypadku zaświadczenie takie jest wymagane) o dostosowaniu produkcji do ww. wymogów. Zaświadczenie takie kredytobiorca zobowiązany jest złożyć w Banku w terminie 30 dni kalendarzowych od daty jego wydania.
19. Kredyt może zostać udzielony maksymalnie na 8 lat.
20. Termin spłaty kredytu (kapitału lub odsetek) może przypadać wyłącznie w dzień roboczy dla banku.
21. Karencja w spłacie kapitału nie może przekroczyć 3 lat. Okres karencji liczy się od dnia zawarcia umowy kredytu do dnia spłaty pierwszej raty kapitału określonej w umowie kredytu.
22. W okresie objętym umową kredytu Bank, z zastrzeżeniem ust. 23 i 24, może:
  - 1) stosować prolongatę spłaty rat kapitału i odsetek,
  - 2) wydłużyć okres kredytowania poza przewidziany w umowie kredytu, pod warunkiem poinformowania o tym ARiMR.

23. Okres od dnia udzielenia kredytu do całkowitej jego spłaty wraz z odsetkami nie może przekroczyć:
- 1) 8 lat, z zastrzeżeniem pkt 2),
  - 2) 15 lat – w przypadku kredytów udzielonych do dnia 31.12.2004 r. na przedsięwzięcia realizowane w gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej, które w latach 2001-2004 zostały co najmniej dwukrotnie poszkodowane w wyniku klęsk żywiołowych, o ile komisje powołane przez wojewodę dokonały szacunku start powstałych w wyniku tych klęsk,
  - 3) okresy spłaty, o których mowa w pkt. 1), 2) mogą zostać wydłużone przez Bank maksymalnie o 3 lata w przypadku wystąpienia nieprzewidzianych, losowych i niezawinionych przez kredytobiorcę okoliczności uniemożliwiających terminową spłatę kredytu, w szczególności związanych ze skutkami kryzysu finansowego. Okoliczności te powinny być ustalane w odniesieniu do każdej indywidualnej sprawy, z uwzględnieniem wpływu na te okoliczności kredytobiorcy np. długotrwała niezdolność do pracy, udokumentowany brak zapłaty za dostarczone produkty rolne, poniesienie szkód w wyniku choroby zwierząt lub z powodu złych warunków atmosferycznych (w tym przypadku oszacowanie szkód dokonywane jest przez komisję powołaną przez wojewodę) itp.
24. W przypadku prolongaty spłaty rat kapitału i odsetek oraz wydłużania okresu kredytowania nie wymaga się sporządzenia zmian do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinii Ośrodka Doradztwa Rolniczego, zwanego dalej ODR.
25. Bank nie może stosować kapitalizacji odsetek lub pobierać ich z góry.
26. Bank zobowiązany jest do ustanowienia odpowiedniego prawnego zabezpieczenia.

Rozdział IV

Warunki stosowania dopłat

1. W przypadku kredytów na realizację przedsięwzięć w produkcji skrobi ziemniaczanej i jej modyfikatów warunkiem stosowania dopłat jest wykorzystywanie w procesie produkcji surowca wyłącznie produkcji krajowej.
2. Dopłaty są stosowane, gdy kredytobiorca:
  - 1) spełnia wszystkie wymogi tej linii kredytowej,
  - 2) dokonuje w pełnej wysokości spłat rat kapitału i odsetek w terminach ustalonych w umowie kredytu z uwzględnieniem dodatkowo 7-dniowego okresu na spłatę należności.
3. Dopłaty podlegają zwrotowi wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia ich wpływu do Banku, a dalsze dopłaty nie są stosowane, z zastrzeżeniem ust. 4 - 9 i 13, gdy kredytobiorca:
  - 1) nie zrealizuje przedsięwzięcia inwestycyjnego lub nie uruchomi działalności zgodnie z planem przedsięwzięcia pozytywnie zaopiniowanym przez ODR oraz umową kredytu,
  - 2) trwale zaprzestanie prowadzenia przedsięwzięcia (działalności) przed upływem okresu kredytowania lub trwale zaprzestanie obsługi kredytu (z zastrzeżeniem ust. 3a i 33),
  - 3) wykorzysta kredyt niezgodnie z przeznaczeniem określonym w planie przedsięwzięcia i umowie kredytu,
  - 4) nie udokumentuje w terminie 3 miesięcy od dnia pobrania środków finansowych z rachunku kredytowego, wydatków poniesionych na cele inwestycyjne, zgodnie z regulaminem kredytowania obowiązującym w danym Banku w oparciu o:
    - a) faktury VAT,

- b) faktury VAT RR,
  - c) akty notarialne,
  - d) umowy sprzedaży,
  - e) rachunki wystawione zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 ze zm.),
  - f) w przypadku zakupów poza Wspólnotą Europejską również zapłacone faktury i rachunki wraz z dokumentami odprawy celnej SAD,
- 5) nie udokumentuje wniesienia udziału własnego w sposób wiarygodny dla Banku,
- 6) sprzeda w okresie kredytowania lub po okresie kredytowania i przed upływem 5 lat od dnia nabycia, bez zgody Banku budynki, budowle, maszyny, urządzenia nabyte, wybudowane, zaadaptowane lub zmodernizowane za kredyt,
- 7) zmieni kierunek produkcji rolnej w okresie kredytowania bez uprzedniej zgody banku (z zastrzeżeniem ust. 33).
- 3a. Za trwałe zaprzestanie prowadzenia działalności, o którym mowa w ust. 3 pkt 2), nie uznaje się rezygnacji z chowu lub hodowli świń po wydaniu przez powiatowego lekarza weterynarii decyzji nakazującej zabicie świń utrzymywanych w gospodarstwie lub poddanie ich ubojowi oraz zakazującej wprowadzania do gospodarstwa i utrzymywania w nim zwierząt gatunków wrażliwych przez okres obowiązywania „Programu bioasekuracji mającego na celu zapobieganie szerzeniu się afrykańskiego pomoru świń” na lata 2015-2018. Brak wznowienia działalności produkcyjnej po zakończeniu „Programu bioasekuracji...” skutkować będzie zaprzestaniem stosowania dalszych dopłat do oprocentowania kredytu.
4. W przypadku czasowego w ocenie Banku zaprzestania prowadzenia przedsięwzięcia (działalności) lub obsługi kredytu z przyczyn niezależnych od kredytobiorcy, przy jednoczesnym spełnieniu wszystkich wymogów linii, dopłaty nie są stosowane przez ten okres, z zastrzeżeniem ust. 4a.
- 4a. Postanowienia ust. 4 w zakresie czasowego zaprzestania prowadzenia działalności nie dotyczą:
- 1) sytuacji wznawiania przez kredytobiorcę produkcji prowadzonej w gospodarstwie rolnym lub dziale specjalnym produkcji rolnej, w ramach działalności określonych w rozdz. I ust. 2 pkt 1), w których wystąpiły szkody spowodowane przez suszę, grad, deszcz nawalny, ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne, powódź, huragan, piorun, obsunięcie się ziemi lub lawinę pod warunkiem przedłożenia w Banku opinii wojewody zawierającej określenie zakresu i wysokości szkód oszacowanych przez komisję powołaną przez wojewodę właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkód.
  - 2) czasowego zaprzestania chowu lub hodowli świń, pod warunkiem przedłożenia w banku decyzji powiatowego lekarza weterynarii nakazującej zabicie świń utrzymywanych w gospodarstwie lub poddanie ich ubojowi oraz zakazującej wprowadzania do gospodarstwa i utrzymywania w nim zwierząt z gatunków wrażliwych przez okres obowiązywania „Programu bioasekuracji mającego na celu zapobieganie szerzeniu się afrykańskiego pomoru świń” na lata 2015-2018.
5. Jeżeli kredytobiorca wznowi prowadzenie przedsięwzięcia (działalności) lub obsługę kredytu dopłaty stosowane są od dnia wznowienia prowadzenia przedsięwzięcia (działalności) lub obsługi kredytu.

6. W przypadku, gdy trwale zaprzestanie prowadzenia działalności lub trwale zaprzestanie obsługi kredytu nastąpiło po upływie pięciu lat od dnia udzielenia kredytu i umowa kredytu nadal obowiązuje, od dnia tego zaprzestania dopłaty nie są stosowane a udzielone dopłaty nie podlegają zwrotowi, o ile:
  - 1) przedsięwzięcie zostało zrealizowane i działalność była prowadzona zgodnie z umową kredytu,
  - 2) w dalszym okresie kredytowania oprocentowanie kredytu nie będzie wyższe niż wynikające z umowy zawartej pomiędzy ARiMR a Bankiem.
7. Jeżeli część kredytu wykorzystano niezgodnie z przeznaczeniem lub nie udokumentowano poniesionych wydatków w terminie, a także jeżeli przedsięwzięcie inwestycyjne nie zostało zrealizowane w całości, dopłaty podlegają zwrotowi wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia ich wpływu do Banku w takiej części, jaka odpowiada udziałowi nieprawidłowo wykorzystanych środków lub nieudokumentowanych wydatków w kwocie wykorzystanego kredytu, pod warunkiem, że cel założony w planie przedsięwzięcia i umowie kredytu został osiągnięty. Oceny, czy założony cel został osiągnięty dokonuje Bank.
- 7a. Przepis ust. 7 stosuje się, jeżeli umowa kredytu nadal obowiązuje niezależnie od tego, kiedy miało miejsce niezgodne z przeznaczeniem wykorzystanie kredytu lub nieterminowe udokumentowanie kredytu.
- 7b. Dalsze dopłaty - przypadające na kwotę kredytu wykorzystaną zgodnie z przeznaczeniem i udokumentowaną w terminie - mogą być stosowane wyłącznie po dokonaniu zwrotu dopłat w części, o której mowa w ust. 7, oraz poinformowaniu ARiMR o powstaniu należności i dokonaniem zwrotu dopłat w trybie określonym w umowie zawartej pomiędzy ARiMR a Bankiem.
- 7c. W przypadku, gdy wartość kredytu wykorzystanego niezgodnie z przeznaczeniem lub wartość wydatków nieudokumentowanych w terminie przekracza 10% wartości wykorzystanego kredytu lub przedsięwzięcie inwestycyjne nie zostało zrealizowane w całości, od dnia zastosowania przepisu ust. 7 wykluczona zostaje możliwość ubiegania się o kredyt inwestycyjny z dopłatami ARiMR do oprocentowania przez kolejne trzy lata licząc od ww. dnia.
- 7d. W ciągu 30 dni od zastosowania przepisu ust. 7 Bank zobowiązany jest do pisemnego poinformowania ARiMR o tym fakcie.
8. Przepis ust. 7 stosuje się również, jeżeli termin udokumentowania wydatków został wydłużony na podstawie ust. 9.
9. W przypadku, gdy z przyczyn w ocenie Banku niezależnych od kredytobiorcy wydatki nie zostaną udokumentowane w terminie 3 miesięcy od dnia pobrania środków finansowych z rachunku kredytowego, Bank, z zastrzeżeniem ust. 10, może wyrazić zgodę na wydłużenie tego terminu nie więcej niż o 3 miesiące sporządzając stosowny aneks do umowy kredytu. Dopłaty ARiMR w odniesieniu do kwoty kredytu, której wydatkowanie nie zostało udokumentowane, nie są stosowane za okres od dnia następującego po upływie 3 miesięcy od pobrania środków finansowych z rachunku kredytowego do dnia udokumentowania wydatków.
10. Jeżeli termin, o którym mowa w ust. 3 pkt 4), upłynął przed dniem 6 stycznia 2004 r., a nieudokumentowanie wydatków nastąpiło z przyczyn niezależnych od kredytobiorcy, Agencja może wyrazić zgodę na dalsze stosowanie dopłat, pod warunkiem, że:

- 1) wydatki zostały udokumentowane w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od upływu terminu określonego w ust. 3 pkt 4),
  - 2) w żadnym momencie przed wyrażeniem zgody nie zachodziły inne przesłanki do zwrotu dopłat przez kredytobiorcę,
  - 3) przedsięwzięcie zostało zrealizowane lub jest realizowane zgodnie z planem przedsięwzięcia oraz umową kredytu,
  - 4) umowa kredytu nadal obowiązuje,
  - 5) dopłaty za okres od dnia następującego po terminie, o którym mowa w ust. 3 pkt 4), nie były pobierane lub zostały zwrócone wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia ich wpływu do Banku.
11. Bank występuje do ARiMR o wyrażenie zgody przewidzianej w ust. 10 przesyłając opinię, której wzór został określony w Dziale XVII.
  12. Dopłaty są stosowane od dnia wskazanego przez Agencję jednak nie wcześniej niż od dnia następującego po dniu, w którym Agencja wyraziła zgodę na dalsze ich stosowanie.
  13. W przypadku, gdy kredytobiorca zrealizował przedsięwzięcie lecz z powodu wystąpienia okoliczności, o których mowa w ust. 15, trwale zaprzestał prowadzenia działalności lub obsługi kredytu, od dnia zaistnienia tych okoliczności dopłaty nie są stosowane a udzielone dopłaty nie podlegają zwrotowi.
  14. Jeżeli okoliczności, o których mowa w ust. 15, wystąpiły przed dniem 30 kwietnia 2004 r., udzielone dopłaty nie podlegają zwrotowi:
    - 1) jeżeli Agencja stwierdzi, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat,
    - 2) tylko w zakresie, w jakim nie zostały zwrócone do dnia stwierdzenia przez Agencję, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat,
    - 3) jeżeli umowa kredytu obowiązuje w dniu stwierdzenia przez Agencję, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat.
  15. Przyczyną trwałego zaprzestania prowadzenia działalności lub obsługi kredytu może być wystąpienie co najmniej jednej z poniższych okoliczności:
    - 1) śmierć kredytobiorcy z wyjątkiem sytuacji, w których nastąpiła sukcesja praw i obowiązków wynikających z umowy kredytu,
    - 2) orzeczona stała niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym lub orzeczona trwała całkowita niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników albo trwała niezdolność do pracy orzeczona na podstawie innych przepisów o ubezpieczeniu społecznym uniemożliwiająca prowadzenie działalności, na jaką udzielony został kredyt, z wyjątkiem sytuacji, w których nastąpiła sukcesja praw i obowiązków wynikających z umowy kredytu,
    - 3) wywłaszczenie majątku kredytobiorcy, o ile nie mogło być przewidziane w dniu zawarcia umowy kredytu oraz uniemożliwia dalsze prowadzenie działalności,
    - 4) klęska suszy, gradobicia, nadmiernych opadów atmosferycznych, wymarznienia, powodzi, huraganu, pożaru, plagi gryzoni lub osuwisk ziemi, jeżeli spowodowała szkody w rozmiarach stanowiących zagrożenie dalszego funkcjonowania gospodarstwa, o ile kredytobiorca nie uzyskał w związku z wystąpieniem tej klęski kredytu z linii KL/01 lub KL/02 w terminach określonych w części III dział I lub dział II,
    - 5) masowe zachorowania zwierząt, jeśli stanowią zagrożenie dalszego funkcjonowania gospodarstwa.
  16. Wystąpienie okoliczności, o których mowa w ust. 15, należy potwierdzić przedkładając w Banku stosowne dokumenty.

17. W przypadku stwierdzenia przez Bank, że kredytobiorca nie dotrzymał warunku określonego w rozdz. III, ust. 17 lub 18, dopłaty ARiMR za okres od daty zawarcia umowy kredytu do dnia przedstawienia odpowiedniego dokumentu w Banku obniża się do poziomu określonego w rozdz. III ust. 9 pkt 1).
18. Kwoty udzielonych dopłat, o których mowa w ust. 17, wynikające z różnicy w wysokości dopłat podlegają zwrotowi na rzecz ARiMR bez naliczania odsetek ustawowych po ich wyegzekwowaniu przez Bank.
19. Bank zobowiązany jest do poinformowania ARiMR o zastosowaniu ust. 6 i 13.
17. Bank występuje do ARiMR o stwierdzenie, zgodnie z ust. 14, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat przesyłając opinię, której wzór został określony w Dziale XVIII.
21. Warunki, o których mowa w rozdz. I ust. 5 i ust. 7 pkt 1), 3) i 4) kredytobiorca zobowiązany jest spełniać w całym okresie kredytowania.
22. W przypadku stwierdzenia, na podstawie zapisów prowadzonych przez podmiot skupujący ziemniaki odmian skrobiowych, że kredytobiorca w okresie kredytowania nie dotrzymał warunku określonego w rozdz. I, ust. 7, pkt 1) lub pkt 3) i 4), dopłaty ARiMR za okres 12 miesięcy liczonych od daty zawarcia umowy na dostawę ziemniaków lub za kolejny 12-miesięczny okres obniża się do poziomu właściwego dla kredytów, o których mowa w dziale I (Symbol IP).
23. Kredytobiorca za zgodą Banku może zmienić kierunek produkcji rolnej, działu specjalnego na inny w zakresie produkcji rolnej albo działu specjalnego wymieniony w części I w grupach 01.1, 01.2, 01.30.Z, DS, a w przypadku otrzymania przez kredytobiorcę decyzji, o której mowa w ust. 4a pkt 2), kierunek w zakresie chowu lub hodowli świń w gospodarstwie rolnym na inny zaliczany do działu specjalnego produkcji rolnej wymieniony w części I albo odwrotnie, tj. z chowu lub hodowli świń w ramach działu specjalnego produkcji rolnej na inny kierunek produkcji rolnej, który nie jest działem specjalnym produkcji rolnej, wymieniony w części I.
24. Warunkiem zmiany kierunku, o której mowa w ust. 23, jest sporządzenie zmiany do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego. Zmiana opinii ODR nie jest wymagana.
25. Zmiana kierunku, o której mowa w ust. 23, nie powoduje zaprzestania stosowania dopłat.
26. Kwoty udzielonych dopłat, o których mowa w ust. 22, wynikające z różnicy w oprocentowaniu między linią określoną w dziale I (Symbol IP) i linią niniejszą, podlegają zwrotowi na rzecz ARiMR bez naliczania odsetek ustawowych po ich wyegzekwowaniu przez Bank.
27. Zmiana przeznaczenia kredytu lub udziału własnego jest możliwa, o ile wynika z przesłanek ekonomicznych i spełnione są jednocześnie następujące warunki:
  - 1) nie minął określony w umowie kredytu termin realizacji przedsięwzięcia,
  - 2) zmiana nie spowoduje zwiększenia kwoty kredytu,
  - 3) zmiana została wprowadzona do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego,
  - 4) ODR wydał stosowną zmianę do opinii o planie przedsięwzięcia, w której stwierdził w szczególności, że zmiana przeznaczenia kredytu lub udziału własnego jest uzasadniona, zgodna z niniejszymi zasadami i nie spowoduje przeszkód w realizacji planu przedsięwzięcia inwestycyjnego.
28. Ostateczną decyzję o zmianie przeznaczenia kredytu lub udziału własnego podejmuje Bank sporządzając aneks do umowy kredytu w oparciu o przedstawione przez kredytobiorcę zmiany do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinii ODR.

29. W przypadku, gdy kredytobiorca zrealizował przedsięwzięcie, udokumentował wykorzystanie kredytu i wniesienie udziału własnego, a nie wykorzystał w pełnej wysokości przyznanych środków finansowych, dopuszcza się możliwość przeznaczenia niewykorzystanej części kredytu na zakup innych niż przewidziane w umowie kredytu środków do produkcji rolnej, pod warunkiem sporządzenia zmian do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego, opinii ODR i aneksu do umowy kredytu. Ze zmiany do opinii ODR powinno jednoznacznie wynikać, iż zakup tych środków jest celowy pod względem gospodarczym i ekonomicznym, a także zgodny z postanowieniami niniejszego działu.
30. Bank może wyrazić zgodę na przejęcie całości lub części długu, w przypadku przeniesienia własności lub posiadania całości lub części budynków, budowli, maszyn, urządzeń nabytych, wybudowanych, zaadaptowanych lub zmodernizowanych za kredyt, jeżeli przejmujący dług gwarantuje terminową spłatę rat kapitału i odsetek oraz będzie kontynuował przedsięwzięcie realizowane przez dotychczasowego kredytobiorcę w pełnym zakresie lub proporcjonalnie do przejmowanego długu. W przypadku, gdy przejęcie długu łączy się ze sprzedażą całości lub części budynków, budowli, maszyn, urządzeń nabytych, wybudowanych, zaadaptowanych lub zmodernizowanych za kredyt konieczne jest uzyskanie zgody Banku. Przy zmianie kierunku produkcji przez przejmującego dług stosuje się postanowienia ust. 24.
31. Określony w umowie kredytu termin zakończenia realizacji przedsięwzięcia może zostać przesunięty, jeżeli w ocenie Banku opóźnienie wynika z przyczyn niezależnych od kredytobiorcy. Bank sporządza wówczas stosowny aneks do umowy kredytu. Zmiany nie wymaga natomiast plan przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinia ODR.
32. Bank zobowiązany jest do zamieszczania na dokumentach potwierdzających wykorzystanie kredytu adnotacji: „Dokument został rozliczony w ramach kredytu inwestycyjnego z dopłatami ARiMR do oprocentowania udzielonego umową nr ..... z dnia .....” wraz z pieczęcią Banku.
33. Dopłaty do oprocentowania kredytu, w przypadku, gdy umowa kredytu nadal obowiązuje, nie podlegają zwrotowi a dalsze nie są stosowane od dnia stwierdzenia przez bank:
- 1) wystąpienia trwałego zaprzestania prowadzenia działalności przed upływem okresu kredytowania lub trwałego zaprzestania spłaty kredytu i odsetek,
  - 2) zmiany kierunku produkcji rolnej lub działu specjalnego w okresie kredytowania bez uzyskania uprzedniej zgody banku kredytującego.
- Powyższe ma zastosowanie wyłącznie do zdarzeń, które wystąpiły od dnia 13 listopada 2009 r.
- Wystąpienie okoliczności, o których mowa w pkt. 1 i 2, przed dniem 13 listopada 2009 r. nie zwalnia kredytobiorcy z obowiązku zwrotu dopłat wraz z odsetkami ustawowymi chyba, że wystąpiły przesłanki określone w ust. 6 albo w ust. 13 i 14.

Rozdział V

Procedura ubiegania się o kredyt

1. Przedłożenie przez wnioskodawcę we właściwym dla miejsca realizacji przedsięwzięcia ODR, własnego programu rozwojowego uwzględniającego kryteria realizacyjne „Branżowego programu restrukturyzacji przetwórstwa ziemniaka na skrobię w Polsce”, zwanego dalej planem przedsięwzięcia inwestycyjnego, określającego m. in. okres realizacji inwestycji, oraz oświadczenia sporządzonego wg wzoru określonego w dziale XIX.

2. Uzyskanie przez wnioskodawcę pozytywnej opinii ODR sporządzonej na formularzu, którego wzór określił Prezes ARiMR.
3. Opinia ODR powinna w szczególności zawierać:
  - 1) stwierdzenie, czy przedsięwzięcie dotyczy działalności wymienionej w rozdz. I ust. 2 oraz czy spełnia warunki formalno-prawne umożliwiające objęcie pomocą ARiMR, a w szczególności czy jest zgodne z branżowym programem restrukturyzacji przetwórstwa ziemniaka na skrobię w Polsce,
  - 2) okres realizacji inwestycji.
4. ODR opiniując plany przedsięwzięć inwestycyjnych dotyczące zakupu pojedynczych maszyn i urządzeń rolniczych powinien w szczególności zwrócić uwagę, czy wydajność maszyny lub urządzenia jest dostosowana do skali produkcji ziemniaków odmian skrobiowych w gospodarstwie.
5. Opinia traci moc po upływie trzech miesięcy od daty jej sporządzenia.
6. Na wniosek kredytobiorcy złożony przed upływem terminu ważności opinii, ODR może przedłużyć jej ważność na kolejne trzy miesiące, o ile nie nastąpiły istotne zmiany warunków realizacji przedsięwzięcia. Ważność opinii ODR może zostać przedłużona jeden raz.
7. Opinia, której ważność przedłużono, zachowuje numer dotychczasowy oraz otrzymuje numer wynikający z bieżącej ewidencji opinii prowadzonej przez ODR.
8. ODR przechowuje kopię opinii i planu przedsięwzięcia inwestycyjnego.
9. Złożenie przez wnioskodawcę w Banku wniosku o kredyt wraz z dokumentami określonymi przez Agencję dla programu branżowego, oświadczeniem sporządzonym wg wzoru określonego w dziale XIX oraz kompletem dokumentów wymaganych przez Bank.
10. Opinia ODR musi być ważna w dacie składania wniosku o kredyt.
11. Pozytywna opinia ODR nie zwalnia Banku od własnej oceny przedsięwzięcia pod względem zgodności z obowiązującymi przepisami prawnymi i postanowieniami umowy zawartej pomiędzy Agencją a Bankiem.
12. W przypadku, gdy lista nakładów do sfinansowania kredytem i środkami własnymi nie ulega zmianie, a następuje jedynie:
  - 1) zmiana struktury finansowania polegająca na zwiększeniu lub zmniejszeniu środków własnych lub zmniejszeniu kwoty kredytu, przy zachowaniu minimalnej dla danej działalności wysokości udziału własnego kredytobiorcy,
  - 2) zmiana formy wniesienia udziału własnego kredytobiorcy (np. z gotówki na maszyny, które zgodnie z planem przedsięwzięcia miały zostać zakupione za środki własne),
  - 3) zmiana źródła finansowania poszczególnych nakładów (z kredytu na środki własne lub odwrotnie, przy zachowaniu zgodności z zapisami niniejszych zasad),plan przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinia ODR nie wymagają zmiany. W umowie kredytu należy uwzględnić ww. zmiany.

Rozdział VI

Procedura ubiegania się o wyrażenie przez Bank zgody na sprzedaż

Złożenie bezpośrednio w Banku, który kredytu udzielił, stosownego wniosku o wyrażenie zgody na sprzedaż, zawierającego informacje wymagane przez Bank.

Opracowano w ARiMR

Rozdział VII

Wzór nr 5/06 określony przez Prezesa ARiMR stanowiący wzór opinii ODR do linii BR/13

Symbol - BR/13.....
nr rejestru: .....

Pieczęć .....

OPINIA

.....
/nazwa i siedziba jednostki wydającej opinię/

o planie przedsięwzięcia inwestycyjnego objętego "Branżowym programem restrukturyzacji przetwórstwa ziemniaka na skrobię w Polsce" złożonego i zarejestrowanego w dniu ..... pod nr ..... dla: .....

.....
/imię i nazwisko/nazwa podmiotu gospodarczego/

data urodzenia /dzień, miesiąc, rok/: |__| |__| |__| |__| |__| |__|

PESEL: |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__|

REGON: |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__|

NIP: |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__|

.....
/miejsce zamieszkania/siedziba podmiotu gospodarczego/

1. Działalność, na którą ma zostać udzielony kredyt: .....
..... zaliczana do grupowania PKD¹⁾ .....

2. Cel kredytu^{1), 2)}:

1) B zwiększenie skali produkcji	☐
2) C dostosowanie do wymogów sanitarno-weterynaryjnych UE	☐
3) D obniżenie kosztów produkcji	☐
4) E poprawa ochrony środowiska zgodnie ze standardami UE	☐
5) F zwiększenie wykorzystania zdolności produkcyjnych	☐
6) G wprowadzenie nowej technologii	☐
7) H poprawa jakości produkcji	☐
8) I poprawa gospodarki odpadami	☐
9) J doskonalenie dotychczasowej technologii produkcji	☐

3. Całkowity koszt przedsięwzięcia wynosi ..... zł, w tym kredyt ..... zł, tj. .... %, przy czym w ramach całkowitych kosztów przedsięwzięcia koszty ogólne wynoszą ..... zł, tj. .... %.

4. Przeznaczenie kredytu (nakłady)¹⁾:

Lp.	Kod	Przeznaczenie kredytu (nakłady)	Kwota kredytu (zł)	Inne informacje
1.	103	budowa budynków dla przetwórstwa rolno-spożywczego		m ²
2.	104	modernizacja budynków dla przetwórstwa rolno-spożywczego		m ²
3.	105	budowa, modernizacja, adaptacja innych budynków		m ²
4.	106	modernizacja i adaptacja laboratoriów		
5.	109a	budowa, modernizacja dróg		km
6.	109b	utwardzenie placów		m ²
7.	109d	budowa, modernizacja ujęć wody		szt.
8.	109e	budowa, modernizacja oczyszczalni ścieków		szt.
9.	111	zakup maszyn lub urządzeń rolniczych		szt.
10.	113	zakup kombajnów		szt.
11.	114	zakup maszyn lub urządzeń dla przetwórstwa rolno-spożywczego		szt.
12.	115	zakup kompletnych linii technologicznych		szt.
13.	116	zakup innych maszyn lub urządzeń		szt.
14.	121	szkolenia związane z systemem HACCP		liczba
		pozostałe		
		.....		-
		.....		
15.	200	.....		
razem kwota kredytu				

5. Okres kredytowania ....., w tym karencja w spłacie kapitału .....

6. Przewidywana forma, w jakiej zostanie wniesiony udział własny kredytobiorcy:

.....
 .....
 .....

7. Przeznaczenie udziału własnego kredytobiorcy:

.....
 .....
 .....

8. Przewidywany okres realizacji inwestycji .....

9. Przedsięwzięcie jest / nie jest uzasadnione³⁾ pod względem ekonomiczno-finansowym:

.....
 .....
 .....

10. Ocena wskazanych w planie przedsięwzięcia rynków zbytu produktów lub usług:

.....
 .....
 .....

11. Przedsięwzięcie spełnia / nie spełnia / spełnia z zastrzeżeniami³⁾ warunki określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1996 r. w sprawie szczegółowych kierunków

działań ARiMR oraz sposobów ich realizacji (Dz. U. Nr 16, poz. 82 ze zm.) i w zasadach udzielania kredytów w ramach linii BR/13.

.....
.....
.....
.....

12. Jednostki, które wydały wnioskodawcy opinie (umowy kontraktacyjne) wymagane dla programu BR/13:

.....
.....
.....

Opiniujący plan przedsięwzięcia inwestycyjnego:

..... <i>/imię i nazwisko/</i>	..... <i>/podpis i pieczęć Dyrektora ODR/</i>
..... <i>data wydania opinii</i>	

¹⁾ wybrać oznaczenie właściwe dla danej podlinii określone w części IV zasad udzielania kredytów

²⁾ wstawić znak „x” przy odpowiedniej pozycji – w przypadku realizacji kilku celów należy zaznaczyć tylko cel dominujący

³⁾ niepotrzebne skreślić

Opinia jest ważna przez okres 3 miesięcy od daty jej wydania.

Kopia opinii jest zarejestrowana i przechowywana w ODR.

Dział VI

Zasady udzielania kredytów na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w ramach “Programu wspierania restrukturyzacji i modernizacji przemysłu mięsnego i przetwórstwa jaj w Polsce” - symbol BR/14

- program branżowy zatwierdzony przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, zgodnie z § 11 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1996 r. w sprawie szczegółowych kierunków działań ARiMR oraz sposobów ich realizacji (Dz. U. Nr 16, poz. 82 ze zm.)

Rozdział I

Przeznaczenie kredytu

1. Kredyt przeznaczony jest na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych:
  - 1) zmierzających do poprawy warunków sanitarnych i weterynaryjnych w zakładach uboju, rozbioru mięsa oraz przetwórstwa mięsa czerwonego i drobiowego oraz obiektów będących własnością ww. podmiotów lub przez te podmioty dzierżawionych w okresach wieloletnich, w których prowadzona jest produkcja żywca, oraz adaptacji przemysłu mięsnego do warunków i wymagań obowiązujących w Unii Europejskiej,
  - 2) wspierających chłodnictwo składowe w zakresie usługowego mrożenia i przechowywania mięsa pochodzenia krajowego będącego własnością Agencji Rynku Rolnego lub zakładów mięsnych,
  - 3) wspierających produkcję mięsa czerwonego i drobiowego w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej.
2. Kredyt przeznaczony jest na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w zakładach przetwórstwa jaj w celu przygotowania do funkcjonowania na rynku Unii Europejskiej i zwiększenia konkurencyjności ich produktów:
  - 1) zwiększających wykorzystanie zdolności produkcyjnych,
  - 2) obniżających koszty produkcji m. in. poprzez wprowadzanie nowych technologii i innowacji technologicznych,
  - 3) dostosowujących zakłady do wymagań sanitarno-weterynaryjnych i techniczno-budowlanych obowiązujących przy prowadzeniu tego typu produkcji,
  - 4) poprawiających ochronę środowiska zgodnie ze standardami UE.
3. Kredyt może zostać udzielony na działalności określone w “Wykazie działalności w zakresie rolnictwa, przetwórstwa rolno-spożywczego, usług dla rolnictwa oraz działów specjalnych produkcji rolnej wspomaganych przez ARiMR w postaci dopłat do oprocentowania kredytów inwestycyjnych”, zawartym w części I, w grupach:
  - 1) chów i hodowla zwierząt - 01.21.Z, 01.22.Z, 01.23.Z, 01.24.Z - z wyjątkiem produkcji jaj ptasich,
  - 2) drób rzeźny (kury, gęsi, kaczki, indyki) powyżej 100 szt., bydło rzeźne powyżej 10 sztuk (z wyjątkiem opasów), tuczniki powyżej 50 sztuk, prosięta i warchlaki powyżej 50 sztuk, konie rzeźne – 5.ds, 8.ds,
  - 3) produkcja mięsa, z wyjątkiem drobiowego i króliczego - 15.11.Z,
  - 4) produkcja mięsa drobiowego - 15.12.Z,
  - 5) produkcja konserw, przetworów z mięsa, z podrobów mięsnych i z krwi - 15.13.A,
  - 6) działalność usługowa związana z wytwarzaniem wyrobów mięsnych- 15.13.B,
  - 7) produkcję jaj w proszku, żółtek świeżych lub zakonserwowanych, białek jaj - 15.89.Z.

4. Kredyt może zostać udzielony na realizację przedsięwzięć, które pozwalają na osiągnięcie następujących celów:
  - 1) rozszerzenie asortymentu produkcji – A,
  - 2) zwiększenie skali produkcji – B,
  - 3) dostosowanie do wymogów sanitarno-weterynaryjnych UE – C,
  - 4) obniżenie kosztów produkcji – D,
  - 5) poprawa ochrony środowiska zgodnie ze standardami UE – E,
  - 6) zwiększenie wykorzystania zdolności produkcyjnych – F,
  - 7) wprowadzenie nowej technologii – G,
  - 8) poprawa jakości produkcji – H,
  - 9) poprawa gospodarki odpadami – I,
  - 10) doskonalenie dotychczasowej technologii produkcji – J.
5. W ramach przedsięwzięć inwestycyjnych realizowanych w **zakładach uboju, rozbioru mięsa oraz przetwórstwa mięsa** kredyt może zostać udzielony na sfinansowanie następujących nakładów:
  - 1) budowa od podstaw oraz dokończenie budowy nowego zakładu uboju, rozbioru lub przetwórstwa mięsa wraz z pomieszczeniami socjalnymi,
  - 2) budowa i modernizacja pomieszczeń socjalnych,
  - 3) budowa, rozbudowa lub modernizacja obiektów związana z poprawą ich funkcjonalności i stanu technicznego tj. przebudową i zmianą przeznaczenia obiektów w celu prowadzenia produkcji w zakresie uboju, rozbioru mięsa lub przetwórstwa mięsa i związanych z tym zakresem prac budowlanych i instalacyjnych, a także z zakupem i montażem niezbędnej aparatury lub urządzeń do zapewnienia rozdzielania funkcjonowania części czystej i brudnej w obiektach,
  - 4) zakup i montaż linii technologicznych, maszyn i urządzeń technicznych związanych z produkcją,
  - 5) modernizacja i adaptacja laboratoriów badania surowca w zakładach przetwórstwa rolno-spożywczego oraz zakup niezbędnego wyposażenia,
  - 6) zakup urządzeń podnoszących jakość produktów, którymi są:
    - a) właściwe urządzenia do transportu i przepędu żywca gwarantujące minimalizację stresów, jakim poddawane są zwierzęta rzeźne, jak: specjalistyczne pojazdy transportowe, wyposażenie magazynów żywca i korytarzy przepędowych (łącznie z infrastrukturą jak: wentylacja, instalacja wodna i ściekowa itd.),
    - b) nowoczesne urządzenia do przedubojowego oszłamiania zwierząt łącznie z ich unieruchamianiem (oszałamiacze elektryczne spełniające aktualne wymogi, klatki do unieruchamiania świń i bydła, restrainery z systemami automatycznymi, komory oszłamiania gazowego itd.),
    - c) urządzenia ubojowe i rozbiorowe oraz wszelkiego rodzaju sprzęt do mycia i sterylizacji urządzeń i pomieszczeń,
    - d) aparatura lub urządzenia do klasyfikacji jakościowej tusz, sprzęt do kontroli jakości oraz klasyfikacji tusz w liniach ubojowych w systemie EUROP (pehametry, przyrządy do pomiaru przewodności elektrycznej, aparatura klasyfikacyjna wraz z wagami elektronicznymi i sprzętem komputerowym wraz z niezbędnym oprogramowaniem),
    - e) sprzęt do znakowania półtuszy i ich identyfikacji (terminale, znakownice ręczne i automatyczne, drukarki etykiet itd.),
    - f) nowoczesne systemy szybkiego wychładzania tusz,
    - g) komory do zamrażania i rozmrażania surowców mięsnych w kontrolowanych warunkach,

- h) urządzenia do przygotowania i kontroli składu surowcowego do przetwórstwa mięsnego (urządzenia do peklowania, magazynowania, mieszania, rozdrabniania i napełniania wraz ze sprzętem pomiarowym i kontrolnym oraz pomocniczym),
  - i) urządzenia do nastrzykiwania i skruszania mięsa,
  - j) nowoczesne urządzenia do wędzenia i obróbki cieplnej przetworów, sprzęt pomocniczy,
  - k) inne urządzenia technologiczne gwarantujące zapewnienie jakości i bezpieczeństwo zdrowotne produktów, jak np. do produkcji konserw i ich obróbki cieplnej, pakowania, ważenia i etykietowania mięsa i przetworów,
  - l) sprzęt do kontroli oraz wyposażenie laboratoriów zakładowych,
  - m) wyposażenie zakładów w infrastrukturę zapewniającą właściwe warunki sanitarne produkcji, w tym pomieszczeń socjalnych (szatnie, ubikacje, śluzki sanitarne, magazyny odzieży, pralnie, myjnie pojemników i środków transportu itp.),
  - n) aparatura do ciągłego monitorowania i rejestracji parametrów klimatycznych atmosfery (temperatura, wilgotność względna pomieszczeń produkcyjnych i pomocniczych),
- 7) budowa i wyposażenie w niezbędne urządzenia pomieszczeń do przechowywania odpadów i ubocznych produktów uboju **w zakładach uboju**, takich jak:
- a) przenośniki mechaniczne do odprowadzania ośrodka i kompletów jelit z linii ubojowych wraz z wyposażeniem do ich mycia i sterylizacji,
  - b) wyposażenie do odprowadzania artykułów ubocznych, jak np. ześlizgi, zsypy, rynny itd.,
  - c) urządzenia i wyposażenie do transportu pneumatycznego artykułów ubocznych, odpadów i konfiskat (pojemniki, „armatki”, zbiorniki itd.),
  - d) pojemniki dla krótkotrwałego przechowywania konfiskat (tzw. konfiskatory),
  - e) chłodnie mięsa zakwestionowanego,
  - f) magazyny ubocznych jadalnych i niejadalnych artykułów uboju, jak jelita, skóry, szpecina oraz sprzęt zapewniający warunki dla właściwej konserwacji i mycia,
  - g) urządzenia do magazynowania krwi na cele technologiczne oraz jej przeróbki na plazmę i jej zamrażania i przechowywania,
  - h) sprzęt do krótkotrwałego przechowywania i usuwania odpadów,
- 8) budowa od podstaw lub dokończenie budowy nowych obiektów przeznaczonych do prowadzenia w nich produkcji żywca wraz z ich infrastrukturą przez zakłady uboju, rozbioru lub przetwórstwa mięsa: zatwierdzone do handlu – Wspólny Rynek; zakwalifikowane do umieszczania swoich produktów na rynku krajowym; które otrzymały okres przejściowy. Właścicielami obiektów, o których mowa, muszą być ww. zakłady,
- 9) rozbudowa, modernizacja, dokończenie budowy, rozbudowy i modernizacji obiektów do prowadzenia w nich produkcji żywca stanowiących własność zakładów uboju, rozbioru lub przetwórstwa mięsa: zatwierdzone do handlu – Wspólny Rynek; zakwalifikowane do umieszczania swoich produktów na rynku krajowym; które otrzymały okres przejściowy, bądź dzierżawionych przez te zakłady, a także infrastruktury tych obiektów,
- 10) zakup i montaż linii technologicznych, maszyn i urządzeń technicznych związanych z produkcją w obiektach, w których prowadzona jest produkcja żywca,
- 11) budowa ogrodzeń.
6. W ramach przedsięwzięć inwestycyjnych **związanych z infrastrukturą zakładów uboju, rozbioru mięsa oraz przetwórstwa mięsa a także obiektów będących własnością ww. podmiotów lub przez te podmioty dzierżawionych, w których prowadzona jest produkcja żywca**, kredyt może zostać udzielony na sfinansowanie następujących nakładów:
- 1) budowa lub modernizacja oczyszczalni ścieków lub podczyszczalni,

- 2) budowa, rozbudowa lub modernizacja stacji uzdatniania wody a także zakup urządzeń do uzdatniania wody,
  - 3) budowa lub modernizacja instalacji wodno-ściekowej,
  - 4) modernizacja kotłowni, instalacji zasilania w parę i ciepłą wodę,
  - 5) budowa magazynów, chłodni i instalacji chłodniczych,
  - 6) budowa i wyposażenie myjni środków transportu i opakowań zbiorczych,
  - 7) budowa wewnętrznych dróg i dojazdów, utwardzanie placów wewnątrz zakładu (wg norm budowlanych),
  - 8) zakup i montaż linii technologicznych, maszyn i urządzeń technicznych związanych z infrastrukturą w zakładach uboju, rozbioru mięsa lub przetwórstwa mięsa oraz obiektów będących własnością ww. podmiotów lub przez te podmioty dzierżawionych w okresach wieloletnich, w których prowadzona jest produkcja żywca.
7. W ramach przedsięwzięć inwestycyjnych realizowanych w **chłodnictwie składowym w zakresie usługowego mrożenia i przechowywania mięsa będącego własnością zakładów mięsnych** kredyt może zostać udzielony na sfinansowanie następujących nakładów:
- 1) związanych z przyjęciem i wydawaniem mięsa (rampy, hole manipulacyjne):
    - a) prace budowlane związane z budową ramp, poprawą stanu posadzek, pozwalających na ruch ciężkich wózków widłowych,
    - b) prace budowlane zapewniające właściwe warunki sanitarne (ściany, posadzki, sufity),
    - c) instalacje śluz do przyjęcia i wydawania mięsa,
    - d) instalacje wodno-ściekowe,
    - e) klimatyzację holi manipulacyjnych,
    - f) modernizację oświetlenia,
  - 2) związanych z rozbudową lub modernizacją zamrażalni:
    - a) prace budowlane eliminujące krzyżowanie się dróg przy przyjęciu mięsa i jego wydawaniu,
    - b) prace budowlane zapewniające właściwe warunki sanitarne zamrażalni (ściany, posadzki, sufity),
    - c) unowocześnienie i rozbudowa instalacji chłodniczych,
    - d) zakup i montaż niezbędnych urządzeń i sprzętu (stojaki, palety) oraz aparatury umożliwiającej zamrażanie mięsa,
    - e) instalacje monitoringu mrażalni (czynnik chłodniczy, temperatura, człowiek w komorze),
  - 3) związanych z przechowywaniem mięsa:
    - a) prace budowlane zapewniające właściwe warunki sanitarne komór chłodniczych (ściany, posadzki, sufity),
    - b) unowocześnienie i rozbudowa instalacji chłodniczych,
    - c) urządzenia zapewniające utrzymanie właściwych warunków temperaturowych (przy wprowadzaniu lub wyprowadzaniu mięsa z komór – kurtyny, drzwi chłodnicze),
    - d) instalacje monitoringu komór (czynnik chłodniczy, temperatura, człowiek w komorze, dozór),
    - e) sprzęt do składowania mięsa (palety, regały, stojaki),
    - f) zakup wózków widłowych i wózków do wysokiego staplowania,
    - g) modernizacja oświetlenia,
  - 4) związanych z zapewnieniem właściwych warunków temperaturowych:
    - a) prace budowlane związane z rozbudową i modernizacją maszynowni chłodniczych,
    - b) rozbudowa, unowocześnienie instalacji chłodniczych (sprężarki, zbiorniki, parowniki, skraplacze, pompy, układy zapewniające cyrkulację czynnika chłodniczego, odolejające),

- 5) związanych z kontrolą jakości mięsa:
  - a) sprzęt do kontroli klasyfikacji tusz w systemie EUROP,
  - b) sprzęt do kontroli wagi i wielkości ubytków naturalnych,
  - c) wyposażenie laboratoriów zakładowych w zakresie kontroli jakości mięsa,
- 6) związanych z warunkami sanitarno-technicznymi chłodni:
  - a) rozbudowa, modernizacja zaplecza socjalnego (służby sanitarne, łazienki, szatnie, magazyny odzieży),
  - b) rozbudowa, modernizacja myjni samochodów, palet, stojaków, regałów i innego sprzętu,
  - c) zakup sprzętu do mycia ramp, holi manipulacyjnych.
8. W ramach przedsięwzięć inwestycyjnych realizowanych w **gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej** podejmujących lub prowadzących chów lub hodowlę zwierząt w celu produkcji mięsa czerwonego i drobiowego kredyt może zostać udzielony na sfinansowanie następujących nakładów:
  - 1) rozbudowa, modernizacja, budowa od podstaw lub dokończenie budowy, rozbudowy lub modernizacji obiektów przeznaczonych do prowadzenia w nich produkcji żywca,
  - 2) zakup i montaż linii technologicznych, maszyn i urządzeń związanych z produkcją w obiektach, w których prowadzona jest produkcja żywca, z zastrzeżeniem ust. 11,
  - 3) adaptacja budynków oraz modernizacja budynków będących własnością podmiotu ubiegającego się o kredyt,
  - 4) budowa ogrodzeń,
  - 5) realizacja inwestycji dotyczących infrastruktury w zakresie:
    - a) budowy lub modernizacji oczyszczalni ścieków lub podczyszczalni,
    - b) budowy, rozbudowy lub modernizacji stacji uzdatniania wody a także zakup urządzeń do uzdatniania wody,
    - c) budowy lub modernizacji instalacji wodno-ściekowej,
    - d) modernizacji kotłowni, instalacji zasilania w parę i ciepłą wodę,
    - e) budowy wewnętrznych dróg i dojazdów wewnątrz gospodarstwa lub działu specjalnego produkcji rolnej.
9. W ramach przedsięwzięć inwestycyjnych realizowanych w **zakładach przetwórstwa jaj** prowadzących lub podejmujących działalność kredyt może zostać udzielony na sfinansowanie następujących nakładów:
  - 1) budowa od podstaw oraz dokończenie budowy nowego zakładu wraz z pomieszczeniami socjalnymi,
  - 2) budowa, rozbudowa, modernizacja, dokończenie budowy, rozbudowy, modernizacji obiektów związanych z przetwórstwem jaj wraz z pomieszczeniami socjalnymi i zapewnieniem oddzielenia części czystej i brudnej w obiektach,
  - 3) zakup i montaż linii technologicznych, maszyn i urządzeń technicznych związanych z produkcją,
  - 4) modernizacja i adaptacja laboratoriów badania surowca oraz zakup niezbędnego wyposażenia,
  - 5) budowa ogrodzeń,
  - 6) inwestycje w infrastrukturze w zakresie:
    - a) budowy lub modernizacji oczyszczalni ścieków lub podczyszczalni,
    - b) budowy, rozbudowie lub modernizacji stacji uzdatniania wody, a także zakupie urządzeń do uzdatniania wody,
    - c) budowy lub modernizacji instalacji wodno-ściekowej,
    - d) modernizacji systemu grzewczego, instalacji zasilania w parę i ciepłą wodę,
    - e) budowy magazynów, chłodni i instalacji chłodniczych,

- f) budowy myjni środków transportu oraz opakowań zbiorczych, a także zakup urządzeń do tych myjni,
  - g) budowy pomieszczeń do składowania odpadów i ubocznych produktów otrzymywanych podczas przetwórstwa jaj a także zakup urządzeń niezbędnych do ich funkcjonowania,
  - h) budowy wewnętrznych dróg, dojazdów i utwardzonych placów (wg norm budowlanych).
10. Kredyt może być przeznaczony na finansowanie kosztów ogólnych, o ile nie przekraczają 12% całkowitych kosztów przedsięwzięcia, w zakresie:
- 1) opłat za usługi (honoraria architektów, inżynierów, konsultantów, studia wykonalności),
  - 2) opłat sądowych i notarialnych,
  - 3) patentów i licencji,
  - 4) szkoleń i ekspertyz związanych z wdrożeniem systemu HACCP – ustawa z dnia 11 maja 2001 r. o warunkach zdrowotnych żywności i żywienia (Dz. U. z 2005 r. Nr 31, poz. 265 ze zm.).
11. Zakup środków trwałych wymienionych w grupie 28.11.23 PKWiU, które zostały wyprodukowane wcześniej niż trzy lata przed datą zakupu, uzależniony jest od pozytywnej oceny stanu technicznego konstrukcji przez uprawnionego rzeczoznawcę.
12. Przedsięwzięcia inwestycyjne mogą być realizowane wyłącznie w gospodarstwach rolnych, działach specjalnych produkcji rolnej, zakładach własnych lub dzierżawionych w okresach wieloletnich. Przez dzierżawę w okresie wieloletnim należy rozumieć umowę dzierżawy zawartą na okres dłuższy niż 3 lata i trwającą co najmniej do końca okresu kredytowania. Umowa dzierżawy musi być zawarta na piśmie i powinna w sposób nie budzący wątpliwości określać datę jej zawarcia i czas jej trwania. Budowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja budynków lub budowli w nieruchomościach dzierżawionych wymaga uzyskania zgody właściciela na realizację inwestycji.
13. Koszt zakupu maszyn, urządzeń, narzędzi i materiałów budowlanych może obejmować koszty transportu, z wyłączeniem kosztów transportu własnego.
14. Kredyt nie może zostać przeznaczony w szczególności na:
- 1) zakup maszyn, urządzeń jeżeli umowa zostaje zawarta:
    - a) pomiędzy małżonkami,
    - b) pomiędzy rolnikiem a następcą, którym jest zstępny, przysposobiony lub pasierb, jeśli umowa ta stanowi spełnienie warunków do otrzymania emerytury (renty) rolniczej w pełnej wysokości lub renty strukturalnej,
  - 2) zakup maszyn, urządzeń i narzędzi rolniczych, które zostały wyprodukowane wcześniej niż trzy lata przed datą zakupu (z wyłączeniem „Konstrukcji budowlanych stalowych pozostałych osobno nie wymienionych” mieszczących się w grupie 28.11.23 PKWiU) lub były już przedmiotem obrotu z zastosowaniem preferencji państwowych,
  - 3) spłatę wcześniej zaciągniętych kredytów,
  - 4) spłatę należności, których termin płatności minął przed dniem zawarcia umowy kredytu,
  - 5) finansowanie remontów,
  - 6) realizację przedsięwzięć, do których stosowana jest lub będzie pomoc ze środków publicznych w formie dotacji, pożyczek lub kredytów udzielanych przedsiębiorcom na warunkach korzystniejszych od oferowanych im na rynku, dokapitalizowania oraz zbycia lub oddania do korzystania mienia będącego własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego i ich związków - na warunkach korzystniejszych od oferowanych na rynku.

15. Przez maszyny, urządzenia lub narzędzia rolnicze należy rozumieć środki trwałe wymienione w działach: 28, 29, 34 i 35 Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług określonej w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 kwietnia 2004 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług (PKWiU) (Dz. U. Nr 89, poz. 844), które będą wykorzystywane do prowadzenia działalności w gospodarstwie rolnym, dziale specjalnym produkcji rolnej lub zakładzie świadczącym usługi dla rolnictwa.
16. W przypadku zakupu używanych maszyn, urządzeń i narzędzi rolniczych kredytobiorca zobowiązany jest przedstawić w banku oświadczenie sprzedającego, czy były one przedmiotem obrotu z zastosowaniem preferencji państwowych.
17. Przedsięwzięcie może być realizowane przy udziale tylko jednej linii kredytowej z dopłatami ARiMR.
18. Kredyt może zostać przeznaczony na zakup nieruchomości, która będzie stanowiła współwłasność kilku osób, pod warunkiem, że każda z tych osób będzie spełniać wszystkie wymogi określone w niniejszych zasadach.
19. Kredyt może zostać przeznaczony na urządzenie istniejącego gospodarstwa rolnego stanowiącego współdzierżawę lub współwłasność dwu lub więcej osób, również w sytuacji, gdy wymogi określone w niniejszych zasadach spełnia tylko jedna z tych osób, przy czym wówczas:
  - a) o kredyt występuje osoba spełniająca wszystkie wymogi określone w niniejszych zasadach,
  - b) współmałżonek wnioskodawcy oraz pozostali współdzierżawcy lub współwłaściciele i ich współmałżonkowie powinni wyrazić pisemną zgodę na realizację przedsięwzięcia oraz na warunki jego kredytowania,
  - c) pozostali współdzierżawcy lub współwłaściciele powinni zostać zobowiązani przez bank do udzielenia kredytobiorcy poręczenia lub przystąpić do długu w charakterze solidarnych dłużników.

Rozdział II

Podmioty mogące ubiegać się o kredyt

O kredyt mogą ubiegać się osoby fizyczne, posiadające pełną zdolność do czynności prawnych, z wyłączeniem emerytów i rencistów lub osoby prawne.

Rozdział III

Warunki udzielenia kredytu

1. Jeżeli kredytobiorcą jest podmiot będący podatnikiem podatku od towarów i usług VAT przy rozliczaniu kredytu z dopłatami ARiMR uwzględnia się wartość faktury pomniejszoną o podatek od towarów i usług VAT. Wartość podatku VAT należy wówczas wyłączyć z wartości przedsięwzięcia inwestycyjnego finansowanego przy udziale kredytu z linii BR/14.
2. Kwota kredytu, z zastrzeżeniem ust. 3, nie może przekroczyć:
  - 1) 80% wartości nakładów inwestycyjnych składających się na przedsięwzięcie realizowane przez podmiot w gospodarstwie lub gospodarstwach rolnych nie więcej niż 4 mln zł,
  - 2) 70% wartości nakładów inwestycyjnych na działy specjalne produkcji rolnej nie więcej niż 8 mln zł,
  - 3) 70% wartości nakładów inwestycyjnych w przetwórstwie jaj - nie więcej niż 8 mln zł, a w uboju, rozbiorze, przetwórstwie mięsa, chłodnictwie składowym - nie więcej niż

- 16 mln zł na przedsięwzięcia w zakresie dostosowania prowadzonej działalności do wymogów sanitarnych i weterynaryjnych, obowiązujących w Unii Europejskiej, lub na wprowadzenie nowych technologii,
- 4) łączna kwota kredytów udzielonych jednemu podmiotowi na realizację równocześnie kilku przedsięwzięć wymienionych w pkt 1), 2) i 3) nie może przekroczyć 8 mln zł oraz w przetwórstwie mięsa i chłodnictwie składowym 16 mln zł na przedsięwzięcia w zakresie dostosowania prowadzonej działalności do wymogów sanitarnych i weterynaryjnych, obowiązujących w Unii Europejskiej, lub na wprowadzenie nowych technologii.
3. Dla podmiotów zobowiązanych do sporządzania na podstawie odrębnych przepisów bilansów skonsolidowanych, wysokość kwoty kredytu ustala się dla podmiotu dominującego (jednostki dominującej) i jednostek zależnych łącznie.
  4. W przypadku, gdy wnioskodawca korzysta z kredytów inwestycyjnych objętych dopłatami ARiMR do oprocentowania suma zaciągniętych kredytów oraz kredytu z linii BR/14 nie może przekroczyć kwoty:
    - 1) 4 mln zł dla podmiotu, który korzysta z kredytów na przedsięwzięcia realizowane w gospodarstwie lub gospodarstwach rolnych, usługach dla rolnictwa,
    - 2) 8 mln zł dla podmiotu, który korzysta z kredytów na przedsięwzięcia realizowane w działach specjalnych produkcji rolnej, przetwórstwie rolno-spożywczym, działalnościach pozarolniczych (linia MP), z zastrzeżeniem pkt 3),
    - 3) 16 mln zł dla podmiotu, który korzysta z kredytów na przetwórstwo mięsa, mleka lub ziemniaków na skrobię na przedsięwzięcia w zakresie dostosowania prowadzonej działalności do wymogów sanitarnych i weterynaryjnych, obowiązujących w Unii Europejskiej, lub na wprowadzenie nowych technologii.
  5. Kredytobiorca, który uzyskał kredyt lub kredyty z dopłatami ARiMR na przedsięwzięcia inwestycyjne w maksymalnej kwocie, o której mowa w ust. 2 i 4 do czasu całkowitej jego lub ich spłaty nie może uzyskać kolejnego kredytu z dopłatami ARiMR.
  6. Różnica między wartością przedsięwzięcia inwestycyjnego, a kwotą udzielonego kredytu stanowi udział własny kredytobiorcy.
  7. Posiadanie udziału własnego musi zostać udokumentowane przez inwestora przed podpisaniem umowy kredytu w sposób wiarygodny dla Banku. Forma w jakiej zostanie wniesiony udział własny oraz jego wartość muszą zostać w sposób szczegółowy określone w planie przedsięwzięcia i umowie kredytu.
  8. Oprocentowanie kredytu jest zmienne i nie może wynosić więcej niż 1,5 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym.
  9. Dopłaty ARiMR do oprocentowania nie mogą przekraczać:
    - 1) kwoty odsetek naliczonych w wysokości 1,2125 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski, z zastrzeżeniem pkt 2) oraz ust. 12a,
    - 2) kwoty odsetek naliczonej w wysokości 1,30 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w przypadku przedsięwzięć w zakresie:
      - a) nowych technologii produkcji zapewniających wysoką jakość produktu,
      - b) dostosowania produkcji do wymogów sanitarnych, ochrony środowiska i utrzymywania zwierząt.

10. W przypadku kredytów udzielonych w okresie od dnia 1 stycznia 2003 r. do dnia 27 września 2003 r. Agencja może zwiększyć dopłaty do oprocentowania w odniesieniu do niespłaconej części kredytu na warunkach określonych w ust. 8, ust. 9 pkt 1) i ust. 12, o ile Bank stwierdzi, że:
  - 1) przedsięwzięcia realizowane lub zrealizowane przez kredytobiorców spełniają warunki określone w niniejszym Dziale,
  - 2) kredyt jest spłacany zgodnie z warunkami umowy kredytu.
11. Zwiększone dopłaty, o których mowa w ust. 10, są stosowane od dnia podpisania przez Bank z kredytobiorcą stosownego aneksu do umowy kredytu.
12. Kredytobiorca, z zastrzeżeniem ust. 12a, płaci oprocentowanie w dotychczasowej wysokości, nie wyższej jednak niż 0,65 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od Banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym, nie mniej jednak niż:
  - a) 0,2875 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od Banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym dla kredytów udzielonych do dnia 31 grudnia 2002 r.,
  - b) 2% w stosunku rocznym dla kredytów udzielonych po dniu 31 grudnia 2002 r.
  - c) 1% w przypadku przedsięwzięć, o których mowa w ust. 9 pkt 2).
- 12a. Bank na wniosek Kredytobiorcy może zastosować zawieszenie spłaty rat kapitału w celu wznowienia produkcji w gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej, określonych w rozdz. I ust. 3 pkt 1) i 2), po wystąpieniu szkód spowodowanych przez powódź, obsuniecie się ziemi lub huragan w 2010 r. Odsetki w części oprocentowania należnego Kredytobiorcy, w okresie zawieszenia płacone są przez Agencję przez okres nie dłuższy niż 2 lata licząc od dnia zawieszenia przez Bank spłaty rat kapitału kredytu bankowego, przy czym:
  - 1) okres zawieszenia spłaty kapitału nie może być dłuższy niż 2 lata, a po zakończeniu okresu zawieszenia, Kredytobiorca:
    - a) będzie płacił oprocentowanie w wysokości określonej w ust. 12,
    - b) zobowiązany będzie do zwrotu kwoty odsetek wypłaconych przez ARiMR za kredytobiorcę (bez odsetek ustawowych) w okresie zawieszenia spłaty kapitału,
  - 2) potwierdzeniem wystąpienia w gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej szkód jest przedłożona przez kredytobiorcę w Banku opinia wojewody zawierająca określenie zakresu i wysokości szkód oszacowanych przez komisję powołaną przez wojewodę.
  - 3) wraz z zawieszeniem spłaty rat kapitału Bank może zastosować wydłużenie okresu kredytowania, o którym mowa w ust. 33 pkt 2.
- 12b. Bank na wniosek kredytobiorcy może zastosować zawieszenie spłaty rat kapitału w związku z wprowadzeniem ograniczeń handlowych. Odsetki w części oprocentowania należnego Kredytobiorcy, w okresie zawieszenia, płacone są przez Agencję przez okres nie dłuższy niż 2 lata, licząc od dnia zawieszenia przez bank spłaty rat kapitału kredytu bankowego, przy czym:
  - 1) okres zawieszenia spłaty kapitału nie może być dłuższy niż 2 lata a po zakończeniu okresu zawieszenia Kredytobiorca:
    - a) będzie płacił odsetki od kredytu w wysokości określonej w ust. 12,
    - b) zobowiązany będzie do zwrotu kwoty odsetek wypłaconych przez ARiMR za kredytobiorcę (bez odsetek ustawowych) w okresie zawieszenia spłaty kapitału.

- 2) Kredytobiorca zobowiązany jest do złożenia w banku wniosku o zawieszenie spłaty zawierającego uzasadnienie,
  - 3) wraz z zawieszeniem spłaty rat kapitału bank może zastosować wydłużenie okresu kredytowania, o którym mowa w ust. 33, pkt 2).
13. Przez nową technologię produkcji zapewniającą wysoką jakość produktu należy rozumieć technologię nową w porównaniu do technologii już stosowanych.
  14. Przez wysoką jakość produktu - rozumie się wymagania w zakresie jakości handlowej, jakie powinny spełniać artykuły rolno-spożywcze wprowadzane do obrotu, określone w ustawie z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (Dz. U. z 2005 r. Nr 187, poz. 1577 ze zm.).
  15. Przez wymogi sanitarne dla produkcji zwierzęcej rozumie się wymagania weterynaryjne określone w:
    - 1) ustawie z dnia 16 grudnia 2005 r. o wymaganiach weterynaryjnych dla produktów pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. Nr 17, poz. 127),
    - 2) ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. Nr 69, poz. 625 ze zm.),
    - 3) rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji oraz dla niektórych produktów pochodzenia zwierzęcego umieszczanych na rynku (Dz. U. Nr 175, poz. 1822 ze zm.),
    - 4) rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 lipca 2004 r. w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji i dla produktów z mięsa zwierząt łownych umieszczanych na rynku (Dz. U. Nr 169, poz. 1778 ze zm.),
    - 5) rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 czerwca 2004 r. w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji i dla produktów mięsnych oraz innych produktów pochodzenia zwierzęcego umieszczanych na rynku (Dz. U. Nr 160, poz. 1673 ze zm.),
    - 6) rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 22 czerwca 2004 r. w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji świeżego mięsa z bydła, świń, owiec, kóz i domowych zwierząt jednokopytnych, umieszczanego na rynku (Dz. U. Nr 158, poz. 1655 ze zm.),
    - 7) rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 czerwca 2004 r. w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji mięsa drobiowego (Dz. U. Nr 156, poz. 1636 ze zm.),
    - 8) rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 czerwca 2004 r. w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji i dla produktów z mięsa króliczego i z mięsa zwierząt łownych utrzymywanych na fermach umieszczanych na rynku (Dz. U. Nr 148, poz. 1559 ze zm.),
    - 9) rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 25 maja 2004 r. w sprawie wymagań weterynaryjnych dla mięsa mielonego i surowych wyrobów mięsnych (Dz. U. Nr 132, poz. 1419 ze zm.),
    - 10) rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 12 marca 2004 r. w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji i dla produktów jajecznych umieszczanych na rynku (Dz. U. Nr 52, poz. 521 ze zm.).
  16. Przez wymogi ochrony środowiska rozumie się wymogi określone w:
    - 1) ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 ze zm.),
    - 2) rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz

- szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. Nr 257, poz. 2573 ze zm.),
- 3) rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz. U. Nr 122, poz. 1055),
  - 4) ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 100, poz. 1085 ze zm.),
  - 5) ustawie z dnia 26 lipca 2000 r. o nawozach i nawożeniu (Dz. U. Nr 89, poz. 991 ze zm.),
  - 6) rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 26 września 2003 r. w sprawie późniejszych terminów do uzyskania pozwolenia zintegrowanego (Dz. U. Nr 177, poz. 1736),
  - 7) rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 1 czerwca 2001 r. w sprawie szczegółowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania (Dz. U. Nr 60, poz. 616).
17. Przez wymogi związane z utrzymywaniem zwierząt gospodarskich - rozumie się wymogi obowiązujące gospodarstwa rolne określone w:
    - 1) ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2003 r. Nr 106, poz. 1002 ze zm.),
    - 2) rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 września 2003 r. w sprawie minimalnych warunków utrzymywania poszczególnych gatunków zwierząt gospodarskich (Dz. U. Nr 167, poz. 1629 ze zm.).
  18. Podmioty realizujące przedsięwzięcia związane z wprowadzaniem nowych technologii produkcji zwierzęcej lub przetwórstwa rolno-spożywczego zapewniających wysoką jakość produktu zobowiązane są po zrealizowaniu przedsięwzięcia, w ciągu 30 dni kalendarzowych od wytworzenia produktu do zwrócenia się do Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych z wnioskiem o przeprowadzenie oceny zgodnie z art. 31 ustawy, o której mowa w 14. Wydane świadectwo kredytobiorca zobowiązany jest złożyć w Banku w terminie 30 dni kalendarzowych od daty jego wydania.
  19. Podmioty realizujące przedsięwzięcia związane z dostosowaniem produkcji do obowiązujących wymogów sanitarnych, ochrony środowiska i utrzymywania zwierząt zobowiązane są po zrealizowaniu przedsięwzięcia, w ciągu 30 dni kalendarzowych od uzyskania finalnego produktu do uzyskania zaświadczenia inspektora weterynarii oraz ochrony środowiska (o ile zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa w danym przypadku zaświadczenie takie jest wymagane) o dostosowaniu produkcji do ww. wymogów. Zaświadczenie takie kredytobiorca zobowiązany jest złożyć w Banku w terminie 30 dni kalendarzowych od daty jego wydania.
  20. Kredyt może zostać udzielony maksymalnie na 8 lat.
  21. Termin spłaty kredytu (kapitału lub odsetek) może przypadać wyłącznie w dzień roboczy dla banku.
  22. Karencja w spłacie kapitału nie może przekroczyć 3 lat. Okres karencji liczy się od dnia zawarcia umowy kredytu do dnia spłaty pierwszej raty kapitału określonej w umowie kredytu.
  23. Podmioty realizujące przedsięwzięcia w zakładach uboju, zobowiązane są do wykorzystania w procesie produkcji surowca pozyskanego co najmniej w 70% w ramach wieloletnich umów kontraktacyjnych, z zastrzeżeniem ust. 24 i 25.

24. Warunek określony w ust. 23 nie obowiązuje zakładu uboju posiadającego własną lub dzierżawioną bazę surowcową, który wykorzystuje w procesie produkcji surowiec pochodzący w 100% z własnej lub dzierżawionej bazy surowcowej.
25. Podmioty wykorzystujące w procesie produkcji surowiec pochodzący w ponad 30% z własnej lub dzierżawionej bazy produkcyjnej zobowiązane są do pozyskiwania pozostałego surowca w całości z wieloletnich umów kontraktacyjnych.
26. W przypadku, gdy podmiot realizuje przedsięwzięcie inwestycyjne, w wyniku którego będzie ulegała zwiększeniu wielkość przerabianego surowca, wymóg pozyskania co najmniej 70% surowca wykorzystywanego w procesie produkcji powinien być spełniony po zakończeniu realizacji przedsięwzięcia i będzie obowiązywał w całym okresie kredytowania.
27. W przypadku, gdy realizowane przedsięwzięcie inwestycyjne nie ma wpływu na wielkość przerabianego surowca, wymóg pozyskania co najmniej 70% surowca wykorzystywanego w procesie produkcji powinien być spełniony w dniu podpisania umowy kredytu.
28. Podmioty podejmujące lub prowadzące chów lub hodowlę zwierząt w celu produkcji mięsa czerwonego i drobiowego zobowiązane są zawrzeć wieloletnie umowy kontraktacyjne z ubojniami.
29. Wielkość surowca pozyskiwanego w ramach wieloletnich umów kontraktacyjnych zawieranych z producentem żywca winna być określana na podstawie wagi dostarczanego żywca.
30. Podmioty realizujące przedsięwzięcia obejmujące budowę, rozbudowę, dokończenie budowy lub rozbudowy, modernizację obiektów w gospodarstwach rolnych, działach specjalnych produkcji rolnej, zakładach uboju, rozbioru lub przetwórstwa mięsa, lub budowę nowych zakładów uboju, rozbioru lub przetwórstwa mięsa oraz obiektów, w których prowadzona jest produkcja żywca zobowiązane są do posiadania:
  - 1) planu przedsięwzięcia inwestycyjnego zawierającego m. in.:
    - a) analizę ekonomiczną i finansową przedsięwzięcia określającą uzasadnienie celowości i wielkości inwestycji wskazującą, że przedstawiony projekt jest ekonomicznie uzasadniony i efektywny,
    - b) analizę zasobności bazy surowcowej i potencjalnych rynków zbytu uzasadniającą wielkość i zakres zamierzenia inwestycyjnego,
    - c) w przypadku obiektów, w których prowadzona jest produkcja żywca analizę, która musi być uzasadniona bilansem potrzeb surowcowych zakładu, jak również ich stanem technicznym i technologicznym,
  - 2) pełnej dokumentacji technicznej zawierającej m. in.:
    - a) wymagany zakres uzgodnień, wynikający z obowiązujących regulacji prawnych w zakresie wymogów ochrony środowiska i wymogów higieniczno-sanitarnych, potwierdzony oceną oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć,
    - b) pozytywną opinię Powiatowego Lekarza Weterynarii lub rzeczoznawcy Głównego Lekarza Weterynarii potwierdzającą, że realizacja przedsięwzięcia inwestycyjnego jest zgodna z wymogami sanitarno-weterynaryjnymi oraz spowoduje dostosowanie zakładu do wymogów weterynaryjnych obowiązujących w Unii Europejskiej.
31. Podmioty realizujące przedsięwzięcia w zakresie usługowego zamrażania i przechowywania mięsa w chłodniach zlokalizowanych na terenie kraju zobowiązane są do posiadania:
  - 1) planu przedsięwzięcia inwestycyjnego zawierającego: pełną dokumentację techniczną w przypadku modernizacji obiektów zakładu zamrażalni, ramp, holi manipulacyjnych, komór chłodniczych, maszynowni, szatni i zaplecza socjalnego lub przedstawienie planu działań związanych ze zmianą technologii zamrażania i składowania mięsa

- uwzględniającego zastosowanie pakowania półtuszy wieprzowych i ćwierci wołowych, zastąpienie palet sprzętem z materiałów dopuszczonych wymaganiami weterynaryjnymi, zmianę systemu staplowania na regałowy,
- 2) analizy ekonomiczno-finansowej zawierającej uzasadnienie celowości i wielkości inwestycji wskazującej na efektywność działań,
  - 3) umów z zakładami mięsnymi,
  - 4) pozytywnej opinii Centralnego Laboratorium Chłodnictwa, (92-202 Łódź, Al. Marszałka J. Piłsudskiego 84),
  - 5) pozytywnej opinii Powiatowego Lekarza Weterynarii lub rzeczoznawcy Głównego Lekarza Weterynarii potwierdzającej, że realizacja danego przedsięwzięcia inwestycyjnego jest zgodna z wymogami sanitarno-weterynaryjnymi oraz spowoduje dostosowanie zakładu do wymogów weterynaryjnych obowiązujących w Unii Europejskiej.
32. Podmioty realizujące przedsięwzięcia w przetwórstwie jaj zobowiązane są do posiadania planu przedsięwzięcia inwestycyjnego zawierającego:
- 1) pełną dokumentację techniczną w przypadku budowy, rozbudowy lub modernizacji zakładu,
  - 2) analizę ekonomiczną i finansową określającą uzasadnienie celowości i wielkości inwestycji wskazującą, że przedstawiony projekt jest ekonomicznie uzasadniony i efektywny,
  - 3) wielkość i zakres zamierzenia inwestycyjnego określoną na podstawie przeprowadzonej analizy zasobności bazy surowcowej i potencjalnych rynków zbytu,
  - 4) wymagany zakres uzgodnień wynikający z obowiązujących regulacji prawnych w zakresie ochrony środowiska i wymogów higieniczno-sanitarnych, potwierdzony pozytywną opinią przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska i Powiatowy Inspektorat Sanitarny,
  - 5) pozytywną opinię Powiatowego Lekarza Weterynarii potwierdzającą, że realizacja przedsięwzięcia inwestycyjnego jest zgodna z wymogami sanitarno-weterynaryjnymi oraz spowoduje dostosowanie zakładów do wymogów weterynaryjnych obowiązujących w Unii Europejskiej.
33. W okresie objętym umową kredytu Bank, z zastrzeżeniem ust. 34 i 35, może:
- 1) stosować prolongatę spłaty rat kapitału i odsetek,
  - 2) wydłużyć okres kredytowania poza przewidziany w umowie kredytu, pod warunkiem poinformowania o tym ARiMR.
34. Okres od dnia udzielenia kredytu do całkowitej jego spłaty wraz z odsetkami nie może przekroczyć:
- 1) 8 lat, z zastrzeżeniem pkt 2),
  - 2) 15 lat – w przypadku kredytów udzielonych do dnia 31.12.2004 r. na przedsięwzięcia realizowane w gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej, które w latach 2001-2004 zostały co najmniej dwukrotnie poszkodowane w wyniku klęsk żywiołowych, o ile komisje powołane przez wojewodę dokonały szacunku strat powstałych w wyniku tych klęsk,
  - 3) okresy spłaty, o których mowa w pkt. 1), 2) mogą zostać wydłużone przez Bank maksymalnie o 3 lata w przypadku wystąpienia nieprzewidzianych, losowych i niezawinionych przez kredytobiorcę okoliczności uniemożliwiających terminową spłatę kredytu, w szczególności związanych ze skutkami kryzysu finansowego. Okoliczności te powinny być ustalane w odniesieniu do każdej indywidualnej sprawy, z uwzględnieniem wpływu na te okoliczności kredytobiorcy np. długotrwała niezdolność do pracy, udokumentowany brak zapłaty za dostarczone produkty rolne, poniesienie szkód w wyniku choroby zwierząt lub z powodu złych warunków

atmosferycznych (w tym przypadku oszacowanie szkód dokonywane jest przez komisję powołaną przez wojewodę) itp.

35. W przypadku prolongaty spłaty rat kapitału i odsetek oraz wydłużania okresu kredytowania nie wymaga się sporządzenia zmian do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinii Ośrodka Doradztwa Rolniczego, zwanego dalej ODR.
36. Bank nie może stosować kapitalizacji odsetek lub pobierać ich z góry.
37. Bank zobowiązany jest do ustanowienia odpowiedniego prawnego zabezpieczenia.

Rozdział IV

Warunki stosowania dopłat

1. Dopłaty są stosowane, gdy kredytobiorca:
  - 1) spełnia wszystkie wymogi tej linii kredytowej,
  - 2) dokonuje w pełnej wysokości spłat rat kapitału i odsetek w terminach ustalonych w umowie kredytu z uwzględnieniem dodatkowo 7-dniowego okresu na spłatę należności.
2. Dopłaty podlegają zwrotowi wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia ich wpływu do Banku, a dalsze dopłaty nie są stosowane, z zastrzeżeniem ust. 3 - 8 i 12, gdy kredytobiorca:
  - 1) nie zrealizuje przedsięwzięcia inwestycyjnego lub nie uruchomi działalności zgodnie z planem przedsięwzięcia pozytywnie zaopiniowanym przez ODR oraz umową kredytu,
  - 2) trwale zaprzestanie prowadzenia przedsięwzięcia (działalności) przed upływem okresu kredytowania lub trwale zaprzestanie obsługi kredytu (z zastrzeżeniem ust. 2a i 29),
  - 3) wykorzysta kredyt niezgodnie z przeznaczeniem określonym w planie przedsięwzięcia i umowie kredytu,
  - 4) nie udokumentuje w terminie 3 miesięcy od dnia pobrania środków finansowych z rachunku kredytowego wydatków poniesionych na cele inwestycyjne zgodnie z regulaminem kredytowania obowiązującym w danym Banku w oparciu o:
    - a) faktury VAT,
    - b) faktury VAT RR,
    - c) akty notarialne,
    - d) umowy sprzedaży,
    - e) rachunki wystawione zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 ze zm.),
    - f) w przypadku zakupów poza Wspólnotą Europejską również zapłacone faktury i rachunki wraz z dokumentami odprawy celnej SAD,
  - 5) nie udokumentuje wniesienia udziału własnego w sposób wiarygodny dla Banku,
  - 6) sprzeda w okresie kredytowania lub po okresie kredytowania i przed upływem 5 lat od dnia nabycia, bez zgody Banku budynki, budowle, maszyny, urządzenia nabyte, wybudowane, zaadaptowane lub zmodernizowane za kredyt.
- 2a. Za trwale zaprzestanie prowadzenia działalności, o którym mowa w ust. 2 pkt 2), nie uznaje się rezygnacji z chowu lub hodowli świń po wydaniu przez powiatowego lekarza weterynarii decyzji nakazującej zabicie świń utrzymywanych w gospodarstwie lub poddanie ich ubojowi oraz zakazującej wprowadzania do gospodarstwa i utrzymywania w nim zwierząt gatunków wrażliwych przez okres obowiązywania „Programu bioasekuracji mającego na celu zapobieganie szerzeniu się afrykańskiego pomoru świń” na lata 2015-2018. Brak wznowienia działalności produkcyjnej po zakończeniu „Programu bioasekuracji...” skutkować będzie zaprzestaniem stosowania dalszych dopłat do oprocentowania kredytu.

3. W przypadku czasowego w ocenie Banku zaprzestania prowadzenia przedsięwzięcia (działalności) lub obsługi kredytu z przyczyn niezależnych od kredytobiorcy, przy jednoczesnym spełnieniu wszystkich wymogów linii, dopłaty nie są stosowane przez ten okres, z zastrzeżeniem ust. 3a.
- 3a. Postanowienia ust. 3 w zakresie czasowego zaprzestania prowadzenia działalności nie dotyczą:
  - 1) sytuacji wznawiania przez kredytobiorcę produkcji prowadzonej w gospodarstwie rolnym lub dziale specjalnym produkcji rolnej, w ramach działalności określonych w rozdz. I ust. 3 pkt 1) i 2), w których wystąpiły szkody spowodowane przez suszę, grad, deszcz nawalny, ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne, powódź, huragan, piorun, obsunięcie się ziemi lub lawinę, pod warunkiem przedłożenia w Banku opinii wojewody zawierającej określenie zakresu i wysokości szkód oszacowanych przez komisję powołaną przez wojewodę właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkód,
  - 2) czasowego zaprzestania chowu lub hodowli świń, pod warunkiem przedłożenia w banku decyzji powiatowego lekarza weterynarii nakazującej zabicie świń utrzymywanych w gospodarstwie lub poddanie ich ubojowi oraz zakazującej wprowadzania do gospodarstwa i utrzymywania w nim zwierząt z gatunków wrażliwych przez okres obowiązywania „Programu bioasekuracji mającego na celu zapobieganie szerzeniu się afrykańskiego pomoru świń” na lata 2015-2018.
4. Jeżeli kredytobiorca wznowi prowadzenie przedsięwzięcia (działalności) lub obsługę kredytu dopłaty stosowane są od dnia wznowienia prowadzenia przedsięwzięcia (działalności) lub obsługi kredytu.
5. W przypadku, gdy trwałe zaprzestanie prowadzenia działalności lub trwałe zaprzestanie obsługi kredytu nastąpiło po upływie pięciu lat od dnia udzielenia kredytu i umowa kredytu nadal obowiązuje, od dnia tego zaprzestania dopłaty nie są stosowane a udzielone dopłaty nie podlegają zwrotowi, o ile:
  - 1) przedsięwzięcie zostało zrealizowane i działalność była prowadzona zgodnie z umową kredytu,
  - 2) w dalszym okresie kredytowania oprocentowanie kredytu nie będzie wyższe niż wynikające z umowy zawartej pomiędzy ARiMR a Bankiem.
6. Jeżeli część kredytu wykorzystano niezgodnie z przeznaczeniem lub nie udokumentowano poniesionych wydatków w terminie, a także jeżeli przedsięwzięcie inwestycyjne nie zostało zrealizowane w całości, dopłaty podlegają zwrotowi wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia ich wpływu do Banku w takiej części, jaka odpowiada udziałowi nieprawidłowo wykorzystanych środków lub nieudokumentowanych wydatków w kwocie wykorzystanego kredytu, pod warunkiem, że cel założony w planie przedsięwzięcia i umowie kredytu został osiągnięty. Oceny, czy założony cel został osiągnięty dokonuje Bank.
- 6a. Przepis ust. 6 stosuje się, jeżeli umowa kredytu nadal obowiązuje niezależnie od tego, kiedy miało miejsce niezgodne z przeznaczeniem wykorzystanie kredytu lub nieterminowe udokumentowanie kredytu.
- 6b. Dalsze dopłaty - przypadające na kwotę kredytu wykorzystaną zgodnie z przeznaczeniem i udokumentowaną w terminie - mogą być stosowane wyłącznie po dokonaniu zwrotu dopłat w części, o której mowa w ust. 6, oraz poinformowaniu ARiMR o powstaniu należności i dokonaniem zwrotu dopłat w trybie określonym w umowie zawartej pomiędzy ARiMR a Bankiem.

- 6c. W przypadku, gdy wartość kredytu wykorzystanego niezgodnie z przeznaczeniem lub wartość wydatków nieudokumentowanych w terminie przekracza 10% wartości wykorzystanego kredytu lub przedsięwzięcie inwestycyjne nie zostało zrealizowane w całości, od dnia zastosowania przepisu ust. 6 wykluczona zostaje możliwość ubiegania się o kredyt inwestycyjny z dopłatami ARiMR do oprocentowania przez kolejne trzy lata licząc od ww. dnia.
- 6d. W ciągu 30 dni od zastosowania przepisu ust. 6 Bank zobowiązany jest do pisemnego poinformowania ARiMR o tym fakcie.
7. Przepis ust. 6 stosuje się również, jeżeli termin udokumentowania wydatków został wydłużony na podstawie ust. 8.
8. W przypadku, gdy z przyczyn w ocenie Banku niezależnych od kredytobiorcy wydatki nie zostaną udokumentowane w terminie 3 miesięcy od dnia pobrania środków finansowych z rachunku kredytowego, Bank, z zastrzeżeniem ust. 9, może wyrazić zgodę na wydłużenie tego terminu nie więcej niż o 3 miesiące sporządzając stosowny aneks do umowy kredytu. Dopłaty ARiMR w odniesieniu do kwoty kredytu, której wydatkowanie nie zostało udokumentowane, nie są stosowane za okres od dnia następującego po upływie 3 miesięcy od pobrania środków finansowych z rachunku kredytowego do dnia udokumentowania wydatków.
9. Jeżeli termin, o którym mowa w ust. 2 pkt 4), upłynął przed dniem 6 stycznia 2004 r., a nieudokumentowanie wydatków nastąpiło z przyczyn niezależnych od kredytobiorcy, Agencja może wyrazić zgodę na dalsze stosowanie dopłat, pod warunkiem, że:
- 1) wydatki zostały udokumentowane w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od upływu terminu określonego w ust. 2 pkt 4),
  - 2) w żadnym momencie przed wyrażeniem zgody nie zachodziły inne przesłanki do zwrotu dopłat przez kredytobiorcę,
  - 3) przedsięwzięcie zostało zrealizowane lub jest realizowane zgodnie z planem przedsięwzięcia oraz umową kredytu,
  - 4) umowa kredytu nadal obowiązuje,
  - 5) dopłaty za okres od dnia następującego po terminie, o którym mowa w ust. 2 pkt 4), nie były pobierane lub zostały zwrócone wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia ich wpływu do Banku.
10. Bank występuje do ARiMR o wyrażenie zgody przewidzianej w ust. 9 przesyłając opinię, której wzór został określony w Dziale XVII.
11. Dopłaty są stosowane od dnia wskazanego przez Agencję jednak nie wcześniej niż od dnia następującego po dniu, w którym Agencja wyraziła zgodę na dalsze ich stosowanie.
12. W przypadku, gdy kredytobiorca zrealizował przedsięwzięcie lecz z powodu wystąpienia okoliczności, o których mowa w ust. 14, trwale zaprzestał prowadzenia działalności lub obsługi kredytu, od dnia zaistnienia tych okoliczności dopłaty nie są stosowane a udzielone dopłaty nie podlegają zwrotowi.
13. Jeżeli okoliczności, o których mowa w ust. 14, wystąpiły przed dniem 30 kwietnia 2004 r., udzielone dopłaty nie podlegają zwrotowi:
- 1) jeżeli Agencja stwierdzi, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat,
  - 2) tylko w zakresie, w jakim nie zostały zwrócone do dnia stwierdzenia przez Agencję, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat,
  - 3) jeżeli umowa kredytu obowiązuje w dniu stwierdzenia przez Agencję, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat.

14. Przyczyną trwałego zaprzestania prowadzenia działalności lub obsługi kredytu może być wystąpienie co najmniej jednej z poniższych okoliczności:
  - 1) śmierć kredytobiorcy z wyjątkiem sytuacji, w których nastąpiła sukcesja praw i obowiązków wynikających z umowy kredytu,
  - 2) orzeczona stała niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym lub orzeczona trwała całkowita niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników albo trwała niezdolność do pracy orzeczona na podstawie innych przepisów o ubezpieczeniu społecznym uniemożliwiająca prowadzenie działalności, na jaką udzielony został kredyt, z wyjątkiem sytuacji, w których nastąpiła sukcesja praw i obowiązków wynikających z umowy kredytu,
  - 3) wywłaszczenie majątku kredytobiorcy, o ile nie mogło być przewidziane w dniu zawarcia umowy kredytu oraz uniemożliwia dalsze prowadzenie działalności,
  - 4) klęska suszy, gradobicia, nadmiernych opadów atmosferycznych, wymarznienia, powodzi, huraganu, pożaru, plagi gryzoni lub osuwisk ziemi, jeżeli spowodowała szkody w rozmiarach stanowiących zagrożenie dalszego funkcjonowania gospodarstwa, o ile kredytobiorca nie uzyskał w związku z wystąpieniem tej klęski kredytu z linii KL/01 lub KL/02 w terminach określonych w części III dział I lub dział II,
  - 5) masowe zachorowania zwierząt, jeśli stanowią zagrożenie dalszego funkcjonowania gospodarstwa.
15. Wystąpienie okoliczności, o których mowa w ust. 14, należy potwierdzić przedkładając w Banku stosowne dokumenty.
16. Bank zobowiązany jest do poinformowania ARiMR o zastosowaniu ust. 5 i 12.
17. Bank występuje do ARiMR o stwierdzenie, zgodnie z ust. 13, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat przesyłając opinię, której wzór został określony w Dziale XVIII.
18. W przypadku stwierdzenia przez Bank, że kredytobiorca nie dotrzymał warunku określonego w rozdz. III, ust. 18 lub ust. 19, stosownie do realizowanego przedsięwzięcia, dopłaty ARiMR za okres od daty zawarcia umowy kredytu do dnia przedstawienia odpowiedniego dokumentu w Banku obniża się do poziomu określonego w rozdz. III ust. 9 pkt 1).
19. Kwoty udzielonych dopłat, o których mowa w ust. 18, wynikające z różnicy w wysokości dopłat podlegają zwrotowi na rzecz ARiMR bez naliczania odsetek ustawowych po ich wyegzekwowaniu przez Bank.
20. Warunki, o których mowa w rozdz. III ust. 23 – 29 oraz ust. 31 pkt 3) kredytobiorca zobowiązany jest spełniać w całym okresie kredytowania.
21. W przypadku stwierdzenia, że kredytobiorca nie dotrzymał warunków określonych w ust. 20 dopłaty ARiMR za okres 12 miesięcy liczonych od daty zawarcia umowy kredytu lub za kolejny 12-miesięczny okres obniża się do poziomu właściwego dla kredytów, o których mowa w dziale I (Symbol IP).
22. Kwoty udzielonych dopłat, o których mowa w ust. 21, wynikające z różnicy w oprocentowaniu między linią określoną w dziale I (Symbol IP) i linią niniejszą, podlegają zwrotowi na rzecz ARiMR bez naliczania odsetek ustawowych po ich wyegzekwowaniu przez Bank.
23. Zmiana przeznaczenia kredytu lub udziału własnego jest możliwa, o ile wynika z przesłanek ekonomicznych i spełnione są jednocześnie następujące warunki:
  - 1) nie minął określony w umowie kredytu termin realizacji przedsięwzięcia,
  - 2) zmiana nie spowoduje zwiększenia kwoty kredytu,
  - 3) zmiana została wprowadzona do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego,

- 4) ODR wydał stosowną zmianę do opinii o planie przedsięwzięcia, w której stwierdził w szczególności, że zmiana przeznaczenia kredytu lub udziału własnego jest uzasadniona, zgodna z niniejszymi zasadami i nie spowoduje przeszkód w realizacji planu przedsięwzięcia inwestycyjnego.
24. Ostateczną decyzję o zmianie przeznaczenia kredytu lub udziału własnego podejmuje Bank sporządzając aneks do umowy kredytu w oparciu o przedstawione przez kredytobiorcę zmiany do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinii ODR.
25. W przypadku, gdy kredytobiorca zrealizował przedsięwzięcie, udokumentował wykorzystanie kredytu i wniesienie udziału własnego, a nie wykorzystał w pełnej wysokości przyznanych środków finansowych, dopuszcza się możliwość przeznaczenia niewykorzystanej części kredytu na zakup innych niż przewidziane w umowie kredytu maszyn i urządzeń technicznych, pod warunkiem sporządzenia zmian do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego, opinii ODR i aneksu do umowy kredytu. Ze zmiany do opinii ODR powinno jednoznacznie wynikać, iż zakup tych środków jest celowy pod względem gospodarczym i ekonomicznym, a także zgodny z postanowieniami niniejszego działu.
26. Bank może wyrazić zgodę na przejęcie całości lub części długu, w przypadku przeniesienia własności lub posiadania całości lub części budynków, budowli, maszyn, urządzeń nabytych, wybudowanych, zaadaptowanych lub zmodernizowanych za kredyt, jeżeli przejmujący dług gwarantuje terminową spłatę rat kapitału i odsetek oraz będzie kontynuował przedsięwzięcie realizowane przez dotychczasowego kredytobiorcę w pełnym zakresie lub proporcjonalnie do przejmowanego długu. W przypadku, gdy przejęcie długu łączy się ze sprzedażą całości lub części budynków, budowli, maszyn, urządzeń nabytych, wybudowanych, zaadaptowanych lub zmodernizowanych za kredyt konieczne jest uzyskanie zgody Banku.
27. Określony w umowie kredytu termin zakończenia realizacji przedsięwzięcia może zostać przesunięty, jeżeli w ocenie Banku opóźnienie wynika z przyczyn niezależnych od kredytobiorcy. Bank sporządza wówczas stosowny aneks do umowy kredytu. Zmiany nie wymaga natomiast plan przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinia ODR.
28. Bank zobowiązany jest do zamieszczania na dokumentach potwierdzających wykorzystanie kredytu adnotacji: „Dokument został rozliczony w ramach kredytu inwestycyjnego z dopłatami ARiMR do oprocentowania udzielonego umową nr ..... z dnia .....” wraz z pieczęcią Banku.
29. Dopłaty do oprocentowania kredytu, w przypadku, gdy umowa kredytu nadal obowiązuje, nie podlegają zwrotowi a dalsze nie są stosowane od dnia stwierdzenia przez bank wystąpienia trwałego zaprzestania prowadzenia działalności przed upływem okresu kredytowania lub trwałego zaprzestania spłaty kredytu i odsetek.
Powyższe ma zastosowanie wyłącznie do zdarzeń, które wystąpiły od dnia 13 listopada 2009 r.
Wystąpienie ww. okoliczności, przed dniem 13 listopada 2009 r. nie zwalnia kredytobiorcy z obowiązku zwrotu dopłat wraz z odsetkami ustawowymi chyba, że wystąpiły przesłanki określone w ust. 5 albo w ust. 12 i 13.

Rozdział V

Procedura ubiegania się o kredyt

1. Przedłożenie przez wnioskodawcę we właściwym dla miejsca realizacji przedsięwzięcia ODR planu przedsięwzięcia inwestycyjnego, określającego m. in. okres realizacji inwestycji, oraz oświadczenia sporządzonego wg wzoru określonego w dziale XIX.

2. Uzyskanie przez wnioskodawcę pozytywnej opinii ODR sporządzonej na formularzu, którego wzór określił Prezes ARiMR.
3. Opinia ODR powinna w szczególności zawierać:
  - 1) stwierdzenie, czy przedsięwzięcie dotyczy działalności wymienionej w rozdz. I ust. 3 oraz czy spełnia warunki formalno-prawne umożliwiające objęcie pomocą Agencji i Modernizacji Rolnictwa,
  - 2) okres realizacji inwestycji.
4. ODR opiniując plany przedsięwzięć inwestycyjnych dotyczące zakupu pojedynczych maszyn i urządzeń powinien w szczególności zwrócić uwagę, czy wydajność maszyny lub urządzenia jest dostosowana do skali produkcji prowadzonej w zakładzie, gospodarstwie lub dziale specjalnym produkcji rolnej.
5. Opinia traci moc po upływie trzech miesięcy od daty jej sporządzenia.
6. Na wniosek kredytobiorcy złożony przed upływem terminu ważności opinii, ODR może przedłużyć jej ważność na kolejne trzy miesiące, o ile nie nastąpiły istotne zmiany warunków realizacji przedsięwzięcia. Ważność opinii ODR może zostać przedłużona jeden raz.
7. Opinia, której ważność przedłużono, zachowuje numer dotychczasowy oraz otrzymuje numer wynikający z bieżącej ewidencji opinii prowadzonej przez ODR.
8. ODR przechowuje kopię opinii i planu przedsięwzięcia inwestycyjnego.
9. Złożenie przez wnioskodawcę w Banku wniosku o kredyt wraz z dokumentami określonymi przez Agencję dla programu branżowego, oświadczeniem sporządzonym wg wzoru określonego w dziale XIX, oraz kompletem dokumentów wymaganych przez Bank.
10. Opinia ODR musi być ważna w dacie składania wniosku o kredyt.
11. Pozytywna opinia ODR nie zwalnia Banku od własnej oceny przedsięwzięcia pod względem zgodności z obowiązującymi przepisami prawnymi i postanowieniami umowy zawartej pomiędzy Agencją a Bankiem.
12. W przypadku, gdy lista nakładów do sfinansowania kredytem i środkami własnymi nie ulega zmianie, a następuje jedynie:
  - 1) zmiana struktury finansowania polegająca na zwiększeniu lub zmniejszeniu środków własnych lub zmniejszeniu kwoty kredytu, przy zachowaniu minimalnej dla danej działalności wysokości udziału własnego kredytobiorcy,
  - 2) zmiana formy wniesienia udziału własnego kredytobiorcy (np. z gotówki na maszyny, które zgodnie z planem przedsięwzięcia miały zostać zakupione za środki własne),
  - 3) zmiana źródła finansowania poszczególnych nakładów (z kredytu na środki własne lub odwrotnie, przy zachowaniu zgodności z zapisami niniejszych zasad),plan przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinia ODR nie wymagają zmiany. W umowie kredytu należy uwzględnić ww. zmiany.

Rozdział VI

Procedura ubiegania się o wyrażenie przez Bank zgody na sprzedaż

Złożenie bezpośrednio w Banku, który kredytu udzielił, stosownego wniosku o wyrażenie zgody na sprzedaż, zawierającego informacje wymagane przez Bank.

Opracowano w ARiMR

Rozdział VII

Wzór nr 6/06 określony przez Prezesa ARiMR stanowiący wzór opinii ODR do linii BR/14

Symbol - BR/14/.....

nr rejestru: .....

Pieczęć .....

OPINIA

.....
/nazwa i siedziba jednostki wydającej opinię/

o planie przedsięwzięcia inwestycyjnego objętego "Programem wspierania restrukturyzacji i modernizacji przemysłu mięsnego w Polsce" złożonego i zarejestrowanego w dniu ..... pod nr ..... dla:.....

.....
/imię i nazwisko/nazwa podmiotu gospodarczego/

data urodzenia /dzień, miesiąc, rok/:

PESEL:

REGON:

NIP:

.....
/miejsce zamieszkania/siedziba podmiotu gospodarczego/

1. Działalność, na którą ma zostać udzielony kredyt: .....
..... zaliczana do grupowania PKD¹⁾ .....

2. Cel kredytu^{1), 2)}:

1) A	rozszerzenie asortymentu produkcji	☐
2) B	zwiększenie skali produkcji	☐
3) C	dostosowanie do wymogów sanitarno-weterynaryjnych UE	☐
4) D	obniżenie kosztów produkcji	☐
5) E	poprawa ochrony środowiska zgodnie ze standardami UE	☐
6) F	zwiększenie wykorzystania zdolności produkcyjnych	☐
7) G	wprowadzenie nowej technologii	☐
8) H	poprawa jakości produkcji	☐
9) I	poprawa gospodarki odpadami	☐
10) J	doskonalenie dotychczasowej technologii produkcji	☐

3. Całkowity koszt przedsięwzięcia wynosi ..... zł, w tym kredyt ..... zł, tj. ....%, przy czym w ramach całkowitych kosztów przedsięwzięcia koszty ogólne wynoszą ..... zł, tj. ....%.

4. Przeznaczenie kredytu (nakłady)¹⁾

Lp.	Kod	Przeznaczenie kredytu (nakłady)	Kwota kredytu (zł)	Inne informacje
1.	101	budowa, budynków inwentarskich		m ²
2.	102	modernizacja, adaptacja, budynków inwentarskich		m ²
3.	103	budowa budynków dla przetwórstwa rolno-spożywczego		m ²
4.	104	modernizacja, budynków dla przetwórstwa rolno-spożywczego		m ²
5.	105	budowa, modernizacja, adaptacja innych budynków		m ²
6.	106	zakup, modernizacja, adaptacja laboratoriów		m ²
7.	109a	budowa, modernizacja dróg		km
8.	109b	utwardzenie placów		m ²
9.	109c	budowa przyłączy do sieci kanalizacyjnej		szt.
10.	109d	budowa, modernizacja ujęć wody		szt.
11.	109e	budowa, modernizacja oczyszczalni ścieków		szt.
12.	111	zakup maszyn lub urządzeń rolniczych		szt.
13.	114	zakup maszyn lub urządzeń dla przetwórstwa rolno-spożywczego		szt.
14.	115	zakup kompletnych linii technologicznych		szt.
15.	116	zakup innych maszyn lub urządzeń		szt.
16.	117	zakup samochodów (ciężarowych, dostawczych i specjalistycznych)		szt.
17.	121	szkolenia związane z systemem HACCP		liczba
		pozostałe		
		.....		
		.....		
18.	200	.....		-
razem kwota kredytu				

5. Okres kredytowania ....., w tym karencja w spłacie kapitału .....

6. Przewidywana forma, w jakiej zostanie wniesiony udział własny kredytobiorcy:

.....
 .....
 .....

7. Przeznaczenie udziału własnego kredytobiorcy:

.....
 .....
 .....

8. Przewidywany okres realizacji inwestycji .....

9. Przedsięwzięcie jest / nie jest uzasadnione³⁾ pod względem ekonomiczno-finansowym:

.....
 .....
 .....
 .....

10. Ocena wskazanych w planie przedsięwzięcia rynków zbytu produktów lub usług:

.....
.....
.....
.....

11. Przedsięwzięcie spełnia / nie spełnia / spełnia z zastrzeżeniami³⁾ warunki określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1996 r. w sprawie szczegółowych kierunków działań ARiMR oraz sposobów ich realizacji (Dz. U. Nr 16, poz. 82 ze zm.) i w zasadach udzielania kredytów w ramach linii BR/14:

.....
.....
.....
.....

12. Jednostki, które wydały wnioskodawcy opinie wymagane dla programu BR/14:

.....
.....
.....

Opiniujący plan przedsięwzięcia inwestycyjnego:

.....

/imię i nazwisko/

.....

/podpis i pieczęć Dyrektora ODR/

.....

data wydania opinii

¹⁾ wybrać oznaczenie właściwe dla danej podlinii określone w części IV zasad udzielania kredytów

²⁾ wstawić znak „x” przy odpowiedniej pozycji – w przypadku realizacji kilku celów należy zaznaczyć tylko cel dominujący

³⁾ niepotrzebne skreślić

Opinia jest ważna przez okres 3 miesięcy od daty jej wydania.

Kopia opinii jest zarejestrowana i przechowywana w ODR.

Dział VII

Zasady udzielania kredytów na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w ramach “Branżowego programu mleczarskiego” - symbol BR/15

- program branżowy zatwierdzony przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, zgodnie z § 11 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1996 r. w sprawie szczegółowych kierunków działań ARiMR oraz sposobów ich realizacji (Dz. U. Nr 16, poz. 82 ze zm.)

Rozdział I

Przeznaczenie kredytu

1. Kredyt przeznaczony jest na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych zmierzających do:
  - 1) dostosowania standardów sanitarno-weterynaryjnych w produkcji i przetwórstwie mleka do wymagań Unii Europejskiej przy zapewnieniu harmonijnego rozwoju produkcji mleka, nie później niż w ciągu 2 lat po akcesji poprzez:
    - a) poprawę warunków sanitarno-weterynaryjnych w gospodarstwach specjalizujących się w produkcji mleka,
    - b) dostosowanie standardów sanitarno-weterynaryjnych w przetwórstwie przez zakłady mleczarskie i wdrożenie systemu HACCP w ciągu dwóch lat po akcesji,
  - 2) podniesienia jakości wody w gospodarstwie oraz podniesienia poziomu ochrony środowiska w produkcji i przetwórstwie mleka poprzez:
    - a) poprawę jakości wody używanej w gospodarstwie,
    - b) poprawę w zakresie gospodarki gnojowicą i ściekami na poziomie gospodarstwa oraz obszarów intensywnej produkcji mleka,
    - c) racjonalizację zagospodarowania produktów ubocznych z przetwórstwa mleka oraz ścieków mleczarskich,
    - d) unowocześnienie systemów energetycznych w zakładach przetwórczych.
2. Kredyt może zostać udzielony na działalności określone w “Wykazie działalności w zakresie rolnictwa, przetwórstwa rolno-spożywczego, usług dla rolnictwa oraz działań specjalnych produkcji rolnej wspomaganych przez ARiMR w postaci dopłat do oprocentowania kredytów inwestycyjnych”, zawartym w części I, w grupach:
  - 1) produkcja surowego mleka krowiego - 01.21.Z,
  - 2) krowy powyżej 5 sztuk - 8ds,
  - 3) przetwórstwo mleka i wyrób serów - 15.51.Z,
  - 4) produkcja lodów - 15.52.Z,
  - 5) działalność w zakresie skupu mleka - 51.19.Z,
  - 6) działalność laboratoriów badania mleka - 74.30.Z.
3. Kredyt może zostać udzielony na realizację przedsięwzięć, które pozwalają na osiągnięcie następujących celów:
  - 1) rozszerzenie asortymentu produkcji – A,
  - 2) zwiększenie skali produkcji – B,
  - 3) dostosowanie do wymogów sanitarno-weterynaryjnych UE – C,
  - 4) obniżenie kosztów produkcji – D,
  - 5) poprawa ochrony środowiska zgodnie ze standardami UE – E,
  - 6) zwiększenie wykorzystania zdolności produkcyjnych – F,
  - 7) wprowadzenie nowej technologii – G,
  - 8) poprawa jakości produkcji – H,
  - 9) poprawa gospodarki odpadami – I,
  - 10) doskonalenie dotychczasowej technologii produkcji – J.

4. W ramach przedsięwzięć inwestycyjnych realizowanych w **gospodarstwach podejmujących lub prowadzących produkcję mleka krowiego** kredyt może zostać udzielony na sfinansowanie następujących nakładów:
- 1) zakup krów i jałowic hodowlanych posiadających świadectwo pochodzenia zgodnie z obowiązującą dokumentacją hodowlaną,
  - 2) zakup i montaż dojarek, stacji udojowych i urządzeń chłodniczych,
  - 3) zakup urządzeń do zbioru i przygotowania pasz dla bydła np.: ciągnika, silosokombajnu, kombajnu zbożowego, kombajnu buraczanego, zakup deszczowni do nawadniania łąk, pastwisk i pól,
  - 4) modernizacja obór poprzez m. in. tworzenie nowych stanowisk dla krów, zakup i montaż urządzeń do zadawania pasz, pojenia, agregatu podciśnieniowego, agregatu chłodzącego, agregatu prądotwórczego, wentylacji oraz urządzeń do usuwania obornika, budowę zbiorników na gnojowicę wraz z kanałami pod oborą, budowę płyty gnojowej ze zbiornikiem na gnojówkę do odcieku, z zastrzeżeniem ust. 9,
  - 5) zakup lub budowa biogazowni,
  - 6) zakup i montaż urządzeń, budowa obiektów służących do zasilania w wodę i uzdatniania wody w obrębie gospodarstwa rolnego,
  - 7) zakup maszyn i urządzeń do gospodarki odchodami zwierzęcymi,
  - 8) rozbudowa i budowa obór wraz z infrastrukturą, z zastrzeżeniem ust. 9,
  - 9) budowa ogrodzeń w gospodarstwach rolnych,
  - 10) budowa i modernizacja dróg łączących punkty odbioru mleka w gospodarstwach rolnych z siecią dróg publicznych,
  - 11) adaptacja budynków gospodarczych na oborę,
  - 12) dokończenie inwestycji w zakresie budowy, rozbudowy, modernizacji lub adaptacji, o których mowa w ust. 4,
  - 13) finansowanie kosztów ogólnych, o ile nie przekraczają 12% całkowitych kosztów przedsięwzięcia, w zakresie:
    - a) opłat za usługi (honoraria architektów, inżynierów, konsultantów, studia wykonalności),
    - b) opłat sądowych i notarialnych,
    - c) patentów, licencji,
    - d) szkoleń i ekspertyz związanych z systemem HACCP – ustawa z dnia 11 maja 2001 r. o warunkach zdrowotnych żywności i żywienia (Dz. U. Nr 63 poz. 634).
5. W ramach przedsięwzięć inwestycyjnych realizowanych w **zakładach przetwórstwa mleka** kredyt może zostać udzielony na sfinansowanie następujących nakładów:
- 1) modernizacja zakładów przetwórstwa mleka w celu dostosowania ich do standardów sanitarno-weterynaryjnych Unii Europejskiej – modernizacja dotyczy wyłącznie obiektów lub budynków będących własnością zakładów przetwórstwa mleka,
  - 2) zakup maszyn i urządzeń do przetwórstwa mleka na produkty mleczarskie i mlekopochodne, w tym także do produkcji lodów z mleka w proszku, który obejmuje maszyny i urządzenia krajowe i zagraniczne, stanowiące pojedyncze elementy lub całe linie technologiczne do przetwórstwa mleka na produkty mleczarskie i mlekopochodne (wg klasyfikacji GUS SWW: grupa 235, grupy 2523-17, 2523-21, 2523-22, 2523-29), przy produkcji których mleko jest głównym surowcem oraz mieszanki tłuszczu mlecznego z olejami roślinnymi, w których zawartość tłuszczu mlecznego jest wyższa niż 50%,
  - 3) zakup maszyn i urządzeń do produkcji opakowań, o ile są one uzupełnieniem linii technologicznej do przetwórstwa mleka i wytwarzane na ww. maszynach i urządzeniach opakowania nie są przedmiotem odrębnej sprzedaży przez kredytobiorcę,

- 4) modernizacja instalacji i urządzeń poprawiających gospodarkę energetyczną, wodno-ściekową, ochronę środowiska,
  - 5) zakup urządzeń do wprowadzania systemów kontroli jakości w produkcji, przetwórstwie i skupie mleka obejmujący zakup nowoczesnej aparatury elektronicznej do badania jakości mleka surowego, półproduktów oraz produktów gotowych, gromadzenia i przekazywania informacji wraz z oprogramowaniem, jak również zakup specjalistycznych środków transportu wraz z ich wyposażeniem do przewozu próbek mleka lub półproduktów oraz wyrobów gotowych,
  - 6) zakup samochodów - cystern do samodzielnego zbioru mleka lub urządzeń umożliwiających adaptację posiadanych pojazdów na cysterny do samodzielnego odbioru mleka od producentów,
  - 7) zakup budynków wraz z wyposażeniem, służących do przetwórstwa i skupu mleka oraz zakup gruntów pod tymi budynkami – jeżeli sprzedaż majątku następuje w wyniku prowadzonego postępowania upadłościowego,
  - 8) zakup urządzeń chłodniczych do schładzania mleka z przeznaczeniem na wyposażenie punktów skupu mleka będących własnością podmiotu przetwarzającego mleko,
  - 9) zakup, z przeznaczeniem dla producentów mleka: dojarek, schładzarek, urządzeń do zbioru i przygotowania pasz oraz krów i jałowic hodowlanych posiadających świadectwo pochodzenia zgodnie z obowiązującą dokumentacją hodowlaną,
  - 10) budowa i modernizacja dróg łączących teren zakładu przetwórstwa mleka z siecią dróg publicznych,
  - 11) budowa i modernizacja dróg wewnętrznych,
  - 12) utwardzanie placów,
  - 13) budowa ogrodzeń,
  - 14) modernizacja i adaptacja laboratoriów badania surowca oraz zakup niezbędnego wyposażenia,
  - 15) dokończenie inwestycji w zakresie budowy, modernizacji lub adaptacji, o których mowa w ust. 5,
  - 16) finansowanie kosztów ogólnych, o ile nie przekraczają 12% całkowitych kosztów przedsięwzięcia, w zakresie:
    - a) opłat za usługi (honoraria architektów, inżynierów, konsultantów, studia wykonalności),
    - b) opłat sądowych i notarialnych,
    - c) patentów, licencji,
    - d) szkoleń i ekspertyz związanych z systemem HACCP – ustawa z dnia 11 maja 2001 r. o warunkach zdrowotnych żywności i żywienia (Dz. U. z 2005 r. Nr 31, poz. 265 ze zm.).
6. W ramach przedsięwzięć inwestycyjnych realizowanych **w zakładach prowadzących wyłącznie skup mleka** kredyt może zostać udzielony na sfinansowanie następujących nakładów:
- 1) zakup, z przeznaczeniem dla producentów mleka:
    - a) dojarek i schładzarek,
    - b) krów i jałowic hodowlanych posiadających świadectwo pochodzenia zgodnie z obowiązującą dokumentacją hodowlaną,
    - c) urządzeń do zbioru i przygotowania pasz,
  - 2) zakup urządzeń do wprowadzania systemów kontroli jakości w produkcji i skupie mleka,
  - 3) zakup chłodni służących do skupu mleka,
  - 4) zakup samochodów cystern do zbioru mleka,

- 5) zakup budynków wraz z wyposażeniem oraz zakup gruntów pod tymi budynkami, służących do skupu mleka – jeżeli sprzedaż majątku następuje w wyniku prowadzonego postępowania upadłościowego,
  - 6) finansowanie kosztów ogólnych, o ile nie przekraczają 12% całkowitych kosztów przedsięwzięcia, w zakresie:
    - a) opłat za usługi (honoraria architektów, inżynierów, konsultantów, studia wykonalności),
    - b) opłat sądowych i notarialnych,
    - c) patentów, licencji,
    - d) szkoleń i ekspertyz związanych z systemem HACCP – ustawa z dnia 11 maja 2001 r. o warunkach zdrowotnych żywności i żywienia (Dz. U. z 2005 r. Nr 31, poz. 265 ze zm.).
7. W ramach przedsięwzięć inwestycyjnych realizowanych w **zakładach produkujących sery topione** kredyt może zostać udzielony na sfinansowanie następujących nakładów:
- 1) modernizacja zakładów produkcji serów topionych w celu dostosowania ich do standardów sanitarno-weterynaryjnych Unii Europejskiej, modernizacja dotyczy wyłącznie obiektów lub budynków będących własnością zakładów produkcji serów topionych,
  - 2) zakup maszyn i urządzeń do produkcji serów topionych,
  - 3) zakup maszyn i urządzeń do produkcji opakowań, o ile są one uzupełnieniem linii technologicznej do produkcji serów topionych i wytwarzane na ww. maszynach i urządzeniach opakowania nie są przedmiotem odrębnej sprzedaży przez kredytobiorcę,
  - 4) zakup urządzeń do wprowadzania systemów kontroli jakości w produkcji serów topionych obejmujący zakup nowoczesnej aparatury elektronicznej do badania jakości półproduktów oraz produktów gotowych, gromadzenia i przekazywania informacji,
  - 5) budowa i modernizacja dróg łączących teren zakładu z siecią dróg publicznych,
  - 6) budowa i modernizacja dróg wewnętrznych,
  - 7) utwardzanie placów,
  - 8) budowa ogrodzeń,
  - 9) modernizacja i adaptacja laboratoriów badania surowca w zakładach przetwórstwa mleka oraz zakup niezbędnego wyposażenia,
  - 10) dokończenie inwestycji w zakresie budowy, modernizacji lub adaptacji, o których mowa w ust. 7,
  - 11) finansowanie kosztów ogólnych, o ile nie przekraczają 12% całkowitych kosztów przedsięwzięcia, w zakresie:
    - a) opłat za usługi (honoraria architektów, inżynierów, konsultantów, studia wykonalności),
    - b) opłat sądowych i notarialnych,
    - c) patentów, licencji,
    - d) szkoleń i ekspertyz związanych z systemem HACCP – ustawa z dnia 11 maja 2001 r. o warunkach zdrowotnych żywności i żywienia (Dz. U. z 2005 r. Nr 31, poz. 265 ze zm.).
8. W ramach przedsięwzięć inwestycyjnych realizowanych przez **laboratorium referencyjne lub podmioty tworzące laboratoria badania mleka podejmujące działania dla uzyskania akredytacji** kredyt może zostać udzielony na sfinansowanie następujących nakładów:
- 1) zakup aparatury niezbędnej do badania mleka: składu chemicznego, jakości mikrobiologicznej, liczby komórek somatycznych, wykrywania zanieczyszczeń, substancji hamujących, zafałszowań mleka itp.,
  - 2) zakup sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem do rejestracji wyników oceny mleka,

- 3) zakup nowoczesnej aparatury do badania jakości półproduktów oraz produktów gotowych z mleka,
- 4) zakup, budowa, adaptacja i modernizacja budynków i pomieszczeń,
- 5) dokończenie inwestycji w zakresie budowy, modernizacji lub adaptacji, o których mowa w ust. 8,
- 6) finansowanie kosztów ogólnych, o ile nie przekraczają 12% całkowitych kosztów przedsięwzięcia, w zakresie:
  - a) opłat za usługi (honoraria architektów, inżynierów, konsultantów, studia wykonalności),
  - b) opłat sądowych i notarialnych,
  - c) patentów, licencji,
  - d) szkoleń i ekspertyz związanych z systemem HACCP – ustawa z dnia 11 maja 2001 r. o warunkach zdrowotnych żywności i żywienia (Dz. U. z 2005 r. Nr 31, poz. 265 ze zm.).
9. Zakup środków trwałych wymienionych w grupie 28.11.23 PKWiU, które zostały wyprodukowane wcześniej niż trzy lata przed datą zakupu, uzależniony jest od pozytywnej oceny stanu technicznego konstrukcji przez uprawnionego rzeczoznawcę.
10. Przedsięwzięcia, o których mowa w ust. 4, mogą być realizowane wyłącznie w gospodarstwach rolnych własnych lub dzierżawionych w okresach wieloletnich. Przez dzierżawę w okresie wieloletnim należy rozumieć umowę dzierżawy zawartą na okres dłuższy niż 3 lata i trwającą co najmniej do końca okresu kredytowania. Umowa dzierżawy musi być zawarta na piśmie i powinna w sposób nie budzący wątpliwości określać datę jej zawarcia i czas jej trwania. Budowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja budynków lub budowli w nieruchomościach dzierżawionych wymaga uzyskania zgody właściciela na realizację inwestycji.
11. Kredyt nie może zostać przeznaczony w szczególności na:
  - 1) zakup maszyn, urządzeń i inwentarza jeżeli umowa zostaje zawarta:
    - a) pomiędzy małżonkami,
    - b) pomiędzy rolnikiem a następcą, którym jest zstępny, przysposobiony lub pasierb, jeśli umowa ta stanowi spełnienie warunków do otrzymania emerytury (renty) rolniczej w pełnej wysokości lub renty strukturalnej,
  - 2) spłatę wcześniej zaciągniętych kredytów,
  - 3) spłatę należności, których termin płatności minął przed dniem zawarcia umowy kredytu,
  - 4) finansowanie remontów,
  - 5) realizację przedsięwzięć, do których stosowana jest lub będzie pomoc ze środków publicznych w formie dotacji, pożyczek lub kredytów udzielanych przedsiębiorcom na warunkach korzystniejszych od oferowanych im na rynku, dokapitalizowania oraz zbycia lub oddania do korzystania mienia będącego własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego i ich związków - na warunkach korzystniejszych od oferowanych na rynku,
  - 6) zakup maszyn, urządzeń i narzędzi rolniczych, które zostały wyprodukowane wcześniej niż trzy lata przed datą zakupu (z wyłączeniem „Konstrukcji budowlanych stalowych pozostałych osobno nie wymienionych” mieszczących się w grupie 28.11.23 PKWiU) lub były już przedmiotem obrotu z zastosowaniem preferencji państwowych,
  - 7) zakup budynków i samochodów, które po dniu 19.01.1994 r. były przedmiotem obrotu z zastosowaniem preferencji państwowych, z zastrzeżeniem ust. 17.
12. Przez maszyny, urządzenia lub narzędzia rolnicze należy rozumieć środki trwałe wymienione w działach: 28, 29, 34 i 35 Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług określonej

w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 kwietnia 2004 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług (PKWiU) (Dz. U. Nr 89, poz. 844), które będą wykorzystywane do prowadzenia działalności w gospodarstwie rolnym, dziale specjalnym produkcji rolnej lub zakładzie świadczącym usługi dla rolnictwa.

13. W przypadku budynków, używanych maszyn, urządzeń, narzędzi rolniczych lub samochodów kredytobiorca zobowiązany jest przedstawić w banku oświadczenie sprzedającego, czy po dniu 19.01.1994 r. były one przedmiotem obrotu z zastosowaniem preferencji państwowych.
14. Przedsięwzięcie może być realizowane przy udziale tylko jednej linii kredytowej z dopłatami ARiMR.
15. Kredyt może zostać przeznaczony na zakup nieruchomości, która będzie stanowiła współwłasność kilku osób, pod warunkiem, że każda z tych osób będzie spełniać wszystkie wymogi określone w niniejszych zasadach.
16. Kredyt może zostać przeznaczony na urządzenie istniejącego gospodarstwa rolnego stanowiącego współdzierżawę lub współwłasność dwu lub więcej osób, również w sytuacji, gdy wymogi określone w niniejszych zasadach spełnia tylko jedna z tych osób, przy czym wówczas:
  - a) o kredyt występuje osoba spełniająca wszystkie wymogi określone w niniejszych zasadach,
  - b) współmałżonek wnioskodawcy oraz pozostali współdzierżawcy lub współwłaściciele i ich współmałżonkowie powinni wyrazić pisemną zgodę na realizację przedsięwzięcia oraz na warunki jego kredytowania,
  - c) pozostali współdzierżawcy lub współwłaściciele powinni zostać zobowiązani przez bank do udzielenia kredytobiorcy poręczenia lub przystąpić do długu w charakterze solidarnych dłużników.
17. Kredyt może zostać przeznaczony na zakup budynków, które zostały zakupione, wybudowane, zmodernizowane, zaadaptowane lub wyposażone przy udziale kredytu z dopłatami ARiMR do oprocentowania, przy czym jeżeli kredyt nie został jeszcze spłacony, to w przypadku, gdy:
  - 1) sprzedaż następuje w okresie do 5 lat od dnia udzielenia kredytu:
    - a) kwotę kredytu należy pomniejszyć o wysokość udzielonego wcześniej kredytu, a kupujący zobowiązany jest przejąć dług z tytułu tego kredytu lub
    - b) sprzedający nie będzie otrzymywał dopłat do niespłaconej części kredytu,
  - 2) sprzedaż następuje po upływie 5 lat od dnia udzielenia kredytu - sprzedający nie będzie otrzymywał dopłat do niespłaconej części kredytu.

Rozdział II

Podmioty mogące ubiegać się o kredyt

O kredyt mogą ubiegać się osoby fizyczne, posiadające pełną zdolność do czynności prawnych, z wyłączeniem emerytów i rencistów, osoby prawne oraz jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej.

Rozdział III

Warunki udzielenia kredytu

1. Jeżeli kredytobiorcą jest podmiot będący podatnikiem podatku od towarów i usług VAT przy rozliczaniu kredytu z dopłatami ARiMR uwzględnia się wartość faktury pomniejszoną o podatek od towarów i usług VAT. Wartość podatku VAT należy wówczas wyliczyć

z wartości przedsięwzięcia inwestycyjnego finansowanego przy udziale kredytu z linii BR/15. W przypadku rolników objętych zryczałtowanym systemem zwrotu podatku VAT, przy rozliczaniu kredytu uwzględnia się wartość faktury brutto.

2. Kwota kredytu nie może przekraczać:
  - 1) 80% wartości nakładów inwestycyjnych składających się na przedsięwzięcie realizowane przez podmiot w gospodarstwie lub gospodarstwach rolnych nie więcej niż 4 mln zł,
  - 2) 70% wartości nakładów inwestycyjnych na przedsięwzięcia w zakresie skupu mleka bezpośrednio od producentów oraz przedsięwzięć realizowanych przez laboratoria referencyjne lub podmioty tworzące laboratoria badania mleka podejmujące działania dla uzyskania akredytacji, nie więcej jednak niż 4 mln zł,
  - 3) 70% wartości nakładów inwestycyjnych na działy specjalne produkcji rolnej nie więcej niż 8 mln zł,
  - 4) 70% wartości nakładów inwestycyjnych w przetwórstwie mleka na przedsięwzięcia w zakresie dostosowania prowadzonej działalności do wymogów sanitarnych i weterynaryjnych, obowiązujących w Unii Europejskiej, lub na wprowadzenie nowych technologii, nie więcej niż 16 mln zł,
  - 5) łączna kwota kredytów udzielonych jednemu podmiotowi na realizację równocześnie kilku przedsięwzięć wymienionych w pkt 1) - 2) nie może przekroczyć 4 mln zł,
  - 6) łączna kwota kredytów udzielonych jednemu podmiotowi na realizację równocześnie kilku przedsięwzięć wymienionych w pkt 1) - 3) nie może przekroczyć 8 mln zł,
  - 7) łączna kwota kredytów udzielonych jednemu podmiotowi na realizację równocześnie kilku przedsięwzięć wymienionych w pkt 1) - 4) nie może przekroczyć 16 mln zł.
3. Dla podmiotów zobowiązanych do sporządzania na podstawie odrębnych przepisów bilansów skonsolidowanych, wysokość kwoty kredytu ustala się dla podmiotu dominującego (jednostki dominującej) i jednostek zależnych łącznie.
4. W przypadku, gdy wnioskodawca korzysta z kredytów inwestycyjnych objętych dopłatami ARiMR do oprocentowania suma zaciągniętych kredytów oraz kredytu z linii BR/15 nie może przekroczyć kwoty:
  - 1) 4 mln zł dla podmiotu, który korzysta z kredytów na przedsięwzięcia realizowane w gospodarstwie lub gospodarstwach rolnych, usługach dla rolnictwa,
  - 2) 8 mln zł dla podmiotu, który korzysta z kredytów na przedsięwzięcia realizowane w działach specjalnych produkcji rolnej, przetwórstwie rolno-spożywczym, działalnościach pozarolniczych (linia MP), z zastrzeżeniem pkt 3),
  - 3) 16 mln zł dla podmiotu, który korzysta z kredytów na przetwórstwo mięsa, mleka lub ziemniaków na skrobię na przedsięwzięcia w zakresie dostosowania prowadzonej działalności do wymogów sanitarnych i weterynaryjnych, obowiązujących w Unii Europejskiej, lub na wprowadzenie nowych technologii.
5. Kredytobiorca, który uzyskał kredyt lub kredyty z dopłatami ARiMR na przedsięwzięcia inwestycyjne w maksymalnej kwocie, o której mowa w ust. 2 i ust. 4 do czasu całkowitej jego lub ich spłaty nie może uzyskać kolejnego kredytu z dopłatami ARiMR.
6. Różnica między wartością przedsięwzięcia inwestycyjnego, a kwotą udzielonego kredytu stanowi udział własny kredytobiorcy.
7. Posiadanie udziału własnego musi zostać udokumentowane przez inwestora przed podpisaniem umowy kredytu w sposób wiarygodny dla Banku. Forma w jakiej zostanie wniesiony udział własny oraz jego wartość muszą zostać w sposób szczegółowy określone w planie przedsięwzięcia i umowie kredytu.

8. Oprocentowanie kredytu jest zmienne i nie może wynosić więcej niż 1,5 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym.
9. Dopłaty ARiMR do oprocentowania nie mogą przekraczać:
  - 1) kwoty odsetek naliczonych w wysokości 1,2125 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski, z zastrzeżeniem pkt 2) oraz ust. 12a,
  - 2) kwoty odsetek naliczonej w wysokości 1,30 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w przypadku przedsięwzięć w zakresie:
    - a) nowych technologii produkcji zapewniających wysoką jakość produktu,
    - b) dostosowania produkcji do wymogów sanitarnych, ochrony środowiska i utrzymywania zwierząt.
10. W przypadku kredytów udzielonych w okresie od dnia 1 stycznia 2003 r. do dnia 27 września 2003 r. Agencja może zwiększyć dopłaty do oprocentowania w odniesieniu do niespłaconej części kredytu na warunkach określonych w ust. 8, ust. 9 pkt 1) i ust. 12, o ile Bank stwierdzi, że:
  - 1) przedsięwzięcia realizowane lub zrealizowane przez kredytobiorców spełniają warunki określone w niniejszym dziale,
  - 2) kredyt jest spłacany zgodnie z warunkami umowy kredytu.
11. Zwiększone dopłaty, o których mowa w ust. 10, są stosowane od dnia podpisania przez Bank z kredytobiorcą stosownego aneksu do umowy kredytu.
12. Kredytobiorca, z zastrzeżeniem ust. 12a, płaci oprocentowanie w dotychczasowej wysokości, nie wyższej jednak niż 0,65 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od Banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym, nie mniej jednak niż:
  - a) 0,2875 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od Banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym dla kredytów udzielonych do dnia 31 grudnia 2002 r.,
  - b) 2% w stosunku rocznym dla kredytów udzielonych po dniu 31 grudnia 2002 r.
  - c) 1% w przypadku przedsięwzięć, o których mowa w ust. 9 pkt 2).
- 12a. Bank na wniosek Kredytobiorcy może zastosować zawieszenie spłaty rat kapitału w celu wznowienia produkcji w gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej, określonych w rozdz. I ust. 2 pkt 1) i 2), po wystąpieniu szkód spowodowanych przez powódź, obsunięcie się ziemi lub huragan w 2010 r. Odsetki w części oprocentowania należnego Kredytobiorcy, w okresie zawieszenia płacone są przez Agencję przez okres nie dłuższy niż 2 lata licząc od dnia zawieszenia przez Bank spłaty rat kapitału kredytu bankowego, przy czym:
  - 1) okres zawieszenia spłaty kapitału nie może być dłuższy niż 2 lata, a po zakończeniu okresu zawieszenia Kredytobiorca:
    - a) będzie płacił oprocentowanie w wysokości określonej w ust.12,
    - b) zobowiązany będzie do zwrotu kwoty odsetek wypłaconych przez ARiMR za kredytobiorcę (bez odsetek ustawowych) w okresie zawieszenia spłaty kapitału,
  - 2) potwierdzeniem wystąpienia w gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej szkód jest przedłożona przez kredytobiorcę w Banku opinia wojewody zawierająca określenie zakresu i wysokości szkód oszacowanych przez komisję powołaną przez wojewodę.

- 3) wraz z zawieszeniem spłaty rat kapitału Bank może zastosować wydłużenie okresu kredytowania, o którym mowa w ust. 28 pkt 2.
- 12b. Bank na wniosek kredytobiorcy może zastosować zawieszenie spłaty rat kapitału w związku z wprowadzeniem ograniczeń handlowych. Odsetki w części oprocentowania należnego Kredytobiorcy, w okresie zawieszenia, płacone są przez Agencję przez okres nie dłuższy niż 2 lata, licząc od dnia zawieszenia przez bank spłaty rat kapitału kredytu bankowego, przy czym:
- 1) okres zawieszenia spłaty kapitału nie może być dłuższy niż 2 lata a po zakończeniu okresu zawieszenia Kredytobiorca:
    - a) będzie płacił odsetki od kredytu w wysokości określonej w ust. 12,
    - b) zobowiązany będzie do zwrotu kwoty odsetek wypłaconych przez ARiMR za kredytobiorcę (bez odsetek ustawowych) w okresie zawieszenia spłaty kapitału.
  - 2) Kredytobiorca zobowiązany jest do złożenia w banku wniosku o zawieszenie spłaty zawierającego uzasadnienie,
  - 3) wraz z zawieszeniem spłaty rat kapitału bank może zastosować wydłużenie okresu kredytowania, o którym mowa w ust. 28, pkt 2).
13. Przez nową technologię produkcji zapewniającą wysoką jakość produktu należy rozumieć technologię nową w porównaniu do technologii już stosowanych.
14. Przez wysoką jakość produktu rozumie się wymagania w zakresie jakości handlowej, jakie powinny spełniać artykuły rolno-spożywcze wprowadzane do obrotu, określone w ustawie z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych rolno-spożywczych (Dz. U. z 2005 r. Nr 187, poz. 1577 ze zm.).
15. Przez wymogi sanitarne dla produkcji zwierzęcej rozumie się wymagania weterynaryjne określone w:
- 1) ustawie z dnia 16 grudnia 2005 r. o wymaganiach weterynaryjnych dla produktów pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. Nr 17, poz. 127),
  - 2) ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. Nr 69, poz. 625 ze zm.),
  - 3) rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 sierpnia 2004 r. w sprawie wymagań weterynaryjnych dla mleka oraz produktów mlecznych (Dz. U. Nr 188, poz. 1946).
16. Przez wymogi ochrony środowiska rozumie się wymogi określone w:
- 1) ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 ze zm.),
  - 2) rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. Nr 257, poz. 2573 ze zm.),
  - 3) rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz. U. Nr 122, poz. 1055),
  - 4) ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 100, poz. 1085 ze zm.),
  - 5) ustawie z dnia 26 lipca 2000 r. o nawozach i nawożeniu (Dz. U. Nr 89, poz. 991 ze zm.),
  - 6) rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 26 września 2003 r. w sprawie późniejszych terminów do uzyskania pozwolenia zintegrowanego (Dz. U. Nr 177, poz. 1736),

- 7) rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 1 czerwca 2001 r. w sprawie szczegółowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania (Dz. U. Nr 60, poz. 616).
17. Przez wymogi związane z utrzymywaniem zwierząt gospodarskich rozumie się wymogi obowiązujące gospodarstwa rolne określone w:
- 1) ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2003 r. Nr 106, poz. 1002 ze zm.),
  - 2) rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 września 2003 r. w sprawie minimalnych warunków utrzymywania poszczególnych gatunków zwierząt gospodarskich (Dz. U. Nr 167, poz. 1629 ze zm.).
18. Podmioty realizujące przedsięwzięcia związane z wprowadzaniem nowych technologii produkcji zwierzęcej i roślinnej lub przetwórstwa rolno-spożywczego zapewniających wysoką jakość produktu zobowiązane są po zrealizowaniu przedsięwzięcia, w ciągu 30 dni kalendarzowych od wytworzenia produktu do zwrócenia się do Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych z wnioskiem o przeprowadzenie oceny zgodnie z art. 31 ustawy, o której mowa w ust. 14. Wydane świadectwo kredytobiorca zobowiązany jest złożyć w Banku w terminie 30 dni kalendarzowych od daty jego wydania.
19. Podmioty realizujące przedsięwzięcia związane z dostosowaniem produkcji do obowiązujących wymogów sanitarnych, ochrony środowiska i utrzymywania zwierząt zobowiązane są po zrealizowaniu przedsięwzięcia, w ciągu 30 dni kalendarzowych od uzyskania finalnego produktu do uzyskania zaświadczenia inspektora weterynarii oraz ochrony środowiska (o ile zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa w danym przypadku zaświadczenie takie jest wymagane) o dostosowaniu produkcji do ww. wymogów. Zaświadczenie takie kredytobiorca zobowiązany jest złożyć w Banku w terminie 30 dni kalendarzowych od daty jego wydania.
20. Kredyt może zostać udzielony maksymalnie na 8 lat.
21. Termin spłaty kredytu (kapitału lub odsetek) może przypadać wyłącznie w dzień roboczy dla banku.
22. Karencja w spłacie kapitału nie może przekroczyć 3 lat. Okres karencji liczy się od dnia zawarcia umowy kredytu do dnia spłaty pierwszej raty kapitału określonej w umowie kredytu.
23. Podmioty realizujące przedsięwzięcia w **gospodarstwach rolnych produkujących mleko krowie** zobowiązane są do:
- 1) sporządzenia planu przedsięwzięcia inwestycyjnego zawierającego m. in. wiarygodny program rozwoju gospodarstwa doprowadzający do zakończenia realizacji inwestycji i uzyskania zaświadczenia powiatowego lekarza weterynarii o spełnieniu wymagań sanitarno-weterynaryjnych, uprawniającego do produkcji i sprzedaży mleka, najpóźniej do końca 2007 r., pozytywnie zaopiniowanego przez Inspekcję Weterynaryjną a następnie realizowanego w oparciu o kredyt z dopłatą do oprocentowania ARiMR,
  - 2) prowadzenia oceny wartości użytkowej bydła,
  - 3) zawarcia umów długoterminowych z podmiotem przetwarzającym mleko lub z podmiotem prowadzącym wyłącznie skup mleka na okres realizacji programu, ale nie krócej niż 5 lat.

24. Podmioty realizujące przedsięwzięcia w **przetwórstwie mleka lub półproduktów mlecznych na produkty mleczarskie** zobowiązane są do:
- 1) sporządzenia planu przedsięwzięcia inwestycyjnego zawierającego m. in. wiarygodny program rozwoju przetwórstwa mleka wraz z rozwojem bazy surowcowej wyłącznie w oparciu o gospodarstwa specjalizujące się w produkcji mleka, doprowadzający do zakończenia realizacji inwestycji i uzyskania zaświadczenia powiatowego lekarza weterynarii o spełnieniu wymagań sanitarno-weterynaryjnych najpóźniej do końca 2007 r. i pozytywnie zaopiniowanego przez Inspekcję Weterynaryjną, a następnie realizowanego w oparciu o kredyt z dopłatą do oprocentowania ARiMR,
  - 2) zawarcia umów długoterminowych z gospodarstwami produkującymi mleko lub z podmiotami prowadzącymi wyłącznie skup mleka, na okres realizacji programu, ale nie krócej niż 5 lat.
25. Podmioty prowadzące **wyłącznie skup mleka** zobowiązane są do:
- 1) zawarcia umów długoterminowych z gospodarstwami produkującymi mleko na okres realizacji programu, ale nie krócej niż 5 lat,
  - 2) zawarcia umów długoterminowych z podmiotami przetwarzającymi mleko lub półprodukty mleczne na produkty mleczarskie.
26. Podmioty prowadzące wyłącznie skup mleka mogą dokonywać skupu z gospodarstw, które sporządzą wiarygodny program rozwoju gospodarstwa, doprowadzający do zakończenia realizacji inwestycji i uzyskania zaświadczenia powiatowego lekarza weterynarii o spełnieniu wymagań sanitarno-weterynaryjnych, uprawniającego do produkcji i sprzedaży mleka, najpóźniej do końca 2007 r. i pozytywnie zaopiniowany przez Inspekcję Weterynaryjną a następnie realizowany w oparciu o kredyt z dopłatą do oprocentowania ARiMR.
27. Podmioty produkujące sery topione zobowiązane są do sporządzenia wiarygodnego programu rozwoju produkcji serów topionych, doprowadzającego do zakończenia realizacji inwestycji i uzyskania zaświadczenia powiatowego lekarza weterynarii o spełnieniu wymagań sanitarno-weterynaryjnych najpóźniej do końca 2007 r. i pozytywnie zaopiniowany przez Inspekcję Weterynaryjną a następnie realizowany w oparciu o kredyt z dopłatą do oprocentowania ARiMR.
28. W okresie objętym umową kredytu Bank, z zastrzeżeniem ust. 29 i 30, może:
- 1) stosować prolongatę spłaty rat kapitału i odsetek,
  - 2) wydłużyć okres kredytowania poza przewidziany w umowie kredytu, pod warunkiem poinformowania o tym ARiMR.
29. Okres od dnia udzielenia kredytu do całkowitej jego spłaty wraz z odsetkami nie może przekroczyć:
- 1) 8 lat, z zastrzeżeniem pkt 2),
  - 2) 15 lat – w przypadku kredytów udzielonych do dnia 31.12.2004 r. na przedsięwzięcia realizowane w gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej, które w latach 2001-2004 zostały co najmniej dwukrotnie poszkodowane w wyniku klęsk żywiołowych, o ile komisje powołane przez wojewodę dokonały szacunku start powstałych w wyniku tych klęsk,
  - 3) okresy spłaty, o których mowa w pkt. 1), 2) mogą zostać wydłużone przez Bank maksymalnie o 3 lata w przypadku wystąpienia nieprzewidzianych, losowych i niezawinionych przez kredytobiorcę okoliczności uniemożliwiających terminową spłatę kredytu, w szczególności związanych ze skutkami kryzysu finansowego. Okoliczności te powinny być ustalane w odniesieniu do każdej indywidualnej sprawy,

z uwzględnieniem wpływu na te okoliczności kredytobiorcy np. długotrwała niezdolność do pracy, udokumentowany brak zapłaty za dostarczone produkty rolne, poniesienie szkód w wyniku choroby zwierząt lub z powodu złych warunków atmosferycznych (w tym przypadku oszacowanie szkód dokonywane jest przez komisję powołaną przez wojewodę) itp.

30. W przypadku prolongaty spłaty rat kapitału i odsetek oraz wydłużania okresu kredytowania nie wymaga się sporządzenia zmian do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinii Ośrodka Doradztwa Rolniczego, zwanego dalej ODR.
31. Bank nie może stosować kapitalizacji odsetek lub pobierać ich z góry.
32. Bank zobowiązany jest do ustanowienia odpowiedniego prawnego zabezpieczenia.

Rozdział IV

Warunki stosowania dopłat

1. Dopłaty są stosowane, gdy kredytobiorca:
  - 1) spełnia wszystkie wymogi tej linii kredytowej,
  - 2) dokonuje w pełnej wysokości spłat rat kapitału i odsetek w terminach ustalonych w umowie kredytu z uwzględnieniem dodatkowo 7-dniowego okresu na spłatę należności.
2. Dopłaty podlegają zwrotowi wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia ich wpływu do Banku, a dalsze dopłaty nie są stosowane, z zastrzeżeniem ust. 3 - 8 i 12, gdy kredytobiorca:
  - 1) nie zrealizuje przedsięwzięcia inwestycyjnego lub nie uruchomi działalności zgodnie z planem przedsięwzięcia pozytywnie zaopiniowanym przez ODR oraz umową kredytu,
  - 2) trwale zaprzestanie prowadzenia przedsięwzięcia (działalności) przed upływem okresu kredytowania lub trwale zaprzestanie obsługi kredytu (z zastrzeżeniem ust. 2a i 32),
  - 3) wykorzysta kredyt niezgodnie z przeznaczeniem określonym w planie przedsięwzięcia i umowie kredytu,
  - 4) nie udokumentuje w terminie 3 miesięcy od dnia pobrania środków finansowych z rachunku kredytowego wydatków poniesionych na cele inwestycyjne zgodnie z regulaminem kredytowania obowiązującym w danym Banku w oparciu o:
    - a) faktury VAT,
    - b) faktury VAT RR,
    - c) akty notarialne,
    - d) umowy sprzedaży,
    - e) rachunki wystawione zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 ze zm.),
    - f) w przypadku zakupów poza Wspólnotą Europejską również zapłacone faktury i rachunki wraz z dokumentami odprawy celnej SAD,
  - 5) nie udokumentuje wniesienia udziału własnego w sposób wiarygodny dla Banku,
  - 6) sprzeda w okresie kredytowania lub po okresie kredytowania i przed upływem 5 lat od dnia nabycia, bez zgody Banku budynki, budowle, maszyny, urządzenia nabyte, wybudowane, zmodernizowane lub zaadaptowane za kredyt,
  - 7) zmieni kierunek produkcji rolnej, działu specjalnego w okresie kredytowania bez uprzedniej zgody banku (z zastrzeżeniem ust. 32).
- 2a. Za trwale zaprzestanie prowadzenia działalności, o którym mowa w ust. 2 pkt 2), nie uznaje się rezygnacji z chowu lub hodowli świń po wydaniu przez powiatowego lekarza weterynarii decyzji nakazującej zabicie świń utrzymywanych w gospodarstwie lub poddanie ich ubojowi oraz zakazującej wprowadzania do gospodarstwa

- i utrzymywania w nim zwierząt gatunków wrażliwych przez okres obowiązywania „Programu bioasekuracji mającego na celu zapobieganie szerzeniu się afrykańskiego pomoru świń” na lata 2015-2018. Brak wznowienia działalności produkcyjnej po zakończeniu „Programu bioasekuracji...” skutkować będzie zaprzestaniem stosowania dalszych dopłat do oprocentowania kredytu.
3. W przypadku czasowego w ocenie Banku zaprzestania prowadzenia przedsięwzięcia (działalności) lub obsługi kredytu z przyczyn niezależnych od kredytobiorcy, przy jednoczesnym spełnieniu wszystkich wymogów linii, dopłaty nie są stosowane przez ten okres, z zastrzeżeniem ust. 3a.
  - 3a. Postanowienia ust. 3 w zakresie czasowego zaprzestania prowadzenia działalności nie dotyczą:
    - 1) sytuacji wznowiania przez kredytobiorcę produkcji prowadzonej w gospodarstwie rolnym lub dziale specjalnym produkcji rolnej w ramach działalności określonych w rozdz. I ust. 2 pkt 1) i 2), w których wystąpiły szkody spowodowane przez suszę, grad, deszcz nawalny, ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne, powódź, huragan, piorun, obsunięcie się ziemi lub lawinę, pod warunkiem przedłożenia w Banku opinii wojewody zawierającej określenie zakresu i wysokości szkód oszacowanych przez komisję powołaną przez wojewodę właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkód.
    - 2) czasowego zaprzestania chowu lub hodowli świń, pod warunkiem przedłożenia w banku decyzji powiatowego lekarza weterynarii nakazującej zabicie świń utrzymywanych w gospodarstwie lub poddanie ich ubojowi oraz zakazującej wprowadzania do gospodarstwa i utrzymywania w nim zwierząt z gatunków wrażliwych przez okres obowiązywania „Programu bioasekuracji mającego na celu zapobieganie szerzeniu się afrykańskiego pomoru świń” na lata 2015-2018.
  4. Jeżeli kredytobiorca wznowi prowadzenie przedsięwzięcia (działalności) lub obsługę kredytu dopłaty stosowane są od dnia wznowienia prowadzenia przedsięwzięcia (działalności) lub obsługi kredytu.
  5. W przypadku, gdy trwale zaprzestanie prowadzenia działalności lub trwale zaprzestanie obsługi kredytu nastąpiło po upływie pięciu lat od dnia udzielenia kredytu i umowa kredytu nadal obowiązuje, od dnia tego zaprzestania dopłaty nie są stosowane a udzielone dopłaty nie podlegają zwrotowi, o ile:
    - 1) przedsięwzięcie zostało zrealizowane i działalność była prowadzona zgodnie z umową kredytu,
    - 2) w dalszym okresie kredytowania oprocentowanie kredytu nie będzie wyższe niż wynikające z umowy zawartej pomiędzy ARiMR a Bankiem.
  6. Jeżeli część kredytu wykorzystano niezgodnie z przeznaczeniem lub nie udokumentowano poniesionych wydatków w terminie, a także jeżeli przedsięwzięcie inwestycyjne nie zostało zrealizowane w całości, dopłaty podlegają zwrotowi wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia ich wpływu do Banku w takiej części, jaka odpowiada udziałowi nieprawidłowo wykorzystanych środków lub nieudokumentowanych wydatków w kwocie wykorzystanego kredytu, pod warunkiem, że cel założony w planie przedsięwzięcia i umowie kredytu został osiągnięty. Oceny, czy założony cel został osiągnięty dokonuje Bank.
  - 6a Przepis ust. 6 stosuje się, jeżeli umowa kredytu nadal obowiązuje niezależnie od tego, kiedy miało miejsce niezgodne z przeznaczeniem wykorzystanie kredytu lub nieterminowe udokumentowanie kredytu.

- 6b. Dalsze dopłaty - przypadające na kwotę kredytu wykorzystaną zgodnie z przeznaczeniem i udokumentowaną w terminie - mogą być stosowane wyłącznie po dokonaniu zwrotu dopłat w części, o której mowa w ust. 6, oraz poinformowaniu ARiMR o powstaniu należności i dokonaniem zwrocie dopłat w trybie określonym w umowie zawartej pomiędzy ARiMR a Bankiem.
- 6c. W przypadku, gdy wartość kredytu wykorzystanego niezgodnie z przeznaczeniem lub wartość wydatków nieudokumentowanych w terminie przekracza 10% wartości wykorzystanego kredytu lub przedsięwzięcie inwestycyjne nie zostało zrealizowane w całości, od dnia zastosowania przepisu ust. 6 wykluczona zostaje możliwość ubiegania się o kredyt inwestycyjny z dopłatami ARiMR do oprocentowania przez kolejne trzy lata licząc od ww. dnia.
- 6d. W ciągu 30 dni od zastosowania przepisu ust. 6 Bank zobowiązany jest do pisemnego poinformowania ARiMR o tym fakcie.
7. Przepis ust. 6 stosuje się również, jeżeli termin udokumentowania wydatków został wydłużony na podstawie ust. 8.
8. W przypadku, gdy z przyczyn w ocenie Banku niezależnych od kredytobiorcy wydatki nie zostaną udokumentowane w terminie 3 miesięcy od dnia pobrania środków finansowych z rachunku kredytowego, Bank, z zastrzeżeniem ust. 9, może wyrazić zgodę na wydłużenie tego terminu nie więcej niż o 3 miesiące sporządzając stosowny aneks do umowy kredytu. Dopłaty ARiMR w odniesieniu do kwoty kredytu, której wydatkowanie nie zostało udokumentowane, nie są stosowane za okres od dnia następującego po upływie 3 miesięcy od pobrania środków finansowych z rachunku kredytowego do dnia udokumentowania wydatków.
9. Jeżeli termin, o którym mowa w ust. 2 pkt 4), upłynął przed dniem 6 stycznia 2004 r., a nieudokumentowanie wydatków nastąpiło z przyczyn niezależnych od kredytobiorcy, Agencja może wyrazić zgodę na dalsze stosowanie dopłat, pod warunkiem, że:
- 1) wydatki zostały udokumentowane w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od upływu terminu określonego w ust. 2 pkt 4),
  - 2) w żadnym momencie przed wyrażeniem zgody nie zachodziły inne przesłanki do zwrotu dopłat przez kredytobiorcę,
  - 3) przedsięwzięcie zostało zrealizowane lub jest realizowane zgodnie z planem przedsięwzięcia oraz umową kredytu,
  - 4) umowa kredytu nadal obowiązuje,
  - 5) dopłaty za okres od dnia następującego po terminie, o którym mowa w ust. 2 pkt 4), nie były pobierane lub zostały zwrócone wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia ich wpływu do Banku.
10. Bank występuje do ARiMR o wyrażenie zgody przewidzianej w ust. 9 przesyłając opinię, której wzór został określony w Dziale XVII.
11. Dopłaty są stosowane od dnia wskazanego przez Agencję jednak nie wcześniej niż od dnia następującego po dniu, w którym Agencja wyraziła zgodę na dalsze ich stosowanie.
12. W przypadku, gdy kredytobiorca zrealizował przedsięwzięcie lecz z powodu wystąpienia okoliczności, o których mowa w ust. 14, trwale zaprzestał prowadzenia działalności lub obsługi kredytu, od dnia zaistnienia tych okoliczności dopłaty nie są stosowane a udzielone dopłaty nie podlegają zwrotowi.
13. Jeżeli okoliczności, o których mowa w ust. 14, wystąpiły przed dniem 30 kwietnia 2004 r.,

udzielone dopłaty nie podlegają zwrotowi:

- 1) jeżeli Agencja stwierdzi, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat,
  - 2) tylko w zakresie, w jakim nie zostały zwrócone do dnia stwierdzenia przez Agencję, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat,
  - 3) jeżeli umowa kredytu obowiązuje w dniu stwierdzenia przez Agencję, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat.
14. Przyczyną trwałego zaprzestania prowadzenia działalności lub obsługi kredytu może być wystąpienie co najmniej jednej z poniższych okoliczności:
- 1) śmierć kredytobiorcy z wyjątkiem sytuacji, w których nastąpiła sukcesja praw i obowiązków wynikających z umowy kredytu,
  - 2) orzeczona stała niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym lub orzeczona trwała całkowita niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników albo trwała niezdolność do pracy orzeczona na podstawie innych przepisów o ubezpieczeniu społecznym uniemożliwiająca prowadzenie działalności, na jaką udzielony został kredyt, z wyjątkiem sytuacji, w których nastąpiła sukcesja praw i obowiązków wynikających z umowy kredytu,
  - 3) wywłaszczenie majątku kredytobiorcy, o ile nie mogło być przewidziane w dniu zawarcia umowy kredytu oraz uniemożliwia dalsze prowadzenie działalności,
  - 4) klęska suszy, gradobicia, nadmiernych opadów atmosferycznych, wymarznienia, powodzi, huraganu, pożaru, plagi gryzoni lub osuwisk ziemi, jeżeli spowodowała szkody w rozmiarach stanowiących zagrożenie dalszego funkcjonowania gospodarstwa, o ile kredytobiorca nie uzyskał w związku z wystąpieniem tej klęski kredytu z linii KL/01 lub KL/02 w terminach określonych w części III dział I lub dział II,
  - 5) masowe zachorowania zwierząt, jeśli stanowią zagrożenie dalszego funkcjonowania gospodarstwa.
15. Wystąpienie okoliczności, o których mowa w ust. 14, należy potwierdzić przedkładając w Banku stosowne dokumenty.
16. Bank zobowiązany jest do poinformowania ARiMR o zastosowaniu ust. 5 i 12.
17. Bank występuje do ARiMR o stwierdzenie, zgodnie z ust. 13, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat przesyłając opinię, której wzór został określony w Dziale XVIII.
18. W przypadku stwierdzenia przez Bank, że kredytobiorca nie dotrzymał warunku określonego w rozdz. III, ust. 18 lub ust. 19, stosownie do realizowanego przedsięwzięcia, dopłaty ARiMR za okres od daty zawarcia umowy kredytu do dnia przedstawienia odpowiedniego dokumentu w Banku obniża się do poziomu określonego w rozdz. III ust. 9 pkt 1).
19. Kwoty udzielonych dopłat, o których mowa w ust. 18, wynikające z różnicy w wysokości dopłat podlegają zwrotowi na rzecz ARiMR bez naliczania odsetek ustawowych po ich wyegzekwowaniu przez Bank.
20. Warunki, o których mowa w rozdz. III, ust. 23, 24, 25, 26, 27 kredytobiorca zobowiązany jest spełniać w całym okresie kredytowania, stosownie do realizowanego przedsięwzięcia.
21. W przypadku stwierdzenia, że kredytobiorca nie dotrzymał warunku określonego w rozdz. III, ust. 23 - 27, stosownie do realizowanego przedsięwzięcia, dopłaty ARiMR za okres 12 miesięcy liczonych od daty zawarcia umowy kredytu lub za kolejny 12-miesięczny okres obniża się do poziomu właściwego dla kredytów, o których mowa w dziale I (Symbol IP).

22. Kwoty udzielonych dopłat, o których mowa w ust. 21, wynikające z różnicy w oprocentowaniu między linią określoną w dziale I (Symbol IP) i linią niniejszą, podlegają zwrotowi na rzecz ARiMR bez naliczania odsetek ustawowych po ich wyegzekwowaniu przez Bank.
23. Kredytobiorca za zgodą Banku może zmienić kierunek produkcji rolnej, działu specjalnego na inny w zakresie produkcji rolnej albo działu specjalnego wymieniony w części I w grupach 01.1, 01.2, 01.30.Z, DS, a w przypadku otrzymania przez kredytobiorcę decyzji, o której mowa w ust. 3a pkt 2), kierunek w zakresie chowu lub hodowli świń w gospodarstwie rolnym na inny zaliczany do działu specjalnego produkcji rolnej wymieniony w części I albo odwrotnie, tj. z chowu lub hodowli świń w ramach działu specjalnego produkcji rolnej na inny kierunek produkcji rolnej, który nie jest działem specjalnym produkcji rolnej, wymieniony w części I.
24. Warunkiem zmiany kierunku, o której mowa w ust. 23, jest sporządzenie zmiany do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego. Zmiana opinii ODR nie jest wymagana.
25. Zmiana kierunku, o której mowa w ust. 23, nie powoduje zaprzestania stosowania dopłat.
26. Zmiana przeznaczenia kredytu lub udziału własnego jest możliwa, o ile wynika z przesłanek ekonomicznych, pod warunkiem, że:
  - 1) nie minął określony w umowie kredytu termin realizacji przedsięwzięcia,
  - 2) zmiana nie spowoduje zwiększenia kwoty kredytu,
  - 3) zmiana została wprowadzona do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego,
  - 4) ODR wydał stosowną zmianę do opinii o planie przedsięwzięcia, w której stwierdził w szczególności, że zmiana przeznaczenia kredytu lub udziału własnego jest uzasadniona, zgodna z niniejszymi zasadami i nie spowoduje przeszkód w realizacji planu przedsięwzięcia inwestycyjnego.
27. Ostateczną decyzję o zmianie przeznaczenia kredytu lub udziału własnego podejmuje Bank sporządzając aneks do umowy kredytu w oparciu o przedstawione przez kredytobiorcę zmiany do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinii ODR.
28. W przypadku, gdy kredytobiorca zrealizował przedsięwzięcie, udokumentował wykorzystanie kredytu i wniesienie udziału własnego, a nie wykorzystał w pełnej wysokości przyznanych środków finansowych, dopuszcza się możliwość przeznaczenia niewykorzystanej części kredytu na zakup innych niż przewidziane w umowie kredytu zwierząt, maszyn i urządzeń technicznych, pod warunkiem sporządzenia zmian do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego, opinii ODR i aneksu do umowy kredytu. Ze zmiany do opinii ODR powinno jednoznacznie wynikać, iż zakup tych środków jest celowy pod względem gospodarczym i ekonomicznym, a także zgodny z postanowieniami niniejszego działu.
29. Bank może wyrazić zgodę na przejęcie całości lub części długu, w przypadku przeniesienia własności lub posiadania całości lub części budynków, budowli, maszyn, urządzeń nabytych, wybudowanych, zmodernizowanych lub zaadaptowanych za kredyt, jeżeli przejmujący dług gwarantuje terminową spłatę rat kapitału i odsetek oraz będzie kontynuował przedsięwzięcie realizowane przez dotychczasowego kredytobiorcę w pełnym zakresie lub proporcjonalnie do przejmowanego długu. W przypadku, gdy przejęcie długu łączy się ze sprzedażą całości lub części budynków, budowli, maszyn, urządzeń nabytych, wybudowanych, zmodernizowanych lub zaadaptowanych za kredyt konieczne jest uzyskanie zgody Banku. Przy zmianie kierunku produkcji przez przejmującego dług stosuje się postanowienia ust. 24.

30. Określony w umowie kredytu termin zakończenia realizacji przedsięwzięcia może zostać przesunięty, z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z rozdz. III ust. 23 pkt. 1), ust. 24 pkt. 1), ust. 26 i ust. 27, jeżeli w ocenie Banku opóźnienie wynika z przyczyn niezależnych od kredytobiorcy. Bank sporządza wówczas stosowny aneks do umowy kredytu. Zmiany nie wymaga natomiast plan przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinia ODR.
31. Bank zobowiązany jest do zamieszczania na dokumentach potwierdzających wykorzystanie kredytu adnotacji: „Dokument został rozliczony w ramach kredytu inwestycyjnego z dopłatami ARiMR do oprocentowania udzielonego umową nr ..... z dnia .....” wraz z pieczęcią Banku.
32. Dopłaty do oprocentowania kredytu, w przypadku, gdy umowa kredytu nadal obowiązuje, nie podlegają zwrotowi a dalsze nie są stosowane od dnia stwierdzenia przez bank:
  - 1) wystąpienia trwałego zaprzestania prowadzenia działalności przed upływem okresu kredytowania lub trwałego zaprzestania spłaty kredytu i odsetek,
  - 2) zmiany kierunku produkcji rolnej lub działu specjalnego w okresie kredytowania bez uzyskania uprzedniej zgody banku kredytującego.
 Powyższe ma zastosowanie wyłącznie do zdarzeń, które wystąpiły od dnia 13 listopada 2009 r.
 Wystąpienie okoliczności, o których mowa w pkt. 1 i 2, przed dniem 13 listopada 2009 r. nie zwalnia kredytobiorcy z obowiązku zwrotu dopłat wraz z odsetkami ustawowymi chyba, że wystąpiły przesłanki określone w ust. 5 albo w ust. 12 i 13.

Rozdział V

Procedura ubiegania się o kredyt

1. Przedłożenie przez wnioskodawcę we właściwym dla miejsca realizacji przedsięwzięcia ODR planu przedsięwzięcia inwestycyjnego, określającego m. in. okres realizacji inwestycji, oraz oświadczenia sporządzonego wg wzoru określonego w dziale XIX.
2. Uzyskanie przez wnioskodawcę pozytywnej opinii ODR sporządzonej na formularzu, którego wzór określił Prezes ARiMR.
3. Opinia ODR powinna w szczególności zawierać:
  - 1) stwierdzenie, czy przedsięwzięcie dotyczy działalności wymienionej w rozdz. I ust. 2 oraz czy spełnia warunki formalno-prawne umożliwiające objęcie pomocą ARiMR, a w szczególności czy jest zgodne z Branżowym programem mleczarskim,
  - 2) okres realizacji inwestycji z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z rozdz. III ust. 23 pkt 1), ust. 24 pkt 1), ust. 26 i ust. 27.
4. ODR opiniując plany przedsięwzięć inwestycyjnych dotyczące zakupu pojedynczych maszyn i urządzeń powinien w szczególności zwrócić uwagę, czy wydajność maszyny lub urządzenia jest dostosowana do skali produkcji prowadzonej w gospodarstwie rolnym lub zakładzie.
5. Opinia traci moc po upływie trzech miesięcy od daty jej sporządzenia.
6. Na wniosek kredytobiorcy złożony przed upływem terminu ważności opinii, ODR może przedłużyć jej ważność na kolejne trzy miesiące, o ile nie nastąpiły istotne zmiany warunków realizacji przedsięwzięcia. Ważność opinii ODR może zostać przedłużona jeden raz.
7. Opinia, której ważność przedłużono, zachowuje numer dotychczasowy oraz otrzymuje numer wynikający z bieżącej ewidencji opinii prowadzonej przez ODR.
8. ODR przechowuje kopię opinii i planu przedsięwzięcia inwestycyjnego.

9. Złożenie przez wnioskodawcę w Banku wniosku o kredyt wraz z dokumentami określonymi przez Agencję dla programu branżowego, oświadczeniem sporządzonym wg wzoru określonego w dziale XIX, oraz kompletem dokumentów wymaganych przez Bank.
10. Opinia ODR musi być ważna w dacie składania wniosku o kredyt.
11. Pozytywna opinia ODR nie zwalnia Banku od własnej oceny przedsięwzięcia pod względem zgodności z obowiązującymi przepisami prawnymi i postanowieniami umowy zawartej pomiędzy Agencją a Bankiem.
12. W przypadku, gdy lista nakładów do sfinansowania kredytem i środkami własnymi nie ulega zmianie, a następuje jedynie:
  - 1) zmiana struktury finansowania polegająca na zwiększeniu lub zmniejszeniu środków własnych lub zmniejszeniu kwoty kredytu, przy zachowaniu minimalnej dla danej działalności wysokości udziału własnego kredytobiorcy,
  - 2) zmiana formy wniesienia udziału własnego kredytobiorcy (np. z gotówki na maszyny, które zgodnie z planem przedsięwzięcia miały zostać zakupione za środki własne),
  - 3) zmiana źródła finansowania poszczególnych nakładów (z kredytu na środki własne lub odwrotnie, przy zachowaniu zgodności z zapisami niniejszych zasad),plan przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinia ODR nie wymagają zmiany. W umowie kredytu należy uwzględnić ww. zmiany.

Rozdział VI

Procedura ubiegania się o wyrażenie przez Bank zgody na sprzedaż

Złożenie bezpośrednio w Banku, który kredytu udzielił, stosownego wniosku o wyrażenie zgody na sprzedaż, zawierającego informacje wymagane przez Bank.

Opracowano w ARiMR

Rozdział VII

Wzór nr 7/06 określony przez Prezesa ARiMR stanowiący wzór opinii ODR do linii BR/15

Symbol - BR/15

nr rejestru: .....

Pieczęć .....

OPINIA

.....
/nazwa i siedziba jednostki wydającej opinię/

o planie przedsięwzięcia inwestycyjnego objętego "Branżowym programem mleczarskim" złożonego i zarejestrowanego w dniu ..... pod nr ..... dla: .....

.....
/imię i nazwisko/nazwa podmiotu gospodarczego/

data urodzenia */dzień, miesiąc, rok/*: |__| |__| |__|__|__|

PESEL: |__|__|__|__|__|__|__|__|__|__|

REGON: |__|__|__|__|__|__|__|__|__|__|__|__|

NIP: |__|__|__|__|__|__|__|__|__|__|__|__|

.....
/miejsce zamieszkania/siedziba podmiotu gospodarczego/

1. Działalność, na którą ma zostać udzielony kredyt: .....
..... zaliczana do grupowania PKD¹⁾ .....

2. Cel kredytu^{1), 2)}:

1) A	rozszerzenie asortymentu produkcji	☐
2) B	zwiększenie skali produkcji	☐
3) C	dostosowanie do wymogów sanitarno-weterynaryjnych UE	☐
4) D	obniżenie kosztów produkcji	☐
5) E	poprawa ochrony środowiska zgodnie ze standardami UE	☐
6) F	zwiększenie wykorzystania zdolności produkcyjnych	☐
7) G	wprowadzenie nowej technologii	☐
8) H	poprawa jakości produkcji	☐
9) I	poprawa gospodarki odpadami	☐
10) J	doskonalenie dotychczasowej technologii produkcji	☐

3. Całkowity koszt przedsięwzięcia wynosi ..... zł, w tym kredyt ..... zł, tj. ....%, przy czym w ramach całkowitych kosztów przedsięwzięcia koszty ogólne wynoszą .....zł, tj. ....%.

4. Przeznaczenie kredytu (nakłady)¹⁾:

Lp.	Kod	Przeznaczenie kredytu (nakłady)	Kwota kredytu (zł)	Inne informacje
1.	101	budowa, budynków inwentarskich		m ²
2.	102	modernizacja, adaptacja, budynków inwentarskich		m ²
3.	103	zakup, budowa budynków dla przetwórstwa rolno-spożywczego		m ²
4.	104	modernizacja, budynków dla przetwórstwa rolno-spożywczego		m ²
5.	105	zakup, budowa, modernizacja, adaptacja innych budynków		m ²
6.	106	zakup, budowa, modernizacja, adaptacja, laboratoriów		m ²
7.	108	budowa silosów		ton
8.	109a	budowa, modernizacja dróg		km
9.	109b	utwardzenie placów		m ²
10.	109d	budowa, modernizacja ujęć wody		szt.
11.	109e	budowa, modernizacja oczyszczalni ścieków		szt.
12.	111	zakup maszyn lub urządzeń rolniczych		szt.
13.	112	zakup ciągników		szt.
14.	113	zakup kombajnów		szt.
15.	114	zakup maszyn lub urządzeń dla przetwórstwa rolno-spożywczego		szt.
16.	115	zakup kompletnych linii technologicznych		szt.
17.	116	zakup innych maszyn lub urządzeń		szt.
18.	117	zakup samochodów (ciężarowych, dostawczych i specjalistycznych)		szt.
19.	118	zakup stada podstawowego		szt.
20.	121	szkolenia związane z systemem HACCP		liczba
		pozostałe		-
		.....		
		.....		
21.	200	.....		
razem kwota kredytu				

5. Okres kredytowania ....., w tym karencja w spłacie kapitału .....

6. Przewidywana forma, w jakiej zostanie wniesiony udział własny kredytobiorcy:

.....
 .....
 .....

7. Przeznaczenie udziału własnego kredytobiorcy:

.....
 .....
 .....

8. Przewidywany okres realizacji inwestycji .....

9. Przedsięwzięcie jest / nie jest uzasadnione³⁾ pod względem ekonomiczno-finansowym:

.....
 .....
 .....

10. Ocena wskazanych w planie przedsięwzięcia rynków zbytu produktów:

.....
.....
.....
.....

11. Przedsięwzięcie spełnia / nie spełnia / spełnia z zastrzeżeniami³⁾ warunki określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1996 r. w sprawie szczegółowych kierunków działań ARiMR oraz sposobów ich realizacji (Dz. U. Nr 16, poz. 82 ze zm.) i w zasadach udzielania kredytów w ramach linii BR/15.

.....
.....
.....
.....

12. Jednostki, które wydały wnioskodawcy opinie wymagane dla programu BR/15:

.....
.....
.....

Opiniujący plan przedsięwzięcia inwestycyjnego:

.....

/imię i nazwisko/

.....

/podpis i pieczęć Dyrektora ODR/

.....

data wydania opinii

¹⁾ wybrać oznaczenie właściwe dla danej podlinii określone w części IV zasad udzielania kredytów

²⁾ wstawić znak „x” przy odpowiedniej pozycji – w przypadku realizacji kilku celów należy zaznaczyć tylko cel dominujący

³⁾ niepotrzebne skreślić

Opinia jest ważna przez okres 3 miesięcy od daty jej wydania.

Kopia opinii jest zarejestrowana i przechowywana w ODR.

Dział VIII

Zasady udzielania kredytów na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w ramach „Branżowego programu wspierania restrukturyzacji i modernizacji przemysłu utylizacyjnego w Polsce” - symbol BR/16

- program branżowy zatwierdzony przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, zgodnie z § 11 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1996 r. w sprawie szczegółowych kierunków działań ARiMR oraz sposobów ich realizacji (Dz. U. Nr 16, poz. 82 ze zm.)

Rozdział I

Przeznaczenie kredytu

1. Kredyt przeznaczony jest na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych służących przystosowaniu sektora utylizacyjnego do funkcjonowania na rynku Unii Europejskiej, poprawie funkcjonowania i zwiększenia konkurencyjności, mających na celu:
  - 1) zwiększenie wykorzystania zdolności produkcyjnych zakładów utylizacyjnych,
  - 2) obniżenie kosztów zbierania zwłok zwierząt, przetwarzania ubocznych produktów zwierzęcych na mączki,
  - 3) dostosowanie technologii do standardów wymaganych w Unii Europejskiej,
  - 4) poprawę ochrony środowiska, zgodnie ze standardami unijnymi.
2. Dla potrzeb „Branżowego programu wspierania restrukturyzacji i modernizacji przemysłu utylizacyjnego w Polsce” przez „*przemysł utylizacyjny*” należy rozumieć podmioty podejmujące lub prowadzące zgodnie z prawem działalność w zakresie:
  - 1) wyłącznie zbierania wyspecjalizowanym transportem zwłok zwierząt i dostarczania ich do zbiornic lub zakładów utylizacyjnych,
  - 2) zbierania i gromadzenia zwłok zwierząt i ubocznych produktów zwierzęcych różnego stopnia ryzyka poza miejscem ich pozyskania,
  - 3) przetwarzania zwłok zwierzęcych i ubocznych produktów zwierzęcych różnego stopnia ryzyka na mączkę zwierzęcą,
  - 4) spalania mączek i tłuszczów zwierzęcych wytworzonych z produktów zwierzęcych szczególnego ryzyka.
3. Kredyt może zostać udzielony na działalności określone w „Wykazie działalności w zakresie rolnictwa, przetwórstwa rolno-spożywczego, usług dla rolnictwa oraz działów specjalnych produkcji rolnej wspomaganym przez ARiMR w postaci dopłat do oprocentowania kredytów inwestycyjnych”, zawartym w części I, w grupach:
  - 1) przetwarzanie zwłok zwierzęcych i ubocznych produktów zwierzęcych różnego stopnia ryzyka na mączkę zwierzęcą – 15.11.Z,
  - 2) zbieranie, gromadzenie, wywóz zwłok zwierzęcych i ubocznych produktów zwierzęcych do zbiornic lub zakładów utylizacyjnych - 90.00.A,
  - 3) spalanie mączek i tłuszczów zwierzęcych wytworzonych z produktów zwierzęcych szczególnego ryzyka – 90.00.B.
4. Kredyt może zostać udzielony na realizację przedsięwzięć, które pozwalają na osiągnięcie następujących celów:
  - 1) zwiększenie skali produkcji – B,
  - 2) dostosowanie do wymogów sanitarno-weterynaryjnych UE – C,
  - 3) obniżenie kosztów produkcji – D,
  - 4) poprawa ochrony środowiska zgodnie ze standardami UE – E,
  - 5) zwiększenie wykorzystania zdolności produkcyjnych – F,
  - 6) wprowadzenie nowej technologii – G,
  - 7) poprawa jakości produkcji – H,

- 8) poprawa gospodarki odpadami – I,
  - 9) doskonalenie dotychczasowej technologii produkcji – J.
5. W ramach przedsięwzięć inwestycyjnych realizowanych przez **podmioty zajmujące się wyłącznie zbieraniem wyspecjalizowanym transportem zwłok zwierząt i dostarczaniem ich do zbiornic i zakładów przetwarzających je na mączkę** kredyt może zostać udzielony na sfinansowanie następujących nakładów:
- 1) zakup specjalistycznych środków transportu do zbierania zwłok zwierząt i ich części,
  - 2) modernizacja posiadanych środków transportu (poprzez zakup np. zbiornika na zwłoki zwierząt z materiałów łatwych do mycia i dezynfekcji, przewoźnego urządzenia do dezynfekcji, urządzenia do załadunku zwłok zwierzęcych itp.).
6. W ramach przedsięwzięć inwestycyjnych realizowanych przez **podmioty zajmujące się zbieraniem i gromadzeniem zwłok zwierząt i ubocznych produktów zwierzęcych różnego stopnia ryzyka** kredyt może zostać udzielony na sfinansowanie następujących nakładów:
- 1) zakup specjalistycznych środków transportu do zbierania zwłok zwierząt i ich części,
  - 2) modernizacja posiadanych środków transportu (poprzez zakup np. zbiornika na zwłoki zwierząt z materiałów łatwych do mycia i dezynfekcji, przewoźnego urządzenia do dezynfekcji, urządzenia do załadunku zwłok zwierzęcych itp.),
  - 3) zakup i montaż linii technologicznych, maszyn i urządzeń technicznych związanych z gromadzeniem zwłok zwierząt,
  - 4) budowa lub modernizacja zbiornic zwłok padłych zwierząt,
  - 5) dokończenie inwestycji w zakresie budowy lub modernizacji, o których mowa w ust. 6.
7. W ramach przedsięwzięć inwestycyjnych realizowanych przez **podmioty zajmujące się przetwarzaniem zwłok zwierząt i ubocznych produktów zwierzęcych różnego stopnia ryzyka na mączkę** kredyt może zostać udzielony na sfinansowanie następujących nakładów:
- 1) modernizacja i rozbudowa zakładów, łącznie z modernizacją cyklu technologicznego,
  - 2) zakup urządzeń pomiarowych,
  - 3) budowa i wyposażenie zbiornic zwłok zwierząt,
  - 4) zakup specjalistycznych środków transportu do zbierania zwłok zwierząt i ich części,
  - 5) modernizacja posiadanych środków transportu (poprzez zakup np. zbiornika na zwłoki zwierząt z materiałów łatwych do mycia i dezynfekcji, przewoźnego urządzenia do dezynfekcji, urządzenia do załadunku zwłok zwierzęcych itp.),
  - 6) zakup specjalistycznych środków transportu do przewozu mączek i tłuszczów zwierzęcych,
  - 7) zakup i montaż linii technologicznych, maszyn i urządzeń technicznych związanych z produkcją mączek zwierzęcych i tłuszczów utylizacyjnych,
  - 8) modernizacja kotłowni, urządzeń wentylacyjnych i dezodoryzujących,
  - 9) budowa i rozbudowa pomieszczeń socjalnych,
  - 10) dokończenie inwestycji w zakresie budowy, rozbudowy lub modernizacji, o których mowa w ust. 7.
8. W ramach przedsięwzięć inwestycyjnych realizowanych przez **podmioty zajmujące się spalaniem mączek i tłuszczów zwierzęcych wytworzonych z produktów zwierzęcych szczególnego ryzyka** kredyt może zostać udzielony na sfinansowanie następujących nakładów:
- 1) dostosowanie lub budowa podajników mączek wytworzonych z materiałów szczególnego ryzyka do instalacji energetycznych do spalania - dotyczy wyłącznie podmiotów wykorzystujących już istniejące instalacje do spalania mączek i tłuszczów zwierzęcych,

- 2) zakup i montaż linii technologicznych, maszyn i urządzeń technicznych związanych ze spalaniem mączki,
  - 3) budowa instalacji do wyłącznego spalania lub spopielenia mączek zwierzęcych przeznaczonych do termicznego przekształcenia (z założeniem korzystania z energii uzyskanej z takiego przekształcenia).
9. Podmioty wymienione w ust. 5 - 7 mogą przeznaczyć kredyt na realizację przedsięwzięć z zakresu infrastruktury zakładu mających na celu:
- 1) budowę lub rozbudowę stacji uzdatniania wody lub zakup urządzeń do uzdatniania wody,
  - 2) budowę lub modernizację instalacji wodno-ściekowej,
  - 3) budowę, rozbudowę lub modernizację kotłowni, instalacji do zasilania w parę i ciepłą wodę,
  - 4) budowę hali przyjęć surowca, muld, instalacji dezodoryzujących, wentylacyjnych i biofiltrów,
  - 5) budowę, modernizację chłodni lub instalacji chłodniczych,
  - 6) budowę, modernizację i wyposażenie magazynów mączek,
  - 7) budowę i wyposażenie myjni specjalistycznych środków transportu i pojemników na odpady,
  - 8) budowę ogrodzeń, wewnętrznych dróg dojazdowych wg norm budowlanych,
  - 9) modernizację urządzeń kanalizacyjnych, podczyszczalni lub oczyszczalni ścieków,
  - 10) dokończenie inwestycji w zakresie budowy, rozbudowy lub modernizacji, o których mowa w ust. 9.
10. Podmioty wymienione w ust. 5 - 8 mogą przeznaczyć kredyt na finansowanie kosztów ogólnych, o ile nie przekraczają 12% całkowitych kosztów przedsięwzięcia, w zakresie:
- 1) opłat za usługi (honoraria architektów, inżynierów, konsultantów, studia wykonalności),
  - 2) opłat sądowych i notarialnych,
  - 3) patentów i licencji,
  - 4) szkoleń i ekspertyz związanych z systemem HACCP – ustawa z dnia 11 maja 2001 r. o warunkach zdrowotnych żywności i żywienia (Dz. U. z 2005 r. Nr 31, poz. 265 ze zm.).
11. Przedsięwzięcia inwestycyjne mogą być realizowane wyłącznie w zakładach własnych lub dzierżawionych w okresach wieloletnich. Przez dzierżawę w okresie wieloletnim należy rozumieć umowę dzierżawy zawartą na okres dłuższy niż 3 lata i trwający co najmniej do końca okresu kredytowania. Umowa dzierżawy musi być zawarta na piśmie i powinna w sposób nie budzący wątpliwości określać datę jej zawarcia i czas jej trwania. Budowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja budynków lub budowli w nieruchomościach dzierżawionych wymaga uzyskania zgody właściciela na realizację inwestycji.
12. Kredyt nie może zostać przeznaczony w szczególności na:
- 1) zakup maszyn, urządzeń i środków transportu jeżeli umowa zostaje zawarta:
    - a) pomiędzy małżonkami,
    - b) pomiędzy rolnikiem a następcą, którym jest zstępny, przysposobiony lub pasierb, jeśli umowa ta stanowi spełnienie warunków do otrzymania emerytury (renty) rolniczej w pełnej wysokości lub renty strukturalnej,
  - 2) spłatę wcześniej zaciągniętych kredytów,
  - 3) spłatę należności, których termin płatności minął przed dniem zawarcia umowy kredytu,
  - 4) finansowanie remontów,

- 5) realizację przedsięwzięć, do których stosowana jest lub będzie pomoc ze środków publicznych w formie dotacji, pożyczek lub kredytów udzielanych przedsiębiorcom na warunkach korzystniejszych od oferowanych im na rynku, dokapitalizowania oraz zbycia lub oddania do korzystania mienia będącego własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego i ich związków - na warunkach korzystniejszych od oferowanych na rynku.
13. Przedsięwzięcie może być realizowane przy udziale tylko jednej linii kredytowej z dopłatami ARiMR.
14. Kredyt może zostać przeznaczony na zakup nieruchomości, która będzie stanowiła współwłasność kilku osób, pod warunkiem, że każda z tych osób będzie spełniać wszystkie wymogi określone w niniejszych zasadach.

Rozdział II

Podmioty mogące ubiegać się o kredyt

O kredyt mogą ubiegać się osoby fizyczne, posiadające pełną zdolność do czynności prawnych, z wyłączeniem emerytów i rencistów, osoby prawne oraz jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej.

Rozdział III

Warunki udzielenia kredytu

1. Jeżeli kredytobiorcą jest podmiot będący podatnikiem podatku od towarów i usług VAT przy rozliczaniu kredytu z dopłatami ARiMR uwzględnia się wartość faktury pomniejszoną o podatek od towarów i usług VAT. Wartość podatku VAT należy wówczas wyliczyć z wartości przedsięwzięcia inwestycyjnego finansowanego przy udziale kredytu z linii BR/16.
2. Kwota kredytu nie może przekraczać:
  - 1) 70% wartości nakładów inwestycyjnych na przedsięwzięcia realizowane przez podmiot zajmujący się zbieraniem zwłok zwierząt i ubocznych produktów zwierzęcych różnego stopnia ryzyka, nie więcej jednak niż 300 tys zł na każdy wyodrębniony zakład,
  - 2) 70% wartości nakładów inwestycyjnych na przedsięwzięcia realizowane przez podmiot zajmujący się przetwarzaniem zwłok zwierzęcych i ubocznych produktów zwierzęcych na mączkę, nie więcej jednak niż 8 mln zł na każdy wyodrębniony zakład,
  - 3) 70% wartości nakładów inwestycyjnych na przedsięwzięcia realizowane przez podmiot zajmujący się spalaniem mączek i tłuszczów wytworzonych z materiałów szczególnego ryzyka, nie więcej jednak niż 2 mln zł,
  - 4) łączna kwota kredytów udzielonych jednemu podmiotowi na realizację równocześnie kilku przedsięwzięć wymienionych w pkt 1) - 3), nie może przekroczyć 8 mln zł.
3. Dla podmiotów zobowiązanych do sporządzania na podstawie odrębnych przepisów bilansów skonsolidowanych, wysokość kwoty kredytu ustala się dla podmiotu dominującego (jednostki dominującej) i jednostek zależnych łącznie.
4. W przypadku, gdy wnioskodawca korzysta z kredytów inwestycyjnych objętych dopłatami ARiMR do oprocentowania suma zaciągniętych kredytów oraz kredytu z linii BR/16 nie może przekroczyć kwoty:
  - 1) 4 mln zł dla podmiotu, który korzysta z kredytów na przedsięwzięcia realizowane w gospodarstwie lub gospodarstwach rolnych, usługach dla rolnictwa,

- 2) 8 mln zł dla podmiotu, który korzysta z kredytów na przedsięwzięcia realizowane w działach specjalnych produkcji rolnej, przetwórstwie rolno-spożywczym, działalnościach pozarolniczych (linia MP), z zastrzeżeniem pkt 3),
- 3) 16 mln zł dla podmiotu, który korzysta z kredytów na przetwórstwo mięsa, mleka lub ziemniaków na skrobię na przedsięwzięcia w zakresie dostosowania prowadzonej działalności do wymogów sanitarnych i weterynaryjnych, obowiązujących w Unii Europejskiej, lub na wprowadzenie nowych technologii.
5. Kredytobiorca, który uzyskał kredyt lub kredyty z dopłatami ARiMR na przedsięwzięcia inwestycyjne w maksymalnej kwocie, o której mowa w ust. 2 i ust. 4 do czasu całkowitej jego lub ich spłaty nie może uzyskać kolejnego kredytu z dopłatami ARiMR.
6. Różnica między wartością przedsięwzięcia inwestycyjnego, a kwotą udzielonego kredytu stanowi udział własny kredytobiorcy.
7. Posiadanie udziału własnego musi zostać udokumentowane przez inwestora przed podpisaniem umowy kredytu w sposób wiarygodny dla Banku. Forma w jakiej zostanie wniesiony udział własny oraz jego wartość muszą zostać w sposób szczegółowy określone w planie przedsięwzięcia i umowie kredytu.
8. Oprocentowanie kredytu jest zmienne i nie może wynosić więcej niż 1,5 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym.
9. Dopłaty ARiMR do oprocentowania nie mogą przekraczać:
  - 1) kwoty odsetek naliczonych w wysokości 1,2125 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski, z zastrzeżeniem pkt 2),
  - 2) kwoty odsetek naliczonej w wysokości 1,30 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w przypadku przedsięwzięć w zakresie:
    - a) nowych technologii produkcji zapewniających wysoką jakość produktu,
    - b) dostosowania produkcji do wymogów sanitarnych i ochrony środowiska.
10. W przypadku kredytów udzielonych w okresie od dnia 1 stycznia 2003 r. do dnia 27 września 2003 r. Agencja może zwiększyć dopłaty do oprocentowania w odniesieniu do niespłaconej części kredytu na warunkach określonych w ust. 8, ust. 9 pkt 1) i ust. 12, o ile Bank stwierdzi, że:
  - 1) przedsięwzięcia realizowane lub zrealizowane przez kredytobiorców spełniają warunki określone w niniejszym dziale,
  - 2) kredyt jest spłacany zgodnie z warunkami umowy kredytu.
11. Zwiększone dopłaty, o których mowa w ust. 10, są stosowane od dnia podpisania przez Bank z kredytobiorcą stosownego aneksu do umowy kredytu.
12. Kredytobiorca płaci oprocentowanie w dotychczasowej wysokości, nie wyższej jednak niż 0,65 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym, nie mniej jednak niż:
  - a) 0,2875 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym dla kredytów udzielonych do dnia 31 grudnia 2002 r.,
  - b) 2% w stosunku rocznym dla kredytów udzielonych po dniu 31 grudnia 2002 r.
  - c) 1% w przypadku przedsięwzięć, o których mowa w ust. 9 pkt 2).

13. Przez nową technologię produkcji zapewniającą wysoką jakość produktu należy rozumieć technologię nową w porównaniu do technologii już stosowanych.
14. Przez wymogi ochrony środowiska rozumie się wymogi określone w:
  - 1) ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 ze zm.),
  - 2) rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. Nr 257, poz. 2573 ze zm.),
  - 3) rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz. U. Nr 122, poz. 1055),
  - 4) ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy - Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 100, poz. 1085 ze zm.),
  - 5) rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 26 września 2003 r. w sprawie późniejszych terminów do uzyskania pozwolenia zintegrowanego (Dz. U. Nr 177, poz. 1736).
15. Kredyt może zostać udzielony maksymalnie na 8 lat.
16. Termin spłaty kredytu (kapitału i odsetek) może przypadać wyłącznie w dzień roboczy dla banku.
17. Karencja w spłacie kapitału nie może przekroczyć 3 lat. Okres karencji liczy się od dnia zawarcia umowy kredytu do dnia spłaty pierwszej raty kapitału określonej w umowie kredytu.
18. Podmioty realizujące przedsięwzięcia inwestycyjne muszą przedstawić plan przedsięwzięcia inwestycyjnego zawierający dokumentację inwestycyjną z uwzględnieniem następujących elementów:
  - 1) pełną dokumentację techniczną w przypadku budowy, rozbudowy lub modernizacji obiektów zakładu: zbiornicy zwłok zwierzęcych (padliny), zakładu utylizacyjnego lub spalarni,
  - 2) analizę ekonomiczną i finansową przedsięwzięcia określającą uzasadnienie celowości i wielkości inwestycji wskazującą, że przedstawiony projekt jest ekonomicznie uzasadniony i efektywny. Wielkość i zakres zamierzenia inwestycyjnego muszą być określone na podstawie przeprowadzonej analizy zasobności bazy surowcowej i potencjalnego zapotrzebowania na usługi z zakresu zbierania, przetwarzania ubocznych produktów zwierzęcych różnego stopnia ryzyka lub zwłok zwierząt albo usług w zakresie spalania mączki i tłuszczu wyprodukowanych z materiałów szczególnego ryzyka,
  - 3) posiadania przez podmiot zbierający, przetwarzający uboczne produkty zwierzęce różnego stopnia ryzyka lub zwłoki zwierząt oraz spalający mączki i tłuszcze wyprodukowane z materiałów szczególnego ryzyka, stałych umów (z minimum rocznym okresem wypowiedzenia) wiążących te podmioty,
  - 4) wymagany zakres uzgodnień wynikający z obowiązujących regulacji prawnych w zakresie wymogów ochrony środowiska i wymogów sanitarno-higienicznych, potwierdzony pozytywną opinią przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska i Powiatowy Inspektorat Sanitarny,
  - 5) pozytywną opinię Powiatowego Lekarza Weterynarii potwierdzającą, że realizacja przedsięwzięcia inwestycyjnego, wymienionego w rozdz. I, ust. 5 - 9 jest zgodna

z polskimi wymogami sanitarno-weterynaryjnymi oraz wymogami weterynaryjnymi obowiązującymi w Unii Europejskiej.

19. W okresie objętym umową kredytu Bank może:
- 1) stosować prolongatę spłaty rat kapitału i odsetek,
  - 2) wydłużyć okres kredytowania poza przewidziany w umowie kredytu, pod warunkiem poinformowania o tym ARiMR,
  - 3) w przypadkach, o których mowa w pkt 1) i 2):
    - a) okres od dnia udzielenia kredytu do całkowitej jego spłaty wraz z odsetkami nie może przekroczyć 8 lat, z zastrzeżeniem lit. c),
    - b) nie wymaga się sporządzenia zmian do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinii Ośrodka Doradztwa Rolniczego, zwanego dalej ODR,
    - c) okres spłaty, o którym mowa w lit. a) może zostać wydłużony przez Bank maksymalnie o 3 lata w przypadku wystąpienia nieprzewidzianych, losowych i niezawinionych przez kredytobiorcę okoliczności uniemożliwiających terminową spłatę kredytu, w szczególności związanych ze skutkami kryzysu finansowego. Okoliczności te powinny być ustalane w odniesieniu do każdej indywidualnej sprawy, z uwzględnieniem wpływu na te okoliczności kredytobiorcy np. długotrwała niezdolność do pracy, udokumentowany brak zapłaty za dostarczone produkty rolne, poniesienie szkód w wyniku choroby zwierząt lub z powodu złych warunków atmosferycznych (w tym przypadku oszacowanie szkód dokonywane jest przez komisję powołaną przez wojewodę) itp.
20. Bank nie może stosować kapitalizacji odsetek lub pobierać ich z góry.
21. Bank zobowiązany jest do ustanowienia odpowiedniego prawnego zabezpieczenia.

Rozdział IV

Warunki stosowania dopłat

1. Dopłaty są stosowane, gdy kredytobiorca:
  - 1) spełnia wszystkie wymogi tej linii kredytowej,
  - 2) dokonuje w pełnej wysokości spłat rat kapitału i odsetek w terminach ustalonych w umowie kredytu z uwzględnieniem dodatkowo 7-dniowego okresu na spłatę należności.
2. Dopłaty podlegają zwrotowi wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia ich wpływu do Banku, a dalsze dopłaty nie są stosowane, z zastrzeżeniem ust. 3 - 8 i 12, gdy kredytobiorca:
  - 1) nie zrealizuje przedsięwzięcia inwestycyjnego lub nie uruchomi działalności zgodnie z planem przedsięwzięcia pozytywnie zaopiniowanym przez ODR oraz umową kredytu,
  - 2) trwale zaprzestanie prowadzenia przedsięwzięcia (działalności) przed upływem okresu kredytowania lub trwale zaprzestanie obsługi kredytu (z zastrzeżeniem ust. 27),
  - 3) wykorzysta kredyt niezgodnie z przeznaczeniem określonym w planie przedsięwzięcia i umowie kredytu,
  - 4) nie udokumentuje w terminie 3 miesięcy od dnia pobrania środków finansowych z rachunku kredytowego wydatków poniesionych na cele inwestycyjne zgodnie z regulaminem kredytowania obowiązującym w danym Banku w oparciu o:
    - a) faktury VAT,
    - b) faktury VAT RR,
    - c) akty notarialne,
    - d) umowy sprzedaży,

- e) rachunki wystawione zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 ze zm.),
  - f) w przypadku zakupów poza Wspólnotą Europejską również zapłacone faktury i rachunki wraz z dokumentami odprawy celnej SAD,
- 5) nie udokumentuje wniesienia udziału własnego w sposób wiarygodny dla Banku,
- 6) sprzeda w okresie kredytowania lub po okresie kredytowania i przed upływem 5 lat od dnia nabycia, bez zgody Banku budynki, budowle, środki transportu, maszyny, urządzenia nabyte, wybudowane lub zmodernizowane za kredyt.
3. W przypadku czasowego w ocenie Banku zaprzestania prowadzenia przedsięwzięcia (działalności) lub obsługi kredytu z przyczyn niezależnych od kredytobiorcy, przy jednoczesnym spełnieniu wszystkich wymogów linii, dopłaty nie są stosowane przez ten okres.
4. Jeżeli kredytobiorca wznowi prowadzenie przedsięwzięcia (działalności) lub obsługę kredytu dopłaty stosowane są od dnia wznowienia prowadzenia przedsięwzięcia (działalności) lub obsługi kredytu.
5. W przypadku, gdy trwale zaprzestanie prowadzenia działalności lub trwale zaprzestanie obsługi kredytu nastąpiło po upływie pięciu lat od dnia udzielenia kredytu i umowa kredytu nadal obowiązuje, od dnia tego zaprzestania dopłaty nie są stosowane a udzielone dopłaty nie podlegają zwrotowi, o ile:
- 1) przedsięwzięcie zostało zrealizowane i działalność była prowadzona zgodnie z umową kredytu,
  - 2) w dalszym okresie kredytowania oprocentowanie kredytu nie będzie wyższe niż wynikające z umowy zawartej pomiędzy ARiMR a Bankiem.
6. Jeżeli część kredytu wykorzystano niezgodnie z przeznaczeniem lub nie udokumentowano poniesionych wydatków w terminie, a także jeżeli przedsięwzięcie inwestycyjne nie zostało zrealizowane w całości, dopłaty podlegają zwrotowi wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia ich wpływu do Banku w takiej części, jaka odpowiada udziałowi nieprawidłowo wykorzystanych środków lub nieudokumentowanych wydatków w kwocie wykorzystanego kredytu, pod warunkiem, że cel założony w planie przedsięwzięcia i umowie kredytu został osiągnięty. Oceny, czy założony cel został osiągnięty dokonuje Bank.
- 6a. Przepis ust. 6 stosuje się, jeżeli umowa kredytu nadal obowiązuje niezależnie od tego, kiedy miało miejsce niezgodne z przeznaczeniem wykorzystanie kredytu lub nieterminowe udokumentowanie kredytu.
- 6b. Dalsze dopłaty - przypadające na kwotę kredytu wykorzystaną zgodnie z przeznaczeniem i udokumentowaną w terminie - mogą być stosowane wyłącznie po dokonaniu zwrotu dopłat w części, o której mowa w ust. 6, oraz poinformowaniu ARiMR o powstaniu należności i dokonaniem zwrotu dopłat w trybie określonym w umowie zawartej pomiędzy ARiMR a Bankiem.
- 6c. W przypadku, gdy wartość kredytu wykorzystanego niezgodnie z przeznaczeniem lub wartość wydatków nieudokumentowanych w terminie przekracza 10% wartości wykorzystanego kredytu lub przedsięwzięcie inwestycyjne nie zostało zrealizowane w całości, od dnia zastosowania przepisu ust. 6 wykluczona zostaje możliwość ubiegania się o kredyt inwestycyjny z dopłatami ARiMR do oprocentowania przez kolejne trzy lata licząc od ww. dnia.

- 6d. W ciągu 30 dni od zastosowania przepisu ust. 6 Bank zobowiązany jest do pisemnego poinformowania ARiMR o tym fakcie.
7. Przepis ust. 6 stosuje się również, jeżeli termin udokumentowania wydatków został wydłużony na podstawie ust. 8.
8. W przypadku, gdy z przyczyn w ocenie Banku niezależnych od kredytobiorcy wydatki nie zostaną udokumentowane w terminie 3 miesięcy od dnia pobrania środków finansowych z rachunku kredytowego, Bank, z zastrzeżeniem ust. 9, może wyrazić zgodę na wydłużenie tego terminu nie więcej niż o 3 miesiące sporządzając stosowny aneks do umowy kredytu. Dopłaty ARiMR w odniesieniu do kwoty kredytu, której wydatkowanie nie zostało udokumentowane, nie są stosowane za okres od dnia następującego po upływie 3 miesięcy od pobrania środków finansowych z rachunku kredytowego do dnia udokumentowania wydatków.
9. Jeżeli termin, o którym mowa w ust. 2 pkt 4), upłynął przed dniem 6 stycznia 2004 r., a nieudokumentowanie wydatków nastąpiło z przyczyn niezależnych od kredytobiorcy, Agencja może wyrazić zgodę na dalsze stosowanie dopłat, pod warunkiem, że:
- 1) wydatki zostały udokumentowane w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od upływu terminu określonego w ust. 2 pkt 4),
  - 2) w żadnym momencie przed wyrażeniem zgody nie zachodziły inne przesłanki do zwrotu dopłat przez kredytobiorcę,
  - 3) przedsięwzięcie zostało zrealizowane lub jest realizowane zgodnie z planem przedsięwzięcia oraz umową kredytu,
  - 4) umowa kredytu nadal obowiązuje,
  - 5) dopłaty za okres od dnia następującego po terminie, o którym mowa w ust. 2 pkt 4), nie były pobierane lub zostały zwrócone wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia ich wpływu do Banku.
10. Bank występuje do ARiMR o wyrażenie zgody przewidzianej w ust. 9 przesyłając opinię, której wzór został określony w Dziale XVII.
11. Dopłaty są stosowane od dnia wskazanego przez Agencję jednak nie wcześniej niż od dnia następującego po dniu, w którym Agencja wyraziła zgodę na dalsze ich stosowanie.
12. W przypadku, gdy kredytobiorca zrealizował przedsięwzięcie lecz z powodu wystąpienia okoliczności, o których mowa w ust. 14, trwale zaprzestał prowadzenia działalności lub obsługi kredytu, od dnia zaistnienia tych okoliczności dopłaty nie są stosowane a udzielone dopłaty nie podlegają zwrotowi.
13. Jeżeli okoliczności, o których mowa w ust. 14, wystąpiły przed dniem 30 kwietnia 2004 r., udzielone dopłaty nie podlegają zwrotowi:
- 1) jeżeli Agencja stwierdzi, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat,
  - 2) tylko w zakresie, w jakim nie zostały zwrócone do dnia stwierdzenia przez Agencję, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat,
  - 3) jeżeli umowa kredytu obowiązuje w dniu stwierdzenia przez Agencję, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat.
14. Przyczyną trwałego zaprzestania prowadzenia działalności lub obsługi kredytu może być wystąpienie co najmniej jednej z poniższych okoliczności:
- 1) śmierć kredytobiorcy z wyjątkiem sytuacji, w których nastąpiła sukcesja praw i obowiązków wynikających z umowy kredytu,
  - 2) orzeczona stała niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym lub orzeczona trwała całkowita niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym na podstawie przepisów

- o ubezpieczeniu społecznym rolników albo trwała niezdolność do pracy orzeczona na podstawie innych przepisów o ubezpieczeniu społecznym uniemożliwiająca prowadzenie działalności, na jaką udzielony został kredyt, z wyjątkiem sytuacji, w których nastąpiła sukcesja praw i obowiązków wynikających z umowy kredytu,
- 3) wyłączenie majątku kredytobiorcy, o ile nie mogło być przewidziane w dniu zawarcia umowy kredytu oraz uniemożliwia dalsze prowadzenie działalności,
  - 4) klęska suszy, gradobicia, nadmiernych opadów atmosferycznych, wymarznienia, powodzi, huraganu, pożaru, plagi gryzoni lub osuwisk ziemi, jeżeli spowodowała szkody w rozmiarach stanowiących zagrożenie dalszego funkcjonowania gospodarstwa, o ile kredytobiorca nie uzyskał w związku z wystąpieniem tej klęski kredytu z linii KL/01 lub KL/02 w terminach określonych w części III dział I lub dział II,
  - 5) masowe zachorowania zwierząt, jeśli stanowią zagrożenie dalszego funkcjonowania gospodarstwa.
15. Wystąpienie okoliczności, o których mowa w ust. 14, należy potwierdzić przedkładając w Banku stosowne dokumenty.
  16. Bank zobowiązany jest do poinformowania ARiMR o zastosowaniu ust. 5 i 12.
  17. Bank występuje do ARiMR o stwierdzenie, zgodnie z ust. 13, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat przesyłając opinię, której wzór został określony w Dziale XVIII.
  18. Warunek, o którym mowa w rozdz. III ust. 18 pkt 3), kredytobiorca powinien spełniać w całym okresie kredytowania.
  19. W przypadku stwierdzenia, że kredytobiorca nie dotrzymał warunku określonego w ust. 18 dopłaty ARiMR za okres 12 miesięcy liczonych od daty zawarcia umowy kredytu lub za kolejny 12-miesięczny okres nie są stosowane.
  20. Kwoty udzielonych dopłat, o których mowa w ust. 19, podlegają zwrotowi na rzecz ARiMR bez naliczania odsetek ustawowych po ich wyegzekwowaniu przez Bank.
  21. Zmiana przeznaczenia kredytu lub udziału własnego jest możliwa, o ile wynika z przesłanek ekonomicznych, pod warunkiem, że:
    - 1) nie minął określony w umowie kredytu termin realizacji przedsięwzięcia,
    - 2) zmiana nie spowoduje zwiększenia kwoty kredytu,
    - 3) zmiana została wprowadzona do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego,
    - 4) ODR wydał stosowną zmianę do opinii o planie przedsięwzięcia, w której stwierdził w szczególności, że zmiana przeznaczenia kredytu lub udziału własnego jest uzasadniona, zgodna z niniejszymi zasadami i nie spowoduje przeszkód w realizacji planu przedsięwzięcia inwestycyjnego.
  22. Ostateczną decyzję o zmianie przeznaczenia kredytu lub udziału własnego podejmuje Bank sporządzając aneks do umowy kredytu w oparciu o przedstawione przez kredytobiorcę zmiany do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinii ODR.
  23. W przypadku, gdy kredytobiorca zrealizował przedsięwzięcie, udokumentował wykorzystanie kredytu i wniesienie udziału własnego, a nie wykorzystał w pełnej wysokości przyznanych środków finansowych, dopuszcza się możliwość przeznaczenia niewykorzystanej części kredytu na zakup innych niż przewidziane w umowie kredytu środków transportu, maszyn i urządzeń technicznych, pod warunkiem sporządzenia zmian do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego, opinii ODR i aneksu do umowy kredytu. Ze zmiany do opinii ODR powinno jednoznacznie wynikać, iż zakup tych środków jest celowy pod względem gospodarczym i ekonomicznym, a także zgodny z postanowieniami niniejszego działu.

24. Bank może wyrazić zgodę na przejęcie całości lub części długu, w przypadku przeniesienia własności lub posiadania całości lub części budynków, budowli, środków transportu, maszyn, urządzeń nabytych, wybudowanych lub zmodernizowanych za kredyt, jeżeli przejmujący dług gwarantuje terminową spłatę rat kapitału i odsetek oraz będzie kontynuował przedsięwzięcie realizowane przez dotychczasowego kredytobiorcę w pełnym zakresie lub proporcjonalnie do przejmowanego długu. W przypadku, gdy przejęcie długu łączy się ze sprzedażą całości lub części budynków, budowli, środków transportu, maszyn, urządzeń nabytych, wybudowanych lub zmodernizowanych za kredyt konieczne jest uzyskanie zgody Banku.
25. Określony w umowie kredytu termin zakończenia realizacji przedsięwzięcia może zostać przesunięty, jeżeli w ocenie Banku opóźnienie wynika z przyczyn niezależnych od kredytobiorcy. Bank sporządza wówczas stosowny aneks do umowy kredytu. Zmiany nie wymaga natomiast plan przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinia ODR.
26. Bank zobowiązany jest do zamieszczania na dokumentach potwierdzających wykorzystanie kredytu adnotacji: „Dokument został rozliczony w ramach kredytu inwestycyjnego z dopłatami ARiMR do oprocentowania udzielonego umową nr ..... z dnia .....” wraz z pieczęcią Banku.
27. Dopłaty do oprocentowania kredytu, w przypadku, gdy umowa kredytu nadal obowiązuje, nie podlegają zwrotowi a dalsze nie są stosowane od dnia stwierdzenia przez bank wystąpienia trwałego zaprzestania prowadzenia działalności przed upływem okresu kredytowania lub trwałego zaprzestania spłaty kredytu i odsetek.
Powyższe ma zastosowanie wyłącznie do zdarzeń, które wystąpiły od dnia 13 listopada 2009 r.
Wystąpienie ww. okoliczności, przed dniem 13 listopada 2009 r. nie zwalnia kredytobiorcy z obowiązku zwrotu dopłat wraz z odsetkami ustawowymi chyba, że wystąpiły przesłanki określone w ust. 5 albo w ust. 12 i 13.

Rozdział V

Procedura ubiegania się o kredyt

1. Przedłożenie przez wnioskodawcę we właściwym dla miejsca realizacji przedsięwzięcia ODR planu przedsięwzięcia inwestycyjnego, określającego m. in. okres realizacji inwestycji, oraz oświadczenia sporządzonego wg wzoru określonego w dziale XIX.
2. Uzyskanie przez wnioskodawcę pozytywnej opinii ODR sporządzonej na formularzu, którego wzór określił Prezes ARiMR.
3. Opinia ODR powinna w szczególności zawierać:
  - 1) stwierdzenie, czy przedsięwzięcie dotyczy działalności wymienionej w rozdz. I ust. 3 oraz czy spełnia warunki formalno-prawne umożliwiające objęcie pomocą ARiMR
  - 2) okres realizacji inwestycji.
4. ODR opiniując plany przedsięwzięć inwestycyjnych dotyczące zakupu pojedynczych maszyn, urządzeń lub środków transportowych powinien w szczególności zwrócić uwagę, czy wydajność maszyny, urządzenia lub środka transportu jest dostosowana do skali działalności prowadzonej w zakładzie.
5. Opinia traci moc po upływie trzech miesięcy od daty jej sporządzenia.
6. Na wniosek kredytobiorcy złożony przed upływem terminu ważności opinii, ODR może przedłużyć jej ważność na kolejne trzy miesiące, o ile nie nastąpiły istotne zmiany warunków realizacji przedsięwzięcia. Ważność opinii ODR może zostać przedłużona jeden raz.

7. Opinia, której ważność przedłużono, zachowuje numer dotychczasowy oraz otrzymuje numer wynikający z bieżącej ewidencji opinii prowadzonej przez ODR.
8. ODR przechowuje kopię opinii i planu przedsięwzięcia inwestycyjnego.
9. Złożenie przez wnioskodawcę w Banku wniosku o kredyt wraz z dokumentami określonymi przez Agencję dla programu branżowego, oświadczeniem sporządzonym wg wzoru określonego w dziale XIX, oraz kompletem dokumentów wymaganych przez Bank.
10. Opinia ODR musi być ważna w dacie składania wniosku o kredyt.
11. Pozytywna opinia ODR nie zwalnia Banku od własnej oceny przedsięwzięcia pod względem zgodności z obowiązującymi przepisami prawnymi i postanowieniami umowy zawartej pomiędzy Agencją a Bankiem.
12. W przypadku, gdy lista nakładów do sfinansowania kredytem i środkami własnymi nie ulega zmianie, a następuje jedynie:
  - 1) zmiana struktury finansowania polegająca na zwiększeniu lub zmniejszeniu środków własnych lub zmniejszeniu kwoty kredytu, przy zachowaniu minimalnej dla danej działalności wysokości udziału własnego kredytobiorcy,
  - 2) zmiana formy wniesienia udziału własnego kredytobiorcy (np. z gotówki na maszyny, które zgodnie z planem przedsięwzięcia miały zostać zakupione za środki własne),
  - 3) zmiana źródła finansowania poszczególnych nakładów (z kredytu na środki własne lub odwrotnie, przy zachowaniu zgodności z zapisami niniejszych zasad),plan przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinia ODR nie wymagają zmiany. W umowie kredytu należy uwzględnić ww. zmiany.

Rozdział VI

Procedura ubiegania się o wyrażenie przez Bank zgody na sprzedaż

Złożenie bezpośrednio w Banku, który kredytu udzielił, stosownego wniosku o wyrażenie zgody na sprzedaż, zawierającego informacje wymagane przez Bank.

Opracowano w ARiMR

Rozdział VII

Wzór nr 8/06 określony przez Prezesa ARiMR stanowiący wzór opinii ODR do linii BR/16

Symbol - BR/16/ .....
nr rejestru: .....

Pieczęć .....

OPINIA

.....
/nazwa i siedziba jednostki wydającej opinię/

o planie przedsięwzięcia inwestycyjnego objętego "Branżowym programem wspierania restrukturyzacji i modernizacji przemysłu utylizacyjnego w Polsce" złożonego i zarejestrowanego w dniu ..... pod nr ..... dla: .....

.....
/imię i nazwisko/nazwa podmiotu gospodarczego/

data urodzenia */dzień, miesiąc, rok/*: |__| |__| |__| |__|

PESEL: |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__|

REGON: |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__|

NIP: |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__| |__|

.....
/miejsce zamieszkania/siedziba podmiotu gospodarczego/

1. Działalność, na którą ma zostać udzielony kredyt: .....
..... zaliczana do grupowania PKD¹⁾ .....

2. Cel kredytu^{1), 2)}:

- 1) B zwiększenie skali produkcji
- 2) C dostosowanie do wymogów sanitarno-weterynaryjnych UE
- 3) D obniżenie kosztów produkcji
- 4) E poprawa ochrony środowiska zgodnie ze standardami UE
- 5) F zwiększenie wykorzystania zdolności produkcyjnych
- 6) G wprowadzenie nowej technologii
- 7) H poprawa jakości produkcji
- 8) I poprawa gospodarki odpadami
- 9) J doskonalenie dotychczasowej technologii produkcji

3. Całkowity koszt przedsięwzięcia wynosi ..... zł, w tym kredyt ..... zł, tj. ....%, przy czym w ramach całkowitych kosztów przedsięwzięcia koszty ogólne wynoszą ..... zł, tj. ....%.

4. Przeznaczenie kredytu (nakłady)¹⁾:

Lp.	Kod	Przeznaczenie kredytu (nakłady)	Kwota kredytu (zł)	Inne informacje
1.	105	budowa, modernizacja, innych budynków		m ²
2.	109a	budowa, modernizacja dróg		km
3.	109c	budowa przyłączy do sieci kanalizacyjnej		szt.
4.	109d	budowa, modernizacja ujęć wody		szt.
5.	114	zakup maszyn lub urządzeń dla przetwórstwa rolno-spożywczego		szt.
6.	115	zakup kompletnych linii technologicznych		szt.
7.	116	zakup innych maszyn lub urządzeń		szt.
8.	117	zakup samochodów (specjalistycznych)		szt.
9.	121	szkolenia związane z systemem HACCP		liczba
		pozostałe		
		.....		
		.....		
10.	200	.....		-
razem kwota kredytu				/

5 Okres kredytowania ....., w tym karencja w spłacie kapitału .....

6. Przewidywana forma, w jakiej zostanie wniesiony udział własny kredytobiorcy:

.....
 .....
 .....

7. Przeznaczenie udziału własnego kredytobiorcy:

.....
 .....
 .....

8. Przewidywany okres realizacji inwestycji .....

9. Przedsięwzięcie jest / nie jest uzasadnione³⁾ pod względem ekonomiczno-finansowym:

.....
 .....
 .....
 .....

10. Ocena wskazanych w planie przedsięwzięcia rynków zbytu usług:

.....
 .....
 .....
 .....

11. Przedsięwzięcie spełnia / nie spełnia / spełnia z zastrzeżeniami³⁾ warunki określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1996 r. w sprawie szczegółowych kierunków działań ARiMR oraz sposobów ich realizacji (Dz. U. Nr 16, poz. 82 ze zm.) i w zasadach udzielania kredytów w ramach linii BR/16.

.....
.....
.....
.....

12. Jednostki, które wydały wnioskodawcy opinie wymagane dla programu BR/16:

.....
.....
.....

Opiniujący plan przedsięwzięcia inwestycyjnego:

.....

/imię i nazwisko/

.....

/podpis i pieczęć Dyrektora ODR/

.....

data wydania opinii

¹⁾ wybrać oznaczenie właściwe dla danej podlinii określone w części IV zasad udzielania kredytów

²⁾ wstawić znak „x” przy odpowiedniej pozycji – w przypadku realizacji kilku celów należy zaznaczyć tylko cel dominujący

³⁾ niepotrzebne skreślić

Opinia jest ważna przez okres 3 miesięcy od daty jej wydania.

Kopia opinii jest zarejestrowana i przechowywana w ODR.

Dział IX

Zasady udzielania kredytów na utworzenie lub urządzenie gospodarstwa rolnego w ramach realizacji, zaakceptowanego przez Ministrów Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej oraz Finansów programu osadnictwa rolniczego na gruntach Skarbu Państwa - Symbol OR

- kredyty określone w § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1996 r. w sprawie szczegółowych kierunków działań ARiMR oraz sposobów ich realizacji (Dz. U. Nr 16, poz. 82 ze zm.)

Rozdział I

Przeznaczenie kredytu

1. Kredyt przeznaczony jest na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych mających na celu utworzenie lub urządzenie gospodarstwa rolnego na gruntach własnych lub dzierżawionych w okresach wieloletnich, wytypowanych przez Agencję Nieruchomości Rolnych do programu osadnictwa rolniczego na gruntach Skarbu Państwa.
2. Kredyt może zostać udzielony na działalności wymienione w “Wykazie działalności w zakresie rolnictwa, przetwórstwa rolno-spożywczego, usług dla rolnictwa oraz działań specjalnych produkcji rolnej wspomaganych przez ARiMR w postaci dopłat do oprocentowania kredytów inwestycyjnych”, zawartym w części I, w grupach:
  - 1) uprawy rolne; warzywnictwo; ogrodnictwo - 01.1,
  - 2) chów i hodowla zwierząt - 01.2,
  - 3) uprawy rolne połączone z chowem zwierząt (działalność mieszana) - 01.30.Z,
  - 4) działy specjalne produkcji rolnej - DS,
  - 5) kiszenie ogórków i kapusty w gospodarstwach rolnych prowadzących ich produkcję - 15.33.A,
  - 6) produkcja biogazu w gospodarstwach rolnych - 24.14.Z.
3. Kredyt może zostać udzielony na realizację przedsięwzięć polegających na utworzeniu lub urządzeniu gospodarstwa rolnego i działu specjalnego, które pozwalają na osiągnięcie następujących celów:
  - 1) rozszerzenie asortymentu produkcji – A,
  - 2) zwiększenie skali produkcji – B,
  - 3) dostosowanie do wymogów sanitarno-weterynaryjnych UE – C,
  - 4) obniżenie kosztów produkcji – D,
  - 5) poprawa ochrony środowiska zgodnie ze standardami UE – E,
  - 6) zwiększenie wykorzystania zdolności produkcyjnych – F,
  - 7) wprowadzenie nowej technologii – G,
  - 8) poprawa jakości produkcji – H,
  - 9) poprawa gospodarki odpadami – I,
  - 10) doskonalenie dotychczasowej technologii produkcji – J,
  - 11) poprawa struktury obszarowej gospodarstw rolnych – K.
4. Przez utworzenie gospodarstwa rolnego należy rozumieć tworzenie od podstaw jednostki gospodarczej poprzez ponoszenie nakładów wymienionych w ust. 6.
5. Przez urządzenie gospodarstwa rolnego należy rozumieć poniesienie nakładów wymienionych w ust. 6 w istniejącym gospodarstwie rolnym w celu jego reorganizacji polegającej np. na wprowadzeniu nowej działalności produkcyjnej, specjalizacji produkcji, zwiększeniu skali produkcji lub zmianie technologii produkcji.

6. W ramach przedsięwzięcia inwestycyjnego polegającego na utworzeniu lub urządzeniu gospodarstwa rolnego i działu specjalnego produkcji rolnej kredyt może zostać udzielony na sfinansowanie następujących nakładów:
- 1) zakup własności gruntów rolnych Skarbu Państwa oraz naniesień i nasadzeń znajdujących się na gruncie i stanowiących jego wyposażenie, przy czym kredytem może zostać objęty zakup tej części gruntu, która nie spowoduje przekroczenia powierzchni gospodarstwa rolnego ponad 300 ha użytków rolnych (dotyczy to wyłącznie powierzchni gruntów stanowiących własność podmiotu ubiegającego się o kredyt),
  - 2) zakup, budowa, rozbudowa, adaptacja, modernizacja budynków i budowli gospodarczych,
  - 3) zakup i montaż maszyn, urządzeń i narzędzi rolniczych lub stanowiących wyposażenie budynków i budowli gospodarczych, z zastrzeżeniem ust. 7,
  - 4) zakup stada podstawowego,
  - 5) zakup środków obrotowych niezbędnych na uruchomienie pierwszego cyklu produkcyjnego w gospodarstwie rolnym lub dziale specjalnym produkcji rolnej, pod warunkiem, że nie stanowią więcej niż 30% całkowitych kosztów przedsięwzięcia inwestycyjnego przyjętych w planie przedsięwzięcia inwestycyjnego,
  - 6) budowa lub zakup wraz z przynależnym gruntem budynku mieszkalnego, pod warunkiem, że:
    - a) w gospodarstwie nie istnieje budynek mieszkalny i wnioskodawca lub jego małżonek nie posiada innego budynku mieszkalnego lub mieszkania,
    - b) koszt zakupu lub budowy budynku mieszkalnego nie przekracza 30% całkowitych kosztów przedsięwzięcia, nie więcej jednak niż 100 tys. zł,
  - 7) zakup samochodów ciężarowych, dostawczych lub specjalistycznych wyłącznie dla potrzeb związanych z produkcją w działach specjalnych produkcji rolnej,
  - 8) budowa, zakup, instalacja urządzeń i obiektów służących do zasilania w wodę, energię elektryczną, gaz i odprowadzenie ścieków w obrębie gospodarstwa,
  - 9) zakup, budowa, adaptacja i modernizacja pomieszczeń socjalnych w gospodarstwach,
  - 10) budowa zagrodowych oczyszczalni ścieków w gospodarstwach,
  - 11) utwardzenie placów w obrębie gospodarstw i działów specjalnych produkcji rolnej,
  - 12) budowa i modernizacja dojazdów łączących punkty odbioru mleka w gospodarstwach rolnych z siecią dróg publicznych,
  - 13) budowa ogrodzeń w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej,
  - 14) rekultywacja gruntów rolnych,
  - 15) wykonanie melioracji szczegółowych,
  - 16) budowa silosów do zakiszania pasz objętościowych w gospodarstwach rolnych,
  - 17) zakup silosów zbożowych dla własnych potrzeb przez gospodarstwa rolne,
  - 18) nakłady inwestycyjne związane z prowadzeniem działalności polegającej na kiszeniu ogórków lub kapusty w gospodarstwach rolnych prowadzących ich produkcję,
  - 19) zakup, budowa, rozbudowa i modernizacja budynków, zakup maszyn i urządzeń wykorzystywanych do suszenia ziarna zbóż i nasion innych roślin dla własnych potrzeb gospodarstw rolnych,
  - 20) założenie plantacji wieloletnich, ich prowadzenie (nawożenie i ochrona chemiczna roślin przed chorobami, szkodnikami i chwastami) do momentu wejścia w okres pełnego plonowania,
  - 21) nakłady inwestycyjne związane z produkcją biogazu w gospodarstwach rolnych,
  - 22) budowa, rozbudowa i modernizacja budynków oraz zakup maszyn i urządzeń służących do konfekcjonowania (rozlewania) miodu dla potrzeb jego producentów,

- 23) zakup, budowa, adaptacja i modernizacja myjni, obiektów do czyszczenia, sortowni, przechowalni, zamrażalni, chłodni i schładzalni owoców i warzyw, pakowalni ziemniaków, owoców i warzyw, dla potrzeb gospodarstw rolnych,
  - 24) dostosowanie do wymogów Unii Europejskiej dotyczących utrzymania kur niosek w klatkach bateryjnych poprzez modernizację klatek bateryjnych,
  - 25) transport kupowanych maszyn, urządzeń, narzędzi, materiałów budowlanych, zwierząt gospodarskich oraz środków obrotowych do produkcji rolnej, z wyłączeniem kosztów transportu własnego,
  - 26) zakup urządzeń i oprogramowania do zarządzania procesem produkcji,
  - 27) dokończenie inwestycji w zakresie budowy, rozbudowy, modernizacji lub adaptacji, o których mowa w ust. 6,
  - 28) finansowanie kosztów ogólnych, o ile nie przekraczają 12% całkowitych kosztów przedsięwzięcia, w zakresie:
    - a) opłat za usługi (honoraria architektów, inżynierów, konsultantów, studia wykonalności),
    - b) opłat sądowych i notarialnych,
    - c) patentów i licencji,
    - d) szkoleń i ekspertyz związanych z systemem HACCP – ustawa z dnia 11 maja 2001 r. o warunkach zdrowotnych żywności i żywienia (Dz. U. z 2005 r. Nr 31, poz. 265 ze zm.).
7. Zakup środków trwałych wymienionych w grupie 28.11.23 PKWiU, które zostały wyprodukowane wcześniej niż trzy lata przed datą zakupu, uzależniony jest od pozytywnej oceny stanu technicznego konstrukcji przez uprawnionego rzeczoznawcę.
8. Przez zakup nieruchomości, wymienionych w ust. 6, należy rozumieć nabycie ich własności lub prawa wieczystego użytkowania w drodze:
  - 1) umowy kupna-sprzedaży,
  - 2) postanowienia sądu przysądżającego własność w postępowaniu egzekucyjnym,
  - 3) postanowienia sądu stwierdzającego obowiązek złożenia oświadczenia woli o przeniesieniu własności.
9. Przez dzierżawę w okresie wieloletnim należy rozumieć umowę dzierżawy zawartą z ANR na okres dłuższy niż 3 lata i trwającą co najmniej do końca okresu kredytowania. Umowa dzierżawy musi być zawarta na piśmie i powinna w sposób nie budzący wątpliwości określać datę jej zawarcia i czas jej trwania.
10. Przez nakłady związane z uruchomieniem pierwszego cyklu produkcyjnego należy rozumieć zgodne z normami i normatywami dla danej działalności nakłady rzeczowe (np. zakup zwierząt gospodarskich, pasz treściwych, kwalifikowanego materiału siewnego, opału w przypadku upraw w szklarniach ogrzewanych i tunelach ogrzewanych), ponoszone od rozpoczęcia danej działalności do sprzedaży finalnego produktu (np. w produkcji zwierzęcej są to nakłady rzeczowe ponoszone od zakupu zwierząt do ich sprzedaży na rzeź lub do dalszego chowu, w przypadku produkcji mleka od zakupu jałówek do odchowania krowy pierwsiastki, a w produkcji roślinnej są to nakłady rzeczowe ponoszone od siewu do zbioru danej rośliny).
11. Przez maszyny, urządzenia lub narzędzia rolnicze należy rozumieć środki trwałe wymienione w działach: 28, 29, 34 i 35 Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług określonej w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 kwietnia 2004 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług (PKWiU) (Dz. U. Nr 89, poz. 844), które będą wykorzystywane do prowadzenia działalności w gospodarstwie rolnym, dziale specjalnym produkcji rolnej lub zakładzie świadczącym usługi dla rolnictwa.

12. Kredyt nie może zostać przeznaczony w szczególności na:
- 1) zakup maszyn i urządzeń rolniczych, które zostały wyprodukowane wcześniej niż trzy lata przed datą zakupu (z wyłączeniem „Konstrukcji budowlanych stalowych pozostałych osobno nie wymienionych” mieszczących się w grupie 28.11.23 PKWiU) lub były już przedmiotem obrotu z zastosowaniem preferencji państwowych,
  - 2) zakup gruntów rolnych, budynków, budowli i samochodów, które po dniu 19.01.1994 r. były przedmiotem obrotu z zastosowaniem preferencji państwowych, z zastrzeżeniem ust. 13,
  - 3) zakup tej części gruntu, która spowoduje przekroczenie powierzchni gospodarstwa rolnego ponad 300 ha użytków rolnych, przy czym dotyczy to wyłącznie powierzchni gruntów stanowiących własność podmiotu ubiegającego się o kredyt,
  - 4) zakup gruntów rolnych, których przeznaczenie określone w planie zagospodarowania przestrzennego gminy jest inne niż rolnicze, a także lasów, parków, jezior, pracowniczych ogródków działkowych, działek rekreacyjnych i ogrodów botanicznych,
  - 5) sfinansowanie tej części określonej w akcie notarialnym ceny umownej, która przewyższa poziom średnich cen rynkowych gruntów rolnych w danym województwie wg danych GUS,
  - 6) sfinansowanie tej części ceny umownej nabywanych budynków i budowli służących do produkcji rolnej oraz budynku mieszkalnego, ruchomych środków trwałych (maszyn, urządzeń, stada podstawowego) naniesień i nasadzeń, która przewyższa poziom średnich cen rynkowych w danym województwie,
  - 7) zakup mienia tzn. nieruchomości i ruchomych środków trwałych oraz stada podstawowego z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, jeżeli spłata należności rozłożona jest na raty, wg zasad określonych przez ANR,
  - 8) zakup pojazdów samochodowych, z zastrzeżeniem ust. 6 pkt 7),
  - 9) spłatę wcześniej zaciągniętych kredytów,
  - 10) spłatę należności, których termin płatności minął przed dniem zawarcia umowy kredytu,
  - 11) finansowanie remontów,
  - 12) realizację przedsięwzięć, do których stosowana jest lub będzie pomoc ze środków publicznych w formie dotacji, pożyczek lub kredytów udzielanych przedsiębiorcom na warunkach korzystniejszych od oferowanych im na rynku, dokapitalizowania oraz zbycia lub oddania do korzystania mienia będącego własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego i ich związków - na warunkach korzystniejszych od oferowanych na rynku.
13. Kredyt może zostać przeznaczony na zakup budynków i budowli, nieruchomości wraz z budynkami i budowlami oraz nieruchomości niezabudowanych, które zostały zakupione, zrehabilitowane, wybudowane, zmodernizowane, zaadaptowane lub wyposażone przy udziale kredytu z dopłatami ARiMR do oprocentowania, przy czym jeżeli kredyt nie został jeszcze spłacony, to w przypadku, gdy:
- 1) sprzedaż następuje w okresie do 5 lat od dnia udzielenia kredytu:
    - a) kwotę kredytu należy pomniejszyć o wysokość udzielonego wcześniej kredytu, a kupujący zobowiązany jest przejąć dług z tytułu tego kredytu lub
    - b) sprzedający nie będzie otrzymywał dopłat do niespłaconej części kredytu,
  - 2) sprzedaż następuje po upływie 5 lat od dnia udzielenia kredytu - sprzedający nie będzie otrzymywał dopłat do niespłaconej części kredytu.
14. W przypadku zakupu gruntów rolnych, budynków i budowli, używanych maszyn, urządzeń, narzędzi rolniczych lub samochodów kredytobiorca zobowiązany jest przedstawić w banku oświadczenie sprzedającego, czy po dniu 19.01.1994 r. były one przedmiotem obrotu z zastosowaniem preferencji państwowych.

15. Przedsięwzięcie może być realizowane przy udziale tylko jednej linii kredytowej z dopłatami ARiMR.
16. Kredyt może zostać przeznaczony na zakup nieruchomości, która będzie stanowiła współwłasność kilku osób, pod warunkiem, że każda z tych osób będzie spełniać wszystkie wymogi określone w niniejszych zasadach.
17. Kredyt może zostać przeznaczony na urządzenie istniejącego gospodarstwa rolnego stanowiącego współdzierżawę lub współwłasność dwu lub więcej osób, również w sytuacji, gdy wymogi określone w niniejszych zasadach spełnia tylko jedna z tych osób, przy czym wówczas:
  - a) o kredyt występuje osoba spełniająca wszystkie wymogi określone w niniejszych zasadach,
  - b) współmałżonek wnioskodawcy oraz pozostali współdzierżawcy lub współwłaściciele i ich współmałżonkowie powinni wyrazić pisemną zgodę na realizację przedsięwzięcia oraz na warunki jego kredytowania,
  - c) pozostali współdzierżawcy lub współwłaściciele powinni zostać zobowiązani przez bank do udzielenia kredytobiorcy poręczenia lub przystąpić do długu w charakterze solidarnych dłużników.

Rozdział II

Podmioty mogące ubiegać się o kredyt

Osoby fizyczne, posiadające pełną zdolność do czynności prawnych, prowadzące lub podejmujące działalność określoną w rozdz. I ust. 2, z wyłączeniem emerytów i rencistów.

Rozdział III

Warunki udzielania kredytu

1. Kwota kredytu nie może przekroczyć 95% wartości nakładów inwestycyjnych składających się na przedsięwzięcie realizowane przez podmiot w gospodarstwie lub gospodarstwach rolnych, nie więcej niż 4 mln zł.
2. W przypadku, gdy wnioskodawca korzysta z kredytów inwestycyjnych objętych dopłatami ARiMR do oprocentowania suma zaciągniętych kredytów oraz kredytu z linii OR nie może przekroczyć kwoty:
  - 1) 4 mln zł dla podmiotu, który korzysta z kredytów na przedsięwzięcia realizowane w gospodarstwie lub gospodarstwach rolnych, usługach dla rolnictwa,
  - 2) 8 mln zł dla podmiotu, który korzysta z kredytów na przedsięwzięcia realizowane w działach specjalnych produkcji rolnej, przetwórstwie rolno-spożywczym, działalnościach pozarolniczych (linia MP), z zastrzeżeniem pkt 3),
  - 3) 16 mln zł dla podmiotu, który korzysta z kredytów na przetwórstwo mięsa, mleka lub ziemniaków na skrobię na przedsięwzięcia w zakresie dostosowania prowadzonej działalności do wymogów sanitarnych i weterynaryjnych, obowiązujących w Unii Europejskiej, lub na wprowadzenie nowych technologii.
3. Kredytobiorca, który uzyskał kredyt lub kredyty z dopłatami ARiMR do oprocentowania na przedsięwzięcia inwestycyjne w maksymalnej kwocie, o której mowa w ust. 1 i 2, do czasu całkowitej jego lub ich spłaty nie może uzyskać kolejnego kredytu z dopłatami ARiMR.
4. Różnica między wartością przedsięwzięcia inwestycyjnego, a kwotą udzielonego kredytu stanowi udział własny kredytobiorcy.
5. Posiadanie udziału własnego musi zostać udokumentowane przez inwestora przed podpisaniem umowy kredytu w sposób wiarygodny dla Banku. Forma w jakiej zostanie wniesiony udział własny oraz jego wartość muszą zostać w sposób szczegółowy określone

w planie przedsięwzięcia i umowie kredytu.

6. Oprocentowanie kredytu jest zmienne i nie może wynosić więcej niż 1,5 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od Banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym. Należne Bankowi odsetki, z zastrzeżeniem ust. 6a, płacone są przez:
  - 1) kredytobiorcę – w dotychczasowej wysokości, nie wyższej jednak niż 0,65 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od Banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym, nie mniej niż 2% w stosunku rocznym,
  - 2) Agencję – w pozostałej części.
- 6a. Bank na wniosek Kredytobiorcy może zastosować zawieszenie spłaty rat kapitału w celu wznowienia produkcji w gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej, określonych w rozdz. I ust. 2, po wystąpieniu szkód spowodowanych przez powódź, obsunięcie się ziemi lub huragan w 2010 r. Odsetki w części oprocentowania należnego Kredytobiorcy, w okresie zawieszenia płacone są przez Agencję przez okres nie dłuższy niż 2 lata licząc od dnia zawieszenia przez bank spłaty rat kapitału kredytu bankowego, przy czym:
  - 1) okres zawieszenia spłaty kapitału nie może być dłuższy niż 2 lata, a po zakończeniu okresu zawieszenia Kredytobiorca:
    - a) będzie płacił odsetki od kredytu w wysokości określonej w ust. 6 pkt 1),
    - b) zobowiązany będzie do zwrotu kwoty odsetek wypłaconych przez ARiMR za kredytobiorcę (bez odsetek ustawowych) w okresie zawieszenia spłaty kapitału,
  - 2) potwierdzeniem wystąpienia, w przypadku gospodarstw rolnych lub działów specjalnych produkcji rolnej, szkód jest przedłożona przez kredytobiorcę w Banku opinia wojewody zawierająca określenie zakresu i wysokości szkód oszacowanych przez komisję powołaną przez wojewodę.
  - 3) wraz z zawieszeniem spłaty rat kapitału Bank może zastosować wydłużenie okresu kredytowania, o którym mowa w ust. 13 pkt 2.
- 6b. Bank na wniosek kredytobiorcy może zastosować zawieszenie spłaty rat kapitału w związku z wprowadzeniem ograniczeń handlowych. Odsetki w części oprocentowania należnego Kredytobiorcy, w okresie zawieszenia, płacone są przez Agencję przez okres nie dłuższy niż 2 lata, licząc od dnia zawieszenia przez bank spłaty rat kapitału kredytu bankowego, przy czym:
  - 1) okres zawieszenia spłaty kapitału nie może być dłuższy niż 2 lata a po zakończeniu okresu zawieszenia Kredytobiorca:
    - a) będzie płacił odsetki od kredytu w wysokości określonej w ust. 6 pkt 1),
    - b) zobowiązany będzie do zwrotu kwoty odsetek wypłaconych przez ARiMR za kredytobiorcę (bez odsetek ustawowych) w okresie zawieszenia spłaty kapitału.
  - 2) Kredytobiorca zobowiązany jest do złożenia w banku wniosku o zawieszenie spłaty zawierającego uzasadnienie,
  - 3) wraz z zawieszeniem spłaty rat kapitału bank może zastosować wydłużenie okresu kredytowania, o którym mowa w ust. 13, pkt 2).
7. W przypadku kredytów udzielonych w okresie od dnia 1 stycznia 2003 r. do dnia 27 września 2003 r. Agencja może zwiększyć dopłaty do oprocentowania w odniesieniu do niespłaconej części kredytu na warunkach określonych w ust. 6 i 9, o ile Bank stwierdzi, że:
  - 1) przedsięwzięcia realizowane lub zrealizowane przez kredytobiorców spełniają warunki określone w niniejszym Dziale,
  - 2) kredyt jest spłacany zgodnie z warunkami umowy kredytu.

8. Zwiększone dopłaty, o których mowa w ust. 7, są stosowane od dnia podpisania przez Bank z kredytobiorcą stosownego aneksu do umowy kredytu.
9. Jeśli w dniu zawarcia umowy kredytu kredytobiorca spełnia warunki określone w zasadach udzielania kredytów na zakup gruntów rolnych (Symbol KZ), na utworzenie lub urządzenie gospodarstw rolnych przez osoby, które nie przekroczyły 40 roku życia (Symbol MR) lub warunki określone w programach branżowych (Symbol BR) wysokość odsetek płaconych przez kredytobiorcę i wysokość dopłat zgodne są z zasadami określonymi w dziale II, III, IV, V, VI lub VII.
10. Kredyt może zostać udzielony maksymalnie na 15 lat.
11. Termin spłaty kredytu (kapitału lub odsetek) może przypadać wyłącznie w dzień roboczy dla banku.
12. Karencja w spłacie kapitału nie może przekroczyć 3 lat. Okres karencji liczy się od dnia zawarcia umowy kredytu do dnia spłaty pierwszej raty kapitału określonej w umowie kredytu.
13. W okresie objętym umową kredytu Bank może:
  - 1) stosować prolongatę spłaty rat kapitału i odsetek,
  - 2) wydłużyć okres kredytowania poza przewidziany w umowie kredytu, pod warunkiem poinformowania o tym ARiMR,
  - 3) w przypadkach, o których mowa w pkt 1) i 2):
    - a) okres od dnia udzielenia kredytu do całkowitej jego spłaty wraz z odsetkami nie może przekroczyć 15 lat, z zastrzeżeniem lit. c),
    - b) nie wymaga się sporządzenia zmian do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinii Ośrodka Doradztwa Rolniczego, zwanego dalej ODR,
    - c) okres spłaty, o którym mowa w lit. a) może zostać wydłużony przez Bank maksymalnie o 3 lata w przypadku wystąpienia nieprzewidzianych, losowych i niezawinionych przez kredytobiorcę okoliczności uniemożliwiających terminową spłatę kredytu, w szczególności związanych ze skutkami kryzysu finansowego. Okoliczności te powinny być ustalane w odniesieniu do każdej indywidualnej sprawy, z uwzględnieniem wpływu na te okoliczności kredytobiorcy np. długotrwała niezdolność do pracy, udokumentowany brak zapłaty za dostarczone produkty rolne, poniesienie szkód w wyniku choroby zwierząt lub z powodu złych warunków atmosferycznych (w tym przypadku oszacowanie szkód dokonywane jest przez komisję powołaną przez wojewodę) itp.
14. Bank nie może stosować kapitalizacji odsetek lub pobierać ich z góry.
15. Bank zobowiązany jest do ustanowienia odpowiedniego prawnego zabezpieczenia.
16. Jeżeli kredytobiorcą jest podmiot będący podatnikiem podatku od towarów i usług VAT, przy rozliczaniu kredytu z dopłatami ARiMR uwzględnia się wartość faktury pomniejszoną o podatek od towarów i usług VAT. Wartość podatku VAT należy wówczas wyliczyć z wartości przedsięwzięcia inwestycyjnego finansowanego przy udziale kredytu z linii OR. W przypadku rolników objętych zryczałtowanym systemem zwrotu podatku VAT, przy rozliczaniu kredytu uwzględnia się wartość faktury brutto.
17. Podmioty ubiegające się o kredyt na realizację przedsięwzięć wymienionych w rozdz. I, ust. 6, pkt 24) zobowiązane są posiadać pozytywną opinię powiatowego lekarza weterynarii, potwierdzającą iż modernizację klatek bateryjnych podejmowane są w celu

dostosowania ich do wymogów Unii Europejskiej dotyczących utrzymywania kur niosek w klatkach bateryjnych.

Rozdział IV

Warunki stosowania dopłat ze środków ARiMR do oprocentowania kredytu

1. Dopłaty są stosowane, gdy kredytobiorca:
  - 1) spełnia wszystkie wymogi tej linii kredytowej,
  - 2) dokonuje w pełnej wysokości spłat rat kapitału i odsetek w terminach ustalonych w umowie kredytu z uwzględnieniem dodatkowo 7-dniowego okresu na spłatę należności.
2. Dopłaty podlegają zwrotowi wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia ich wpływu do Banku, a dalsze dopłaty nie są stosowane, z zastrzeżeniem ust. 3 - 8 i 12, gdy kredytobiorca:
  - 1) nie zrealizuje przedsięwzięcia inwestycyjnego lub nie uruchomi działalności zgodnie z planem przedsięwzięcia pozytywnie zaopiniowanym przez ODR oraz umową kredytu,
  - 2) trwale zaprzestanie prowadzenia przedsięwzięcia (działalności) przed upływem okresu kredytowania lub trwale zaprzestanie obsługi kredytu (z zastrzeżeniem ust. 2a i 28),
  - 3) wykorzysta kredyt niezgodnie z przeznaczeniem określonym w planie przedsięwzięcia i umowie kredytu,
  - 4) nie udokumentuje w terminie 3 miesięcy od dnia pobrania środków finansowych z rachunku kredytowego, wydatków poniesionych na cele inwestycyjne lub na uruchomienie pierwszego cyklu produkcyjnego, zgodnie z regulaminem kredytowania obowiązującym w danym Banku w oparciu o:
    - a) faktury VAT,
    - b) faktury VAT RR,
    - c) akty notarialne,
    - d) umowy sprzedaży,
    - e) rachunki wystawione zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 ze zm.),
    - f) w przypadku zakupów poza Wspólnotą Europejską również zapłacone faktury i rachunki wraz z dokumentami odprawy celnej SAD,
    - g) prawomocne orzeczenie sądu wraz z dowodem dokonania wpłaty - w przypadku nabycia własności w formie określonej w rozdz. I ust. 8 pkt 2) i 3),
  - 5) nie udokumentuje wniesienia udziału własnego w sposób wiarygodny dla Banku,
  - 6) sprzeda w okresie kredytowania lub po okresie kredytowania i przed upływem 5 lat od dnia nabycia, bez zgody Banku grunty i gospodarstwa rolne albo inne obiekty, maszyny i urządzenia nabyte, wybudowane, zaadaptowane lub zmodernizowane za kredyt, jeżeli Agencja zgodnie z rozdz. III ust. 9, stosuje zwiększone dopłaty,
  - 7) zmieni kierunek produkcji rolnej, działu specjalnego w okresie kredytowania bez uprzedniej zgody Banku (z zastrzeżeniem ust. 28).
- 2a. Za trwale zaprzestanie prowadzenia działalności, o którym mowa w ust. 2 pkt 2), nie uznaje się rezygnacji z chowu lub hodowli świń po wydaniu przez powiatowego lekarza weterynarii decyzji nakazującej zabicie świń utrzymywanych w gospodarstwie lub poddanie ich ubojowi oraz zakazującej wprowadzania do gospodarstwa i utrzymywania w nim zwierząt gatunków wrażliwych przez okres obowiązywania „Programu bioasekuracji mającego na celu zapobieganie szerzeniu się afrykańskiego pomoru świń” na lata 2015-2018. Brak wznowienia działalności produkcyjnej po zakończeniu „Programu bioasekuracji...” skutkować będzie zaprzestaniem stosowania dalszych dopłat do oprocentowania kredytu.

3. W przypadku czasowego w ocenie Banku zaprzestania prowadzenia przedsięwzięcia (działalności) lub obsługi kredytu z przyczyn niezależnych od kredytobiorcy, przy jednoczesnym spełnieniu wszystkich wymogów linii, dopłaty nie są stosowane przez ten okres, z zastrzeżeniem ust. 3a.
- 3a. Postanowienia ust.3 w zakresie czasowego zaprzestania prowadzenia działalności nie dotyczą:
  - 1) sytuacji wznawiania przez kredytobiorcę produkcji prowadzonej w gospodarstwie rolnym lub dziale specjalnym produkcji rolnej, w ramach działalności określonych w rozdz. I ust. 2, w których wystąpiły szkody spowodowane przez, suszę, grad, deszcz nawalny, ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne, powódź, huragan, piorun, obsunięcie się ziemi lub lawinę, pod warunkiem przedłożenia w Banku opinii wojewody zawierającej określenie zakresu i wysokości szkód oszacowanych przez komisję powołaną przez wojewodę właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkód,
  - 2) czasowego zaprzestania chowu lub hodowli świń, pod warunkiem przedłożenia w banku decyzji powiatowego lekarza weterynarii nakazującej zabicie świń utrzymywanych w gospodarstwie lub poddanie ich ubojowi oraz zakazującej wprowadzania do gospodarstwa i utrzymywania w nim zwierząt z gatunków wrażliwych przez okres obowiązywania „Programu bioasekuracji mającego na celu zapobieganie szerzeniu się afrykańskiego pomoru świń” na lata 2015-2018.
4. Jeżeli kredytobiorca wznowi prowadzenie przedsięwzięcia (działalności) lub obsługę kredytu dopłaty stosowane są od dnia wznowienia prowadzenia przedsięwzięcia (działalności) lub obsługi kredytu.
5. W przypadku, gdy trwałe zaprzestanie prowadzenia działalności lub trwałe zaprzestanie obsługi kredytu nastąpiło po upływie pięciu lat od dnia udzielenia kredytu i umowa kredytu nadal obowiązuje, od dnia tego zaprzestania dopłaty nie są stosowane a udzielone dopłaty nie podlegają zwrotowi, o ile:
  - 1) przedsięwzięcie zostało zrealizowane i działalność była prowadzona zgodnie z umową kredytu,
  - 2) w dalszym okresie kredytowania oprocentowanie kredytu nie będzie wyższe niż wynikające z umowy zawartej pomiędzy ARiMR a Bankiem.
6. Jeżeli część kredytu wykorzystano niezgodnie z przeznaczeniem lub nie udokumentowano poniesionych wydatków w terminie, a także jeżeli przedsięwzięcie inwestycyjne nie zostało zrealizowane w całości, dopłaty podlegają zwrotowi wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia ich wpływu do Banku w takiej części, jaka odpowiada udziałowi nieprawidłowo wykorzystanych środków lub nieudokumentowanych wydatków w kwocie wykorzystanego kredytu, pod warunkiem, że cel założony w planie przedsięwzięcia i umowie kredytu został osiągnięty. Oceny, czy założony cel został osiągnięty dokonuje Bank.
- 6a. Przepis ust. 6 stosuje się, jeżeli umowa kredytu nadal obowiązuje niezależnie od tego, kiedy miało miejsce niezgodne z przeznaczeniem wykorzystanie kredytu lub nieterminowe udokumentowanie kredytu.
- 6b. Dalsze dopłaty - przypadające na kwotę kredytu wykorzystaną zgodnie z przeznaczeniem i udokumentowaną w terminie - mogą być stosowane wyłącznie po dokonaniu zwrotu dopłat w części, o której mowa w ust. 6, oraz poinformowaniu ARiMR o powstaniu należności i dokonaniem zwrotu dopłat w trybie określonym w umowie zawartej pomiędzy ARiMR a Bankiem.

- 6c. W przypadku, gdy wartość kredytu wykorzystanego niezgodnie z przeznaczeniem lub wartość wydatków nieudokumentowanych w terminie przekracza 10% wartości wykorzystanego kredytu lub przedsięwzięcie inwestycyjne nie zostało zrealizowane w całości, od dnia zastosowania przepisu ust. 6 wykluczona zostaje możliwość ubiegania się o kredyt inwestycyjny z dopłatami ARiMR do oprocentowania przez kolejne trzy lata licząc od ww. dnia.
- 6d. W ciągu 30 dni od zastosowania przepisu ust. 6 Bank zobowiązany jest do pisemnego poinformowania ARiMR o tym fakcie.
7. Przepis ust. 6 stosuje się również, jeżeli termin udokumentowania wydatków został wydłużony na podstawie ust. 8.
8. W przypadku, gdy z przyczyn w ocenie Banku niezależnych od kredytobiorcy wydatki nie zostaną udokumentowane w terminie 3 miesięcy od dnia pobrania środków finansowych z rachunku kredytowego, Bank, z zastrzeżeniem ust. 9, może wyrazić zgodę na wydłużenie tego terminu nie więcej niż o 3 miesiące sporządzając stosowny aneks do umowy kredytu. Dopłaty ARiMR w odniesieniu do kwoty kredytu, której wydatkowanie nie zostało udokumentowane, nie są stosowane za okres od dnia następującego po upływie 3 miesięcy od pobrania środków finansowych z rachunku kredytowego do dnia udokumentowania wydatków.
9. Jeżeli termin, o którym mowa w ust. 2 pkt 4), upłynął przed dniem 6 stycznia 2004 r., a nieudokumentowanie wydatków nastąpiło z przyczyn niezależnych od kredytobiorcy, Agencja może wyrazić zgodę na dalsze stosowanie dopłat, pod warunkiem, że:
- 1) wydatki zostały udokumentowane w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od upływu terminu określonego w ust. 2 pkt 4),
  - 2) w żadnym momencie przed wyrażeniem zgody nie zachodziły inne przesłanki do zwrotu dopłat przez kredytobiorcę,
  - 3) przedsięwzięcie zostało zrealizowane lub jest realizowane zgodnie z planem przedsięwzięcia oraz umową kredytu,
  - 4) umowa kredytu nadal obowiązuje,
  - 5) dopłaty za okres od dnia następującego po terminie, o którym mowa w ust. 2 pkt 4), nie były pobierane lub zostały zwrócone wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia ich wpływu do Banku.
10. Bank występuje do ARiMR o wyrażenie zgody przewidzianej w ust. 9 przesyłając opinię, której wzór został określony w Dziale XVII.
11. Dopłaty są stosowane od dnia wskazanego przez Agencję jednak nie wcześniej niż od dnia następującego po dniu, w którym Agencja wyraziła zgodę na dalsze ich stosowanie.
12. W przypadku, gdy kredytobiorca zrealizował przedsięwzięcie lecz z powodu wystąpienia okoliczności, o których mowa w ust. 14, trwale zaprzestał prowadzenia działalności lub obsługi kredytu, od dnia zaistnienia tych okoliczności dopłaty nie są stosowane a udzielone dopłaty nie podlegają zwrotowi.
13. Jeżeli okoliczności, o których mowa w ust. 14, wystąpiły przed dniem 30 kwietnia 2004 r., udzielone dopłaty nie podlegają zwrotowi:
- 1) jeżeli Agencja stwierdzi, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat,
  - 2) tylko w zakresie, w jakim nie zostały zwrócone do dnia stwierdzenia przez Agencję, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat,
  - 3) jeżeli umowa kredytu obowiązuje w dniu stwierdzenia przez Agencję, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat.

14. Przyczyną trwałego zaprzestania prowadzenia działalności lub obsługi kredytu może być wystąpienie co najmniej jednej z poniższych okoliczności:
  - 1) śmierć kredytobiorcy z wyjątkiem sytuacji, w których nastąpiła sukcesja praw i obowiązków wynikających z umowy kredytu,
  - 2) orzeczona stała niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym lub orzeczona trwała całkowita niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników albo trwała niezdolność do pracy orzeczona na podstawie innych przepisów o ubezpieczeniu społecznym uniemożliwiająca prowadzenie działalności, na jaką udzielony został kredyt, z wyjątkiem sytuacji, w których nastąpiła sukcesja praw i obowiązków wynikających z umowy kredytu,
  - 3) wywłaszczenie majątku kredytobiorcy, o ile nie mogło być przewidziane w dniu zawarcia umowy kredytu oraz uniemożliwia dalsze prowadzenie działalności,
  - 4) klęska suszy, gradobicia, nadmiernych opadów atmosferycznych, wymarznienia, powodzi, huraganu, pożaru, plagi gryzoni lub osuwisk ziemi, jeżeli spowodowała szkody w rozmiarach stanowiących zagrożenie dalszego funkcjonowania gospodarstwa, o ile kredytobiorca nie uzyskał w związku z wystąpieniem tej klęski kredytu z linii KL/01 lub KL/02 w terminach określonych w części III dział I lub dział II,
  - 5) masowe zachorowania zwierząt, jeśli stanowią zagrożenie dalszego funkcjonowania gospodarstwa.
15. Wystąpienie okoliczności, o których mowa w ust. 14, należy potwierdzić przedkładając w Banku stosowne dokumenty.
16. Bank zobowiązany jest do poinformowania ARiMR o zastosowaniu ust. 5 i 12.
17. Bank występuje do ARiMR o stwierdzenie, zgodnie z ust. 13, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat przesyłając opinię, której wzór został określony w Dziale XVIII.
18. Kredytobiorca za zgodą Banku może zmienić kierunek produkcji rolnej, działu specjalnego na inny w zakresie produkcji rolnej albo działu specjalnego wymieniony w rozdz. I ust. 2, a w przypadku otrzymania przez kredytobiorcę decyzji, o której mowa w ust. 3a pkt 2), kierunek w zakresie chowu lub hodowli świń w gospodarstwie rolnym na inny zaliczany do działu specjalnego produkcji rolnej wymieniony w rozdz. I ust. 2 albo odwrotnie, tj. z chowu lub hodowli świń w ramach działu specjalnego produkcji rolnej na inny kierunek produkcji rolnej, który nie jest działem specjalnym produkcji rolnej, wymieniony w rozdz. I ust. 2.
19. Warunkiem zmiany kierunku, o której mowa w ust. 18, jest sporządzenie zmiany do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego. Zmiana opinii ODR nie jest wymagana.
20. Zmiana kierunku, o której mowa w ust. 18, nie powoduje zaprzestania stosowania dopłat.
21. Zmiana przeznaczenia kredytu lub udziału własnego jest możliwa, o ile wynika z przesłanek ekonomicznych, pod warunkiem, że:
  - 1) nie minął określony w umowie kredytu termin realizacji przedsięwzięcia,
  - 2) zmiana nie spowoduje zwiększenia kwoty kredytu,
  - 3) zmiana została wprowadzona do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego,
  - 4) ODR wydał stosowną zmianę do opinii o planie przedsięwzięcia, w której stwierdził w szczególności, że zmiana przeznaczenia kredytu lub udziału własnego jest uzasadniona, zgodna z niniejszymi zasadami i nie spowoduje przeszkód w realizacji planu przedsięwzięcia inwestycyjnego.

22. Ostateczną decyzję o zmianie przeznaczenia kredytu lub udziału własnego podejmuje Bank sporządzając aneks do umowy kredytu w oparciu o przedstawione przez kredytobiorcę zmiany do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinii ODR.
23. W przypadku, gdy kredytobiorca zrealizował przedsięwzięcie, udokumentował wykorzystanie kredytu i wniesienie udziału własnego, a nie wykorzystał w pełnej wysokości przyznanych środków finansowych, dopuszcza się możliwość przeznaczenia niewykorzystanej części kredytu na zakup innych niż przewidziane w umowie kredytu środków do produkcji rolnej, pod warunkiem sporządzenia zmian do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego, opinii ODR i aneksu do umowy kredytu. Ze zmiany do opinii ODR powinno jednoznacznie wynikać, iż zakup tych środków jest celowy pod względem gospodarczym i ekonomicznym, a także zgodny z postanowieniami zawartymi w rozdz. I.
24. Bank może wyrazić zgodę na przejęcie całości lub części długu, w przypadku przeniesienia własności lub posiadania całości lub części gruntów i gospodarstw rolnych albo innych obiektów, maszyn i urządzeń nabytych, wybudowanych, zaadaptowanych lub zmodernizowanych za kredyt, jeżeli przejmujący dług spełnia warunki określone w niniejszych zasadach, z zastrzeżeniem ust. 24a i 24b, gwarantuje terminową spłatę rat kapitału i odsetek oraz będzie kontynuował przedsięwzięcie realizowane przez dotychczasowego kredytobiorcę w pełnym zakresie lub proporcjonalnie do przejmowanego długu. Jeżeli dotychczasowy kredytobiorca spełniał warunki określone w zasadach udzielania kredytów z linii MR, przejmujący dług musi w dniu zawarcia umowy o przejęcie długu spełniać warunki określone w wymienionych zasadach.
- 24a. Jeżeli kredytobiorca zamierza dokonać zmiany formy prawnej działalności, Bank może wyrazić zgodę na przejęcie długu przez powstałą w wyniku przekształcenia spółkę jawną lub spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z zastosowaniem w dalszym okresie kredytowania dopłat w wysokości przewidzianej dla linii IP, o ile:
- 1) przejmujący dług spełnia warunki określone w Dziale I, gwarantuje terminową spłatę rat kapitału i odsetek oraz będzie kontynuował przedsięwzięcie realizowane przez dotychczasowego kredytobiorcę,
  - 2) maksymalny okres stosowania dopłat nie przekroczy 8 lat.
- 24b. W przypadku, gdy przejęcie długu łączy się ze sprzedażą całości lub części gruntów i gospodarstw rolnych albo innych obiektów, maszyn i urządzeń nabytych, wybudowanych, zaadaptowanych lub zmodernizowanych za kredyt konieczne jest uzyskanie zgody Banku. Przy zmianie kierunku produkcji przejmującego dług obowiązują postanowienia ust. 19.
25. W przypadku śmierci kredytobiorcy, jeżeli następca prawny nie spełnia kryteriów określonych w rozdz. II dopłaty mogą być stosowane w wysokości przewidzianej dla linii IP. Dopłaty mogą być stosowane od dnia śmierci kredytobiorcy.
26. Określony w umowie kredytu termin zakończenia realizacji przedsięwzięcia może zostać przesunięty, jeżeli w ocenie Banku opóźnienie wynika z przyczyn niezależnych od kredytobiorcy. Bank sporządza wówczas stosowny aneks do umowy kredytu. Zmiany nie wymaga natomiast plan przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinia ODR.
27. Bank zobowiązany jest do zamieszczania na dokumentach potwierdzających wykorzystanie kredytu adnotacji: „Dokument został rozliczony w ramach kredytu inwestycyjnego z dopłatami ARiMR do oprocentowania udzielonego umową nr ..... z dnia .....” wraz z pieczęcią Banku.
28. Dopłaty do oprocentowania kredytu, w przypadku, gdy umowa kredytu nadal obowiązuje, nie podlegają zwrotowi a dalsze nie są stosowane od dnia stwierdzenia przez bank:

- 1) wystąpienia trwałego zaprzestania prowadzenia działalności przed upływem okresu kredytowania lub trwałego zaprzestania spłaty kredytu i odsetek,
- 2) zmiany kierunku produkcji rolnej lub działu specjalnego w okresie kredytowania bez uzyskania uprzedniej zgody banku kredytującego.

Powyższe ma zastosowanie wyłącznie do zdarzeń, które wystąpiły od dnia 13 listopada 2009 r.

Wystąpienie okoliczności, o których mowa w pkt. 1 i 2, przed dniem 13 listopada 2009 r. nie zwalnia kredytobiorcy z obowiązku zwrotu dopłat wraz z odsetkami ustawowymi chyba, że wystąpiły przesłanki określone w ust. 5 albo w ust. 12 i 13.

Rozdział V

Procedura ubiegania się o kredyt

1. Przedłożenie przez wnioskodawcę we właściwym dla miejsca realizacji przedsięwzięcia ODR planu przedsięwzięcia inwestycyjnego, określającego m. in. okres realizacji inwestycji, oraz oświadczenia sporządzonego wg wzoru określonego w dziale XIX.
2. Uzyskanie oświadczenia Agencji Nieruchomości Rolnych, że przedsięwzięcie inwestycyjne jest realizowane w ramach programu osadnictwa rolniczego.
3. Uzyskanie przez wnioskodawcę pozytywnej opinii ODR sporządzonej na formularzu, którego wzór określił Prezes ARiMR.
4. Opinia ODR powinna w szczególności zawierać:
  - 1) stwierdzenie, czy przedsięwzięcie dotyczy działalności wymienionej w rozdz. I ust. 2 oraz czy spełnia warunki formalno-prawne umożliwiające objęcie pomocą ARiMR,
  - 2) uzasadnienie celowości realizacji przedsięwzięcia oraz ocenę wskazanych w planie przedsięwzięcia rynków zbytu produktów,
  - 3) okres realizacji inwestycji.
5. ODR opiniując plany przedsięwzięć inwestycyjnych dotyczące zakupu pojedynczych maszyn i urządzeń powinien zwrócić uwagę w szczególności, czy wydajność maszyny lub urządzenia jest dostosowana do skali produkcji gospodarstwa.
6. Opinia traci moc po upływie trzech miesięcy od daty jej sporządzenia.
7. Na wniosek kredytobiorcy złożony przed upływem terminu ważności opinii ODR może przedłużyć jej ważność na kolejne trzy miesiące, jeżeli nie nastąpiły istotne zmiany warunków realizacji przedsięwzięcia. Ważność opinii ODR może zostać przedłużona jeden raz.
8. Opinia, której ważność przedłużono, zachowuje numer dotychczasowy oraz otrzymuje numer wynikający z bieżącej ewidencji opinii prowadzonej przez ODR.
9. ODR przechowuje kopię opinii i planu przedsięwzięcia inwestycyjnego.
10. Złożenie przez wnioskodawcę w Banku wniosku o kredyt wraz z planem przedsięwzięcia, pozytywną opinią ODR, oświadczeniem sporządzonym wg wzoru określonego w dziale XIX, oraz kompletem dokumentów wymaganych przez Bank.
11. ODR opiniujące plany przedsięwzięć inwestycyjnych dotyczące zakupu budynków, budowli i ruchomych środków trwałych oraz Banki kredytujące powinny korzystać z informacji o ich cenach rynkowych uzyskiwanych z kancelarii notarialnych, urzędów gmin, wydziałów rolnictwa urzędów wojewódzkich, wojewódzkich urzędów statystycznych, Oddziałów Terenowych ANR oraz zestawień publikowanych w wydawnictwach opracowywanych przez ODR. W przypadku wątpliwości, czy dana cena nie jest zawyżona, należy skorzystać z wyceny rzeczoznawcy. Koszty tej wyceny ponosi

wnioskodawca.

12. Opinia ODR musi być ważna w dacie składania wniosku o kredyt.
13. Pozytywna opinia ODR nie zwalnia Banku od własnej oceny przedsięwzięcia pod względem zgodności z obowiązującymi przepisami prawnymi i postanowieniami umowy zawartej pomiędzy Agencją a Bankiem.
14. W przypadku braku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego kredyt może zostać udzielony na zakup gruntów rolnych, pod warunkiem, że:
  - 1) planowane do zakupu grunty w ewidencji gruntów prowadzonej przez starostów określone zostały jako użytki rolne,
  - 2) wnioskodawca przedstawił zaświadczenie właściwego organu, że obszar przewidziany do nabycia za kredyt nie jest objęty decyzją o warunkach zabudowy, wydaną przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, która powoduje zmianę zagospodarowania terenu.
15. W przypadku, gdy lista nakładów do sfinansowania kredytem i środkami własnymi nie ulega zmianie, a następuje jedynie:
  - 1) zmiana struktury finansowania polegająca na zwiększeniu lub zmniejszeniu środków własnych lub zmniejszeniu kwoty kredytu, przy zachowaniu minimalnej dla danej działalności wysokości udziału własnego kredytobiorcy,
  - 2) zmiana formy wniesienia udziału własnego kredytobiorcy (np. z gotówki na maszyny, które zgodnie z planem przedsięwzięcia miały zostać zakupione za środki własne),
  - 3) zmiana źródła finansowania poszczególnych nakładów (z kredytu na środki własne lub odwrotnie, przy zachowaniu zgodności z zapisami niniejszych zasad),plan przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinia ODR nie wymagają zmiany. W umowie kredytu należy uwzględnić ww. zmiany.

Rozdział VI

Procedura ubiegania się o wyrażenie przez Bank zgody na sprzedaż

Złożenie bezpośrednio w Banku, który kredytu udzielił, stosownego wniosku o wyrażenie zgody na sprzedaż, zawierającego informacje wymagane przez Bank.

Opracowano w ARiMR

Rozdział VII

Wzór nr 9/06 określony przez Prezesa ARiMR stanowiący wzór opinii ODR do linii OR

Symbol - OR/ .....

nr rejestru: .....

Pieczęć .....

OPINIA

.....
/nazwa i siedziba jednostki wydającej opinię/

o planie przedsięwzięcia inwestycyjnego zarejestrowanego w dniu ..... pod nr .....
dla: .....

/imię i nazwisko/

data urodzenia */dzień, miesiąc, rok/*: |__| |__| |__|__|__|

PESEL: |__|__|__|__|__|__|__|__|__|__|

REGON: |__|__|__|__|__|__|__|__|__|__|__|__|

NIP: |__|__|__|__|__|__|__|__|__|__|__|__|

.....
/miejsce zamieszkania/

1. Przedsięwzięcie inwestycyjne polega na utworzeniu / urządzeniu¹⁾ gospodarstwa rolnego na gruntach rolnych pochodzących z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa o pow. .... ha.

2. Działalność, na którą ma zostać udzielony kredyt: .....
..... zaliczana do grupowania PKD²⁾ .....

3. Cel kredytu^{2), 3)}:

1) A rozszerzenie asortymentu produkcji	☐
2) B zwiększenie skali produkcji	☐
3) C dostosowanie do wymogów sanitarno-weterynaryjnych UE	☐
4) D obniżenie kosztów produkcji	☐
5) E poprawa ochrony środowiska zgodnie ze standardami UE	☐
6) F zwiększenie wykorzystania zdolności produkcyjnych	☐
7) G wprowadzenie nowej technologii	☐
8) H poprawa jakości produkcji	☐
9) I poprawa gospodarki odpadami	☐
10) J doskonalenie dotychczasowej technologii produkcji	☐
11) K poprawa struktury obszarowej gospodarstw rolnych	☐

4. Całkowity koszt przedsięwzięcia wynosi ..... zł, w tym kredyt ..... zł,
tj. .... %, przy czym w ramach całkowitych kosztów przedsięwzięcia:

- 1) koszt niezbędnych nakładów rzeczowych na uruchomienie pierwszego cyklu produkcyjnego wynosi ..... zł, tj. ....%,
- 2) koszt zakupu lub budowy budynku mieszkalnego wynosi ..... zł, tj. .... %.
- 3) koszty ogólne wynoszą ..... zł, tj. ....%.

5. Przeznaczenie kredytu (nakłady)²⁾:

Lp.	Kod	Przeznaczenie kredytu (nakłady)	Kwota kredytu (zł)	Inne informacje
1.	101	zakup, budowa, budynków inwentarskich		m ²
2.	102	modernizacja, adaptacja, remont budynków inwentarskich		m ²
3.	105	zakup, budowa, modernizacja, adaptacja innych budynków		m ²
4.	107	zakup, budowa budynku mieszkalnego		m ²
5.	108	zakup, budowa silosów		ton
7.	109a	budowa, modernizacja dróg		km
8.	109b	utwardzenie placów		m ²
9.	109c	budowa przyłączy do sieci kanalizacyjnej		szt.
10.	109d	budowa, modernizacja ujęć wody		szt.
11.	109e	budowa, modernizacja oczyszczalni ścieków		szt.
12.	110	zakup gruntów rolnych		ha
13.	111	zakup maszyn lub urządzeń rolniczych		szt.
14.	112	zakup ciągników		szt.
15.	113	zakup kombajnów		szt.
16.	115	zakup kompletnych linii technologicznych		szt.
17.	116	zakup innych maszyn lub urządzeń		szt.
18.	117	zakup samochodów (ciężarowych, dostawczych i specjalistycznych)		szt.
19.	118	zakup stada podstawowego		szt.
20.	119	zakup rzeczowych środków obrotowych na uruchomienie pierwszego cyklu produkcyjnego		-
21.	120	zakup materiału nasadzeniowego roślin wieloletnich		szt.
22.	121	szkolenia związane z systemem HACCP		liczba
23.	200	pozostałe		-
razem kwota kredytu				

6. Kwota kredytu na zakup gruntów rolnych nie jest/jest wyższa¹⁾ od wartości tych gruntów wg średnich cen rynkowych w danym województwie.

7. Okres kredytowania ....., w tym karencja w spłacie kapitału .....

8. Przewidywana forma, w jakiej zostanie wniesiony udział własny kredytobiorcy:

.....
 .....
 .....

9. Przeznaczenie udziału własnego kredytobiorcy:

.....
 .....
 .....

10. Przewidywany okres realizacji inwestycji: .....

11. Przedsięwzięcie jest / nie jest¹⁾ uzasadnione pod względem ekonomiczno-finansowym:

.....
.....
.....
.....

12. Ocena wskazanych w planie przedsięwzięcia rynków zbytu produktów:

.....
.....
.....
.....

13. Przedsięwzięcie spełnia / nie spełnia / spełnia z zastrzeżeniami¹⁾ warunki określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1996 r. w sprawie szczegółowych kierunków działań ARiMR oraz sposobów ich realizacji (Dz. U. Nr 16, poz. 82 ze zm.) i w zasadach udzielania kredytów w ramach linii OR:

.....
.....
.....
.....

14. Przedsięwzięcie może być objęte zwiększonymi dopłatami ARiMR do oprocentowania, ponieważ spełnia warunki określone w zasadach udzielania¹⁾:

- 1) kredytów na zakup gruntów rolnych (Symbol: KZ),
- 2) kredytów na utworzenie lub urządzenie gospodarstw rolnych przez osoby, które nie przekroczyły 40 roku życia (Symbol MR),
- 3) kredytu w ramach branżowego programu (podać nazwę programu) .....
..... (Symbol BR/.....)

15. Kredytobiorca przedstawił oświadczenie ANR, że przedsięwzięcie inwestycyjne jest realizowane w ramach programu osadnictwa rolniczego.

Opiniujący plan przedsięwzięcia inwestycyjnego:

.....
/imię i nazwisko/

.....
/podpis i pieczęć Dyrektora ODR/

.....
data wydania opinii

¹⁾ niepotrzebne skreślić

²⁾ wybrać oznaczenie właściwe dla danej podlinii określone w części IV zasad udzielania kredytów

³⁾ wstawić znak „x” przy odpowiedniej pozycji – w przypadku realizacji kilku celów należy zaznaczyć tylko cel dominujący

**Opinia jest ważna przez okres 3 miesięcy od daty jej wydania.
Kopia opinii jest zarejestrowana i przechowywana w ODR.**

Dział X

Zasady udzielania kredytów na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach dla rolnictwa przez grupy producentów rolnych powstałe na mocy ustawy z dnia 15 września 2000 r. o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw (Dz. U. Nr 88, poz. 983 ze zm.) – Symbol GP

- kredyty określone w § 11 ust. 3 pkt 4) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1996 r. w sprawie szczegółowych kierunków działań ARiMR oraz sposobów ich realizacji (Dz. U. Nr 16 poz. 82 ze zm.)

Rozdział I

Przeznaczenie kredytu

1. Kredyt może zostać udzielony na działalności wymienione w „Wykazie działalności w zakresie rolnictwa, przetwórstwa rolno-spożywczego, usług dla rolnictwa oraz działań specjalnych produkcji rolnej wspomaganych przez ARiMR w postaci dopłat do oprocentowania kredytów inwestycyjnych”, dotyczące wyłącznie produktów i grup produktów wymienionych w rozporządzeniu MRiRW z dnia 15 marca 2001 r. w sprawie wykazu produktów i grup produktów, dla których mogą być utworzone grupy producentów rolnych, minimalnej rocznej wielkości produkcji towarowej oraz minimalnej liczby członków grupy producentów rolnych (Dz. U. Nr 26, poz. 292), zawartych w części I, w grupach:
  - 1) uprawy rolne; warzywnictwo; ogrodnictwo - 01.1,
  - 2) chów i hodowla zwierząt - 01.2, z wyłączeniem chowu i hodowli ślimaków oraz chowu i hodowli innych zwierząt gospodarskich - 01.25.Z,
  - 3) działalność usługowa związana z uprawami rolnymi, chowem i hodowlą zwierząt - 01.4,
  - 4) kury, gęsi, kaczki, indyki, pasieki powyżej 80 rodzin, króliki powyżej 50 szt. samiec stada podstawowego, krowy powyżej 5 sztuk, cielęta powyżej 5 sztuk, bydło rzeźne powyżej 10 sztuk (z wyjątkiem opasów), tuczniki powyżej 50 sztuk, prosięta i warchlaki powyżej 50 sztuk, chów i hodowla owiec powyżej 10 sztuk, tucz owiec powyżej 15 sztuk, konie rzeźne, konie hodowlane - 5ds, 6ds, 7ds, 8ds,
  - 5) produkcja świeżego, chłodzonego lub mrożonego mięsa w tuszach, półtuszach i w kawałkach - 15.11.Z,
  - 6) produkcja świeżego lub mrożonego mięsa drobiowego i króliczego - 15.12.Z.
2. Kredyt może zostać udzielony na realizację przedsięwzięć, które pozwalają na osiągnięcie następujących celów:
  - 1) rozszerzenie asortymentu produkcji – A,
  - 2) zwiększenie skali produkcji – B,
  - 3) dostosowanie do wymogów sanitarno-weterynaryjnych UE – C,
  - 4) obniżenie kosztów produkcji – D,
  - 5) poprawa ochrony środowiska zgodnie ze standardami UE – E,
  - 6) zwiększenie wykorzystania zdolności produkcyjnych – F,
  - 7) wprowadzenie nowej technologii – G,
  - 8) poprawa jakości produkcji – H,
  - 9) poprawa gospodarki odpadami – I,
  - 10) doskonalenie dotychczasowej technologii produkcji – J.
3. W ramach przedsięwzięcia inwestycyjnego w działalnościach wymienionych w ust. 1 kredyt może zostać udzielony na sfinansowanie następujących nakładów:
  - 1) zakup, modernizacja, adaptacja, budowa i rozbudowa budynków i budowli gospodarczych wykorzystywanych dla potrzeb działalności produkcyjnej prowadzonej przez grupę,

- 2) zakup i montaż maszyn, urządzeń i narzędzi wykorzystywanych do produkcji rolnej, z zastrzeżeniem ust. 4,
- 3) zakup stada podstawowego,
- 4) zakup, budowa, adaptacja i modernizacja myjni, obiektów do czyszczenia, sortowni, przechowalni, zamrażalni, chłodni i schładzalni owoców, warzyw i ziemniaków, pakowni ziemniaków, owoców i warzyw dla potrzeb działalności prowadzonej przez grupę producentów rolnych,
- 5) zakup, budowa, rozbudowa i modernizacja budynków oraz zakup maszyn i urządzeń wykorzystywanych do suszenia ziarna zbóż i nasion innych roślin dla potrzeb działalności prowadzonej przez grupę producentów rolnych,
- 6) zakup, budowa, adaptacja i modernizacja elewatorów i silosów zbożowych dla potrzeb działalności prowadzonej przez grupę,
- 7) zakup, budowa, adaptacja i modernizacja elewatorów i silosów do przechowywania nasion roślin oleistych dla potrzeb działalności prowadzonej przez grupę,
- 8) wstępne przygotowanie płodów rolnych do sprzedaży (czyszczenie, mycie, sortowanie, pakowanie),
- 9) zakup ciągników, przyczep rolniczych, samochodów ciężarowych, dostawczych, specjalistycznych dla potrzeb działalności prowadzonej przez grupę producentów rolnych,
- 10) zakup, modernizacja, adaptacja i wyposażenie w niezbędny sprzęt, tj. regałów, lad chłodniczych, wag do sprzedaży detalicznej, kas fiskalnych, komputerów wraz z oprogramowaniem, aparatów telefonicznych, faksów, wyposażenia części socjalnej (umywalki, ubikacje) pomieszczeń lub obiektów, w których prowadzona będzie przez grupę producentów rolnych sprzedaż detaliczna,
- 11) zakup niezbędnego wyposażenia, tj. komputerów wraz z oprogramowaniem, kas fiskalnych, mebli, regałów, aparatów telefonicznych, faksów oraz opłata za korzystanie z pomieszczeń zlokalizowanych na terenach giełd rolniczych lub rynków hurtowych, w których prowadzona będzie sprzedaż hurtowa przez grupę producentów rolnych,
- 12) zakup maszyn i urządzeń wykorzystywanych do:
  - a) uboju, chłodzenia lub mrożenia mięsa końskiego,
  - b) uboju, chłodzenia lub mrożenia mięsa wołowego,
  - c) uboju, chłodzenia lub mrożenia mięsa wieprzowego,
  - d) uboju, chłodzenia lub mrożenia mięsa oraz podrobów z drobiu,
  - e) uboju, chłodzenia lub mrożenia mięsa oraz podrobów króliczych,
  - f) chłodzenia ziemniaków,
  - g) suszenia liści tytoniu,
  - h) suszenia chmielu,
  - i) uboju, chłodzenia lub mrożenia mięsa baraniego i koziego,
- 13) budowa obiektów, zakup, modernizacja i instalacja maszyn oraz urządzeń poprawiających gospodarkę energetyczną, wodno-ściekową i ochronę środowiska,
- 14) budowa, zakup, instalacja urządzeń i obiektów służących do zasilania w wodę, energię elektryczną, gaz i odprowadzenie ścieków w obrębie gospodarstwa lub zakładu,
- 15) zakup, budowa, adaptacja, modernizacja pomieszczeń socjalnych w gospodarstwach rolnych, działach specjalnych produkcji rolnej i zakładach przetwórstwa rolno-spożywczego,
- 16) budowa i modernizacja oczyszczalni i podczyszczalni ścieków w zakładach przetwórstwa rolno-spożywczego,
- 17) budowa zagrodowych oczyszczalni ścieków w gospodarstwach rolnych,
- 18) utwardzenie placów w obrębie gospodarstw rolnych, działów specjalnych produkcji rolnej i zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego,

- 19) budowa i modernizacja:
    - a) dróg łączących teren zakładu przetwórstwa rolno-spożywczego z siecią dróg publicznych,
    - b) dróg wewnętrznych w zakładach przetwórstwa rolno-spożywczego,
    - c) dojazdów łączących punkty odbioru mleka w gospodarstwach rolnych z siecią dróg publicznych,
  - 20) budowa ogrodzeń w gospodarstwach rolnych, działach specjalnych produkcji rolnej i zakładach przetwórstwa rolno-spożywczego,
  - 21) rekultywacja gruntów rolnych,
  - 22) wykonanie melioracji szczegółowych,
  - 23) budowa silosów do zakiszania pasz objętościowych,
  - 24) założenie plantacji wieloletnich, ich prowadzenie (nawożenie i ochrona chemiczna roślin przed chorobami, szkodnikami i chwastami) do momentu wejścia w okres pełnego plonowania,
  - 25) budowa, rozbudowa i modernizacja budynków oraz zakup maszyn i urządzeń służących do konfekcjonowania (rozlewania) miodu dla potrzeb jego producentów,
  - 26) transport kupowanych maszyn, urządzeń, narzędzi, materiałów budowlanych, zwierząt gospodarskich oraz środków obrotowych do produkcji rolnej, z wyłączeniem kosztów transportu własnego,
  - 27) zakup urządzeń i oprogramowania do zarządzania procesem produkcji,
  - 28) dokończenie inwestycji w zakresie budowy, rozbudowy, modernizacji lub adaptacji, o których mowa w ust. 3,
  - 29) finansowanie kosztów ogólnych, o ile nie przekraczają 12% całkowitych kosztów przedsięwzięcia, w zakresie:
    - a) opłat za usługi (honoraria architektów, inżynierów, konsultantów, studia wykonalności),
    - b) opłat sądowych i notarialnych,
    - c) patentów i licencji,
    - d) szkoleń i ekspertyz związanych z systemem HACCP – ustawa z dnia 11 maja 2001 r. o warunkach zdrowotnych żywności i żywienia (Dz. U. z 2005 r. Nr 31, poz. 265 ze zm.),
  - 30) inwestycje dostosowujące do wymogów Unii Europejskiej dotyczących utrzymania kur niosek w klatkach bateryjnych poprzez modernizację klatek bateryjnych.
4. Zakup środków trwałych wymienionych w grupie 28.11.23 PKWiU, które zostały wyprodukowane wcześniej niż trzy lata przed datą zakupu, uzależniony jest od pozytywnej oceny stanu technicznego konstrukcji przez uprawnionego rzeczoznawcę.
  5. Przedsięwzięcia inwestycyjne mogą być realizowane wyłącznie w obiektach własnych lub dzierżawionych w okresach wieloletnich. Przez dzierżawę w okresie wieloletnim należy rozumieć umowę dzierżawy zawartą na okres dłuższy niż 3 lata i trwający co najmniej do końca okresu kredytowania. Umowa dzierżawy musi być zawarta na piśmie i powinna w sposób nie budzący wątpliwości określać datę jej zawarcia i czas jej trwania. Budowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja budynków lub budowli w nieruchomościach dzierżawionych wymaga uzyskania zgody właściciela na realizację inwestycji.
  6. Kredyt nie może zostać przeznaczony w szczególności na:
    - 1) zakup maszyn i urządzeń rolniczych, które zostały wyprodukowane wcześniej niż trzy lata przed datą zakupu (z wyłączeniem „Konstrukcji budowlanych stalowych pozostałych osobno nie wymienionych” mieszczących się w grupie 28.11.23 PKWiU) lub były już przedmiotem obrotu z zastosowaniem preferencji państwowych,
    - 2) zakup budynków i budowli, które po dniu 19.01.1994 r. były przedmiotem obrotu z zastosowaniem preferencji państwowych, z zastrzeżeniem ust. 7,
    - 3) finansowanie remontów,

- 4) spłatę wcześniej zaciągniętych kredytów,
  - 5) spłatę należności, których termin płatności minął przed dniem zawarcia umowy kredytu,
  - 6) realizację przedsięwzięć, do których stosowana jest lub będzie pomoc ze środków publicznych w formie dotacji, pożyczek lub kredytów udzielanych przedsiębiorcom na warunkach korzystniejszych od oferowanych im na rynku, dokapitalizowania oraz zbycia lub oddania do korzystania mienia będącego własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego i ich związków - na warunkach korzystniejszych od oferowanych na rynku.
7. Kredyt może zostać przeznaczony na zakup budynków i budowli, nieruchomości wraz z budynkami i budowlami, które zostały zakupione, wybudowane, zmodernizowane, zaadaptowane lub wyposażone przy udziale kredytu z dopłatami ARiMR do oprocentowania, przy czym jeżeli kredyt nie został jeszcze spłacony, to w przypadku, gdy:
- 1) sprzedaż następuje w okresie do 5 lat od dnia udzielenia kredytu:
    - a) kwotę kredytu należy pomniejszyć o wysokość udzielonego wcześniej kredytu, a kupujący zobowiązany jest przejąć dług z tytułu tego kredytu lub
    - b) sprzedający nie będzie otrzymywał dopłat do niespłaconej części kredytu,
  - 2) sprzedaż następuje po upływie 5 lat od dnia udzielenia kredytu - sprzedający nie będzie otrzymywał dopłat do niespłaconej części kredytu.
8. Przez maszyny, urządzenia lub narzędzia rolnicze należy rozumieć środki trwałe wymienione w działach: 28, 29, 34 i 35 Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług określonej w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 kwietnia 2004 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług (PKWiU) (Dz. U. Nr 89, poz. 844), które będą wykorzystywane do prowadzenia działalności w gospodarstwie rolnym, dziale specjalnym produkcji rolnej lub zakładzie świadczącym usługi dla rolnictwa.
9. W przypadku zakupu budynków, budowli, używanych maszyn i urządzeń rolniczych kredytobiorca zobowiązany jest przedstawić w banku oświadczenie sprzedającego, czy po dniu 19.01.1994 r. były one przedmiotem obrotu z zastosowaniem preferencji państwowych.
10. Przedsięwzięcie może być realizowane przy udziale tylko jednej linii kredytowej z dopłatami ARiMR.

Rozdział II

Podmioty mogące ubiegać się o kredyt

1. O kredyt mogą ubiegać się grupy producentów rolnych utworzone, zgodnie z ustawą o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw, dla produktów lub grup produktów wymienionych w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie wykazu produktów i grup produktów, dla których mogą być utworzone grupy producentów rolnych, minimalnej rocznej wielkości produkcji towarowej oraz minimalnej liczby członków grupy producentów rolnych, posiadające decyzję marszałka województwa właściwego ze względu na siedzibę grupy o wpisie do rejestru grup, prowadzące działalność, jako przedsiębiorca posiadający osobowość prawną.
2. O kredyt na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych polegających na świadczeniu usług rolniczych mogą ubiegać się grupy, których zakres działania określony w akcie założycielskim, dopuszcza prowadzenie takiej działalności.
3. Grupy producenckie mogą ubiegać się o udzielenie kredytu na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych polegających w pierwszej kolejności na zespołowym użytkowaniu maszyn i urządzeń rolniczych przez członków grupy oraz dodatkowo na świadczeniu usług rolniczych.

Rozdział III

Warunki udzielenia kredytu

1. Jeżeli kredytobiorcą jest podmiot będący podatnikiem podatku od towarów i usług VAT przy rozliczaniu kredytu z dopłatami ARiMR uwzględnia się wartość faktury pomniejszoną o podatek od towarów i usług VAT. Wartość podatku VAT należy wówczas wyłączyć z wartości przedsięwzięcia inwestycyjnego finansowanego przy udziale kredytu z linii GP.
2. Kwota kredytu nie może przekroczyć:
  - 1) 70% wartości nakładów inwestycyjnych na przedsięwzięcia realizowane przez grupę producentów rolnych - nie więcej niż 8 mln zł, a w przetwórstwie mięsa na przedsięwzięcia w zakresie dostosowania prowadzonej działalności do wymogów sanitarnych i weterynaryjnych obowiązujących w Unii Europejskiej - nie więcej niż 16 mln zł,
  - 2) łączna kwota kredytów udzielonych jednemu podmiotowi na realizację równocześnie kilku przedsięwzięć wymienionych w pkt 1) nie może przekroczyć 8 mln zł a w przypadku przedsięwzięć w przetwórstwie mięsa 16 mln zł.
3. W przypadku, gdy wnioskodawca korzysta z kredytów inwestycyjnych objętych dopłatami ARiMR do oprocentowania suma zaciągniętych kredytów oraz kredytu z linii GP nie może przekroczyć kwoty:
  - 1) 8 mln zł dla podmiotu, który korzysta z kredytów na przedsięwzięcia realizowane w gospodarstwie lub gospodarstwach rolnych, działach specjalnych produkcji rolnej, usługach dla rolnictwa, przetwórstwie rolno-spożywczym, działalnościach pozarolniczych (linia MP), z zastrzeżeniem pkt 2),
  - 2) 16 mln zł dla podmiotu, który korzysta z kredytów na przetwórstwo mięsa, mleka lub ziemniaków na skrobię na przedsięwzięcia w zakresie dostosowania prowadzonej działalności do wymogów sanitarnych i weterynaryjnych, obowiązujących w Unii Europejskiej, lub na wprowadzenie nowych technologii.
4. Kredytobiorca, który uzyskał kredyt lub kredyty z dopłatami ARiMR do oprocentowania na przedsięwzięcia inwestycyjne w maksymalnej kwocie, o której mowa w ust. 2 i 3 do czasu całkowitej jego lub ich spłaty nie może uzyskać kolejnego kredytu z dopłatami ARiMR.
5. Różnica między wartością przedsięwzięcia inwestycyjnego, a kwotą udzielonego kredytu stanowi udział własny kredytobiorcy.
6. Posiadanie udziału własnego musi zostać udokumentowane przez inwestora przed podpisaniem umowy kredytu w sposób wiarygodny dla Banku. Forma w jakiej zostanie wniesiony udział własny oraz jego wartość muszą zostać w sposób szczegółowy określone w planie przedsięwzięcia i umowie kredytu.
7. Oprocentowanie kredytu jest zmienne i nie może wynosić więcej niż 1,5 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od Banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym. Należne Bankowi odsetki, z zastrzeżeniem ust. 7a, płacone są przez:
  - a) kredytobiorcę – w dotychczasowej wysokości, nie wyższej jednak niż 0,65 i nie niższej niż 0,25 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od Banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym,
  - b) Agencję – w wysokości 1,25 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od Banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski.
- 7a. Bank na wniosek Kredytobiorcy może zastosować zawieszenie spłaty rat kapitału w celu wznowienia produkcji w gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji

- rolnej, określonych w rozdz. I ust. 1 pkt 1) 2) i 4), po wystąpieniu szkód spowodowanych przez powódź, obsunięcie się ziemi lub huragan w 2010 r. Odsetki w części oprocentowania należnego Kredytobiorcy, w okresie zawieszenia płacone są przez Agencję przez okres nie dłuższy niż 2 lata licząc od dnia zawieszenia przez Bank spłaty rat kapitału kredytu bankowego, przy czym:
- 1) okres zawieszenia spłaty kapitału nie może być dłuższy niż 2 lata, a po zakończeniu okresu zawieszenia Kredytobiorca:
    - a) będzie płacił odsetki od kredytu w wysokości określonej w ust. 7 lit. a),
    - b) zobowiązany będzie do zwrotu kwoty odsetek wypłaconych przez ARiMR za kredytobiorcę (bez odsetek ustawowych) w okresie zawieszenia spłaty kapitału,
  - 2) potwierdzeniem wystąpienia szkód jest przedłożona przez kredytobiorcę w Banku opinia wojewody zawierająca określenie zakresu i wysokości szkód oszacowanych przez komisję powołaną przez wojewodę.
  - 3) wraz z zawieszeniem spłaty rat kapitału Bank może zastosować wydłużenie okresu kredytowania, o którym mowa w ust. 11 pkt 2.
- 7b. Bank na wniosek kredytobiorcy może zastosować zawieszenie spłaty rat kapitału w związku z wprowadzeniem ograniczeń handlowych. Odsetki w części oprocentowania należnego Kredytobiorcy, w okresie zawieszenia, płacone są przez Agencję przez okres nie dłuższy niż 2 lata, licząc od dnia zawieszenia przez bank spłaty rat kapitału kredytu bankowego, przy czym:
- 1) okres zawieszenia spłaty kapitału nie może być dłuższy niż 2 lata a po zakończeniu okresu zawieszenia Kredytobiorca:
    - a) będzie płacił odsetki od kredytu w wysokości określonej w ust. 7 lit. a),
    - b) zobowiązany będzie do zwrotu kwoty odsetek wypłaconych przez ARiMR za kredytobiorcę (bez odsetek ustawowych) w okresie zawieszenia spłaty kapitału.
  - 2) Kredytobiorca zobowiązany jest do złożenia w banku wniosku o zawieszenie spłaty zawierającego uzasadnienie,
  - 3) wraz z zawieszeniem spłaty rat kapitału bank może zastosować wydłużenie okresu kredytowania, o którym mowa w ust. 11, pkt 2).
8. Kredyt może zostać udzielony maksymalnie na 8 lat.
9. Termin spłaty kredytu (kapitału lub odsetek) może przypadać wyłącznie w dzień roboczy dla banku.
10. Karencja w spłacie kapitału nie może przekroczyć 2 lat.
11. W okresie objętym umową kredytu Bank może:
- 1) stosować prolongatę spłaty rat kapitału i odsetek,
  - 2) wydłużyć okres kredytowania poza przewidziany w umowie kredytu, pod warunkiem poinformowania o tym ARiMR,
  - 3) w przypadkach, o których mowa w pkt 1) i 2):
    - a) okres od dnia udzielenia kredytu do całkowitej jego spłaty wraz z odsetkami nie może przekroczyć 8 lat, z zastrzeżeniem lit. c),
    - b) nie wymaga się sporządzenia zmian do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinii Ośrodka Doradztwa Rolniczego, zwanego dalej ODR,
    - c) okres spłaty, o którym mowa w lit. a) może zostać wydłużony przez Bank maksymalnie o 3 lata w przypadku wystąpienia nieprzewidzianych, losowych i niezawinionych przez kredytobiorcę okoliczności uniemożliwiających terminową spłatę kredytu, w szczególności związanych ze skutkami kryzysu finansowego. Okoliczności te powinny być ustalane w odniesieniu do każdej indywidualnej

sprawy, z uwzględnieniem wpływu na te okoliczności kredytobiorcy np. długotrwała niezdolność do pracy, udokumentowany brak zapłaty za dostarczone produkty rolne, poniesienie szkód w wyniku choroby zwierząt lub z powodu złych warunków atmosferycznych (w tym przypadku oszacowanie szkód dokonywane jest przez komisję powołaną przez wojewodę) itp.

12. Bank nie może stosować kapitalizacji odsetek lub pobierać ich z góry.
13. Bank zobowiązany jest do ustanowienia odpowiedniego prawnego zabezpieczenia.
14. Podmioty ubiegające się o kredyt na realizację przedsięwzięć wymienionych w rozdz. I ust. 3 pkt 30) zobowiązane są posiadać pozytywną opinię powiatowego lekarza weterynarii, potwierdzającą iż modernizację klatek bateryjnych podejmowane są w celu dostosowanie ich do wymogów Unii Europejskiej dotyczących utrzymywania kur niosek w klatkach bateryjnych.

Rozdział IV

Warunki stosowania dopłat ze środków ARiMR do oprocentowania kredytu

1. Dopłaty są stosowane, gdy kredytobiorca:
  - 1) spełnia wszystkie wymogi tej linii kredytowej,
  - 2) dokonuje w pełnej wysokości spłat rat kapitału i odsetek w terminach ustalonych w umowie kredytu z uwzględnieniem dodatkowo 7-dniowego okresu na spłatę należności.
2. Dopłaty podlegają zwrotowi wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia ich wpływu do Banku, a dalsze dopłaty nie są stosowane, z zastrzeżeniem ust. 4 - 9 i 13, gdy kredytobiorca:
  - 1) nie zrealizuje przedsięwzięcia inwestycyjnego lub nie uruchomi działalności zgodnie z planem przedsięwzięcia pozytywnie zaopiniowanym przez ODR oraz umową kredytu,
  - 2) trwale zaprzestanie prowadzenia przedsięwzięcia (działalności) przed upływem okresu kredytowania lub trwale zaprzestanie obsługi kredytu (z zastrzeżeniem ust. 2a i 28) lub gdy wojewoda wyda decyzję administracyjną o stwierdzeniu zaprzestania spełniania przez grupę warunków ustawowych i skreśleniu jej z rejestru grup, zastrzeżeniem ust. 3,
  - 3) wykorzysta kredyt niezgodnie z przeznaczeniem określonym w planie przedsięwzięcia i umowie kredytu,
  - 4) nie udokumentuje w terminie 3 miesięcy od dnia pobrania środków finansowych z rachunku kredytowego, wydatków poniesionych na cele inwestycyjne, zgodnie z regulaminem kredytowania obowiązującym w danym Banku w oparciu o:
    - a) faktury VAT,
    - b) faktury VAT RR,
    - c) akty notarialne,
    - d) umowy sprzedaży,
    - e) rachunki wystawione zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 ze zm.),
    - f) w przypadku zakupów poza Wspólnotą Europejską również zapłacone faktury i rachunki wraz z dokumentami odprawy celnej SAD,
  - 5) nie udokumentuje wniesienia udziału własnego,
  - 6) sprzeda w okresie kredytowania lub po okresie kredytowania i przed upływem 5 lat od dnia nabycia, bez zgody Banku budynki, budowle, maszyny, urządzenia nabyte, wybudowane, zmodernizowane lub zaadaptowane za kredyt,

- 7) zmieni kierunek produkcji rolnej, działu specjalnego lub przetwórstwa rolno-spożywczego w okresie kredytowania bez uprzedniej zgody banku (z zastrzeżeniem ust. 28).
- 2a. Za trwałe zaprzestanie prowadzenia działalności, o którym mowa w ust. 2 pkt 2), nie uznaje się rezygnacji z chowu lub hodowli świń po wydaniu przez powiatowego lekarza weterynarii decyzji nakazującej zabicie świń utrzymywanych w gospodarstwie lub poddanie ich ubojowi oraz zakazującej wprowadzania do gospodarstwa i utrzymywania w nim zwierząt gatunków wrażliwych przez okres obowiązywania „Programu bioasekuracji mającego na celu zapobieganie szerzeniu się afrykańskiego pomoru świń” na lata 2015-2018. Brak wznowienia działalności produkcyjnej po zakończeniu „Programu bioasekuracji...” skutkować będzie zaprzestaniem stosowania dalszych dopłat do oprocentowania kredytu.
3. W przypadku skreślenia grupy producentów z rejestru grup i wpisania jej do rejestru grup wstępnie uznanych, od dnia skreślenia grupy z rejestru grup, określonego w wydanej przez marszałka województwa decyzji administracyjnej o stwierdzeniu zaprzestania spełniania przez grupę warunków ustawowych, dopłaty nie są stosowane, a udzielone dopłaty nie podlegają zwrotowi, pod warunkiem, że kredyt został wykorzystany zgodnie z przeznaczeniem, przedsięwzięcie zostało zrealizowane zgodnie z planem pozytywnie zaopiniowanym przez ODR i kredytobiorca nie później niż w ciągu 30 dni kalendarzowych od daty wydania ww. decyzji przedłoży ją w Banku.
4. W przypadku czasowego w ocenie Banku zaprzestania prowadzenia przedsięwzięcia (działalności) lub obsługi kredytu z przyczyn niezależnych od kredytobiorcy, przy jednoczesnym spełnieniu wszystkich wymogów linii, dopłaty nie są stosowane przez ten okres, z zastrzeżeniem ust. 4a.
- 4a. Postanowienia ust. 4 w zakresie czasowego zaprzestania prowadzenia działalności nie dotyczą:
- 1) sytuacji wznawiania przez kredytobiorcę produkcji prowadzonej w gospodarstwie rolnym lub dziale specjalnym produkcji rolnej, w ramach działalności określonych w rozdz. I ust. 1), 2) i 4), w których wystąpiły szkody spowodowane przez suszę, grad, deszcz nawalny, ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne, powódź, huragan, piorun, obsunięcie się ziemi lub lawinę, pod warunkiem przedłożenia w Banku opinii wojewody zawierającej określenie zakresu i wysokości szkód oszacowanych przez komisję powołaną przez wojewodę właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkód,
  - 2) czasowego zaprzestania chowu lub hodowli świń, pod warunkiem przedłożenia w banku decyzji powiatowego lekarza weterynarii nakazującej zabicie świń utrzymywanych w gospodarstwie lub poddanie ich ubojowi oraz zakazującej wprowadzania do gospodarstwa i utrzymywania w nim zwierząt z gatunków wrażliwych przez okres obowiązywania „Programu bioasekuracji mającego na celu zapobieganie szerzeniu się afrykańskiego pomoru świń” na lata 2015-2018.
5. Jeżeli kredytobiorca wznowi prowadzenie przedsięwzięcia (działalności) lub obsługę kredytu dopłaty stosowane są od dnia wznowienia prowadzenia przedsięwzięcia (działalności) lub obsługi kredytu.
6. W przypadku, gdy trwałe zaprzestanie prowadzenia działalności lub trwałe zaprzestanie obsługi kredytu nastąpiło po upływie pięciu lat od dnia udzielenia kredytu i umowa kredytu nadal obowiązuje, od dnia tego zaprzestania dopłaty nie są stosowane a udzielone dopłaty nie podlegają zwrotowi, o ile:

- 1) przedsięwzięcie zostało zrealizowane i działalność była prowadzona zgodnie z umową kredytu,
  - 2) w dalszym okresie kredytowania oprocentowanie kredytu nie będzie wyższe niż wynikające z umowy zawartej pomiędzy ARiMR a Bankiem.
7. Jeżeli część kredytu wykorzystano niezgodnie z przeznaczeniem lub nie udokumentowano poniesionych wydatków w terminie, a także jeżeli przedsięwzięcie inwestycyjne nie zostało zrealizowane w całości, dopłaty podlegają zwrotowi wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia ich wpływu do Banku w takiej części, jaka odpowiada udziałowi nieprawidłowo wykorzystanych środków lub nieudokumentowanych wydatków w kwocie wykorzystanego kredytu, pod warunkiem, że cel założony w planie przedsięwzięcia i umowie kredytu został osiągnięty. Oceny, czy założony cel został osiągnięty dokonuje Bank.
- 7a. Przepis ust. 7 stosuje się, jeżeli umowa kredytu nadal obowiązuje niezależnie od tego, kiedy miało miejsce niezgodne z przeznaczeniem wykorzystanie kredytu lub nieterminowe udokumentowanie kredytu.
- 7b. Dalsze dopłaty - przypadające na kwotę kredytu wykorzystaną zgodnie z przeznaczeniem i udokumentowaną w terminie - mogą być stosowane wyłącznie po dokonaniu zwrotu dopłat w części, o której mowa w ust. 7, oraz poinformowaniu ARiMR o powstaniu należności i dokonaniem zwrocie dopłat w trybie określonym w umowie zawartej pomiędzy ARiMR a Bankiem.
- 7c. W przypadku, gdy wartość kredytu wykorzystanego niezgodnie z przeznaczeniem lub wartość wydatków nieudokumentowanych w terminie przekracza 10% wartości wykorzystanego kredytu lub przedsięwzięcie inwestycyjne nie zostało zrealizowane w całości, od dnia zastosowania przepisu ust. 7 wykluczona zostaje możliwość ubiegania się o kredyt inwestycyjny z dopłatami ARiMR do oprocentowania przez kolejne trzy lata licząc od ww. dnia.
- 7d. W ciągu 30 dni od zastosowania przepisu ust. 7 Bank zobowiązany jest do pisemnego poinformowania ARiMR o tym fakcie.
8. Przepis ust. 7 stosuje się również, jeżeli termin udokumentowania wydatków został wydłużony na podstawie ust. 9.
9. W przypadku, gdy z przyczyn w ocenie Banku niezależnych od kredytobiorcy wydatki nie zostaną udokumentowane w terminie 3 miesięcy od dnia pobrania środków finansowych z rachunku kredytowego, Bank, z zastrzeżeniem ust. 10, może wyrazić zgodę na wydłużenie tego terminu nie więcej niż o 3 miesiące sporządzając stosowny aneks do umowy kredytu. Dopłaty ARiMR w odniesieniu do kwoty kredytu, której wydatkowanie nie zostało udokumentowane, nie są stosowane za okres od dnia następującego po upływie 3 miesięcy od pobrania środków finansowych z rachunku kredytowego do dnia udokumentowania wydatków.
10. Jeżeli termin, o którym mowa w ust. 2 pkt 4), upłynął przed dniem 6 stycznia 2004 r., a nieudokumentowanie wydatków nastąpiło z przyczyn niezależnych od kredytobiorcy, Agencja może wyrazić zgodę na dalsze stosowanie dopłat, pod warunkiem, że:
- 1) wydatki zostały udokumentowane w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od upływu terminu określonego w ust. 2 pkt 4),
  - 2) w żadnym momencie przed wyrażeniem zgody nie zachodziły inne przesłanki do zwrotu dopłat przez kredytobiorcę,
  - 3) przedsięwzięcie zostało zrealizowane lub jest realizowane zgodnie z planem przedsięwzięcia oraz umową kredytu,

- 4) umowa kredytu nadal obowiązuje,
  - 5) dopłaty za okres od dnia następującego po terminie, o którym mowa w ust. 2 pkt 4), nie były pobierane lub zostały zwrócone wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia ich wpływu do Banku.
11. Bank występuje do ARiMR o wyrażenie zgody przewidzianej w ust. 10 przesyłając opinię, której wzór został określony w Dziale XVII.
  12. Dopłaty są stosowane od dnia wskazanego przez Agencję jednak nie wcześniej niż od dnia następującego po dniu, w którym Agencja wyraziła zgodę na dalsze ich stosowanie.
  13. W przypadku, gdy kredytobiorca zrealizował przedsięwzięcie lecz z powodu wystąpienia okoliczności, o których mowa w ust. 15, trwale zaprzestał prowadzenia działalności lub obsługi kredytu, od dnia zaistnienia tych okoliczności dopłaty nie są stosowane a udzielone dopłaty nie podlegają zwrotowi.
  14. Jeżeli okoliczności, o których mowa w ust. 15, wystąpiły przed dniem 30 kwietnia 2004 r., udzielone dopłaty nie podlegają zwrotowi:
    - 1) jeżeli Agencja stwierdzi, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat,
    - 2) tylko w zakresie, w jakim nie zostały zwrócone do dnia stwierdzenia przez Agencję, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat,
    - 3) jeżeli umowa kredytu obowiązuje w dniu stwierdzenia przez Agencję, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat.
  15. Przyczyną trwałego zaprzestania prowadzenia działalności lub obsługi kredytu może być wystąpienie co najmniej jednej z poniższych okoliczności:
    - 1) wywłaszczenie majątku kredytobiorcy, o ile nie mogło być przewidziane w dniu zawarcia umowy kredytu oraz uniemożliwia dalsze prowadzenie działalności,
    - 2) klęska suszy, gradobicia, nadmiernych opadów atmosferycznych, wymarznienia, powodzi, huraganu, pożaru, plagi gryzoni lub osuwisk ziemi, jeżeli spowodowała szkody w rozmiarach stanowiących zagrożenie dalszego funkcjonowania gospodarstwa, o ile kredytobiorca nie uzyskał w związku z wystąpieniem tej klęski kredytu z linii KL/01 lub KL/02 w terminach określonych w części III dział I lub dział II,
    - 3) masowe zachorowania zwierząt, jeśli stanowią zagrożenie dalszego funkcjonowania gospodarstwa.
  16. Wystąpienie okoliczności, o których mowa w ust. 15, należy potwierdzić przedkładając w Banku stosowne dokumenty.
  17. Bank zobowiązany jest do poinformowania ARiMR o zastosowaniu ust. 6 i 13.
  18. Bank występuje do ARiMR o stwierdzenie, zgodnie z ust. 14, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat przesyłając opinię, której wzór został określony w Dziale XVIII.
  19. Kredytobiorca za zgodą Banku może zmienić kierunek:
    - 1) produkcji rolnej, działu specjalnego na inny w zakresie produkcji rolnej albo działu specjalnego wymieniony w rozdz. I ust. 1, a w przypadku otrzymania przez kredytobiorcę decyzji, o której mowa w ust. 4a pkt 2), kierunek w zakresie chowu lub hodowli świń w gospodarstwie rolnym na inny zaliczany do działu specjalnego produkcji rolnej wymieniony w części I albo odwrotnie, tj. z chowu lub hodowli świń w ramach działu specjalnego produkcji rolnej na inny kierunek produkcji rolnej, który nie jest działem specjalnym produkcji rolnej, wymieniony w części I,
    - 2) usług dla rolnictwa na inny w zakresie usług dla rolnictwa wymieniony w rozdz. I ust. 1,

- 3) przetwórstwa rolno-spożywczego na inny w zakresie przetwórstwa rolno-spożywczego wymieniony w rozdz. I ust. 1.
20. Warunkiem zmiany kierunku, o której mowa w ust. 19, jest sporządzenie zmiany do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego. Zmiana opinii ODR nie jest wymagana.
21. Zmiana kierunku, o której mowa w ust. 19, nie powoduje zaprzestania stosowania dopłat.
22. Zmiana przeznaczenia kredytu lub udziału własnego jest możliwa, o ile wynika z przesłanek ekonomicznych, pod warunkiem, że:
- 1) nie minął określony w umowie kredytu termin realizacji przedsięwzięcia,
  - 2) zmiana nie spowoduje zwiększenia kwoty kredytu,
  - 3) zmiana została wprowadzona do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego,
  - 4) ODR wydał stosowną zmianę do opinii o planie przedsięwzięcia, w której stwierdził w szczególności, że zmiana przeznaczenia kredytu lub udziału własnego jest uzasadniona, zgodna z niniejszymi zasadami i nie spowoduje przeszkód w realizacji planu przedsięwzięcia inwestycyjnego.
23. Ostateczną decyzję o zmianie przeznaczenia kredytu lub udziału własnego podejmuje Bank sporządzając aneks do umowy kredytu w oparciu o przedstawione przez kredytobiorcę zmiany do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinii ODR.
24. W przypadku, gdy kredytobiorca zrealizował przedsięwzięcie, udokumentował wykorzystanie kredytu i wniesienie udziału własnego, a nie wykorzystał w pełnej wysokości przyznanych środków finansowych, dopuszcza się możliwość przeznaczenia niewykorzystanej części kredytu na zakup innych niż przewidziane w umowie kredytu środków do produkcji, pod warunkiem sporządzenia zmiany do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego, opinii ODR i aneksu do umowy kredytu. Ze zmiany do opinii ODR powinno jednoznacznie wynikać, iż zakup tych środków jest celowy pod względem gospodarczym i ekonomicznym, a także zgodny z postanowieniami niniejszego działu.
25. Bank może wyrazić zgodę na przejęcie całości lub części długu, w przypadku przeniesienia własności lub posiadania całości lub części budynków, budowli, maszyn, urządzeń nabytych, wybudowanych, zmodernizowanych lub zaadaptowanych za kredyt, jeżeli przejmujący dług spełnia wymogi określone w dziale X, gwarantuje terminową spłatę rat kapitału i odsetek oraz będzie kontynuował przedsięwzięcie realizowane przez dotychczasowego kredytobiorcę w pełnym zakresie lub proporcjonalnie do przejmowanego długu. W przypadku, gdy przejęcie długu łączy się ze sprzedażą całości lub części budynków, budowli, maszyn, urządzeń nabytych, wybudowanych, zmodernizowanych lub zaadaptowanych za kredyt konieczne jest uzyskanie zgody Banku. Przy zmianie kierunku produkcji przez przejmującego dług stosuje się postanowienia ust. 20.
26. Określony w umowie kredytu termin zakończenia realizacji przedsięwzięcia może zostać przesunięty, jeżeli w ocenie Banku opóźnienie wynika z przyczyn niezależnych od kredytobiorcy. Bank sporządza wówczas stosowny aneks do umowy kredytu. Zmiany nie wymaga natomiast plan przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinia ODR.
27. Bank zobowiązany jest do zamieszczania na dokumentach potwierdzających wykorzystanie kredytu adnotacji: „Dokument został rozliczony w ramach kredytu inwestycyjnego z dopłatami ARiMR do oprocentowania udzielonego umową nr ..... z dnia .....” wraz z pieczęcią Banku.
28. Dopłaty do oprocentowania kredytu, w przypadku, gdy umowa kredytu nadal obowiązuje, nie podlegają zwrotowi a dalsze nie są stosowane od dnia stwierdzenia przez bank:

- 1) wystąpienia trwałego zaprzestania prowadzenia działalności przed upływem okresu kredytowania lub trwałego zaprzestania spłaty kredytu i odsetek,
- 2) zmiany kierunku produkcji rolnej lub działu specjalnego w okresie kredytowania bez uzyskania uprzedniej zgody banku kredytującego.

Powyższe ma zastosowanie wyłącznie do zdarzeń, które wystąpiły od dnia 13 listopada 2009 r.

Wystąpienie okoliczności, o których mowa w pkt. 1 i 2, przed dniem 13 listopada 2009 r. nie zwalnia kredytobiorcy z obowiązku zwrotu dopłat wraz z odsetkami ustawowymi chyba, że wystąpiły przesłanki określone w ust. 6 albo w ust. 13 i 14.

Rozdział V

Procedura ubiegania się o kredyt

1. Przedłożenie przez wnioskodawcę we właściwym dla miejsca realizacji przedsięwzięcia ODR:
  - 1) planu przedsięwzięcia inwestycyjnego określającego m. in. okres realizacji inwestycji,
  - 2) oświadczenia sporządzonego wg wzoru określonego w dziale XIX,
  - 3) decyzji właściwego marszałka o spełnieniu przez grupę warunków określonych w ustawie o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw,
  - 4) stosownego wypisu z rejestru grup.
2. Uzyskanie przez wnioskodawcę pozytywnej opinii ODR sporządzonej na formularzu, którego wzór określił Prezes ARiMR.
3. Opinia ODR powinna w szczególności zawierać:
  - 1) stwierdzenie, czy przedsięwzięcie dotyczy działalności wymienionej w rozdz. I ust. 1 oraz czy spełnia warunki formalno-prawne umożliwiające objęcie pomocą ARiMR,
  - 2) uzasadnienie celowości realizacji przedsięwzięcia oraz ocenę wskazanych w planie przedsięwzięcia rynków zbytu produktów lub usług,
  - 3) okres realizacji inwestycji.
4. Opinia traci moc po upływie trzech miesięcy od daty jej sporządzenia.
5. Na wniosek kredytobiorcy, złożony przed upływem terminu ważności opinii, ODR może przedłużyć jej ważność na kolejne trzy miesiące, o ile nie nastąpiły istotne zmiany warunków realizacji przedsięwzięcia. Ważność opinii ODR może zostać przedłużona jeden raz.
6. Opinia, której ważność przedłużono, zachowuje numer dotychczasowy oraz otrzymuje numer wynikający z bieżącej ewidencji opinii prowadzonej przez ODR.
7. ODR przechowuje kopię opinii i planu przedsięwzięcia inwestycyjnego.
8. Złożenie przez wnioskodawcę w Banku wniosku o kredyt wraz z planem przedsięwzięcia, pozytywną opinią ODR, oświadczeniem sporządzonym wg wzoru określonego w dziale XIX, oraz kompletem dokumentów wymaganych przez Bank.
9. Opinia ODR musi być ważna w dacie składania wniosku o kredyt.
10. Pozytywna opinia ODR nie zwalnia Banku od własnej oceny przedsięwzięcia pod względem zgodności z obowiązującymi przepisami prawnymi i postanowieniami umowy zawartej pomiędzy Agencją a Bankiem.
11. W przypadku, gdy lista nakładów do sfinansowania kredytem i środkami własnymi nie ulega zmianie, a następuje jedynie:

- 1) zmiana struktury finansowania polegająca na zwiększeniu lub zmniejszeniu środków własnych lub zmniejszeniu kwoty kredytu, przy zachowaniu minimalnej dla danej działalności wysokości udziału własnego kredytobiorcy,
  - 2) zmiana formy wniesienia udziału własnego kredytobiorcy (np. z gotówki na maszyny, które zgodnie z planem przedsięwzięcia miały zostać zakupione za środki własne),
  - 3) zmiana źródła finansowania poszczególnych nakładów (z kredytu na środki własne lub odwrotnie, przy zachowaniu zgodności z zapisami niniejszych zasad),
- plan przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinia ODR nie wymagają zmiany. W umowie kredytu należy uwzględnić ww. zmiany.

Rozdział VI

Procedura ubiegania się o wyrażenie przez Bank zgody na sprzedaż

Złożenie bezpośrednio w Banku, który kredytu udzielił, stosownego wniosku o wyrażenie zgody na sprzedaż, zawierającego informacje wymagane przez Bank.

Opracowano w ARiMR

Rozdział VII

Wzór nr 10/06 określony przez Prezesa ARiMR stanowiący wzór opinii ODR do linii GP

Symbol – GP/.....

nr rejestru: .....

Pieczęć .....

OPINIA

.....
/nazwa i siedziba jednostki wydającej opinię/

o planie przedsięwzięcia inwestycyjnego złożonego i zarejestrowanego w dniu ..... pod nr
..... dla:.....

.....
/nazwa podmiotu gospodarczego/

REGON: | _ | _ | _ | _ | _ | _ | _ | _ | _ | _ | _ | _ | _ | _ | _ | _ | _ | _ | _ | _ |

NIP: | _ | _ | _ | _ | _ | _ | _ | _ | _ | _ | _ | _ | _ | _ | _ | _ | _ | _ | _ | _ |

.....
/siedziba podmiotu gospodarczego/

1. Działalność, na którą ma zostać udzielony kredyt: .....
..... zaliczana do grupowania PKD¹⁾: .....

2. Cel kredytu^{1), 2)}:

1) A rozszerzenie asortymentu produkcji	☐
2) B zwiększenie skali produkcji	☐
3) C dostosowanie do wymogów sanitarno-weterynaryjnych UE	☐
4) D obniżenie kosztów produkcji	☐
5) E poprawa ochrony środowiska zgodnie ze standardami UE	☐
6) F zwiększenie wykorzystania zdolności produkcyjnych	☐
7) G wprowadzenie nowej technologii	☐
8) H poprawa jakości produkcji	☐
9) I poprawa gospodarki odpadami	☐
10) J doskonalenie dotychczasowej technologii produkcji	☐

3. Całkowity koszt przedsięwzięcia wynosi ..... zł, w tym kredyt ..... zł,
tj. .... %, przy czym w ramach całkowitych kosztów przedsięwzięcia:

- 1) koszt niezbędnych nakładów rzeczowych na uruchomienie pierwszego cyklu produkcyjnego wynosi ..... zł, tj. ....%,
- 2) koszty ogólne wynoszą ..... zł, tj. .... %.

4. Przeznaczenie kredytu (nakłady)¹⁾:

Lp.	Kod	Przeznaczenie kredytu (nakłady)	Kwota kredytu (zł)	Inne informacje
1.	101	zakup, budowa, budynków inwentarskich		m ²
2.	102	modernizacja, adaptacja, budynków inwentarskich		m ²
3.	103	zakup, budowa budynków dla przetwórstwa rolno-spożywczego		m ²
4.	104	modernizacja, adaptacja budynków dla przetwórstwa rolno-spożywczego		m ²
5.	105	zakup, budowa, modernizacja, adaptacja innych budynków		m ²
7.	108	zakup, budowa silosów		ton
8.	109a	budowa, modernizacja dróg		km
9.	109b	utwardzenie placów		m ²
10.	109c	budowa przyłączy do sieci kanalizacyjnej		szt.
11.	109d	budowa, modernizacja ujęć wody		szt.
12.	109e	budowa, modernizacja oczyszczalni ścieków		szt.
13.	111	zakup maszyn lub urządzeń rolniczych		szt.
14.	112	zakup ciągników		szt.
15.	113	zakup kombajnów		szt.
16.	114	zakup maszyn lub urządzeń dla przetwórstwa rolno-spożywczego		szt.
17.	115	zakup kompletnych linii technologicznych		szt.
18.	116	zakup innych maszyn lub urządzeń		szt.
19.	117	zakup samochodów (ciężarowych, dostawczych i specjalistycznych)		szt.
20.	118	zakup stada podstawowego		szt.
21.	119	zakup rzeczowych środków obrotowych na uruchomienie pierwszego cyklu produkcyjnego		-
22.	120	zakup materiału nasadzeniowego roślin wieloletnich		szt.
23.	121	szkolenia związane z systemem HACCP		liczba
24.	200	pozostałe:		-
razem kwota kredytu				

5. Okres kredytowania ....., w tym karencja w spłacie kapitału .....

6. Przewidywana forma, w jakiej zostanie wniesiony udział własny kredytobiorcy:

.....
.....
.....

7. Przeznaczenie udziału własnego kredytobiorcy:

.....
.....
.....

8. Przewidywany okres realizacji inwestycji .....

9. Przedsięwzięcie jest / nie jest uzasadnione³⁾ pod względem ekonomiczno-finansowym:

.....
.....
.....
.....

10. Ocena wskazanych w planie przedsięwzięcia rynków zbytu produktów:

.....
.....
.....
.....

11. Przedsięwzięcie spełnia / nie spełnia / spełnia z zastrzeżeniami³⁾ warunki określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1996 r. w sprawie szczegółowych kierunków działań ARiMR oraz sposobów ich realizacji (Dz. U. Nr 16, poz. 82 ze zm.) i w zasadach udzielania kredytów w ramach linii GP.

.....
.....
.....
.....

Opiniujący plan przedsięwzięcia inwestycyjnego:

.....
/imię i nazwisko/

.....
/podpis i pieczęć Dyrektora ODR/

.....
data wydania opinii

¹⁾ wybrać oznaczenie właściwe dla danej podlinii określone w części IV zasad udzielania kredytów

²⁾ wstawić znak „x” przy odpowiedniej pozycji – w przypadku realizacji kilku celów należy zaznaczyć tylko cel dominujący

³⁾ niepotrzebne skreślić

Opinia jest ważna przez okres 3 miesięcy od daty jej wydania.

Kopia opinii jest zarejestrowana i przechowywana w ODR.

Dział XI

Zasady udzielania kredytów na zakup nieruchomości rolnych przeznaczonych na utworzenie lub urządzenie gospodarstwa rodzinnego w rozumieniu ustawy z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (Dz. U. Nr 64, poz. 592) - Symbol GR

- kredyty określone w § 11 ust. 3 pkt 6) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1996 r. w sprawie szczegółowych kierunków działań ARiMR oraz sposobów ich realizacji (Dz. U. Nr 16, poz. 82 ze zm.)

Rozdział I Przeznaczenie kredytu

1. Kredyt może zostać udzielony na zakup gruntów rolnych, na których są lub będą prowadzone działalności wymienione w “Wykazie działalności w zakresie rolnictwa, przetwórstwa rolno-spożywczego, usług dla rolnictwa oraz działów specjalnych produkcji rolnej wspomaganych przez ARiMR w postaci dopłat do oprocentowania kredytów inwestycyjnych”, zawartym w części I, w grupach:
  - 1) uprawy rolne; warzywnictwo; ogrodnictwo - 01.1,
  - 2) chów i hodowla zwierząt - 01.2,
  - 3) uprawy rolne połączone z chowem zwierząt (działalność mieszana) - 01.30.Z,
  - 4) działły specjalne produkcji rolnej - DS.
2. Kredyt może zostać udzielony na realizację przedsięwzięć, które pozwalają na osiągnięcie następujących celów:
  - 1) rozszerzenie asortymentu produkcji – A,
  - 2) zwiększenie skali produkcji – B,
  - 3) obniżenie kosztów produkcji – D,
  - 4) zwiększenie wykorzystania zdolności produkcyjnych – F,
  - 5) wprowadzenie nowej technologii – G,
  - 6) poprawa jakości produkcji – H,
  - 7) doskonalenie dotychczasowej technologii produkcji – J,
  - 8) poprawa struktury obszarowej – K.
3. W ramach przedsięwzięć inwestycyjnych realizowanych w działalnościach określonych w ust. 1 kredyt może zostać przeznaczony na sfinansowanie następujących nakładów:
  - 1) zakup gruntów rolnych w celu:
    - a) utworzenia nowego gospodarstwa rolnego o powierzchni użytków rolnych nie mniejszej niż średnia w danym województwie wg GUS i nie większej niż 300 ha,
    - b) powiększenia gospodarstwa rolnego mającego powierzchnię co najmniej 1 ha użytków rolnych do powierzchni użytków rolnych nie mniejszej niż średnia w danym województwie wg GUS i nie większej niż 300 ha,
  - 2) finansowanie kosztów ogólnych, o ile nie przekraczają 12% całkowitych kosztów przedsięwzięcia, w zakresie:
    - a) opłat za usługi (honoraria konsultantów, studia wykonalności),
    - b) opłat sądowych i notarialnych.
4. Przez użytki rolne należy rozumieć grunty orne, sady, łąki trwałe, pastwiska trwałe, grunty rolne zabudowane i grunty pod rowami zgodnie z klasyfikacją zawartą w pkt 1 załącznika nr 6 do rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (Dz. U. Nr. 38, poz. 454).

5. Ustalając powierzchnię gospodarstwa rolnego należy brać pod uwagę powierzchnię użytków rolnych stanowiących własność rolnika wnioskującego o kredyt i użytków rolnych dzierzawionych w okresach wieloletnich.
6. Przy ustalaniu powierzchni użytków rolnych będących przedmiotem współwłasności uwzględnia się powierzchnię nieruchomości rolnych odpowiadających udziałowi we współwłasności takich nieruchomości, a w przypadku współwłasności łącznej uwzględnia się łączną powierzchnię nieruchomości rolnych stanowiących przedmiot współwłasności.
7. Zasadę, o której mowa w ust. 6, stosuje się do ustalania powierzchni użytków rolnych będących przedmiotem współposiadania na podstawie umowy dzierżawy.
8. Gruntami rolnymi są nieruchomości, które są lub mogą być wykorzystywane do prowadzenia działalności wytwórczej w rolnictwie w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej, nie wyłączając produkcji ogrodniczej i sadowniczej.
9. Przez dzierżawę w okresie wieloletnim należy rozumieć umowę dzierżawy zawartą na okres dłuższy niż 3 lata i trwającą co najmniej do końca okresu kredytowania. Umowa dzierżawy musi być zawarta na piśmie i powinna w sposób nie budzący wątpliwości określać datę jej zawarcia i czas jej trwania.
10. Przez zakup gruntów rolnych należy rozumieć nabycie własności lub prawa wieczystego użytkowania działki bądź działek wyodrębnionych geodezyjnie w drodze:
  - 1) umowy kupna-sprzedaży,
  - 2) postanowienia sądu przysądżającego własność w postępowaniu egzekucyjnym,
  - 3) postanowienia sądu stwierdzającego obowiązek złożenia oświadczenia woli o przeniesieniu własności.
11. Za gospodarstwo rodzinne uważa się gospodarstwo rolne:
  - 1) prowadzone przez rolnika indywidualnego oraz
  - 2) w którym łączna powierzchnia użytków rolnych jest nie większa niż 300 ha.
12. Kredyt na zakup gruntów rolnych nie może zostać przeznaczony na sfinansowanie tej części ceny umownej określonej w akcie notarialnym, która przewyższa poziom średnich cen rynkowych gruntów rolnych w danym województwie wg danych GUS.
13. W przypadku, gdy cena umowna zakupowanych gruntów rolnych jest wyższa od średniej ceny rynkowej gruntów ustalonej przez GUS dla danego województwa, różnicę w cenie zakupowanych gruntów rolnych można uzupełnić podstawowym kredytem inwestycyjnym (Symbol IP). Wnioskodawca składa jeden plan przedsięwzięcia inwestycyjnego uwzględniający finansowanie inwestycji kredytami z dwóch linii kredytowych, natomiast ODR sporządza dwie opinie na odrębnych formularzach właściwych dla danej linii kredytowej. Minimalny udział środków własnych kredytobiorcy wynosi 20% ceny umownej zakupowanych gruntów rolnych.
14. Kredyt nie może zostać przeznaczony w szczególności na:
  - 1) zakup nieruchomości rolnych, które po dniu 19.01.1994 r. były przedmiotem obrotu z zastosowaniem preferencji państwowych, z zastrzeżeniem ust. 15,
  - 2) zakup gruntów rolnych, jeżeli umowa sprzedaży zostaje zawarta:
    - a) pomiędzy małżonkami,
    - b) pomiędzy rolnikiem a następcą, którym jest zstępny, przysposobiony lub pasierb rolnika, jeżeli umowa stanowi spełnienie warunków do otrzymania emerytury (renty) rolniczej w pełnej wysokości lub renty strukturalnej lub powoduje podział istniejącego gospodarstwa rolnego,

- 3) zakup tej części gruntu, która spowoduje przekroczenie powierzchni gospodarstwa rolnego ponad 300 ha użytków rolnych, przy czym dotyczy to powierzchni użytków rolnych stanowiących własność i dzierzawionych przez podmiot ubiegający się o kredyt,
  - 4) zakup gruntów z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, jeżeli spłata należności została rozłożona na raty według zasad określonych przez ANR,
  - 5) zakup nasadzeń i naniesień znajdujących się na nabywanych gruntach rolnych,
  - 6) zakup nieruchomości rolnych położonych na obszarach przeznaczonych w planach zagospodarowania przestrzennego na cele inne niż rolnicze, a także lasów, parków, jezior, pracowniczych ogródków działkowych, działek rekreacyjnych i ogrodów botanicznych,
  - 7) spłatę wcześniej zaciągniętych kredytów,
  - 8) spłatę należności, których termin płatności minął przed dniem zawarcia umowy kredytu,
  - 9) realizację przedsięwzięć, do których stosowana jest lub będzie pomoc ze środków publicznych w formie dotacji, pożyczek lub kredytów udzielanych przedsiębiorcom na warunkach korzystniejszych od oferowanych im na rynku, dokapitalizowania oraz zbycia lub oddania do korzystania mienia będącego własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego i ich związków - na warunkach korzystniejszych od oferowanych na rynku.
15. Kredyt może zostać przeznaczony na zakup gruntów rolnych, które zostały zakupione lub zrehabilitowane przy udziale kredytu z dopłatami ARiMR do oprocentowania, przy czym jeżeli kredyt nie został jeszcze spłacony, to w przypadku, gdy:
- 1) sprzedaż następuje w okresie do 5 lat od dnia udzielenia kredytu:
    - a) kwotę kredytu należy pomniejszyć o wysokość udzielonego wcześniej kredytu, a kupujący zobowiązany jest przejąć dług z tytułu tego kredytu lub
    - b) sprzedający nie będzie otrzymywał dopłat do niespłaconej części kredytu,
  - 2) sprzedaż następuje po upływie 5 lat od dnia udzielenia kredytu - sprzedający nie będzie otrzymywał dopłat do niespłaconej części kredytu.
16. Kredytobiorca zobowiązany jest przedstawić w banku oświadczenie sprzedającego grunty rolne, czy po dniu 19.01.1994 r. były one przedmiotem obrotu z zastosowaniem preferencji państwowych.
17. W przypadku, gdy kredyt ma być przeznaczony na zakup działki wyodrębnionej geodezyjnie, na której oprócz użytków rolnych znajdują się np. nieużytki, las, grunty zakrzewione itp. przeprowadzenie nowego podziału geodezyjnego celem wyodrębnienia działki zawierającej wyłącznie grunty rolne nie jest wymagane, o ile w oparciu o dostępne dokumenty (wypis z rejestru gruntów) będzie można oznaczyć części działek mogące być przedmiotem kredytowania oraz ich przydatność rolniczą. Z wartości przedsięwzięcia finansowanego przy udziale kredytu z linii GR należy wyłączyć wartość nieużytków, lasu, gruntów zakrzewionych itp.
18. Przedsięwzięcie może być realizowane przy udziale tylko jednej linii kredytowej z dopłatami ARiMR, z zastrzeżeniem ust. 13.
19. Kredyt może zostać przeznaczony na zakup nieruchomości, w tym również w celu urządzenia istniejącego gospodarstwa rolnego, która będzie stanowiła współwłasność kilku osób, pod warunkiem, że każda z tych osób będzie spełniać wszystkie wymagania określone w niniejszych zasadach.

Rozdział II

Podmioty mogące ubiegać się o kredyt

1. Rolnicy indywidualni posiadający pełną zdolność do czynności prawnych, podejmujący lub prowadzący działalność określoną w rozdz. I ust. 1, z wyłączeniem emerytów i rencistów.
2. Za rolnika indywidualnego uważa się osobę fizyczną, będącą właścicielem lub dzierżawcą nieruchomości rolnych:
  - 1) o łącznej powierzchni użytków rolnych nieprzekraczającej 300 ha,
  - 2) prowadzącą osobiście gospodarstwo rolne,
  - 3) posiadającą kwalifikacje rolnicze,
  - 4) zamieszkałą w gminie, na obszarze której położona jest jedna z nieruchomości rolnych wchodzących w skład tego gospodarstwa.
3. Osoba fizyczna osobiście prowadzi gospodarstwo rolne, jeżeli podejmuje wszelkie decyzje dotyczące prowadzenia działalności rolniczej w tym gospodarstwie.
4. Dowodem potwierdzającym osobiste prowadzenie gospodarstwa rolnego jest oświadczenie prowadzącego to gospodarstwo, poświadczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta).
5. Osoba fizyczna posiada kwalifikacje rolnicze, jeżeli:
  - 1) uzyskała wykształcenie rolnicze co najmniej zasadnicze lub wykształcenie średnie lub wyższe, lub
  - 2) osobiście prowadziła gospodarstwo rolne lub pracowała w gospodarstwie rolnym przez okres co najmniej 5 lat.
6. Dowodem potwierdzającym posiadanie kwalifikacji rolniczych jest:
  - 1) w przypadku, o którym mowa w ust. 5 pkt 1) – świadectwo lub dyplom ukończenia szkoły z uzyskanym tytułem zawodowym albo dyplom uzyskania tytułu zawodowego lub dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe,
  - 2) w przypadku, o którym mowa w ust. 5 pkt 2) – oświadczenie poświadczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) lub świadectwo pracy,
  - 3) odpowiednie dokumenty wydane przez właściwe organy lub instytucje państw członkowskich Europejskiego Obszaru Gospodarczego.
7. Dowodem potwierdzającym zamieszkanie jest dokument określający zameldowanie na pobyt stały w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych.

Rozdział III

Warunki udzielania kredytu

1. Kwota kredytu nie może przekroczyć jednocześnie:
  - 1) 90% ceny umownej gruntów rolnych, nie więcej niż 4 mln zł na przedsięwzięcie realizowane przez podmiot w gospodarstwie lub gospodarstwach rolnych,
  - 2) poziomu średnich cen rynkowych gruntów w danym województwie.
2. W przypadku, gdy wnioskodawca korzysta z kredytów inwestycyjnych objętych dopłatami ARiMR do oprocentowania suma zaciągniętych kredytów oraz kredytu z linii GR nie może przekroczyć kwoty:
  - 1) 4 mln zł dla podmiotu, który korzysta z kredytów na przedsięwzięcia realizowane w gospodarstwie lub gospodarstwach rolnych, usługach dla rolnictwa,

- 2) 8 mln zł dla podmiotu, który korzysta z kredytów na przedsięwzięcia realizowane w działach specjalnych produkcji rolnej, przetwórstwie rolno-spożywczym, działalnościach pozarolniczych (linia MP), z zastrzeżeniem pkt 3),
  - 3) 16 mln zł dla podmiotu, który korzysta z kredytów na przetwórstwo mięsa, mleka i ziemniaków na skrobię na przedsięwzięcia w zakresie dostosowania prowadzonej działalności do wymogów sanitarnych i weterynaryjnych, obowiązujących w Unii Europejskiej lub na wprowadzenie nowych technologii.
3. Kredytobiorca, który uzyskał kredyt lub kredyty z dopłatami ARiMR na przedsięwzięcia inwestycyjne w maksymalnej kwocie, o której mowa w ust. 1 i 2, do czasu całkowitej jego lub ich spłaty nie może uzyskać kolejnego kredytu z dopłatami ARiMR.
  4. Różnica między wartością przedsięwzięcia inwestycyjnego, a kwotą udzielonego kredytu stanowi udział własny kredytobiorcy.
  5. Posiadanie udziału własnego musi zostać udokumentowane przez inwestora przed podpisaniem umowy kredytu w sposób wiarygodny dla Banku. Forma, w jakiej zostanie wniesiony udział własny oraz jego wartość muszą zostać w sposób szczegółowy określone w planie przedsięwzięcia i umowie kredytu.
  6. Oprocentowanie kredytu jest zmienne i nie może wynosić więcej niż 1,5 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym.
  7. Dopłaty do oprocentowania kredytu nie mogą przekraczać kwoty odsetek naliczonej w wysokości 1,25 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym, z zastrzeżeniem ust. 8a.
  8. Kredytobiorca płaci oprocentowanie w dotychczasowej wysokości, nie wyższej jednak niż 0,65 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od Banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym, z zastrzeżeniem ust. 8a, nie mniej jednak niż:
    - a) 0,25 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od Banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym dla kredytów udzielonych do dnia 31 grudnia 2002 r.,
    - b) 1,2% w stosunku rocznym dla kredytów udzielonych po dniu 31 grudnia 2002 r.
  - 8a. Bank na wniosek Kredytobiorcy może zastosować zawieszenie spłaty rat kapitału w celu wznowienia produkcji w gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej, określonych w rozdz. I ust. 1, po wystąpieniu szkód spowodowanych przez powódź, obsunięcie się ziemi lub huragan w 2010 r. Odsetki w części oprocentowania należnego Kredytobiorcy, w okresie zawieszenia płacone są przez Agencję przez okres nie dłuższy niż 2 lata licząc od dnia zawieszenia przez Bank spłaty rat kapitału kredytu bankowego, przy czym:
    - 1) okres zawieszenia spłaty kapitału nie może być dłuższy niż 2 lata, a po zakończeniu okresu zawieszenia Kredytobiorca:
      - a) będzie płacił oprocentowanie w wysokości określonej w ust. 8,
      - b) zobowiązany będzie do zwrotu kwoty odsetek wypłaconych przez ARiMR za kredytobiorcę (bez odsetek ustawowych) w okresie zawieszenia spłaty kapitału,
    - 2) potwierdzeniem wystąpienia szkód jest przedłożona przez kredytobiorcę w Banku opinia wojewody zawierająca określenie zakresu i wysokości szkód oszacowanych przez komisję powołaną przez wojewodę,
    - 3) wraz z zawieszeniem spłaty rat kapitału Bank może zastosować wydłużenie okresu kredytowania, o którym mowa w ust. 12 pkt 2.

- 8b. Bank na wniosek kredytobiorcy może zastosować zawieszenie spłaty rat kapitału w związku z wprowadzeniem ograniczeń handlowych. Odsetki w części oprocentowania należnego Kredytobiorcy, w okresie zawieszenia, płacone są przez Agencję przez okres nie dłuższy niż 2 lata, licząc od dnia zawieszenia przez bank spłaty rat kapitału kredytu bankowego, przy czym:
- 1) okres zawieszenia spłaty kapitału nie może być dłuższy niż 2 lata a po zakończeniu okresu zawieszenia Kredytobiorca:
    - a) będzie płacił odsetki od kredytu w wysokości określonej w ust. 8,
    - b) zobowiązany będzie do zwrotu kwoty odsetek wypłaconych przez ARiMR za kredytobiorcę (bez odsetek ustawowych) w okresie zawieszenia spłaty kapitału.
  - 2) Kredytobiorca zobowiązany jest do złożenia w banku wniosku o zawieszenie spłaty zawierającego uzasadnienie,
  - 3) wraz z zawieszeniem spłaty rat kapitału bank może zastosować wydłużenie okresu kredytowania, o którym mowa w ust. 12, pkt 2).
9. Kredyt może zostać udzielony maksymalnie na 20 lat.
10. Termin spłaty kredytu (kapitału lub odsetek) może przypadać wyłącznie w dzień roboczy dla banku.
11. Karencja w spłacie kapitału nie może przekroczyć 2 lat. Okres karencji liczy się od dnia zawarcia umowy kredytu do dnia spłaty pierwszej raty kapitału określonej w umowie kredytu.
12. W okresie objętym umową kredytu Bank może:
- 1) stosować prolongatę spłaty rat kapitału i odsetek,
  - 2) wydłużyć okres kredytowania poza przewidziany w umowie kredytu, pod warunkiem poinformowania o tym ARiMR,
  - 3) w przypadkach, o których mowa w pkt 1) i 2):
    - a) okres od dnia udzielenia kredytu do całkowitej jego spłaty wraz z odsetkami nie może przekroczyć 20 lat,
    - b) nie wymaga się sporządzenia zmian do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinii Ośrodka Doradztwa Rolniczego, zwanego dalej ODR.
13. Bank nie może stosować kapitalizacji odsetek lub pobierać ich z góry.
14. Bank zobowiązany jest do ustanowienia odpowiedniego prawnego zabezpieczenia.

Rozdział IV

Warunki stosowania dopłat ze środków ARiMR do oprocentowania kredytu

1. Dopłaty są stosowane, gdy kredytobiorca:
  - 1) spełnia wszystkie wymogi tej linii kredytowej,
  - 2) dokonuje w pełnej wysokości spłat rat kapitału i odsetek w terminach ustalonych w umowie kredytu z uwzględnieniem dodatkowo 7-dniowego okresu na spłatę należności.
2. Dopłaty podlegają zwrotowi wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia ich wpływu do Banku, a dalsze dopłaty nie są stosowane, z zastrzeżeniem ust. 3 - 8 i 12, gdy kredytobiorca:
  - 1) nie zrealizuje przedsięwzięcia inwestycyjnego lub nie uruchomi działalności zgodnie z planem przedsięwzięcia pozytywnie zaopiniowanym przez ODR oraz umową kredytu,
  - 2) trwale zaprzestanie prowadzenia przedsięwzięcia (działalności) przed upływem okresu kredytowania lub trwale zaprzestanie obsługi kredytu (z zastrzeżeniem ust. 2a i 31),

- 3) wykorzysta kredyt niezgodnie z przeznaczeniem określonym w planie przedsięwzięcia i umowie kredytu,
  - 4) nie udokumentuje w terminie 3 miesięcy od dnia pobrania środków finansowych z rachunku kredytowego poniesionych wydatków zgodnie z regulaminem kredytowania obowiązującym w danym Banku w oparciu o:
    - a) akty notarialne – w przypadku nabycia własności w formie określonej w rozdz. I ust. 10 pkt 1),
    - b) prawomocne orzeczenie sądu wraz z dowodem dokonania wpłaty - w przypadku nabycia własności w formie określonej w rozdz. I ust. 10 pkt 2) i 3),
  - 5) nie udokumentuje wniesienia udziału własnego w sposób wiarygodny dla Banku,
  - 6) sprzeda w okresie kredytowania lub po okresie kredytowania i przed upływem 5 lat od dnia nabycia bez zgody Banku grunty rolne nabyte za kredyt,
  - 7) zmieni kierunek produkcji rolnej, działu specjalnego w okresie kredytowania bez uprzedniej zgody Banku (z zastrzeżeniem ust. 31).
- 2a. Za trwałe zaprzestanie prowadzenia działalności, o którym mowa w ust. 2 pkt 2), nie uznaje się rezygnacji z chowu lub hodowli świń po wydaniu przez powiatowego lekarza weterynarii decyzji nakazującej zabicie świń utrzymywanych w gospodarstwie lub poddanie ich ubojowi oraz zakazującej wprowadzania do gospodarstwa i utrzymywania w nim zwierząt gatunków wrażliwych przez okres obowiązywania „Programu bioasekuracji mającego na celu zapobieganie szerzeniu się afrykańskiego pomoru świń” na lata 2015-2018. Brak wznowienia działalności produkcyjnej po zakończeniu „Programu bioasekuracji...” skutkować będzie zaprzestaniem stosowania dalszych dopłat do oprocentowania kredytu.
3. W przypadku czasowego w ocenie Banku zaprzestania prowadzenia przedsięwzięcia (działalności) lub obsługi kredytu z przyczyn niezależnych od kredytobiorcy, przy jednoczesnym spełnieniu wszystkich wymogów linii, dopłaty nie są stosowane przez ten okres, z zastrzeżeniem ust. 3a.
- 3a. Postanowienia ust. 3 w zakresie czasowego zaprzestania prowadzenia działalności nie dotyczą:
- 1) sytuacji wznowiania przez kredytobiorcę produkcji prowadzonej w gospodarstwie rolnym lub dziale specjalnym produkcji rolnej w ramach działalności określonych w rozdz. I ust. 1, w których wystąpiły szkody spowodowane przez, suszę, grad, deszcz nawalny, ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne, powódź, huragan, piorun, obsunięcie się ziemi lub lawinę, pod warunkiem przedłożenia w Banku opinii wojewody zawierającej określenie zakresu i wysokości szkód oszacowanych przez komisję powołaną przez wojewodę właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkód,
  - 2) czasowego zaprzestania chowu lub hodowli świń, pod warunkiem przedłożenia w banku decyzji powiatowego lekarza weterynarii nakazującej zabicie świń utrzymywanych w gospodarstwie lub poddanie ich ubojowi oraz zakazującej wprowadzania do gospodarstwa i utrzymywania w nim zwierząt z gatunków wrażliwych przez okres obowiązywania „Programu bioasekuracji mającego na celu zapobieganie szerzeniu się afrykańskiego pomoru świń” na lata 2015-2018.
4. Jeżeli kredytobiorca wznowi prowadzenie przedsięwzięcia (działalności) lub obsługę kredytu dopłaty stosowane są od dnia wznowienia prowadzenia przedsięwzięcia (działalności) lub obsługi kredytu.
5. W przypadku, gdy trwałe zaprzestanie prowadzenia działalności lub trwałe zaprzestanie

obsługi kredytu nastąpiło po upływie pięciu lat od dnia udzielenia kredytu i umowa kredytu nadal obowiązuje, od dnia tego zaprzestania dopłaty nie są stosowane a udzielone dopłaty nie podlegają zwrotowi, o ile:

- 1) przedsięwzięcie zostało zrealizowane i działalność była prowadzona zgodnie z umową kredytu,
  - 2) w dalszym okresie kredytowania oprocentowanie kredytu nie będzie wyższe niż wynikające z umowy zawartej pomiędzy ARiMR a Bankiem.
6. Jeżeli część kredytu wykorzystano niezgodnie z przeznaczeniem lub nie udokumentowano poniesionych wydatków w terminie, a także jeżeli przedsięwzięcie inwestycyjne nie zostało zrealizowane w całości, dopłaty podlegają zwrotowi wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia ich wpływu do Banku w takiej części, jaka odpowiada udziałowi nieprawidłowo wykorzystanych środków lub nieudokumentowanych wydatków w kwocie wykorzystanego kredytu, pod warunkiem, że cel założony w planie przedsięwzięcia i umowie kredytu został osiągnięty. Oceny, czy założony cel został osiągnięty dokonuje Bank.
- 6a. Przepis ust. 6 stosuje się, jeżeli umowa kredytu nadal obowiązuje niezależnie od tego, kiedy miało miejsce niezgodne z przeznaczeniem wykorzystanie kredytu lub nieterminowe udokumentowanie kredytu.
- 6b. Dalsze dopłaty - przypadające na kwotę kredytu wykorzystaną zgodnie z przeznaczeniem i udokumentowaną w terminie - mogą być stosowane wyłącznie po dokonaniu zwrotu dopłat w części, o której mowa w ust. 6, oraz poinformowaniu ARiMR o powstaniu należności i dokonaniem zwrotu dopłat w trybie określonym w umowie zawartej pomiędzy ARiMR a Bankiem.
- 6c. W przypadku, gdy wartość kredytu wykorzystanego niezgodnie z przeznaczeniem lub wartość wydatków nieudokumentowanych w terminie przekracza 10% wartości wykorzystanego kredytu lub przedsięwzięcie inwestycyjne nie zostało zrealizowane w całości, od dnia zastosowania przepisu ust. 6 wykluczona zostaje możliwość ubiegania się o kredyt inwestycyjny z dopłatami ARiMR do oprocentowania przez kolejne trzy lata licząc od ww. dnia.
- 6d. W ciągu 30 dni od zastosowania przepisu ust. 6 Bank zobowiązany jest do pisemnego poinformowania ARiMR o tym fakcie.
7. Przepis ust. 6 stosuje się również, jeżeli termin udokumentowania wydatków został wydłużony na podstawie ust. 8.
8. W przypadku, gdy z przyczyn w ocenie Banku niezależnych od kredytobiorcy wydatki nie zostaną udokumentowane w terminie 3 miesięcy od dnia pobrania środków finansowych z rachunku kredytowego, Bank, z zastrzeżeniem ust. 9, może wyrazić zgodę na wydłużenie tego terminu nie więcej niż o 3 miesiące sporządzając stosowny aneks do umowy kredytu. Dopłaty ARiMR w odniesieniu do kwoty kredytu, której wydatkowanie nie zostało udokumentowane, nie są stosowane za okres od dnia następującego po upływie 3 miesięcy od pobrania środków finansowych z rachunku kredytowego do dnia udokumentowania wydatków.
9. Jeżeli termin, o którym mowa w ust. 2 pkt 4), upłynął przed dniem 6 stycznia 2004 r., a nieudokumentowanie wydatków nastąpiło z przyczyn niezależnych od kredytobiorcy, Agencja może wyrazić zgodę na dalsze stosowanie dopłat, pod warunkiem, że:
- 1) wydatki zostały udokumentowane w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od upływu terminu określonego w ust. 2 pkt 4),

- 2) w żadnym momencie przed wyrażeniem zgody nie zachodziły inne przesłanki do zwrotu dopłat przez kredytobiorcę,
  - 3) przedsięwzięcie zostało zrealizowane lub jest realizowane zgodnie z planem przedsięwzięcia oraz umową kredytu,
  - 4) umowa kredytu nadal obowiązuje,
  - 5) dopłaty za okres od dnia następującego po terminie, o którym mowa w ust. 2 pkt 4), nie były pobierane lub zostały zwrócone wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia ich wpływu do Banku.
10. Bank występuje do ARiMR o wyrażenie zgody przewidzianej w ust. 9 przesyłając opinię, której wzór został określony w Dziale XVII.
  11. Dopłaty są stosowane od dnia wskazanego przez Agencję jednak nie wcześniej niż od dnia następującego po dniu, w którym Agencja wyraziła zgodę na dalsze ich stosowanie.
  12. W przypadku, gdy kredytobiorca zrealizował przedsięwzięcie lecz z powodu wystąpienia okoliczności, o których mowa w ust. 14, trwale zaprzestał prowadzenia działalności lub obsługi kredytu, od dnia zaistnienia tych okoliczności dopłaty nie są stosowane a udzielone dopłaty nie podlegają zwrotowi.
  13. Jeżeli okoliczności, o których mowa w ust. 14, wystąpiły przed dniem 30 kwietnia 2004 r., udzielone dopłaty nie podlegają zwrotowi:
    - 1) jeżeli Agencja stwierdzi, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat,
    - 2) tylko w zakresie, w jakim nie zostały zwrócone do dnia stwierdzenia przez Agencję, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat,
    - 3) jeżeli umowa kredytu obowiązuje w dniu stwierdzenia przez Agencję, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat.
  14. Przyczyną trwałego zaprzestania prowadzenia działalności lub obsługi kredytu może być wystąpienie co najmniej jednej z poniższych okoliczności:
    - 1) śmierć kredytobiorcy z wyjątkiem sytuacji, w których nastąpiła sukcesja praw i obowiązków wynikających z umowy kredytu,
    - 2) orzeczona stała niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym lub orzeczona trwała całkowita niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników albo trwała niezdolność do pracy orzeczona na podstawie innych przepisów o ubezpieczeniu społecznym uniemożliwiająca prowadzenie działalności, na jaką udzielony został kredyt, z wyjątkiem sytuacji, w których nastąpiła sukcesja praw i obowiązków wynikających z umowy kredytu,
    - 3) wywłaszczenie majątku kredytobiorcy, o ile nie mogło być przewidziane w dniu zawarcia umowy kredytu oraz uniemożliwia dalsze prowadzenie działalności,
    - 4) klęska suszy, gradobicia, nadmiernych opadów atmosferycznych, wymarznienia, powodzi, huraganu, pożaru, plagi gryzoni lub osuwisk ziemi, jeżeli spowodowała szkody w rozmiarach stanowiących zagrożenie dalszego funkcjonowania gospodarstwa, o ile kredytobiorca nie uzyskał w związku z wystąpieniem tej klęski kredytu z linii KL/01 lub KL/02 w terminach określonych w części III dział I lub dział II,
    - 5) masowe zachorowania zwierząt, jeśli stanowią zagrożenie dalszego funkcjonowania gospodarstwa.
  15. Wystąpienie okoliczności, o których mowa w ust. 14, należy potwierdzić przedkładając w Banku stosowne dokumenty.
  16. Bank zobowiązany jest do poinformowania ARiMR o zastosowaniu ust. 5 i 12.

17. Bank występuje do ARiMR o stwierdzenie, zgodnie z ust. 13, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat przesyłając opinię, której wzór został określony w Dziale XVIII.
18. W przypadku stwierdzenia przez Bank, że kredytobiorca przestał być rolnikiem indywidualnym, tj. nie dotrzymał warunku wymienionego w rozdz. II ust. 2 pkt 1), 2) lub 4), dopłaty ARiMR od dnia, w którym kredytobiorca przestał spełniać ww. warunek obniża się do poziomu właściwego dla kredytów określonych w dziale I (Symbol IP).
19. Kwoty udzielonych dopłat, o których mowa w ust. 18, wynikające z różnicy w oprocentowaniu między linią określoną w dziale I (Symbol IP) a linią niniejszą, podlegają zwrotowi na rzecz ARiMR bez naliczania odsetek ustawowych po ich wyegzekwowaniu przez Bank.
20. W przypadku, gdy w okresie kredytowania zmienione zostanie przeznaczenie zakupionych za kredyt gruntów rolnych na inne cele, z wyjątkiem inwestycji publicznych, kredytobiorca zobowiązany jest niezwłocznie spłacić w całości udzielony kredyt.
21. Kredytobiorca za zgodą Banku może zmienić kierunek produkcji rolnej, działu specjalnego na inny w zakresie produkcji rolnej albo działu specjalnego wymieniony w części I, a w przypadku otrzymania przez kredytobiorcę decyzji, o której mowa w ust. 3a pkt 2), kierunek w zakresie chowu lub hodowli świń w gospodarstwie rolnym na inny zaliczany do działu specjalnego produkcji rolnej wymieniony w części I albo odwrotnie, tj. z chowu lub hodowli świń w ramach działu specjalnego produkcji rolnej na inny kierunek produkcji rolnej, który nie jest działem specjalnym produkcji rolnej, wymieniony w części I.
22. Warunkiem zmiany kierunku, o której mowa w ust. 21, jest sporządzenie zmiany do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego. Zmiana opinii ODR nie jest wymagana.
23. Zmiana kierunku, o której mowa w ust. 21, nie powoduje zaprzestania stosowania dopłat.
24. Zmiana przeznaczenia kredytu lub udziału własnego jest możliwa, o ile wynika z przesłanek ekonomicznych i spełnione są jednocześnie następujące warunki:
  - 1) nie minął określony w umowie kredytu termin realizacji przedsięwzięcia,
  - 2) zmiana nie spowoduje zwiększenia kwoty kredytu,
  - 3) zmiana została wprowadzona do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego,
  - 4) ODR wydał stosowną zmianę do opinii o planie przedsięwzięcia, w której stwierdził w szczególności, że zmiana przeznaczenia kredytu lub udziału własnego jest uzasadniona, zgodna z niniejszymi zasadami i nie spowoduje przeszkód w realizacji planu przedsięwzięcia inwestycyjnego.
25. Ostateczną decyzję o zmianie przeznaczenia kredytu lub udziału własnego podejmuje Bank sporządzając aneks do umowy kredytu w oparciu o przedstawione przez kredytobiorcę zmiany do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinii ODR.
26. W przypadku, gdy kredytobiorca zrealizował przedsięwzięcie, udokumentował wykorzystanie kredytu i wniesienie udziału własnego, a nie wykorzystał w pełnej wysokości przyznanych środków finansowych, dopuszcza się możliwość przeznaczenia niewykorzystanej części kredytu na zakup dodatkowych gruntów rolnych, pod warunkiem sporządzenia zmian do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego, opinii ODR i aneksu do umowy kredytu. Ze zmiany do opinii ODR powinno jednoznacznie wynikać, iż zakup tych gruntów jest celowy pod względem gospodarczym i ekonomicznym, a także zgodny z postanowieniami niniejszego działu.

27. Bank może wyrazić zgodę na przejęcie całości lub części długu, w przypadku przeniesienia własności lub posiadania całości lub części gruntów rolnych nabytych za kredyt, jeżeli przejmujący dług spełnia wymogi określone w dziale XI z zastrzeżeniem ust. 27a i 27b, gwarantuje terminową spłatę rat kapitału i odsetek oraz będzie kontynuował przedsięwzięcie realizowane przez dotychczasowego kredytobiorcę w pełnym zakresie lub proporcjonalnie do przejmowanego długu.
- 27a. Jeżeli kredytobiorca zamierza dokonać zmiany formy prawnej działalności, Bank może wyrazić zgodę na przejęcie długu przez powstałą w wyniku przekształcenia spółkę jawną lub spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z zastosowaniem w dalszym okresie kredytowania dopłat w wysokości przewidzianej dla linii IP, o ile:
- 1) przejmujący dług spełnia warunki określone w Dziale I, gwarantuje terminową spłatę rat kapitału i odsetek oraz będzie kontynuował przedsięwzięcie realizowane przez dotychczasowego kredytobiorcę,
  - 2) maksymalny okres stosowania dopłat nie przekroczy 8 lat.
- 27b. W przypadku, gdy przejęcie długu łączy się ze sprzedażą całości lub części gruntów rolnych nabytych za kredyt konieczne jest uzyskanie zgody Banku. Przy zmianie kierunku produkcji przejmującego dług obowiązują postanowienia ust. 21.
28. W przypadku śmierci kredytobiorcy, jeżeli następca prawny nie spełnia kryteriów określonych w rozdz. II dopłaty mogą być stosowane w wysokości przewidzianej dla linii IP. Dopłaty mogą być stosowane od dnia śmierci kredytobiorcy.
29. Określony w umowie kredytu termin zakończenia realizacji przedsięwzięcia może zostać przesunięty, jeżeli w ocenie Banku opóźnienie wynika z przyczyn niezależnych od kredytobiorcy. Bank sporządza wówczas stosowny aneks do umowy kredytu. Zmiany nie wymaga natomiast plan przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinia ODR.
30. Bank zobowiązany jest do zamieszczania na dokumentach potwierdzających wykorzystanie kredytu adnotacji: „Dokument został rozliczony w ramach kredytu inwestycyjnego z dopłatami ARiMR do oprocentowania udzielonego umową nr ..... z dnia .....” wraz z pieczęcią Banku.
31. Dopłaty do oprocentowania kredytu, w przypadku, gdy umowa kredytu nadal obowiązuje, nie podlegają zwrotowi a dalsze nie są stosowane od dnia stwierdzenia przez bank:
- 1) wystąpienia trwałego zaprzestania prowadzenia działalności przed upływem okresu kredytowania lub trwałego zaprzestania spłaty kredytu i odsetek,
  - 2) zmiany kierunku produkcji rolnej lub działu specjalnego w okresie kredytowania bez uzyskania uprzedniej zgody banku kredytującego.
- Powyższe ma zastosowanie wyłącznie do zdarzeń, które wystąpiły od dnia 13 listopada 2009 r.
- Wystąpienie okoliczności, o których mowa w pkt. 1 i 2, przed dniem 13 listopada 2009 r. nie zwalnia kredytobiorcy z obowiązku zwrotu dopłat wraz z odsetkami ustawowymi chyba, że wystąpiły przesłanki określone w ust. 5 albo w ust. 12 i 13.

Rozdział V

Procedura ubiegania się o kredyt

1. Przedłożenie przez wnioskodawcę we właściwym dla miejsca realizacji przedsięwzięcia ODR planu przedsięwzięcia inwestycyjnego, określającego m. in. okres realizacji inwestycji, wraz ze wszystkimi niezbędnymi w świetle ustawy o ustroju rolnym

dokumentami wymaganymi podczas przeprowadzania transakcji zakupu gruntów rolnych oraz oświadczeniem sporządzonym wg wzoru określonego w dziale XIX.

2. Uzyskanie przez wnioskodawcę pozytywnej opinii ODR sporządzonej na formularzu, którego wzór określił Prezes ARiMR.
3. Opinia ODR powinna w szczególności zawierać:
  - 1) stwierdzenie, czy przedsięwzięcie dotyczy działalności wymienionej w rozdz. I ust. 1. oraz czy spełnia warunki formalno-prawne umożliwiające objęcie pomocą ARiMR,
  - 2) uzasadnienie celowości realizacji przedsięwzięcia oraz ocenę wskazanych w planie przedsięwzięcia rynków zbytu produktów.
4. Opinia traci moc po upływie trzech miesięcy od daty jej sporządzenia.
5. Na wniosek kredytobiorcy złożony przed upływem terminu ważności opinii, ODR może przedłużyć jej ważność na kolejne trzy miesiące, o ile nie nastąpiły istotne zmiany warunków realizacji przedsięwzięcia. Ważność opinii ODR może zostać przedłużona jeden raz.
6. Opinia, której ważność przedłużono, zachowuje numer dotychczasowy oraz otrzymuje numer wynikający z bieżącej ewidencji opinii prowadzonej przez ODR.
7. ODR przechowuje kopię opinii i planu przedsięwzięcia inwestycyjnego.
8. Złożenie przez wnioskodawcę w Banku wniosku o kredyt wraz z planem przedsięwzięcia, pozytywną opinią ODR, oświadczeniem sporządzonym wg wzoru określonego w dziale XIX, oraz kompletem dokumentów wymaganych przez Bank.
9. Jeżeli zmiana średnich cen rynkowych gruntów rolnych w województwie według komunikatu podanego przez GUS nastąpiła po przyjęciu przez Bank wniosku kredytowego wraz z dokumentami, o których mowa w ust. 8, opinia ODR nie traci ważności, a Bank może kontynuować rozpatrywanie złożonego wniosku.
10. Jeżeli zmiana średnich cen rynkowych gruntów rolnych w województwie według komunikatu podanego przez GUS nastąpiła w okresie ważności opinii, ale przed przyjęciem przez Bank wniosku kredytowego z dokumentami, o których mowa w ust. 8, to konieczna jest zmiana opinii ODR.
11. Opinia ODR musi być ważna w dacie składania wniosku o kredyt.
12. W przypadku braku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego kredyt może zostać udzielony na zakup gruntów rolnych, pod warunkiem, że:
  - 1) planowane do zakupu grunty w ewidencji gruntów prowadzonej przez starostów określone zostały jako użytki rolne,
  - 2) wnioskodawca przedstawił zaświadczenie właściwego organu, że grunt nie jest objęty decyzją o warunkach zabudowy, wydana przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, która powoduje zmianę zagospodarowania terenu.
13. Pozytywna opinia ODR nie zwalnia Banku od własnej oceny przedsięwzięcia pod względem zgodności z obowiązującymi przepisami prawnymi, a w szczególności z ustawą z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (Dz. U. Nr 64, poz. 592), i postanowieniami umowy zawartej pomiędzy Agencją a Bankiem.
14. W przypadku, gdy lista nakładów do sfinansowania kredytem i środkami własnymi nie ulega zmianie, a następuje jedynie:
  - 1) zmiana struktury finansowania polegająca na zwiększeniu lub zmniejszeniu środków własnych lub zmniejszeniu kwoty kredytu, przy zachowaniu minimalnej dla danej działalności wysokości udziału własnego kredytobiorcy,

- 2) zmiana formy wniesienia udziału własnego kredytobiorcy,
  - 3) zmiana źródła finansowania poszczególnych nakładów (z kredytu na środki własne lub odwrotnie, przy zachowaniu zgodności z zapisami niniejszych zasad),
- plan przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinia ODR nie wymagają zmiany. W umowie kredytu należy uwzględnić ww. zmiany.

Rozdział VI

Procedura ubiegania się o wyrażenie przez Bank zgody na sprzedaż

Złożenie bezpośrednio w Banku, który kredytu udzielił, stosownego wniosku o wyrażenie zgody na sprzedaż, zawierającego informacje wymagane przez Bank.

Opracowano w ARiMR

Rozdział VII

Wzór nr 11/06 określony przez Prezesa ARiMR stanowiący wzór opinii ODR do linii GR

Symbol - GR .....

nr rejestru: .....

Pieczęć .....

OPINIA

.....
/nazwa i siedziba jednostki wydającej opinię/

o planie przedsięwzięcia inwestycyjnego zarejestrowanego w dniu ..... pod nr .....
dla: .....

/imię i nazwisko/

data urodzenia */dzień, miesiąc, rok/*:

PESEL:

REGON:

NIP:

.....
/miejsce zamieszkania/

1. Rolnik posiada wykształcenie rolnicze / przez 5 lat osobiście prowadził gospodarstwo rolne /przez 5 lat pracował w gospodarstwie rolnym¹⁾.
2. Przedsięwzięcie gospodarcze polega na zakupie gruntów rolnych w celu¹⁾:
  - 1) utworzenia nowego gospodarstwa rolnego o powierzchni użytków rolnych nie mniejszej niż średnia w danym województwie wg GUS i nie większej niż 300 ha,
  - 2) powiększenia gospodarstwa rolnego mającego powierzchnię co najmniej 1 ha użytków rolnych do powierzchni użytków rolnych nie mniejszej niż średnia w danym województwie wg GUS i nie większej niż 300 ha.
3. Działalność, na którą ma zostać udzielony kredyt: .....
..... zaliczana do grupowania PKD²⁾ .....
4. Cel kredytu^{2), 3)}:

1) A rozszerzenie asortymentu produkcji	☐
2) B zwiększenie skali produkcji	☐
3) D obniżenie kosztów produkcji	☐
4) F zwiększenie wykorzystania zdolności produkcyjnych	☐
5) G wprowadzenie nowej technologii	☐
6) H poprawa jakości produkcji	☐
7) J doskonalenie dotychczasowej technologii produkcji	☐
8) K poprawa struktury obszarowej gospodarstw rolnych	☐

5. Dotychczasowa powierzchnia użytków rolnych gospodarstwa wynosi ogółem ..... ha fizycznych, w tym gruntów:
 1) własnych: ..... ha fizycznych,
 2) dzierżawionych: ..... ha fizycznych.
6. Planowany zakup gruntów rolnych wynosi ..... ha fizycznych.
7. Kwota kredytu na zakup gruntów rolnych nie jest / jest wyższa¹⁾ od wartości tych gruntów wg średnich cen rynkowych w danym województwie.
8. Podmiot zbywający grunty rolne: .....
9. Całkowity koszt przedsięwzięcia wynosi ..... zł, w tym kredyt ..... zł, tj. ....%, przy czym w ramach całkowitych kosztów przedsięwzięcia, koszty ogólne wynoszą ..... zł, tj. .... %.
10. Przeznaczenie kredytu (nakłady)²⁾:

Lp.	Kod	Przeznaczenie kredytu (nakłady)	Kwota kredytu (zł)	Inne informacje
1.	110	zakup gruntów rolnych		ha
		pozostałe		-
2.	200	....		
razem kwota kredytu				

11. Okres kredytowania ....., w tym karencja w spłacie kapitału .....
12. Przewidywana forma, w jakiej kredytobiorca wniesie udział własny:
 .....
13. Przeznaczenie udziału własnego kredytobiorcy:
 .....
14. Wartość udziału własnego w realizowanym przedsięwzięciu wynosi ..... zł, co stanowi .....% całkowitego kosztu przedsięwzięcia.
15. Przedsięwzięcie jest / nie jest¹⁾ uzasadnione pod względem ekonomiczno-finansowym:
 .....
16. Ocena wskazanych w planie przedsięwzięcia rynków zbytu produktów:
 .....

17. Przedsięwzięcie spełnia / nie spełnia / spełnia z zastrzeżeniami¹⁾ warunki określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1996 r. w sprawie szczegółowych kierunków działań ARiMR oraz sposobów ich realizacji (Dz. U. Nr 16, poz. 82 ze zm.) i w zasadach udzielania kredytów w ramach linii GR:
- .....
- .....
- .....
18. Planowany zakup wymaga / nie wymaga¹⁾ zawiadomienia ANR o transakcji zgodnie z ustawą o kształtowaniu ustroju rolnego.
19. Do niniejszej opinii załączono / nie załączono¹⁾ warunkową umowę kupna-sprzedaży gruntów rolnych.
20. Do niniejszej opinii załączono / nie załączono¹⁾ oświadczenie ANR o wykonaniu prawa pierwokupu.
21. Do niniejszej opinii wydano / nie wydano¹⁾ opinię uzupełniającą z linii IP.
- 22⁴⁾. Kwota kredytu z linii IP wynosi ..... zł. Koszt przedsięwzięcia, podany w pkt. 9, wyliczony proporcjonalnie do kwoty kredytu z linii IP wynosi ..... zł, a do kwoty kredytu z linii GR ..... zł.

Opiniujący plan przedsięwzięcia inwestycyjnego:

.....
/imię i nazwisko/

.....
/podpis i pieczęć Dyrektora ODR/

.....
data wydania opinii

¹⁾ niepotrzebne skreślić

²⁾ wybrać oznaczenie właściwe dla danej podlinii określone w części IV zasad udzielania kredytów

³⁾ wstawić znak „x” przy odpowiedniej pozycji – w przypadku realizacji kilku celów należy zaznaczyć tylko cel dominujący

⁴⁾ wypełnić, jeżeli w pkt 21 zaznaczono, że wydano opinię uzupełniającą z linii IP

Opinia jest ważna przez okres 3 miesięcy od daty jej wydania.

Kopia opinii jest zarejestrowana i przechowywana w ODR.

Dział XII

Zasady udzielania kredytów na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych, w zakresie nowych technologii produkcji w rolnictwie, w tym wytwarzania surowców do produkcji bioetanolu i biokomponentów, zapewniających wysoką jakość produktu lub w zakresie dostosowania produkcji zwierzęcej do wymogów sanitarnych, ochrony środowiska i utrzymywania zwierząt – Symbol NT

- kredyty określone w § 11 ust. 3 pkt 5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1996 r. w sprawie szczegółowych kierunków działań ARiMR oraz sposobów ich realizacji (Dz. U. Nr 16, poz. 82 ze zm.)

Rozdział I Przeznaczenie kredytu

1. Kredyt może zostać udzielony na działalności wymienione w “Wykazie działalności w zakresie rolnictwa, przetwórstwa rolno-spożywczego, usług dla rolnictwa oraz działań specjalnych produkcji rolnej wspomaganych przez ARiMR w postaci dopłat do oprocentowania kredytów inwestycyjnych”, zawartym w części I, w grupach:
  - 1) uprawy rolne; warzywnictwo; ogrodnictwo - 01.1,
  - 2) chów i hodowla zwierząt - 01.2,
  - 3) uprawy rolne połączone z chowem zwierząt (działalność mieszana) - 01.30.Z,
  - 4) działy specjalne produkcji rolnej – DS.,
  - 5) produkcja biogazu w gospodarstwach rolnych – 24.14.Z.
2. Kredyt może zostać udzielony na realizację przedsięwzięć, które pozwalają na osiągnięcie następujących celów:
  - 1) rozszerzenie asortymentu produkcji – A,
  - 2) zwiększenie skali produkcji – B,
  - 3) dostosowanie do wymogów sanitarno-weterynaryjnych UE – C,
  - 4) obniżenie kosztów produkcji – D,
  - 5) poprawa ochrony środowiska zgodnie ze standardami UE – E,
  - 6) zwiększenie wykorzystania zdolności produkcyjnych – F,
  - 7) wprowadzenie nowej technologii – G,
  - 8) poprawa jakości produkcji – H,
  - 9) poprawa gospodarki odpadami – I,
  - 10) doskonalenie dotychczasowej technologii produkcji – J.
3. W ramach przedsięwzięć inwestycyjnych realizowanych w działalnościach określonych w ust. 1 kredyt może zostać przeznaczony na sfinansowanie następujących nakładów:
  - 1) modernizacja, adaptacja, budowa i rozbudowa budynków i budowli gospodarczych,
  - 2) zakup i montaż maszyn, urządzeń i narzędzi rolniczych, z zastrzeżeniem ust. 4,
  - 3) budowa, adaptacja i modernizacja myjni, obiektów do czyszczenia, sortowni, przechowalni, zamrażalni, chłodni i schładzalni owoców i warzyw, pakowalni ziemniaków, owoców i warzyw dla potrzeb gospodarstw rolnych,
  - 4) budowa, rozbudowa i modernizacja budynków oraz zakup maszyn i urządzeń wykorzystywanych do suszenia ziarna zbóż i nasion innych roślin dla własnych potrzeb gospodarstwa,
  - 5) budowa, adaptacja i modernizacja elewatorów i silosów zbożowych dla własnych potrzeb gospodarstwa,
  - 6) budowa, adaptacja i modernizacja elewatorów i silosów do przechowywania nasion roślin oleistych dla własnych potrzeb gospodarstwa,

- 7) budowa, rozbudowa i modernizacja budynków oraz zakup maszyn i urządzeń wykorzystywanych do wstępnego przygotowania do sprzedaży (czyszczenie, mycie, sortowanie, pakowanie) płodów rolnych wyprodukowanych w gospodarstwie,
  - 8) zakup ciągników oraz przyczep rolniczych,
  - 9) budowa, zakup, modernizacja i instalacja maszyn, urządzeń i obiektów służących do ochrony środowiska oraz zasilania w wodę, energię elektryczną, gaz i odprowadzenie ścieków w obrębie gospodarstwa,
  - 10) budowa, adaptacja i modernizacja pomieszczeń socjalnych w gospodarstwach rolnych,
  - 11) budowa zagrodowych oczyszczalni ścieków w gospodarstwach rolnych,
  - 12) utwardzenie placów w obrębie gospodarstw rolnych,
  - 13) budowa ogrodzeń w gospodarstwach rolnych,
  - 14) budowa silosów do zakiszania pasz objętościowych w gospodarstwach rolnych,
  - 15) budowa, rozbudowa i modernizacja budynków oraz zakup maszyn i urządzeń służących do konfekcjonowania (rozlewania) miodu dla potrzeb jego producentów,
  - 16) transport kupowanych maszyn, urządzeń, narzędzi, materiałów budowlanych, z wyłączeniem kosztów transportu własnego,
  - 17) zakup urządzeń i oprogramowania do zarządzania procesem produkcji,
  - 18) dokończenie inwestycji w zakresie budowy, rozbudowy, modernizacji lub adaptacji, o których mowa w ust. 3,
  - 19) finansowanie kosztów ogólnych, o ile nie przekraczają 12% całkowitych kosztów przedsięwzięcia, w zakresie:
    - a) opłat za usługi (honoraria architektów, inżynierów, konsultantów, studia wykonalności),
    - b) opłat sądowych i notarialnych,
    - c) patentów i licencji,
    - d) szkoleń i ekspertyz związanych z systemem HACCP – ustawa z dnia 11 maja 2001 r. o warunkach zdrowotnych żywności i żywienia (Dz. U. z 2005 r. Nr 31, poz. 265 ze zm.),
  - 20) inwestycje dostosowujące do wymogów Unii Europejskiej dotyczących utrzymania kur niosek w klatkach bateryjnych poprzez modernizację klatek bateryjnych.
  - 21) nakłady inwestycyjne związane z produkcją biogazu w gospodarstwach rolnych.
4. Zakup środków trwałych wymienionych w grupie 28.11.23 PKWiU, które zostały wyprodukowane wcześniej niż trzy lata przed datą zakupu, uzależniony jest od pozytywnej oceny stanu technicznego konstrukcji przez uprawnionego rzeczoznawcę.
5. Kredyt może zostać udzielony pod warunkiem, że realizowane przedsięwzięcie związane jest z wprowadzaniem nowych technologii produkcji zwierzęcej i roślinnej zapewniających wysoką jakość produktu w porównaniu do technologii stosowanych już w gospodarstwie lub z dostosowaniem produkcji zwierzęcej do obowiązujących wymogów sanitarnych, ochrony środowiska i utrzymywania zwierząt.
6. Ilekroć w ust. 5 jest mowa o:
- 1) wysokiej jakości produktu - rozumie się wymagania w zakresie jakości handlowej, jakie powinny spełniać artykuły rolno-spożywcze wprowadzane do obrotu, określone w ustawie z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (Dz. U. z 2005 r. Nr 187, poz. 1577 ze zm.),
  - 2) wymogach sanitarnych dla produkcji zwierzęcej – rozumie się wymogi określone w:
    - a) ustawie z dnia 16 grudnia 2005 r. o wymaganiach weterynaryjnych dla produktów pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. Nr 17, poz. 127),
    - b) ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. Nr 69, poz. 625 ze zm.),
    - c) rozporządzeniach obowiązujących na podstawie ustaw wymienionych w lit. a) i b).

- 3) wymogach ochrony środowiska – rozumie się wymogi określone w:
  - a) ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 ze zm.),
  - b) rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. Nr 257, poz. 2573 ze zm.),
  - c) rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz. U. Nr 122, poz. 1055),
  - d) ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 100, poz. 1085 ze zm.),
  - e) ustawie z dnia 26 lipca 2000 r. o nawozach i nawożeniu (Dz. U. Nr 89, poz. 991 ze zm.),
  - f) rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 26 września 2003 r. w sprawie późniejszych terminów do uzyskania pozwolenia zintegrowanego (Dz. U. Nr 177, poz. 1736),
  - g) rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 1 czerwca 2001 r. w sprawie szczegółowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania (Dz. U. Nr 60, poz. 616),
- 4) wymogach związanych z utrzymywaniem zwierząt gospodarskich – rozumie się wymogi określone w:
  - a) ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 1998 r. Nr 111, poz. 724 ze zm.),
  - b) rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 września 2003 r. w sprawie minimalnych warunków utrzymywania poszczególnych gatunków zwierząt gospodarskich (Dz. U. Nr 167, poz. 1629).
7. Przedsięwzięcia inwestycyjne mogą być realizowane wyłącznie w gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej, własnych lub dzierżawionych w okresach wieloletnich. Przez dzierżawę w okresie wieloletnim należy rozumieć umowę dzierżawy zawartą na okres dłuższy niż 3 lata i trwającą co najmniej do końca okresu kredytowania. Umowa dzierżawy musi być zawarta na piśmie i powinna w sposób nie budzący wątpliwości określać datę jej zawarcia i czas jej trwania. Budowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja budynków lub budowli w nieruchomościach dzierżawionych wymaga uzyskania zgody właściciela na realizację inwestycji.
8. Przez maszyny, urządzenia lub narzędzia rolnicze należy rozumieć środki trwałe wymienione w działach: 28, 29, 34 i 35 Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług określonej w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 kwietnia 2004 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług (PKWiU) (Dz. U. Nr 89, poz. 844), które będą wykorzystywane do prowadzenia działalności w gospodarstwie rolnym lub dziale specjalnym produkcji rolnej.
9. Kredyt nie może zostać przeznaczony w szczególności na:
  - 1) zakup maszyn, urządzeń i narzędzi rolniczych, które zostały wyprodukowane wcześniej niż trzy lata przed datą zakupu (z wyłączeniem „Konstrukcji budowlanych stalowych pozostałych osobno nie wymienionych” mieszczących się w grupie 28.11.23 PKWiU) lub były już przedmiotem obrotu z zastosowaniem preferencji państwowych,

- 2) spłatę wcześniej zaciągniętych kredytów,
  - 3) spłatę należności, których termin płatności minął przed dniem zawarcia umowy kredytu,
  - 4) finansowanie remontów,
  - 5) realizację przedsięwzięć, do których stosowana jest lub będzie pomoc ze środków publicznych w formie dotacji, pożyczek lub kredytów udzielanych przedsiębiorcom na warunkach korzystniejszych od oferowanych im na rynku, dokapitalizowania oraz zbycia lub oddania do korzystania mienia będącego własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego i ich związków - na warunkach korzystniejszych od oferowanych na rynku.
10. W przypadku zakupu używanych maszyn, urządzeń i narzędzi rolniczych kredytobiorca zobowiązany jest przedstawić w banku oświadczenie sprzedającego, czy były one przedmiotem obrotu z zastosowaniem preferencji państwowych.
  11. Przedsięwzięcie może być realizowane przy udziale tylko jednej linii kredytowej z dopłatami ARiMR.
  12. Kredyt może zostać przeznaczony na urządzenie istniejącego gospodarstwa rolnego stanowiącego współdzierżawę lub współwłasność dwu lub więcej osób, również w sytuacji, gdy wymogi określone w niniejszych zasadach spełnia tylko jedna z tych osób, przy czym wówczas:
    - a) o kredyt występuje osoba spełniająca wszystkie wymogi określone w niniejszych zasadach,
    - b) współmałżonek wnioskodawcy oraz pozostali współdzierżawcy lub współwłaściciele i ich współmałżonkowie powinni wyrazić pisemną zgodę na realizację przedsięwzięcia oraz na warunki jego kredytowania,
    - c) pozostali współdzierżawcy lub współwłaściciele powinni zostać zobowiązani przez bank do udzielenia kredytobiorcy poręczenia lub przystąpić do długu w charakterze solidarnych dłużników.

Rozdział II

Podmioty mogące ubiegać się o kredyt

1. Osoby fizyczne, posiadające pełną zdolność do czynności prawnych, podejmujące lub prowadzące działalność określoną w rozdz. I ust. 1, z wyłączeniem emerytów i rencistów.
2. Osoby prawne podejmujące lub prowadzące działalność określoną w rozdz. I ust. 1.
3. Jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej podejmujące lub prowadzące działalność określoną w rozdz. I ust. 1.
4. Osoby fizyczne posiadające pełną zdolność do czynności prawnych, osoby prawne oraz jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej podejmujące lub prowadzące działalność produkcyjną w gospodarstwie rolnym metodami ekologicznymi, które otrzymują również pomoc w formie dotacji z budżetu państwa – ustawa z dnia 16 marca 2001 r. o rolnictwie ekologicznym (Dz. U. Nr 38, poz. 452).

Rozdział III

Warunki udzielenia kredytu

1. Jeżeli kredytobiorcą jest podmiot będący podatnikiem podatku od towarów i usług VAT, przy rozliczaniu kredytu z dopłatami ARiMR uwzględnia się wartość faktury pomniejszoną o podatek od towarów i usług VAT. Wartość podatku VAT należy wówczas wyliczyć z wartości przedsięwzięcia inwestycyjnego finansowanego przy udziale kredytu z linii NT.

W przypadku rolników objętych zryczałtowanym systemem zwrotu podatku VAT, przy rozliczaniu kredytu uwzględnia się wartość faktury brutto.

2. Kwota kredytu, z zastrzeżeniem ust. 3 nie może przekroczyć:
  - 1) 80% wartości nakładów inwestycyjnych składających się na przedsięwzięcie realizowane przez podmiot w gospodarstwie lub gospodarstwach rolnych, nie więcej jednak niż 4 mln zł,
  - 2) 70% wartości nakładów inwestycyjnych na działy specjalne produkcji rolnej, nie więcej jednak niż 8 mln zł,
  - 3) łączna kwota kredytów udzielonych jednemu podmiotowi na realizację równocześnie kilku przedsięwzięć wymienionych w pkt 1) i 2) nie może przekroczyć 8 mln zł.
3. Dla podmiotów zobowiązanych do sporządzania na podstawie odrębnych przepisów bilansów skonsolidowanych, wysokość kwoty kredytu ustala się dla podmiotu dominującego (jednostki dominującej) i jednostek zależnych łącznie.
4. W przypadku, gdy wnioskodawca korzysta z kredytów inwestycyjnych objętych dopłatami ARiMR do oprocentowania suma zaciągniętych kredytów oraz kredytu z linii NT nie może przekroczyć kwoty:
  - 1) 4 mln zł dla podmiotu, który korzysta z kredytów na przedsięwzięcia realizowane w gospodarstwie lub gospodarstwach rolnych, usługach dla rolnictwa,
  - 2) 8 mln zł dla podmiotu, który korzysta z kredytów na przedsięwzięcia realizowane w działach specjalnych produkcji rolnej, przetwórstwie rolno-spożywczym, działalnościach pozarolniczych (linia MP), z zastrzeżeniem pkt. 3),
  - 3) 16 mln zł dla podmiotu, który korzysta z kredytów na przetwórstwo mięsa, mleka i ziemniaków na skrobię, na przedsięwzięcia w zakresie dostosowania prowadzonej działalności do wymogów sanitarnych i weterynaryjnych, obowiązujących w Unii Europejskiej lub na wprowadzenie nowych technologii.
5. Kredytobiorca, który uzyskał kredyt lub kredyty z dopłatami ARiMR do oprocentowania na przedsięwzięcia inwestycyjne w maksymalnej kwocie, o której mowa w ust. 2 i 4 do czasu całkowitej jego lub ich spłaty nie może uzyskać kolejnego kredytu z dopłatami ARiMR.
6. Różnica między wartością przedsięwzięcia inwestycyjnego, a kwotą udzielonego kredytu stanowi udział własny kredytobiorcy.
7. Posiadanie udziału własnego musi zostać udokumentowane przez inwestora przed podpisaniem umowy kredytu w sposób wiarygodny dla Banku. Forma w jakiej zostanie wniesiony udział własny oraz jego wartość muszą zostać w sposób szczegółowy określone w planie przedsięwzięcia i umowie kredytu.
8. Oprocentowanie kredytu jest zmienne i nie może wynosić więcej niż 1,5 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym.
9. Dopłaty do oprocentowania kredytu nie mogą przekraczać kwoty odsetek naliczonej w wysokości 1,30 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski, z zastrzeżeniem ust. 10a.
10. Kredytobiorca, z zastrzeżeniem ust. 10a, płaci oprocentowanie w dotychczasowej wysokości, nie wyższej jednak niż 0,65 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od Banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym, nie mniej jednak niż 1% w stosunku rocznym.

- 10a. Bank na wniosek Kredytobiorcy może zastosować zawieszenie spłaty rat kapitału w celu wznowienia produkcji w gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej, określonych w rozdz. I ust. 1, po wystąpieniu szkód spowodowanych przez powódź, obsunięcie się ziemi lub huragan w 2010 r. Odsetki w części oprocentowania należnego Kredytobiorcy, w okresie zawieszenia płacone są przez Agencję przez okres nie dłuższy niż 2 lata licząc od dnia zawieszenia przez bank spłaty rat kapitału kredytu bankowego, przy czym:
- 1) okres zawieszenia spłaty kapitału nie może być dłuższy niż 2 lata, a po zakończeniu okresu zawieszenia Kredytobiorca:
    - a) będzie płacił oprocentowanie w wysokości określonej w ust. 10,
    - b) zobowiązany będzie do zwrotu kwoty odsetek wypłaconych przez ARiMR za kredytobiorcę (bez odsetek ustawowych) w okresie zawieszenia spłaty kapitału,
  - 2) potwierdzeniem wystąpienia szkód jest przedłożona przez kredytobiorcę w Banku opinia wojewody zawierająca określenie zakresu i wysokości szkód oszacowanych przez komisję powołaną przez wojewodę,
  - 3) wraz z zawieszeniem spłaty rat kapitału Bank może zastosować wydłużenie okresu kredytowania, o którym mowa w ust. 16 pkt 2.
- 10b. Bank na wniosek kredytobiorcy może zastosować zawieszenie spłaty rat kapitału w związku z wprowadzeniem ograniczeń handlowych. Odsetki w części oprocentowania należnego Kredytobiorcy, w okresie zawieszenia, płacone są przez Agencję przez okres nie dłuższy niż 2 lata, licząc od dnia zawieszenia przez bank spłaty rat kapitału kredytu bankowego, przy czym:
- 1) okres zawieszenia spłaty kapitału nie może być dłuższy niż 2 lata a po zakończeniu okresu zawieszenia Kredytobiorca:
    - a) będzie płacił odsetki od kredytu w wysokości określonej w ust. 10,
    - b) zobowiązany będzie do zwrotu kwoty odsetek wypłaconych przez ARiMR za kredytobiorcę (bez odsetek ustawowych) w okresie zawieszenia spłaty kapitału.
  - 2) Kredytobiorca zobowiązany jest do złożenia w banku wniosku o zawieszenie spłaty zawierającego uzasadnienie,
  - 3) wraz z zawieszeniem spłaty rat kapitału bank może zastosować wydłużenie okresu kredytowania, o którym mowa w ust. 16, pkt 2).
11. Kredyt może zostać udzielony maksymalnie na 15 lat.
12. Termin spłaty kredytu (kapitału lub odsetek) może przypadać wyłącznie w dzień roboczy dla banku.
13. Karencja w spłacie kapitału nie może przekroczyć 2 lat. Okres karencji liczy się od dnia zawarcia umowy kredytu do dnia spłaty pierwszej raty kapitału określonej w umowie kredytu.
14. Podmioty realizujące przedsięwzięcia związane z wprowadzaniem nowych technologii produkcji zwierzęcej i roślinnej zapewniających wysoką jakość produktu zobowiązane są po zrealizowaniu przedsięwzięcia, w ciągu 30 dni kalendarzowych od wytworzenia produktu do zwrócenia się do Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych z wnioskiem o przeprowadzenie oceny zgodnie z art. 31 ustawy, o której mowa w rozdz. I, ust. 6, pkt 1) niniejszych zasad. Wydane świadectwo kredytobiorca zobowiązany jest złożyć w Banku w terminie 30 dni kalendarzowych od daty jego wydania.
15. Podmioty realizujące przedsięwzięcia związane z dostosowaniem produkcji zwierzęcej do obowiązujących wymogów sanitarnych, ochrony środowiska i utrzymywania zwierząt zobowiązane są po zrealizowaniu przedsięwzięcia, w ciągu 30 dni kalendarzowych od uzyskania finalnego produktu do uzyskania zaświadczenia inspektora weterynarii oraz

ochrony środowiska (o ile zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa w danym przypadku zaświadczenie takie jest wymagane) o dostosowaniu produkcji do ww. wymogów. Zaświadczenie takie kredytobiorca zobowiązany jest złożyć w Banku w terminie 30 dni kalendarzowych od daty jego wydania.

16. W okresie objętym umową kredytu Bank może:
  - 1) stosować prolongatę spłaty rat kapitału i odsetek,
  - 2) wydłużyć okres kredytowania poza przewidziany w umowie kredytu, pod warunkiem poinformowania o tym ARiMR,
  - 3) w przypadkach, o których mowa w pkt 1) i 2):
    - a) okres od dnia udzielenia kredytu do całkowitej jego spłaty wraz z odsetkami nie może przekroczyć 15 lat, z zastrzeżeniem lit. c),
    - b) nie wymaga się sporządzenia zmian do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinii Ośrodka Doradztwa Rolniczego, zwanego dalej ODR,
    - c) okres spłaty, o którym mowa w lit. a) może zostać wydłużony przez Bank maksymalnie o 3 lata w przypadku wystąpienia nieprzewidzianych, losowych i niezawinionych przez kredytobiorcę okoliczności uniemożliwiających terminową spłatę kredytu, w szczególności związanych ze skutkami kryzysu finansowego. Okoliczności te powinny być ustalane w odniesieniu do każdej indywidualnej sprawy, z uwzględnieniem wpływu na te okoliczności kredytobiorcy np. długotrwała niezdolność do pracy, udokumentowany brak zapłaty za dostarczone produkty rolne, poniesienie szkód w wyniku choroby zwierząt lub z powodu złych warunków atmosferycznych (w tym przypadku oszacowanie szkód dokonywane jest przez komisję powołaną przez wojewodę) itp.
17. Bank nie może stosować kapitalizacji odsetek lub pobierać ich z góry.
18. Bank zobowiązany jest do ustanowienia odpowiedniego prawnego zabezpieczenia.
19. Podmioty ubiegające się o kredyt na realizację przedsięwzięć wymienionych w rozdz. I, ust. 3 pkt 20) zobowiązane są posiadać pozytywną opinię powiatowego lekarza weterynarii, potwierdzającą, iż modernizację klatek bateryjnych podejmowane są w celu dostosowania ich do wymogów Unii Europejskiej dotyczących utrzymywania kur niosek w klatkach bateryjnych.

Rozdział IV

Warunki stosowania ze środków ARiMR dopłat do oprocentowania kredytu

1. Dopłaty są stosowane, gdy kredytobiorca:
  - 1) spełnia wszystkie wymogi tej linii kredytowej,
  - 2) dokonuje w pełnej wysokości spłat rat kapitału i odsetek w terminach ustalonych w umowie kredytu z uwzględnieniem dodatkowo 7-dniowego okresu na spłatę należności.
2. Dopłaty podlegają zwrotowi wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia ich wpływu do Banku, a dalsze dopłaty nie są stosowane, z zastrzeżeniem ust. 3 - 8 i 12, gdy kredytobiorca:
  - 1) nie zrealizuje przedsięwzięcia inwestycyjnego lub nie uruchomi działalności zgodnie z planem przedsięwzięcia pozytywnie zaopiniowanym przez ODR oraz umową kredytu,
  - 2) trwale zaprzestanie prowadzenia przedsięwzięcia (działalności) przed upływem okresu kredytowania lub trwale zaprzestanie obsługi kredytu (z zastrzeżeniem ust. 2a i 30),
  - 3) wykorzysta kredyt niezgodnie z przeznaczeniem określonym w planie przedsięwzięcia i umowie kredytu,
  - 4) nie udokumentuje w terminie 3 miesięcy od dnia pobrania środków finansowych z rachunku kredytowego, wydatków poniesionych na cele inwestycyjne, zgodnie z regulaminem kredytowania obowiązującym w danym Banku w oparciu o:

- a) faktury VAT,
  - b) faktury VAT RR,
  - c) akty notarialne,
  - d) umowy sprzedaży,
  - e) rachunki wystawione zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 ze zm.),
  - f) w przypadku zakupów poza Wspólnotą Europejską również zapłacone faktury i rachunki wraz z dokumentami odprawy celnej SAD,
- 5) nie udokumentuje wniesienia udziału własnego w sposób wiarygodny dla Banku,
- 6) sprzeda w okresie kredytowania lub po okresie kredytowania i przed upływem 5 lat od dnia nabycia bez zgody Banku zakupione ze środków kredytu maszyny i urządzenia oraz wybudowane, zmodernizowane lub zaadaptowane ze środków kredytu budynki i budowle,
- 7) zmieni kierunek produkcji rolnej lub działu specjalnego w okresie kredytowania bez uprzedniej zgody Banku (z zastrzeżeniem ust. 30).
- 2a. Za trwałe zaprzestanie prowadzenia działalności, o którym mowa w ust. 2 pkt 2), nie uznaje się rezygnacji z chowu lub hodowli świń po wydaniu przez powiatowego lekarza weterynarii decyzji nakazującej zabicie świń utrzymywanych w gospodarstwie lub poddanie ich ubojowi oraz zakazującej wprowadzania do gospodarstwa i utrzymywania w nim zwierząt gatunków wrażliwych przez okres obowiązywania „Programu bioasekuracji mającego na celu zapobieganie szerzeniu się afrykańskiego pomoru świń” na lata 2015-2018. Brak wznowienia działalności produkcyjnej po zakończeniu „Programu bioasekuracji...” skutkować będzie zaprzestaniem stosowania dalszych dopłat do oprocentowania kredytu.
3. W przypadku czasowego w ocenie Banku zaprzestania prowadzenia przedsięwzięcia (działalności) lub obsługi kredytu z przyczyn niezależnych od kredytobiorcy, przy jednoczesnym spełnieniu wszystkich wymogów linii, dopłaty nie są stosowane przez ten okres, z zastrzeżeniem ust. 3a.
- 3a. Postanowienia ust. 3 w zakresie czasowego zaprzestania prowadzenia działalności nie dotyczą:
- 1) sytuacji wznawiania przez kredytobiorcę produkcji prowadzonej w gospodarstwie rolnym lub dziale specjalnym produkcji rolnej w ramach działalności określonych w rozdz. I ust. 1, w których wystąpiły szkody spowodowane przez suszę, grad, deszcz nawalny, ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne, powódź, huragan, piorun, obsunięcie się ziemi lub lawinę pod warunkiem przedłożenia w Banku opinii wojewody zawierającej określenie zakresu i wysokości szkód oszacowanych przez komisję powołaną przez wojewodę właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkód,
  - 2) czasowego zaprzestania chowu lub hodowli świń, pod warunkiem przedłożenia w banku decyzji powiatowego lekarza weterynarii nakazującej zabicie świń utrzymywanych w gospodarstwie lub poddanie ich ubojowi oraz zakazującej wprowadzania do gospodarstwa i utrzymywania w nim zwierząt z gatunków wrażliwych przez okres obowiązywania „Programu bioasekuracji mającego na celu zapobieganie szerzeniu się afrykańskiego pomoru świń” na lata 2015-2018.
4. Jeżeli kredytobiorca wznowi prowadzenie przedsięwzięcia (działalności) lub obsługę kredytu dopłaty stosowane są od dnia wznowienia prowadzenia przedsięwzięcia (działalności) lub obsługi kredytu.
5. W przypadku, gdy trwałe zaprzestanie prowadzenia działalności lub trwałe zaprzestanie

obsługi kredytu nastąpiło po upływie pięciu lat od dnia udzielenia kredytu i umowa kredytu nadal obowiązuje, od dnia tego zaprzestania dopłaty nie są stosowane a udzielone dopłaty nie podlegają zwrotowi, o ile:

- 1) przedsięwzięcie zostało zrealizowane i działalność była prowadzona zgodnie z umową kredytu,
  - 2) w dalszym okresie kredytowania oprocentowanie kredytu nie będzie wyższe niż wynikające z umowy zawartej pomiędzy ARiMR a Bankiem.
6. Jeżeli część kredytu wykorzystano niezgodnie z przeznaczeniem lub nie udokumentowano poniesionych wydatków w terminie, a także jeżeli przedsięwzięcie inwestycyjne nie zostało zrealizowane w całości, dopłaty podlegają zwrotowi wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia ich wpływu do Banku w takiej części, jaka odpowiada udziałowi nieprawidłowo wykorzystanych środków lub nieudokumentowanych wydatków w kwocie wykorzystanego kredytu, pod warunkiem, że cel założony w planie przedsięwzięcia i umowie kredytu został osiągnięty. Oceny, czy założony cel został osiągnięty dokonuje Bank.
- 6a. Przepis ust. 6 stosuje się, jeżeli umowa kredytu nadal obowiązuje niezależnie od tego, kiedy miało miejsce niezgodne z przeznaczeniem wykorzystanie kredytu lub nieterminowe udokumentowanie kredytu.
- 6b. Dalsze dopłaty - przypadające na kwotę kredytu wykorzystaną zgodnie z przeznaczeniem i udokumentowaną w terminie - mogą być stosowane wyłącznie po dokonaniu zwrotu dopłat w części, o której mowa w ust. 6, oraz poinformowaniu ARiMR o powstaniu należności i dokonaniem zwrotu dopłat w trybie określonym w umowie zawartej pomiędzy ARiMR a Bankiem.
- 6c. W przypadku, gdy wartość kredytu wykorzystanego niezgodnie z przeznaczeniem lub wartość wydatków nieudokumentowanych w terminie przekracza 10% wartości wykorzystanego kredytu lub przedsięwzięcie inwestycyjne nie zostało zrealizowane w całości, od dnia zastosowania przepisu ust. 6 wykluczona zostaje możliwość ubiegania się o kredyt inwestycyjny z dopłatami ARiMR do oprocentowania przez kolejne trzy lata licząc od ww. dnia.
- 6d. W ciągu 30 dni od zastosowania przepisu ust. 6 Bank zobowiązany jest do pisemnego poinformowania ARiMR o tym fakcie.
7. Przepis ust. 6 stosuje się również, jeżeli termin udokumentowania wydatków został wydłużony na podstawie ust. 8.
8. W przypadku, gdy z przyczyn w ocenie Banku niezależnych od kredytobiorcy wydatki nie zostaną udokumentowane w terminie 3 miesięcy od dnia pobrania środków finansowych z rachunku kredytowego, Bank, z zastrzeżeniem ust. 9, może wyrazić zgodę na wydłużenie tego terminu nie więcej niż o 3 miesiące sporządzając stosowny aneks do umowy kredytu. Dopłaty ARiMR w odniesieniu do kwoty kredytu, której wydatkowanie nie zostało udokumentowane, nie są stosowane za okres od dnia następującego po upływie 3 miesięcy od pobrania środków finansowych z rachunku kredytowego do dnia udokumentowania wydatków.
9. Jeżeli termin, o którym mowa w ust. 2 pkt 4), upłynął przed dniem 6 stycznia 2004 r., a nieudokumentowanie wydatków nastąpiło z przyczyn niezależnych od kredytobiorcy, Agencja może wyrazić zgodę na dalsze stosowanie dopłat, pod warunkiem, że:
- 1) wydatki zostały udokumentowane w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od upływu terminu określonego w ust. 2 pkt 4),
  - 2) w żadnym momencie przed wyrażeniem zgody nie zachodziły inne przesłanki do zwrotu dopłat przez kredytobiorcę,

- 3) przedsięwzięcie zostało zrealizowane lub jest realizowane zgodnie z planem przedsięwzięcia oraz umową kredytu,
  - 4) umowa kredytu nadal obowiązuje,
  - 5) dopłaty za okres od dnia następującego po terminie, o którym mowa w ust. 2 pkt 4), nie były pobierane lub zostały zwrócone wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia ich wpływu do Banku.
10. Bank występuje do ARiMR o wyrażenie zgody przewidzianej w ust. 9 przesyłając opinię, której wzór został określony w Dziale XVII.
  11. Dopłaty są stosowane od dnia wskazanego przez Agencję jednak nie wcześniej niż od dnia następującego po dniu, w którym Agencja wyraziła zgodę na dalsze ich stosowanie.
  12. W przypadku, gdy kredytobiorca zrealizował przedsięwzięcie lecz z powodu wystąpienia okoliczności, o których mowa w ust. 14, trwale zaprzestał prowadzenia działalności lub obsługi kredytu, od dnia zaistnienia tych okoliczności dopłaty nie są stosowane a udzielone dopłaty nie podlegają zwrotowi.
  13. Jeżeli okoliczności, o których mowa w ust. 14, wystąpiły przed dniem 30 kwietnia 2004 r., udzielone dopłaty nie podlegają zwrotowi:
    - 1) jeżeli Agencja stwierdzi, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat,
    - 2) tylko w zakresie, w jakim nie zostały zwrócone do dnia stwierdzenia przez Agencję, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat,
    - 3) jeżeli umowa kredytu obowiązuje w dniu stwierdzenia przez Agencję, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat.
  14. Przyczyną trwałego zaprzestania prowadzenia działalności lub obsługi kredytu może być wystąpienie co najmniej jednej z poniższych okoliczności:
    - 1) śmierć kredytobiorcy z wyjątkiem sytuacji, w których nastąpiła sukcesja praw i obowiązków wynikających z umowy kredytu,
    - 2) orzeczona stała niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym lub orzeczona trwała całkowita niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników albo trwała niezdolność do pracy orzeczona na podstawie innych przepisów o ubezpieczeniu społecznym uniemożliwiająca prowadzenie działalności, na jaką udzielony został kredyt, z wyjątkiem sytuacji, w których nastąpiła sukcesja praw i obowiązków wynikających z umowy kredytu,
    - 3) wywłaszczenie majątku kredytobiorcy, o ile nie mogło być przewidziane w dniu zawarcia umowy kredytu oraz uniemożliwia dalsze prowadzenie działalności,
    - 4) klęska suszy, gradobicia, nadmiernych opadów atmosferycznych, wymarznienia, powodzi, huraganu, pożaru, plagi gryzoni lub osuwisk ziemi, jeżeli spowodowała szkody w rozmiarach stanowiących zagrożenie dalszego funkcjonowania gospodarstwa, o ile kredytobiorca nie uzyskał w związku z wystąpieniem tej klęski kredytu z linii KL/01 lub KL/02 w terminach określonych w części III dział I lub dział II,
    - 5) masowe zachorowania zwierząt, jeśli stanowią zagrożenie dalszego funkcjonowania gospodarstwa.
  15. Wystąpienie okoliczności, o których mowa w ust. 14, należy potwierdzić przedkładając w Banku stosowne dokumenty.
  16. Bank zobowiązany jest do poinformowania ARiMR o zastosowaniu ust. 5 i 12.
  17. Bank występuje do ARiMR o stwierdzenie, zgodnie z ust. 13, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat przesyłając opinię, której wzór został określony w Dziale XVIII.

18. W przypadku stwierdzenia przez Bank, że kredytobiorca nie dotrzymał warunku określonego w rozdz. III ust. 14 lub ust. 15, stosownie do realizowanego przedsięwzięcia, dopłaty ARiMR za okres od daty zawarcia umowy kredytu do dnia przedstawienia odpowiedniego dokumentu w Banku obniża się do poziomu właściwego dla kredytów, o których mowa w dziale I (Symbol IP).
19. Kwoty udzielonych dopłat, o których mowa w ust. 18, wynikające z różnicy w oprocentowaniu między linią określoną w dziale I (Symbol IP) a linią niniejszą, podlegają zwrotowi na rzecz ARiMR bez naliczania odsetek ustawowych po ich wyegzekwowaniu przez Bank.
20. Kredytobiorca za zgodą Banku może zmienić kierunek produkcji rolnej, działu specjalnego na inny w zakresie produkcji rolnej albo działu specjalnego wymieniony w części I, a w przypadku otrzymania przez kredytobiorcę decyzji, o której mowa w ust. 3a pkt 2), kierunek w zakresie chowu lub hodowli świń w gospodarstwie rolnym na inny zaliczany do działu specjalnego produkcji rolnej wymieniony w części I albo odwrotnie, tj. z chowu lub hodowli świń w ramach działu specjalnego produkcji rolnej na inny kierunek produkcji rolnej, który nie jest działem specjalnym produkcji rolnej, wymieniony w części I.
21. Warunkiem zmiany kierunku, o której mowa w ust. 20, jest sporządzenie zmiany do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego. Zmiana opinii ODR nie jest wymagana.
22. Zmiana kierunku, o której mowa w ust. 20, nie powoduje zaprzestania stosowania dopłat.
23. Dokonanie zmiany kierunku produkcji rolnej lub działu specjalnego zobowiązuje kredytobiorcę do ponownego spełnienia wymogu określonego w rozdz. III ust. 14 lub 15.
24. Zmiana przeznaczenia kredytu lub udziału własnego jest możliwa, o ile wynika z przesłanek ekonomicznych i spełnione są jednocześnie następujące warunki:
  - 1) nie minął określony w umowie kredytu termin realizacji przedsięwzięcia,
  - 2) zmiana nie spowoduje zwiększenia kwoty kredytu,
  - 3) zmiana została wprowadzona do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego,
  - 4) ODR wydał stosowną zmianę do opinii o planie przedsięwzięcia, w której stwierdził w szczególności, że zmiana przeznaczenia kredytu lub udziału własnego jest uzasadniona, zgodna z niniejszymi zasadami i nie spowoduje przeszkód w realizacji planu przedsięwzięcia inwestycyjnego.
25. Ostateczną decyzję o zmianie przeznaczenia kredytu lub udziału własnego podejmuje Bank sporządzając aneks do umowy kredytu w oparciu o przedstawione przez kredytobiorcę zmiany do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinii ODR.
26. W przypadku, gdy kredytobiorca zrealizował przedsięwzięcie, udokumentował wykorzystanie kredytu i wniesienie udziału własnego, a nie wykorzystał w pełnej wysokości przyznanych środków finansowych, dopuszcza się możliwość przeznaczenia niewykorzystanej części kredytu na zakup innych niż przewidziane w umowie kredytu środków do produkcji rolnej, pod warunkiem sporządzenia zmian do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego, opinii ODR i aneksu do umowy kredytu. Ze zmiany do opinii ODR powinno jednoznacznie wynikać, iż zakup tych środków jest celowy pod względem gospodarczym i ekonomicznym, a także zgodny z postanowieniami niniejszego działu.
27. Bank może wyrazić zgodę na przejęcie całości lub części długu, w przypadku przeniesienia własności lub posiadania całości lub części zakupionych maszyn i urządzeń oraz wybudowanych, zmodernizowanych lub zaadaptowanych za kredyt budynków, budowli, jeżeli przejmujący dług spełnia wymogi określone w dziale XII, gwarantuje terminową

spłatę rat kapitału i odsetek oraz będzie kontynuował przedsięwzięcie realizowane przez dotychczasowego kredytobiorcę w pełnym zakresie lub proporcjonalnie do przejmowanego długu. W przypadku, gdy przejęcie długu łączy się ze sprzedażą całości lub części zakupionych maszyn i urządzeń oraz wybudowanych, zmodernizowanych lub zaadaptowanych za kredyt budynków, budowli, konieczne jest uzyskanie zgody Banku. Przy zmianie kierunku produkcji przez przejmującego dług stosuje się postanowienia ust. 21.

28. Określony w umowie kredytu termin zakończenia realizacji przedsięwzięcia może zostać przesunięty, jeżeli w ocenie Banku opóźnienie wynika z przyczyn niezależnych od kredytobiorcy. Bank sporządza wówczas stosowny aneks do umowy kredytu. Zmiany nie wymaga natomiast plan przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinia ODR.
29. Bank zobowiązany jest do zamieszczania na dokumentach potwierdzających wykorzystanie kredytu adnotacji: „Dokument został rozliczony w ramach kredytu inwestycyjnego z dopłatami ARiMR do oprocentowania udzielonego umową nr ..... z dnia .....” wraz z pieczęcią Banku.
30. Dopłaty do oprocentowania kredytu, w przypadku, gdy umowa kredytu nadal obowiązuje, nie podlegają zwrotowi a dalsze nie są stosowane od dnia stwierdzenia przez bank:
  - 1) wystąpienia trwałego zaprzestania prowadzenia działalności przed upływem okresu kredytowania lub trwałego zaprzestania spłaty kredytu i odsetek,
  - 2) zmiany kierunku produkcji rolnej lub działu specjalnego w okresie kredytowania bez uzyskania uprzedniej zgody banku kredytującego.Powyższe ma zastosowanie wyłącznie do zdarzeń, które wystąpiły od dnia 13 listopada 2009 r.
Wystąpienie okoliczności, o których mowa w pkt. 1 i 2, przed dniem 13 listopada 2009 r. nie zwalnia kredytobiorcy z obowiązku zwrotu dopłat wraz z odsetkami ustawowymi chyba, że wystąpiły przesłanki określone w ust. 5 albo w ust. 12 i 13.

Rozdział V

Procedura ubiegania się o kredyt

1. Przedłożenie przez wnioskodawcę we właściwym dla miejsca realizacji przedsięwzięcia ODR planu przedsięwzięcia inwestycyjnego, określającego m. in. okres realizacji inwestycji, oraz oświadczenia sporządzonego wg wzoru określonego w dziale XIX.
2. Uzyskanie przez wnioskodawcę pozytywnej opinii ODR sporządzonej na formularzu, którego wzór określił Prezes ARiMR.
3. Opinia ODR powinna w szczególności zawierać:
  - 1) stwierdzenie, czy przedsięwzięcie dotyczy działalności wymienionej w rozdz. I ust. 1 oraz czy spełnia warunki formalno-prawne umożliwiające objęcie pomocą ARiMR,
  - 2) uzasadnienie celowości realizacji przedsięwzięcia oraz ocenę wskazanych w planie przedsięwzięcia rynków zbytu produktów,
  - 3) okres realizacji inwestycji.
4. ODR opiniując plany przedsięwzięć inwestycyjnych dotyczące zakupu pojedynczych maszyn i urządzeń powinien zwrócić uwagę w szczególności, czy wydajność maszyny lub urządzenia jest dostosowana do skali produkcji gospodarstwa a zakup związany jest z wprowadzaniem w gospodarstwie nowych technologii produkcji zwierzęcej lub roślinnej zapewniających wysoką jakość produktu lub dostosowujących produkcję do wymogów sanitarnych, ochrony środowiska i utrzymywania zwierząt.
5. Opinia traci moc po upływie trzech miesięcy od daty jej sporządzenia.

6. Na wniosek kredytobiorcy złożony przed upływem terminu ważności opinii, ODR może przedłużyć jej ważność na kolejne trzy miesiące, o ile nie nastąpiły istotne zmiany warunków realizacji przedsięwzięcia. Ważność opinii ODR może zostać przedłużona jeden raz.
7. Opinia, której ważność przedłużono, zachowuje numer dotychczasowy oraz otrzymuje numer wynikający z bieżącej ewidencji opinii prowadzonej przez ODR.
8. ODR przechowuje kopię opinii i planu przedsięwzięcia inwestycyjnego.
9. Złożenie przez wnioskodawcę w Banku wniosku o kredyt wraz z planem przedsięwzięcia, pozytywną opinią ODR, oświadczeniem sporządzonym wg wzoru określonego w dziale XIX, oraz kompletem dokumentów wymaganych przez Bank.
10. ODR opiniujące plany przedsięwzięć inwestycyjnych dotyczące zakupu ruchomych środków trwałych oraz Banki kredytujące powinny korzystać z informacji o ich cenach rynkowych (umownych) uzyskiwanych z kancelarii notarialnych, urzędów gmin, wydziałów rolnictwa urzędów wojewódzkich, wojewódzkich urzędów statystycznych, oddziałów terenowych Agencji Nieruchomości Rolnej oraz zestawień publikowanych w wydawnictwach opracowywanych przez ODR. W przypadku wątpliwości, czy dana cena nie jest zawyżona, należy skorzystać z wyceny rzeczoznawcy. Koszty tej wyceny ponosi wnioskodawca.
11. Opinia ODR musi być ważna w dacie składania wniosku o kredyt.
12. Pozytywna opinia ODR nie zwalnia Banku od własnej oceny przedsięwzięcia pod względem zgodności z obowiązującymi przepisami prawnymi i postanowieniami umowy zawartej pomiędzy Agencją a Bankiem.
13. W przypadku, gdy lista nakładów do sfinansowania kredytem i środkami własnymi nie ulega zmianie, a następuje jedynie:
  - 1) zmiana struktury finansowania polegająca na zwiększeniu lub zmniejszeniu środków własnych lub zmniejszeniu kwoty kredytu, przy zachowaniu minimalnej dla danej działalności wysokości udziału własnego kredytobiorcy,
  - 2) zmiana formy wniesienia udziału własnego kredytobiorcy (np. z gotówki na maszyny, które zgodnie z planem przedsięwzięcia miały zostać zakupione za środki własne),
  - 3) zmiana źródła finansowania poszczególnych nakładów (z kredytu na środki własne lub odwrotnie, przy zachowaniu zgodności z zapisami niniejszych zasad),plan przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinia ODR nie wymagają zmiany. W umowie kredytu należy uwzględnić ww. zmiany.

Rozdział VI

Procedura ubiegania się o wyrażenie przez Bank zgody na sprzedaż

Złożenie bezpośrednio w Banku, który kredytu udzielił, stosownego wniosku o wyrażenie zgody na sprzedaż, zawierającego informacje wymagane przez Bank.

Opracowano w ARiMR

Rozdział VII

Wzór nr 12/06 określony przez Prezesa ARiMR stanowiący wzór opinii ODR do linii NT

Symbol - NT/ .....

nr rejestru: .....

Pieczęć .....

OPINIA

.....
/nazwa i siedziba jednostki wydającej opinię/

o planie przedsięwzięcia inwestycyjnego zarejestrowanego w dniu ..... pod nr
..... dla: .....

/imię i nazwisko rolnika/nazwa podmiotu/

data urodzenia /dzień, miesiąc, rok/:

PESEL:

REGON:

NIP:

.....
/miejsce zamieszkania/siedziba podmiotu gospodarczego/

- Przedsięwzięcie inwestycyjne doprowadzi/nie doprowadzi¹⁾ do:
  - wprowadzenia nowych technologii produkcji roślinnej i zwierzęcej zapewniających wysoką jakość produktu,
  - dostosowania produkcji zwierzęcej do obowiązujących wymogów sanitarnych, ochrony środowiska i utrzymywania zwierząt.

2. Działalność, na którą ma zostać udzielony kredyt: .....
..... zaliczana do grupowania PKD²⁾ .....

3. Cel kredytu^{2), 3)}:

1) A	rozszerzenie asortymentu produkcji	☐
2) B	zwiększenie skali produkcji	☐
3) C	dostosowanie do wymogów sanitarno-weterynaryjnych UE	☐
4) D	obniżenie kosztów produkcji	☐
5) E	poprawa ochrony środowiska zgodnie ze standardami UE	☐
6) F	zwiększenie wykorzystania zdolności produkcyjnych	☐
7) G	wprowadzenie nowej technologii	☐
8) H	poprawa jakości produkcji	☐
9) I	poprawa gospodarki odpadami	☐
10) J	doskonalenie dotychczasowej technologii produkcji	☐

4. Całkowity koszt przedsięwzięcia wynosi ..... zł, w tym kredyt ..... zł, tj. .... %, przy czym w ramach całkowitych kosztów przedsięwzięcia koszty ogólne wynoszą ..... zł, tj. .... %.

5. Przeznaczenie kredytu (nakłady)²⁾:

Lp.	Kod	Przeznaczenie kredytu (nakłady)	Kwota kredytu (zł)	Inne informacje
1.	101	budowa, budynków inwentarskich		m ²
2.	102	modernizacja, adaptacja, remont budynków inwentarskich		m ²
3.	105	budowa, modernizacja, adaptacja innych budynków		m ²
4.	108	budowa silosów		ton
5.	109b	utwardzenie placów		m ²
6.	109c	budowa przyłączy do sieci kanalizacyjnej		szt.
7.	109d	budowa, modernizacja ujęć wody		szt.
8.	109e	budowa, modernizacja oczyszczalni ścieków		szt.
9.	111	zakup maszyn lub urządzeń rolniczych		szt.
10.	112	zakup ciągników		szt.
11.	113	zakup kombajnów		szt.
12.	115	zakup kompletnych linii technologicznych		szt.
13.	116	zakup innych maszyn lub urządzeń		szt.
14.	121	szkolenia związane z systemem HACCP		liczba
15.	200	pozostałe		-
razem kwota kredytu				

6. Okres kredytowania ....., w tym karencja w spłacie kapitału .....

7. Przewidywana forma, w jakiej zostanie wniesiony udział własny kredytobiorcy:

.....
.....
.....

8. Przeznaczenie udziału własnego kredytobiorcy:

.....
.....
.....
.....

9. Przewidywany okres realizacji inwestycji: .....

10. Przedsięwzięcie jest / nie jest¹⁾ uzasadnione pod względem ekonomiczno-finansowym:

.....
.....
.....
.....

11. Ocena wskazanych w planie przedsięwzięcia rynków zbytu produktów:

.....
.....
.....
.....

12. Przedsięwzięcie spełnia / nie spełnia / spełnia z zastrzeżeniami¹⁾ warunki określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1996 r. w sprawie szczegółowych kierunków działań ARiMR oraz sposobów ich realizacji (Dz. U. Nr 16, poz. 82 ze zm.) i w zasadach udzielania kredytów w ramach linii NT:

.....
.....
.....
.....

Opiniujący plan przedsięwzięcia inwestycyjnego:

.....

/imię i nazwisko/

.....

/podpis i pieczęć Dyrektora ODR/

.....

data wydania opinii

¹⁾ niepotrzebne skreślić

²⁾ wybrać oznaczenie właściwe dla danej podlinii określone w części IV zasad udzielania kredytów

³⁾ wstawić znak „x” przy odpowiedniej pozycji – w przypadku realizacji kilku celów należy zaznaczyć cel dominujący

Opinia jest ważna przez okres 3 miesięcy od daty jej wydania.

Kopia opinii jest zarejestrowana i przechowywana w ODR.

Dział XIII

Zasady zwiększania dopłat ARiMR do oprocentowania kredytów inwestycyjnych w przetwórstwie mięsa oraz kredytów na realizację inwestycji w gospodarstwach rolnych – Symbole: DMBRz, DMMRz

Rozdział I

Warunki zwiększania dopłat do oprocentowania kredytów inwestycyjnych

1. Agencja może zwiększyć dopłaty do oprocentowania kredytów inwestycyjnych udzielonych przez Banki przed dniem 24 września 2002 r. na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w przetwórstwie mięsa, w odniesieniu do niespłaconej części kredytu, jeżeli:
  - 1) kredyt udzielony został na działalności wymienione w “Wykazie działalności w zakresie rolnictwa, przetwórstwa rolno-spożywczego, usług dla rolnictwa oraz działów specjalnych produkcji rolnej wspomaganych przez ARiMR w postaci dopłat do oprocentowania kredytów inwestycyjnych”, zawartym w części I, w grupach:
    - a) produkcja mięsa, z wyjątkiem drobiowego i króliczego - 15.11.Z,
    - b) produkcja mięsa drobiowego - 15.12.Z,
    - c) produkcja konserw, przetworów z mięsa, z podrobów mięsnych i z krwi - 15.13.A,
  - 2) przedsięwzięcie realizowane lub zrealizowane przez kredytobiorcę spełnia warunki przewidziane w rozporządzeniu i w branżowym programie wspierania restrukturyzacji i modernizacji przemysłu mięsnego w Polsce, zaakceptowanym przez ministra właściwego do spraw rozwoju wsi,
  - 3) kredyt jest spłacany zgodnie z warunkami umowy kredytowej,
  - 4) kredytobiorca złoży w Banku wniosek, na formularzu, którego wzór określił Prezes ARiMR, wraz z opinią właściwego Ośrodka Doradztwa Rolniczego, zwanego dalej ODR o zgodności realizowanego lub zrealizowanego przedsięwzięcia z celami określonymi w rozporządzeniu i branżowym programie wspierania restrukturyzacji i modernizacji przemysłu mięsnego w Polsce.
2. Agencja może zwiększyć dopłaty do oprocentowania kredytów inwestycyjnych udzielonych przez Banki przed dniem 1 stycznia 2003 r. na realizację inwestycji w gospodarstwach rolnych, w odniesieniu do niespłaconej części kredytu, jeżeli:
  - 1) kredyt udzielony został na działalności wymienione w “Wykazie działalności w zakresie rolnictwa, przetwórstwa rolno-spożywczego, usług dla rolnictwa oraz działów specjalnych produkcji rolnej wspomaganych przez ARiMR w postaci dopłat do oprocentowania kredytów inwestycyjnych”, zawartym w części I, w grupach:
    - a) uprawy rolne; warzywnictwo; ogrodnictwo - 01.1,
    - b) chów i hodowla zwierząt - 01.2,
    - c) działły specjalne produkcji rolnej - DS,
  - 2) przedsięwzięcia realizowane lub zrealizowane przez kredytobiorców lub osoby trzecie, na które zostały przeniesione zobowiązania z tytułu spłaty kredytu spełniają warunki przewidziane w zasadach udzielania kredytów na utworzenie lub urządzenie gospodarstw rolnych przez osoby, które w dniu podpisywania aneksu do umowy kredytu, określającego nowe warunki spłaty, nie przekroczyły 40 roku życia,
  - 3) kredyt jest spłacany zgodnie z warunkami umowy kredytowej,
  - 4) kredytobiorca przedstawi w Banku wniosek, na formularzu według wzoru określonego przez Prezesa ARiMR, wraz z opinią właściwego ODR o zgodności realizowanego lub zrealizowanego przedsięwzięcia z celami określonymi w rozporządzeniu i zasadach

udzielania kredytów na utworzenie lub urządzenie gospodarstw rolnych przez osoby, które nie przekroczyły 40 roku życia.

3. Dopłaty ARiMR do oprocentowania nie mogą przekraczać:
  - 1) kwoty odsetek naliczonej w wysokości 1,2125 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski, w przypadku kredytu, o którym mowa w ust. 1, z zastrzeżeniem ust. 4a,
  - 2) kwoty odsetek naliczonej w wysokości 1,25 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym, w odniesieniu do kredytu, o którym mowa w ust. 2, z zastrzeżeniem ust. 4a.
4. Kredytobiorca, z zastrzeżeniem ust. 4a, płaci oprocentowanie w dotychczasowej wysokości, nie wyższej jednak niż 0,65 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od Banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym, nie mniej jednak niż:
  - a) 0,2875 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od Banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym dla kredytów udzielonych do dnia 31 grudnia 2002 r. w odniesieniu do przedsięwzięć w przetwórstwie mięsa,
  - b) 0,25 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od Banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym dla kredytów udzielonych do dnia 31 grudnia 2002 r. w odniesieniu do przedsięwzięć realizowanych w gospodarstwach rolnych.
- 4a. Bank na wniosek kredytobiorcy może zastosować zawieszenie spłaty rat kapitału w celu wznowienia produkcji gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej, określonych w rozdz. I ust. 2 pkt 1, po wystąpieniu szkód spowodowanych przez powódź, obsunięcie się ziemi lub huragan w 2010 r. Odsetki w części oprocentowania należnego Kredytobiorcy, w okresie zawieszenia płacone są przez Agencję przez okres nie dłuższy niż 2 lata licząc od dnia zawieszenia przez Bank spłaty rat kapitału kredytu bankowego, przy czym:
  - 1) okres zawieszenia spłaty kapitału nie może być dłuższy niż 2 lata, a po zakończeniu okresu zawieszenia, Kredytobiorca:
    - a) będzie płacił oprocentowanie w wysokości określonej w ust. 4,
    - b) zobowiązany będzie do zwrotu kwoty odsetek wypłaconych przez ARiMR za kredytobiorcę (bez odsetek ustawowych) w okresie zawieszenia spłaty kapitału,
  - 2) potwierdzeniem wystąpienia szkód jest przedłożona przez kredytobiorcę w Banku opinia wojewody zawierająca określenie zakresu i wysokości szkód oszacowanych przez komisję powołaną przez wojewodę – w przypadku gospodarstw rolnych lub działów specjalnych produkcji rolnej,
  - 3) wraz z zawieszeniem spłaty rat kapitału Bank może zastosować wydłużenie okresu kredytowania, o którym mowa w ust. 7 pkt 1, 2.
- 4b. Bank na wniosek kredytobiorcy może zastosować zawieszenie spłaty rat kapitału w związku z wprowadzeniem ograniczeń handlowych. Odsetki w części oprocentowania należnego Kredytobiorcy, w okresie zawieszenia, płacone są przez Agencję przez okres nie dłuższy niż 2 lata, licząc od dnia zawieszenia przez bank spłaty rat kapitału kredytu bankowego, przy czym:
  - 1) okres zawieszenia spłaty kapitału nie może być dłuższy niż 2 lata a po zakończeniu okresu zawieszenia Kredytobiorca:
    - a) będzie płacił odsetki od kredytu w wysokości określonej w ust. 4,

- b) zobowiązany będzie do zwrotu kwoty odsetek wypłaconych przez ARiMR za kredytobiorcę (bez odsetek ustawowych) w okresie zawieszenia spłaty kapitału.
- 2) Kredytobiorca zobowiązany jest do złożenia w banku wniosku o zawieszenie spłaty zawierającego uzasadnienie,
- 3) wraz z zawieszeniem spłaty rat kapitału bank może zastosować wydłużenie okresu kredytowania, o którym mowa w ust. 7, pkt 1), 2).
5. Zwiększenie dopłat przez Agencję zmienia warunki pierwotnej umowy kredytu zawartej pomiędzy Bankiem a kredytobiorcą w zakresie wysokości oprocentowania oraz innych postanowień wynikających z umowy zawartej pomiędzy Agencją a Bankiem.
6. Dopłaty do oprocentowania ze środków ARiMR mogą być zwiększone od dnia zawarcia przez Bank z kredytobiorcą aneksu do umowy kredytu, określającego nowe warunki spłaty kredytu.
7. Okres od dnia zwiększenia dopłat do oprocentowania kredytu objętego dopłatami ARiMR do dnia całkowitej spłaty kredytu nie może być dłuższy niż wynikający z różnicy między:
- 1) 8 latami a okresem, jaki minął od dnia udzielenia kredytu – w przypadku kredytów na przetwórstwo mięsa
  - 2) 15 latami a okresem, jaki minął od dnia udzielenia kredytu – w przypadku kredytów na realizację przedsięwzięć w gospodarstwach rolnych.
  - 3) okresy spłaty, o których mowa w pkt. 1) i 2) mogą zostać wydłużone przez Bank maksymalnie o 3 lata w przypadku wystąpienia nieprzewidzianych, losowych, niezawinionych przez kredytobiorcę okoliczności uniemożliwiających terminową spłatę kredytów, w szczególności związanych ze skutkami kryzysu finansowego. Okoliczności te powinny być ustalane w odniesieniu do każdej indywidualnej sprawy, z uwzględnieniem wpływu na te okoliczności kredytobiorcy np. długotrwała niezdolność do pracy, udokumentowany brak zapłaty za dostarczone produkty rolne, poniesienie szkód w wyniku choroby zwierząt lub z powodu złych warunków atmosferycznych (w tym przypadku oszacowanie szkód dokonywane jest przez komisję powołaną przez wojewodę) itp.
8. W przypadku, gdy tylko część z realizowanego przez podmiot przedsięwzięcia inwestycyjnego mieści się w zakresie rzeczowym linii kredytowej:
- 1) w ramach branżowego programu wspierania restrukturyzacji i modernizacji przemysłu mięsnego w Polsce (Symbol BR/14),
  - 2) na utworzenie lub urządzenie gospodarstw rolnych przez osoby, które nie przekroczyły 40 roku życia (Symbol MR),
- dopłaty mogą zostać zwiększone wyłącznie do nie spłaconej części kredytu odnoszącej się do elementów przedsięwzięcia, które obejmuje zakres rzeczowy danej linii kredytowej.
9. Po zawarciu aneksu do umowy kredytu, określającego nowe warunki spłaty kredytu, kredytobiorcę obowiązują wszystkie postanowienia wynikające z zasad udzielania kredytów zawartych w dziale III lub VI.

Rozdział II

Podmioty mogące ubiegać się o zastosowanie lub zwiększenie dopłat ARiMR

1. O zwiększenie dopłat do oprocentowania kredytów inwestycyjnych w przetwórstwie mięsa mogą ubiegać się osoby fizyczne posiadające pełną zdolność do czynności prawnych z wyłączeniem emerytów i rencistów lub osoby prawne spełniające wszystkie wymogi linii oznaczonej symbolem BR/14.

2. O zwiększenie dopłat do oprocentowania kredytów inwestycyjnych przeznaczonych na realizację przedsięwzięć w gospodarstwach rolnych mogą ubiegać się osoby fizyczne posiadające pełną zdolność do czynności prawnych z wyłączeniem emerytów, spełniające wszystkie wymogi linii oznaczonej symbolem MR.

Rozdział III

Procedura ubiegania się o zastosowanie lub zwiększenie dopłat do udzielonych kredytów

1. Uzyskanie w Banku kredytującym zaświadczenia zawierającego informacje o:
  - 1) dacie podpisania umowy kredytu,
  - 2) przedmiocie kredytowania (poszczególne nakłady finansowane kredytem),
  - 3) kwocie udzielonego kredytu, zgodnie z zawartą umową kredytu,
  - 4) kwocie wykorzystanego kredytu,
  - 5) pozostałej do spłaty kwocie kredytu,
  - 6) oprocentowaniu kredytu,
  - 7) terminach spłaty kredytu,
  - 8) zgodności spłaty kredytu z warunkami umowy kredytowej,
  - 9) formie i wysokości, w jakiej wniesiony został udział własny.
2. Uzyskanie z Banku kredytującego kopii umowy kredytu wraz z kopiami innych dokumentów złożonych przy ubieganiu się o kredyt, których zgodność z oryginałem została potwierdzona przez Bank.
3. Przedłożenie przez wnioskodawcę dokumentów wymienionych w ust. 1 i 2 we właściwym dla miejsca realizacji przedsięwzięcia ODR.
4. Uzyskanie przez wnioskodawcę pozytywnej opinii ODR o zgodności zrealizowanego lub realizowanego przedsięwzięcia z celami określonymi w rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie szczegółowych kierunków działań ARiMR oraz sposobów ich realizacji oraz z zasadami udzielania kredytów w ramach branżowego programu wspierania restrukturyzacji i modernizacji przemysłu mięsnego i przetwórstwa jaj w Polsce (Symbol BR/14) lub zasadami udzielania kredytów na utworzenie lub urządzenie gospodarstw rolnych przez osoby, które nie przekroczyły 40 roku życia (Symbol MR).
5. Opinia traci moc po upływie trzech miesięcy od daty jej sporządzenia.
6. Na wniosek zainteresowanego podmiotu złożony przed upływem terminu ważności opinii, ODR może przedłużyć jej ważność na kolejne trzy miesiące, o ile nie nastąpiły istotne zmiany warunków realizacji przedsięwzięcia. Ważność opinii może zostać przedłużona jeden raz.
7. Opinia, której ważność przedłużono, zachowuje numer dotychczasowy oraz otrzymuje numer wynikający z bieżącej ewidencji opinii prowadzonej przez ODR.
8. ODR przechowuje kopię opinii i dokumentów wymienionych w ust. 1 i 2.
9. Złożenie w Banku kredytującym, który podpisał stosowną umowę z Agencją wniosku na formularzu, wg wzoru określonego przez Prezesa ARiMR.
10. Pozytywna opinia ODR nie zwalnia Banku od własnej oceny przedsięwzięcia pod względem zgodności z obowiązującymi przepisami prawnymi i postanowieniami umowy zawartej pomiędzy Agencją a Bankiem.

11. Zawarcie przez Bank z kredytobiorcą aneksu do umowy kredytu, określającego nowe warunki spłaty kredytu.
12. Aneks do umowy kredytu nie może zostać zawarty po upływie ważności opinii ODR.

Opracowano w ARiMR

Rozdział IV
Wzór nr 13/06 określony przez Prezesa ARiMR stanowiący wzór opinii ODR
do linii: DMBRz, DMMRz

Symbol – DM.....
nr rejestru: .....

Pieczęć .....

OPINIA

.....
.....
/nazwa i siedziba jednostki wydającej opinię/

o zgodności realizowanego/zrealizowanego^{*)} przedsięwzięcia inwestycyjnego z celami określonymi w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1996 r. (Dz. U. Nr 16, poz. 82 ze zm.) w sprawie szczegółowych kierunków działań ARiMR oraz sposobów ich realizacji a także z zasadami udzielania kredytów w ramach branżowego programu wspierania restrukturyzacji i modernizacji przemysłu mięsnego i przetwórstwa jaj w Polsce (Symbol BR/14) /z zasadami udzielania kredytów na utworzenie lub urządzenie gospodarstw rolnych przez osoby, które nie przekroczyły 40 roku życia (Symbol MR)^{*)}.

Opinia sporządzona została na podstawie złożonego i zarejestrowanego w dniu .....200..... r. pod nr. .... zaświadczenia Banku (*nazwa i adres Banku*)
.....
..... w zakresie spłat
kredytu z dnia ..... r. oraz kopii umowy kredytu dla: .....

.....
/imię i nazwisko/nazwa podmiotu gospodarczego/

data urodzenia /dzień, miesiąc, rok/: |__|__| |__|__| |__|__|__|__|

PESEL: |__|__|__|__|__|__|__|__|__|__|

REGON: |__|__|__|__|__|__|__|__|__|__|__|__|

NIP: |__|__|__|__|__|__|__|__|__|__|

.....
.....
/miejsce zamieszkania/siedziba podmiotu gospodarczego/

1. Cel przedsięwzięcia inwestycyjnego: .....

2. Przedmiot kredytowania (*poszczególne nakłady finansowane kredytem*): .....

.....
^{*)} niepotrzebne skreślić

3. Działalność, na którą został udzielony kredyt: .....
 ..... zaliczana do grupowania PKD .....
4. Całkowity koszt przedsięwzięcia wyniósł/wyniesie *) ..... zł.
5. Kredyt został udzielony w wysokości ..... zł, co stanowi ..... % całkowitych kosztów przedsięwzięcia.
6. Na dzień złożenia wniosku kredytobiorcy pozostaje do spłaty kwota ..... zł.
7. Przedmiotem zwiększenia dopłat do oprocentowania kredytu jest kwota ..... zł.
8. Kredyt zostanie spłacony do dnia ..... w następujących ratach:
 1) ..... 6) .....
 2) ..... 7) .....
 3) ..... 8) .....
 4) ..... 9) .....
 5) ..... 10) .....itd.
9. Ocena wskazanych w planie przedsięwzięcia rynków zbytu produktów: .....
 .....
 .....
10. Przedsięwzięcie spełnia/nie spełnia/spełnia z zastrzeżeniami *) warunki określone w rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie szczegółowych kierunków działań ARiMR oraz sposobów ich realizacji i w zasadach udzielania kredytów w ramach linii BR/14 /w zasadach udzielania kredytów w ramach linii MR *): .....
 .....
 .....
11. Jednostki, które wydały wnioskodawcy opinie wymagane dla programu BR/14: .....
 .....
 .....

Opiniujący plan przedsięwzięcia
 inwestycyjnego:

.....
 /imię i nazwisko/

.....
 /podpis i pieczęć Dyrektora ODR/

.....
 data wydania opinii

**Opinia jest ważna przez okres 3 miesięcy od daty jej wydania.
 Kopia opinii jest zarejestrowana i przechowywana w ODR**

*) niepotrzebne skreślić

Rozdział V

Wzór nr 14/06 określony przez Prezesa ARiMR stanowiący wzór zaświadczenia Banku do linii DMBRz, DMMRz

.....
.....
.....
.....

(nazwa i adres Banku)

ZAŚWIADCZENIE

Banku dla podmiotu ubiegającego się o:

- 1) zwiększenie, zgodnie z § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2002 r. zmieniającego rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie szczegółowych kierunków działań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz sposobów ich realizacji (Dz. U. Nr 150, poz. 1242), dopłat ze środków ARiMR do oprocentowania kredytów inwestycyjnych w przetwórstwa mięsa udzielonych przed dniem 24 września 2002 r.*)
- 2) zwiększenie, zgodnie z § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 grudnia 2002 r. zmieniającego rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie szczegółowych kierunków działań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz sposobów ich realizacji (Dz. U. Nr 231, poz. 1939), dopłat ze środków ARiMR do oprocentowania kredytów udzielonych na realizację inwestycji w gospodarstwach rolnych przed dniem 1 stycznia 2003 r.*)

Zaświadczamy, że .....

.....

(imię i nazwisko/nazwa podmiotu gospodarczego/miejsce zamieszkania/siedziba podmiotu gospodarczego)

otrzymał(a) w naszym Banku kredyt *(podać nazwę linii kredytowej)*

.....

.....

w wysokości ..... zł, zgodnie z umową kredytu z dnia ..... r.,
przeznaczony na:

1. Cel przedsięwzięcia inwestycyjnego: .....

.....

.....

.....

.....

2. Przedmiot kredytowania (poszczególne nakłady finansowane kredytem): .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Na dzień .....200... r. wykorzystana przez podmiot kwota udzielonego kredytu wynosi ..... zł.

4. Na dzień .....200.... r. pozostała do spłaty kwota kredytu długu wynosi ..... zł.

5. Oprocentowanie kredytu w skali roku wynosi ..... %.

6. Terminy, w jakich następują spłaty kredytu:

1)	2) .....
3)	4) .....
5)	6) .....
7)	8) .....
9)	10) ....., itd.

7. Kredyt jest/nie jest^{*)} spłacany zgodnie z warunkami umowy kredytowej.

8. Kredytobiorca wniósł udział własny w wysokości ..... zł, co stanowi .....% przedsięwzięcia realizowanego przy udziale kredytu, w następującej formie

.....

.....

.....

.....

Imię i nazwisko osoby podpis Dyrektora Banku,

sporządzającej oświadczenie

*w którym został udzielony kredyt lub
osoby upoważnionej*

Do niniejszego zaświadczenia należy załączyć kopię umowy kredytowej wraz z kopiami innych dokumentów złożonych przez kredytobiorcę przy ubieganiu się o kredyt, których zgodność z oryginałem została potwierdzona przez Bank.

Rozdział VI
Wzór nr 15/06 zatwierdzony przez Prezesa ARiMR

WNIOSEK

Kredytobiorcy ubiegającego się o zwiększenie dopłat ARiMR do oprocentowania kredytów:

- 1) w przetwórstwie mięsa udzielonych przed dniem 24 września 2002 r.^{*)},
- 2) na realizację inwestycji w gospodarstwach rolnych udzielonych przed dniem 1 stycznia 2003 r.^{*)},

zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1996 r. w sprawie szczegółowych kierunków działań ARiMR oraz sposobów ich realizacji (Dz. U. Nr 16, poz. 82 ze zm.), spełniającego wymogi określone w zasadach udzielania kredytów w ramach branżowego programu wspierania restrukturyzacji i modernizacji przemysłu mięsnego w Polsce (symbol BR/14) /w zasadach udzielania kredytów na utworzenie lub urządzenie gospodarstw rolnych przez osoby, które nie przekroczyły 40 roku życia (Symbol MR)^{*)}.

Ja (podmiot gospodarczy): .....
imię i nazwisko/nazwa podmiotu gospodarczego

Niżej podpisany, zwracam się z uprzejmą prośbą o zwiększenie dopłat do oprocentowania nie spłaconej części kredytu zaciągniętego w

.....
.....
.....
.....

nazwa i adres Banku

zgodnie z umową kredytu zawartą w dniu ..... r., nr .....

Oświadczam, że do realizowanego/zrealizowanego^{*)} przedsięwzięcia nie była/była/jest^{*)} stosowana pomoc finansowa ze środków pochodzących z budżetu państwa lub ze środków publicznych w rozumieniu ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 155, poz. 1014 ze zm.).

W załączeniu przedkładam opinię Ośrodka Doradztwa Rolniczego w .....
..... Nr ..... z dnia ..... 200.... r.

.....
imię i nazwisko/miejsce zamieszkania/
nazwa podmiotu gospodarczego   adres siedziby podmiotu gospodarczego

.....
podpis wnioskodawcy   imiona i nazwiska osób składających
wniosek w imieniu podmiotu gospodarczego

^{*)} niepotrzebne skreślić

Dział XIV

Uregulowania dotyczące podmiotów, które do dnia 28.03.2001 r. zaciągnęły kredyt na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w ramach „Branżowego programu restrukturyzacji i modernizacji mleczarstwa” - symbol BR/01

Rozdział I

Zmiany w warunkach stosowania dopłat

1. Dopłaty podlegają zwrotowi wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia ich wpływu do Banku, a dalsze dopłaty nie są stosowane, z zastrzeżeniem działu XV, gdy kredytobiorca:
  - 1) nie zrealizuje przedsięwzięcia inwestycyjnego lub nie uruchomi działalności zgodnie z planem przedsięwzięcia pozytywnie zaopiniowanym przez ODR oraz umową kredytu,
  - 2) zaprzestanie prowadzenia przedsięwzięcia (działalności) przed upływem okresu kredytowania lub zaprzestanie obsługi kredytu,
  - 3) wykorzysta kredyt niezgodnie z przeznaczeniem określonym w planie przedsięwzięcia i umowie kredytu,
  - 4) nie udokumentuje w terminie 3 miesięcy od dnia pobrania środków finansowych z rachunku kredytowego wydatków poniesionych na cele inwestycyjne zgodnie z regulaminem kredytowania obowiązującym w danym Banku w oparciu o:
    - a) faktury VAT,
    - b) akty notarialne,
    - c) umowy sprzedaży z kopią deklaracji w sprawie podatku od czynności cywilnoprawnej, zawierającą potwierdzenie złożenia jej w Urzędzie Skarbowym lub wydanym przez właściwy Urząd Skarbowy zaświadczeniem o braku obowiązku zapłaty podatku od czynności cywilnoprawnej,
    - d) rachunki wystawione zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 ze zm.),
    - e) w przypadku zakupów zagranicą również zapłacone faktury i rachunki wraz z dokumentami odprawy celnej SAD,
  - 5) nie udokumentuje wniesienia udziału własnego w sposób wiarygodny dla Banku,
  - 6) sprzeda w okresie kredytowania lub po okresie kredytowania i przed upływem 5 lat od dnia nabycia, bez zgody Banku nabyte, wybudowane, lub zmodernizowane ze środków kredytu budynki, budowle, maszyny i urządzenia oraz zaadaptowane na cysterny do samodzielnego odbioru mleka pojazdy.
2. Podmioty, które otrzymały kredyt na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych polegających na zakupie jałowic i krów hodowlanych lecz ze względu na ograniczenia w obrocie zwierzętami spowodowane chorobą BSE oraz pryszczycą nie mogą zrealizować zadania inwestycyjnego zgodnie z założeniami przyjętymi w planie przedsięwzięcia, opinii ODR oraz w umowie kredytu, mogą przeznaczyć udzielony kredyt na finansowanie innych nakładów inwestycyjnych niż przewidziane w umowie kredytu pod warunkiem sporządzenia aneksu do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego, opinii ODR i umowy kredytu. Z aneksu do opinii ODR powinno wynikać, że zakup tych środków jest celowy pod względem gospodarczym i ekonomicznym, a także zgodny z przeznaczeniem określonym w „Branżowym programie restrukturyzacji i modernizacji mleczarstwa”.
3. W okresie objętym umową kredytu Bank może:
  - 1) stosować prolongatę spłaty rat kapitału i odsetek,
  - 2) wydłużyć okres kredytowania poza przewidziany w umowie kredytu, pod warunkiem poinformowania o tym ARiMR,

- 3) w przypadkach, o których mowa w pkt 1) i 2):
- a) okres od dnia udzielenia kredytu do całkowitej jego spłaty wraz z odsetkami nie może przekroczyć 8 lat, z zastrzeżeniem lit. c),
  - b) nie wymaga się sporządzenia zmian do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinii Ośrodka Doradztwa Rolniczego, zwanego dalej ODR,
  - c) okres spłaty, o którym mowa w lit. a) może zostać wydłużony przez Bank maksymalnie o 3 lata w przypadku wystąpienia nieprzewidzianych, losowych i niezawinionych przez kredytobiorcę okoliczności uniemożliwiających terminową spłatę kredytu, w szczególności związanych ze skutkami kryzysu finansowego. Okoliczności te powinny być ustalane w odniesieniu do każdej indywidualnej sprawy, z uwzględnieniem wpływu na te okoliczności kredytobiorcy np. długotrwała niezdolność do pracy, udokumentowany brak zapłaty za dostarczone produkty rolne, poniesienie szkód w wyniku choroby zwierząt lub z powodu złych warunków atmosferycznych (w tym przypadku oszacowanie szkód dokonywane jest przez komisję powołaną przez wojewodę) itp.

Rozdział II

Zmiany w warunkach udzielenia kredytu

1. Oprocentowanie kredytu jest zmienne i nie może wynosić więcej niż 1,5 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym.
  2. Dopłaty ARiMR do oprocentowania nie mogą przekraczać kwoty odsetek naliczonych w wysokości 1,2125 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski z zastrzeżeniem ust. 3a.
  3. Kredytobiorca, z zastrzeżeniem ust. 3a, płaci oprocentowanie w dotychczasowej wysokości, nie wyższej jednak niż 0,65 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od Banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym, nie mniej jednak niż 0,2875 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od Banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym dla kredytów udzielonych do dnia 31 grudnia 2002 r.
- 3a. Bank na wniosek Kredytobiorcy może zastosować zawieszenie spłaty rat kapitału w celu wznowienia produkcji w gospodarstwach rolnych, po wystąpieniu szkód spowodowanych przez powódź, obsunięcie się ziemi lub huraganu w 2010 r. Odsetki w części oprocentowania należnego Kredytobiorcy, w okresie zawieszenia płacone są przez Agencję przez okres nie dłuższy niż 2 lata licząc od dnia zawieszenia przez Bank spłaty rat kapitału kredytu bankowego, przy czym:
- 1) okres zawieszenia spłaty kapitału nie może być dłuższy niż 2 lata, a po zakończeniu okresu zawieszenia, Kredytobiorca:
    - a) będzie płacił oprocentowanie w wysokości określonej w ust. 3,
    - b) zobowiązany będzie do zwrotu kwoty odsetek wypłaconych przez ARiMR za kredytobiorcę (bez odsetek ustawowych) w okresie zawieszenia spłaty kapitału,
  - 2) potwierdzeniem wystąpienia szkód jest przedłożona przez kredytobiorcę w Banku opinia wojewody zawierająca określenie zakresu i wysokości szkód oszacowanych przez komisję powołaną przez wojewodę.
  - 3) wraz z zawieszeniem spłaty rat kapitału Bank może zastosować wydłużenie okresu kredytowania, o którym mowa w rozdz. I ust. 3 pkt 2 i 3.

Rozdział III

Procedura ubiegania się o wyrażenie przez Bank zgody na sprzedaż

Złożenie bezpośrednio w Banku, który kredytu udzielił, stosownego wniosku o wyrażenie zgody na sprzedaż, zawierającego informacje wymagane przez Bank.

Opracowano w ARiMR

Dział XV

Uregulowania dotyczące kredytów udzielonych z linii oznaczonych symbolami: BR/01, BR/02, BR/03, BR/04, BR/05, BR/06, BR/07, BR/08, BR/09, BR/11, BR/12, RE/01, RE/02, RE/03, RE/04, RE/05, RE/06, RE/07, RE/08, RE/09, RE/10, RE/11, RE/12, RE/13, RE/14, RE/15, RE/16, RE/17, RE/18, RE/19, RE/20, RE/21, RE/22, RE/23, RE/24, RE/25, RE/26, RE/27, MP, RP i WP

Rozdział I

1. Dopłaty podlegają zwrotowi wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia ich wpływu do Banku, a dalsze dopłaty nie są stosowane, z zastrzeżeniem ust. 2, 3, 4, 5, 6, 7 i 8 gdy kredytobiorca:
  - 1) nie zrealizuje przedsięwzięcia inwestycyjnego lub nie uruchomi działalności zgodnie z planem przedsięwzięcia pozytywnie zaopiniowanym przez ODR oraz umową kredytu,
  - 2) trwale zaprzestanie prowadzenia przedsięwzięcia (działalności) przed upływem okresu kredytowania lub trwale zaprzestanie obsługi kredytu (z zastrzeżeniem ust. 21),
  - 3) wykorzysta kredyt niezgodnie z przeznaczeniem określonym w planie przedsięwzięcia i umowie kredytu,
  - 4) nie udokumentuje w terminie 3 miesięcy od dnia pobrania środków finansowych z rachunku kredytowego, wydatków poniesionych na cele inwestycyjne lub na uruchomienie pierwszego cyklu produkcyjnego, zgodnie z regulaminem kredytowania obowiązującym w danym Banku w oparciu o:
    - a) faktury VAT,
    - b) faktury VAT RR,
    - c) akty notarialne,
    - d) umowy sprzedaży,
    - e) rachunki wystawione zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 ze zm.),
    - f) w przypadku zakupów poza Wspólnotą Europejską również zapłacone faktury i rachunki wraz z dokumentami odprawy celnej SAD,
  - 5) nie udokumentuje wniesienia udziału własnego w sposób wiarygodny dla Banku,
  - 6) sprzeda w okresie kredytowania lub po okresie kredytowania i przed upływem 5 lat od dnia nabycia, bez zgody Banku nabyte, wybudowane, lub zmodernizowane ze środków kredytu budynki, budowle, maszyny i urządzenia oraz zaadaptowane na cysterny do samodzielnego odbioru mleka pojazdy.
  - 7) zmieni kierunek działalności pozarolniczej w okresie kredytowania bez uprzedniej zgody banku (z zastrzeżeniem ust. 21).
2. W przypadku czasowego w ocenie Banku zaprzestania prowadzenia przedsięwzięcia (działalności) lub obsługi kredytu z przyczyn niezależnych od kredytobiorcy, przy jednoczesnym spełnieniu wszystkich wymogów linii, dopłaty nie są stosowane przez ten okres, z zastrzeżeniem ust.2a.
- 2a. Postanowienia ust. 2 w zakresie czasowego zaprzestania prowadzenia działalności nie dotyczą sytuacji wznawiania przez kredytobiorcę produkcji prowadzonej w gospodarstwie rolnym, dziale specjalnym produkcji rolnej, w którym wystąpiły szkody spowodowane przez suszę, grad, deszcz nawalny, ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne, powódź, huragan, piorun, obsunięcie się ziemi lub lawinę, pod warunkiem przedłożenia w Banku opinii wojewody zawierającej określenie zakresu i wysokości szkód oszacowanych przez komisję powołaną przez wojewodę właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkód.

3. Jeżeli kredytobiorca wznowi prowadzenie przedsięwzięcia (działalności) lub obsługę kredytu dopłaty stosowane są od dnia wznowienia prowadzenia przedsięwzięcia (działalności) lub obsługi kredytu.
4. W przypadku, gdy trwale zaprzestanie prowadzenia działalności lub trwale zaprzestanie obsługi kredytu nastąpiło po upływie pięciu lat od dnia udzielenia kredytu i umowa kredytu nadal obowiązuje, od dnia tego zaprzestania dopłaty nie są stosowane a udzielone dopłaty nie podlegają zwrotowi, o ile:
  - 1) przedsięwzięcie zostało zrealizowane i działalność była prowadzona zgodnie z umową kredytu,
  - 2) w dalszym okresie kredytowania oprocentowanie kredytu nie będzie wyższe niż wynikające z umowy zawartej pomiędzy ARiMR a Bankiem.
5. Jeżeli część kredytu wykorzystano niezgodnie z przeznaczeniem lub nie udokumentowano poniesionych wydatków w terminie, a także jeżeli przedsięwzięcie inwestycyjne nie zostało zrealizowane w całości, dopłaty podlegają zwrotowi wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia ich wpływu do Banku w takiej części, jaka odpowiada udziałowi nieprawidłowo wykorzystanych środków lub nieudokumentowanych wydatków w kwocie wykorzystanego kredytu, pod warunkiem, że cel założony w planie przedsięwzięcia i umowie kredytu został osiągnięty. Oceny, czy założony cel został osiągnięty dokonuje Bank.
- 5a. Przepis ust. 5 stosuje się, jeżeli umowa kredytu nadal obowiązuje niezależnie od tego, kiedy miało miejsce niezgodne z przeznaczeniem wykorzystanie kredytu lub nieterminowe udokumentowanie kredytu.
- 5b. Dalsze dopłaty - przypadające na kwotę kredytu wykorzystaną zgodnie z przeznaczeniem i udokumentowaną w terminie - mogą być stosowane wyłącznie po dokonaniu zwrotu dopłat w części, o której mowa w ust. 5, oraz poinformowaniu ARiMR o powstaniu należności i dokonaniem zwrocie dopłat w trybie określonym w umowie zawartej pomiędzy ARiMR a Bankiem.
- 5c. W przypadku, gdy wartość kredytu wykorzystanego niezgodnie z przeznaczeniem lub wartość wydatków nieudokumentowanych w terminie przekracza 10% wartości wykorzystanego kredytu lub przedsięwzięcie inwestycyjne nie zostało zrealizowane w całości, od dnia zastosowania przepisu ust. 5 wykluczona zostaje możliwość ubiegania się o kredyt inwestycyjny z dopłatami ARiMR do oprocentowania przez kolejne trzy lata licząc od ww. dnia.
- 5d. W ciągu 30 dni od zastosowania przepisu ust. 5 Bank zobowiązany jest do pisemnego poinformowania ARiMR o tym fakcie.
6. Przepis ust. 8 stosuje się również, jeżeli termin udokumentowania wydatków został wydłużony na podstawie ust. 7.
7. W przypadku, gdy z przyczyn w ocenie Banku niezależnych od kredytobiorcy wydatki nie zostaną udokumentowane w terminie 3 miesięcy od dnia pobrania środków finansowych z rachunku kredytowego, Bank, z zastrzeżeniem ust. 8, może wyrazić zgodę na wydłużenie tego terminu nie więcej niż o 3 miesiące sporządzając stosowny aneks do umowy kredytu. Dopłaty ARiMR w odniesieniu do kwoty kredytu, której wydatkowanie nie zostało udokumentowane, nie są stosowane za okres od dnia następującego po upływie 3 miesięcy od pobrania środków finansowych z rachunku kredytowego do dnia udokumentowania wydatków.

8. Jeżeli termin, o którym mowa w ust. 1 pkt. 4), upłynął przed dniem 6 stycznia 2004 r., a nieudokumentowanie wydatków nastąpiło z przyczyn niezależnych od kredytobiorcy, Agencja może wyrazić zgodę na dalsze stosowanie dopłat, pod warunkiem, że:
  - 1) wydatki zostały udokumentowane w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od upływu terminu określonego w ust. 1 pkt 4),
  - 2) w żadnym momencie przed wyrażeniem zgody nie zachodziły inne przesłanki do zwrotu dopłat przez kredytobiorcę,
  - 3) przedsięwzięcie zostało zrealizowane lub jest realizowane zgodnie z planem przedsięwzięcia oraz umową kredytu,
  - 4) umowa kredytu nadal obowiązuje,
  - 5) dopłaty za okres od dnia następującego po terminie, o którym mowa w ust. 1 pkt. 4), nie były pobierane lub zostały zwrócone wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia ich wpływu do Banku.
9. Bank występuje do ARiMR o wyrażenie zgody przewidzianej w ust. 8 przesyłając opinię, której wzór został określony w Dziale XVII.
10. Dopłaty są stosowane od dnia wskazanego przez Agencję jednak nie wcześniej niż od dnia następującego po dniu, w którym Agencja wyraziła zgodę na dalsze ich stosowanie.
11. W przypadku, gdy kredytobiorca zrealizował przedsięwzięcie, lecz z powodu wystąpienia okoliczności, o których mowa w ust. 13, trwale zaprzestał prowadzenia działalności lub obsługi kredytu, od dnia zaistnienia tych okoliczności dopłaty nie są stosowane, a udzielone dopłaty nie podlegają zwrotowi.
12. Jeżeli okoliczności, o których mowa w ust. 13, wystąpiły przed dniem 30 kwietnia 2004 r., udzielone dopłaty nie podlegają zwrotowi:
  - 1) jeżeli Agencja stwierdzi, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat,
  - 2) tylko w zakresie, w jakim nie zostały zwrócone do dnia stwierdzenia przez Agencję, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat,
  - 3) jeżeli umowa kredytu obowiązuje w dniu stwierdzenia przez Agencję, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat.
13. Przyczyną trwałego zaprzestania prowadzenia działalności lub obsługi kredytu może być wystąpienie co najmniej jednej z poniższych okoliczności:
  - 1) śmierć kredytobiorcy z wyjątkiem sytuacji, w których nastąpiła sukcesja praw i obowiązków wynikających z umowy kredytu,
  - 2) orzeczona stała niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym lub orzeczona trwała całkowita niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników albo trwała niezdolność do pracy orzeczona na podstawie innych przepisów o ubezpieczeniu społecznym uniemożliwiająca prowadzenie działalności, na jaką udzielony został kredyt, z wyjątkiem sytuacji, w których nastąpiła sukcesja praw i obowiązków wynikających z umowy kredytu,
  - 3) wywłaszczenie majątku kredytobiorcy, o ile nie mogło być przewidziane w dniu zawarcia umowy kredytu oraz uniemożliwia dalsze prowadzenie działalności,
  - 4) klęska suszy, gradobicia, nadmiernych opadów atmosferycznych, wymarznienia, powodzi, huraganu, pożaru, plagi gryzoni lub osuwisk ziemi, jeżeli spowodowała szkody w rozmiarach stanowiących zagrożenie dalszego funkcjonowania gospodarstwa, o ile kredytobiorca nie uzyskał w związku z wystąpieniem tej klęski kredytu z linii KL/01 lub KL/02 w terminach określonych w części III dział I lub dział II,
  - 5) masowe zachorowania zwierząt, jeśli stanowią zagrożenie dalszego funkcjonowania gospodarstwa.

14. Wystąpienie okoliczności, o których mowa w ust. 13, należy potwierdzić przedkładając w Banku stosowne dokumenty.
15. Bank zobowiązany jest do poinformowania ARiMR o zastosowaniu ust. 11.
16. Bank występuje do ARiMR o stwierdzenie, zgodnie z ust. 12, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat przesyłając opinię, której wzór został określony w Dziale XVIII.
17. Bank może wyrazić zgodę na przejęcie całości lub części długu, w przypadku przeniesienia własności lub posiadania całości lub części zakładu, budynków, budowli, maszyn, urządzeń nabytych, wybudowanych, zmodernizowanych lub zaadaptowanych za kredyt oraz zakupionych środków transportu, gwarantuje terminową spłatę rat kapitału i odsetek oraz będzie kontynuował przedsięwzięcie realizowane przez dotychczasowego kredytobiorcę w pełnym zakresie lub proporcjonalnie do przejmowanego długu. W przypadku, gdy przejęcie długu łączy się ze sprzedażą całości lub części zakładu, budynków, budowli, maszyn, urządzeń nabytych, wybudowanych, zmodernizowanych lub zaadaptowanych za kredyt oraz zakupionych środków transportu konieczne jest uzyskanie zgody Banku. Przy zmianie kierunku produkcji przez przejmującego dług stosuje się postanowienia ust. 19.
18. W przypadku linii „MP” kredytobiorca za zgodą Banku może zmienić kierunek działalności pozarolniczej na inny w zakresie działalności pozarolniczej.
19. Warunkiem zmiany kierunku, o której mowa w ust. 18, jest sporządzenie zmiany do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego. Zmiana opinii ODR nie jest wymagana.
20. Zmiana kierunku, o której mowa w ust. 18, nie powoduje zaprzestania stosowania dopłat.
21. Dopłaty do oprocentowania kredytu, w przypadku, gdy umowa kredytu nadal obowiązuje, nie podlegają zwrotowi a dalsze nie są stosowane od dnia stwierdzenia przez bank:
  - 1) wystąpienia trwałego zaprzestania prowadzenia działalności przed upływem okresu kredytowania lub trwałego zaprzestania spłaty kredytu i odsetek,
  - 2) zmiany kierunku produkcji rolnej lub działu specjalnego w okresie kredytowania bez uzyskania uprzedniej zgody banku kredytującego.
 Powyższe ma zastosowanie wyłącznie do zdarzeń, które wystąpiły od dnia 13 listopada 2009 r.
 Wystąpienie okoliczności, o których mowa w pkt. 1 i 2, przed dniem 13 listopada 2009 r. nie zwalnia kredytobiorcy z obowiązku zwrotu dopłat wraz z odsetkami ustawowymi chyba, że wystąpiły przesłanki określone w ust. 4 albo w ust. 11 i 12.

Rozdział II

1. W okresie objętym umową kredytu udzielonego w ramach linii MP oraz BR/12 Bank może:
  - 1) stosować prolongatę spłaty rat kapitału i odsetek,
  - 2) wydłużyć okres kredytowania poza przewidziany w umowie kredytu, pod warunkiem poinformowania o tym ARiMR,
  - 3) w przypadkach, o których mowa w pkt 1) i 2):
    - a) okres od dnia udzielenia kredytu do całkowitej jego spłaty wraz z odsetkami nie może przekroczyć 8 lat a w przypadku linii MP - 6 lub 8 lat, z zastrzeżeniem lit. c),
    - b) nie wymaga się sporządzenia zmian do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinii Ośrodka Doradztwa Rolniczego, zwanego dalej ODR,
    - c) okres spłaty, o którym mowa w lit. a) może zostać wydłużony przez Bank maksymalnie o 3 lata w przypadku wystąpienia nieprzewidzianych, losowych i niezawinionych przez kredytobiorcę okoliczności uniemożliwiających terminową

splątę kredytu, w szczególności związanych ze skutkami kryzysu finansowego. Okoliczności te powinny być ustalane w odniesieniu do każdej indywidualnej sprawy, z uwzględnieniem wpływu na te okoliczności kredytobiorcy np. długotrwała niezdolność do pracy, udokumentowany brak zapłaty za dostarczone produkty rolne, poniesienie szkód w wyniku choroby zwierząt lub z powodu złych warunków atmosferycznych (w tym przypadku oszacowanie szkód dokonywane jest przez komisję powołaną przez wojewodę) itp.

2. Oprocentowanie kredytu udzielonego w ramach linii BR/12 jest zmienne i nie może wynosić więcej niż 1,5 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym.
3. Dopłaty ARiMR do oprocentowania kredytu udzielonego w ramach linii BR/12 nie mogą przekraczać kwoty odsetek naliczonych w wysokości 1,2125 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski, z zastrzeżeniem ust. 4a.
4. Kredytobiorca z zastrzeżeniem ust. 4a, w przypadku kredytu udzielonego w ramach linii BR/12 płaci oprocentowanie w dotychczasowej wysokości, nie wyższej jednak niż 0,65 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od Banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym, nie mniej jednak niż:
  - a) 0,2875 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od Banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym dla kredytów udzielonych do dnia 31 grudnia 2002 r.,
  - b) 2% w stosunku rocznym dla kredytów udzielonych po dniu 31 grudnia 2002 r.
- 4a. W przypadku linii BR/12, Bank na wniosek Kredytobiorcy może zastosować zawieszenie spłaty rat kapitału w celu wznowienia produkcji w gospodarstwach rolnych, po wystąpieniu szkód spowodowanych przez powódź, obsunięcie się ziemi lub huragan w 2010 r. Odsetki w części oprocentowania należnego Kredytobiorcy, w okresie zawieszenia płacone są przez Agencję przez okres nie dłuższy niż 2 lata licząc od dnia zawieszenia przez bank spłaty rat kapitału kredytu bankowego, przy czym:
  - 1) okres zawieszenia spłaty kapitału nie może być dłuższy niż 2 lata, a po zakończeniu okresu zawieszenia, Kredytobiorca:
    - a) będzie płacił w przypadku linii BR/12 oprocentowanie w wysokości określonej w ust. 4
    - b) zobowiązany będzie do zwrotu kwoty odsetek wypłaconych przez ARiMR za kredytobiorcę (bez odsetek ustawowych) w okresie zawieszenia spłaty kapitału,
  - 2) potwierdzeniem wystąpienia szkód jest przedłożona przez kredytobiorcę w Banku opinia wojewody zawierająca określenie zakresu i wysokości szkód oszacowanych przez komisję powołaną przez wojewodę,
  - 3) wraz z zawieszeniem spłaty rat kapitału Bank może zastosować wydłużenie okresu kredytowania, o którym mowa w ust. 1 pkt 2.
5. Oprocentowanie kredytu w ramach linii „MP” jest zmienne i nie może wynosić więcej niż 1,5 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od Banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym. Należne Bankowi odsetki, z zastrzeżeniem ust. 4a, płacone są przez:
  - a) kredytobiorcę – w dotychczasowej wysokości, nie wyższej jednak niż 0,65 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od Banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym, nie mniej niż 2% w stosunku rocznym,
  - b) Agencję – w pozostałej części.

Dział XVI

Skreślony

5.	<p>Przedsięwzięcie²:</p> <p>1) zostało zrealizowane zgodnie z planem pozytywnie zaopiniowanym przez ODR,</p> <p>2) zostanie zrealizowane zgodnie z planem pozytywnie zaopiniowanym przez ODR w terminie do dnia ....., przy czym do realizacji pozostają jeszcze następujące elementy przedsięwzięcia:</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
6.	<p>Opinia Banku o kredytobiorcy i realizowanym przedsięwzięciu, w tym aktualny stan zadłużenia z tytułu spłaty kredytu, kwoty dotychczas przekazanych dopłat ARiMR i terminowość obsługi kredytu:</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
7.	<p>Ocena Banku przyczyn niezależnych od kredytobiorcy, które spowodowały opóźnienia dokumentowania wydatków i uzasadniają stosowanie dopłat:</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
8.	<p>Do niniejszego wniosku załączono następujące dokumenty (lub ich kopie poświadczone za zgodność z oryginałem):</p> <p>1) umowa kredytu wraz z aneksami,</p> <p>2) opinia ODR wraz ze zmianami,</p> <p>3) dokumenty mające wpływ na wydłużenie terminu udokumentowania wydatków, potwierdzające ocenę Banku zawartą w ust. 7</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

.....
/data i podpis osoby sporządzającej/

.....
*/data i podpis osoby upoważnionej
do reprezentowania Banku/*

¹ dotyczy przypadków, w których termin na udokumentowanie wydatków minął przed dniem 6 stycznia 2004 r.
² niepotrzebne skreślić

Dział XVIII

Wzór określony przez Prezesa ARiMR stanowiący wzór opinii Banku dotyczącej warunków wymienionych w rozdziale IV ust. 13 zasad udzielania kredytów preferencyjnych w ramach linii: IP, KZ, MR, BR/10, BR/14, BR/15, BR/16, OR, GR, NT, KL/01, KL/02 lub w rozdziale IV ust. 14 linii GP, BR/13¹

OPINIA

.....
 .....
 .....
(nazwa i adres Banku)

1.	Kredytobiorca: imię i nazwisko/nazwa		
	PESEL:	_ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _	
	REGON:	_ _	
	NIP:	_ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _	
Kredyt:			
2.	oznaczenie linii kredytowej	data zawarcia umowy kredytu _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _	numer umowy kredytu .....
3.	Kredytobiorca zaprzestał ² : ☐ prowadzenia działalności ☐ obsługi kredytu		
4.	Przyczyna zaprzestania prowadzenia działalności lub obsługi kredytu ² : ☐ śmierć kredytobiorcy z wyjątkiem sytuacji, w których nastąpiła sukcesja praw i obowiązków wynikających z umowy kredytu ☐ orzeczona stała niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym lub orzeczona trwała całkowita niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników albo trwała niezdolność do pracy orzeczona na podstawie innych przepisów o ubezpieczeniu społecznym uniemożliwiająca prowadzenie działalności, na jaką udzielony został kredyt, z wyjątkiem sytuacji, w których nastąpiła sukcesja praw i obowiązków wynikających z umowy kredytu ☐ wyłączenie majątku kredytobiorcy, o ile nie mogło być przewidziane w dniu zawarcia umowy kredytu oraz uniemożliwia dalsze prowadzenie działalności ☐ klęska suszy, gradobicia, nadmiernych opadów atmosferycznych, wymarznienia, powodzi, huraganu, pożaru, plagi gryzoni lub osuwisk ziemi, jeżeli spowodowała szkody w rozmiarach stanowiących zagrożenie dalszego funkcjonowania gospodarstwa, o ile kredytobiorca nie uzyskał w związku z wystąpieniem tej klęski kredytu z linii KL/01 lub KL/02 w terminach określonych w zasadach udzielania kredytów „klęskowych” ☐ masowe zachorowania zwierząt, jeśli stanowią zagrożenie dalszego funkcjonowania gospodarstwa		

5.	Data zaistnienia ww. okoliczności: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
6.	Dopłaty do oprocentowania kredytu począwszy od dnia zaistnienia ww. okoliczności ³ : 1) nie były pobierane, 2) zostały pobrane w kwocie ..... i nie zostały zwrócone, 3) zostały zwrócone w dniu ..... wraz z odsetkami ustawowymi w kwocie..... (nr i data przelewu) .....
7.	Opinia Banku o kredytobiorcy i realizowanym przedsięwzięciu, w tym aktualny stan zadłużenia z tytułu spłaty kredytu, kwoty dotychczas przekazanych dopłat ARiMR i terminowość obsługi kredytu: ....
8.	Ocena Banku wpływu przyczyn, które zostały wymienione w ust. 4 i mają wpływ na fakt zaprzestania prowadzenia działalności, obsługi kredytu lub stanowią zagrożenie dalszego funkcjonowania gospodarstwa ....
9.	Do niniejszego wniosku załączono następujące dokumenty (lub ich kopie poświadczone za zgodność z oryginałem): 1)umowa kredytu wraz z aneksami, 2)opinia ODR wraz ze zmianami, 3)dokumenty potwierdzające wystąpienie wskazanej w pkt. 4 przyczyny zaprzestania prowadzenia działalności lub obsługi kredytu: ....

.....
/data i podpis osoby sporządzającej/

.....
*/data i podpis osoby upoważnionej
do reprezentowania Banku/*

¹ dotyczy przypadków, gdzie przyczyną zaprzestania prowadzenia działalności lub obsługi kredytu jest wystąpienie przed dniem 30 kwietnia 2004 r. co najmniej jednej z pięciu okoliczności określonych w zasadach udzielania kredytów

² wstawić znak „x” w odpowiednim kwadracie

³ niepotrzebne skreślić

Dział XX

Skreślony

Dział XXI

Uregulowania dotyczące podmiotów posiadających kredyty, do których do dnia 30.12.1997 r. – na podstawie Zarządzenia Nr 5/97 Prezesa ARiMR z dnia 04.03.1997 r. - zastosowano Zasady stosowania i zwiększania dopłat Agencji do oprocentowania kredytów inwestycyjnych w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach dla rolnictwa udzielonych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1996 r. w sprawie szczegółowych kierunków działań ARiMR oraz sposobów ich realizacji, określone w § 22 ust. 2 cytowanego rozporządzenia (Dz. U. Nr 16 poz. 82 z późn. zm.) (Symbol: DA).

Rozdział I

Zasady stosowania i zwiększania dopłat do oprocentowania kredytów inwestycyjnych

1. Oprocentowanie kredytu jest zmienne i nie może wynosić więcej niż 1,5 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym.
2. Agencja stosuje dopłaty do oprocentowania niespłaconej części kredytu w wysokości określonej dla linii, o której mowa w załączniku nr 1 do Zarządzenia Nr 5/97 Prezesa ARiMR z dnia 4 marca 1997 r., jeżeli przedsięwzięcie inwestycyjne, na które był udzielony kredyt, w dniu złożenia wniosku o jego przekwalifikowanie spełnia warunki określone dla linii zawartej w w/w załączniku.
3. Agencja stosuje zwiększone dopłaty do oprocentowania niespłaconej części kredytu w wysokości określonej dla linii, o których mowa w załączniku nr 2, nr 3 do Zarządzenia Nr 5/97 Prezesa ARiMR z dnia 4 marca 1997 r., jeżeli przedsięwzięcie spełnia warunki określone dla linii zawartych w w/w załącznikach.
4. Agencja stosuje zwiększone dopłaty do oprocentowania niespłaconej części kredytu w wysokości określonej dla linii, o których mowa w załączniku nr 4 do Zarządzenia Nr 5/97 Prezesa ARiMR z dnia 4 marca 1997 r., jeżeli przedsięwzięcie spełnia warunki określone dla linii zawartych w w/w załączniku.

Rozdział IV

Wyjaśnienia

1. W okresie spłaty kredytu, wynikającym z aneksu do pierwotnej umowy kredytu, do którego zostały zastosowane lub zwiększone dopłaty do oprocentowania, Bank może wydłużyć okres spłaty kredytu maksymalnie o 3 lata w przypadku wystąpienia nieprzewidzianych, losowych i niezawinionych przez kredytobiorcę okoliczności uniemożliwiających terminową spłatę kredytu, w szczególności związanych ze skutkami kryzysu finansowego. Okoliczności te powinny być ustalane w odniesieniu do każdej indywidualnej sprawy, z uwzględnieniem wpływu na te okoliczności kredytobiorcy np. długotrwała niezdolność do pracy, udokumentowany brak zapłaty za dostarczone produkty rolne, poniesienie szkód w wyniku choroby zwierząt lub z powodu złych warunków atmosferycznych (w tym przypadku oszacowanie szkód dokonywane jest przez komisję powołaną przez wojewodę) itp.

Część III

Zasady udzielania kredytów na wznowienie produkcji w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej znajdujących się na obszarach dotkniętych klęskami żywiołowymi - Symbol KL

Dział I

Zasady udzielania kredytów inwestycyjnych na wznowienie produkcji w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej znajdujących się na obszarach dotkniętych klęską suszy, gradobicia, nadmiernych opadów atmosferycznych, wymarznienia, powodzi, huraganu, pożaru, plagi gryzoni lub osuwisk ziemi – symbol KL/01

- kredyty określone w § 20 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1996 r. w sprawie szczegółowych kierunków działań ARiMR oraz sposobów ich realizacji (Dz. U. Nr 16, poz. 82 ze zm.)

Rozdział I

Przeznaczenie kredytu:

1. Kredyt może zostać udzielony na realizację przedsięwzięć mających na celu wznowienie produkcji w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej znajdujących się na obszarach dotkniętych klęską żywiołową (cel: usuwanie skutków klęski suszy, gradobicia, nadmiernych opadów atmosferycznych, wymarznienia, powodzi, huraganu, pożaru, plagi gryzoni lub osuwisk ziemi – N).
2. Kredyt może zostać udzielony na działalności określone w “Wykazie działalności w zakresie rolnictwa, przetwórstwa rolno-spożywczego, usług dla rolnictwa oraz działów specjalnych produkcji rolnej wspomaganych przez ARiMR w postaci dopłat do oprocentowania kredytów inwestycyjnych”, zawartym w części I, w grupach:
  - 1) uprawy rolne; warzywnictwo; ogrodnictwo - 01.1,
  - 2) chów i hodowla zwierząt - 01.2,
  - 3) uprawy rolne połączone z chowem zwierząt (działalność mieszana) – 01.30.Z,
  - 4) działalność gospodarstw rybackich i wylęgarni ryb - 05.02.A,
  - 5) działy specjalne produkcji rolnej - DS.
3. Przez klęskę żywiołową należy rozumieć szkody spowodowane suszą, gradobiciem, nadmiernymi opadami atmosferycznymi, wymarznieniem, powodzią, huraganem, pożarem, plagą gryzoni lub osuwiskiem ziemi w rozmiarach stanowiących zagrożenie dalszego funkcjonowania poszczególnych gospodarstw rolnych i działów specjalnych produkcji rolnej.
4. Przez wznowienie produkcji należy rozumieć ponoszenie rzeczowych nakładów niezbędnych na:
  - 1) przywrócenie funkcji użytkowych:
    - a) zniszczonych lub uszkodzonych budynków inwentarskich, magazynowo-składowych, szklarni i innych budynków i budowli służących do produkcji, a także budynków mieszkalnych, urzędzeń i obiektów służących do zasilania w wodę, energię elektryczną, gaz i odprowadzenie ścieków w obrębie gospodarstwa, pomieszczeń socjalnych, zagrodowych oczyszczalni ścieków, placów w obrębie gospodarstw rolnych, dojazdów łączących punkty odbioru mleka w gospodarstwach rolnych z siecią dróg publicznych, ogrodzeń, murów oporowych poprzez ich odbudowę lub wykonanie niezbędnych remontów kapitalnych,
    - b) uszkodzonych ciągników, maszyn, urzędzeń rolniczych i urzędzeń do zarządzania procesem produkcji poprzez przeprowadzenie remontów kapitalnych,

- 2) przywrócenie produktywności poprzez zakup:
  - a) kwalifikowanego materiału szkółkarskiego na odtworzenie sadu,
  - b) stada podstawowego inwentarza żywego,
- 3) zakup w miejsce zniszczonych: ciągników, maszyn, urządzeń rolniczych, urządzeń i oprogramowania do zarządzania procesem produkcji, a także samochodów ciężarowych, dostawczych lub specjalistycznych wyłącznie dla potrzeb związanych z produkcją w działach specjalnych produkcji rolnej, z zastrzeżeniem ust. 5.
5. Zakup środków trwałych wymienionych w grupie 28.11.23 PKWiU, które zostały wyprodukowane wcześniej niż trzy lata przed datą zakupu, uzależniony jest od pozytywnej oceny stanu technicznego konstrukcji przez uprawnionego rzeczoznawcę.
6. Kredyt może zostać przeznaczony również na finansowanie kosztów ogólnych, o ile nie przekraczają 12% całkowitych kosztów przedsięwzięcia, w zakresie:
  - a) opłat za usługi (honoraria architektów, inżynierów, konsultantów, studia wykonalności),
  - b) opłat sądowych i notarialnych.
7. Przez maszyny, urządzenia lub narzędzia rolnicze należy rozumieć środki trwałe wymienione w działach: 28, 29, 34 i 35 Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług określonej w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 kwietnia 2004 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług (PKWiU) (Dz. U. Nr 89, poz. 844), które będą wykorzystywane do prowadzenia działalności w gospodarstwie rolnym, dziale specjalnym produkcji rolnej lub zakładzie świadczącym usługi dla rolnictwa.
8. Koszt zakupu maszyn, urządzeń, narzędzi, materiałów budowlanych, zwierząt gospodarskich oraz kwalifikowanego materiału szkółkarskiego może obejmować koszty transportu, z wyłączeniem kosztów transportu własnego.
9. Kredyt może zostać udzielony na nakłady poniesione po dniu wystąpienia szkody.
10. Przedsięwzięcia inwestycyjne mogą być realizowane wyłącznie w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej własnych lub dzierżawionych w okresach wieloletnich. Przez dzierżawę w okresie wieloletnim należy rozumieć umowę dzierżawy zawartą na okres dłuższy niż 3 lata i trwającą co najmniej do końca okresu kredytowania. Umowa dzierżawy musi być zawarta na piśmie i powinna w sposób nie budzący wątpliwości określać datę jej zawarcia i czas jej trwania. Odbudowa i remont budynków lub budowli w nieruchomościach dzierżawionych wymaga uzyskania zgody właściciela na realizację inwestycji.
11. Kredyt nie może zostać przeznaczony w szczególności na:
  - 1) zakup maszyn, urządzeń i narzędzi rolniczych, które zostały wyprodukowane wcześniej niż trzy lata przed datą zakupu (z wyłączeniem „Konstrukcji budowlanych stalowych pozostałych osobno nie wymienionych” mieszczących się w grupie 28.11.23 PKWiU) lub były już przedmiotem obrotu z zastosowaniem preferencji państwowych,
  - 2) zakup pojazdów samochodowych, z zastrzeżeniem ust. 4 pkt 3),
  - 3) zakup pojazdów samochodowych, które były już przedmiotem obrotu z zastosowaniem preferencji państwowych,
  - 4) spłatę wcześniej zaciągniętych kredytów,
  - 5) realizację przedsięwzięć, do których stosowana jest lub będzie pomoc ze środków publicznych w formie dotacji, pożyczek lub kredytów udzielanych przedsiębiorcom na warunkach korzystniejszych od oferowanych im na rynku, dokapitalizowania oraz zbycia lub oddania do korzystania mienia będącego własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego i ich związków - na warunkach korzystniejszych od oferowanych na rynku.

12. W przypadku zakupu używanych maszyn, urządzeń, narzędzi rolniczych lub samochodów kredytobiorca zobowiązany jest przedstawić w banku oświadczenie sprzedającego, iż nie były one przedmiotem obrotu z zastosowaniem preferencji państwowych.
13. Kredyty przeznaczone na wznowienie produkcji w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej dotkniętych klęską żywiołową w danym roku mogą być udzielane przez banki w terminach:
  - 1) do 31 grudnia tego samego roku – w przypadku zgód na uruchomienie linii kredytowych wydanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w okresie od 1 stycznia do 31 maja, z zastrzeżeniem ust. 13a,
  - 2) do 30 czerwca następnego roku – w przypadku zgód na uruchomienie linii kredytowych wydanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w okresie od 1 czerwca do 31 grudnia, z zastrzeżeniem ust. 13a.
- 13a. W 2007 r. kredyty przeznaczone na wznowienie produkcji w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej dotkniętych klęską żywiołową w oparciu o niniejsze zasady mogą być udzielane do dnia 30 kwietnia 2007 r.
14. Przedsięwzięcie może być realizowane przy udziale tylko jednej linii kredytowej z dopłatami ARiMR.

Rozdział II

Podmioty mogące ubiegać się o kredyt

1. Osoby fizyczne, posiadające pełną zdolność do czynności prawnych, prowadzące działalność określoną w rozdz. I ust. 2.
2. Osoby prawne prowadzące działalność określoną w rozdz. I ust. 2.
3. Jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej prowadzące działalność określoną w rozdz. I ust. 2.

Rozdział III

Warunki udzielenia kredytu

1. Uruchomienie linii kredytowej dla poszkodowanych w wyniku jednej z wymienionych w tytule klęsk żywiołowych nastąpić może wyłącznie za zgodą Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi wyrażoną na wniosek właściwego wojewody zgłoszony w okresie 2 miesięcy od dnia stwierdzenia skutków klęski. Wniosek wojewody zgłaszany jest pod warunkiem oszacowania strat przez komisję powołaną przez wojewodę w terminie 30 dni od dnia stwierdzenia skutków klęski.
2. Jeżeli kredytobiorcą jest podmiot będący podatnikiem podatku od towarów i usług VAT przy rozliczaniu kredytu z dopłatami ARiMR uwzględnia się wartość faktury pomniejszoną o podatek od towarów i usług VAT. Wartość podatku VAT należy wówczas wyłączyć z wartości przedsięwzięcia inwestycyjnego finansowanego przy udziale kredytu z linii KL. W przypadku rolników objętych zryczałtowanym systemem zwrotu podatku VAT, przy rozliczaniu kredytu uwzględnia się wartość faktury brutto.
3. Kwota kredytu, z zastrzeżeniem ust. 4, nie może przekroczyć wartości odtworzeniowej środków trwałych oszacowanej przez komisję powołaną przez wojewodę, nie więcej jednak niż:
  - 1) 4 mln zł na przedsięwzięcie realizowane przez podmiot w gospodarstwie lub gospodarstwach rolnych,
  - 2) 8 mln zł na działły specjalne produkcji rolnej.

4. Dla podmiotów zobowiązanych do sporządzania na podstawie odrębnych przepisów bilansów skonsolidowanych, wysokość kwoty kredytu ustala się dla podmiotu dominującego (jednostki dominującej) i jednostek zależnych łącznie.
5. Suma kredytów na likwidację skutków klęsk żywiołowych z linii inwestycyjnej (symbol KL/01) i obrotowej (symbol KL/02) nie może przekroczyć kwot, o których mowa w ust. 3.
6. Kredyty na likwidację skutków klęsk żywiołowych z linii inwestycyjnej (symbol KL/01) i obrotowej (symbol KL/02) nie podlegają sumowaniu z kredytami, o których mowa w części II niniejszych zasad.
7. Udział środków własnych kredytobiorcy nie jest wymagany.
8. Kredyt może zostać udzielony maksymalnie na:
  - 1) 8 lat w odniesieniu do nakładów określonych w rozdz. I ust. 4 pkt 1), 2) lit. b) i 3),
  - 2) 5 lat w odniesieniu do nakładów określonych w rozdz. I ust. 4 pkt 2) lit. a).
9. Termin spłaty kredytu (kapitału lub odsetek) może przypadać wyłącznie w dzień roboczy dla banku.
10. Na obszarach dotkniętych klęską powodzi, która wystąpiła w kwietniu i lipcu 1998 r., kredyt może zostać udzielony maksymalnie na 12 lat, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach na 15 lat.
11. Karencja w spłacie kapitału nie może przekroczyć 2 lat, a w przypadku kredytu przeznaczonego na sfinansowanie nakładów określonych w rozdz. I ust. 4 pkt 2) lit. a) 1 roku. Okres karencji liczy się od dnia zawarcia umowy kredytu do dnia spłaty pierwszej raty kapitału określonej w umowie kredytu.
12. Na obszarach dotkniętych klęską powodzi, która wystąpiła w kwietniu i lipcu 1998 r., karencja w spłacie kapitału i odsetek nie może przekroczyć 3 lat.
13. Oprocentowanie kredytu jest zmienne i nie może wynosić więcej niż 1,5 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym.
14. Dopłaty do oprocentowania kredytów ze środków ARiMR nie mogą przekraczać kwoty odsetek naliczonej w wysokości 1,25 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym, z zastrzeżeniem ust. 17a.
15. W przypadku kredytów udzielonych w okresie od dnia 1 stycznia 2003 r. do dnia 27 września 2003 r. Agencja może zwiększyć dopłaty do oprocentowania w odniesieniu do niespłaconej części kredytu na warunkach określonych w ust. 13, 14 i 17, o ile Bank stwierdzi, że:
  - 1) przedsięwzięcia realizowane lub zrealizowane przez kredytobiorców spełniają warunki określone w niniejszym dziale,
  - 2) kredyt jest spłacany zgodnie z warunkami umowy kredytu.
16. Zwiększone dopłaty, o których mowa w ust. 15, są stosowane od dnia podpisania przez Bank z kredytobiorcą stosownego aneksu do umowy kredytu.
17. Kredytobiorca, z zastrzeżeniem ust. 17a, płaci oprocentowanie w dotychczasowej wysokości, nie wyższej jednak niż 0,65 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od Banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym, nie mniej jednak niż:

- a) 0,25 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od Banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym dla kredytów udzielonych do dnia 31 grudnia 2002 r.,
  - b) 1,2% w stosunku rocznym dla kredytów udzielonych po dniu 31 grudnia 2002 r.
- 17a. Bank na wniosek Kredytobiorcy może zastosować zawieszenie spłaty rat kapitału w celu wznowienia produkcji w gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej, określonych w rozdz. I ust. 2, po wystąpieniu szkód spowodowanych przez powódź, obsunięcie się ziemi lub huragan w 2010 r. Odsetki w części oprocentowania należnego Kredytobiorcy, w okresie zawieszenia płacone są przez Agencję przez okres nie dłuższy niż 2 lata licząc od dnia zawieszenia przez Bank spłaty rat kapitału kredytu bankowego, przy czym:
- 1) okres zawieszenia spłaty kapitału nie może być dłuższy niż 2 lata, a po zakończeniu okresu zawieszenia, Kredytobiorca:
    - a) będzie płacił oprocentowanie w wysokości określonej w ust. 17,
    - b) zobowiązany będzie do zwrotu kwoty odsetek wypłaconych przez ARiMR za kredytobiorcę (bez odsetek ustawowych) w okresie zawieszenia spłaty kapitału,
  - 2) potwierdzeniem wystąpienia szkód jest przedłożona przez kredytobiorcę w Banku opinia wojewody zawierająca określenie zakresu i wysokości szkód oszacowanych przez komisję powołaną przez wojewodę,
  - 3) wraz z zawieszeniem spłaty rat kapitału Bank może zastosować wydłużenie okresu kredytowania, o którym mowa w ust. 18 pkt 2).
- 17b. Bank na wniosek kredytobiorcy może zastosować zawieszenie spłaty rat kapitału w związku z wprowadzeniem ograniczeń handlowych. Odsetki w części oprocentowania należnego Kredytobiorcy, w okresie zawieszenia, płacone są przez Agencję przez okres nie dłuższy niż 2 lata, licząc od dnia zawieszenia przez bank spłaty rat kapitału kredytu bankowego, przy czym:
- 1) okres zawieszenia spłaty kapitału nie może być dłuższy niż 2 lata a po zakończeniu okresu zawieszenia Kredytobiorca:
    - a) będzie płacił odsetki od kredytu w wysokości określonej w ust. 17,
    - b) zobowiązany będzie do zwrotu kwoty odsetek wypłaconych przez ARiMR za kredytobiorcę (bez odsetek ustawowych) w okresie zawieszenia spłaty kapitału.
  - 2) Kredytobiorca zobowiązany jest do złożenia w banku wniosku o zawieszenie spłaty zawierającego uzasadnienie,
  - 3) wraz z zawieszeniem spłaty rat kapitału bank może zastosować wydłużenie okresu kredytowania, o którym mowa w ust. 18, pkt 2).
18. W okresie objętym umową kredytu Bank może:
- 1) stosować prolongatę spłaty rat kapitału i odsetek,
  - 2) wydłużyć okres kredytowania poza przewidziany w umowie kredytu, pod warunkiem poinformowania o tym ARiMR.
19. W przypadkach, o których mowa w ust. 18:
- 1) Okres od dnia udzielenia kredytu do całkowitej jego spłaty wraz z odsetkami nie może przekroczyć:
    - a) 8 lat, a w przypadku kredytu przeznaczonego na sfinansowanie nakładów określonych w rozdziale I ust 4 pkt 2) lit. a – 5 lat, z zastrzeżeniem pkt 2,
    - b) na obszarach dotkniętych klęską powodzi, która wystąpiła w lipcu 1997 r., kwietniu i lipcu 1998 r. oraz klęską huraganu w województwie zamojskim, który wystąpił

w 1997 r. 12 lat, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach 15 lat, z zastrzeżeniem pkt 2,

- 2) okresy, o których mowa w pkt 1) lit a) i b) mogą zostać wydłużone o 1 rok w odniesieniu do gospodarstw rolnych i działów specjalnych produkcji rolnej znajdujących się na obszarach dotkniętych w 2003 r. klęską suszy, o ile komisje powołane przez wojewodę dokonały w nich szacunku strat powstałych w wyniku tej klęski,
  - 3) nie wymaga się sporządzenia zmian do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinii Ośrodka Doradztwa Rolniczego, zwanego dalej ODR,
  - 4) okresy spłaty, o których mowa w pkt. 1), 2) mogą zostać wydłużone przez Bank maksymalnie o 3 lata w przypadku wystąpienia nieprzewidzianych, losowych i niezawinionych przez kredytobiorcę okoliczności uniemożliwiających terminową spłatę kredytu, w szczególności związanych ze skutkami kryzysu finansowego. Okoliczności te powinny być ustalane w odniesieniu do każdej indywidualnej sprawy, z uwzględnieniem wpływu na te okoliczności kredytobiorcy np. długotrwała niezdolność do pracy, udokumentowany brak zapłaty za dostarczone produkty rolne, poniesienie szkód w wyniku choroby zwierząt lub z powodu złych warunków atmosferycznych (w tym przypadku oszacowanie szkód dokonywane jest przez komisję powołaną przez wojewodę) itp.
20. Bank nie może stosować kapitalizacji odsetek lub pobierać ich zapłatę z góry.
21. Bank zobowiązany jest do ustanowienia odpowiedniego prawnego zabezpieczenia.

Rozdział IV

Warunki stosowania dopłat ze środków ARiMR do oprocentowania kredytu

1. Dopłaty są stosowane, gdy kredytobiorca:
  - 1) spełnia wszystkie wymogi tej linii kredytowej,
  - 2) dokonuje w pełnej wysokości spłat rat kapitału i odsetek w terminach ustalonych w umowie kredytu z uwzględnieniem dodatkowo 7-dniowego okresu na spłatę należności.
2. Dopłaty podlegają zwrotowi wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia ich wpływu do Banku, a dalsze dopłaty nie są stosowane, z zastrzeżeniem ust. 3 - 8 i 12, gdy kredytobiorca:
  - 1) nie wznowi produkcji zgodnie z planem przedsięwzięcia pozytywnie zaopiniowanym przez ODR oraz umową kredytu,
  - 2) trwale zaprzestanie prowadzenia przedsięwzięcia (działalności) przed upływem okresu kredytowania lub trwale zaprzestanie obsługi kredytu (z zastrzeżeniem ust. 2a i 25),
  - 3) wykorzysta kredyt niezgodnie z przeznaczeniem określonym w planie przedsięwzięcia i umowie kredytu,
  - 4) nie udokumentuje w terminie 3 miesięcy od dnia pobrania środków finansowych z rachunku kredytowego wydatków poniesionych na cele inwestycyjne zgodnie z regulaminem kredytowania obowiązującym w danym Banku w oparciu o:
    - a) faktury VAT,
    - b) faktury VAT RR,
    - c) akty notarialne,
    - d) umowy sprzedaży,
    - e) rachunki wystawione zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 ze zm.),
    - f) w przypadku zakupów poza Wspólnotą Europejską również zapłacone faktury i rachunki wraz z dokumentami odprawy celnej SAD.

- 2a. Za trwałe zaprzestanie prowadzenia działalności, o którym mowa w ust. 2 pkt 2), nie uznaje się rezygnacji z chowu lub hodowli świń po wydaniu przez powiatowego lekarza weterynarii decyzji nakazującej zabicie świń utrzymywanych w gospodarstwie lub poddanie ich ubojowi oraz zakazującej wprowadzania do gospodarstwa i utrzymywania w nim zwierząt gatunków wrażliwych przez okres obowiązywania „Programu bioasekuracji mającego na celu zapobieganie szerzeniu się afrykańskiego pomoru świń” na lata 2015-2018. Brak wznowienia działalności produkcyjnej po zakończeniu „Programu bioasekuracji...” skutkować będzie zaprzestaniem stosowania dalszych dopłat do oprocentowania kredytu.
3. W przypadku czasowego w ocenie Banku zaprzestania prowadzenia przedsięwzięcia (działalności) lub obsługi kredytu z przyczyn niezależnych od kredytobiorcy, przy jednoczesnym spełnieniu wszystkich wymogów linii, dopłaty nie są stosowane przez ten okres, z zastrzeżeniem ust. 3a.
- 3a. Postanowienia ust. 3 w zakresie czasowego zaprzestania prowadzenia działalności nie dotyczą:
  - 1) sytuacji wznowiania przez kredytobiorcę produkcji prowadzonej w gospodarstwie rolnym lub dziale specjalnym produkcji rolnej, w ramach działalności określonych w rozdz. I ust. 2, w których wystąpiły szkody spowodowane przez suszę, grad, deszcz nawalny, ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne, powódź, huragan, piorun, obsunięcie się ziemi lub lawinę pod warunkiem przedłożenia w Banku opinii wojewody zawierającej określenie zakresu i wysokości szkód oszacowanych przez komisję powołaną przez wojewodę właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkód,
  - 2) czasowego zaprzestania chowu lub hodowli świń, pod warunkiem przedłożenia w banku decyzji powiatowego lekarza weterynarii nakazującej zabicie świń utrzymywanych w gospodarstwie lub poddanie ich ubojowi oraz zakazującej wprowadzania do gospodarstwa i utrzymywania w nim zwierząt z gatunków wrażliwych przez okres obowiązywania „Programu bioasekuracji mającego na celu zapobieganie szerzeniu się afrykańskiego pomoru świń” na lata 2015-2018.
4. Jeżeli kredytobiorca wznowi prowadzenie przedsięwzięcia (działalności) lub obsługę kredytu dopłaty stosowane są od dnia wznowienia prowadzenia przedsięwzięcia (działalności) lub obsługi kredytu.
5. W przypadku, gdy trwałe zaprzestanie prowadzenia działalności lub trwałe zaprzestanie obsługi kredytu nastąpiło po upływie pięciu lat od dnia udzielenia kredytu i umowa kredytu nadal obowiązuje, od dnia tego zaprzestania dopłaty nie są stosowane a udzielone dopłaty nie podlegają zwrotowi, o ile:
  - 1) przedsięwzięcie zostało zrealizowane i działalność była prowadzona zgodnie z umową kredytu,
  - 2) w dalszym okresie kredytowania oprocentowanie kredytu nie będzie wyższe niż wynikające z umowy zawartej pomiędzy ARiMR a Bankiem.
6. Jeżeli część kredytu wykorzystano niezgodnie z przeznaczeniem lub nie udokumentowano poniesionych wydatków w terminie, a także jeżeli przedsięwzięcie inwestycyjne nie zostało zrealizowane w całości, dopłaty podlegają zwrotowi wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia ich wpływu do Banku w takiej części, jaka odpowiada udziałowi nieprawidłowo wykorzystanych środków lub nieudokumentowanych wydatków w kwocie wykorzystanego kredytu, pod warunkiem, że cel założony w planie przedsięwzięcia i umowie kredytu został osiągnięty. Oceny, czy założony cel został osiągnięty dokonuje Bank.

- 6a. Przepis ust. 6 stosuje się, jeżeli umowa kredytu nadal obowiązuje niezależnie od tego, kiedy miało miejsce niezgodne z przeznaczeniem wykorzystanie kredytu lub nieterminowe udokumentowanie kredytu.
- 6b. Dalsze dopłaty - przypadające na kwotę kredytu wykorzystaną zgodnie z przeznaczeniem i udokumentowaną w terminie - mogą być stosowane wyłącznie po dokonaniu zwrotu dopłat w części, o której mowa w ust. 6, oraz poinformowaniu ARiMR o powstaniu należności i dokonaniem zwrocie dopłat w trybie określonym w umowie zawartej pomiędzy ARiMR a Bankiem.
- 6c. W przypadku, gdy wartość kredytu wykorzystanego niezgodnie z przeznaczeniem lub wartość wydatków nieudokumentowanych w terminie przekracza 10% wartości wykorzystanego kredytu lub przedsięwzięcie inwestycyjne nie zostało zrealizowane w całości, od dnia zastosowania przepisu ust. 6 wykluczona zostaje możliwość ubiegania się o kredyt inwestycyjny z dopłatami ARiMR do oprocentowania przez kolejne trzy lata licząc od ww. dnia.
- 6d. W ciągu 30 dni od zastosowania przepisu ust. 6 Bank zobowiązany jest do pisemnego poinformowania ARiMR o tym fakcie.
7. Przepis ust. 6 stosuje się również, jeżeli termin udokumentowania wydatków został wydłużony na podstawie ust. 8.
8. W przypadku, gdy z przyczyn w ocenie Banku niezależnych od kredytobiorcy wydatki nie zostaną udokumentowane w terminie 3 miesięcy od dnia pobrania środków finansowych z rachunku kredytowego, Bank, z zastrzeżeniem ust. 9, może wyrazić zgodę na wydłużenie tego terminu nie więcej niż o 3 miesiące sporządzając stosowny aneks do umowy kredytu. Dopłaty ARiMR w odniesieniu do kwoty kredytu, której wydatkowanie nie zostało udokumentowane, nie są stosowane za okres od dnia następującego po upływie 3 miesięcy od pobrania środków finansowych z rachunku kredytowego do dnia udokumentowania wydatków.
9. Jeżeli termin, o którym mowa w ust. 2 pkt 4), upłynął przed dniem 6 stycznia 2004 r., a nieudokumentowanie wydatków nastąpiło z przyczyn niezależnych od kredytobiorcy, Agencja może wyrazić zgodę na dalsze stosowanie dopłat, pod warunkiem, że:
- 1) wydatki zostały udokumentowane w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od upływu terminu określonego w ust. 2 pkt 4),
  - 2) w żadnym momencie przed wyrażeniem zgody nie zachodziły inne przesłanki do zwrotu dopłat przez kredytobiorcę,
  - 3) przedsięwzięcie zostało zrealizowane lub jest realizowane zgodnie z planem przedsięwzięcia oraz umową kredytu,
  - 4) umowa kredytu nadal obowiązuje,
  - 5) dopłaty za okres od dnia następującego po terminie, o którym mowa w ust. 2 pkt 4), nie były pobierane lub zostały zwrócone wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia ich wpływu do Banku.
10. Bank występuje do ARiMR o wyrażenie zgody przewidzianej w ust. 9 przesyłając opinię, której wzór został określony w Dziale XVII.
11. Dopłaty są stosowane od dnia wskazanego przez Agencję jednak nie wcześniej niż od dnia następującego po dniu, w którym Agencja wyraziła zgodę na dalsze ich stosowanie.
12. W przypadku, gdy kredytobiorca zrealizował przedsięwzięcie lecz z powodu wystąpienia okoliczności, o których mowa w ust. 14, trwale zaprzestał prowadzenia działalności lub obsługi kredytu, od dnia zaistnienia tych okoliczności dopłaty nie są stosowane a udzielone

dopłaty nie podlegają zwrotowi.

13. Jeżeli okoliczności, o których mowa w ust. 14, wystąpiły przed dniem 30 kwietnia 2004 r., udzielone dopłaty nie podlegają zwrotowi:
  - 1) jeżeli Agencja stwierdzi, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat,
  - 2) tylko w zakresie, w jakim nie zostały zwrócone do dnia stwierdzenia przez Agencję, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat,
  - 3) jeżeli umowa kredytu obowiązuje w dniu stwierdzenia przez Agencję, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat.
14. Przyczyną trwałego zaprzestania prowadzenia działalności lub obsługi kredytu może być wystąpienie co najmniej jednej z poniższych okoliczności:
  - 1) śmierć kredytobiorcy z wyjątkiem sytuacji, w których nastąpiła sukcesja praw i obowiązków wynikających z umowy kredytu,
  - 2) orzeczona stała niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym lub orzeczona trwała całkowita niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników albo trwała niezdolność do pracy orzeczona na podstawie innych przepisów o ubezpieczeniu społecznym uniemożliwiająca prowadzenie działalności, na jaką udzielony został kredyt, z wyjątkiem sytuacji, w których nastąpiła sukcesja praw i obowiązków wynikających z umowy kredytu,
  - 3) wywłaszczenie majątku kredytobiorcy, o ile nie mogło być przewidziane w dniu zawarcia umowy kredytu oraz uniemożliwia dalsze prowadzenie działalności,
  - 4) klęska suszy, gradobicia, nadmiernych opadów atmosferycznych, wymarznienia, powodzi, huraganu, pożaru, plagi gryzoni lub osuwisk ziemi, jeżeli spowodowała szkody w rozmiarach stanowiących zagrożenie dalszego funkcjonowania gospodarstwa, o ile kredytobiorca nie uzyskał w związku z wystąpieniem tej klęski kredytu z linii KL/01 lub KL/02 w terminach określonych w niniejszym dziale lub w dziale II,
  - 5) masowe zachorowania zwierząt, jeśli stanowią zagrożenie dalszego funkcjonowania gospodarstwa.
15. Wystąpienie okoliczności, o których mowa w ust. 14, należy potwierdzić przedkładając w Banku stosowne dokumenty.
16. Bank zobowiązany jest do poinformowania ARiMR o zastosowaniu ust. 5 i 12.
17. Bank występuje do ARiMR o stwierdzenie, zgodnie z ust. 13, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat przesyłając opinię, której wzór został określony w Dziale XVIII.
18. Zmiana przeznaczenia kredytu lub udziału własnego jest możliwa, o ile wynika z przesłanek ekonomicznych, pod warunkiem, że:
  - 1) nie minął określony w umowie kredytu termin realizacji przedsięwzięcia,
  - 2) zmiana nie spowoduje zwiększenia kwoty kredytu,
  - 3) zmiana została wprowadzona do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego,
  - 4) ODR wydał stosowną zmianę do opinii o planie przedsięwzięcia, w której stwierdził w szczególności, że zmiana przeznaczenia kredytu lub udziału własnego jest uzasadniona, zgodna z niniejszymi zasadami i nie spowoduje przeszkód w realizacji planu przedsięwzięcia inwestycyjnego.
19. Ostateczną decyzję o zmianie przeznaczenia kredytu lub udziału własnego podejmuje Bank sporządzając aneks do umowy kredytu w oparciu o przedstawione przez kredytobiorcę zmiany do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinii ODR.
20. W przypadku, gdy kredytobiorca zrealizował przedsięwzięcie i nie wykorzystał w pełnej wysokości przyznanych środków finansowych, dopuszcza się możliwość przeznaczenia

niewykorzystanej części kredytu na zakup innych niż przewidziane w umowie kredytu środków do produkcji rolnej, pod warunkiem sporządzenia zmian do planu przedsięwzięcia inwestycyjnego, opinii ODR i aneksu do umowy kredytu. Ze zmiany do opinii ODR powinno jednoznacznie wynikać, iż zakup tych środków jest celowy pod względem gospodarczym i ekonomicznym, a także zgodny z postanowieniami niniejszego działu.

21. Kredytobiorca zobowiązany jest do prowadzenia gospodarstwa lub działu specjalnego produkcji rolnej w całym okresie kredytowania.
22. Bank może wyrazić zgodę na przejęcie całości lub części długu, w przypadku przeniesienia własności lub posiadania całości lub części budynków inwentarskich, magazynowo-składowych, szklarni i innych budynków i budowli służących do produkcji, a także budynków mieszkalnych, urządzeń i obiektów służących do zasilania w wodę, energię elektryczną, gaz i odprowadzanie ścieków w obrębie gospodarstwa, pomieszczeń socjalnych, zagrodowych oczyszczalni ścieków, placów w obrębie gospodarstwa, dojazdów łączących punktu odbioru mleka w gospodarstwach rolnych z siecią dróg publicznych, ogrodzeń, murów oporowych, maszyn i urządzeń nabytych, wybudowanych, zmodernizowanych lub zaadaptowanych za kredyt, jeżeli przejmujący dług gwarantuje terminową spłatę rat kapitału i odsetek oraz będzie kontynuował przedsięwzięcie realizowane przez dotychczasowego kredytobiorcę w pełnym zakresie lub proporcjonalnie do przejmowanego długu.
23. Określony w umowie kredytu termin zakończenia realizacji przedsięwzięcia może zostać przesunięty, jeżeli w ocenie Banku opóźnienie wynika z przyczyn niezależnych od kredytobiorcy. Bank sporządza wówczas stosowny aneks do umowy kredytu. Zmiany nie wymaga natomiast plan przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinia ODR.
24. Bank zobowiązany jest do zamieszczania na dokumentach potwierdzających wykorzystanie kredytu adnotacji: „Dokument został rozliczony w ramach kredytu inwestycyjnego z dopłatami ARiMR do oprocentowania udzielonego umową nr ..... z dnia .....” wraz z pieczęcią Banku.
25. Dopłaty do oprocentowania kredytu, w przypadku, gdy umowa kredytu nadal obowiązuje, nie podlegają zwrotowi a dalsze nie są stosowane od dnia stwierdzenia przez bank wystąpienia trwałego zaprzestania prowadzenia działalności przed upływem okresu kredytowania lub trwałego zaprzestania spłaty kredytu i odsetek.
Powyższe ma zastosowanie wyłącznie do zdarzeń, które wystąpiły od dnia 13 listopada 2009 r.
Wystąpienie ww. okoliczności, przed dniem 13 listopada 2009 r. nie zwalnia kredytobiorcy z obowiązku zwrotu dopłat wraz z odsetkami ustawowymi chyba, że wystąpiły przesłanki określone w ust. 5 albo w ust. 12 i 13.

Rozdział V

Procedura ubiegania się o kredyt

1. Pobranie przez poszkodowanego z banku lub ODR formularza wniosku o kredyt, którego wzór określił Prezes ARiMR.
2. Przedłożenie przez wnioskodawcę we właściwym dla miejsca realizacji przedsięwzięcia ODR planu przedsięwzięcia inwestycyjnego, określającego m. in. okres realizacji inwestycji, oraz oświadczenia sporządzonego wg wzoru określonego w części II w dziale XIX.

3. Uzyskanie pozytywnej opinii wojewody dotyczącej w szczególności zakresu i wysokości doznanych szkód, których oszacowania dokonuje komisja powołana przez wojewodę. Opinia sporządzona jest na formularzu określonym w ust. 1.
4. Uzyskanie przez wnioskodawcę pozytywnej opinii ODR sporządzonej na formularzu, którego wzór określił Prezes ARiMR.
5. Opinia ODR powinna w szczególności zawierać:
  - 1) stwierdzenie, czy przedsięwzięcie dotyczy działalności wymienionej w rozdz. I ust. 2 oraz czy spełnia warunki formalno-prawne umożliwiające objęcie pomocą ARiMR,
  - 2) uzasadnienie celowości realizacji przedsięwzięcia oraz ocenę wskazanych w planie przedsięwzięcia rynków zbytu,
  - 3) okres realizacji inwestycji.
6. Opinia traci moc po upływie trzech miesięcy od daty jej sporządzenia.
7. Na wniosek kredytobiorcy złożony przed upływem terminu ważności, ODR może przedłużyć ważność opinii na kolejne trzy miesiące, jeżeli nie nastąpiły istotne zmiany warunków realizacji przedsięwzięcia. Ważność opinii ODR może zostać przedłużona jeden raz.
8. Opinia, której ważność przedłużono, zachowuje numer dotychczasowy oraz otrzymuje numer wynikający z bieżącej ewidencji opinii prowadzonej przez ODR.
9. ODR przechowuje kopię opinii i planu przedsięwzięcia inwestycyjnego.
10. Złożenie przez wnioskodawcę w Banku wniosku o kredyt wraz z planem przedsięwzięcia, pozytywną opinią ODR, oświadczeniem sporządzonym wg wzoru określonego w części II w dziale XIX, oraz kompletem dokumentów wymaganych przez Bank.
11. Opinia ODR musi być ważna w dacie składania wniosku o kredyt.
12. Pozytywna opinia ODR nie zwalnia Banku od własnej oceny przedsięwzięcia pod względem zgodności z obowiązującymi przepisami prawnymi i postanowieniami umowy zawartej pomiędzy Agencją a Bankiem.
13. W przypadku, gdy lista nakładów do sfinansowania kredytem i środkami własnymi nie ulega zmianie, a następuje jedynie:
  - 1) zmiana struktury finansowania polegająca na zwiększeniu lub zmniejszeniu środków własnych lub zmniejszeniu kwoty kredytu, przy zachowaniu minimalnej dla danej działalności wysokości udziału własnego kredytobiorcy,
  - 2) zmiana formy wniesienia udziału własnego kredytobiorcy (np. z gotówki na maszyny, które zgodnie z planem przedsięwzięcia miały zostać zakupione za środki własne),
  - 3) zmiana źródła finansowania poszczególnych nakładów (z kredytu na środki własne lub odwrotnie, przy zachowaniu zgodności z zapisami niniejszych zasad),plan przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinia ODR nie wymagają zmiany. W umowie kredytu należy uwzględnić ww. zmiany.

Rozdział VI

Szczególne uregulowanie spłat już udzielonych kredytów inwestycyjnych z dopłatą ARiMR

W przypadku podmiotów posiadających zobowiązania z tytułu kredytów inwestycyjnych z dopłatami ARiMR i dotkniętych klęską powodzi, która wystąpiła w lipcu 1997 r., kwietniu i lipcu 1998 r. oraz klęską huraganu w województwie zamojskim, który wystąpił 1997 r., bank może na wniosek kredytobiorcy:

- 1) wydłużyć okres karencji w spłacie odsetek do 3 lat,

- 2) zastosować prolongatę w spłacie kapitału i odsetek do 3 lat, bez konieczności aneksowania planu przedsięwzięcia inwestycyjnego i opinii ODR, przy czym okres od dnia udzielenia kredytu do momentu całkowitej jego spłaty wraz z odsetkami nie może przekroczyć 12 lat, a w uzasadnionych przypadkach 15 lat.

Opracowano w ARiMR

Rozdział VII

Wzór nr 16/06 określony przez Prezesa ARiMR stanowiący wzór opinii ODR do linii KL

Symbol - KL/ .....
nr rejestru: .....

Pieczęć .....

OPINIA

.....
/nazwa i siedziba jednostki wydającej opinię/

o planie przedsięwzięcia inwestycyjnego złożonego i zarejestrowanego w dniu ..... pod
nr ..... dla: .....

.....
/imię i nazwisko/nazwa podmiotu gospodarczego/

data urodzenia /dzień, miesiąc, rok/: |__| |__| |__|__|__|

PESEL: |__|__|__|__|__|__|__|__|__|__|

REGON: |__|__|__|__|__|__|__|__|__|__|__|__|

NIP: |__|__|__|__|__|__|__|__|__|__|

.....
/miejsce zamieszkania/siedziba podmiotu gospodarczego/

1. Rodzaj klęski żywiołowej, która dotknęła wnioskującego o kredyt i poniesione przez niego szkody:
.....
.....
.....
2. Działalność, na którą ma zostać udzielony kredyt: .....
..... zaliczana do grupowania PKD¹⁾ .....
3. Cel kredytu: usuwanie skutków klęski suszy, gradobicia, nadmiernych opadów atmosferycznych, wymarznienia powodzi, huraganu, pożaru, plągi gryzoni lub osuwisk ziemi – N – tak/nie²⁾.
4. Wysokość szkód określona przez komisję powołaną przez wojewodę wynosi ..... zł.
5. Przeznaczenie kredytu (nakłady)¹⁾:

Lp.	Kod	Przeznaczenie kredytu (nakłady)	Kwota kredytu (zł)	Inne informacje
1.	101	zakup, budowa, budynków inwentarskich		m ²
2.	102	modernizacja, adaptacja, remont budynków inwentarskich		m ²
3.	105	zakup, budowa, modernizacja, adaptacja innych budynków		m ²
4.	107	zakup, budowa, remont budynku mieszkalnego		m ²

5.	108	zakup, budowa silosów		ton
6.	109a	budowa, modernizacja dróg		km
7.	109b	utwardzenie placów		m ²
8.	109c	budowa przyłączy do sieci kanalizacyjnej		szt.
9.	109d	budowa, modernizacja ujęć wody		szt.
10.	109e	budowa, modernizacja oczyszczalni ścieków		szt.
11.	111	zakup maszyn lub urządzeń rolniczych		szt.
12.	112	zakup ciągników		szt.
13.	113	zakup kombajnów		szt.
14.	116	zakup innych maszyn lub urządzeń		szt.
15.	117	zakup samochodów (ciężarowych, dostawczych i specjalistycznych)		szt.
16.	118	zakup stada podstawowego		szt.
17.	120	zakup materiału nasadzeniowego roślin wieloletnich		szt.
		pozostałe		-
18.	200	....		
razem kwota kredytu				

6. Całkowity koszt przedsięwzięcia wynosi ..... zł, w tym kredyt ..... zł, tj. .... % , przy czym w ramach całkowitych kosztów przedsięwzięcia koszty ogólne wynoszą ..... zł, tj. ....%.

7. Okres kredytowania ....., w tym karencja w spłacie kapitału .....

8. Przewidywany okres realizacji inwestycji: .....

9. Przedsięwzięcie jest / nie jest²⁾ uzasadnione pod względem ekonomiczno-finansowym:

.....
.....
.....
.....

10. Ocena wskazanych w planie przedsięwzięcia rynków zbytu produktów:

.....
.....
.....
.....

11. Przedsięwzięcie spełnia / nie spełnia / spełnia z zastrzeżeniami²⁾ warunki określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1996 r. w sprawie szczegółowych kierunków działań ARiMR oraz sposobów ich realizacji (Dz. U. Nr 16, poz. 82 ze zm.) i w zasadach udzielania kredytów w ramach linii KL/01:

.....
.....
.....
.....

12. Występujący o opinię przedstawił następujące dokumenty świadczące o tym, że poniesione straty nastąpiły na skutek okoliczności określonych w § 20 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1996 r. w sprawie szczegółowych kierunków działań ARiMR oraz sposobów ich realizacji (Dz. U. Nr 16, poz. 82 ze zm.):

.....
.....
.....

Opiniujący plan przedsięwzięcia inwestycyjnego:

.....

/imię i nazwisko/

.....

/podpis i pieczęć Dyrektora ODR/

.....

data wydania opinii

¹⁾ wybrać oznaczenie właściwe dla danej podlinii określone w części IV zasad udzielania kredytów

²⁾ niepotrzebne skreślić

***Opinia jest ważna przez okres 3 miesięcy od daty jej wydania
Kopia opinii jest zarejestrowana i przechowywana w ODR***

Dział II

Zasady udzielania kredytów obrotowych na wznowienie produkcji w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej znajdujących się na obszarach dotkniętych klęską suszy, gradobicia, nadmiernych opadów atmosferycznych, wymarznienia, powodzi, huraganu, pożaru, plagi gryzoni lub osuwisk ziemi – symbol KL/02

- kredyty określone w § 20 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1996 r. w sprawie szczegółowych kierunków działań ARiMR oraz sposobów ich realizacji (Dz. U. Nr 16, poz. 82 ze zm.)

Rozdział I Przeznaczenie kredytu

1. Kredyt może zostać udzielony na realizację przedsięwzięć mających na celu wznowienie produkcji w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej znajdujących się na obszarach dotkniętych klęską żywiolową (cel: usuwanie skutków klęski suszy, gradobicia, nadmiernych opadów atmosferycznych, wymarznienia, powodzi, huraganu, pożaru, plagi gryzoni lub osuwisk ziemi – N).
2. Kredyt może zostać udzielony na działalności określone w “Wykazie działalności w zakresie rolnictwa, przetwórstwa rolno-spożywczego, usług dla rolnictwa oraz działów specjalnych produkcji rolnej wspomaganych przez ARiMR w postaci dopłat do oprocentowania kredytów inwestycyjnych”, zawartym w części I, w następujących grupach:
  - 1) uprawy rolne; warzywnictwo; ogrodnictwo - 01.1,
  - 2) chów i hodowla zwierząt - 01.2,
  - 3) uprawy rolne połączone z chowem zwierząt (działalność mieszana) - 01.30.Z,
  - 4) działalność gospodarstw rybackich i wylęgarni ryb - 05.02.A,
  - 5) działy specjalne produkcji rolnej - DS.
3. Przez klęskę żywiolową należy rozumieć szkody spowodowane suszą, gradobiciem, nadmiernymi opadami atmosferycznymi, wymarznieniem, powodzią, huraganem, pożarem, plagą gryzoni lub osuwiskiem ziemi w rozmiarach stanowiących zagrożenie dalszego funkcjonowania poszczególnych gospodarstw rolnych i działów specjalnych produkcji rolnej.
4. Przez wznowienie produkcji należy rozumieć ponoszenie rzeczowych nakładów niezbędnych na przywrócenie produktywności poprzez zakup rzeczowych środków obrotowych do produkcji rolnej, np.:
  - 1) kwalifikowanego materiału siewnego i szkółkarskiego,
  - 2) nawozów mineralnych,
  - 3) środków ochrony roślin,
  - 4) paliwa na cele rolnicze,
  - 5) inwentarza żywego, zaliczanego zgodnie z przepisami ustawy o rachunkowości do środków obrotowych,
  - 6) matek pszczelich użytkowych i reprodukcyjnych,
  - 7) pasz treściwych i koncentratów paszowych dla zwierząt gospodarskich,
  - 8) materiałów opałowych do ogrzewania szklarni i tuneli,
  - 9) pasz objętościowych.
5. Koszt zakupu rzeczowych środków obrotowych do produkcji rolnej może obejmować koszty transportu, z wyłączeniem kosztów transportu własnego.
6. Kredyt może zostać udzielony na nakłady poniesione po dniu wystąpienia szkody.
7. Kredyt może być zaciągany przez poszkodowanych prowadzących wyłącznie gospodarstwa

rolne i działki specjalne produkcji rolnej własne lub dzierżawione w okresach wieloletnich. Przez dzierżawę w okresie wieloletnim należy rozumieć umowę dzierżawy zawartą na okres dłuższy niż 3 lata i trwającą co najmniej do końca okresu kredytowania. Umowa dzierżawy musi być zawarta na piśmie i powinna w sposób nie budzący wątpliwości określać datę jej zawarcia i czas jej trwania.

8. Kredyt nie może zostać przeznaczony w szczególności na:
  - 1) spłatę wcześniej zaciągniętych kredytów,
  - 2) realizację przedsięwzięć, do których stosowana jest lub będzie pomoc ze środków publicznych w formie dotacji, pożyczek lub kredytów udzielanych przedsiębiorcom na warunkach korzystniejszych od oferowanych im na rynku dokapitalizowania oraz zbycia lub oddania do korzystania mienia będącego własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego i ich związków - na warunkach korzystniejszych od oferowanych na rynku.
9. Kredyty przeznaczone na wznowienie produkcji w gospodarstwach rolnych i działkach specjalnych produkcji rolnej dotkniętych klęską żywiołową w danym roku mogą być udzielane przez banki w terminie:
  - 1) do 31 grudnia tego samego roku – w przypadku zgód na uruchomienie linii kredytowych wydanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w okresie od 1 stycznia do 31 maja, z zastrzeżeniem ust. 10,
  - 2) do 30 czerwca następnego roku – w przypadku zgód na uruchomienie linii kredytowych wydanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w okresie od 1 czerwca do 31 grudnia, z zastrzeżeniem ust. 10.
10. W 2007 r. kredyty przeznaczone na wznowienie produkcji w gospodarstwach rolnych i działkach specjalnych produkcji rolnej dotkniętych klęską żywiołową w oparciu o niniejsze zasady mogą być udzielane do dnia 30 kwietnia 2007 r.

Rozdział II

Podmioty mogące ubiegać się o kredyt

1. Osoby fizyczne, posiadające pełną zdolność do czynności prawnych, prowadzące działalność określoną w rozdz. I ust. 2.
2. Osoby prawne prowadzące działalność określoną w rozdz. I ust. 2.
3. Jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej prowadzące działalność określoną w rozdz. I ust. 2.

Rozdział III

Warunki udzielenia kredytu

1. Uruchomienie linii kredytowej dla poszkodowanych w wyniku jednej z wymienionych w tytule klęsk żywiołowych nastąpić może wyłącznie za zgodą Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi wyrażoną na wniosek właściwego wojewody zgłoszony w okresie 2 miesięcy od dnia stwierdzenia skutków klęski. Wniosek wojewody zgłaszany jest pod warunkiem oszacowania strat przez komisję powołaną przez wojewodę w terminie 30 dni od dnia stwierdzenia skutków klęski.
2. Jeżeli kredytobiorcą jest podmiot będący podatnikiem podatku od towarów i usług VAT przy rozliczaniu kredytu z dopłatami ARiMR uwzględnia się wartość faktury pomniejszoną o podatek od towarów i usług VAT. Wartość podatku VAT należy wówczas wyliczyć z wartości przedsięwzięcia finansowanego przy udziale kredytu z linii KL. W przypadku rolników objętych

zryczałtowanym systemem zwrotu podatku VAT, przy rozliczaniu kredytu uwzględnia się wartość faktury brutto.

3. Kwota kredytu, z zastrzeżeniem ust. 4, nie może przekroczyć oszacowanej przez komisję powołaną przez wojewodę wielkości szkód w gospodarstwie rolnym lub dziale specjalnym produkcji rolnej powstałych w uprawach rolnych, inwentarzu i rzeczowych środkach do produkcji rolnej, nie więcej jednak niż:
  - 1) 4 mln zł na przedsięwzięcie realizowane przez podmiot w gospodarstwie lub gospodarstwach rolnych,
  - 2) 8 mln zł na działy specjalne produkcji rolnej.
4. Dla podmiotów zobowiązanych do sporządzania na podstawie odrębnych przepisów bilansów skonsolidowanych, wysokość kwoty kredytu ustala się dla podmiotu dominującego (jednostki dominującej) i jednostek zależnych łącznie.
5. Kredyty na likwidację skutków klęsk żywiołowych z linii inwestycyjnej (symbol KL/01) i obrotowej (symbol KL/02) nie podlegają sumowaniu z kredytami, o których mowa w części II niniejszych zasad.
6. Suma kredytów na likwidację skutków klęsk żywiołowych z linii inwestycyjnej (symbol KL/01) i obrotowej (symbol KL/02) nie może przekroczyć kwot, o których mowa w ust. 3.
7. Udział środków własnych kredytobiorcy nie jest wymagany.
8. Kredyt może zostać udzielony na okres nie dłuższy niż 24 miesiące.
9. Termin spłaty kredytu (kapitału lub odsetek) może przypadać wyłącznie w dzień roboczy dla banku.
10. Oprocentowanie kredytu jest zmienne i nie może wynosić więcej niż 1,5 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym.
11. Dopłaty do oprocentowania kredytu ze środków ARiMR nie mogą przekraczać kwoty odsetek naliczonej w wysokości 1,25 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od banków do redyskonta przez Narodowy bank Polski w stosunku rocznym, z zastrzeżeniem ust. 14a.
12. W przypadku kredytów udzielonych w okresie od dnia 1 stycznia 2003 r. do dnia 27 września 2003 r. Agencja może zwiększyć dopłaty do oprocentowania w odniesieniu do niespłaconej części kredytu na warunkach określonych w ust. 10, 11 i 14, o ile Bank stwierdzi, że:
  - 1) przedsięwzięcia realizowane lub zrealizowane przez kredytobiorców spełniają warunki określone w niniejszym Dziale,
  - 2) kredyt jest spłacany zgodnie z warunkami umowy kredytu.
13. Zwiększone dopłaty, o których mowa w ust. 12, są stosowane od dnia podpisania przez Bank z kredytobiorcą stosownego aneksu do umowy kredytu.
14. Kredytobiorca, z zastrzeżeniem ust. 14a, płaci oprocentowanie w dotychczasowej wysokości, nie wyższej jednak niż 0,65 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od Banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym, nie mniej jednak niż:
  - a) 0,25 stopy redyskontowej weksli przyjmowanych od Banków do redyskonta przez Narodowy Bank Polski w stosunku rocznym dla kredytów udzielonych do dnia 31 grudnia 2002 r.,
  - b) 1,2% w stosunku rocznym dla kredytów udzielonych po dniu 31 grudnia 2002 r.

- 14a. Bank na wniosek Kredytobiorcy może zastosować zawieszenie spłaty rat kapitału w celu wznowienia produkcji rolnej, określonej w rozdz. I ust. 2, po wystąpieniu szkód spowodowanych przez powódź, obsunięcie się ziemi lub huragan w 2010 r. Odsetki w części oprocentowania należnego Kredytobiorcy, w okresie zawieszenia płacone są przez Agencję przez okres nie dłuższy niż 2 lata licząc od dnia zawieszenia przez Bank spłaty rat kapitału kredytu bankowego, przy czym:
- 1) okres zawieszenia spłaty kapitału nie może być dłuższy niż 2 lata, a po zakończeniu okresu zawieszenia, Kredytobiorca:
    - a) będzie płacił oprocentowanie w wysokości określonej w ust. 14,
    - b) zobowiązany będzie do zwrotu kwoty odsetek wypłaconych przez ARiMR za kredytobiorcę (bez odsetek ustawowych) w okresie zawieszenia spłaty kapitału,
  - 2) potwierdzeniem wystąpienia szkód jest przedłożona przez kredytobiorcę w Banku opinia wojewody zawierająca określenie zakresu i wysokości szkód oszacowanych przez komisję powołaną przez wojewodę,
  - 3) wraz z zawieszeniem spłaty rat kapitału Bank może zastosować wydłużenie okresu kredytowania, o którym mowa w ust. 16.
- 14b. Bank na wniosek kredytobiorcy może zastosować zawieszenie spłaty rat kapitału w związku z wprowadzeniem ograniczeń handlowych. Odsetki w części oprocentowania należnego Kredytobiorcy, w okresie zawieszenia, płacone są przez Agencję przez okres nie dłuższy niż 2 lata, licząc od dnia zawieszenia przez bank spłaty rat kapitału kredytu bankowego, przy czym:
- 1) okres zawieszenia spłaty kapitału nie może być dłuższy niż 2 lata a po zakończeniu okresu zawieszenia Kredytobiorca:
    - a) będzie płacił odsetki od kredytu w wysokości określonej w ust. 14,
    - b) zobowiązany będzie do zwrotu kwoty odsetek wypłaconych przez ARiMR za kredytobiorcę (bez odsetek ustawowych) w okresie zawieszenia spłaty kapitału.
  - 2) Kredytobiorca zobowiązany jest do złożenia w banku wniosku o zawieszenie spłaty zawierającego uzasadnienie,
  - 3) wraz z zawieszeniem spłaty rat kapitału bank może zastosować wydłużenie okresu kredytowania, o którym mowa w ust. 16.
15. W okresie objętym umową kredytu bank może stosować prolongatę spłaty rat kapitału i odsetek, przy czym okres stosowania przez ARiMR dopłat nie może przekroczyć 5 lat.
16. W okresie objętym umową kredytu Bank może wydłużyć okres spłaty kredytu poza maksymalny okres spłaty wymieniony w ust. 15. Po upływie maksymalnego okresu spłaty ARiMR nie będzie stosowała dopłat a oprocentowanie kredytu nie może być wyższe niż wynikające z umowy zawartej pomiędzy ARiMR a Bankiem.
17. Bank zobowiązany jest do ustanowienia odpowiedniego prawnego zabezpieczenia.

Rozdział IV

Warunki stosowania dopłat ze środków ARiMR do oprocentowania kredytu

1. Dopłaty są stosowane, gdy kredytobiorca:
  - 1) spełnia wszystkie wymogi tej linii kredytowej,
  - 2) dokonuje w pełnej wysokości spłat odsetek w terminach ustalonych w umowie kredytu z uwzględnieniem dodatkowo 7-dniowego okresu na spłatę należności.
2. Dopłaty podlegają zwrotowi wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia ich wpływu do Banku, a dalsze dopłaty nie są stosowane, z zastrzeżeniem ust. 3 - 8 i 12, gdy kredytobiorca:
  - 1) trwale zaprzestanie prowadzenia przedsięwzięcia (działalności) przed upływem okresu kredytowania lub trwale zaprzestanie spłaty odsetek zgodnie z harmonogramem

- określonym w umowie kredytu (z zastrzeżeniem ust. 2a i 21),
- 2) wykorzysta kredyt niezgodnie z przeznaczeniem określonym w umowie kredytu,
  - 3) nie udokumentuje wykorzystania co najmniej 70% wartości kredytu na zakupy dokonane po dniu wystąpienia szkody w terminie 2 miesięcy od dnia pobrania środków finansowych z rachunku kredytowego zgodnie z regulaminem kredytowania obowiązującym w danym Banku w oparciu o:
    - a) faktury VAT,
    - b) faktury VAT RR,
    - c) akty notarialne,
    - d) umowy sprzedaży,
    - e) rachunki wystawione zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 ze zm.),
    - f) w przypadku zakupów poza Wspólnotą Europejską również zapłacone faktury i rachunki wraz z dokumentami odprawy celnej SAD.
- 2a. Za trwałe zaprzestanie prowadzenia działalności, o którym mowa w ust. 2 pkt 1), nie uznaje się rezygnacji z chowu lub hodowli świń po wydaniu przez powiatowego lekarza weterynarii decyzji nakazującej zabicie świń utrzymywanych w gospodarstwie lub poddanie ich ubojowi oraz zakazującej wprowadzania do gospodarstwa i utrzymywania w nim zwierząt gatunków wrażliwych przez okres obowiązywania „Programu bioasekuracji mającego na celu zapobieganie szerzeniu się afrykańskiego pomoru świń” na lata 2015-2018. Brak wznowienia działalności produkcyjnej po zakończeniu „Programu bioasekuracji...” skutkować będzie zaprzestaniem stosowania dalszych dopłat do oprocentowania kredytu.
3. W przypadku czasowego w ocenie Banku zaprzestania prowadzenia przedsięwzięcia (działalności) lub obsługi kredytu z przyczyn niezależnych od kredytobiorcy, przy jednoczesnym spełnieniu wszystkich wymogów linii, dopłaty nie są stosowane przez ten okres, z zastrzeżeniem ust. 3a.
  - 3a. Postanowienia ust. 3 w zakresie czasowego zaprzestania prowadzenia działalności nie dotyczą:
    - 1) sytuacji wznowiania przez kredytobiorcę produkcji prowadzonej w gospodarstwie rolnym lub dziale specjalnym produkcji rolnej, w ramach działalności określonych w rozdz. I ust. 2, w których wystąpiły szkody spowodowane przez suszę, grad, deszcz nawalny, ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne, powódź, huragan, piorun, obsunięcie się ziemi lub lawinę, pod warunkiem przedłożenia w Banku opinii wojewody zawierającej określenie zakresu i wysokości szkód oszacowanych przez komisję powołaną przez wojewodę właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkód,
    - 2) czasowego zaprzestania chowu lub hodowli świń, pod warunkiem przedłożenia w banku decyzji powiatowego lekarza weterynarii nakazującej zabicie świń utrzymywanych w gospodarstwie lub poddanie ich ubojowi oraz zakazującej wprowadzania do gospodarstwa i utrzymywania w nim zwierząt z gatunków wrażliwych przez okres obowiązywania „Programu bioasekuracji mającego na celu zapobieganie szerzeniu się afrykańskiego pomoru świń” na lata 2015-2018.
  4. Jeżeli kredytobiorca wznowi prowadzenie przedsięwzięcia (działalności) lub obsługę kredytu dopłaty stosowane są od dnia wznowienia prowadzenia przedsięwzięcia (działalności) lub obsługi kredytu.
  5. W przypadku, gdy trwałe zaprzestanie prowadzenia działalności lub trwałe zaprzestanie spłaty odsetek nastąpiło po upływie pięciu lat od dnia udzielenia kredytu i umowa kredytu nadal obowiązuje, od dnia tego zaprzestania dopłaty nie są stosowane a udzielone dopłaty

nie podlegają zwrotowi, o ile:

- 1) przedsięwzięcie zostało zrealizowane i działalność była prowadzona zgodnie z umową kredytu,
  - 2) w dalszym okresie kredytowania oprocentowanie kredytu nie będzie wyższe niż wynikające z umowy zawartej pomiędzy ARiMR a Bankiem.
6. Jeżeli część kredytu wykorzystano niezgodnie z przeznaczeniem lub nie udokumentowano poniesionych wydatków w terminie, a także jeżeli przedsięwzięcie nie zostało zrealizowane w całości, dopłaty podlegają zwrotowi wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia ich wpływu do Banku w takiej części, jaka odpowiada udziałowi nieprawidłowo wykorzystanych środków lub nieudokumentowanych wydatków w kwocie wykorzystanego kredytu, pod warunkiem, że założony w umowie kredytu cel przedsięwzięcia został osiągnięty. Oceny, czy założony cel został osiągnięty dokonuje Bank.
- 6a. Przepis ust. 6 stosuje się, jeżeli umowa kredytu nadal obowiązuje niezależnie od tego, kiedy miało miejsce niezgodne z przeznaczeniem wykorzystanie kredytu lub nieterminowe udokumentowanie kredytu.
- 6b. Dalsze dopłaty - przypadające na kwotę kredytu wykorzystaną zgodnie z przeznaczeniem i udokumentowaną w terminie - mogą być stosowane wyłącznie po dokonaniu zwrotu dopłat w części, o której mowa w ust. 6, oraz poinformowaniu ARiMR o powstaniu należności i dokonaniem zwrocie dopłat w trybie określonym w umowie zawartej pomiędzy ARiMR a Bankiem.
- 6c. W przypadku, gdy wartość kredytu wykorzystanego niezgodnie z przeznaczeniem lub wartość wydatków nieudokumentowanych w terminie przekracza 10% wartości wykorzystanego kredytu lub przedsięwzięcie nie zostało zrealizowane w całości, od dnia zastosowania przepisu ust. 6 wykluczona zostaje możliwość ubiegania się o kredyt inwestycyjny z dopłatami ARiMR do oprocentowania przez kolejne trzy lata licząc od ww. dnia.
- 6d. W ciągu 30 dni od zastosowania przepisu ust. 6 Bank zobowiązany jest do pisemnego poinformowania ARiMR o tym fakcie.
7. Przepis ust. 6 stosuje się również, jeżeli termin udokumentowania wydatków został wydłużony na podstawie ust. 8.
8. W przypadku, gdy z przyczyn w ocenie Banku niezależnych od kredytobiorcy wydatki nie zostaną udokumentowane w terminie 2 miesiące od dnia pobrania środków finansowych z rachunku kredytowego, Bank, z zastrzeżeniem ust. 9, może wyrazić zgodę na wydłużenie tego terminu nie więcej niż o 3 miesiące sporządzając stosowny aneks do umowy kredytu. Dopłaty ARiMR w odniesieniu do kwoty kredytu, której wydatkowanie nie zostało udokumentowane, nie są stosowane za okres od dnia następującego po upływie 2 miesięcy od pobrania środków finansowych z rachunku kredytowego do dnia udokumentowania wydatków.
9. Jeżeli termin, o którym mowa w ust. 2 pkt 3), upłynął przed dniem 6 stycznia 2004 r., a nieudokumentowanie wydatków nastąpiło z przyczyn niezależnych od kredytobiorcy, Agencja może wyrazić zgodę na dalsze stosowanie dopłat, pod warunkiem, że:
- 1) wydatki zostały udokumentowane w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od upływu terminu określonego w ust. 2 pkt 3),
  - 2) w żadnym momencie przed wyrażeniem zgody nie zachodziły inne przesłanki do zwrotu dopłat przez kredytobiorcę,
  - 3) przedsięwzięcie zostało zrealizowane lub jest realizowane zgodnie z planem przedsięwzięcia oraz umową kredytu,
  - 4) umowa kredytu nadal obowiązuje,

- 5) dopłaty za okres od dnia następującego po terminie, o którym mowa w ust. 2 pkt 3), nie były pobierane lub zostały zwrócone wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia ich wpływu do Banku.
10. Bank występuje do ARiMR o wyrażenie zgody przewidzianej w ust. 9 przesyłając opinię, której wzór został określony w Dziale XVII.
11. Dopłaty są stosowane od dnia wskazanego przez Agencję jednak nie wcześniej niż od dnia następującego po dniu, w którym Agencja wyraziła zgodę na dalsze ich stosowanie.
12. W przypadku, gdy kredytobiorca zrealizował przedsięwzięcie lecz z powodu wystąpienia okoliczności, o których mowa w ust. 14, trwale zaprzestał prowadzenia działalności lub obsługi kredytu, od dnia zaistnienia tych okoliczności dopłaty nie są stosowane a udzielone dopłaty nie podlegają zwrotowi.
13. Jeżeli okoliczności, o których mowa w ust. 14, wystąpiły przed dniem 30 kwietnia 2004 r., udzielone dopłaty nie podlegają zwrotowi:
- 1) jeżeli Agencja stwierdzi, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat,
  - 2) tylko w zakresie, w jakim nie zostały zwrócone do dnia stwierdzenia przez Agencję, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat,
  - 3) jeżeli umowa kredytu obowiązuje w dniu stwierdzenia przez Agencję, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat.
14. Przyczyną trwałego zaprzestania prowadzenia działalności lub spłaty odsetek może być wystąpienie co najmniej jednej z poniższych okoliczności:
- 1) śmierć kredytobiorcy z wyjątkiem sytuacji, w których nastąpiła sukcesja praw i obowiązków wynikających z umowy kredytu,
  - 2) orzeczona stała niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym lub orzeczona trwała całkowita niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników albo trwała niezdolność do pracy orzeczona na podstawie innych przepisów o ubezpieczeniu społecznym uniemożliwiająca prowadzenie działalności, na jaką udzielony został kredyt, z wyjątkiem sytuacji, w których nastąpiła sukcesja praw i obowiązków wynikających z umowy kredytu,
  - 3) wywłaszczenie majątku kredytobiorcy, o ile nie mogło być przewidziane w dniu zawarcia umowy kredytu oraz uniemożliwia dalsze prowadzenie działalności,
  - 4) klęska suszy, gradobicia, nadmiernych opadów atmosferycznych, wymarznienia, powodzi, huraganu, pożaru, plagi gryzoni lub osuwisk ziemi, jeżeli spowodowała szkody w rozmiarach stanowiących zagrożenie dalszego funkcjonowania gospodarstwa, o ile kredytobiorca nie uzyskał w związku z wystąpieniem tej klęski kredytu z linii KL/01 lub KL/02 w terminach określonych w niniejszym dziale lub w dziale I,
  - 5) masowe zachorowania zwierząt, jeśli stanowią zagrożenie dalszego funkcjonowania gospodarstwa.
15. Wystąpienie okoliczności, o których mowa w ust. 14, należy potwierdzić przedkładając w Banku stosowne dokumenty.
16. Bank zobowiązany jest do poinformowania ARiMR o zastosowaniu ust. 5 i 12.
17. Bank występuje do ARiMR o stwierdzenie, zgodnie z ust. 13, że nie powstał obowiązek zwrotu dopłat przesyłając opinię, której wzór został określony w Dziale XVIII.
18. Kredytobiorca jest zobowiązany do prowadzenia gospodarstwa w całym okresie kredytowania.
19. Bank może wyrazić zgodę na przejęcie całości lub części długu, w przypadku przeniesienia własności lub posiadania całości lub części gruntów oraz budynków, wykorzystanych do wznowienia produkcji, jeżeli przejmujący dług gwarantuje terminową spłatę rat kapitału

i odsetek oraz będzie kontynuował przedsięwzięcie realizowane przez dotychczasowego kredytobiorcę w pełnym zakresie lub proporcjonalnie do przejmowanego długu.

20. Bank zobowiązany jest do zamieszczania na dokumentach potwierdzających wykorzystanie kredytu adnotacji: „Dokument został rozliczony w ramach kredytu inwestycyjnego z dopłatami ARiMR do oprocentowania udzielonego umową nr ..... z dnia .....” wraz z pieczęcią Banku.
21. Dopłaty do oprocentowania kredytu, w przypadku, gdy umowa kredytu nadal obowiązuje, nie podlegają zwrotowi a dalsze nie są stosowane od dnia stwierdzenia przez bank wystąpienia trwałego zaprzestania prowadzenia działalności przed upływem okresu kredytowania lub trwałego zaprzestania spłaty kredytu i odsetek.
Powyższe ma zastosowanie wyłącznie do zdarzeń, które wystąpiły od dnia 13 listopada 2009 r.
Wystąpienie ww. okoliczności, przed dniem 13 listopada 2009 r. nie zwalnia kredytobiorcy z obowiązku zwrotu dopłat wraz z odsetkami ustawowymi chyba, że wystąpiły przesłanki określone w ust. 5 albo w ust. 12 i 13.

Rozdział V

Procedura ubiegania się o kredyt

1. Pobranie przez poszkodowanego z banku lub ODR formularza wniosku o kredyt, którego wzór określił Prezes ARiMR.
2. Uzyskanie pozytywnej opinii wojewody dotyczącej w szczególności zakresu i wysokości doznanych szkód, których oszacowania dokonuje komisja powołana przez wojewodę. Opinia sporządzona jest na formularzu określonym w ust. 1.
3. Złożenie wniosku kredytowego w banku współpracującym z Agencją w zakresie stosowania dopłat do oprocentowania kredytów przeznaczonych na likwidację skutków klęsk żywiołowych w rolnictwie wraz z kompletem dokumentów wymaganych przez Bank.
4. Pozytywna opinia Wojewody nie zwalnia Banku od własnej oceny przedsięwzięcia pod względem zgodności z obowiązującymi przepisami prawnymi i postanowieniami umowy zawartej pomiędzy Agencją a Bankiem.

Rozdział VI

Szczególne uregulowanie spłat już udzielonych kredytów inwestycyjnych z dopłatą ARiMR

W przypadku podmiotów posiadających zobowiązania z tytułu kredytów inwestycyjnych z dopłatami ARiMR i dotkniętych klęską powodzi, która wystąpiła w lipcu 1997, kwietniu i lipcu 1998 r. oraz klęską huraganu w województwie zamojskim, który wystąpił 1997 r., bank może na wniosek kredytobiorcy:

- 1) wydłużyć okres karencji w spłacie odsetek do 3 lat,
- 2) zastosować prolongatę w spłacie kapitału i odsetek do 3 lat, bez konieczności aneksowania planu przedsięwzięcia inwestycyjnego i ODR, przy czym okres od dnia udzielenia kredytu do momentu całkowitej jego spłaty wraz z odsetkami nie może przekroczyć 12 lat, a w uzasadnionych przypadkach 15 lat.

Opracowano w ARiMR

Dział III

Określony przez Prezesa ARiMR wzór wniosku o kredyt na wznowienie produkcji w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej znajdujących się na obszarach dotkniętych klęską suszy, gradobicia, nadmiernych opadów atmosferycznych, wymarznienia, powodzi, huraganu, pożaru, plagi gryzoni lub osuwisk ziemi

.....
(miejsowość i data)

data wpływu .....

wpisano do rejestru pod nr .....

.....
.....

(imię i nazwisko lub nazwa podmiotu uszkodzonego oraz adres)

.....

PESEL uszkodzonego

REGON uszkodzonego

.....
.....
.....

(nazwa i adres banku, do którego składany jest wniosek)

Wniosek

o udzielenie kredytu inwestycyjnego¹⁾, obrotowego¹⁾ przeznaczonego na wznowienie produkcji w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej znajdujących się na obszarach dotkniętych klęską suszy, gradobicia, nadmiernych opadów atmosferycznych, wymarznienia, powodzi, huraganu, pożaru, plagi gryzoni lub osuwisk ziemi

1. Proszę o udzielenie kredytu w kwocie ..... zł,
(słownie złotych .....)
na okres od ..... do .....

2. Kredyt powyższy przeznaczony będzie na:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. Proszę o postawienie do mojej dyspozycji kwoty kredytu jednorazowo w terminie do dnia ..... lub w następujących transzach:

data	w kwocie	do kwoty (narastająco)
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....

4. Zobowiązuję się spłacić wykorzystany kredyt:

- jednorazowo do dnia .....
z następujących źródeł : .....

- w następujących terminach i ratach:

data	wysokość	źródło spłaty
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....

5. Proponowany termin spłaty odsetek: miesięcznie/kwartalnie¹⁾:

6. Proponuję następujące zabezpieczenie spłaty kredytu i należnych odsetek:

1) hipoteka (numery ksiąg wieczystych):

.....
.....
.....

2) poręczenie (imiona i nazwiska):

.....
.....
.....

3) zastaw bankowy:

.....
.....
.....

4) inne (wymienić jakie):

.....
.....
.....

UWAGA: W przypadku proponowanych zabezpieczeń majątkowych należy, w miarę możliwości, podać wartość księgową, wartość wg wyceny rzeczoznawcy, wartość wg polisy ubezpieczeniowej, wartość rynkową.

7. Które z wymienionych wyżej form zabezpieczenia stanowią zabezpieczenie kredytu lub gwarancji (poręczenia) w innym banku (podać nazwę i adres banku):

.....
.....
.....
.....
.....

8. Zadłużenie wobec innych banków, podmiotów gospodarczych, budżetu państwa, ZUS i osób fizycznych oraz ewentualne zobowiązania z tytułu udzielonych poręczeń, gwarancji i innych jest następujące:

podmiot wobec, którego istnieje zobowiązanie (nazwa i adres)	kwota zobowiązania ²⁾	cel kredytowania ³⁾	rodzaj kredytu ⁴⁾	forma prawnego zabezpieczenia	data powstania zobowiązania	data wygaśnięcia zobowiązania

9. Oświadczam, że posiadam otwarte rachunki bieżące (pomocnicze) lub oszczędnościowo - rozliczeniowe w następujących bankach:

	nazwa Banku/Oddziału	rodzaj rachunku	nr rachunku
1.	.....	.....	.....
	.....		
2.	.....	.....	.....
	.....		
3.	.....	.....	.....
	.....		

Informacja o stanie majątkowym gospodarstwa lub działu specjalnego produkcji rolnej prowadzonego przez wnioskodawcę

własna/dzierżawiona

1. Powierzchnia ogółem w ha .....

2. Stan inwentarza żywego:

rodzaj sztuki

.....
.....
.....
.....
.....

3. Budynki i budowle w gospodarstwie (podać stan techniczny i rok budowy):

1.....,
2.....,
3.....,
4.....,
5.....

4. Posiadane maszyny i urządzenia (wymienić ilość i rok produkcji):

1..... 6.....,
2..... 7.....,
3..... 8.....,
4..... 9.....,
5..... 10.....

5. Ubezpieczenie gospodarstwa (nazwa firmy ubezpieczającej, numer polisy, przedmiot i wartość ubezpieczenia, okres ważności ubezpieczenia):

.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....

(podpis poszkodowanego lub pieczęć firmy i podpisy osób działających w imieniu poszkodowanego)

Oświadczenie⁵⁾

Ja .....

(imię i nazwisko współmałżonka)

legitymujący się dowodem osobistym seria ..... nr .....

wydanym przez .....

wyrażam zgodę na zaciągnięcie kredytu przez męża / żonę¹⁾ .....

(imię i nazwisko kredytobiorcy)

.....

(podpis współmałżonka)

Opinia Komisji powołanej przez wojewodę

Komisja w składzie:

	imię nazwisko	funkcja
1.	.....	.....
2.	.....	.....
3.	.....	.....
4.	.....	.....
5.	.....	.....

dnia ..... przeprowadziła wizję lokalną w .....

.....
(określić nieruchomość i podać jej adres lub położenie)

będącej własnością /dzierzawioną¹⁾ przez .....

.....
(podać imię i nazwisko poszkodowanego lub nazwę poszkodowanej firmy)

Stwierdzono następujące straty :

zakres wysokość straty w złotych

1.	.....
2.	.....
3.	.....
4.	.....
5.	.....

Na podstawie⁶⁾:

I. Zeznań następujących świadków:

	imię i nazwisko świadka	nr dowodu os.	adres
1.	.....	.....	.....
2.	.....	.....	.....
3.	.....	.....	.....
4.	.....	.....	.....

II. Protokołu z dnia ..... wydanego przez⁷⁾ .....

III. Innych informacji (określić jakich):

.....
.....
.....
.....
.....

ustalono, że wymienione wyżej straty powstały na skutek .....

.....
(podać rodzaj klęski żywiołowej)

co miało miejsce¹⁾:

a) w dniu |__| |__| |__|

b) w okresie od dnia |__| |__| |__| do dnia |__| |__| |__|

Komisja posilkując się wyceną sporządzoną przez:

.....
(podać imię i nazwisko lub nazwę firmy i adres)

ustaliła, że środki niezbędne do:

1. przywrócenia wartości odtworzeniowej zniszczonych środków trwałych do stanu sprzed klęski żywiołowej wynoszą ..... zł (słownie złotych .....),
2. wznowienia produkcji po klęsce żywiołowej wynoszą ..... zł (słownie złotych .....).

Wycenę szczegółową przedstawiono w załączeniu.

Komisja **pozytywnie/negatywnie**¹⁾ opiniuje wniosek kredytobiorcy o udzielenie kredytu zgodnie z § 20 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1996 r. w sprawie szczegółowych kierunków działań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz sposobów ich realizacji (Dz. U. Nr 16, poz. 82 ze zm.)

.....
(podpis i pieczęć wojewody)

---

¹⁾ niepotrzebne skreślić

²⁾ określić zobowiązania wymagalne literą "W" zaś niewymagalne literami "NW"

³⁾ wypełnić w przypadku posiadania kredytu w banku

⁴⁾ wpisać literę "P" jeśli kredyt został udzielony na zasadach preferencyjnych, wpisać literę "K" jeśli kredyt został udzielony na zasadach komercyjnych

⁵⁾ dotyczy osób fizycznych i podmiotów gospodarczych nie posiadających osobowości prawnej

⁶⁾ wypełnić co najmniej jeden z punktów (I, II lub III)

⁷⁾ np. firma ubezpieczeniowa

CZĘŚĆ IV

OZNACZENIA LINII KREDYTOWYCH ORAZ MOŻLIWE DO KREDYTOWANIA W RAMACH POSZCZEGÓLNYCH PODLINII: CELE, DZIAŁALNOŚCI I NAKŁADY

UWAGA: w przypadku:

- 1) kredytów branżowych oprocentowanych dla kredytobiorcy na poziomie nie niższym niż 1% kod podlinii kredytowej należy rozszerzyć o literę „N” (np. BR/15rN).
- 2) zawieszenia przez bank, na wniosek kredytobiorcy, spłaty rat kapitału kredytu, w trakcie którego spłata oprocentowania kredytu za kredytobiorcę jest dokonywana przez Agencję przez okres nie dłuższy niż 2 lata, oznaczenie podlinii kredytowej, w której rejestrowane będą kredyty z zawieszoną spłatą kapitału, należy utworzyć dodając na końcu dotychczasowego oznaczenia literę „Z” (np. MR/01rZ, NT/02Z) jeśli w efekcie liczba znaków oznaczenia nie przekroczy dziesięciu. W przypadku, gdyby dodanie litery „Z” spowodowało przekroczenie dziesięciu znaków w oznaczeniu, Agencja na wniosek banku złożony w związku z wystąpieniem kredytobiorcy o powyższe zawieszenie spłaty kredytu, określi nowe oznaczenie podlinii.

IP	kredyty inwestycyjne „podstawowe”
IP/01	kredyty inwestycyjne dla gospodarstw rolnych 1) cel: A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K 2) działalność: 01.11.A, 01.11.B, 01.11.C, 01.12.A, 01.12.B, 01.13.Z, 01.21.Z, 01.22.Z, 01.23.Z, 01.24.Z, 01.25.Z, 01.30.Z, 15.33.A, 24.14.Z, 55.23.Z 3) nakłady: 101, 102, 105, 107, 108, 109a, 109b, 109c, 109d, 109e, 110, 111, 112, 113, 116, 118, 119, 120, 121, 200
IP/01/d	kredyty inwestycyjne dla gospodarstw rolnych zajmujących się chowem i hodowlą drobiu wydłużone do 9 lat 1) cel: A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K 2) działalność: 01.24.Z 3) nakłady: 101, 102, 105, 107, 108, 109b, 109c, 109d, 109e, 110, 111, 112, 113, 116, 118, 119, 121, 200
IP/01/KL	kredyty inwestycyjne udzielone do dnia 31.12.2004 r. dla gospodarstw rolnych lub działów specjalnych produkcji rolnej dotkniętych w latach 2001-2004 co najmniej dwukrotnie klęską żywiołową wydłużone do 15 lat 1) cel: A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K 2) działalność: 01.11.A, 01.11.B, 01.11.C, 01.12.A, 01.12.B, 01.13.Z, 01.21.Z, 01.22.Z, 01.23.Z, 01.24.Z, 01.25.Z, 01.30.Z, 15.33.A, 24.14.Z, 55.23.Z, 1.ds, 2.ds, 3.ds, 4.ds, 5.ds, 6.ds, 7.ds 3) nakłady: 101, 102, 105, 107, 108, 109a, 109b, 109c, 109d, 109e, 110, 111, 112, 113, 115, 116, 118, 119, 120, 121, 200
IP/02	kredyty inwestycyjne dla przetwórstwa rolno-spożywczego 1) cel: A, B, C, D, E, F, G, H, I, J 2) działalność: 15.11.Z, 15.12.Z, 15.13.A, 15.31.Z, 15.32.Z, 15.33.A, 15.41.Z, 15.42.Z, 15.43.Z, 15.51.Z, 15.61.Z, 15.62.Z, 15.71.Z, 15.81.A, 15.82.Z, 15.83.Z, 15.85.Z, 15.87.Z, 15.88.Z, 15.89.Z, 15.94.Z, 36.63.Z 3) nakłady: 103, 104, 105, 108, 109a, 109b, 109c, 109d, 109e, 114, 115, 116, 121, 200
IP/03	kredyty inwestycyjne na usługi dla rolnictwa (+usługi weterynaryjne) 1) cel: A, B, D, E, F, G, J 2) działalność: 01.41.A, 01.42.Z, 29.32.B, 85.20.Z 3) nakłady: 105, 109c, 109d, 111, 112, 113, 115, 116
IP/04	kredyty inwestycyjne dla działów specjalnych produkcji rolnej 1) cel: A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K

	2) działalność: 1.ds, 2.ds, 3.ds, 4.ds, 5.ds, 6.ds, 7.ds, 8ds 3) nakłady: 101, 102, 105, 107, 108, 109b, 109c, 109d, 109e, 110, 111, 112, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 200
IP/04/d	kredyty inwestycyjne dla działów specjalnych produkcji rolnej zajmujących się chowem i hodowlą drobiu wydłużone do 9 lat 1) cel: A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K 2) działalność: 5.ds 3) nakłady: 101, 102, 105, 107, 108, 109b, 109c, 109d, 109e, 110, 111, 112, 115, 116, 117, 118, 119, 121, 200
IP/05	kredyty inwestycyjne na rozwój agroturystyki 1) cel: A, E, F, I, J, L 2) działalność: 55.23.Z 3) nakłady: 102, 105, 107, 122, 200
IP/06	kredyty inwestycyjne na przedsięwzięcia mieszane (produkcja rolna i agroturystyka) 1) cel: A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K, L 2) działalność: 01.11.A, 01.11.B, 01.11.C, 01.12.A, 01.12.B, 01.13.Z, 01.21.Z, 01.22.Z, 01.23.Z, 01.24.Z, 01.25.Z, 01.30.Z, 15.33.A, 24.14.Z, 55.23.Z, 1.ds, 2.ds, 3.ds, 4.ds, 5.ds, 6.ds, 7.ds, 8ds 3) nakłady: 101, 102, 105, 107, 108, 109a, 109b, 109c, 109d, 109e, 110, 111, 112, 113, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 200
IP/06/d	kredyty inwestycyjne na przedsięwzięcia mieszane dla gospodarstw rolnych zajmujących się chowem i hodowlą drobiu wydłużone do 9 lat 1) cel: A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K 2) działalność: 01.24.Z 3) nakłady: 101, 102, 105, 107, 108, 109b, 109c, 109d, 109e, 110, 111, 112, 113, 116, 118, 119, 121, 200
IP/06/KL	kredyty inwestycyjne na przedsięwzięcia mieszane udzielone do dnia 31.12.2004 r. dla gospodarstw rolnych lub działów specjalnych produkcji rolnej dotkniętych w latach 2001-2004 co najmniej dwukrotnie klęską żywiołową wydłużone do 15 lat 1) cel: A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K, L 2) działalność: 01.11.A, 01.11.B, 01.11.C, 01.12.A, 01.12.B, 01.13.Z, 01.21.Z, 01.22.Z, 01.23.Z, 01.24.Z, 01.25.Z, 01.30.Z, 15.33.A, 24.14.Z, 55.23.Z, 1.ds, 2.ds, 3.ds, 4.ds, 5.ds, 6.ds, 7.ds 3) nakłady: 101, 102, 105, 107, 108, 109a, 109b, 109c, 109d, 109e, 110, 111, 112, 113, 115, 116, 118, 119, 120, 121, 200
KZ	kredyty na zakup gruntów rolnych
KZ/01	kredyty na zakup gruntów rolnych w celu powiększenia gospodarstwa rolnego 1) cel: A, B, D, F, G, H, J, K 2) działalność: 01.11.A, 01.11.B, 01.11.C, 01.12.A, 01.12.B, 01.13.Z, 01.21.Z, 01.22.Z, 01.23.Z, 01.24.Z, 01.25.Z, 01.30.Z, 1.ds, 2.ds, 3.ds, 4.ds, 5.ds, 6.ds, 7.ds, 8ds 3) nakłady: 110, 200
KZ/02	kredyty na zakup gruntów rolnych w celu utworzenia nowego gospodarstwa rolnego 1) cel: K 2) działalność: 01.11.A, 01.11.B, 01.11.C, 01.12.A, 01.12.B, 01.13.Z, 01.21.Z, 01.22.Z, 01.23.Z, 01.24.Z, 01.25.Z, 01.30.Z, 1.ds, 2.ds, 3.ds, 4.ds, 5.ds, 6.ds, 7.ds, 8ds 3) nakłady: 110, 200
MR	kredyty na utworzenie lub urządzenie gospodarstw rolnych przez osoby, które nie przekroczyły 40 roku życia
MR/01	kredyty na utworzenie gospodarstw rolnych (nowe gospodarstwa)
MR/01r	kredyty na utworzenie gospodarstw rolnych w rolnictwie 1) cel: K

	<p>2) działalność: 01.11.A, 01.11.B, 01.11.C, 01.12.A, 01.12.B, 01.13.Z, 01.21.Z, 01.22.Z, 01.23.Z, 01.24.Z, 01.25.Z, 01.30.Z, 15.33.A, 24.14.Z</p> <p>3) nakłady: 101, 102, 105, 107, 108, 109a, 109b, 109c, 109d, 109e, 110, 111, 112, 113, 115, 116, 118, 119, 120, 121, 200</p>
MR/01d	<p>kredyty na utworzenie gospodarstw rolnych w działach specjalnych produkcji rolnej</p> <p>1) cel: K</p> <p>2) działalność: 1.ds, 2.ds, 3.ds, 4.ds, 5.ds, 6.ds, 7.ds, 8ds</p> <p>3) nakłady: 101, 102, 105, 107, 108, 109b, 109c, 109d, 109e, 110, 111, 112, 113, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 200</p>
MR/02	kredyty na urządzenie gospodarstw rolnych (istniejące gospodarstwa)
MR/02r	<p>kredyty na urządzenie gospodarstw rolnych w rolnictwie</p> <p>1) cel: A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K</p> <p>2) działalność: 01.11.A, 01.11.B, 01.11.C, 01.12.A, 01.12.B, 01.13.Z, 01.21.Z, 01.22.Z, 01.23.Z, 01.24.Z, 01.25.Z, 01.30.Z, 15.33.A, 24.14.Z</p> <p>3) nakłady: 101, 102, 105, 107, 108, 109a, 109b, 109c, 109d, 109e, 110, 111, 112, 113, 116, 118, 119, 120, 121, 200</p>
MR/02d	<p>kredyty na urządzenie gospodarstw rolnych w działach specjalnych produkcji rolnej</p> <p>1) cel: A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K</p> <p>2) działalność: 1.ds, 2.ds, 3.ds, 4.ds, 5.ds, 6.ds, 7.ds, 8ds</p> <p>3) nakłady: 101, 102, 105, 107, 108, 109b, 109c, 109d, 109e, 110, 111, 112, 113, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 200</p>
OR	kredyty na utworzenie lub urządzenie gospodarstwa rolnego w ramach realizacji, zaakceptowanego przez Ministrów Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej oraz Finansów, programu osadnictwa rolniczego na gruntach Skarbu Państwa
OR/IP	<p>kredyty na osadnictwo rolnicze na gruntach Skarbu Państwa o dopłatach jak przy kredytach inwestycyjnych podstawowych</p> <p>1) cel: A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K</p> <p>2) działalność: 01.11.A, 01.11.B, 01.11.C, 01.12.A, 01.12.B, 01.13.Z, 01.21.Z, 01.22.Z, 01.23.Z, 01.24.Z, 01.25.Z, 01.30.Z, 15.33.A, 24.14.Z, 1.ds, 2.ds, 3.ds, 4.ds, 5.ds, 6.ds, 7.ds, 8ds</p> <p>3) nakłady: 101, 102, 105, 107, 108, 109a, 109b, 109c, 109d, 109e, 110, 111, 112, 113, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 200</p>
OR/MR	<p>kredyty na osadnictwo rolnicze na gruntach Skarbu Państwa o dopłatach jak przy kredytach na utworzenie lub urządzenie gospodarstw przez młodych rolników</p> <p>1) cel: A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K</p> <p>2) działalność: 01.11.A, 01.11.B, 01.11.C, 01.12.A, 01.12.B, 01.13.Z, 01.21.Z, 01.22.Z, 01.23.Z, 01.24.Z, 01.25.Z, 01.30.Z, 15.33.A, 24.14.Z, 1.ds, 2.ds, 3.ds, 4.ds, 5.ds, 6.ds, 7.ds, 8ds</p> <p>3) nakłady: 101, 102, 105, 107, 108, 109a, 109b, 109c, 109d, 109e, 110, 111, 112, 113, 116, 118, 119, 120, 121, 200</p>
OR/BR	<p>kredyty na osadnictwo rolnicze na gruntach Skarbu Państwa o dopłatach jak przy kredytach branżowych</p> <p>1) cel: A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K</p> <p>2) działalność: 01.11.A, 01.11.B, 01.11.C, 01.12.A, 01.12.B, 01.13.Z, 01.21.Z, 01.22.Z, 01.23.Z, 01.24.Z, 01.25.Z, 01.30.Z, 15.33.A, 24.14.Z, 5.ds, 8ds</p> <p>3) nakłady: 101, 102, 105, 108, 109a, 109b, 109c, 109d, 109e, 110, 111, 112, 113, 116, 118, 119, 120, 121, 200</p>
GP	kredyty na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach dla rolnictwa przez grupy producentów rolnych
GP/01	<p>kredyty dla grup producentów rolnych na przedsięwzięcia w rolnictwie</p> <p>1) cel: A, B, C, D, E, F, G, H, I, J</p> <p>2) działalność: 01.11.A, 01.11.B, 01.11.C, 01.12.A, 01.12.B, 01.13.Z, 01.21.Z, 01.22.Z, 01.23.Z, 01.24.Z, 05.01.Z,</p>

GP/02	3) nakłady: 101, 102, 105, 108, 109a, 109b, 109c, 109d, 109e, 111, 112, 113, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 200 kredyty dla grup producentów rolnych na przedsięwzięcia w przetwórstwie rolno-spożywczym 1) cel: A, B, C, D, E, F, G, H, I, J 2) działalność: 15.11.Z, 15.12.Z
GP/03	3) nakłady: 103, 104, 109a, 109b, 109c, 109d, 109e, 112, 114, 115, 116, 117, 121, 200 kredyty dla grup producentów rolnych na przedsięwzięcia w usługach dla rolnictwa 1) cel: A, B, C, D, E, F, G, H, I, J 2) działalność: 01.41.A, 01.42.Z
GP/04	3) nakłady: 101, 102, 105, 111, 112, 113, 115, 116, 117, 121, 200 kredyty dla grup producentów rolnych na przedsięwzięcia w działach specjalnych produkcji rolnej 1) cel: A, B, C, D, E, F, G, H, I, J 2) działalność: 5.ds, 6.ds, 7.ds, 8.ds
GP/05	3) nakłady: 101, 102, 105, 108, 109b, 109c, 109d, 109e, 111, 112, 113, 115, 116, 117, 118, 121, 200 kredyty dla grup producentów rolnych na przedsięwzięcia w rybnictwie śródlądowym 1) cel: A, B, C, D, E, F, G, H, I, J 2) działalność:
GP/06	3) nakłady: 101, 105, 108, 109a, 109b, 109c, 109d, 109e, 111, 112, 116, 117, 118, 119, 121, 200 kredyty dla grup producentów rolnych na przedsięwzięcia mieszane (np. rolnictwo i przetwórstwo, rolnictwo i działy specjalne, przetwórstwo i działy specjalne) 1) cel: A, B, C, D, E, F, G, H, I, J 2) działalność: 01.11.A, 01.11.B, 01.11.C, 01.12.A, 01.12.B, 01.13.Z, 01.21.Z, 01.22.Z, 01.23.Z, 01.24.Z, 01.41.A, 01.42.Z, 15.11.Z, 15.12.Z, 15.20.Z, 5.ds, 6.ds, 7.ds, 8.ds
DMBRz	zwiększanie dopłat Agencji do oprocentowania kredytów jak przy kredytach branżowych
DMMRz	zwiększanie dopłat Agencji do oprocentowania kredytów jak przy kredytach na utworzenie lub urządzenie gospodarstw rolnych przez młodych rolników
GR	Kredyty na zakup nieruchomości rolnych przeznaczonych na utworzenie lub urządzenie gospodarstwa rodzinnego w rozumieniu ustawy z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego
GR/01	kredyty na zakup gruntów rolnych w celu utworzenia nowego gospodarstwa rolnego 1) cel: K 2) działalność: 01.11.A, 01.11.B, 01.11.C, 01.12.A, 01.12.B, 01.13.Z, 01.21.Z, 01.22.Z, 01.23.Z, 01.24.Z, 01.25.Z, 01.30.Z, 1.ds, 2.ds, 3.ds, 4.ds, 5.ds, 6.ds, 7.ds, 8.ds
GR/02	3) nakłady: 110, 200 kredyty na zakup gruntów rolnych w celu powiększenia gospodarstwa rolnego 1) cel: A, B, D, F, G, H, J, K 2) działalność: 01.11.A, 01.11.B, 01.11.C, 01.12.A, 01.12.B, 01.13.Z, 01.21.Z, 01.22.Z, 01.23.Z, 01.24.Z, 01.25.Z, 01.30.Z, 1.ds, 2.ds, 3.ds, 4.ds, 5.ds, 6.ds, 7.ds, 8.ds
NT	3) nakłady: 110, 200 Kredyty na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w zakresie nowych technologii produkcji w rolnictwie, w tym wytwarzania surowców do produkcji bioetanolu i biokomponentów, zapewniających wysoką jakość produktu lub w zakresie dostosowania produkcji zwierzęcej do wymogów sanitarnych, ochrony środowiska i utrzymywania zwierząt

NT/01	<p>kredyty na realizację przedsięwzięć związanych z wprowadzaniem nowych technologii produkcji zwierzęcej i roślinnej zapewniających wysoką jakość produktu</p> <p>1) cel: A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K</p> <p>2) działalność: 01.11.A, 01.11.B, 01.11.C, 01.12.A, 01.12.B, 01.13.Z, 01.21.Z, 01.22.Z, 01.23.Z, 01.24.Z, 01.25.Z, 01.30.Z, 24.14.Z, 1.ds, 2.ds, 3.ds, 4.ds, 5.ds, 6.ds, 7.ds, 8.ds</p> <p>3) nakłady: 101, 102, 105, 108, 109b, 109c, 109d, 109e, 111, 112, 113, 115, 116, 121, 200</p>
NT/02	<p>kredyty na realizację przedsięwzięć związanych z dostosowaniem produkcji zwierzęcej do obowiązujących wymogów sanitarnych, ochrony środowiska i utrzymywania zwierząt</p> <p>1) cel: A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K</p> <p>2) działalność: 01.21.Z, 01.22.Z, 01.23.Z, 01.24.Z, 01.25.Z, 01.30.Z, 24.14.Z, 5.ds, 6.ds, 7.ds, 8.ds</p> <p>3) nakłady: 101, 102, 105, 108, 109b, 109c, 109d, 109e, 111, 112, 115, 116, 121, 200</p>
NT/03	<p>kredyty na realizację przedsięwzięć związanych z wprowadzaniem nowych technologii produkcji zwierzęcej i roślinnej zapewniających wysoka jakość produktu i kredyty na realizację przedsięwzięć związanych z dostosowaniem produkcji zwierzęcej do obowiązujących wymogów sanitarnych, ochrony środowiska i utrzymywania zwierząt</p> <p>1) cel: A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K</p> <p>2) działalność: 01.11.A, 01.11.B, 01.11.C, 01.12.A, 01.12.B, 01.13.Z, 01.21.Z, 01.22.Z, 01.23.Z, 01.24.Z, 01.25.Z, 01.30.Z, 24.14.Z, 1.ds, 2.ds, 3.ds, 4.ds, 5.ds, 6.ds, 7.ds</p> <p>3) nakłady: 101, 102, 105, 108, 109b, 109c, 109d, 109e, 111, 112, 113, 115, 116, 121, 200</p>
BR	programy branżowe
BR/10	program wspólnego użytkowania maszyn i urządzeń rolniczych
BR/10r	<p>program wspólnego użytkowania maszyn i urządzeń rolniczych dla gospodarstw rolnych</p> <p>1) cel: A, B, C, D, E, F, G, H, I, J</p> <p>2) działalność: 01.11.A, 01.11.B, 01.11.C, 01.12.A, 01.12.B, 01.13.Z, 01.21.Z, 01.22.Z, 01.23.Z, 01.24.Z, 01.25.Z, 01.30.Z,</p> <p>3) nakłady: 105, 108, 111, 112, 113, 115, 116, 117, 121, 200</p>
BR/10d	<p>program wspólnego użytkowania maszyn i urządzeń rolniczych dla działów specjalnych produkcji rolnej</p> <p>1) cel: A, B, C, D, E, F, G, H, I, J</p> <p>2) działalność: 1.ds, 2.ds, 3.ds, 4.ds, 5.ds, 6.ds, 7.ds, 8ds</p> <p>3) nakłady: 105, 108, 111, 112, 116, 117, 121, 200</p>
BR/10u	<p>program wspólnego użytkowania maszyn i urządzeń rolniczych dla podmiotów świadczących usługi</p> <p>1) cel: A, B, C, D, E, F, G, H, I</p> <p>2) działalność: 01.41.A, 01.42.Z</p> <p>3) nakłady: 105, 108, 111, 112, 113, 115, 116, 117, 121, 200</p>
BR/10/KL	<p>kredyty inwestycyjne udzielone do dnia 31.12.2004 r. na wspólne użytkowanie maszyn i urządzeń rolniczych dla gospodarstw rolnych lub działów specjalnych produkcji rolnej dotkniętych w latach 2001-2004 co najmniej dwukrotnie klęską żywiołową wydłużone do 15 lat</p> <p>1) cel: A, B, C, D, E, F, G, H, I, J,</p> <p>2) działalność: 01.11.A, 01.11.B, 01.11.C, 01.12.A, 01.12.B, 01.13.Z, 01.21.Z, 01.22.Z, 01.23.Z, 01.24.Z, 01.25.Z, 01.30.Z, 1.ds, 2.ds, 3.ds, 4.ds, 5.ds, 6.ds, 7.ds</p> <p>3) nakłady: 105, 108, 111, 112, 113, 115, 116, 117, 121, 200</p>
BR/13	program restrukturyzacji przetwórstwa ziemniaka na skrobię w Polsce
BR/13r	<p>program restrukturyzacji przetwórstwa ziemniaka na skrobię dla gospodarstw rolnych</p> <p>1) cel: B, D, F, G, H, J</p> <p>2) działalność: 01.11.B</p> <p>3) nakłady: 105, 109b, 111, 113, 116, 121, 200</p>

BR/13p	program restrukturyzacji przetwórstwa ziemniaka na skrobię dla przetwórstwa 1) cel: B, C, D, E, F, G, H, I, J 2) działalność: 15.62.Z, 24.66.Z 3) nakłady: 103, 104, 105, 109a, 109b, 109d, 109e, 114, 115, 116, 121, 200
BR/13/KL	kredyty inwestycyjne udzielone do dnia 31.12.2004 r. dla gospodarstw rolnych dotkniętych w latach 2001-2004 co najmniej dwukrotnie klęską żywiołową wydłużone do 15 lat 1) cel: B, D, F, G, H, J 2) działalność: 01.11.B, 3) nakłady: 105, 109b, 111, 113, 116, 121, 200
BR/14	program wspierania restrukturyzacji i modernizacji przemysłu mięsnego i przetwórstwa jaj w Polsce
BR/14p	program wspierania restrukturyzacji i modernizacji przemysłu mięsnego i przetwórstwa jaj dla przemysłu mięsnego 1) cel: A, B, C, D, E, F, G, H, I, J 2) działalność: 15.11.Z, 15.12.Z, 15.13.A 3) nakłady: 103, 104, 105, 106, 109a, 109b, 109c, 109d, 109e, 114, 115, 116, 117, 121, 200
BR/14r	program wspierania restrukturyzacji i modernizacji przemysłu mięsnego i przetwórstwa jaj dla rolnictwa 1) cel: A, B, C, D, E, F, G, H, I, J 2) działalność: 01.21.Z, 01.22.Z, 01.23.Z, 01.24.Z 3) nakłady: 101, 102, 105, 109a, 109c, 109d, 109e, 111, 115, 116, 121, 200
BR/14d	program wspierania restrukturyzacji i modernizacji przemysłu mięsnego i przetwórstwa jaj dla działów specjalnych produkcji rolnej 1) cel: A, B, C, D, E, F, G, H, I, J 2) działalność: 5.ds, 8.ds 3) nakłady: 101, 102, 105, 109a, 109c, 109d, 109e, 111, 116, 121, 200
BR/14ch	program wspierania restrukturyzacji i modernizacji przemysłu mięsnego i przetwórstwa jaj dla chłodnictwa składowego 1) cel: B, C, D, E, F, G, H, I, J 2) działalność: 15.13.B 3) nakłady: 103, 104, 105, 106, 109c, 109d, 114, 121, 200
BR/14j	program wspierania restrukturyzacji i modernizacji przemysłu mięsnego i przetwórstwa jaj dla przetwórstwa jaj 1) cel: A, B, C, D, E, F, G, H, I, J 2) działalność: 15.89.Z 3) nakłady: 103, 104, 105, 109a, 109b, 109c, 109d, 109e, 114, 115, 116, 121, 200
BR/14/KL	kredyty inwestycyjne udzielone do dnia 31.12.2004 r. dla gospodarstw rolnych lub działów specjalnych produkcji rolnej dotkniętych w latach 2001-2004 co najmniej dwukrotnie klęską żywiołową wydłużone do 15 lat 1) cel: A, B, C, D, E, F, G, H, I, J 2) działalność: 01.21.Z, 01.22.Z, 01.23.Z, 01.24.Z, 5.ds 3) nakłady: 101, 102, 105, 109a, 109c, 109d, 109e, 111, 115, 116, 121, 200
BR/15	program mleczarski
BR/15p	program mleczarski dla przetwórstwa 1) cel: A, B, C, D, E, F, G, H, I, J 2) działalność: 15.51.Z, 15.52.Z 3) nakłady: 103, 104, 105, 106, 109a, 109b, 109e, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 121, 200
BR/15r	program mleczarski dla producentów rolnych 1) cel: A, B, C, D, E, F, G, H, I, J 2) działalność: 01.21.Z 3) nakłady: 101, 102, 105, 108, 109a, 109d, 111, 112, 113, 116, 118, 121, 200
BR/15d	program mleczarski dla producentów rolnych 1) cel: A, B, C, D, E, F, G, H, I, J

BR/15s	2) działalność: 8.ds 3) nakłady: 101, 102, 105, 108, 109a, 109d, 111, 112, 113, 116, 118, 121, 200 program mleczarski dla podmiotów zajmujących się wyłącznie skupem mleka i dla laboratoriów 1) cel: C, F, G, H, J 2) działalność: 51.19.Z, 74.30.Z 3) nakłady: 105, 106, 111, 112, 113, 116, 117, 118, 121, 200
BR/15/KL	kredyty inwestycyjne udzielone do dnia 31.12.2004 r. dla producentów rolnych dotkniętych w latach 2001-2004 co najmniej dwukrotnie klęską żywiołową wydłużone do 15 lat 1) cel: A, B, C, D, E, F, G, H, I, J 2) działalność: 01.21.Z, 3) nakłady: 101, 102, 105, 108, 109a, 109d, 111, 112, 113, 116, 118, 121, 200
BR/16	program wspierania restrukturyzacji i modernizacji przemysłu utylizacyjnego w Polsce
BR/16zb	program wspierania restrukturyzacji i modernizacji przemysłu utylizacyjnego dla podmiotów zajmujących się wyłącznie zbieraniem wyspecjalizowanym transportem zwłok zwierząt i dostarczaniem ich do zbiornic i zakładów przetwarzających je na mączkę 1) cel: B, C, D, E, F, G, I, J 2) działalność: 90.00.A 3) nakłady: 116, 117, 121, 200
BR/16gr	program wspierania restrukturyzacji i modernizacji przemysłu utylizacyjnego dla podmiotów zajmujących się zbieraniem i gromadzeniem zwłok zwierząt i ubocznych produktów zwierzęcych różnego stopnia ryzyka 1) cel: B, C, D, E, F, G, I, J 2) działalność: 90.00.A 3) nakłady: 105, 115, 116, 117, 121, 200
BR/16ut	program wspierania restrukturyzacji i modernizacji przemysłu utylizacyjnego dla podmiotów zajmujących się przetwarzaniem zwłok zwierząt i ubocznych produktów zwierzęcych różnego stopnia ryzyka na mączkę 1) cel: B, C, D, E, F, G, H, I, J 2) działalność: 15.11.Z 3) nakłady: 103, 104, 105, 109a, 109c, 109d, 114, 115, 116, 117, 121, 200
BR/16sp	program wspierania restrukturyzacji i modernizacji przemysłu utylizacyjnego dla podmiotów zajmujących się spalaniem mączek i tłuszczów zwierzęcych wytworzonych z produktów zwierzęcych szczególnego ryzyka 1) cel: B, C, D, E, F, G, I, J 2) działalność: 90.00.B 3) nakłady: 105, 115, 116, 121, 200
KL	kredyty na wznowienie produkcji w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej znajdujących się na obszarach dotkniętych klęską suszy, gradobicia, nadmiernych opadów atmosferycznych, wymarznienia, powodzi, huraganu, pożaru, plagi gryzoni lub osuwisk ziemi
KL/01	kredyty inwestycyjne udzielone na wznowienie produkcji po klęsce suszy, gradobicia, nadmiernych opadów atmosferycznych, wymarznienia, powodzi, huraganu, pożaru, plagi gryzoni lub osuwisk ziemi
KL/01/r	kredyty na przedsięwzięcia inwestycyjne w gospodarstwach, inne niż KL/01/r/s 1) cel: N 2) działalność: 01.11.A, 01.11.B, 01.11.C, 01.12.A, 01.12.B, 01.13.Z, 01.21.Z, 01.22.Z, 01.23.Z, 01.24.Z, 01.25.Z, 01.30.Z, 05.02.A 3) nakłady: 101, 102, 105, 107, 108, 109a, 109b, 109c, 109d, 109e, 111, 112, 113, 116, 118, 120, 200
KL/01/r/s	kredyty na zakup przez gospodarstwo kwalifikowanego materiału szkółkarskiego na odtworzenie sadu

KL/01/d	1) cel: N 2) działalność: 01.12.B 3) nakłady: 120, 200 kredyty na przedsięwzięcia inwestycyjne w działach specjalnych produkcji rolnej 1) cel: N 2) działalność: 1.ds, 2.ds, 3.ds, 4.ds, 5.ds, 6.ds, 7.ds, 8.ds 3) nakłady: 101, 102, 105, 107, 108, 109a, 109b, 109c, 109d, 109e, 111, 112, 113, 116, 117, 118, 120, 200
KL/02 KL/02/s KL/02/g KL/02/n KL/02/w KL/02/p KL/02/h KL/02/z KL/02/r KL/02/o	kredyty obrotowe udzielone na wznowienie produkcji po klęsce suszy, gradobicia, nadmiernych opadów atmosferycznych, wymarznienia, powodzi, huraganu, pożaru, plagi gryzoni lub osuwisk ziemi kredyty udzielone na wznowienie produkcji po klęsce suszy kredyty udzielone na wznowienie produkcji po klęsce gradobicia kredyty udzielone na wznowienie produkcji po klęsce nadmiernych opadów atmosferycznych kredyty udzielone na wznowienie produkcji po klęsce wymarznień kredyty udzielone na wznowienie produkcji po klęsce powodzi kredyty udzielone na wznowienie produkcji po klęsce huraganu kredyty udzielone na wznowienie produkcji po klęsce pożaru kredyty udzielone na wznowienie produkcji po klęsce plagi gryzoni kredyty udzielone na wznowienie produkcji po klęsce osuwisk ziemi